ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር

የሕይወት ታሪክ

ማ ስ ታ ወ ሻ

ዘነበ ወላ

የመጀመሪያ ሕትመት ሚያዝያ 2006
አዲስ አበባ

የመጀመሪያ ሕትመት ሚያዝያ ፪ሺ፲፯ ዓ.ም
© ዘነበ ወላ ወጋ
***
ኢሜል Zenebewola@Yahoo.com
Zenebewola@Gmail.com
***
የመ.ሣ.ቁጥር 25360 ኮድ 1000
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ
***
የፊት ገጽ ፎቶ በደምሰው ኃይለሚካኤል
የሽፋን ዲዛይን አለባቸው ስቱዲዮ
ኢሜል allebachew@yahoo.com

መታሰቢያ

ግብርናን እንደ ዘር ብንቆጥረው የዚህ መጽሐፍ ባለታሪክና ደራሲው የገበሬው ዝርያ ይሆናሉ። ጋሽ ስብሐት በአባቱ፣ ደራሲው በአያቱ የአርሶ አደሩ አብራክ ክፉይ ናቸውና።

ግብርና ከዓለማችን ሕዝብ ሕይወት ጋር ተሰናቆራኝው ⇒ ሺህ (10.000) ዓመታትን አስቆጥሮ እንዳደገና እንደተመነደገ ድርሳናት ይመሰክራሉ። የኛዎቹ አርሶ አደሮች ከዚህ የዘመናት ምጥቀት በፈቢለቆት ዕውቀት እናት አገራችንን ቢሺህ (3.000) ዓመታት በቅብብሎሽ ይዘዋት እንደዘለቁ ከመጣፍም፣ ከሊቅ አፍም የምንረዳው ነው።

«ተግባርና ሳይንስ ዓለምን ይለውጣሉ።» ይላል ስመጥሩ ሩሲያዊ ደራሲ ማክሲም ጎርኪ። ሀገራችንን በተግባርም ሆነ በሳይንሳዊ ምርምር ውጤታማ ለመሆን እንቅስቃሴ ያደረጉትን አርሶ አደሮችና ድንቅ ኢትዮጵያውያን ሳይንቲስቶችን ማሰብ ፈለግኩ። «ብዘዳሽ ክንደ ትክዳኝ፣ ምላሴም ከትና ጋዴ ትጣበቅ» ብለው አርሶ አደሮቻችን ጠላት በመጣ ቁጥር ለዘመናት ሞተውለታል። በአሁኑ ጊዜ «ከገበቅተኛው አዘቅት ውስጥ» የሚገኙትን አርሶ አደሮቻችንን ሕይወት አገራችንን ለመለወጥና «ዘርተን ለመቀም ወልደንም እንድንስም» ለሚጥሩ ተመራማሪዎች ከተግባራቸው ግዘፈት አኳያ ይህችን አነስተኛ ድርሰቴን መታሰቢያ ትሆናቸው ዘንድ ሳበረከትላቸው በታላቅ አክብሮት «ኖር» እያልኳቸው ነው።

ዘነበ ወላ
አሃዱ በዚሺሀስ ዓመት ጉዞአችን ላይ ተበረከተ

በየኤታ ጉሮሮ ጠጅ ይንቆርቆር...»

ይህችን አነስተኛ መጽሐፍ ጽፈ ለማጠናቀቅ ከሞት ጋር ስንሽቀዳደም ለራሬ መሰከት ሕይወት የዘሩብኝ በርካታ ወዳጆቼ ናቸው። ከአያሌዎቹ ጥቂቶቹን የቡድናችንን አባሎች ሳስተዋውቃችሁ። ባለቤቱ መይዘር ዕሐይ በላቸው ግንባር ቀደሚ ነች። የዕረፍትና የመኝታ ጊዜዋን ይህንን መጽሐፍ በኮምፒዩተር በመጻፍ የበኩልዋን አደርጋለች። በመጀመሪያው ዙትመት ሞይዘር ሱ ኤድዋርድስ ተንቀሳቃሽ ኮምፒዩተር (Portable computer) በማሞስ ሥራችንን በዚያችን ውስጥ እንድናጠናቅቅ አግዘውኛል። መጽሐፉ ከታሪሙ በኋላ በትልቅ ኮምፒዩተራቸው አስፈላጊውን ማስተካከልና ማተም እንድና ከናውን ቢሮአቸውን ወለል አድርገው በመቀበል የድርሰት ሥራችን እንዲሳካ አድርገውልናል።

የዚህን መጽሐፍ ጅምር አውግቼአቸው የበኩላቸውን ለማድረግ ቃል ኪዘልኝ መሠረት ዶክተር ተወልደ ብርሃን ንብረ እግዚአብሔር ከሞት ጋር ለምናደርገው እሽቅድምድም የብርሃን ፍጥነት እንዲኖረን የህትመት ካርታል በመስጠት አበረታተውናል። ለዚህ አስተዋጿቸው ምሥጋናችን የላቀ ነው።

የሚያስፈልጉንን ዶክማንትና ፎቶግራፎች በመለገስ ወዳጆቼ ስንሄ አበበ፣ ስዩም ተፈራ፣ ዮሴፍ ንብረ እግዚአብሔር፣ ማሪታ ንብረ እግዚአብሔር፣ አፍሬም ሐጎስ፣ ኃይሉ ታምራት፣ ዶክተር ኢያሱ በብሐት ንብረአግዚአብሔር፣ ሲራክ እንዳለ፣ ደምሰው ኃይለ ሚካኤል፣ ትድስት ክፍለ ዮሐንስና ሠናን ክፍሌን ምስጋናዬ ይድረሳችሁ።

የመጽሐፌን ረቂቅ በማንበብ ሃሳብ በማዋጣት ሊጎሱ የሚገቡ ጥያቄዎችን በማስታወስ የበኩላቸውን ካገዙን ጓደኞቼ መከክል አስክንድር ከበደ፣ ሙሴ ኃይሉ፣ ሰለሞን ታደሰ ጎሳ፣ ወልደገብርኤል አባተ ባለሙለ ታሞቼ ናቸው። በተጨራም ለአዲሱ ሕትመት የአርትስት ሥራ ከሠራው በኋላ አደተውት ሙያዊ አስተያየት ለሰጠኝ የኃሬ ወዳጆቻችን ለሠንት ጋሼ ሳህለሥላሴ ብርሃነ ማርያም፣ ኃይለመለኮት መዋዕል፣ መምህር መሠረት አበጀን ከልብ አመሰግናለሁ።

የህትመት ወጬዬን ለመሸፈን እንዲረዳኝ ዳኢችባ ኢንዱስቭሪያል ማሩጥ እና ወንድሜ አማኑኤል ሀዲስ እገዘቸውን በመቸራቸው የአምላክ ቸርነት ይድረሳቸው።

ከእነዚህ ወዳጆቼ ጋር በየኤታ ጉሮሮ ጠጅ ይንቆርቆር በስደሳን ጉሮሮ አተንት ይሰንቀር የምንባባልበት ጊዜ እንሆ ደረሰ። ከንደኞቻችን መከክል ስለሞን በዚህ ፈጺታ ላይ ለመታደም አልታደለም። መጽሐፉ እንደተጠናቀቀ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይቷል።

የወዳጆችንን ነፍስ የሳሊበላን ዕድቅ፣ መጽሐፉን ሙሉ ለማድረግ በማደርገው ጥረት በየሳብም፣ በሦስልም፣ በጥንብብም ሊረዱኝ የማይሳሳን ዕድሜ ከጤና ጋር ይስተልኝ.

ክፍል አንድ

ስብሐት ለአብ

"አለ በውስጣችን...
እውነት፡ ፍቁም ሆኖ የምታበራብት
ደግሞም ማወቅ ማለት
ከወሎጭ ያለውን ሃዲ ከመፈለግ
ከውስጥ ያለውን እንዲበራ ማድረግ"

ገብረ ክርስቶስ ደስታ

አንባብያን ሆይ!

በለጅነቴ ሉመጀመርያ ጊዜ ፎቶ ተነሳቼ ሲደሳጀኝ "ይህን ነው የያመወሳለው?!" ብዬ ገረመኝ። ሮቶውን ግን አያምኜዋለሁ። ሌሎችን አንስቶ አይቼዋለሁዋ! ካለውጭ ሲደዩኝ ይህን ነው ያመወሳለው።

ሌላ ቀን ደግሞ ድምፄን በቴፕ ሰማሁትና አሁንም ገረመኝ። ሰናገር እኔ የያሰማው ሌላ፣ የቴፕ ድምፅ ሌላ!

ዘመናት አለፉ (ቀን መቁጠሪያው ግን አመታት አሉ ይላል) እሬጅም ሆንኩ ዘነበ ደህ የያሰተነሱት መፅሀፍ ገፍ ከህሳቦቻችን ጀንኒ ሳይመጣ፣ እሱ ስለ ህይወትና ስለ ስነፅሁፍ ከንዲወራሉት ሁኔታዎቹን አመቻች።

ሰናወራ... ሰናወራ... ሰናወራ... ሳናስለው ይሄ መፅሀፍ ገቆ መለት ጀመረ። ተናገርኩ የመሰገበ። ፃፈ። በሰድሳ አያመስት አመት ጌድሜይ ይሄ ዘነበ በሚከተሉት ያመራሮቹ ከንደያመታነሱት በቃሳት ሮቶ አንስቶኝ አየሁ። ሉሳ በድሳ አደን ሲደዩኝ ይህን ከመስሳሉ!! ገርሞኝም ኩሳባራ!!

አብራቹሁኝ ስለ ህይወት ተአምራት ከየተገርማቹሁ በቃል ያተሳሬውን ሮቶዬን ታዩ ዘንድ በአስገብርት ከጋብዛለሁ።

ዘነበ ወሳ ያዘጋጀውን የህይወቴን ከሬባም ጉየክፈታቹሁ ነው።

መልካሟ ከይታ! ሉሁሉም ሉሁሉም አንሆ በርከት!... ባመሰግሊኝም የገርመኝ — የዘነበ ወሳ ብጉር ከንዴ ሊኒማ ወለል ከድርጎ ያሳየናል።

የዘነበ አገሮች (ጋሞ የሚባሉት) አብዱቻው የሉሉውንም የሚናገብሩት የሚያደንቁት ሰው ሲደስቱውሉት <<ኤዜ ባይንታ ሰገ ኤዛ ሉንሳ ዴጌሳ ሀኤሳ ኤዛሰ ኤቃይሰ!>> ይሳሉ። <<ኤሉ በሬሉበት ሰውን ሳነጎውን ቆሚ <ናር!> ኤደልሉት ነው።>> ከንዴ ማሊቴ ነው። ሮቶግራፍን ሉፈጠር ባጋ ሉር አት ተነሳቹ አቹ አነሳዎሉሁ። በዚያውም ሉዘነበ አጊችና አናት፣ ሉአ ወሳ ወጋንና ሉወደዘር ወርቅነሽ ባሳ፣ አሉን ወሉይው ሰሳጡን ወሳይ ችና አማዶ (ትአዛዙ ያግዜር ቢሆንም) በአስብርት ተነሳቱ ኤቹ አንነሳቸዋሉን...

መልካም ንባብ!

ደራሲው

ሰ ባለቱ ሉንብ

ሽኔ | ኔ | ንቪ

የሕይወት ታሪክ

1ኛ ሰም ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር
2ኛ የትውልድ ቀን ሚያዝያ 27ቀን1929(28) ዓ.ም
3ኛ የትውልድ ስፍራ ርባ-ገረድ እድዋ (ትግራ)
4ኛ ትምሕርት 1940 -1944 ተፈሪ መኮንን 1ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት
1944 _ 1948 ተፈሪ መኮንን 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት
1948 _ 1952 አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ቢ.ኤ በማስተማር ሙያ (Education)
1953 _ 1956 ዌስተርን ሚሺጋን ዩኒቨርሰቲ (ዩ.ኤስ.ኤ) ዩኒቨርሲቲ ድ ኤክስ ማርሰይ (ፍራንስ)
5 የሥራ ልምድ
1935 _ 1939 አረኛ
1946 _ 1947 የተፈሪ መኮንን ዓላማ The T.M.S Ensign የተባለ መጽሔት አዘጋጅ
1953 _ 1956 አሰፋ ወሰን ትምህርት ቤት የእንግሊዘኛ መምሕር
1958 _ 1960 ትምሕርት ሚኒስቴር ስኮላርሺፕ ክፍልና የሕዝብ ግንኙነት ክፍል ባልደረባ፡፡
1960 _ 1962 የኢትዮጵያ ጀግኖች ማኅበር የእንግሊዝኛው
1962 _ 1967 ዓለም የሕዝብ ግንኙነት አማካሪዎች፡፡
ሀ. ሥራ አስኪያጅ
ለ.. 1965 _ 1966 መንን መጽሔት ሥራ አስኪያጅ
'ETHIOPIA MIRROR' CONTRIBUTTING EDITOR

ይህ መረጃ አራሱ ጋሼ ስብሐት ጽፎት ተተይቦ እኔጋ የደረሰ ነው። ይሁን እንጂ ከ1966 እስከ 2004ዓ.ም ያለውን መረጃ አላካተተም። (ፀሐፊው)

ክፍል አንድ

ስብሐት ለአብ

ገጽ

1. ሞትን አንቅደመው 13
2. ልጅነት 34
3. ዶቃው 45
4. ወርቃማ ዓመታት 53
5. ኮሌጅን በጠስናት 61
6. "ብር አምባር ሰበረችልም"..... 70
7. የኔታ ስብሐት 79
8. "የተወለድኩብሽ ያደግኩብሽ ሀገር" ... 86
9. ሚጢጢ ተአምረኛ ደሴት..... 105
10. ሀገረ አንክል ሳም..... 109
11. ማሪያን ላቤላ ፍራንስ 121
12. የዕድሜ ልክ እውነት..... 127
13. ያለፈውን ታሪክ ፍለጋ 143
14. ባለመትረየሱ 150
15. ነጂና ተነጂ..... 152
16. "አካባዩ" 158
17. ፍቅሩን በዕንባው አየሁ..... 164
18. ዜና መልሕቁ ናት..... 169
19. ድብቁ ፍቅረኛ 172
20. እነሆ ባህር ማዶ መሻገሩ ቁርጥ ሆነ...174
21. ስዊዝ..... 179
22. ከወጣቷ ጋር መፈጣጠም 185
23. አለቆቹ 189
24. የክብር ሕግጋት 193
25. አልአሚን..... 197
26. ሻህራዛድ..... 198
27. አጫጭር መልዕክቶች..... 217

ክፍል ሁለት

"ይናገራል ፎቶ "

ክፍል ሦስት

ማዕደ ጥበባት

ገጽ

28. መጻሕፍት ሰሙልም 225
29. ጥበበ ሰይጣን ቤት 228
30. ባርነትና ነፃነት 236
31. ዓይኔን አበራልኝ 241
32. ጋዜጦች ላይ መዘራት 252
33. ድርሰተ ስብሐት 263
34. ገፀ ባሕርያቱ 269
35. ተርጓሚዎቹ 274
36. ነባበ ስብሐት 278
37. ለአንባቢያን ክብር 339
38. "ደሴታንቱ" 341
39. ማኅበሩ 346
40. መልዕክተ ስብሐት (ለፀሐፍት)..... 348
41. ሀያሲያን 361
42. የሕማት ሥነ ጽሑፍ 364
43. የተነበበልኝ ድርሰቶች..... 369
44. "ሊንክ ፍራንኮ" 374
45. ልደት 378
46. ያስተዋልኳቸው ገፀ ባህርያት 380
47.የስብሐት በረከቶች..... 386
48. የመጨረሻው ጽሑፎቹ 387

ክፍል አራት

መሰነባበቻ

ገጽ

49. የመጨረሻዎቹ ዕለታት.....388
50. ስንብት..... 413
51. መልዕክተ ቴክኖሎጂ 428
52. ልደትና ሞት 431
53. የሐውልቱ መልዕክት 438

ክፍል አምስት

ዘና እንበል

ገጽ

54. ከሳት ሞት ያድነን 440
55. "ፈንክስ ነን"..... 464

ይድረስ ለተከበራችሁ አንባቢያን

በያላችሁበት

ተላኪ ከዘነበ ወላ

አዲስ አበባ ቂርቆስ

«እኔ የምሞተው በሚወዱኝ ሰዎች ልብ ውስጥ መረሳት ስጀምር ነው። ሥጋዬ ሞተ ብለሽ አትዘኝ። በልብሽ ረስተሽኝ በአፀደ ሥጋ ከምንከላወስ ሞቼ ብታስታውሺኝ ለኔ ምርጫዬ ነው።»

ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር

ጋሼ ስብሐት በአፀደ ሥጋ ተለይቶን አርባው እንደሞላ ሰሞኑን አዲስ አድማስ ጋዜጣ ላይ አነበብኩ። በመንፈስ ግን በምንወደው ሁሉ እኛ እስካለን ጊዜ ድረስ አብሮን አለ።

ሳልስቱ እንደወጣ ማስታወሻ በሚል ርዕስ በእርሱ የሕይወት ታሪክና ኪነጥበባዊ ክህሎቱ ላይ የጻፍኩትን መጽሐፍ ማንበብ ጀመርኩ። የመጀመሪያው ሕትመት ከወጣ ድፍን 11 ዓመታት ተቆጥሯል። እኔ ላይ 11 ዓመታት ተጨምረዋል።

ማስታወሻ ጋሼ በሕይወት ዘመኑ የኖራትን የ65 ዓመት ታሪኩን ነው የያዘው። ተጨማሪውን 11 ዓመታት ለማከል ነው ይህንን መጽሐፍ ቁጭ ብዬ ማንበብ ያስፈለገኝ። ሕሊናዬን ግን አንድ ፈተና ሰቅዞ ያዘኝ። በደህናው ጊዜ ከጋሼ ስብሐት ጋር ተገናኝተን በምንጨዋወት ጊዜ «ምን ያደርጋል ደራሲ መሆን? የተጻፈው አልተነበበም፣ ስለዚህ ደራሲያንን ለመፍጠር አንባቢዉን ለማበራከት ብለህ አትጻፍ። እስኪ የተጻፈው ይነበብ» ይለኝ የነበረው ሃሳብ ሕሊናዬ ውስጥ አስተጋባ። ስለዚህ የተጻፈው ይበቃል፣ መጻፍም አይኖርብኝም፣ የሚል ስሜት ተጠናውቶኝ ሙስጤን ፈተነው።

በሌላ በኩል ማስታወሻን ሳነበው ድፍረቴ በጣም አስደንግጦኛል። በሐረር ልጆች አባባል እኩል ነው "የተሳፈጥኩት"፣ ይህንን ሰፋጣዬን በአሁኑ ዕድሜ ላይ ሳስተውለው ምን ነካኝ? ስል እራሴን ታዘብኩት። ዕድሜዬን ሳሰላው ከእርሱ ጋር ስንገናኝ 30ዎቹ ውስጥ ገብቻለሁ። አሁን ሃምሳዎቹን አልፈአለሁ። ዕድሜ ቸርነቱ ለማስተዋል የሚበጅ መሆኑ ነው። የጋሼ ስብሐትን ፅንፍ የለሽ

ቸርነትም እዘሁ ጋ ማንሳት ተገቢ ነው። እሱ ድንቅ አርታኢ ነው። ይህንን ክህሎቱን ልጅነት በተባለው ሥራዬ ላይ አሳይቶኛል። «ሰውና እንፈኔት» ተሰባሪ ነው። እንዴት እንዳረምከው ልብ ብለህ ተመልከት። ሁሌም አብረን እንኖርም እንድ ቀን እንተሳሰራለን። በዚህ ጥበብ ራስህን ችለህ ማየት እፈልጋለሁ። ልብ አደርግ» ይለኝ ነበር።

ማስታወሻን አሁን እያነበብኩት ለምን እንደ ሊላው ሥራዬ አልያዘኝም፡ ስል እራሴን እጠይቃለሁ። እንደኛው ይህ ሥራ የራሴ እንደሆነ አንባቢም አቅቂረኛውም እንዲገባው አስቦ መሰለኝ እንደ ምልክት እንደተወው እምናለሁ። ልክ እንደ ሌላ ሥራው ሁሉ ጥርት አድርጎ አርሞ ቢሰጠኝ፡ ሥራው የእኔ ሳይሆን የአርቱ ይሆን ነበር። ስለዚህ በገባ የሕይወት ታሪኩ እንድማርበት ከነግድፈቱ ተውኝ። ባፌ በራሴ ላይ ነቅቼ መጽሐፉን እንደ አዲስ የአርትኦት ሥራ ወርቼ ጋሼና አንባቢዬ እንደልባችሁ እንድትጨዋወቱ ተዎችኋለሁ።

ጋሼ ስብሐተ ሊያርፍ ምናልባትም ስምንት ወር ገደማ ሲቀረው አንድ ባልንጀራዬ ከባህር ማዶ ጋሼን አስፈርሜ ማስታወሻን እንድልክለት መልዕክት ላከብኝ። መጽሐፉ አራተኛ ሕትመት ላይ ስለቆመ ገቢያ ውስጥ የለም። ለልጆቹ ካስቀመጥኩት አንዱን ኮፒ ወስጄ ለባሕረኛው ያፌድ ሳህሉ ብሎ እንዲፈርምለት ሰጠሁት። ይህን ሳደርግ ያስተዋለች አንዷ ሽርካችን ለምን አሁን ለአምስተኛ ጊዜ አታሳትመውም አለችኝ። እኔም ከዚህ በኋላ አንድ ሰድስት ወር ቁጭ ብለን ተነጋግረን በተፌሜሪም እጂ ላይ ያሉትን አዳዲስ መረጃዎች ፈልሬ አሳትመዋለሁ አልኳት። ይሁን እንጂ ጋሼ እንደሚለው ሰውና እንፈኔት ተሰባሪ ነውና ሞት ቀደመኝ። አሁን ይህን ሥራ በአዲስ መልክ መሥራት ስጀምር የተፈጠሩብኝን ውስን ክፍተቶች ለመሙላት የራሴን አስተውሎት አክዬበታለሁ። በተፌሜማሪም የጋራ ወዳጃችን ኃይለ መለኮት መዋዕል ቀደም ብሎ ስለ ጋሼ ስብሐት ለአብ ያጫወተኝ አስተውሎቱን በራሱ ቋንቋ እንዲገልጽ በማሰብ አጭር ቃለ ምልልስ አድርገናል። እነዚህን ሃሳቦች አስፈላጊ ናቸው ብዬ ባሰብኳቸው ምዕራፎች ማርጊ ላይ አስፍሬያቸዋለሁ።

እዘሁ ጋ የተከበራችሁ አንባቢዎቼ በተለይ የቅርብ የሆናችሁ ጋሼ በጣም የሚወዳትን የኔመርቅ እንደሻውን ባለቤታን አሌክስን ብታናግር ወይም ከስንዱ አበበ ጋር ብታወራ ይሄን ታገኝ ነበር፤ ወይም ባልንጀራውን አረፈዓይኔ ሐጎስን ሥዩም ተፈሬን፣ ስዩስዛር ሳሙኤል፣ ስጦትቸው ተረፈን ብታገኝ የሚልህ ይኖራል፡... የመሥሪያ ቤቱ ባልደረቦችም፣ ወንድም እህቶቹ... ሲባል መጽሐፉ ከልክ በላይ ይሰፋና ጠበብት እንደሚሉት Scholar's Biography እንዳይሆንብኝ ሰጋሁ።

ይህንን ስጋት በቅርቡ በአጠናቀቅኩት አዲስ ሥራ በተግባር ተከስቶ አስተውየዋለሁ። ይህንን ከ1990 ዓመተ ምህረት ጀምሮ ያጠናኋትን ጉዳይ እንዳጠናቀቅኩ ለሁለት ወዳጆቼ አስነበብኩ። ወጣቱን ትውልድ እንዲወክልልኝ ግሩም ዘበን ሳስነብብ አዛውንቶችን እንዲወክልልኝ ሊጋሼ ሳህለሥላሴ ብርሃነ ማርያም አስነበብኩ። የሁለቱም አስተያየት ገንቢ ነበር። ግሩም ደስ ተሰኝቶ እንደ ሽልማት ቻይና ሬሰቶራንት ራት ጋበዘኝና ይስተካከሉ ያላቸውን ነጥቦች አንስቶ በተረፈ "አሪፍ ነው" አለኝ። የጋሼ ሳህሌ አስተያየት አጭርና ግልጽ ነበር። "መጽሐፉን የጻፍከው በሙያው ለሚመራመሩ ሳይንቲስቶች ነው" አለኝ። ስለዚህ ይህን አዲስ መጽሐፍ ለሁለት ከፍዬ ማስነበቡን ወደድኩ። አንደኛው አብዛኛው አንባቢ ቢያነበው ማለፊያ ነው ያልኩትን 57 ምዕራፍ አሳትመዋለሁ። በመጠንም 500 ገጽ ይወጣዋል ብዬ እገምታለሁ። የአያሌዎቹ ምስክርነትና ምርምር ያለበትን ደግሞ በመስኩ ለተሰማሩ ምሁራን በምዕራፎችም ሰፍቶ በገጽም ዳሳስ ብሎ እንዲታተም አዘጋጅቼዋለሁ። ይህንኑ ችግር ላለመድገም ነው ቀደም ብዬ ያነሳኋቸውን ባልንጀሮቹን የሥራ ባልደረቦቹንና ቤተሰቦቹን አነጋግሬ ማከሉን የገደፍኩት። የተከበራችሁ አንባቢዎቼ ይህማ ያስፈልገናል የምትሉ ከሆነ ተርፎ ከሚቀረው ዕድሜ አንድዬ ካልነፈገኝ በአጭር ጊዜ ውስጥ ሌላ መጽሐፍ ማዘጋጀት እችላለሁ። ምክንያቱም ባለታሪክ በሌለበት ሌሎች ሰዎችን አነጋግሮ መጽሐፍ መጻፍ እንደሚቻል በአቶ ዱጉማ ሁንዴ ገዳ (ዲ.ኤች.ገዳ) ላይ የጻፍኩት መጽሐፍ፡ ማለፊያ ትምህርት ሰጥቶኛል። ጋሼ ስብሐት ላይም ሃሳቡ በስፋትና በዋልቀት መኖሩን አውቃለሁ። እኔ ባይሞላልኝ መፈጪው ትውልድ ይከውንዋል ብዬ ተስፉ አደርጋለሁ።

ይህን መጽሐፍ ስጽፍ በዕቅዴ የያዝኩት አብዛኛው ሕዝብ የሚያነበውን Popular Biography የተባለውን ዘርፍ ነው። ቀደም ብዬ እንዳልኩት የእኔንና የኃይለ መለኮትን ሃሣብ ሳክል የዘርፉን ሕግጋት ጥሻለሁ። ደግሩ የጣስኩት የሥነ ጽሑፉን ሕግ እንጅ ወን ጀለኛ መቅጫውን ባለመሆኑ ዕድለኛ ነኝ። የሥነ ጽሑፍን ሕግ መጣስ እያስከሰሰም ግን ያስተቻል። ያን ደግሞ የለመድኩት ሲሆን፡ ለመቀበልም ዝግጁ ነኝ።

በተጨማሪም የተቀረውን 11 ዓመታት የሕይወት ሒደቱን እንደ ምዕራፎቹ ቅደም ተከተል አክሎላችኋለሁ። እንዲሁም አዲስ ፎቶግራፎች ጨምሬያለሁ። የቀድሞው ማስታወሻ መጽሐፍ ጀርባው ላይ ጋሼ ስብሐት የፌስታል ቦርሳውን ይዞ አንድ መጽሐፍ እያነበበ ሲያዘግም የሚያሳይ ስዕል እህቴ ማህሌት ወርቁን አስዬ መጻሕፉ ላይ ታትሞ ወጥቶ ነበር። በሕትመት ወቅት ስዕሉ ጎልቶ ባለ መውጣቱ ልብ ላሳለው አይታይም። ልብም ያለው ያለ አይመስለኝም። ይህ ስዕል ሲሳል ጋሼን «የማንን ደራሲ መጽሐፍ እያነበብክ ማዝገም ትፈልጋለህ?» ብዬ ጠይቄው ነበር።

«የዊልያም ሼክስፒርን ማክቤዝን» ነበር ያለኝ። ማክቤዝ ቁፍግ ደም በደም የሆነ ታሪካዊ ድራማ ነው። ለምን ይህንን መረጥክ ብዬ በወቅቱ አልጠየቅኩትም። ፍላጎቱን ብቻ ነው ያስፈፀምኩለት። አሁንም ከጀርባ ባስገባው ደብዘዘ ላታዩት እንደምትችሉ በመገመት በፎቶግራፍ ምዕራፍ ውስጥ አካትቼዋለሁ። አስተውሉና እናንተም ቆዝማችሁበት በህሊናችሁ ሽንጎ ዳኙት። በሁለት ምዕራፎች ላይ ታሪኩ ብቻ አንባቢዎቼን እንዲደርስ በማሰብ የባለታሪኮቹን ስም ገድፌዋለሁ። አንደኛው አነሆ ባህር ማዶ መሸገሩ ቁርጥ ሆነ እና ስዊዝ ባለታሪካ አገር ውስጥ ስለሌለች የአሷንም ሆነ የባለቤቷን ስም ቀይሬ እሱ እንዳጫወተኝ ሳይሆን በተገቢው ቋንቋ አርሜ አቅርቤዋለሁ። ሁለተኛው አለቆቹ በሚል ርዕስ የነገረኝን አንዳልኩት ስማቸውን አስቀርቻለሁ። በአንድ ወቅት በሥራ መስክ ይደረስበት የነበረውን አመቃ ሲያወጋኝ «ጡረታ ወጥቼ ይህቺኑ እንዳገኝ ያደረገኝ አንድ ሰሙ የደቡብ የሆነ የማኅበራዊ ዋስትና ሠራተኛ አስተካክሎልኝ ነው እንጂ ይህቺንም አሳገኝም ነበር ብሎኛል። እኔም የምጽፈው ግለ ታሪክ ነውና የግል ማህደሩ ውስጥ የከተቱበትን 'ኦፌንስ' አይቼ ለማካተት ጥሬ አልሰመረልኝም። ለማንኛውም ምን አይነት የሥራ ኃላፊዎች እንደነበሩት ይህቺ ምዕራፍ እንደነገሩም ቢሆን ታሳያለች ብዬ ስም ሳልጠቅስ አካትቻለሁ። ከእኔ ጋር እሱ በሚወደው አባባል እንበነባበት። ይህቺን አባባል ደጋግሜ አስጠንቼዋለሁ። ጽፌም ሰጥቼዋለሁ። ግን ይጠፋውና ትዝ ስትለው "ድገምልኝ" ይለኛል።

ጋሞዎች እንደእርሱ እራሱን ሆኖ ለታየ የቀለም ቀንድ፣ ተግባራዊና ህያው ሰው እንዲህ በማለት አክብሮታቸውን በሌለበት ይገልጻሉ። እኔም 'በአንድ ድንጋይ ሁለት ወፍ' እንዲሉ የራሱን የጋሼን ስም አካትቼ አባባሉን ልበልላችሁ«ጋሼ ስብሐት ኔ ባይንታ ሶን ኔሱንሳ ዴንሳሼ ሀሂካ ቦንቾን ኔስ ኤቃይስ!» ትርጓሜው «ጋሼ ስብሐት አንተ በሌለህበት ቦታ ሁሉ ስምህን አሁንም ላኑሳ በአክብሮት ቆሜ ነው»። ማለት ነው። ባህሉን ሙሉ ላድርግላችሁ። ይህንን አባባል ብዬ አክብሮቴን ስገልጽ የሚሰማ ጋሞ ባጭሩ ያከበራችሁትን አብረዋችሁ እያከበሩ እንዲህ ይላሉ። «ኔስካ አሲ ኤቆ!» ትርጓሜው «አንተም የተግባር ሰው ሆነህ በሌለህበት እንዲህ ሰው ናቺ የሚልህ ሁን!» ማለት ነው። ሁላችንንም ለዚህ አክብሮት ያብቃን አሜን! መልካም ንባብ!

ዘነበ ወላ
መጋቢት ፱ሺ፯
አዲስ አበባ ቂርቆስ

፩

«ሞትን እንቅደመው»

"ተረት ተረት"
"የላም በረት"
"አንዲት ሴትዮ ነበረች"
"እሺ!"
"ሰትኖር ሰትኖር ታመመችና ሞተች፣ ተቀበረች፣
ይህ የሁላችንም የሕይወት ታሪክ ነው"

ሰብሐት ገብረ እግዚአብሔር
ሌቱም አይነጋልኝ ገጽ 24

እነሆ! ቀዳሚና ተከታይ፣ የአሳፊውና የመጪው ትውልድ አባል ሆነን ተገናኘን። ጋሽ ስብሐት የአሳፊው ትውልድ አባል ለመሆን በመጨረሻዋ የሕይወት ጠርዝ ላይ ይገኛል። የእኔም ትውልድ ይከተለዋል። ሕይወት አልፍ አእላፍ ዘመናትን ያሸጋገረችው በቅብብሎሽ ነው። እንደ ጊዜ በምትሄትዋ በውስጣችን ለዘመናት ፈሰሳለች። ወደ ፊትም ሂደቱ እንደዚሁ ይቀጥላል።

ከዕለታት አንድ ቀን "ዘነበ!"
"አቤት ጋሽ?"
"ሞትን እንቅደመው?"
"እሺ፣ ግን እንዴት?"
"ከምሙቀው የማስታውሰውን ሁሉ ልንገርህ።"
"ማለፊያ።"
"የሚጣፈውንም፣ የማይጣፈውንም ነው የምነግርህ።"
"እየደነቁ ነው።"

እንቆጥል። ሔንድሪክ ቫን ሉን (Hendric Van Loon) የሚባል የደች ዘር አሜሪካዊ ደራሲ The wandering Jew የሚባል ልበለድ ጽፏል። በአጭሩ ሳጫውትህ። በእኛ ቋንቋ ስተተረጉመው "ከርታታው ይሁዲ ልትሰው ትችላለህ። ይሁዲው ሲፈርድበት፣ ሲፈታትነው ከማይችለው፣ ቀና ብሎ ሊያየው ከማይገባ ሰው ጋር ለዘለዓለሙ ተቀያየመ።

ነገሩ እንዲህ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስን ወደ ጎልጎታ ጉብታ ሊሰቅሉት መስቀል አሸክመው እየገረፉ ይወስዱታል። እየተንገዳገደ፣ እየተወላገደ ደሳ ቀና ሲል፣ ይሁዲው አየውና «ምን እዚህ ትሽመደመድብናለህ? ፈጠን ብለህ ሂድ ቀርፋፋ» አለው።

ኢየሱስም ቀና ብሎ አየውና «እኔስ እየሄድኩ ነው። አንተ ግን እስከምመለስ እዚሁ ትቆየኛለህ» አለው።

ያ ክርስታስ ይሁዲ አሁንም በዓለማችን በሕይወት አለ። በልዩ ልዩ ሀገር እየተዘዋወረ ይኖራል። አይሞትም። ኢየሱስ ወደ ዓለማችን ዳግም እስኪመጣ ይጠብቀዋል። የዚያን ጊዜም ዕድለኛ ከሆነ ነው የሞትን ዕዋ የሚጠጣት። እስከዚያው ድረስ ግን መንከራተቱን ይቀጥላል ለረጅም ጊዜ አብረውት የኖሩት ሰዎች ተገርመው «እንተ አታረጅም? አትሞትም እንዴ?» ሲሉት «በቃ አውቀውኛል ማለት ነው» ይልና ሀገር ቀይሮ የርግማን ኑሮውን ይቀጥላል። አንተ ራስህ የአረብ መልክ ያለው ሰው ካጋጠመህ ተጠራጠር። ምናልባት ክርስታስው ይሁዲ ሊሆን ይችላል። እኔ እንኳን አንድ ቀን ተረት ሰፈር አይቼዋለሁ» አለ ጋሼ።

ያ ክርስታስ ይሁዲ እሱ ራሱ ጋሼ እንዳልሆነ ምን ማረጋገጫ አለኝ? ጋሼ በአፀደ ሥጋ ዕድሜው ከሰባት አሰርት አልፎ ይበል እንጂ፣ በኔ ግምት በንባብ እንደዚህ እንደ ክርስታስው ይሁዲ ከሁለት ሺ ዓመታት በላይ ኖሯል፣ ስል አስባለሁ። በንባብ ርዕሰ ጉዳይ አውጣተን ምናባዊ ጥልቀቱን ሲያሳየኝ ይርትብኝና አለማንበቤን እንድገነዘብ ያደርገኛል። አስተሳሰቡን ሳስተውል ጥልቀቱ ያስደንቀኛል። ርቀቱ እንደ ምትሃት ያፈዘኛል። አንድ ሰው እስከዚህ ድረስ ያውቃል ስል እገረማለሁ።

ጋሼ ሲያወጋኝ «አንዲት ሚጠጪ የሆነች የአንትሮፖሎጂ መጽሐፍ አንብቤያለሁ። ጊዜው ቆይቷል። ጭብጡ ግን እዚህ ውስጥ አሁንም አለ» ሞጉቅላቱን በጣቱ እየነካ።

«ከአሰር ሰዎች መካከል አንዱ በውድም በግድም አብረውት ያሉትን ሰዎች መምራት ነው የሚፈልገው። ሊላኛው ሰውዬ መሄሬትም መመራትም አይፈልግም። አፈንጋጭ ነው። ፈላስፋ፣ ሳይንቲስት፣ ደራሲ፣ ወይም የአንድ ጥበብ ሊቅ ነው። ሁሌም ራሱን እንጂ ሌሎቹን አያያቸውም። አብረውት ቢኖሩም፣ ባይኖሩም ሁሌም ብቻውን ነው። የተቀሩት ስምንቶቹ ግን መንጋ ናቸው። የሚመሯቸው፣ አለዚያም የሚነዳቸው መሪ ያስፈልጋቸዋል» ብሎኛል።

ይህ ሰው ለእኔ በሁለተኛው ደረጃ ላይ የሚገኝ አፈንጋጭ፣ ብሰው ዱር ውስጥ እየኖረ በራሱ ዓለም ውስጥ የመነነ ሰው ነው። በምናባዊ ሂደቱ ርቋል። ማጋነን ቢመስልም ከመጻሕፍት ዓለም ካነበበው ይልቅ ያላነበበውን መቀበሉ ነው የሚቀለው።

በሶስት ቋንቋዎች ያነባልም፣ ይጽፋልም። በእንግሊዘኛና በአማርኛ ይጠበባል። ፈረንሣይኛ አሳምሮ ይችላል። የአፍ መፍቻ ቋንቋውን ትግርኛን ጨምሮ በአራት ቋንቋዎች ይናገራል። በእነዚህ ቋንቋዎች ስለ ሥነ ጽሑፍ፣ ፍልስፍና፣ ሥነ ልቦና፣ ሥነ መለኮት፣ ታሪክና ወታደራዊ ሳይንስ አንብቧል። ይህንን ጥበብ እንደ አስፈላጊነቱ ወደ አማርኛ እየመለሰ በጋዜጦችና በመጽሔቶች ላይ ጽፏል። በአጠቃላይ ጋሼ በሁለት እግሩ የሚሔድ ነፍስ ያለው፣ ድንቅ ሙሉ ቤተ መጻሕፍት ነው። በበርካታ ኢትዮጵያውያን አንባቢዎች ዘንድ ባዕድ የሆነውን የባሕር ዓለም የጋሼ ነፍስ ጠልቃበታለች። ስለዚህም ብአዩኑ ሰዓት ገዝፎ የሚታየኝ ከደራሲነቱ ይልቅ ድንቅ አንባቢነቱ ነው።

በ1960ዎቹ የዩኤስኮ ዳይሬክተር የነበረው እምቦዋ ሲናገር «በአንድ የአፍሪካ መንደር የሚኖር ሽማግሌ ሞተ ማለት፣ አንድ ሙሉ ቤተ መጻሕፍት ተቃጠለ ማለት ነው» ብሏል።

እንደ አባባሉ የእኛ የአፍሪካውያን ቤተ መጻሕፍት አባቶቻችንና እናቶቻችን ናቸው። እዚህ እኔ ባለሁበት አካባቢ ላለን አፍሪካውያን ጋሼ ተልኮልናል። እናንተ አካባቢ ያሉትን አዛውንትና ባልቴቶች ልብ ብላችሁ በማስተዋል ፈልጓቸው። በቅርብ ርቀት ታገኙዋቸዋላችሁ። የሙጥኝ በሏቸው። ከማለፋቸው በፊት የሚያቀብሏችሁን ሁሉ እንዲያካፍሏችሁ ጣሩ። ከአለፈው ትውልድ የተቀበልነውን ለተተኪው ትውልድ ማስተላለፉን ባሕል እናድርግ። እንዲህ አድርገን ነው ዘርተን ለመቃም፣ ወልደን ለመሳም፣ ታድለን ሙሉ ሰው የምንፈጥረው።

ጋሼ ይህንን ስሜቴን በመረዳቱ የአንድ መጽሐፍ ርዕስ አንስቶ « The old man and the sea?ን አንብበኸዋል?» ይለኛል።

«ምን ማለትህ ነው እኔ እኮ መርከበኛ እያለሁ አንብቤዋለሁ» ስለው።

«አ Sailor! እኔ እኮ ያላነበብከው መስሎኝ ላጫውትህ ነበር። ጭብጧ ደስ አትልህም? ያንን ሁሉ ታሪክ በጥቂት ግፀ ባህርያት ሲያጫውትህ አሪፍ ደራሲ ነው እኮ። ሽርነስት ሄምንግወይ። ስለ ባህር ካነሳን ካልቀረ Moby Dickን አንብበሃል?

«ስለቋንቋ ክብደት አትጨነቅ። ለምን ሩብ ብቻ አይገባህም? ደጋግመህ ማንበብ አለብህ። እንዲያ እያልክ ነው ከደራሲው ቋንቋ ጋር ሐሳብ ለሐሳብ የምትግባባው። እንደገና መጀመር አለብህ። ለማንኛ ውም መጽሐፉን አግኝተህ እስከምታነበው የማውቀውን ላጫውትህ» ይልና ይጀምራል።

«አንቱ ደግሞ ደስ ያለህን ርዕስ ምረጥና ስለይቀኝ። «እዚህ» ሞጉቅላቱን እየጠቆመኝ «አሪፍ ቤተ መጻሕፍት አለልህ። ጠይቀኝ። ማንበብ፣ ማገላበጥ ሳያስፈልግህ የማውቀውን ሁሉ ላጫውትህ፣ ላስተምርህ ዝግጁ ነኝ» ይለኛል።

አንድ ቀን አዘውትሮ የሚይዛትን ፌስታል ገለጥ አድርጌ «ዛሬ የሚነበብ አልያዝክም?» አልኩት።

The History of Jesus Christ የሚል መጽሐፍ ማንጣይ ከፌስታሉ አውጥቶ አሳየኝ «የተቀረውስ?» አልኩት።

«መጽሐፉ በጣም ቅልቅ ነው። ያንን በዚህ ፌስታል ውስጥ ይዤ በየሔድኩበት ላነበው ሞከርኩ። ከብዶቱን አልቻልኩትም። ስለዚህ በየቀኑ የማነበውን ያህል እየገነጠልኩ ይዤ እሄዳለሁ። ሽክሙም ቀለል አለልኝ። አሁን ልጨርሰው ጥቂት ነው የቀረኝ። አንብቤ እናዳጠናቀቅኩት ማተሚያ ቤት የሚሠራ አንድ ወዳጄ አለ፣ ለእርሱ እሰጠውና እንደገና ይጠ ርዝልኛል።»

የብር ፌስታል ከእጁ አይጠፋም። ይህም በርሳው መሆኑ ነው። በፈስታሉ ውስጥ ማስታወሻ ደብተር፣ ጅምር ጽሑፎች፣ አንድ መጽሐፍ ይይዝበታል። በማስታወሻው ብዙ ጊዜ በእንግሊዝኛ ሲጽፍ በአማርኛም የሚከትብበት ጊዜ አለ። ይህ መጽሐፍ እየተፃፈ እያለ የእፎይታ ጋዜጣ ዝማጅት ክፍል ፌስታሉን፣ በአንስተኛ የጉዞ ቦርሳ ተክቶለታል። ብዙም ሳይቆይ እሷንም በቆንጆ የቆዳ ቦርሳ ለወጡለት።

ጋሼን ምንጊዜም የማየው ንባብ ጀምሬው እንዳልጨረስኩት እንደ ሚያነጎኝ መጽሐፍ ነው። ሁሌም ተገናኝተን ስንለያይ እንደጓጓሁ ነው። ባገኘሁት ቁጥር አዲስ ነገር ሳይነግረኝ አይቀርም።

ይህንን ሲያደርግ እኔን ለማስደነቅ ፈልጎ አይደለም። በኢጋማሚ በዕለቱ የምንወያይበት ርዕሰ ጉዳይ የሚፈጥረው ነው። ይህንን ታላቅ የሰውቀት ክምችቱን ያጓበረበት ጥበብ ማንበብ፣ ማንበብ አሁንም ማንበብ ነው።

ጋሼ መጻሕፍትን ብቻ ሳይሆን ሰዎችንም ያነባል። ይህ ሕሊናው በመጻሕፍት ጥበብ የደረጀ ሰው፣ የዚያኑ ያህል የማያውቃቸው ርዕሰ ጉዳዮችም አሉ። በዚህ ወቅት፣ እዘያው እዘያው «በዚህ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ምንም የማውቀው ነገር የለም። እስኪ አንተ የምታውቀውን ያህል አጫውተኝ?» ይልና የሠራ አነሳቱ ጆሮ ይሆናል። በሕሊናው የተጠ ራቀመው የሰውቀቱ ክምችት በማንበብ ብቻ ሳይሆን ከሰዎች ጋር በመወያየት በመማርም ጭምር ነው። ጋሼ ስብሐት ይጽፋቸው የነበሩትን ሥራዎቹን ማንብ ምንጩ መጽሐፍት ብቻ ሳይሆኑ ሰዎችም እንደነበሩ አስታውሳለሁ። በተለይ ብላታ ዴሬሳ አመንቴና አቶ ሥዩም ስብሐት፣ እትዬ በሰሙ ኃይሌና አባ ኪዳነማርያም... ከምንጮቹ የሚጠቀሱ ናቸው።

«አንዳንዴ የምነግርህ ብቻህን ስትሆን የምታብሰለስላት ነች። አንዷ ይችትልህ። ይህችን ልብ በል፣ በሻህን-ሻህ (የኢራን ንጉሥ) ጊዜ የተነገረች ነች። ንጉሡ ቁርሱን በልቶ እንደጨረሰ፣ ገበታው ከፍ ይላል። ይህንን ጊዜ ይህችን ቃል ለመናገር ዕድሜው የሚፈቅድለት አንድ ሰው ይመጣል። ለምሳሌ አንተ ንጉሥ ብትሆን ለእንዳንተ ዓይነቱ ወጣት በእኔ ዕድሜ ውስጥ ያለ ነው የሚመረጥልህ። ብዙ ጊዜ ከሥጋ ዘመዶቹ አጎቱ ወይም ያስተማረው መምህር ይህንን መልዕክት እንዲያስተላልፍለት የሚመረጠው። ዓለምን የሚገዛው ምንጊዜም አደጋ ላይ ነው። ንጉሥ ስለሆነም ሰውን እንደ ቁጫ ሊቆጥር ይችላል። ይህንን አደጋ ለመከላከል ያ የተመረጠ ቀስቃሽ መጥቶ በረጂሙ ዘንግ ኳ! ኳ! ያደርጋል ወለሉን። ንጉሡ ቀና ብሎ ነቅቶ ጆሮውን ይከፍታል።

ቀስቃሹም «ሚች መሆንህን አትርሳ!» ብሎት ይወጣል።

«ለምን ማለት ጥሩ ነው። ገባር ነዋ። ይህ ሰውዬ እኮ ሰው ሆነ እንጂ ያለው ሥልጣን ያምላክን ያህል ነው። አንቂው ወይም ቀስቃሹ ደግሞ ከአምላክ ሥልጣን ተሰጠህ እንጂ ሰው ነህ ሲለው ነው። ሰው መሆንህን አትርሳ። ስትለው ሰው ፊራሽ መሆኑን ያስታውሳል። አንተ ስትሆን ብቸኛ ስለሆንክ በስድስት ወር አንዴ ቢነገርህ ይበቃሃል። ንጉሡ ግን በቀን በቀን ያስፈልገዋል። አየህ፣ በመስጠት ሳይሆን በሞትና በሕይወት ፍርድ ላይ እየው። ንጉሥ መልክህን አይቶት ብታስጠላው በጥቅሻ ብቻ ይገላግልሃል። ይህንን ፈተና እንዲያልፍ አንቂው ይጠቅመዋል፣ እልሃለሁ። አንተም ፊራሽ መሆንህን አትርሳ... እኔም ቄምር... »

«እኛም ሚች ነን። ከመሞታችን በፊት ግን ሚች አምላክ እንዴት ሞትን እንቅደመው» ይልና ከመጣፍም ከሊቅ አፍም ባከማቸው ሰውቀት ይዞኝ እልም ይላል።

በውስጤ አባባሉን እየብሰለሰልኩ ለሁለታችንም ሻይ ቀዳሁ። ጀንበር ከጠለቀች ሻይም ቡናም መጠጣት አይፈልግም። አሁን ግን ጊዜ ስለሆነ ግብግቤን ተቀብሎኛል።

ሩሲያዊው ደራሲ ማክሲም ጎርኪ ሲናገር «አንድ ሰው መኖርን ካወቀበት ሁሉም ይጠላዋል፣ ይመቀኘዋል፣ ካላወቀበት ሁሉም ይንቀዋል» ይላል። ጋሼ ሰዎች ሲኮንኑት መኖርን አላወቀበትም በሚል ስሜት ነው። እርሱ ደግሞ እነርሱን እርሳቸው ነው የሚሉኝ።

ጀምበር ስታዘቀዝቅ ወደ ሰፈሩ ለመሔድ እየተነሳ «ፐ! በጣም ቆንጆ ቀን አሳለፍን። አማልክቱ ያለምክንያት አይፈጥሩህም። ሲፈጥሩህም፣ ሲያሳውቁህም ምክንያት አላቸው። ያሳወቁህን ሁሉ ለተተኪው ትውልድ አንድትዘራ ያደርጉሃል። ልጄ አማልክቱ ምንም የሚያባክኑት ነገር የለም። በአገር ቤት ገበሬዎች በሬዎችን ስርሻ ሲጠምዱ ያረጀውን በሬ፣ ከወይፈን ጋር ነው የሚጠምዱት። ወይፈኑ ሁሉንም ተማሪ ከአረጀው በሬ

ይማራል። እኔና አንተን ማን እንደጠመደን አላውቅም። ሳይሀ፣ ስሰማህ ደስ አልከኝ። አብረን መጓዝን ፈቀድኩ። የት እንደምንደርስ ከመዳሁ መተንበይ አልችልም። ሕይወት ግን ቀንበሯን አኑራብን እነሆ እያረስን ነው» ይላል።

ከዚህ መምህር፣ ደራሲና አርታኢ ከሆነው ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር ጋር ሕይወት ያስተዋወቀችን በርቀት ነው። እኔ መርከበኛ ሆኜ በቀይ ባሕር ላይ ስቀዝፍ እሱ ደግሞ በዙራዝ አሳታሚ ድርጅት ውስጥ አርታኢ ሆኖ ይሠራል።

ሕይወት ተጽፎ የተጠናቀቀውን የዕውን ዓለም ምዕራፍ ገለጠች። ገጸ ባሕሪዎችዋ ስንተውን ከአንድ ወጣት መምህር ጋር አገጣጠመችኝ። ከበባችን ገጠመ። እኔ ደቀ መዝሙሩ፣ ወጣቱ መምህሬ ሆነ። በ1980 ዓ.ም አሥመራ ከተማ በሚገኘው የኢትዮጵያ ባሕር ኃይል ቴክኒክ ሙያ ማሠልጠኛ ማዕከል ለትምህርት ገብቼ ነበር። ወጣቱ መምህር ሰይፈ ሠማ በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ሥነ ጽሑፍ የመጀመሪያ ዲግሪውን ተቀብሏል። የመመረቂያ ጽሑፉን በስብሐት አጫጭር ልቦለዶች ላይ ነው የሠራው።

ከፍተኛ የሆነ የስብሐት ሥራዎች ተፅዕኖ ነበረበት። ይህንን ተፅዕኖ በመርከበኞች ተማሪዎቹ ላይ አጋባብኝ። ስብሐት የዘወትር መዝሙራችን ሆነ። መምህሬ አንዳንዴ በራሱ ላይ እየነቃ በሰጠን ኮርስ ላይ የሌሎች ደራሲያን ሥራ ቀላቅሎ አስተምሮናል። በወቅቱ የጋሼ ስብሐትን አጫጭር ልቦለዶች በሙሉ በክፍል ውስጥ ስላነበብናቸው ውስጣችን ገዝፏል።

ወቅቶች ተለዋወጡ። የነበረው እንዳልነበረ ሆነ። በዚህ ወቅት እኔ አዲስ አበባ መጥቼ የሕይወቴን ሌላ ምዕራፍ በትውልድ ሰፈሬ ቂርቆስ ጀምሬያለሁ።

አንድ ቀን ምሽት ሬድዮ አደምጣለሁ። የዚነጥበባት ምሽት ነው። ስብሐት በዚያ ወፍራም ድምጹ ዝግ ብሎ ፈርእን ሲሶ ዝና ሲል ርዕስ የሰጣትን አጭር ልቦለዱን ያነባል። በየመሐሉ ያዝ ሲያደርገው ከራሱም ያክልበታል። ይስቃል። አንብቦ እንደጨረሰ ጋዜጠኛዋ ሰሎሜ ደስታ ጋሼን ስለ ሕይወቱ ጉዳይ ታነጋግረው ጀመር። በወቅቱ ተደስቼ ማዳመጤን አስታውሳለሁ።...

ከዕለታት በአንዱ ቀን በወርሐ ሰኔ 1985 ዓ.ም ከደራሲና ጋዜጠኛ ተስፋዬ ገብረአብ ጋር ተዋወቅን። ያስተዋወቀን የጋራ ወዳጃችን ደራሲ መስፍን ሀብተማርያም ነው። በፌዌታችን መሐል «ሥራ አለህ?» አለኝ ተስፋዬ። እንደሌለኝ ነገርኩት። የጥሬስ ድርጅት

አባል እንድሆን ጋበዘኝ። ተስማማሁ። በወቅቱ እሱ የዚህ ድርጅት ሥራ አስኪያጅ ነበር።

የኔ ሕይወት ምዕራፍ አካሔድ ከዚያን ዕለት አንስቶ ተቀየረና ከባሕር ወጥቼ የብስ ላይ ጉብ አልኩኝ። መርከበኝነትን ለዘለዓለሙ ተሰናብቼ የጋዜጠኞች ቡድን አባል ሆንኩ።

በዚህ አጋጣሚ ነው የዚህ ድርሳን ባለታሪክ ከሆነው ሰው ጋር በአካል የተዋወቅነው። ማንም አፌዌባብሎ አላስተዋወቀንም። አብሮ መሥራቱ፣ በአንድ ቤተ መጻሕፍት አብሮ ማንበቡ፣ ቡና መጣባበዙ እቀራረበን፣ ቆይቶም ምግ አብረን መብላት ጀመርን። አብሮ መዋል፣ እንደ አስፈላጊነቱ እኔ ቤት ማደርንም መብታችን አደረግነው።

ከከባችን ገጠመ። በጣም ጥሩ ሕሊናዊ ጥምረት በመካከላችን ተፈጠረ። ከርሱ መማር እንደምፈልግ ገባው። ፈቃደኝነቴን ሲያዉጋኝ «በል 'One man university' እንመሰርት። 'When the student is ready the master arrives' አለኝ። ለሁለታችንም የሚመቸን ቀን ቅዳሜ ከሰዓት በኋላ ሆነ። ለመወያያችን ሁሉ ካስል ስል የሰየምኳትን ቤቴን በማዕከልነት መረጥን። ይች መጠለያ ከቤት ዝቅ፣ ከማዕድ ቤት ከፍ ያለች ነች። ታላቁን እንግዳዬን ለማስተናገድ ተዘጋጀች። በወቅቱ ወንደላጤ ስለነበርኩ ለምግ የሚያስፈልገንን ምግብ ዓርብ ማታ እቀቅላለሁ። ቅዳሜ ሰባት ሰዓት ቤት እንደርሳለን፣ ጋሼ አልጋ ላይ ጋደም ሲል እኔ ሱሳ (የፓስታ ማዘያ) ለማሞቅ ቱድ ቱድ እላለሁ።

በመርከበኝነት ሕይወት ያተረፍኩት አንድ ማለፊያ ነገር ራስን መርዳት ነው። የማበስለውን ጣፍጠት ይመጣባል። እጃችን ከረጠበ አትክልትና ፍራፍሬ ይታከልበታል። ለበርካታ ጊዜያት ጊዜ ቆጥበን ወደ ውይይታችን እንድንገባ የማዘጋጀው ምግብ የእንቁላል ስልሰ፣ አልያም የሥጋ ጥብስ ነው። ጋሼ ስብሐት ሥጋ አይወድም። የዕንቁላል ስልሷን ግን ጣፍጠት ይመጣባል። ስልሱ የቀረበባትን ድስት ሲጠርጋት የመቧጠጥ ያክል ነው። በዚህ ጊዜ "አረ ድስቱን እንዳትሸነቁርብኝ" እለውና እንሳሳቃለን።

ከመሥሪያ ቤታችን ወደ ቂርቆስ ስንንዝ "ዛሬ ምግ እንቁላል ስልስ ነው?" ይለኛል።

"አዎን!" ስለው የአስር ግንቲም ቃሪያ ገዝቶ በዚሱ ይይዛል። አሁን ይህን መጻፍ ስጀምር "እንቁላል ስልስ ሳዘጋጅ ቃሪያ መግዛቱን ለምን ዘነጋሁ?" ስል ራሴን እጠይቃለሁ። ይህንን ስህ ተቴን ሳላርም ትዳር መሰረትኩና ከወጥቤትነት ተሻርኩ።

በግል ባሕሪያችንም በጣም ተቀራርበናል። አንዳችን የአንዳችንን ምስ አግምረን እናውቃለን። ማጣት ኪሳችንን ሲፈታትሸው "ስንት ይዘሃል?" ተባብለን ለውይይታችን መድመቅ የየበኩላችንን

እናዋጣለን፡፡ ለትራንስፖርትም ሆነ ለጥቃቅን ወጪዎቻችን ገንዘብ እንለጋገሣለን፡፡

በፌዋታ ላይ ብዙውን ጊዜ አድማጭ ነው፡፡ ማውራት የሚጀምረው ጥቂት አልኮል ከተጎነጨ ነው፡፡ በዚያ ሰንትም በሆን ተራውን ጠብቆ ማውጋቱን አሣምሮ ተክኖታል፡፡ የማይጥመው ጨዋታ ከገጠመው "ርዕሰ ለውጥ" እስከማለት ይደርሳል፡፡

ከምሣ በኋላ ምን እንደሚፈልግ አሣምሬ አውቃለሁ፡፡ ከመጠጥ ካቲካላ ይመርጣል፡፡ ስምንት ሰዓት ላይ አንደኛ ቡትሌ መቀምቀም ከጀመረ ጀንበር ሲያዘቀዝቅ ያጠናቅቃታል፡፡

ሲጠጣ ከመለኪያው ላይ አንዴ ፋት ይልና ውሃ በላዩ ላይ ይጎነቁጭታል፡፡ ይህንን ለምን ማድረግ እንዳሰፈለገው ጠይቄው፤ "መስከሩን እንጂ ነገ ራስ ምታቱን አልፈልገውም፡፡ ስለዚህ ውሃው እያካለሰ ስካሬን ያደርሰኛል፤ ለነገም ከራስ ምታት ይከላከልልኛል" ብሎኛል፡፡ አልኮል መጠጣት በማም ይጠላል፡፡ መስከር ግን ይወዳል፡፡ በሕይወቱ አንዴ ተጎንጭቶት የጣመው መጠጥ ሻምፓኝ ነው፡፡ ያቺም ከሐና ይልማ ጋር በሕግ ዐብትሽ በሀብቱ ተባብለው የተጋቡ ፅለት የተጎነጫት እንደሆነች አውግቶኛል፡፡

ጋሼ ስብሐት በእርጅና ላይ ሲቀልድ አንድ አሜሪካዊ ያጫወተውን ነገረኝ፡፡ "መጀመሪያ ስም ትረሣለህ፡፡ ከዚያ መልክ፤ በመቀጠል ዚፕ መዝጋት፤ ሲለይልህ ዚፕ መክፈቱንም ትተወዋለህ ፡፡"

በአሁኑ ሰዓት ጋሼ ስብሐት መልክና ስም ይዘነጋል፡፡ አንድ ቀን "በአባትህ ዘነበ ለማንም እንዳትነግርብኝ ይህ የቢሮ ደባልህ ስሙ ማነው?" ብሎኝ ነግሬዋለሁ፡፡ በመርሣት የሚወዳደረው ያለ አይመስለኝም፡፡ የዚያኑ ያህል በፍውም የማይረሣቸው ርዕሰ ጉዳዮች አሉት፡፡ እነዚህ ርዕሰ ጉዳዮች ትዝ እንዲሉት ሌላ ለኮረኮረው የሚችል ጉዳይ መፈጠር አለበት፡፡ በፍጹም የማይረሣው ቀልዶችን ነው፡፡ አንድ ቀልድ ሲያጫውተኝ ማን እንዳወራለት፤ የት እንዳወራው አውግቶኝ ነው ወደ ቀልዱ የሚገባው፡፡ በነዚህ ጊዜያት በኔና በጓደኞቼ መካከል የሚቀርና አሰፈላጊም ከሆነ በአደባባይ ከወዳጆቻችን ጋር የምንቋደሳቸውን ቀልዶች አጫውቶኛል፡፡

ቀልድ መሰማት ደስ ይለዋል፡፡ በሌላ ቀን ቀልድ የነገረው ሰው አጠገቡ ካለና የመጨዋወቻ ጊዜ ከሆነ "እባክህን ያችን ቀልድ ለእኔም አውጋቸው" ሲል ይጋብዛል፡፡

ጋሼ ስብሐት ቀልዱ ማሳቅ፤ ተቀልዶለት መሳቅ ብቻ ሣይሆን ቀልደውበትም ይስቃል፡፡ አንድ ቀን በሱ ላይ የተቀለደ ቀልድ

ከዕለታት አንድ ቀን ጋሼ ስብሐት በክተማ ኦቶብስ ይጓዛል፡፡ አንድ ሌባ ጠጋ አለና ኪሱ ገባ፡፡ ጋሼ ስብሐት ቀድሞ ነቅቶ ኖሮ "ምነው?" አለው፡፡ ሌባውም ደንግጥ ብሎ "ውይ! የእኔ ኪስ መስለኝ ነው!" ሲል መለሰለት፡፡

ጋሼ ስብሐት የሚወርድበት ፌርማታ እካባቢ ሲደርስ እየተራመደ ሌባውን በጥፊ ጭው! አደረገው፡፡ "ሌባውም ምነው?" ሲለው "ውይ የኔ ፌት መስለኝ ነው" አለው፡፡

ይህንን ስነግረው ሣቀና«በቃ በሕይወት እያለሁ ተረት ልሆን ነው?» አለ፡፡ መስለኝ እንጂ ሕይወቱ ተረት ከመሆን አላመለጠችም፡፡ በርካታ አድናቂ ወጣቶች አሉት፡፡ ግጥም ገጥመውለታል፤ ቅኔም ተቀኝተውለታል፤ ተቀኝተውበታልም፡፡ ሽራ ወጥረው በብሩሾ ሾቸው ምትሀት የሕይወቱን ገፅ ስለውታል፡፡ ይህ ሁሉ ጉዞው ወዴት ይሆን...?

ለአንዳንድ ድንበር ዘለል ተቆርቋሪዎች አንደበቱ ፈጣን መልስን ያውቅበታል፡፡ አንድ ጊዜ ከአንድ ወጣት ጋር ሲጨዋወቱ «ጋሼ ስብሐት እነአገሌ እኮ ታዋቂ ደራሲ የሆኑት ባንተ Idea ነው» ሲለው፡፡

«አንተ የምትለው ደራሲ ሁሉንም Idea ካልወሰደ እስኪ አንተ የተቀሩትን ውሰድና እንደርሱ ድንቅ ደራሲ ሁን» ብሎታል፡፡

አንድ ወጣት ጋዜጠኛ ሊያነጋግረው ወደሚኖርበት አካባቢ ዘለቀ፡፡ በቦለ ምልልሳቸው ወቅት ወጣቱ ጥያቄውን ያነሣና ማድመጡን ዘነጋው፤ ጋሼ ስብሐት መመለስ ሲጀምር ወጣቱ ከአፉ ነጥቆ ይጨርስበታል፡፡ ይኼኔ ጋሼ ተገነዘበና «ሻይ ትፈልጋለህ?» አለው፡፡ ወጣቱ ግብግቡን ተቀበለው፡፡

ጋሼ ስብሐት ተጎሣና የሻይ ማንቆርቆሪያና ብርጭቆ ይዞ መጣ፡፡ መቅዳት ጀመረ፡፡ ሻዩ ብርጭቆውን ሞልቶ ጠረጴዛ ላይ መፍሰስ ጀመረ፡፡ ወጣቱ ይህንን አይቶ «እረ ጋሼ ሻዩ ፈሰሰ» አለ፡፡

«አንተም እንደዚህ ሻይ ነህ፡፡ በምትጠይቀኝ መረጃ ታጭቀሃል፡፡ ለምን እኔን ታደርቀኛለህ?» ሲል ገስጾታል፤ ብሎ አንድ ጓደኛዬ አውግቶኝ፤ ጋሼን አድርሳት እንደሆነ ጠየቅኩት፡፡ «እንደመሰለኝ ሻይ እስከማፍላት በብርጭቆ ቀድቶ እስከማፍሰስ አልሄድም፡፡ ተረቱን ግን ላልነግረው አልቀረሁም» ብሎኛል፡፡

ቀጠሮ አክባሪ ነው። ከአቅሙ በላይ የሆነ ችግር ካልገጠመው በቀር ማንንም ቀጥሮ አይቀርም። ለበርካታ ጊዜያት አያሌ ሰዎች ቀጥረውት እንደቀሩበት አጫውቶኛል። በቀጠሮ ሪገድ በተለይም የአዲሱን ትውልድ አባሎች ያማርራቸዋል።

በተቀጠረበት ቦታ ቀድሞ ይገኛል። ወዳጆቹን ሲጠብቅ እያነበበ ነው። ከለቅሶ ቤት በቀር የትም ቦታ ለእርሱ ማለፊያ የማንበቢያ ሥፍራ ነው።

ባሕሪው አይከብድም። ሽበት የወረረውን ገፁን ያየ ይፈራዋል። ውሎ ሲያድር ማንንም በቀላሉ በፍቅር የማጥመድ ኃይል ተፈጥሮ ለማሳዋለች። የማንንም ሰው የሕሊና ነፃነት ያከብራል። የማንንም አስተያየት ለመንቀፍ አይቸኩልም። አንደበቱ ቁጥብና ዝምተኛ ነው። አንድ ቀን ጥሩ አድማጭነቱን ሳውጋው እንዲህ አለኝ። «አዎን፣ እግዜር በጻፈው ቴአትር ውስጥ እኔ ማየትና ጆሮ በመሆን ማድመጥ ደስ ይለኛል። ብዙውኑ አፍ መሆን ነው የሚፈልገው።»

በፌዋታ መሐል፣ ክርክር ተነስቶ ሲጧጧፍ የሚያምንበት ጉዳይ ከሆነ ይሳተፋል። በሕይወቱ አምርሮ የሚጠላው ምክር ነው። ማንንም ሲመክር አጋጥሞኝ አያውቅም። ምክረኝ ባይ ከመጣ «እሺ! ካስፈለገ» ይልና ያመነበትን እውነት ይተነፍሳል።

ሐና ይልማ በሕይወቱ ምዕራፍ ውስጥ ከተከሰተች በኋላ ጋሽ ስብሐት ሽቅርቅር እንደነበር በቅርብ የሚያውቁት ሁሉ አውግተ ውኛል። ለርሱም በዚያን ወቅት ስለነበረው አለባበስ አንድ ጊዜ አንስቼበት «እኔ ዘነጥኩ አልዘነጥኩ ግድ የለኝም። እሷ ግን ዘናጭ እንድትሆን እፈልጋለሁ» አለችኝ። «እሺ፣ እየገዛሽ አምጪልኝ፣ እለብሳለሁ አልኳት።» ቀደም ብሎ የሚያውቁት ሰዎች ያንን ጊዜ ያስታውሱታል።

አሁንም ብስክሌት መጋለብ ይችላል። መኪና መንዳት ግን አይችልም። አንዲ መንጃ ፈቃድ ለማውጣት አንድ ጓደኛው እያለማመደው አዋሳ ድረስ ነዳ። አርፈው፣ ለስላሳ ጠጥተው ልምምዱን ለመቀጠል ካረፉበት ሆቴል መኪናውን አስነስቶ ሲወጣ ከበሩ ጋር ተጋጨ። ክፉኛ ደነገጠ። ልምምዱም በዚሁ ቆመ። «ለምን?» ብዬው «ሾፌር እንደሆን ሐና አለችልኝ» ሲል መልሶልኛል።

ባንክ ገንዘብ የማጠራቀም ባህሉን ጀምሯል። ከአንድም ሁለት የባንክ ደብተር ቢኖረውም፣ በሁለቱም ደብተሮቹ ውስጥ አስር፣ አስር ብር ብቻ ነው ያለው። «ይቀመጣ፣ በደንብ እየወለዱልኝ ነው» በማለት ቀልዶልኛል።

ስለ ሁለተኛው ትዳሩ ጠይቄው እንዲህ አጫወተኝ። «አ! » ብሎ ሳቁን ለቆ «ሶቅራጥስ ፊላስፋ ነው። ሚስቱ ደግሞ ጨቅጫቃ ነች። አንዳንዴ ወይዘሮ ይሉኝታና አቶ ይሉኝታ ቢሰ ይጋባሉ። ሶቅራጥስ ሲፈላሰፍ ነው የሚውለው። ትዳርዋን ለምትወደ ሴት ደግሞ ይህ ዓይነቱ አካሄድ የሚጥም ሕይወት አይደለም። የሶቅራጥስ ሚስት ሰበዛ ጨቅጫቃ ነበረች። ታዲያ ሶቅራጥስን ደቀ መዛሙርቱ ስለትዳር ጠይቀውት ሲመልስ «ትዳር መመሥረት ጥሩ ነው። ዝምተኛና ሰላማዊ ሚስት ካጋጠመችህ ደስተኛ ሕይወት ትኖራለህ። ከጨቅጫቃዋ ጋር ሕይወት ካቆራኘችህ ደግሞ ፈላስፋ ትሆናለህ» አላቸው። «እኔም ሁለተኛው ትዳሬ ፈላስፋ አድርጎኛል።»

ስለማኅበራዊ ሕይወታቸው አንስቼ «አንተም ዕድር፣ ባለቤትህም የሴት ማኅበር አታውም» ብለው «አ! ምን ነካህ? የኛ ቤት እኮ የሁለት ወንበዴ ቤት ነው» ብሎኝ እየሣቀ «ይልቅ ጎረቤት እያላዘነ ያስቸገረንን አንድ ውሻ የትምወርቅ ርበት ነው ብላ በሌሊት ፈትታ አመጣቸው። የኛ ውሻ ሆነ፣ ማላዘኑን ተወ። ስሙንም ዶሳ አሉት። ሲለዩ... የምትባል ድመትም ነበረችን። ተረት ሰፈርን ትተን ሁላችንም በየፈናችን ከተበታተንን በኋላ አንድ ቀን ከቡሽን ልጅኝ አክስቷ ቤት ሄጄ ምን አለችኝ መሰለህ። «ዶሳን አግኝተኸው ታውቃለህ?...» ሳቀ። ሌላ ቀን ደሞ «ዶሳን ካገኘኸው ሰላም በልልኝ» አለችኝ።

ልቅሶ የመድረስ ባሕሉ የለውም። የታመመም አይጠይቅም። ከወዳጆቹ መሐል ሌላ አስታዋሽ ሰው ሊወስደው ከመጣ ግን ዘመድ ለሞተበት «እግዜር ያጽናዎትን!» የታመመንም «እግዜር ይማርዎት!» ሲል ከልቡ ነው። እግረ መንገዱን በደረሰው ለቅሶ ላይ እንዲት እንደተንሰቀሰቀ ሲያጫውተኝ «በዕድሜ አንተን ሳከል እዚህ ቂርቆስ ቤተክርስቲያን ለምን እንደመጣው እንጃ ያነባበው ሰው ማርነጃው ላይ ተሰብስቦ ያረግዳል። ጠጋ ብዬ ሳደምጥ ያስለቅሻ ሙሾ አወራረድ ሳበኝ። ወዲያውኑ እምባዬ መጣ። በጣም አለቀስኩ። ተንሰቀሰቅሁ። ሟቿ መሐን ነበረች።»

ቂመኛ አይደለም። ከምር የጠሳቸውን ሰዎች ከጎመታት በፊት አንስቶ አጫውቶኛል። ምክንያቱንም ዘርዝሮልኛል። ረጅም ጊዜ ካለፈ በኋላ ጥላቻውን ለመመዘን እንዘህኑ ሰዎች አነሳሁበት። «ሂድ እባክህ! እኔ እኮ ቂም የሚባል ችግር የለብኝም። ለጊዜው ችግሩ ያናድደኝና እናገራለሁ። ቆይቶ ግን እረሳዋለሁ። በታናሽ ወንድሜ ተወልደ ብርሃን ላይ የደረሰውን ልንገርህ። ከአሥመራ ዩኒቨርሲቲ

ተዛውሮ እዚህ እያለ በጠዋት ቢሮው ገባ። የዕለት ሥራውን ሊጀምር ሲል ከኮሪደሩ የተኮሰ ድምጽ ሰማ። ተንሥቶ ወጣ። ተኻሹ ተወልደን እንዳየው አለመና ተኮሰበት። ተወልደ ሲሸሽ አናቱን መታው። ጥቁር አንበሳ ሆስፒታል ተኛ። እዚያ እያገገመ እያለ መታው። ጥቁር አንበሳ ሆስፒታል ተኛ። እዚያ እያገገመ እያለ የደርግ መንግሥት የባሕል ሚኒስትር አድርጎ ሾመው። በዚያን ወቅት አንድ ጣሊያን ውስጥ ያለ ዩኒቨርሲቲ እየተመላለሰ ያስተምር ስለነበር እግረ መንገዱንም ለሕክምና ደርግን አስፈቅዶ ወደ አውሮፓ ሔደ። እሱ የባህል ሚኒስትር ሆኖ በተሾመ በወሩ እነ መለስ ደርግን አሸንፈው አዲስ አበባ ገቡ። ወደአገሩ ለመመለስ እንደሚፈልግ እዚያው ጣሊያን እያለ ይህን መንግሥት ጠየቀ። እንዲመጣ ፈቀዱለት። ተወልደን ያን የተኮሰበትን ሰውዬ በሕግ ይፈልገው እንደሆን ጠየቁት። «ተውት፣ ከእኔ ጋር ዐብ የለውም። አጋጣሚ ነው ያገናኘን» ብሎ ይቅር ለእግዜር ብሎታል።

«ልብ አድርግ። የተኮሰበትን ሰውዬ ታናሽ ወንድሜ ይቅር ሲል እያየሁ እኔ ደግሞ በትንሽ ነገር የተጋጨኋቸውን እንዴት ይቅር ማለት ይሳነኛል? እርሳቸው!! » ብሎኝ «እ» አለ።

"እ" ምን አልኩት። የሚያከለው ሐሳብ ሲኖረው እ! ይለኛል። ለኔም ወደሚቀጥለው ወግ መሸጋገሪያ ስለምትሆነኝ የውስጡን ማያ በማድረግ ቃልዋን እንደ ጥያቄ እጠቀምባታለሁ።

"ይኸውልህ ሴይለር ይህ ዓይነቱ ይቅር ባይነት ከዘርህም የምትወርሰው ይሆናል። ይህንን ስልህ ምክንያት አለኝ። ይኸውም ወንድ አያታችን ጎያታያ ሐሊቃ ተወልደ መድሕን ገብሩ አንድ መራር ገጠመኝ አላቸው። አቦይ ተወልደ መድሕን የእናቴ አባት ናቸው። አሥመራ አጠገብ ፀረ-ማርያሞች ክርስቲያን ነን እያሉ ማርያምን መጥላት እንዴት ይሆናል? ብለው ለማብራት ከቤታቸው በዓድዋ በኩል አድርገው ወደተባሉበት አሥመራ አካባቢ ሔዱ። በዓድዋ ሰዎቹን አማኝተው አነጋገሯቸው። ሰዎቹም «እኛ ፀረ-ማርያም አይደለንም። እንዴት የጌታችን እናት ሆና እመቤታችንን እንፃረራለን?» አሏቸው። ነገር ግን በኛ እምነት አታማልድም ነው የምንለው። እኛ ያለአማላጅ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር በቀጥታ ነው የምንነጋገረው። አማላጅ አያስፈልገንም አሏቸው። ወንጌሉ የሚለውን እያስነበቧቸው። ሰዎቹን እምነታቸውን ሲጠይቁ ፕሮቴስታንት መሆናቸውን ነገሯቸው። አስተማሩዋቸው።

ዓድዋ ላይ የመጀመሪያዋን የፕሮቴስታንት ቤተ ክርስቲያን የመሠረቱት ጎያታይ ሐሊቃ ተወልደ መድሕን ናቸው። እኝህ አያቴ አንድ ልጃቸው ሴት አውል ሆነ። አንድ ምሽት የለመዳት ሴት ቤት አጥር ዘሎ ሲገባ ባለቤትየው እቤት ውስጥ ነበርና ጠመንጃውን

አልሞ ተኩሶ ገደለው። ገዳዩን አገራው ይዞ ለአባትየው አቀረበላቸው። «በፈልጉ በዱላ፣ በፈልጉ በጠመንጃ፣ በፈልጉ በሥለት መግደል ይችላሉ» አሉዋቸው።

አቦይ ተወልደ መድህን ግን ይህን አላደረጉም። ሰውዬውን ያዘውላቸው ሲቀርቡ አይተውት አዘኑ። የልጃቸውንም ጥፋተኝነት አምነዋል። ሲናገሩ፣ «እኔ ይጌን ሰውዬ በደመኝነት አልፈል ገውም። ነገር ግን እዚህ እኛ ባለንበት አገር ባይኖር እመርጣለሁ። ለምን፣ እኔ ይቅር ለእግዜር ብል እንኳ ቤተዘመዶቼ ይምሩታል ብዬ አልገምትም። ስለዚህ ይህችን አገር ለቅቆ ይውጣ» አሉ። ሰውዬውም ዓድዋን ጥሎ ወጣ።

የጋሼ ስብሐት ነብስ አውንም ቆንጆን ታደንቃለች። ውብ ወጣት በታክሲ ውስጥ ካጋጠመችው፣ ወይም እግረ መንገዱን ካያት፣ ልጂቱ ላታየው በደንብ ያስተውላታል። ይህንን ሲያደርግ በርካታ ጊዜ አይቼዋለሁ።

"እንዴት ናት?" ስለው፡

"ሥጋ የለበሰን አበባ ማስተዋል ደስ አይልህም?"

ከዕለታቱ በአንዱ ቀን በጋራ ወዳጃቸው ጥበበ ተርፋ ቤት መጅሊስ ተቀምጠው ያወጋሉ። በጨዋታው መሐል ጋሼ ስብሐት ሽንት ቤት ደርሶ ይመለሳል። እንደ መደንገጥ ብሎ ዓይኑ ፈሟል። አብረውት የተቀመጡት ይህንን አላስተዋሉም። ደራሲ መስፍን ሀብተ ማርያም ጋሼ ስብሐት እንደተመለሰ መታጠቢያ ቤት ይሔዳል። በተመለከተው ትዕይንት ደንግጧል።

ጋሼ ስብሐት አጠገብ ሲቀመጥ "እ! ታዲያስ እኔ ያየሁትን ውበት አየህ?" ሲለው መስፍን ልቡን ያነበበውን ያህል ከው ማለቱን አውግቶኛል።

አንዲት ወጣት ከወገቧ በላይ ራቁቷን ሆና ፀጉሯን ለመታጠብ እየተዘገጃጀች ነው። ያጎበጠው ጡቶቿን ከለል ላታደርግ መታጠቢያ ቤቱን ጠቆመችው። በፍጥነት ተጠናቅቆ ይመለሳል። በእሱ ቤት ያየውን ውበት ማንም አላየውም።

ጋሼ ስብሐት ቁመቱ አንድ ሜትር ከ66 ሴንቲ ሜትር ነው። ፓስፖርቱ ላይ 1ሜትር ከ69 ሴንቲ ሜትር እንደሆነ አሥፈሯቸዋል።

"ዕድሜህ እየፈጠመረ ሲሔድ ቁመናህ ሰብሰብ እያለ ነው" ስለው፡

"እ!" አለኝ። ምን ታደርገዋለህ በሚል ስሜት ትከሻውን እንደ እስክስታ ወራጅ እየሰበቀ። ወዳጅነታችንን በ1985 ዓመተ ምሕረት ማብቂያ ግድም ስንጀምር ዕድሜው 57 ዓመት ነበር። ክብደቱ 49

ኪሎግራም ሲሆን፡ ሰባት ዓመታት ያህል አልፈው ክብደቱ 52 ኪሎ ግራም ደርሷል። ይህ ክብደት በሕይወቱ በጣም ከፍተኛው ጊዜ ነው።

መልኩ ውብና ፀያፃ ነው። የወጣትነት ውበቱ ዛሬም በአላ ውንትነት ገጽታው ላይ አሻራውን ትቷል። ወጣትነቱን በምልሰት ሲቃኝ ሰንትና ስንት ቆነጃጂት በተርምስናው ወቅት ነውልለውለት ይሆን? እላለሁ። በፀባዩ ዓይናፋር በኅብውም እምብዛም ስለነበር እንደ አብዛኛው ወጣት ድንግልናውን በ21 ዓመቱ ለሴተኛ አዳሪ ነው ያስረከበው። ጠ.ም ማብቀል ከጀመረበት ጊዜ አንስቶ እስከ አሁን ሪዛም ነው። ጠ.ሙም አሁን ከጥቁረቱ ንጣቱ ያይላል።

ወጥር አስተካካይ ቤት ሂዶ አያስተካክልም። ይፈራል። "ለምን?" ብዬው «እኔ እንጃ፣ ከዚያ ስወጣ አናቴ የሚቆላስል ይመስለኛል? ቆረቆር፣ ቂቂቾ፣ ምናምን ቢያመኝስ?» ሲል ስጋቱን አጫውቶኛል።

ቀደም ብሎ ሐና አንዱ ሥራዋ የፀጉሩን ውበት መጠበቅ ነበር። አሁን ደግሞ አፍቃሪዎቹ ያስተካክሉለታል። የዛሬዎቹ እንደ ፍቅረኞው የማስተካከሉ ጥበብ ስለማይሰሙርላቸው ሲመደምዱት ምን ጊዜም ገመምቱኛ ይመስላል። አናቱም እንደ ነብር ገላ ይዝናረጎራል። ሰውዬው ግን ምንም ቢመስል ደንታ የለውም።

በአሁኑ በአዛውንት ዕድሜው በሁለት ነገሮች ብዙም አይፈጌ ነቅም። እሱም ገንዘብና ልብስ ናቸው። ከተገኘ ንጹሕ ቢለብስ ይደሰታል። ከጠፋ ባደፈውም ቢሆን አካሉን ይሸፍናል። ይህንን እምነቱን ኮሎኮ በሚል ርዕስ በጻፈው አጭር ልቦለድ ውስጥ አንፀባርቆታል።

ከኔ ጋር ስንተዋወቅ ከሁለት አቅጣጫ የገንዘብ ምንጭ ነበረው። በአዲስ ዘመን እና ሐራልድ ጋዜጠች ላይ በሚጽፋቸው ወጎች 800 ብር ይከፈለዋል። ከሚኅበራዊ ዋስትናም የጡረታ አበሉ 380 ብር ነው። በወር ከ1000 ብር በላይ ቢያገኝም ገንዘብ በቅጽት አያውቅም። "ጋሼ ስለ ገንዘብ አጠቃቀምህ ብትገልጽልኝ?" አልኩት በአንድ ወቅት። "ደሞዜን እንደ ተቀበልኩ ዱቤዎች አሉ። የመጠጥና የምግብ ቤት ዕዳ። ይህ እንደ ጉድንድ ነው። ለቤተሰቤ የማገኘው እስካሁን ይበቃል። የወደፊቱን እንጃ እንጃ እንዲህ ነው የምሔደው። ልጅ ሆኜ ርዕኝ ስለማውቅ በኔ እምነት የመጀመሪያው ጥያቄ ሆድ ነው። ተረት ሰፈር ነው የምኖረው። ካለኝ ፋጃጋን እያየሁት ላልፈው አልችልም። ሲርበው እሰጠዋለሁ። ከኔ የባሰበት ካለ አላልፈ ውም። አንዲት ሚስኪን አለች። የተራበች። ወርታ መመለስ የማትችል። የኔን ልጅ ዋሱን ያመው ስለነበር ማዘር ቁራሽ ሊያሳድጉት መሰደውታል። እኔም ለዚህች ሴትዮ በወር 20 ብር ልሰጣት ወሰንኩ። መንገድ እየሄድን ነው። መአት ሲአል ውስጥ

ነው ያለነው። ሁሉንም ማገዝ አትችልም። ይሁን እንጂ ያንን ሁሉ ለማኝ ይህ ከተማ እየጠበቀ ነው። የኤዲስ አበባ ሕዝብ ባያኖር እኛ አንኖርም ነበር ሲል አንድ ለማኝ ሰምቼዋለሁ። እኔም የዚያ ሲአል አካል ነኝ። ስለዚህ የመሱን ሕግ እናከብራለን።..."

በዚህ የገንዘብ አጠቃቀሙ ብዙም ዘና ሳይል በዕለታት ዕድሜ ውስጥ ወደ ማጣት ይመለሳል። ከወዳጆቹን መካከል አንዱን ካገኘ ለዛሬ የምትበቃውን ገንዘብ ብቻ ይጠይቃል። እኔ በተገኘሁበት ማንም የለኝም ሲለው አልሰማሁም። ከልቡ ከሚወደውና ከሚያቀርበው ሰው ካልሆነ በስተቀር በፍጹም አያጠይቅም። አጠያየቁ የከፈንም ቢሆን ያስወጣል።

ከዓይነ ስውራንና ከአካል ጉዳተኞች ላይ ለጥሪ የመግዛት ባሕሪ አለው። አንዴ ለጥሪ ሲገዛ አግኝቼው "አንተም በዚህ ታምመናለህ" አልኩት።

"ሊደርስህ ይችላል። ለምን አትሞክርም። ዕድሉ ሲያጋጥመን እኛ እንሳተፋለን። ደግሞ እኮ አላ ኪዳነ ማርያም መጣፍ ገልጠውልኝ ከከቤን ሲቆጥሩት ለጥሪ እንደገዛ አዘውኛል" ሲለኝ።

"እስካሁን ወጥቶልሃል?"

"አባ ግዛ አሉኝ እንጂ ይደርስሃል አላሉኝም እኮ" ብሎኝ ወደ ቤተ መጻሕፍት ቤት ገባ።

ሲራመድ ዝግ ብሎ ነው። የሚቸኩል ሰው ካጋጠመው ገለል ብሎ ያሳልፈዋል። አንዴ መንገድ ተገናኝንና «ፍጠን!» አልኩት። ገለል አለልኝና «አንተ ፍጠን እኔ ሩጫዬን ጨርሻለሁ» አለኝ።

ወሐይዋን ለመከላከል ሹራብ አናቱ ላይ ያደርጋል። ይህ ድርጊቱ የፍልስጥኤም ነፃ አውጪ ግንባር መሪ የነበረውን ያሲር አራፋትን ያስታውሰኛል። ጀንበር ስትጠልቅ ያንኑ ሹራብ ያደርበዋል። አየሩ ከቀዘቀዘው ከሱቅ የአስር ሣንቲም ፈስታል ገዝቶ አናቱን ያስብ ነል። ለምን ይህንን ሣያረግ እንዳሰፈለገው ጠይቄው ጥሩ ሙቀት እንደሚሰጠው አጫውቶኛል። በቅርቡ ዝንጉርጉር መለየ ሣያረግ ጀምሯል።

በወጣትነቱ ወቅት እስከ ጉልምስናው የማንበቢያ መነጽር ይጠቀም ነበር። ከአንዴም ሁለት ሶስቱ በሌቦች በመመንተፉ፣ የማንበቢያ መነጽሩን መጠቀም አቆመ። አሁን በአዛውንትነት ዕድሜው የመነጽሮቹን መሰረት አንስቼበት «እንኳንም የወሰዷቸው! ከሸከም ነው የተላቀኝ፣ እንጂ እድግም መነጽር የሚያስፈልገኝ አይደለሁም።»

ጋሼ ስብሐት በሕይወቱ አንድ ሦስቴ ማጅራት መቺዎች አጋጥ መውታል። ዕድለኛም ስለሆነ ሊሱን በሰላም አስመትቶ ተሳልፈዋል።

የጋሼ ስብሐት አባት፣ አያትና ቅድመ አያቱ ... አሥራ አራት ትውልድ ድረስ ቀሳውስት ናቸው። እሱም በልጅነቱ የኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታይ ነበር። አዲስ አበባ እንደመጣ የተማረበት ትምህርት ቤት በፕሮቴስታንቶች ይመራና ይተዳደር ስለነበር ያ አጋጣሚ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር በእጅጉ እንዲተዋወቅ አድርጎታል። ከዚህ ታላቅ መጽሐፍ የገበየው ዕውቀት ለፈጠራ ሥራው በጥልቀት ጠቅሞታል። በአሁኑ ሰዓት በዕምነት ደረጃ ከመጽሐፍ ቅዱስ ውሰጥ የሚቀበላቸውም፣ የማይቀበላቸውም ምዕራፎች አሉት። እግዚአብሔር የለምም፣ አለምም አያልም። በሕይወቱ መፈክሮቹ ዓመታት እምነቱን እንደገና ወደ አርቶዶክስ መልሷል።

ጋሼ ስብሐትን ለዓመታት የማስተዋል ዕድል የገጠመው ሰው በአስተሳሰቡ በነፃነት አሳቢ (Free thinker) መሆኑን ይረዳል። ከማንም የሚረባውን ይወስዳል። ከፍልስፍናው፣ ከፈጠራው፣ ከማይንሱ ... እንደ ሱፊ፣ እንደ ቡድሀ፣ እንደ ግሪክ አማልክቱ፣ እንደ እስላምና ክርስቲያን ሲኖር ይስተዋላል። በሕይወት ጉዞው ቀለል ባለ አኗኗሩ ማህተማ ጋንዲን እንደተቀበለ ይገለጽልዎታል። ሰውዬው ግን ተከታይ ነኝም አይደለሁምም አይልም።

ለዓመታት አብሮት የኖረ ሳል አለበት። ስለዚህ አፍ ማበሻ ወረቀት ከዚሱ አይጠፋም። "ሳሉ መቺ ነው የጀመረህ" አልኩት።

"ማዳም ሁሴን፣ ከአያቶላ ሆሜኒ ጋር በሚዋጉበት ጊዜ ነው የጀመረኝ። ለነገሩ ጉንፋን አይደለም። እኔ ያኔ ጉንፋን መስሎኛል። ጠርነቱ ሲያበቃ ነው የምድነው አልኩ። ጠርነቱ አለቀ። ሳሏ ግን አልዳነችም። አስካሁንም አለች። ምንም አይደለም አሁን እንኳን ጉንፋን አይደለችም ጨዋታ ናት። አዲስ አበባ የትም ይስማማኛል። ለእኔ ነው ኩሞዋ የተሠራችው። ምክንያቱም እፍንጫዬ አያሸትም።"

በሚጠጣው ባሕላዊ መድኃኒት ምክንያት ሰውነቱ ተቆጥቶ እንዳንዴ በጣም ያሳክከዋል። ይህንን ለምን እንደሚያደርግ ጠይቄው "አለርጂ ነው። ይህ ዓይነት ሕመም ተራውን ሰው አያዘውም" አለና አስቆኝ "የምጠጣው መድኃኒት አለ ብዬ ላስብ። ያንን ስመስድ ነፍሴ ትደሰታለች። ግን አለርጂ ሆኖብኝ ያሣክከኛል። በዚህ ምድር ላይ ሳትከፋኽል በብላሽ የምታጣው ምንም ነገር የለም።

አየህ፣ ምን ባላደርግ እንደማይተወኝ ባደርግ እንደሚተወኝ አውቃለሁ። ነገር ግን ማክሰኩ በጣም ስለሚጭነኝ አብሬው እኖራለሁ።"

"ስለ ምንም አልፈሌንቅም። እኔን የሚያስፈነቅኝ ልጆቼ አጠገቤ ካሉ ነው። ኩላሊቴ በአምስት ዓመታ አድጋ ፈርሳለች። ለምሣሌ መንገድ ላይ ፀጉሬን ባበጥር «ተው ነውር ነው» ትለኛለች። ዜና ግድ የላትም። ሲያስኛት ደግሞ የሚሰማትን የምትናገርበት ጊዜ አለ። ከኤልማ ጋር ተንፋፍቀን ነው የምንገናኘው። አያሱ ባሕር ማዶ ነው። ሌላውን እርሳው... ለተመልካች ይደብር ይሆናል። እኔ ግን ተስማምቶኝ እየቀጠልኩ ነው።"

የድርሰት ሥራውን ጠበቅ አድርጎ እንዳይዘው ኑሮ ልጓም ሆኖበታለች። የሁለት ቸር (የሁለት ብዙን) ቤት ሆኖ የሁለተኛው ትዳሩ ሕይወት የገንዘብ እጥረት በጣም አለበት። በዚህም ምክንያት ጥበብን እንደ ውሽማው ነው የሚያያት። በአጠቃላይ ሕይወቱ መረጋጋትና ሰላም ስለሌላት ሰውየው ተጓምር ነው የሚያሰኝ ዓብይ ሥራ መሥራት አልቻለም።

እንዳለመታደል በእኛ አገር ለደራሲያኑ ቀድሞ በመክፈል እንዲጠበብ የማድረግ ባሕሉ የለንም። በባሕር ማዶዎቹ ይህ ባሕል ሥር የሰደደ ነው። ይህ ባሕል ሩሲያውያን ባይኖሩባቸው ኖሮ ምናልባት ዶስቶይቭስኪን የሚያክል ደራሲን በጅምር ሥራው ብቻ ዓለም ባጣችው ነበር። የዚያን ዘመን የሩሲያ አማታሚዎች ግብ "እከክልኝ ልከክልህ" ቢሆንም በረከቱ እኛ ድረስ ደርሷል።

ጋሼ ስብሐት የመጻፍ አምሮቱን ለመወጣት በጋዜጣና መጽሔት ላይ ይጽፋል። በአንድ ወቅት ከወጣት ደራሲያን ጋር ሲወያይ፣ አንዱ ተንሣና «ለእኛ ለወጣቶች ምን የሰጠኸን ዕውቀት አለ?» ሲል ጠየቀው።

ጋሼ ስብሐትም "ለወጣት ደራሲያን አስጠርዝ የማቀብላቸውን ሰውቀት ድህኑ አገደው። ይሁን እንጂ ባለፉት ሁለት ዓመታት እግረ መንገድ በሚባለው ዓምዴ ላይ የማውቀውን ሁሉ እየጣፋ ላቀብላቸው እየሞከርኩ ነው። በግድ ይጠረዝ ካልተባለ ከዚያ በርካታ ቁምነገሮችን መገብየት ትችላለህ" ብሎታል።

...ቀደም ባሉት ዓመታት የካቲት፣ መነን፣ አዲስ ሪፖርተርና፣ ቁምነገር መጽሔቶች ላይ በፈጠራውም በኢ-ልቦለዱም ተጠቧል። በቅርቡ በእንግሊዘኛው The Sun በአማፎኛው ምዕራፍ ጋዜጣ ላይ ይጽፍ ነበር። አሁን ደግሞ እፎይታ ጋዜጣና መጽሔት ላይ እየጻፈ ነው። በመቀጠል አዲስ አድማስ፣ ኔሽን ...ጋዜጦች ላይ አያሌ ሃሳቦችን

ዘርቷል። የሕይወቱን መጨረሻ ጽሑፎች የጻፈው አዲስ አድማስ ላይ ነበር።

አንድ ቀን ይህች አገር በልማቱ መስክ ደርጅታ የሚነበብ ነገር ልጆቿዋ በፈለጉ ደራሲ ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር በሕትመት ልማናት ላይ የዘራቸው የጥበብ ሥራዎቹ ከየጋዜጠቹና መጽሔቶች ላይ አሟራውን እያራገፍን መሰብሰብ ያስፈልገን ይሆናል። በአማርኛም በእንግሊዘኛም ለሕትመት ይበቃሉ፣ እርሱም በስሙም በተግባሩም ተረት ከመሆን ድኖ ሕያው ባሕሪ ይሆናል ብዬ አሰባለሁ።

በባሕር ማዶዎቹ በየጋዜጣውና በመጽሔቱ ላይ የተጻፉትን ሥራዎች ሰብስቦ ለንትመት ማብቃት የተለመደ ባሕል ነው። ማርክ ትወይንን፣ ቻርልስ ዲክንስን፣ አልቤር ካሙን ለአብነት መጥቀስ እንችላለን።

ጋሼ ሰናዣር «አማልክቶቹ ለእኔ ያደላሉ፣ ዕድለኛ ነኝ» ይላል። አባባሉ በብዙ መልኩ እውነትነት አለው። አንዷን ልጥቀስ። ቀደም ብዬ እንዳልኩት እርሱ መዝራት ነው ተግባሩ። አድናቂዎቹና ወዳጆቹ አሰባስበውለት ጓደኑን አለዝበውም ሆነ እሱ ራሱ እንደወረደ የጻፈውን ለሕትመት በቅቶለታል። ይህንንም በሕይወት ቆሞ ለማየት በቅቷል።

በተከታዩ ሰኞ ዕለት በቀበር ስንገናኝ ጋሼ ስብሐት ዘንጧል። ቡና ዓይነት ቆዳ ጀኬት፣ ኮሌታ የሌለው ሸሚዝ፣ ከፋይ ሱሪና ቡና ዓይነት ጫማ ተጫምቷል። እሱ፣ እኔ እና ባለቤቱ ወሐይ ሆነን ፕሬሰ ክበብ ሻይ ጋብዘን እየጠጣን "ጋሼ ፋሽን መከተል ጀመርክ እንዴ?" አልኩት።

"እ! እ! እርሱ ተከተለን እንጂ እኛስ አንከተለውም" አለኝ።

"እዚህ ውስጥ ብቻህን አትፈራም?" አልኩት ሰፊ ከፋይ ሱሪውን እያሳየሁት።

"ማን? እነ ወንዱ!" አለና ሳቁን ለቀቀው።

ጋሼ ሰናዣር «ህሊናና ሆድ አያረጅም» ይላል። እውነቱን ነው። በርግጥም ራሱን ጋሼ ስብሐትን ሳየው ቆዳውም ፀጉሩም አረጀ እንጂ ሰውዬው ስብሐት ነፍሱ ምንጊዜም ወጣት ነች። ከማንኛውም አዛውንት በላቀ ሁኔታ የወጣቶችን ሕይወት በጥሩ ሁኔታ ይረዳል።

በመንገድ ላይ ሲጓዝ ከወጣት ጓደኞቹ ጋር ከሆነ የመንገዱን ግራ ይዞ፣ በስተቀኝ በኩል የሚጓዘው እሱ ነው፣ ከእኔም ጋር ከዕለት ውሎዋችን ስንመለስ በመኪናዎቹ መተላለፊያ ላይ የሚራመደው እርሱ ነበር። "በዚህ ዕድሜህ አንድ ቮልስዋገን ብትኖርህ ጥሩ ነበር" አልኩት።

"አልፈልግም" አለኝ።

"ለምን?"

"ማሽን ከሕዝብህ ያለያይሃል።"

የጋሼ ስብሐት የዘር ሐረግ ከትግሬው ሦስት አራተኛ ሲሆን፣ በእናቱ እናት በኩል ሩብ የአማራ ደም አለበት። በአባቱ ደሞ አንድ ሰምንተኛ ጎጃሜ ነው። በመጀመሪያ ትዳሩ ከአሮሞ፣ በሁለተኛ ጋብቻው ከወሎዬ ጋር ተቀላቅሏል። በሁለቱም አቅጣጫ ዘሩን ዘርቷል። ሦስት ሴትና ሁለት ወንድ ልጆችን ወልዷል።

ሕይወቱ የታነፀበት ባሕል፣ ወግ በመሐል አገር የአማራው ሥርዓት ሲሆን፣ ሥነ ልቦናው የእንግሊዞች እንደሆነ ይናገራል።

አንድ ቀን ርዕሳችን ዘር ማንዘር መቁጠር ሆነ። በፌዋታው መሐከል አጼ ምኒልክን አነሳና «ዘነበ፣ ያንተ ዘር ጋሞ ነው። የኔ ደግሞ ትግሬ። ምኒልክ መሳና የምንግባባበትን የአማርኛን ቋንቋ፣ ለዜግነታችን ደግሞ አትዮጵያዊነትን፣ ከዚያም በላይ ባንዲራን ሰጠን። የነሬሙች ባሪያ ከመሆን አዳነን። ምኒልክ ባይኖር ኖሮ በምን ዓይነት ቋንቋ እንግባባ ነበር?»

ነሽጥ ሲያደርገው በአሜሪካዊው ዋልት ዊትማን ግጥም ራሱን ይገልጻል።

Do I contradict myself?
Very well then, I contradict myself
I am more than one, I am many
I am myriads I am a universe

***

እንተርጉመው።

ያልኩትን ተቃረንኩ እንዴ?
እንኳንም ተቃረንኩት።
ከአንድ በላይ ነኝ፣ ብዙ ነኝ
እልፍ አእላፍ ነኝ፣ ሙሉ ዓለም ነኝ

* ***

በጆን ዶን ሲመጣ ነብሱን እንዲህ ይተርክል።

No man is an island
At most he is a promontary
Every man's death reduces me.
Send not to ask for whom the bell tolls
It tolls for thee

***

ማንም ሰው ደሴት አይደለም
ግፋ ቢል ሰርጥ ቢሆን ነው
የማንም ሰው መሞት እኔን ያሳድለኛል
የቀብር ደወል የሚደወለው ለማን ነው ብለህ አትጠይቅ
የሚደወለው ላንተ ነው።

ይህ ነፍሱ ዓለም የሆነች ሰው፣ ይህ የማንም ሞት ያሳድለኛል ብሎ የሚያስብ ሰው ታመመ። ...

ከጋሽ ጋር ስለሞት ለአያሌ ጊዜያት አውግተናል። በአንድ ወቅት ሲያጫውተኝ «ሞት መምጫው አይታወቅም። ያከሰቱ ልጅ ስታጫውተኝ ሞት የሚገርመኝ መደምደሚያችን ነው። ሰዎች ደግሞ በየት በኩል ሽንቁሮን ይገባ ይሆን ብለን ስንጠነቀቅ እንኖራለን። የሚከዳኝ ሳምባዬ ወይስ ኩላሊቴ ይሆን? አልያስ ልቤ... እያልን እንጨነቃለን፣ እንጠበባለን፣ ሞት ግን አገባቡን ቀይሮ ይመጣና ሒሳብ ያዘጋናል።»

በሌላ ጊዜ «ከእንቅልፌ ነቅቼ እንደምነሳ ከዚያም እንደምተኛ ሁሉ ከሞት በኋላም ነቅቼ የምነሳ ነው የሚመስለኝ» ብሎኛል። ይሆን አባባሉን እያብሰለሰልኩ «ቀጣይ ሥራዬ ያንተን ሕይወት መጻፍ ነው። ቶሎ ተነሳና ምዕራፍ በምዕራፍ እያነበብን እናስተካክለውና የሳደለም እየጨመርን በሐሳብህና በሐሳቤ እምናዳብርበት ሁኔታ እንፈጥራለን" አልኩት።

"ከሆነልህ ደስ ይለኛል!!" አለኝ። ሙሉ ፈቃደኝነቱን በሚያሳይ ስሚት። ብዙ ተጨዋወትን። ከዚያን ዕለት ቀደም ብሎ እሱ ነው ብዙ እሚያጫውተኝ። የእኔ ተግባር እርሱን በጥያቄ መኮርኮር ነበር። የዚያን ዕለት ይደክመዋል ብዬ ስለገመትኩ አጫዋችነቱን እኔ ነበርኩ የያዝኩት። ጀምበር ስታዘቀዝቅ ወደ ሰፈሬ ለመሔድ ተነሳሁ።

እየጨበጥኩት በጀ ጨመቅ አደረግኩት። እሱም ጨመቅ በማድረግ አፀፋውን መለሰልኝ። ሆኖልኝ ታሪኩን እንደምጽፍለት

በእጆቻችን ስንጠቃቀስ ነው። በቆምኩበት ቁልቁል ሳይ ከፋይ ቡና ጎደኞች ጫማው ከሯ ተፈታል። ይህ „ የዘወትር ልማዱ ነው። ምንጊዜም አንድ በታ ሂደ ሲጋበዝና ጫማውን አውልቆ መደብ ላይ ሲቀመጥ፣ ወይም "ግቻ ቤቱ ገብቶ ሲተኛ የጫማውን ክር ፊቶ ኪሱ የመከተት ባሕርይ አለው። ይህ ጋዋን ወይም ቲታ ለብሰን እዚት መዋላችንን የምንገልፅበት ስልት መሆኑ ነው። በዚሁ ሰሞን የጫማውን ክር አሥሮ እኔ ቤት በመምጣት አብረን ይሽን ታሪክ በተዋጣ መልኩ እንደምንሠራው አስቤ ፈገግ አልኩ። በሕይወቱ ነገን በፍጹም የማያምን ሰው ማንን ታውታለህ ብባል ልጠራ የምችለው አንድ ሰው ጋሽ ስብሐት ገብረ እግዚአብሔርን ነው። ይህን ተፈጥሮን ያለማመን ጠባዩን አጋብቶብኝ እኔም ባሬን እንጂ ነገን ላላምን እዚህ ደርሻለሁ።

"ከሆነልኝ ደስ ይለኛል" እንዳለ አጠቃላይ የሕይወቱን ምዕራፍ አጫውቶኛል። መጽሐፉን ጽፌ እንዳጠናቀቅኩ መጀመሪያ ያስነበብኩት ራሱን ነው። አስተያየቱን በገባ እጅ ጽሕፈቱ በመጽሐፌ በር ላይ አኑሬላችኋለሁ። በክፍል አንድ ልጅነቱን፣ ወርቃማ ዓመታቱን፣ የኩሌጁን፣ የፍቅሩን፣ ትዛውን... ሰውየው ስብሐትን ታዋኪታላችሁ። በክፍል ሁለት እንደ ፋታ ማግኛ ከወዳጅ ዘመድ የሰበሰብኳቸውን ፎቶግራፎች ትመለከታላችሁ። በመጽሐፍ ሦስት ማዕደ ጥበባት በክፍል አራት በመስነባበቻ የምንላችሁ አለን። ክፍል በክፍል አምስት ዘና እንበል ላይ ተሳስቀን አልባቱ ላይ እንደርሳለን። ደራሲውን ስብሐትን ታነቡታላችሁ። በመጨረሻም አስጀምሮ ላስጨረሰን... እንባባላለን። እናም የእኔን ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር ሕይወቱን ከነብጡርዋ ይኸውላችሁ። የናንተን እንጃ እንጃ እኔስ ሞትን ከስብሐት ጋር እንዲህ ቀደምኩት። ድንቁም እንዲህ አድርጎም መቅደም የለ!!

የጋሽ ስብሐትን ስብዕናና ኪነጥበባዊ ከሰሎቱን አሳምሮ የሚገልጽልኝ ደብዳ ሰደቃ ነው። ደብዳ እንደዚህ ይለናል። «ደራሲ ደራሲ ከመሆኑ በፊት አንባቢ ነው። ደራሲ ደራሲ ከሆነ በኋላም አንባቢ ነው። የሕይወት ትጠ ልንም ያነባል። ዕድሜ ልኩንም ያነባል። እነሆ ዕድሜ ልኩን አንብቦ በሺዎች ዓመታት ከኖረው ደራሲ ስብሐት ጋር ልተዋችሁ ነው መልካም ንባብ!

***

፪

ልጅነት

በትግራ ጠቅላይ ግዛት፣ በአድዋ አውራጃ፣ ርባገረድ በምትባል መንደር ውስጥ ነን። ከርባገረድ ማዶ ሰማይን ለመንካት የምትን ጠራራ ተራራ አለች። የተራራውን ስም ማራም ፎ ይሉታል። ማራም ፎ ሁሌም በክረምት ጉም ትለብሳለች። እዚህ መጥተን አድገን ወልደን አንድ ቀን ታናሽ ወንድሟን ተወልደ ብርሃነን ከትውልድ መንደራችን በሩቅ የምትታየው ተራራ ለምን ማራም ፎ እንደተባለች ጠይቁው እንዲህ አለኝ። «አባቶቻችን ሲያወሩ እንደሰማሁት አንዱ ጥልያን ማነች ይህች ተራራ?» ሲል ተወላጆቼን ይጠይቃል። ማሪያም፣ ሲሉ ይመልሱለታል። «ማራም ፎ! አለ ጥልያኑ። ፎን የጨመረው ለአድናቆት ነው። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ የተራራዋ ስያሜ ማራም ፎ ሆኖ ቀረ።

እኔ ተወልጄ ባደግኩባት መንደር ሦስት ቤቶች አሉ። የቤቶቹ አሠራር ታሪክ እንዲህ ነው። አያቴ ምህረይ ገብረ ዮሐንስ ሲያርፉ ርስታቸውን ሁለት ልጆቻቸው ተከፋፈሉት። አንዱ የአጎቴ ሲሆን፣ ሁለተኛው የእኔ ወላጆች ቤት ነው። ሌላኛው የእኔ የክርስትና አባት የአቦይ ገብሩ ቤት በቅርብ ርቀት አለ። እነዚህ ቤቶች አሳት ይጫጫራሉ፣ ዕቃም ይዋዋሳሉ።

ከመንደራችን ወረድ ብሎ ርባገረድ የምትባል ወንዝ አቋርጣው ታልፋለች። ትርጓሜውም በአማርኛ የገረድ ወንዝ ማለት ነው። አረንጓዴውን መስክ፣ ሸንተረሩን፣ የባላገሩን ጎጆ በምናባችሁ ሳሉት። የአዕዋፉን ዝማሬ፣ የከብቶቹን ጩኸት፣ የእረኛውን ዜማ፣ ያለመታከት ከመሬት ጋር የሚታገለውን አርሶ አደር ሕይወት በልቦናችሁ አብሰልስሉት። እዚህ ባላገር ውስጥ ነው ሚያዚያ 27 ቀን 1928 ዓ.ም የተወለድኩት።

አባቴ መምሬ ገብረ እግዚአብሔር ገብረ ዮሐንስ፣ እናቴ ወይዘሮ መዓዛ ተወልደ መድሕን ይባላሉ። ሁለቱንም ሕይወት ያጣመራቸው

እንዲህ ነው። አባቴ ሚስታቸውን፣ እናቴም የመጀመሪያ ባሏን ሞት ነጥቋቸዋል። ሁለቱም ከመጀመሪያው ትዳራቸው ልጆች አፍርተዋል። እኔ በዚህ ሁለተኛ ጋብቻቸው የመጀመሪያ ልጃቸው ነኝ። ስብሐት ለአብ አሉኝ። አዲስ አበባ መጥቼ የአራዳ ልጆችን ሕይወት ስቀማምስ በክርስትና ስሜ መጠራቴ ረዘመብኝ። ስለዚህ ስሜን ስብሐት ብዬ አሳጠርኩት። ለአብን እስከ ዘለዓለሙ ልሰናበታት ግን አልቻልኩም። ምክንያቱም ከገጠር ዘመዶቼ ሲመጡ፣ ከታናናሾቼም ከታላላቆቼም ጋር ተነፋፍቀን ስንገናኝ የሚጠሩኝ ስብሐት ለአብ ብለው ነው። ምንም አይመስለኝም። እንዲያውም የልጅነት ስሜቴን ይከረኩርዋታል። ፈዟታችንንም ያደምቅልናል። በአሁኑ ዕድሜዬ ወጣቶች ፈርምልን ይሉኛል። እኔም ስብሐት ለአብ እያልኩ ነው የምፈርምላቸው።

እንደሚታወቀው የተወለድኩት ፋሽስት ኢጣልያ አገራችንን በወረረቻት ወቅት ነው። ነፍስ ማወቅ ስጀምር አንዳንድ ነገሮችን መስማት ጀመርኩ። እጅግም መራር ስላልሆኑ ብዙዎቹን አላስታውሳቸውም። አንዷ ግን አሁንም ትዝ ስትለኝ ታስቀኛለች።

አንድ ቀን አቦይ የክርስትና አባቴን ልጅና ታላቅ ወንድሜን አያ ገውን አስከትለው በመንደራችን ውስጥ አሁን ትዝ የማይለኝን ሥራ በጋራ ይሠራሉ። የክርስትና አባቴ ልጅ ስሙ ገብረ እግዚአብሔር ነው።

በዚያን ሰዓት አንድ የጣሊያን ቲኔንቴ ቡድን ወደ መንደራችን ይመጣል። ባንዳዎችን አመልፎ ሲደርስ አባቴ ከልጆቻቸው ጋር በሥራ ላይ ናቸው። የጣሊያኑ ቲኔንቴ አመጣጡ ለሰላም ነው። ወላጅ የሌላቸውን ልጆች ሰብስበው ይወስዱና እስከ አራተኛ ክፍል ያስተምሩዋቸዋል። ከዚያም በተላላኪነት፣ በፖስተኛነት፣ በተለያዩ አነስተኛ ሥራዎች ይመድቡዋቸዋል። ይህንን ምልመላ ለማካሄድ ነው ጥልያኑ መንደራችንን መጎብኘት ያስፈለ ገው። አባቴ አጠገብ ሲደርሱ ቆም ብለው ሰላምታ ተለዋወጡ። ማንነታቸውን አባቴን ጠየቃቸው።

«ገብረ እግዚአብሔር እባላለሁ።» ብለው ወደ ልጆቻቸው እያመ ለከቱ፣ «እነዚህ ልጆቼ ናቸው። ይኼ ገው ይባላል፣ ይኼኛው ደግሞ ገብረ እግአብሔር ነው» ይሉታል።

ጥልያኑም ተገርሞ "አባትም ልጅም ገብረ እግዚአብሔር?" ሲላቸው

"ቢሆንስ?! እና ምን ትሆናለህ?!" አሉና ዱላቸውን ወደ ላይ አነሱበት። ጥልያኑ በጣም ጣቀና አልፎአቸው ሄደ።

አባቴ ምህረይ ገረዝኒር ረጅምና ቀጭን ቁመና ነው ያላቸው። በባህርያቸው በጣም ቁጡ ቢሆኑም ቶሎ ይበርድላቸዋል። በሰላም ወቅት ተጫዋች ናቸው። ቀልዱን ያውቁበታል። ተግባራቸው ሁለት ዓይነት ነው። አንደኛው በቤተክህነት ትምህርታቸው ቤተ ክርስቲያንን ሲያገለግሉ፣ በሌላው ገበሬ ናቸው።

የባላገር ቁስ እንደ ከተማው ቁስ ሙሉ በሙሉ ሥራው ቅስና አይደለም። ዘወትር እሑድ ቤተ ክርስቲያንን ሲያገለግል ከሰኞ እስከ ቅዳሜ ከበዓላት ውጪ አራሽ ነው። አባቴን አሁን ሳስባቸው የሚያስገርመው ገጠመኞች በልጅነቴው ነፍስ ውስጥ አትረዋል።

ትንሽ ልጅ ሆኜ ማረስ እለማመዳለሁ። አባይ ማረሻውን ለቅቀውልኝ እንዲት ማረስ እንዳለብኝ እየመሩኝ ዘና ይላሉ። እንደ ተለመደው አንድ ቀን ማረስ ጀመርኩ። ትንሽ ተንዘፈፍ። ይሁን እንጂ ማረሻውን መፈት ውስጥ ሰቅስቄ መውጋት አልቻልኩም። በዚህ ጊዜ በሬዎቹ ችግሬን ሳይረዱ ማረሻውን ጎተቱት። ማረሻው ከአፈሩ ወጣና የበሬውን እግር ወጋው። «ወይኔ አባቴ ገደሉኝ» ብዬ በጣም ከው አልኩ። አሳቸው ግን «አይዘህ ልጄ» አሉና ቀንበሩን ከበሬዎቹ ላይ ፈተው ወደ መንደራችን ተመለስን። የዚህን ተቃራኒ ደግሞ ላጫውትህ። አባይ ገረዝኒርን በደንብ እንድታያቸው።

አንዳንዴ የማያስቆጣ ነገር እርር ድብን ሲያደርጋቸው አጋጥሞኝ በልጅነት ልቤ ውስጥ ተቀርፆ ቀርቷል። አንዴ እንጨት ሲፈልሙ ይሁን ሌላ ሥራ ሲሰሩ የለበሱት ነጠላ ከትከሻቸው ላይ ወርዶ ሜፋ መፈት ዘፍ አለ። ወደላይ መልሰውት ሥራቸውን ቀጠሉ። ነጠላው አሁንም መፈት ላይ ወደቀ። ቀና አድርገውት ሥራቸውን ቀጠሉ። ነጠላው እንደገና መፈት ዘፍ አለ። ይኼኔ ተናደዱና «መውደቅ ከፈለግህ ይኸውልህ!» ብለው ከትከሻቸው ላይ አውርደው መፈት ጥለው ደህና አድርገው ረገጡት።

አባቴ ባላገር ውስጥ መንገድ ይንዛሉ። ስንቅ አልያዙም። በጣም ራባቸው። ወሩ ጥር ስለነበር በሚንዙበት መንገድ ከርቀት የሠርግ ዘፈን ይሰማል። በዚያ ስፍራ አባይ አይታወቁም። በአገራው ተወዳጅ የሆነችውን የሠርግ ዘፈን እያወረዱ ሰተት ብለው ወደ ሠርግ ቤቱ ገቡ። ቤተኛው ተቀበላቸው። እሳቸውም ዘፈኑን ማውረዱን ቀጠሉ። የሠርግ ዳሱ በጣም ደመቀ። አንድ ወጣት አፈፍ ብሎ ይነሳና «እባክህ አንተ ወንድሜ፣ ለኔ ዋና ሚዜዬ ሁንልኝ!» ሲል ተማፀናቸው።

«እሺ ምን ከፍቶኝ» ብለው ቁጭ አሉና የራሳቸውን ያህል በሉ።

እናቴ አጭር፣ ወፍራም ነች። በባህሪዋ የአባቴ ተቃራኒ ነች። ዝምተኛ ናት። ልጆቿ ስንጠራት ወለላዬ ብለን ነው። ያልመሰላትን ማንም ቢናገራት «ቅ!» ነው የምትለው። ድንቁም እንደማለት ነው። ይህ ለእርሷ ብዙ ተናገረች ማለት ነው። ባለሞያ ፈታይ፣ ጠንካራ ሠራተኛ ነች። ልጆቿን በጣም ትወደናለች። ወለላዬ ስታዝን፣ ስትጨነቅ አይቼ አላውቅም አቦይ ያውቁባት ይሆናልንጂ፣ እንዴ እኔ የአንድ ወደል አህያ ጭራ ስነካ ሆዴን በርግጫ አፈረሰው። «ወለላዬ!» ብዬ ጮህኩ። ፈትለክ ብላ መጣች፣ ያ ሁሉ ውፍረት የሌለ ያህል። «ሁለተኛ ያህያ ጭራ ትነካና ወየውልህ» አላለችም። «ልጄን! ልጄን!» ብላ አቀፈችኝና የአህያውን እርግጫ አስረሳችኝ። እኔ በተራዬ ከወለድኩ በኋላ ነው በዚያች ሰዓት እናት ማን እንደሆነች ያየሁት።

ሌላ ቀን ግን አበዛሁት። ምን እንዳደረግሁ ዛሬ አላስታውሰም። ግን በወለላዬ ቤት የሚያስገርፈኝ ጥፋት ነው። ተቆጣች። በሕይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ እናቴ ስትቆጣ የዚያን ዕለት አየኋት። አባቴ እንደመሰለ ጥፋቴን ነግራቸው «ግረፉት!» አሏቸው። ይኼውልህ እርሷን ፈርተው አቦይ ገረፉኝ። በሕይወቴ የዚያን ዕለት ብቻ የአባቴን እጅ ቀመስኩ። አንድም ቀን ከዚያ በፊትም ሆነ ከዚያ በኋላ ተገርፌ አላውቅም።

ሚጠጣ ሆኜ እኔና ወለላዬ መንገድ እንሔዳለን። የባላገር መንገድ ጠባብ ስለሆነ ሳን ሰሳን ስለማያስኬድ ኋላና ፊት ሆነን ነው የምንን ዘው። እሷ በረጂሙ እየተራመደች እኔ ሱክ ሱክ እያልኩ እከተላለሁ። መንገድ ላይ ድንጋይ አንሣችና «አንተም አንሳ» አለችኝ። አነሳሁ። የተወሰነ ርቀት እንደሔድን የድንጋይ ቁልል ከአለበት ስፍራ ደረስን። ወለላዬ የያዘችውን ድንጋይ ቁልሉ ላይ አኖረችው። እኔንም እዚያ ላይ እንዳስቀምጥ ነገረችኝ። ቁልሉን አልፈን ስንሄድ የድንጋዩን ቁልል ምስጢር እንድትነግረኝ ጠየቅኳት። ስታጫውተኝ «እምታየው ቦታ ላይ ለወደፊቱ ቤተ ክርስቲያን ይሠራል። እንዲህ አይነት ሥራ ሲታሰብ ለአካባቢው ነዋሪ ይነገረዋል። ስለዚህ ሕዝብ ከየተንግበት ድንጋይ እየያዘ እየመጣ ቁልሉ ላይ ድንጋዩን ያኖራል» አለችኝ። አለና ጋሽ ስብሐት ትኩር ብሎ እያየኝ «አየህ ይህ ሕዝብ አንድ ሲሆን፣ ንጉሥ ወይም አምባገነን መሪ አያስፈልገውም። ኔቨር! ሕዝብን በንፁህ ከአስተዳደርከው እንኳን ቤተ ክርስቲያን ያፈለግከውን ሌላ ነገር ሁሉ አማምሮ ይገነባል። ለሕዝብ የሚያስፈልገው ነፃነት ብቻ ነው። ነፃነት ብቻ...!

እህ... አዎን አንተን፣ እኔን እንደሰው የሚቆጥሩን ወላጆቻችን፣ ዘመዶቻችን፣ የምንኖርበት ማኅበረሰብ ብቻ ናቸው። በተረፈ ባለንበት ሁላችንም ለመንግሥቶቻችን እስታቲስቲክስ ነን፤ ቁጥር ነን።

ቤተክርስቲያን ስንል አልነበረም? አንድ ጊዜ፣ አንዱ ይነግና የማይሆን በታ ይገኛል። በምሳሌ ማስደገፍ እንችላለን። ከንደኛው ሚስት ጋር መርፈና ክር ሆነው ተገኙ። ይኸኔ ባል ውሽማን ለገድለው አሳደደው። ውሽማ እንዳይሞት ይሸሻል። ሮጠ ቤተ ክርስቲያን ገብቶ ደወል ይደውላል። ገዳይ ይቆማል። እዚያ አካባቢ ዝርም አይል። በዚህ ጊዜ ለመግደል ግሎ የነበረው ባል ይቀዘቅዛል። ፋታ ሰለሚኖር ሽማግሌ ተሰብስቦ ይቅር ለእግዜር ይባላል።

አየህ የደወልን ኃይል? እንዲህ ነው የባላገር ሥልጣኔ፣ ያ ሥልጣኔ ከተማ ገብቶ ሲበላሽ ማየት አይገርመንም?

እንዳንዴ፣ እንዲያውም ብዙ ጊዜ፣ አካባቢያችን በድርቅ ይመታል። በእንድ ወቅት አቦይ ወደ ሽሬ ተሰደዋል። ሽሬ ሁልጊዜ የጥጋብ አገር ነው። በጊዜው እህል የሚባል ነገር ቤታችን ውስጥ የለም። ወለላይ ደግሞ በእግዘአብሔር ጥልቅ እምነት አላት። ነግሬህለሁ ባለሙያ ፈታይ ናት። የዚያን ሰሞን ልታቂቶችዋን ይዛ ገበያ ሄደች። አንድ ሰውዬ መጡና ፈትሉን አዩት። «ቆንጆ ፈትል ነው» ብለው ዋጋውን ጠየቋት። እንዲከፍሏት የጠየቀችው ገንዘብ ከጠበቁት በታች ሆነ። «ለዚህ የሚገባው እንዲህ ነው» ብለው ከጠየቀችው በላይ ከፈሏት። ተደሰተች። ባዶውን ቤቷን በልታቂቷ ገቢዋ እህል ሸምታ ሞላችው። ሰውዬውም ከዚያ በኋላ ደንበኛዋ ሆኑ።

ወለላይ በየሰበት ዓመቱ ነው ልጆቿን የወለደችን። አራት ወንድ፣ ሁለት ሴት ልጆችን ከማሕፀኗ አፍርታለች። ከመጀመሪያ ትዳርዋ አንድ ወንድ ልጅ ወልዳለች። አቦይ ከመጀመሪያ ባለቤታ ቸው አምስት ልጆች ወልደዋል። ወላጆቻችን በአጠቃላይ አሰራ አንድ ልጆችን በመጀመሪያውም ሆነ በሁለተኛ ትዳራቸው አፍርተዋል። አባት እናታችንን ጨምሮ እዚያ ጎጆ ውስጥ የምንኖረው አምስት ልጆች ቸው ብቻ ነን። የተቀሩት ከመጀመሪያ ትዳር የተወለዱት ታላላቆቻችን ግን በዚያን ወቅት ወደተለያዩ አገሮች ሄደው የራሳቸውን ኑሮ ጀምረዋል።

እኔ ለእናቴ የመጀመሪያ ልጅ ነኝ። ተወልደ ብርሃን እንደተረዘ ሙት በቃህ ተባልኩ። የኔ የክርስትና ሕባቴ የአቦይ ገብሩ ባለቤት ስም በትግርኛ እነደ ትዕበ ይባላል። ትርጓሜው ትደግ ማለት ነው። ናስሐን ወልዳ ሙቷ ወተት ማፍሰሱን ስላላቆመ እርሷን እንድጠባት ተፈቀደልኝ። እነደ ትዕበን እየጠባሁ እስከ አራት ዓመቴ ቆየሁ። ወይስ አምስት አመት እስኪሞላኝ ጠባሁ? ትውስታዬ በዚያ ርቀት አታስተማምንም።

በቤታችን ውስጥ ኩራዝ ነበር። ብዙ ጊዜ አይለኮስም። የምድጃው እሳት ሲከሰም፣ አልያም ራት ልንበላ ስንል ነው የሚበራው። ወይም ወለላይ ቀን በተለያዩ ምክንያቶች ሥራ በዝቶባት ከዋለች እና እንጀራ መጋገር ከፈለገች በኩራዙ ብርሃን ትሰራለች። ከቤት እቃዎች አንዲት በርጩማ ብቻ ቤታችን እንደነበረች ትዝ ይለኛል። ቀን ወለላይ ሥራ ስትሠራ ትቀመጥ በታለች። አቦይ ከእርሻ መልስ አረፍ ብለው እሳት የሚሞቁት በዚህችው በርጩማ ላይ ተቀምጠው ነበር። ይህችን በርጩማ እኔ ነኝ ነፍስ አውቄ ወደ ርባገረድ ስመለስ በሌላ መደገፊያ ባለው ወንበር ለአቦይ የቀየርኩላቸው። ለወለላይ ግን ምንም አልወሰድ ኩላትም። እኔ ልጇ እበቃታለሁ አለና ዐጥ ብሎኝ ጥቂት ቆዘመና...

ለታላቁ ለአያ ገው ጥልቅ ፍቅር አለኝ። በዚያን ወቅት እርሱ ጎረምሳ ነው። ውጨ ወጥቼ መዋል ከቻልኩ ጀምሮ አብሬው እውላለሁ። እሄደበት ሁሉ ያስከትለኛል። በወቅቱ እኔ ለጥጃ እረኝነት ደርሻለሁ። ስለማናቸውም ነገር ያስተምረኛል። ትግል እንዴት መማጠም እንዳለብኝ አሰልጥኖኛል። ይኼ ልምምድ ካለፈ ዕለታት፣ ወራት፣ ዓመታት ተቆጠሩ። አንድ ቀን የእኛ ሠፈር ልጆችና የሌላ መንደር ልጆች ይዋጣልን ተባባሉ። ጎረምሶቹ ማን ማንን እንደሚያሸንፍ ይተዋወቃሉ። ዐባቸውም አይጀመር እንጂ፣ ከተቀሰቀሰ በቀላሉ አይበርድም። ደንባቸውም አረፍ እንደሆነ አስታውሳለሁ። የምር ስለሚጋጠሙ፣ የሚጣሉት ጎረምሶች ዱላቸውን መሬት አስቀምጠው ትግል ይገጥማሉ። ትግሉን ቀድሞ የጣለው ጎረምሣ ዱላውን ያነሣና የወደቀውን ይገርልጠዋል። ተመቺው ማረኝ ብሎ ካለቀሰ ደብዳቢው ይቆማል። ይኼ ለጎረምሶቹ የሚሠራ ደንብ ሲሆን፣ ለእኛ ለውጫጪቹ ግን ታግለህ መጣሉ ብቻ በቂ ነው። የዚህን ዕለት ከየሰፈሩ ወኪል የሚሆን ውጫጭ ተመረጠና ሰፈራቸውን ወክለው እንዲዋጣላቸው ተወሰነ። ከዚያኛው ሰፈር አንድ ልጅ ተመረጠ። ከእኛ ሰፈር አያ ገው እኔን እንድጋጠም መረጠኝ።

ተጋጣሚዬን ሳየው በጣም ፈራሁ። እንደዚያን ዕለት የተርበ-ተበትኩበት ቀን ትዝ አይለኝም።

"ታሸንፊዋለህ" አለችኝና አያ ገው ገፋ አደረገኝ።

ምንም ብፈራ እንቢ አልፈልግም ልለው አልቻልኩም። እንደ ፈራሁ አልቀረልኝም፤ ትግሉን ገጠምኩ። ታገልን፤ ታገልንና ጣልኩት። በጣም ገረመኝ። ግን ፍርሀቱ አሁንም አልለቀቀኝም። በሮራሽ ከፍርሀቴ ነፃ ሳልሆን ርባሪድ ገባሁ፤" አለ። ፍርሃቱ ምን ዓይነት ጭንቀት በሰራ አካላቱ እንዳደረሰበት በአካኋኑ እያሳየኝ ቀጠለ። "በመንደርህ ማን ማንን ያሸንፋል ትባባልና ትሞካከራለህ። እርስ በራሳችንም እንተዋወቃለን። በዚህ የልጅነቴ ወቅት የምታስገርም ገጠመኝ አለችኝ። የአቦይ ገብሩ ልጅ ፍስሐ የእኔ እኩያ ነው። እሱ እኔን ያሸንፈኛል። እኔ ተሸሉን አሸንፋለሁ። ተሸሉ ደግሞ ፍስሐን ያሸንፋል። ይኼንን ሁኔታ በልጅነቴ ሳሰላስለው ተሸሉ ያሸነፈውን ፍስሐን እንዴት እኔ አላሸንፈውም? ስል አገረማለሁ። ይህች ጥያቄ መልስ ሳያገኝላት ውብ የነበረችው የልጅነት ወቅት አለፈች።" አለኝ ፈገግ ብሎ ጠሙን በጣቱ እያፍተለተለ። "ትዝታ ትዝታን ይጠራል። ተረኛዋ ትዝታ መጣች። ልቀጥልልህ ነው።

ከአብሮ አደጎቼ ጋር በብዙ ቀዳዳ ማን ይሸናል እንባባልና የምንጫወታት ጨዋታ አለችን። አንድ ሐረግ አለች መሬት ለመ ሬት እየተጎተተች የምትበቅል። ይህችን ሐረግ ቅጠልዋን ሰትበጥሳት ነጭ ወተት ይወጣታል። ወተቱን በመሸኛ ቀዳዳችን ላይ ጠብ እናደርገዋለን። ወተቱ መሸኛችን ላይ ይደርቃል። በበነጋታው በልዩ ልዩ ቀዳዳዎች እንሸናለን። ከዓደኞቼ ጋር በተራ እየሸናን የማን ቀዳዳ እንደበዛ እንቆጥራለን። አንዱ በሦስት፤ በአራት፤ በአምስት እያለ ይቀጥላል። ነገ በበለጠ በብዙ ቀዳዳዎች ለመሸናት ወተቱን መሸኛችን ላይ ጠብ እናደርጋለን። ተነገ ወዲያ እስክ ዘጠኝ ቀዳዳዎች እንሸናለን። እኔም በዚህ የቁጥር ብዛት መሸናት ጀመርኩ። በሚቀጥለው ቀን የበለጠ እንዲበዛልኝ በማሰብ ወተትዋን በደንብ ብልቴ ላይ አፍስሼ አደርኩ። ሲነጋ ሽንቴ ወጥሮኝ ተነስቼ ብለው ብሠራው እንቢ አለኝ። ሲጫነቀኝ «አያይ!» ብዬ ተጣራሁ። አያ ገው እየሮጠ መጣና «ምን ሆንክ?» አለኝ።

"ሽንቴ እንቢ አለኝ" አልኩት።

ወረንጦውን አወጣና በርከክ ብሎ ሲጎትጣት ሽንቴ ድ! ብሎ ፊቱን አለበሰው። ይኼንን ሳስታውስ አያ ገው ትዝ ይለኛል። አያ ገው እዚያው ርባሪድ የአባታችን መሬት ብቸኛ ወራሽ ሆኖ በግብርናው ገፋበት። ሌሎቻችን እንደየዕጣችን ለመኖር በሠፈዋ

ኢትዮጵያ ተዘራን። አያ ገው ጎልምሶ ትዳር መስርቶ ታሞ አረፈ። ጥሩ ጨዋታ አዋቂ እንደነበር ትዝ ይሊኛል። በጣም የምወደውን አያይ ገውን በዚህ ዓይነት ሁኔታ ነው የተለየሁት" ብሎ ተከዘ። በዕጥታ እንደተዋጥን ፈገግ አለ።

መምህረይ ገብረ ዮሐንስ አያቱ ናቸው። የአቦይ አባት። እሳቸው አሁን በምንግርዝ ገጠመኝ ውስጥ ባይከሰቱ ኖሮ በአሁኑ ሰዓት መተዳደሪያዬ ምናልባት ሌብነት ይሆን ነበር ስል አስባለሁ።

እንዴት? ማለት ጥሩ። አያቴ መምሬ ገብረ ዮሐንስ መልካቸው ቀያ መሆኑ አሁንም ትውስ ይለኛል። በዕድሜ በመጣባቸው መዘዝ ታውረዋል። ዕድሞ ውስጥ ነው የሚተኙት። ዕድሞ ከሣር ጎጆዋችን አጠገብ ከድንጋይ የተሠራ ባለአራት ማእዘን መጠለያ ነው። እዚያ ውስጥ በአያቴ ራስጌ በግንባ ሙሉ የዋንዛ ደረቅ ፍሬዎች አሉ። ፍሬዋን ሚጠጠ ቴምር በላት። እንደ ዘቢብ ሲበሏት ትጣፍጣለች። ግርጌያቸው ወደበሩ ነው። እንደማያዩ ስለማውቅ ብዙም አልተፈሌን ትኩም። ልክ ገንበዋን ከፍቼ ከዋንዛው ልዘግን ስል አፈፍ አደረጉኝ። አቤት ድንጋጤዬ!!! ለካ ተሳስቻለሁ። ያኔ ውሪ ስለነበርኩ አያቴ በጆሮአቸው ሕያው መሆናቸውን ረስቼ ሰገባ እያንኮሻኮሽኩ ነው። እሳቸው ግን መደንገጤና መሸበሬ ገባቸው። ሲያነጩኝ፤ የልጃቸው ልጅ ነኝና ከዋንዛው ቆንጥረው ሳይሆን በደንብ ዘግነው ሰጡኝ። ዋንዛዋ በዕለትዋ ጣፋጣ ተበልታ ብታልቅም ድንጋጤዋ ግን አብራኝ አድጋ ሌብነትን ከላዬ ላይ አራገፈችው።

እቃ፤ እቃ በደንብ ተጫውቻለሁ። ለዚያውም ባልፋ ሚስት" አለና ጋሽ ስብሐት በግንባሩ ላይ በሰተቀኝ በኩል ያለችውን ጠባሳ አሣየኝ "ግምት የሰባት ዓመት ልጅ እያለሁ ነው የተፈነከ ትኩት። በዚያን ጊዜ የታናሽ ታናሽ የሴፍ ሕፃን ነው። ይድሃል። እርሱን እንድጠብቅ፤ እንዳጫውተው ታዝዣለሁ። ግን በሚያስተማምን ሁኔታ ልጠብቀው አልችልም። ይህንን ሁኔታ ቤተሰቦቼ ቀድመው ተረድተው አንዲት የሩቅ ዘመድ በዕድሜ ግን እኩያዬ የሆነች ሴት ልጅ ቀጠሩ። ደሞዝዋ በመኸር ወቅት የተወሰነ ቁና እህል ለቤተሰቦቿ ይከፈላል። ይህቺ ልጅ እንደመጣች እኔ የሴፍን ከመጠበቅ ነፃ ሆንኩ። እኔ፤ ልጅቱና የሴፍ እቤት ውስጥ ስንውል ወላጆቼ ወደ እርሻ ተማባራቸው ሄዱ። እኔና እርስዋ መቅረታችንን ሳይ አንድ ነገር አማረኝ። ለመንካት። የሴፍ በወቅቱ ነብስ አያውቅም። ወንድ ከሆንክ አያደለም የሰባት ዓመት ልጅ፤ የሁለት ዓመት ልጅም ብትሆን ያምርሃል። እሷም ሳያምራት አይቀርም። እሽ ግን በእንድ ነገር እንስማማ" አለችኝ።

«በምን?» አልኳት።

«ሞንቅላትህ ተዘቅዝቆ እግርህን አሽክሎ ብዬ ከዚህ እስከዚያ ድረስ ተሸክሜ ልውሰድህና ሲንመለስ እሺ» አለችኝ።

ተስማማሁ። ተዘቅዝቄ አንጠልጥላኝ መንገድ ጀመርን። ትንሽ እንደሄደን አንድ እግሬ አመለጣት በሞንቅላቴ መሬት ላይ ተተከ ልኩ። ግንባሬ ላይ ተፈነከትኩ። ሁሉም ነገር ቀርቶ ቁስሌን ማስታመም ጀመርኩ።

"ልቀጥልልህ" አለኝ ጋሼ፡ ይዘችኛዋ ገጠመኜ የልጅነትን ልበገርነት የምታሳይ ነች። አንዲት ዘመዳችን ሞታ ወለላይ ለቅሶ ተቀም ጣለች። ለቅሰተኛ ከየአካባቢው ይሳርፋል። ልክ እኛ ግቢ አጥር አጠገብ ሲደርሱ ማልቀስ ይጀምሩና ወደ ውስጥ ይገባሉ። እናቱ የሞተችበት ልጅና እኛ እየተጫወትን ነው። ለቀሰተኞቹ ለቅሶውን ደርሰው ከቤት ሲወጡ ልጁን ካዩት «ይኼውልሽ የሚችታ ልጅ» ብለው ከንፈራቸውን በሐዘን ይመጥጣሉ። እኔም ይህንን ሳይ ጊዜ ምነው ወለላይ ሞታ ለእኔም እንዲህ ባዘኑልኝ ስል መመኘቴን አስታውሳለሁ።

ሌላኛዋ ገርነት መጣች። አንዳንዴ እቤት ውስጥ ጨዋታው ሲደራ ዝፈን ይሉኛል። እዘፍናለሁ። አንድ ጊዜ፣ (አቦይ እንጀራ ለማሳደድ ሽሬ ሄደው ሳይሆን አይቀርም) እናቴና ዘመዶቼ ባሉበት ሳልጠየቅ መዝፈን ጀመርኩ። እንደመሰለኝ ራሴን ስጠረጥረው «ጎሽ የኔ ልጅ!» ብለው እንዲያሞጋግሱኝ ፈልጌያለሁ። የዘፈንኳት ዘፈን ትርጓሜዋ እትዬ ዘውዲቱ፣ ለጋሽዬም አቅምሽያቸው ነው የምትለው። በዚህ ጊዜ ወለላይና እንግዶችዋ «አንት ምናምንቴ! አትጠፋም ከዚህ!» ብለው አባረሩኝ። ብሎ ፈገግና "ይህቺ እንግዲህ ትንሽ ሲዘርብህ የምታጋጥምህ ዓይነት ናት። የገሃዱን ዓለም ጉሮ ዓይንህን ገልጠህ ስታስተውል ደግሞ የሰው ልጆች ሲባሉ የትም ቢሆን፣ ጤናማዎቹ ሰዎች በአበዱ ሰዎችና በውሾች ላይ በጣም ይጨክኑባቸዋል። ይህ ለእኔ አሳዛኝ የሕይወት ፈተና ነው። ርባሪድ ውስጥ ውጫሎ ሆኜ የማልረሣት አንዲት እብድ ነበረች። ቆንጆ ነች። ትልልቅ ሰዎች ሲያወሩ እንደሰማሁት፣ ተድራ፣ የሠርግ ግብዣ ዘፈን አብቅቶ ጫጉላ ቤት እየተስተናገደች እያለች፣ ከዚያ ሁሉ ሆታ በኋላ ድንገት እሷ ብቻዋን ሆኖ ከብቻዋ ጋር ተፋጠጡ። በዚህ ድንገተኛ ብቸኝነት አበደች። አንዳንዴ ዘነበች እብደቷ ሲለቀቅ፣ እያለቀሰች እንዲህ ታንጎራጉራለች «ወይኔ፣ ይህን ውበቴን ሳልጠቀምበት አፈር ልሆን ነው ወይ?!» እያለች ስቅስቅስ ብላ ታለቅሳለች። ሲሻላት እኛ ውጫሬጮቹ እንጠራትና «ወይ!» ስትለን

«እንትን አለሽ?» እንላታለን። እሷም "አዎና! ያውም ምን የሚያክል ወፍራም ቀይ!" ትለናለች።

በዚያው በልጅነቴ ወቅት በሩቂቱ በአድዋ ከተማ አንድ አስተዋይ እብድ እንደ ነበሩ ሲነገር ትውስ ይለኛል። እኚህ ሰውዬ ብቻቸውን ቆመው እያለ፣ ከኋላቸው አንድ ልጅ ሲስቅ ሰሙ። ዘወር ብለው ቢያዩ ሌላ ሰው የለም።

«ልጂ ከማን ጋር እየሳቅክ ነው?» ይሉታል።

«ብቻዬን!» ሲላቸው፣

«ልጂ! በስማም በል። እኔንም ሲጀምረኝ እንዲህ ነበር» አሉት።

እኛ ቤት የፊደል መምህራችን አባታችን ናቸው። ፊደልን በእኛ ባህል ስትማር ዘሁን ብቻ ሳይሆን፣ ከሃይማኖትም ጋር ያስተዋውቁሃል። ይህ ደግሞ ሌላ መንፈሣዊ ብርሃን ነው። እንየው?

በአገራችን በሰንበት ዕለት አቅራቢያችን ወደሚገኝ ቤተ ክርስቲያን እንሔዳለን። አባታችን ዐሥተ ሥርአቱን አስተምረውናል። ክርስትናን ያወቅኩት በዚህ ወቅት ነው። ሌላ ትዝታዬ የእስልምናና የክርስትና ግንኙነት ነው። በአገሬ የሽመና ሥራ የሚሠሩት እስላሞች ናቸው። እናቴ ፈታይ ስለሆነች የሽማኔ ደንበኛ አላት። ሽማኔውም እኛ ቤት በየጊዜው ሲመጡ አስታ ውሳቸዋለሁ። እኛም በተለያዩ ጊዜያት ሽማኔው ቤት ተልከናል። አንድ ቀን እኔና የታላቁ ታላቅ አደይ አስካሉ ሽማኔው ቤት ተላክን። አደይ አስካሉ መልዕክቱን ታደርሳለች። የሽማኔው ባለቤት ራቅ ብሎ ወጥ ያበሳስላሉ፣ ሴትዮዋ ድስታቸውን ለማማሰል ከፈቱት። ሥጋ ወጥ ነው የተጣደው። አደይ አስካሉ ብድግ አለችና «ና! እንሂድ» ብላኝ በሩጫ ወጣች። ተከተልኳት። መንገድ ላይ እየሄድን ምን እንዳስደነገጣት ስጠይቃት «ሴትዮዋ የሚሠሩት ወጥ የእስላም ሥጋ እኮ ነው» አለችኝ።

በእስልምና ላይ ሌሎች አንድ ሁለት ገጠመኞች አሉኝ። በአንድ ወቅት ወለላይ ወደተወለደችበት ማይምሻም ወደሚባል አካባቢ እንሔዳለን። በስተግራ በኩል አዲ እስላም የሚባል ሰፈር አለ። የእስላም አገር ማለት ነው። እዚያ አንድ አነስተኛ የገጠር ከተማ አለ። አዲ እስላም ስንደርስ ያየሁት የልብሶችና የጨርቆች የቀለማት ብዛት በወቅቱ የፈጠረብኝ ግርምት አሁንም ያስደን ቀኛል። የሰውም ብዛት ያንን ያህል ነው ያስገረመኝ። ቀደም ብሎ የእኛን የገጠር ገበያ አይቻለሁ። አዲ እስላም ግን ከቀለማቱ ጋር ተንምር

እንደሆነብኝ ውስጤ ቀረ። እስልምናና እኔ እንዲህ ነበር የተዋወቅነው።

እኔ ልጅ ሆኜ ስሰማ በዚያን ጊዜ ግንዘብ አደራ የሚሰጠው ለእስላሙ ነው። የእስልምና ተከታዮች ታማኝ ናቸው። አይከዱም። እስላሞቹ በቁጥር ጥቂት ቢሆኑም በወቅቱ በነበረው ንብረተሰብ መካከል በሀብት ከፍ ያሉት እነሱ ናቸው።" አለና ካቲካላውን ፋት አለ። ውሃውን ተጎነጨና "የርባሪድን ሕይወት ነፍሷን ይዘሃል? ወደ መደምደሚያችን እየወሰድኩህ ነው። በልጅነቴ በጣም የምወደው እንቅልፍ ነው። ተኝቼ የነጎድጓድ ድምፅ መስማት ደስ ይለኛል። አሁንም ተኝቼ አውሮፕላን ሲበር ሰሰማ ያንን ስሜቴን ይጠራዋል። ይሁን እንጂ የባሳገር ኑሮ እንደልብ የሚተኛበት አይደለም። ቤተሰቡ ሁሉ በጎርና በማርም በጣም ድሆች ነበርን። በጠቅላላ የምንችለውን ያህል ሁሉ ሰርተን የድህነት ሰንሰለትን መበጠስ አልቻልንም። የእኔን እንቅልፍ ወዳድነት የምታወቀው ወለላይ የወደፊት መኖሪያዬ ባሳገር ሣይሆን ከተማ እንደሆነ ጠቆመችኝ።

ድህነት ሰልህ የከፋውንም በዚያው በሕፃንነት ዕድሜዬ ውስጥ አይቻለሁ። አሁን ሰውዬውን ረስቻቸዋለሁ። የልጄን እናት ነው የማስታወሳቸው። አንዲት ላም ብቻ ነበረች፣ ያለቻቸው። ትታለባ ለች። ልጄ ራበውና ከእርጎዋ ላይ ሰርቆ ተጎነጨላት። እናት ከውለሞቸው መጥተው እርጎዋን ሲያዩ ተሰርቆላታል። ልጃቸውን ጠርተው ጠጥቶ እንደሆነ ጠየቁት። ልጄ ካደ። «በል ቶሎ የዶሮ ላባ አምጣልኝ» ብለው እንዳመጣላቸው አፉን አስከፈቱት። ዶሮ ላባዋን አፉ ውስጥ ከትተው ጉሮሮውን ከረከሩት። ልጄ አስመለሰው። እርጎዋ ወጣች። «ይቻት ወተቴ» አሉ እናት። አለና በብስጭት እጁን አወናጭፎ «ድህነት እዚህ ድረስ አስጨክኖ ልጃቸውን ብላልኝ ጠጣልኝ ከማለት ይልቅ የልጅህንም ሆድ ያስፈትሻል። የእኔ ወንድሞችና እህቶች ከድህነታችን መክፋት በቀር ከወላጆቻችን ሙሉ ፍቅር እየተሰጠን ነው ያደግነው።

ትልቅ ሰው ከሆንን በኋላ ከታናሼ ታናሽ ከዮሴፍ ጋር እንፋጨ ዋወታለን። «ዮሴፍ ይህቺ ወለላይ ከልጆቿ ሁሉ አብልጣ እኔን በጣም የምትወደኝ ይመስለኝ ነበር። ያንተስ ስሜት እንዴት ነበር?" አልኩት።

«እኔም ወለላይ ከሁላቸሁም አብልጣ እንደምትወደኝ ነበር የሚሰማኝ» አይለኝ መሰለህ ጆ! አየህ፣ እናቴ የምትበድለኝ ቢሆን ኖሮ ሴትን ጠልቼ ተጣምሜ አድግ ነበር። ሁላችንም ወላጆቻችን የሰጡንን ስንቅ ይዘን ነው መኖርን የምንጀምረው። ስንቁ መራር ወይም ጣፋጭ ሊሆን ይችላል። የእኛ ስንቅ ጣፈጠ። የእናቴን

ምክርና ፍቅር በልቤ ጥፈያት በአሥር ዓመቴ ገደማ ርባሪድን የኋሊት ትቼ ወደ አዲስ አበባ ከታላቅ ወንድሜ ለጋሼ አስፋው ጋር ጉዞ ጀመርኩ።

***

፫

ዶቃው

በባሳገር ማለዳ ከወፎች እኩል ነው የምትነቃው። ትልልቆቹም ሆኑ ትናንሾቹ ልጆች በዚህ ጊዜ ነቅተው የዕለት ተግባራቸውን ለማከናወን ይሰማራሉ። የማለዳን ጤዛ፣ ቁሩን፣ የተሰያት ግለቱን እንደ አመጣጡ ከሕይወት ጋር መጋተር በባሳገር ግዴታ ነው።

የሰውን ልጅ ከእግዚአብሔር ቀጥሎ የምታውቀው እናቱ ነች። እናቴም እኔን ልጇን እንዲሁ ጠንቅቃ ታውቀኛለች። የባሳገሩ ሕይወት ከእኔ እንቅልፍ ወዳድነት ጋር እንደማያዋጣኝ አውቃለች። ስለዚህ አንድ ቀን ታላቁን ምክሯን ለገሰችኝ። «ስብሐት ለአብ ልምከርህ። እንቅልፍ እንደልብ መተኛት ከፈለግክ አዲስ አበባ ሂድና ተማር። እንደልብ እየተኙ የሚኖሩበት አገር አዲስ አበባ ነው። የሌሊቱ ቁር፣ የከሰዓት በኋላው ንዳድ አያጎንብም፣ ሜዳ አትረግጥም። ተስማምቶህ መኖር የምትችለው አዲስ አበባ ነውና ሂድ፣ ወንድሞቼ አሉ፣ ያሳድጉሃል። ለሐሳሰ ደግሞ ንገረው። እኔ እርሱን እናታችን ሞታ እንደ እናት ነው ተሸክሜ ያሳደግኩት። አሁን አንተን ልጄን ስልክለት ደስ ብሎት ያስተምርሃል። ስለዚህ ሂድ አዲስ አበባ» አለችኝ።

ከፊቱ በመለኪያ ተቀድታ የተቀመጠችውን ካቲካላ ፋት አላት። አንድ ጉንጭ ውሃ ከለሰባትና "በእኔ ግምት የአስር ዓመት ልጅ እሆናለሁ። በዚያኑ ሰሞን የእናቴ የበህር ልጅ ጋሽ አስፋው ከአዲስ አበባ ወደ ርባሪድ ቤተሰቦቹን ሊጠይቅን መጣ። ቢስክሌት እየነዳ ነበር የመጣው። ለእኔ ለመጀመሪያ ጊዜ ያየኋት የቴክኖሎጂ ውጤት ነበረች። በጣም ተገረምኩ። እኔ ብቻ አይደ ለሁም የተደነቅሁት መንደርተኛውም ጭምር ነበር የተገረመው። በትግርኛ የሰይጣን

ፈረስ (ዓረቢያ ሽይጣን) ብለዋት ነበር። ቀደም ብሎ የሚያውቁት ትሬንታ ኪትሮ በአራት ጎማ ነው የሚሄደው። ይህቺ ግን ምትሃት ስለሆነችባቸው ነው በሁለት ጎማ መጋለቧ የሰይጣን ፈረስ ያሰኛት።

ጋሼ አስፋው ርባሪድ አሮር ጊዜ ሰነበተ። ከወላጆቼ ጋር አዲስ አበባ ይዞኝ እንዲሔድ ወሰኑ። በሚነሳበት ወቅት አብሬው ለመሄድ እኔም ቤተሰቦቼን ተሰናበትኩ። መለያየት የሚሉት የሕይወት አሠቃቂ ምዕራፍ በዚህ ጊዜ በእኔም ነፍስ ውስጥ ተከሰተ። እንደልብ እምበላበት፣ እምተኛበት አገር ለመድረስ ጉዞ ጀመርኩ።

ከርባሪድ ዓድዋ ነበር መጀመሪያ የምንሔደው። እዚያ የወለላይ ታናሽ እህት አለች። አክስቴ ትበርህ (ታበራለች) ትባላለች። እርሷ ጋ አሰራ አምስት ቀን ገደማ ተቀመጥን። ከርባሪድ ዓድዋ ከአራት እስከ ስድስት ሰዓት በእግር ተጉዘን ደረስን። በሕይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ ያየሁት ትልቁ ከተማ ነው። አሁን ሳስታውሰው ዓድዋ በወቅቱ የአገር ቤት መንፈስ ነበር ያለው። የነዋሪው ቋንቋ፣ አለባበስ፣ ወግና ባህሉ እኔ ከማውቀው ማኅበረሰብ ብዙም የራቀ አልነበረም። ከተማው እጅብ ብሎ በቆርቆሮ ቤቶች ማሸብረቁ አስገርሞኛል።

በዚያን ጊዜ የዓድዋ ከተማ ነዋሪ ደጋግሞ የሚዘፍናት አዲስ ዘፈን ነበረች። በዚያ ማኅበረሰብ አስተሳሰብ አንድ ሰው ሲያጠፋ፣ አንድ ዓይነት ነውር ነገር ሲሠራ ይገጠምበትና ሁሉም እየተቀ ባበለ ይዘፍንበታል» ጉሮሮውን አሳስሎ አዐዳዳና ዘፈንዋን በትግርኛ አንዲ ተወጣት።

"እምባዬ ምባዬ ምባዬ
ዬይ ጓለዬ (ወይ ልጂዋ)

አብ ርባ ርባ ርባ ጥዑም ዘረባ" ብሎ አዜመልኝና ታሪኩን አጫወተኝ። "እምባዬ የሚባል ሰውዬ የሚስቱን እናት ወንዝ ዳር ድንገት ወሸማቸው። ይህችን ነውር የሕዝቡ ዓይን የየሆኑ አዩበት። ገጣሚያቹ ደግሞ ተጠበቡበት። በዜማ ተቀናብራ የዓድዋ ከተማ መማማሪያ ሆነች።

ዓድዋ ለመጀመሪያ ጊዜ ሻይ ጠጣሁ። አቤት የጣፈጠኝ መጣ ፈጥ! አቤት እንዲት ደስ አለኝ!" አለ ጭንቅላቱን ይዞ፣ አሁንም ያ ጣዕም የፈጠረበትን ስሜት በመገረም እያብሰለሰለ። ትንሽ ቆይቶ

እርሱም ወጉን ቀጠለ። "ስለ ሻይ ርባሪድ ሳለሁ በወሬ ነበር የማውቀው። ዓድዋ መጥቼ መልኩና ጣዕሙን ሳይ ዝናው እውነት እንደሆነ አረጋገጥኩ። ርባሪድ ስንኖር ወለላይ እቤት ውስጥ ለራሷ ቡና ስታፈላ አውቃለሁ። ከልጅነቴ ጀምሮ ቡናን ስለማ ውቀው ሽታውም መልኩም ብዙ አላስገረመኝም። ሻዩ ግን ልዩ ሆነብኝ።

ጤናማ እብደት ደግሞ አለልህ። ይህንን የምነግርህ ያክስቴ ልጅ አይታው፣ ኖራው የነገረችኝን ነው። በዚያን ዘመን ሻይ ብርቅ ነው። ሻይ ጠጥተህ ታውቃለህ? እየተባባለ መንደርተኛው ይጠያየቃል። የቀመሱት አጋንንው ይናገሩለታል። አቤት ቃናው! ደሞ ሲያዩት ሲያምር! ሲጣፍጥ! ይባልለታል። በሠፈራቸው እማማ ውዴ የሚባሉ ባልቴት ነበሩ። እማማ ውዴ ባላቸው ሞተዋል። ልጅም የላቸውም። ለመኖር ግን በቂ ገንዘብ አላቸው። ቤታቸውም ደህና ነው። ብቻ የሰፈር ልጆች እማማ ውዴ ምን እንደሚሠሩ ለማየት አንድ ቀዳዳ በግርግዳቸው ላይ በስተዋል። እማማ ውዴ ቤታቸው ውስጥ ሻይ እያፈሉ ነው። በእማማ ውዴ ቤት ግን ማንም አያያቸውም። ብርጭቆአቸው ውስጥ ሻይ ቀዳ። ውጫሪጭቹ እያዩ ተሳሻሸው። እማማ ውዴ ሻይው ውስጥ ግማሽ ማንኪያ ስኳር ጨምረውበት አማሰሉት፣ ቀመሱት። ፉት ያሉትን ሻይ ከዋጡት በኋላ አፋቸው ውስጥ የቀረውን ቃናውን ያጣጥሙታል። "አይ ሲጣፍጥ! ግን ስኳር በዝቶበታል" ልጆቹ ውጪ ሆነው ምራቃቸውን ይውጣሉ።

እማማ ውዴ ግን ብቻቸውን ከብቻቸው ጋር ሆነው ስኳር አበዛሁበት እንዴ? ይሉና ትንሽ ሻይ ይጨምራሉ። ይቀምሣሉ። ሻይ በዛ፣ ስኳር አነሰ። ሩብ ማንኪያ ስኳር ጨምረው የቀዳበትን እማሰለው ይቀምሱታል። ስኳር ስለበዛበት ሻይ ይጨምሩበታል። እንደገና ይቀምሱታል። ስኳር ስላነሰው ሌላ ሩብ ማንኪያ ይጨምሩበታል። በበዛ ባነሰ እያሳበቡ በብዙ ብልሐት ሞሉዋት፣ ያችን ብርጭቆ ሙሉ ሻይ በስኳር ጥጥት፣ ጭልጥ! ብቻቸውን ሆነው። ውራዎቹ እያዩዋቸው። ይሉኝታን ፈርተው፣ ተሽቆጥቁጠው፣ የገዛ ሻይና ስኳራቸውን በራቸውን ዘግተው ለብቻቸው ሲጠጡ ማየት አንድ ዓይነት እብደት ማየት ነው። እማማ ውዴ ግን ቤነኛ የነብረተሰብ አባል ናቸው። ሠርተው የሚኖሩ፣ ራሳቸውን የሚችሉ እመቤት ናቸው።

ከዚያ ሁለት ሳምንት ዓድዋ ሰንብተን በትሬንታካትሮ ተሳፍረን ወደ አስመራ ተጓዝን። ትሬንታካትሮ እንደዛሬው ጊዜ የጭነት መኪና በቁልፍ አልነበረም ሞተሩ የሚነሣው። ኮፈኑ ይከፈትና በአንድ ቆልማማ ብረት ያዘሩታል። ሞተሩ ሲነሣ ያንራል። ከዚያም ሰሞቹ ይጫኑና ይጓዛሉ።

አስመራ የጋሼ አስፋው አጎት ነበሩ። በጣም የሚያምሩ ረዥም ቀይ ሰውዬ ናቸው። ካደግኩም በኋላ ሽማግሌ ሆነው አይቻቸ ዋለሁ። ያ ልጅ ሆኜ ደስ ያለኝ ውበታቸው አብሮአቸው ነበር። አስመራ እንደገባን እሳቸው ያረፍንበት ሆቴል መጡና ቁርስ

«ፍሪታታ አምጣሳት» ብለው አስተናጋጁን አዘዙት። በኋለኛው ሕይወቴ እንዳወቅኩት ፍሪታታ በጣሊያንኛ የተጠበሰ ዕንቁላል ማለት ነው። ፍሪታታውን በላሁ። እንደ እዚያ የሚጣፍጥ ምግብ የለም። እስካሁን እንኳን!" አለና ፍሪታታዋን ትንሹ ስብሐት ጣፍጠት ሲበላ እየታየው ሳቁን ለቀቀው።

ሁልጊዜ ጠዋት ጠዋት ይመጡና ፍሪታታ ያዙልኛል። እበላ ለሁ። እየጣፈጠኝ። ፍሪታታንና እኒያን የሚያምሩ አዛውንት ወዳጀን ተሰናብተን ወደ አዲስ አበባ ጉዞ ጀመርን።

አምን። አዙንም ጉዞው በትሬንታኳትሮ ነው። የዚያን ጊዜ የሕዝብ ማመላለሻ አቶቡስ በደንብ አልገባም። ስለዚህ እንኳንም በትሬንታ ኳትሮ ተጓዝን!

ለምን? እንዴ! አስብ እንጂ። ልጅ ነበርኩ። ያጋጠመኝን ሁሉ ማየት እፈልጋለሁ። ስለዚህ ትሬንታኳትሮ ቀስ ብሎ ስለሚሄድ አካባቢውን በደንብ እንድጎበኝ ዕድል ሰጥቶኛል። የአሳማጣን ጠመዝማዛ መንገድ በዝግታ ስንወጣው ይታይህ። ሾፈሩን አዙንም አስታውሰዋለሁ። ጣሊያናዊ ነበር። ክንዱ ድረስ ሸሚዙን ጠቅልሎታል። ጋሽ አስፋው ደግሞ ጣሊያንኛ በደንብ ያውቃል። ይጨዋወታሉ። ሲያሰኛቸው እኔንም ያጫውቱኛል።

ጋሽ አስፋው በዚያን ጊዜ የት መሥሪያ ቤት እንደሚሠራ አላስታውሰም። ሙያው የሂሳብ ሠራተኛ ነው። በዚያን ጊዜ የሂሳብ መኪና ስላልነበረ የሂሳብ ሥራውን የሚሠራው ሰው ነው። በራሱ ጭንቅላት ቀንሶ፣ ደምሮ፣ አባዝቶና አካፍሎ ያለምንም ስሕተት ቁጭ ያደርጋል። በዚህም ችሎታው በጊዜው ጥሩ ደሞዝ ነበረው። በወቅቱም ችሎታውን ሰዎች ሲያደንቁለት ሰምቻለሁ።

ሁለት ሳምንት ያህል ከፈጀብን በኋላ በየመንገዱ እያደረን አዲስ አበባ ገባን። እንደልቤ የምተኛባት፣ እንደልቤ የምበላባት፣ ተምሬ እማውቅባት፣ ወልጄ የምስምባት፣ ለከፍያ ጥፈም የምታወቅባት ከተማ ገባሁ።

ከጋሼ አስፋው ጋር ረዘም ላለ ጊዜ ኖርኩ። ወንደላጤ ስለነበረ አልደላኝም። እሱ ከጓደኛው ጋር ነበር የሚኖረው። በየጊዜው ቤቱ የተለያዩ ሴቶች ይመጣሉ። ማታ እሱ አልጋ ላይ ተኝቼ ስጠብቀው እንቅልፍ ይወስደኛል። ጠዋት ስነቃ ጓደኛው አልጋ ላይ ራሴን አገኘዋለሁ። የሆነች ሴት አያለሁ።

"ልጅህ ነው እንዴ?" ብላ ትጠይቃለች ሴትዮዋ።

"አዎን። እኔን አያመስልም?" ይላታል። ትንሽ ተቀላልያው ወንድሙ እንደሆንኩ ነግሯት ትሄዳለች። ይህቺን ሴት ድጋሚ ሳላያት ሌላኛዋ ተረኛ ትመጣለች።

ይህንን አዲስ ሕይወት ሳልጠላውም፣ ሳልወደውም ጋሼ አስፋው ከአሳቱ ከአባባ ዛፉ ጋር ቀንጋግረው እሳቸውጋ እንድኖር ተወሰነ። አባባ ዛፉ መሐን ናቸው። የታናሽ ወንድማቸውን ልጅ ዳምጤ ምሀረቱን ያሣድጋሉ። ዳምጤ ዛፉ እየተባለ ነው የሚጠራው። የአባባ ዛፉ ባለቤት እማማ ኪዳን ደግና ጥሩ ሰው ነበሩ። ቤተሰቡ ተስማማኝ። ከዳምጤ ጋርም ከነባችን ገጠመ። አቤት ቀልድ ሲያውቅ! ሁሌም አብረን መሳቅ ነው። አባባ ዛፉና እማማ ኪዳን ልጅ አስተዳደጉን ስለሚያውቁበት ደስተኞች ነን። ብዙ ዘመዶች የወገናቸውን ልጅ እናሳድግ ብለው አምጥተው ያሰቃያሉ። እንደ እንጀራ ልጅ መከራህን ነው የሚያበሉህ። ኩርኩምና መላላክ ይበዛል። የአባባ ዛፉ ቤት ግን እንደ እናትና አባቴ ቤት ደላኝ።

እማማ ኪዳን ከአገር ቤት ከወጡ ብዙ ዓመታት ሆኖዋቸዋል። አገራቸው ይናፍቃቸዋል። እኔ ደግሞ በተቀባይ የልጅ አእምሮዬ በርካታ የአገር ቤት ጨዋታዎችን ይገፍ ነው የመጣሁት። እማማ ኪዳን ይጠሩና «ዝፈንልኝ» ይሉኛል። እዘፍንላቸዋለሁ። አንዳንዱ እርሳቸው ልጅ በነበሩ ጊዜ እየዘፈኑት ያደጉ ስለነበር አገራቸው ትዝ ብሏቸው ይተክዛሉ። በዚህም ምክንያት በሁሌታችን መካከል ጥልቅ ፍቅር ሰፈነ። በማምም ስለወደዱኝ ስሜን ስብሐት ለአብ ማለታቸውን ተውትና "ሻቹራ" አሉኝ። በአማርኛ ዶቃ ማለት ነው። እ! ጌጥ ሆንኪቸው።

"የአሳቱ ዛፉ ቤት አራት ኪሎ አካባቢ ነበር። በወቅቱ ማንም ሰው የግል ሬዲዮ ስላልነበረው አደባባይ ላይ የሬዲዮ ማይክሮፎን ተተክሏል። እዚያ ሄደን ወሬ ሰምተን መጥተን እኔና ዳምጤ ለቤተሰቡ እናወራለን። ጋዜጠኛ መሆን ጀመርን ማለት ነው። ሰዓት አባባ ዛፉ ነበራቸው። ከዚላቸው አውጥተው ያያሉ። እኛ ግን እማማ ኪዳን አባባ ዛፉ ሳይኖሩ አራት ኪሎ ሄደን ሰዓት አይተን እንድንመጣ ይልኩን ነበር። ከዳምጤ ጋር አብሬ ወደ ከተማዋ እወጣለሁ። እሱ በሁለት ዓመት ስለሚበልጠኝ እና አዲሳባ ስለተወለደ እኔ የርሱ ደቀመዝሙር ሆንኩኝ። ያስቀኛል። ጨዋታ ያውቃል። ክፋት የሌለበት ተንኮል ፈጥሮ ማውራት እሱን ራሱንም ያስቀዋል። አማርኛውን ለእኔ እንዲገባኝ አድርጎ ሲተረጉመው ያስቀኛል። ለምሣሌ መፅሐፍ ቅዱስ ውስጥ አቤሴሎም የሚል ስም አለ። እርሱ ሲተረጉምልኝ "አቢሽልሆም (ትልቅ እቃቸው) ማለት ነው ብሎ" በወቅቱ አስቆኛል።"

አለና በረጃሙ ተነፈሰ። በፍጥነት ካቲካላዋን ተጎንጭቶ ውሃዋን ተኮመጥሙሎ ዋጠና "ዳምጤ ሞቷል! በደርጉ ጊዜ የአየር ኃይል ትራፊክ አዛዥ ነበር። የእነርሱን የጠር ኤሮፕላኖች ውረዱ፣ ተነሱ የሚለውን ትዕዛዝ የሚሰጠው እሱ ነበር። ምንም የእረፍት ጊዜ ኖሮት ስለማያውቅ ተገናኝተን አናውቅም። እንዳልምል አንድ ጊዜ ተገናኝተን ለጥቂት ሰዓታት አብረን ሳቅን። ልጅነታችንን አነሣንና አወጋን። ይህ ቀን ለኔና በጣም ለምወደው ጠባቂ ወንድሜ የመጨረሻ ጊዜ ሆነ። በልብ ሕመም ድንገተኛ ሞት ይዘችን ዓለም ተሰናበታት።" አለና ፀጥ አለ።

ከዚያማ ሕይወት ሃዳቷን ቀጠለች። ሕይወት ልጅ ሆነህ ደግሞ የተለያዩ ልጆችን ታስተዋውቅሃለች። አንዳንዶቹ ሊያስደስቱህ የሚላኩልህ ናቸው። ሌሎቹ ደግሞ ሳያውቁትም ቢሆን ሊያስቃዩህ የተፈጠሩ ይሆናሉ። የአባባ ዛፉ ባለቤት እማማ ኪዳን የእህታቸውን ልጅ ከእኛ ጋር ያሣድጉ ነበር። ዋህድ ትባላለች። ቀይ ቆንጆ ልጅ ነች። በማላውቀው ምክንያት ጠምዳኝ ነበር።

"አፍንጫህን ትሬንታኪትሮ ደፍጥጠታል" ትለኛለች።

እኔን ወደ ኋላ ተመልሰህ ስታየኝ ባላገር ነኝ። ከተማ ስገባ 'ኮምፕሌክስ' ሰዎች ይንቁኛል የሚል ስሜት ነበረብኝ። የመጨረሻ አሰቀያሚ እንደሆንኩ ይሰማኝ ጀመር። ሐናን እስካፈቀርኳት ጊዜ ድረስ ስሜቱ አብሮኝ የኖረ ይመስለኛል። በሕይወቴ ውስጥ ሕድሓት ተከሰተች። ሕድሓት ትርጓሜው እርጋታ ማለት ነው። ያከሰቱ ልጅ ሕድሓት አባቷ ሞተው እንደኔ ጋሼ ሐሳሰ ቤት ነው ያደጉት። ሉል ገብሩም እዚያው ቤት አለች። ቆንጆ ሳቂታና ተጫዋች ነች። እኔ ደግሞ ከሴቶች ጋር መጫዋት፣ መሳቅ እወዳለሁ።

አንድ ቀን ሉል እየሳቀች "አቤት ሰብሐት! ስትሰቅ ዓይኖችህ እንደ ከበብ ነው የሚያበሩት!" አለችኝ።

ወዲያው ዳንኩ። ያቺ ቀይ ቆንጆ ኮረዳ ዋህድ ያሳደረችብኝ የደናቁጣነት በሽታዬ ታከመ። ሉል በሽተኛውን ማዳንዋን አታው ቀውም። በሽተኛው ለካ እሱ ራሱም ሳያውቀው ለአስቀያሚነቱ ፈውስ ፍለጋ እየተንከራተተ ኖሯል። እምዬ ማርያም ሉል ገብሩን ላከችና ሕመምተኛውን ፈወሰችው።

ከዚያማ ኑሮን ቀጠልናት። ሕይወት ትጓዛለች። እኛም ጥላዋ ሆነን አብረን ነጎድን። ሚጠጠው እኔም የአዲስ አበባውን ሕይወት ለመደው። የእኔ እናት ወለላደን "ያሳደጉችኝ እናቴ ናት" የሚላት ጋሼ ሐሳሰ መጣ። ከልጅነት መንደር ከርባሪድ ወለላዬ ስትሸኘኝ

እንዳሳደገችው ውለታውን ለመመለስ እኔን እንዲያሳድገኝ አደራዋን ያስተላለፈችለት ሰውዬ ነው ጋሼ ሐሳሰ። እኔም አደራውን ሳልነግረው ሊያሳድገኝ ወስዶኝ ነው። እነ ሕድሓትን፣ ሉልንና ኤፍሬምን ያወቅኳቸው። በዚያ ጊዜ ሰዊድሽ ሚሽን (ሽሮ ሜዳ አካባቢ) ትምህርት ቤት ገባሁ።

አጎቴን በሁለት ጎኑ ነው የማየው። በአንድ ጎኑ ሳደንቀው፣ በሌላ ጎኑ እንቀዋለሁ። በማደንቀው ልጀምርልህ። እሱንኳ እንደ አባት ሆኖ ስለራሱ አጫውቶን አያውቅም፣ ከወንድሜ ከተወልደ ብርሃን በተባራራ የሰማሁትን ነው የማጫውትህ።

አያ ሐሳሰ ሕፃን እያለ አስመራ ያማር ነበር። በወቅቱ ኤርትራን የሚያስተዳድሩ ጣሊያኖች ነበሩ። ሙሶሊኒ በዘመኑ ጠቅላይ ሚኒስትር ነበር። ሕፃናቱን አያ ሐሳሰን ጭምር ጣሊያኖች ስብስበው ለሙሶሊኒ ፎቶ ሰላምታ ያሰጧቸው ነበር። መሬት ጥለው ባነጠፏት በኢትዮጵያ ባንዲራ ላይ እንዲተፉ ያደርጉም ነበር። የሐሳሰ ተራ ደረሰ። በሙሶሊኒ ፎቶ ላይ ምራቁን ተፍቶ ለኢትዮጵያ ባንዲራ ሰላምታ ሰጠ። አሰሩት። አሰቃዩት። ይህ የደረሰበት እንግዲህ የአስርና የአስራ አንድ ዓመት ልጅ ሆኖ ነው። በዚህ አደንቀዋለሁ። የራሱ እምነት ስላለው። በኋላም (እኔ ባላጣራሁት መንገድ) ትምህርቱን እንዲቀጥል ፈቅደውለት ለከረመው እረፍት ወደ ሃድዋ ሲመለስ እናቱ ሞተዋል። ይሁን እንጂ ሳይደግስ አይጣላም እንዲሉ አበው፣ የእኔ እናት፣ የእሱ የብዙ ታላቅ እህት፣ እናቱ ሆና አሳደገችው።

ጋሼ ሐሳሰ ለልጆች የምሕረት፣ የፍቅር ዓይን አልነበረውም። ልጆች ለእሱ ሰው ሳይሆኑ ካልተመቹት የሚገረፉ ናቸው። የብቻዬን ልናገርና፣ አንዳንዴ አንድ ነገር ሲጠፋ፣ ከማጣራቱ በፊት በኩርኩም ካ! ወይም በጥፊ ጫ! ያደርገኛል። ጉዳዩ የምናልባት ምናልባት ዕድል ፈቅዶልኝ እውነቱ ላይ ከደረሰበት፣ "መጀመሪያ አትነግረኝም ነበር?!" ብሎም ወደ ጉዳዩ ይሄዳል። ነገም ግን እንደ ትናንትናው ነው። በንዲህ ዓይነት እብደት ነው ሁላችንንም ያሳደገን።

አቤት! እርሱ ቤት እግዜር ሲልከኝ በእትዬ ዘርትሁን ካሰኝ። ሳቅና ፈጨዋታ ነበር ከእሷ ጋር ያሳለፍኩት ሕይወት። እኔ የባላገር ቀልድ ሳወራላት ትስቃለች። ከማሕፀኗ እንደወጣ ልጅ ብቻ ሳይሆን ልክ እንደ እኩያ ጓደኛዋ የትልቅ ሰው ሕይወትም ታጫ ውተኛለች። በኋላ እንድጥፍ ቆግዜሩ መርመኛል አደል? እቺ አባባል አባ ኪዳን ማርያምን አታስታውስህም? ደስ እያለኝ እንደ ተረት እሰማታለሁ። ለምሳሌ እትዬ ዘርትሁን እንደ አጫወተችኝ ወንደ

ላጤው ወንድሜ ጋሼ አስፋው እሳት የላሰ አራዳ ነበር። በጊዜው በውቤ በረሃ ውስጥ ከታወቁት ሦስት ወይም አራት ዳንሰራዎች መካከል አውራው ነው። እንደደሰኑ፣ እንደተጫወተ፣ እንደጠጣ፣ ደስ ያለችውን ሴት እንዳቀፈ ኖረ። እኔ በልጅ ዓይኔ ሳስታውሰው ደሞ ረጅምና ሳባማ ነው። በኋላ የአጥንት ካንሰር ታሞ ሞተ። ጋሼ አስፋውን ሳስበው ሞት እርሱን የሚሳበኘው በመጠጥ ወይም በሲጋራ ሰበብ ነው ብዬ ነበር። ሞት ግን እኛን በክንፉ አሣፍሮ ለመውሰድ በርካታ መንገዶች አሉትና፣ ጋሼ አስፋውም በአጥንት ካንሰር ተሸኘ። የትጋ ነበርኩ?... ውሱን አስይዘኝ።

እ! እትዬ ዘርትሁን እንዲህ የምወዳት ሽርሹ ነበረች። እንካ ሲኒማ ግባ ብላ ገንዘብ ትሰጠኝ ነበር። አቤት! ደግሞ እትዬ ዘርትሁን መልኳም ቁመናዋም ሲያምር! ድምፅዋ ደግሞ እንዴት ያምራል መሰለህ!

በትዬ ዘርትሁን ላይ ሌላ የማጫውትህ አለ። አንድ ቀን ሳሙና በውሃ እያፈላች ልብስ ታጥባለች። እንደመሰለኝ ደግሞ ከጎኑ ወጥ በሌላ ምድጃ ጥዳ ሽንኩርት እየቁላላች ነው። ይህንን የጥድፊያ ተግባሯን ስታከናውን ጋሼ ሐጎስ መጣ። እንዳያት "ምን ነካሽ? ልብስ ማጠብና ምግብ ማብሰል አብሮ ጎን ለጎን ይሠራል?" ብሎ ከመንገር ይልቅ እንዴት! አለና በጥፊ አሯላት። አቤት የተናደደኩት ንዴት! ይሄ ከርሱ የማልጠብቀው ነበር። እሷም ጥፊዋን ቀምሣ ቻለችው። ዕለታት አለፉ። ከሌሎች ሴቶች ጋር አንሶላ እንደሚጋፈፍ ወሬ ሰምታለች። አንድ ቀን የገዛ ሽጉጡን ከትራሱ ሥር ላጥ አድርጋ አነጣጠረችበት፣ ቃታ ሳበች። ተተኮሰ። ለጥቂት ሳተችው። ከዚያ በኋላ ጋሼ ሐጎስ በፍቅሯ ከነፈ።

ጋሼ ሐጎስ የልጅነትን ዕድሜ የመገንዘብ ችግር ነበረበት። በኢምባሲ ሥራ ከግሪክ አገር ለዕረፍት መጣና ምግብ ተሰብስቦን እንበላለን። በልቼ ከጠገብኩ በኋላ «እንካ የእህቴ ልጅ» ቢለኝ፣ «ጠግቤያለሁ!» እያልኩት አጎረሰኝ። ሁለተኛ ሊደግመኝ ሲል «ጠግቤያለሁ!» አልኩት። የግድ እንደጣና ሊያጎርሰኝ ሞከረ። «ቢቃኝ!» አልኩት። እንደመሰለኝ ከመናደዴ የተነሣ ከንፈሬ ይንቀጠቀጣል። በንዴት ፍጥጥ ብዬ ሳየው ዓይኑን ሰበረ። ከዚያ በኋላ ሆን ብዬ ለፍተሻ ዓይኑን አየዋለሁ። ዓይኑን ያሰብራል። ነፍሱ ነፍሴን ፈራቻት አልኩና፣ ለራሴ ካቅራራሁ በኋላ፣ ጋሼ

ሐጎስን መፍራት ረገፈልኝ። አልፈራውም፣ ግን ብሞክርም ልወደው አልቻልኩም። ሲበዛ ያሳዝነኛልንጂ።

ጋሼ ሐጎስ ስንተኛ ፀሐፊ እንደሆነ ረሣሁት፣ ጃንሆይ ሹመውት ወደ ግሪክ አገር የኤምባሲ ባልደረባ ሆኖ ሄደ። ጃንሆይንም፣ "ልጆቼን አዳሪ ትምህርት ቤት ያስገቡልኝ" ሲል ለመናቸው። እሳቸውም ፈቀዱለት። እኔም ቀጣዩ የሕይወቴ ምዕራፍ ወደሆነው ወደ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ገባሁ።

***

ወርቃማ ዓመታት

እኛ ትናንትና መጥተን ወደ ነገ እንኳላን። ያለፈው ኑሮዋችንም ሰሙን ቀያሮ አብሮን ይኳላል። ስያሜው ትውስታ ወይም ትዝታ ይሆናል። በትዝታ መርከብ እንንሳፈፍ።

የትምህርት ቤት፣ የአስተማሪዎችና የተማሪዎች ትውስታዎቼ ባራም በውስጤ ሕያው ናቸው። ወደኋላ መለስ ብዬ የአእምሮዬን ሞኝ ስጎበኝ ትዝታዎች በደማቁ ጨረቃ ብርሃን፣ በጉልህ ከነቦች ውበት ታጅበው ይታዩኛል።

ጃንሆይ በዚህ ብርሃን ድባብ ጎልተው ይታዩኛል። በመጀመሪያ ስማቸው ይጠራ በነበረው በተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ነው የተማርኩት። ትምህርት ቤቱን ጃንሆይ ከአባታቸው በወረሱት ርሥት ላይ፣ በገዛ ገንዘባቸው ነው ያሰሩት ሲባል እንሰማ ነበር። እየተመላለሱ በአባታዊ ዓይን እያዩ ይጎበኙን ስለነበረ፣ የሰማነውን ሁሉ እናምናለን።

ጃንሆይ አራት መቶ የምንሆን አዳሪ ተማሪዎችን በወር አንድ ጊዜ አመሻሽ ላይ ጨለማው ለዓይን ያዝ ሲያደርግ ብቅ እያሉ ይጎበኙን ነበር። የወራቱን ፍራፍሬ አስቊነው ይመጡ ነበር። ሙዝ፣ ብርቱካን፣ መንደሪን ወይም ወይን ይሆናል ያመጡልን።

በራት ሰዓት ነበር የሚደርሱት። ከፀሎት በፊት ከመጽሐፍ ቅዱስ አንድ ምዕራፍ ይሰበካል። ሰባኪው አባ ጠይም፣ ሸውራራ ነበሩ።

ሁሌም የሚሰብኩት የአብርሐምን ታሪክ ነበር። የማት ቀየር በመሆንዋ ይሰለቸናል። ሥላሴዎች እንዴት አብርሃምን እንደጎበኙት ያወጉንና ማሳረጊያቸው፣ ጃንሆይ የእኛ የተማሪዎቹ እንግዳ በመሆናችው የሥላሴዎቹ ተምሳሌት አድርገዋቸው በመተረክ ያሣርጋሉ። ራት መብላት እንጀምራለን። ጃንሆይም እየተዘዋወሩ እንዳንዶቻችንን ያነጋግሩናል። ያነጋገሩትን አያረሱም ይባል ነበር። አቤት ሰ.መ.ሰ የሚሰማን ደስታ!

እሳቸው መጥተው እኛን መጎብኘት ደስ እንደሚለን እሳቸውም ወደኛ መምጣቱ ሳያስደስታቸው አይቀርም። ምክንያቱም ልጆች ይወዳሉ። ነብሰ ካወቅኩ በኋላ ስለ ጃንሆይ ስሰማ ከልጆቻቸው ልውል መኮንንን በጣም ይወዱት ነበር። ጃንሆይ የተከዙ ዕለት በእግር በፈረሰ ልውል መኮንን ተፈልጎ መጥቶ ቢሮዋቸው ወይም ባሉበት ቦታ እንዲያጫውታቸው ይደረጋል። ከአንድ ሩብ ሰዓት በኋላ አካባቢው በሳቅ ያውካካል።

አቤት ልውሉ የሞተ ዕለት ለቅሶዋቸው። ምናለ የዚያን ዕለት ባላየኋቸው። የጃንሆይ ሐዘን የዚያን ዕለት ነው ገዝፎ የታየኝ። ለቀሰተኛው፣ መሳፍንቱና መኳንንቱ በግራና በቀኝ ሆነው እንባውን ያፈሳሉ። እሳቸው በመካከል እያለፉ ወደ ቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ሲጓዙ አየኋቸው። አቤት የዚያን ዕለት እንዳሳዘኑኝ! የምር ልጅ ስለሚወዱ የፍቅራቸውን ያክል ሐዘናቸውም መራር መሆኑ ይታይ ነበር።

ከተወለድን በኋላ ሁለተኛ አባት መምረጥ የሚቻል ቢሆን የኔታ ገብረ መድህን አባቴ እንዲሆኑ ነበር የምመርጠው። ለምን? ከአንጋገር ይፈረዳል፣ ከአያያዝ ይቀደዳል አሉ አበው። የኔታን ላሳይህ በዚህ ትውስታዬ ዋሻ በጨረቃዋና በከዋክብቱ ብርሃን የኔታ ገብረ መድህን በጥቁር ሰሌዳው ላይ እየፃፉ ግዕዝ ሲያስተምሩን ይታዩኛል። እኒህ ሰውዬ ቅዱስ ናቸው የሚለውን ስሜት ለመጀመሪያ ጊዜ ያሳደሩብኝ የኔታ ገብረ መድህን ነበሩ። በኋለኛው ህይወቴ፣ በኮርምስና ዕድሜ "ለልበ ንጹህ፣ ሁሉ ንጹህ ነው" የሚለውን የአረብኛ ምሣሌ ሳነብ፣ ለራሴ "ልክ እንደ የኔታ ገብረመድህን አልኩ። ብልግና የሚባል ነገር በእሳቸው ቤት በጭራሽ የለም። በጭራሽ!" አለና በሐሣብ አልም አለ።

የመጀመርያ ቀን ግዕዝ ሲያስተምሩን በግስ እርባታ አስጀመሩን። ነፍሀ ማለት ነፈሰ ማለት ነው። ግሱ ሰ.ረ.ገ ነፍሀ፣ ይነፍሀ፣ ይንፋህ፣ ይንፉህ ነው። ትርጓሜው በአማርኛ ነፈሰ፣ ይነፍሳል፣ ይነፍስ ዘንድ፣ ይንፈስ ማለት ነው። በሚቀጥለው የትምህርት ክፍለ

ጊዜ ሲያስተምሩ ገና ጠመኔዋን ሲያነሱ "የኔታ ነፍሀ አልገባኝም" አላቸው አንድ ተንኮለኛ ተማሪ።

የኔታ ወደ እሱ ሳያዘሩ፣ እንደ ልማዳቸው እንደ ሕንድ ሜንቅላታቸውን እየወዘወዙ "ምን ያቅታል?" አሉ "ነፍሀ፣ ይነፍሀ፣ ይንፋህ፣ ይንፉህ" አሉ።

ተማሪው ሁሉ በሳቅ አውካካ። ወደ ጠየቂው ዘሩና፣ ምንም ዓይነት ቁጣ ወይም ተግሳፅ በሌለበት ድምፅ "እህ! ይንፋህን ፈልገህ ነው? በል ይንፋህ!" አሉትና ወደ ሰሌዳቸው ተመለሱ።

የኔታ ገብረ መድህን ሲቆጡ አጋጥሞኝ አያውቅም። እሳቸው ሲፅፉ እኛ ስንገለብጥ እንንጫጫለን። ጫጫታው ከልክ በላይ ሲሆን፣ ወደ እኛ ይዞሩና፣ ራሳቸውን እያወዛወዙ "ዝንጀሮዎች! ኢትዮጵያ እናንተን አፈራች!" ብለውን ወደ ሰሌዳቸው ይመለሳሉ።

አንዳንድ ጊዜ ጫጫታው በጎይል ከመጠን በላይ ይሆናል። ይኸን ጊዜ ጠመኔያቸውን አስቀምጠው ወደ እኛ ዞረው፣ "እኔ እዚህ ክፍል አላስተምርም" ብለውን ከክፍላችን ይወጣሉ። በዚህ ጊዜ ክፍሉ በፀጥታ ይዋጣል።

በላቸውና አንድ ሁለት ትላልቅ ልጆች ይወጡና የኔታን ይቅርታ ለምነው፣ "አይለመደንም" ብለው፣ መልሰው ያመጧቸዋል። የግዕዝ ትምህርታችን ይቀጥላል። በሚቀጥለው የግዕዝ ክፍለጊዜ ግን ይቅርታ መለመናችንን ረስተን ያው ውጫጫ ነንና መንጫጫታችን አይቀርም። የኔታ ግን ሸ. ጊዜ ይቅርታ አድርገውልናል።

አንድ ቀን የኔታ ፈተና ይፈትኑናል። በለጠ በአጠገቡ ሲያልፉ ጠራቸው። ተጠጉት። የፃፈውን እያሳያቸው "የኔታ ይሄ ልክ ነው?" አላቸው በሹክሹክታ። "እዘሀን አንድ ረስተሃል" አሉና ቦታውን በጣታቸው ጠቆሙት። በለጠም ትዝ አለችውና መልሷን ወረቀትዋ ላይ አሰፈሩት።

የኔታ ገብረ መድህን ይህን ያህል የዋህ፣ ገር፣ ቸርና ለሕፃናት ተገቢ ትክክለኛ መምህር ነበሩ። የማወልደንን አባት አንመርጥም። ከተወለድን በኋላ ሁለተኛ አባት መምረጥ የምንችል ቢሆን ኖሮ እኔ የኔታ ገብረ መድህንን ነበር የምመርጠው ያልኩህ ለዚህ ነው።

ጋሽ ስብሐት ፈገግ ብሎ እያየኝ "አንድ ቀን ቴዎድሮስ ትናንት እሁድ ያየሁትን ብነግርህ አታምንም። "የኔታ ገብረ መድህን የሐንስ ቤተክርስቲያን አጠገብ አንዲት ቆንጆ ጎየሊን አቅፈው ሲሄዱ አየሁዋቸው" አለኝ እየማለ። አላመንኩትም። ግን የኔታ ገብረመድህን ጎየሊን ይዘው ቪሄዱ ምን አለበት? አንድ ደስ ያላቸው ቦታ ላይ ቁጭ ብለው ጎየሊናቸውን ቢጫወቱስ? ማን ይከለክላቸዋል?

በግድ በገና ወይም መሰንቆ መሆን አለበት?" ብሎኝ መልሴን ጠበቀ።

እዚህ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ሦስተኛ ክፍል ነው የገባሁት። እንደ ዕድለኝነት የምቆጥረው ከተለያየ ዘር ከተውጣጣን ኢትዮጵያውያን ጓደኞችን ስላፈራሁኝ ነው። እኔ በተወለድኩበት አገር እያለሁ በዓለም ላይ ያለ የሰው ዘር ትግሬ ብቻ ነበር የሚመስለኝ። ዓዲ እስላም ስሄድ ምን ዓይነት ልዩ ልዩ ነገሮች እንዳጋጠሙኝ ነግሬሃለሁ። አሁን ደግሞ ከልጅነቱ አህያ አዲስ አበባ ውቅያኖስ ሆነችብኝ። ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ደግሞ ባህር ሆነ። ትንሽዬ ኢትዮጵያን ፈጠረልኝ። አማራ፣ ትራጌ፣ ሶማሌ፣ ጋሞ... ከሆኑ ጓደኞች ጋር አሰተዋወቀኝ። ከእነዚህ ውስጥ የምወደውም የምጠላውም አለ።

ይኼውልህ! ሆዳሙ ዘለቀ ብቅ አለ። በዚያን ጊዜ እንደባሬው ሁሉ የአንድ ክፍል ተማሪዎች በአንድ ዕድሜ ላይ አልነበርንም። ዘለቀ የክፍላችን ልጅ ቢሆንም አብዛኞቻችንን በዕድሜ ይበልጠናል። እንግዲህ ማክሰኞና ሐሙስ ቁርስ ዳቦ፣ ዕንቁላል ጥብስ ከሻይ ጋር ይቀርብልናል። ቦዩ የዕንቁላሉን ፍርፍር በሳህን ላይ አውጥቶ ያልፋል። ዘለቀ ዙሪያውን ይገላመጥና ቆሎ የአንዱን ልጅ የዕንቁላል ፍርፍር ሳህን ሳብ አድርጎ ምራቁን ተፍቶበት በፍጥነት እቦታው ይመልሳል።

ዕንቁላሉ ላይ የተተፋበት ልጅ መብላቱን ትቶ ያነሜንሜል። ዘለቀ የራሱን ዕንቁላል ይፈጌርስና እንደገና ይገላመጣል። ከዚያ በፍጥነት ያልተበላውን ዕንቁላል ወደ ፊቱ ይሰብና ባዶውን ሳህን ወደ ልጁ ፊት ይመልሳል። የተበላበት ልጅ አንጀቱ ሲያርር ዘለቀ ሆዳሙ ሁለት ቁርስ ይወጥቃል። ማክሰኞና ሐሙስ የዕንቁላል ቁርሶችን በዚህ ዓይነት ግብር ይጠናቀቃል።

አቀማመጣችን በሁለት ተርታ ነው። ስድስት በዚያኛው ወገን፣ በዚህ ደግሞ ስድስት ልጆች እንቀመጣለን። አንድ ማታ ራታችንን በልተን ጠግበን ሙዛችንን ልንልጥ ስንል ዘለቀ እንዲህ አለ "እንወራረድ። አስራ ሁለት ሙዝ ብቻዬን በልቼ እፈጌርሳለሁ።"

ተወራረድን። ራቱን ጥግብ ብሎ እንደበላ እናውቃለን። ጉዳዩ በቅርብ ስለሚመለከተን አሥራ አንዳችንም ትኩር ብለን እያየነው ነበር። የመጀመሪያዎቹን አራት ሙዞች እየተደሰተ ልጠ እንከት አደረጋቸው። የሚቀጥሉትን ሲልጥ ቀስ፣ በጣም ቀስ፣ እጅግ በጣም ቀስ እያለ ሄደ። ስድስት፣ ሰባት፣ ስምንተኛውን ሲደርስ ግንባሩ ላይ ላብ ቸፈፍ አለ። ፊቱን ስናየው ከመደሰት ወደ ማማረር፣ ከዚያም ወደ ማቅለሽለሽ ተለዋወጠ። በስድተኛ መስዋዕትነት አስራ

አንድ ሙዝ ፈጀ። አንዲት ቀረች። ላጣት። በብዙ ቀስታና ስቃይ ጥቂት በጥቂት እየላረሰ ግማሽ ሙዝ በላ። ግማሽዋ ስትቀረው ከእጁ ለቀቃት፣ ወደቀች። ተሸነፈ" አለና ዘለቀ በዓይነ ሕሊናው እያታየው ላቀ። እንባውን በሶፍት ወረቀት እያበሰ "እንዲህ እያስገበረንም እኛ ውሪዎቹ ዘለቀን አንጠላውም። እንዲያውም እንወደዋለን። ዘለቀ በአሁኑ በአዛውንትነት ዕድሜዬ እንግዳዬ ሆኖ ቤቴ ቢመጣ መኝታዬን ለቅቄ መሬት ተኝቼ የማስተናግደው ሰው ነው።"

ሙት! አሁን ትዝ ሲለኝ ዘለቀ ይወደናል። ሌሎች ልጆች ሊመቱን ካሉ ያግዘልናል። በዕድሜ ቢበልጠንም ወንድማችን ነው። ነበሩንጂ። እነ ግርማ ሞራቁ። የውሜሜ ጠላት። በተልበቱ አገር አሳሳን። በአጠገቡ ስናልፍ በኩርኩም ሂ! ያደርገናል። እኔና ተስፋዬ ገመዱ ጠላቶቹ ነበርን። ተስፋዬ እንደምታውቀው ቀይ ነው። "ክሉ፣ ክልስ አህያ መልስ" ይልና ሂ! ያደርገዋል። አንድ ቀን ምግብ ቤት ቁርስ እየበላን ሳለ "ባሬ ግርማን ማናፈጥ አለብኝ" አልኩ። ምናልባት ከተስፋዬ ጋር እንዲት ላናፍጠው እንደምችል ተማክረን ይሆናል። ጊዜው ይርቃል። ተስፋዬ በዚያን ጊዜ ሲኒማ ይገባ ስለነበር እንዲት መግጠም እንዳለብኝ አሳየኝ። አደፋፈረኝ። ከግርማ ጋር መጋጠሚ ቁርጥ ሆነ። ይህንን ያህል ስዘጋጅ ግርማ ምንም የሚያውቀው ነገር የለም። አንድ ቀን ልከ ከምግብ ቤት ስንወጣ "እናትክን" አልኩና ከደረጃ ዘልዬ አላዩ ላይ ተከመር ኩበት። አንዴ ታ! አደረኩት። ደነገጠ። ገላጋይ መካከላችን ገባ። ምንም ሳይመታኝ ዳንኩ። ከዚያ በኋላ ከግርማ ሞራቅ ጋር ተከባበርን። ልቀጥልልህ" አለኝ። የሚያስደስተውን ሲያወጋ "ልቀጥልልህ" የሚለው ባሕሪ አለው።

ጃንሆይም እኛን ልጆቻቸውን በደንብ አጥግበውን ተንከባክበውን ስለሚያሳድጉን ከመፍሳት አልፈን በጉልበት ከሚበልጡን ጋር እንዲህ እስከ መግጠም እንደርሳለን። የፊስ ነገር ካነሳን አንድ ልጅ ነበር። በዕድሜም በክፍልም ይበልጠኛል። አብረን ነው የምንማረው። ይህ ልጅ ከክፍል ጓደኞቹ ጋር "ከምትገመቱት በላይ እፈሳለሁ፣ ብትፈልጉ ቁጠሩ።" ብሎ ማንባረሱን ጀመረ። ቆጠሩ። ሰማንያ ስድስት ጊዜ መድፉን አይተኩስ መሰለህ" አለና ጋሼ ስብሐት ባለፈ ትዝታው ሳቀ። "ጃንሆይ በሥጋ ጥያቄ ብቻ ሳይሆን በመንፈስም ሙሉ ሊያደርጉን የደከሙ መሪ ነበሩ።"

በዚያን ጊዜ በኛ ዕድሜ በጣም የሚወደደው የታርዛን ፊልም ነበር። ታርዛን የጎብር ቆዳውን አገልድሞ ራቁቱን ነው የሚሄደው። ሰውነቱ በስፖርት የዳበረ አካል ነው ያለው። ታርዛንና ጓደኛው ጠጠት በሜካው ውስጥ ይኖራሉ። ጠላት ሲመጣባቸው ከዛፍ ዛፍ

በሐረግ ተንጠላጥለው ሽው ይላሉ። የአዕዋፋን፣ የአራዊቱን ቋንቋ አሳምረው ያውቃሉ። ይኼን ስናይ እንደ ታርዛን ነው መኖር እንላለን። ታርዛን ጨዬ ነው የሚታጠቀው። ከአንበሳ፣ ከነብር፣ ከአዞ፣ ከዘንዶ፣ ወይ ከእኩይ ሰው ጋር ሲጣላ በጨዬ ወግቶ ይገድለዋል።

ታርዛን ጨዬውን ሲሰካባቸው (ማናቸውም ቢሆኑ) ሲኒማ ቤቱ በሞላጨዬ፣ በጨኸትና በፉጨት ይቀልጣል። እኛም የታርዛን ቲፎዞዎች በትምህርት ቤታችን ዳርቻ ላይ ወደ በቀለው መለስተኛ ጫካ እንባባና በገመድ ወይ በልጥ ሐረግ ሀርቱን ከአንዱ ዛፍ ቅርንጫፍ ወደ ሌላው ዛፍ ቅርንጫፍ እንዘላለን። ታርዛን ለመሆን።

አንድ ቀን ቴዎድሮስ፣ አርአያ፣ ገበየሁ፣ ሳህሌና ገብረ ኢየሱስ ተማከሩ። ተዘገጃጅተው እንደ ታርዛን በደን ውስጥ ለመኖር ጠፍተው ወደ እንጠለ ጫካ ሸፈቱ። ለአራት ቀናት ማንም ሳያገኛቸው፣ እነርሱም ሳይመለሱ ሰነበቱ። አሁን ሳስበው ዳይሬክተራችንና አስተማሪዎቻችን እንዴት ተጨነቀው ነበረ ይሆን? እላለሁ።

በአምስተኛው ቀን እነ ቴዎድሮስ "ታርዛንነቱ ይብቃን" አሉ። "ከሚርበንና አውሬም ከሚበላን ትምህርት ቤታችን ብንመለስ ይሻለናል" ብለው መጡ። ጉድ ተባለ። ይቅርታ ለመኑ። ይቅር ተባሉ።" ብሎ ጠ.ሙን እያፍተለተለ ተከዘና "አሁን ሳስበው ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ጀዝዊቶቹ የተሟላ ዕውቀት ነበር የሚያቀርቡልን።

ግዕዝ፣ አማርኛ፣ እንግሊዘኛ፣ ሂሳብ፣ ሳይንስ፣ ጂኦግራፊና ሌሎቹን የቀለም ትምህርት ዓይነቶች ብቻ አልነበረም የሚያስተምሩን። የእንጨትና የቴክኒክ ሥራም ይጨምር ነበር። የአናጢ. ትምህርት መምህራችን ፈረንሣዊ ካናዳዊ ነው። ሻርፖንቲዬ ይባላል። ትርጉሙም አናጢ. ማለት ነው።

ለምንፈልግ ተማሪዎች በሳምንት አንድ ቀን ማታ የሙዚቃ ማድመጥ ፕሮግራም አለን። የነሞዛርትን፣ የቤትሆቨንን፣ ወዘተ ክላሲካል እናደምጣለን።

ፍላጎቱ ላላቸው ተማሪዎችም የመጻሕፍት እድሳት ያስተምራሉ። በዚህ ትምህርት ቤት ነው እንግሊዝኛ ሁለተኛ ቋንቋቸው ለሆኑ የሌላ አገር ሰዎች በተቃለለ እንግሊዝኛ የተጻፉ መጻሕፍትን ማንበብ የጀመርኩት። ካደግኩ በኋላ ያገኘኋቸውን ታላላቅ ደራሲያን ሥራዎች በዚህ ትምህርት ቤት ቤተ-መጻሕፍት ነው የተዋወቅኋቸው። የልበለድ ፍቅር በዚያው አደረብኝ። እኔም የዚሁ ትምህርት ቤት ልማን በነበረው ተፈሪ መኮንን "ኢንሣይን" በሚባል ጋዜጣ ላይ መጻፍ ጀመርኩ። የጋዜጣዋም አዘጋጅ ሆኜለሁ። በወቅቱ የአስራ አንደኛ

ክፍል ተማሪ ነበርኩ። ነገር ግን እኔ የማነብበትን ጊዜ የሚሻማብኝ ሥራ እጠላለሁ። ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ሰለቸኝ። ሰለዚህ ለአስተማሪዬ ችግሬን ነገርኩ። ገላገለኝ። ደራሲ. መሆን እንደምችል የነባኝ ምናልባት ያኔ ይሆናል።

በትምህርት ቤታችን ሰባት የመጫወቻ ሜዳዎች ነበሩ። ሁለት የመረብ ኳስ፣ ሌላው የቅርጫት ኳስ፣ ወዘተ ናቸው። እኔ ታዲያ አልፎ አልፎ ካልሆነ ሁሉም ውስጥ የለሁበትም። ቦይ ሰካውት ነበር።

ከእኛ ትምህርት ቤት ጥቂት ደቂቃዎች ተጉዘን እቴጌ መነን ትምህርት ቤት አለ። እዚያ የሚማሩት ሴቶች ልጆች እንደ እኛ እነሱም አዳሪዎች ናቸው። እንዳልከው ከሆድ ጥያቄ ቀጥሎ የፆታ መስተጋብር ነውና የተፈሪ መኮንን ተማሪዎች ስለ እቴጌ መነን ተማሪዎች እናሰባለን፣ እናልማለን፣ እናወራለን። ወሬው ደግሞ አያሰልችም። እንዲያውም ደስ ይለናል። እነሱም ይቀኑልናል።

"ቲሪሪም፣ ቲሪሪም የሚለው ታንቡሩ
ተፈሪ መኮንን ግባልኝ በበሩ" እያሉ

እየዘፋፈኑ ወደእኛ ይናፍቃሉ። እንደ አጋጣሚ ይሆንና እኛ የተፈሪ መኮንን ልጆች እቴጌ መነን ውስጥ እህት ወይም የአክስት፣ የአጎት ልጅ አልያም የሰፈር ልጆች ይኖሩናል።

የአክስቴ ልጅ እዚያ ትማር ነበር። እሷ ስትነግረኝ "ከቁርስ በኋላ ተሰልፈን የኢትዮጵያ ሕዝብ መዝሙርን ዘምረን ወደየ ክፍላችን እንገባለን። ስንማር እናረፍድና እረፍት እንድንወጣ ደወል ይደወላል። በዚህ ጊዜ ወደ ባቡር መንገድ እሚያሳየው ዋናው በር ጋ ለመድረስ እንሽቀዳደማለን። የቀደምነው ልጆች አላፊ አግዳሚውን በሚያሳይ ቦታ እንቆማለን። የተቀደሙት ከኋላ ቆመው እየተንጠራሩ ብጥሰጣሽ ትርኢት ያያሉ" ብላኛለች።

"ውስጡን ለቂስ" ሆኖ ነው እንጂ እንደ እውነቱ የሆነ እንደሆነ ግን ይህቺ ሁሉ እንዲህ ያሰፈሰፈች ቡቃያ ሔዋን ዋና ዓላማዋ ክብርዬ በዚህ ሲያልፍ ለማየት ነው። ኮሚሳግለለው ወንዳ ወንድ ውበቱ የምኞትና የሕልም ስንቅ ልትሰንቅ ፈልጋ ነው።

"ያውና መጣ!" ይባላል በልብ። ወሟቱ ከአሜሪካን አገር ቻርልስ አትላስ የተባለ የሰውነት ግንባታ ባለሙያ የሚያሳትመውን መጽሐፍት እያጠና፣ ልምምድ እያደረገ ድንቅ የሆነ የሴት ልጅ ልብ የሚያጠፋ ገላ ገንብቷል።

እየቀረባቸው ሲመጣ ኳሱን አውልቆ ባንድ እጁ ከትከሻው በስተኋላ አንጠልጥሎ የደረቱንና የክንዶቹን የዳበሩ ጡንቻዎች

የሚያሳይ ጉርድ እጅጌ ሸሚዝ ለብሷል። እየተንቀባረረ በፈታቸው ሲያልፍ፣ እንደ ቁጤማ እንደ ባህር ዛፍ በሚወዛወዝ ድምፅ፡

"ሳስራ ሁለት ሰዓት ሲሆን ፋብ ጉዳይ
ለምን ትመጣለህ፣ እንደ ነብሰ ገዳይ።"

እያሉ ይዘፍኑለታል። ፀሐይዋና የትምህርት ፕሮግራሙ የሚያሳዩት ጊዜ ገና ከጧቱ አራት ሰዓት ቢሆን ነው። ጎረምሳው ብርቅዬ ገላውን እያጎማለለ ካለፈ በኋላ በርሱ ትርኢት መውቀት ለጥቂት ፈንድታ የነበረችው አበባ ሔዋን ተመልሳ ሚጠጠ እምቡጥ ትሆንና ወደየጨዋታዋ ትበተናለች። እኛም አዳሞቹ እንደዚያው።

በዚህ ውብ ተወዳጅ የልጅነት ጊዜዬ አንድ ነገር የጎደለኝ ነበር። ወለላይ ትናፍቀኛለች። ትዝ ስትለኝ መኝታ ቤት እዛና አልጋዬ ላይ ተደፍቼ ስቅስቅስ ብዬ አለቅሳለሁ። ናፍቆቴ፣ በዚህ መንሰቅሰቅ ይከፈልልኛል።

እነሆ ይህንን አብሮኝ ያረጀ ትዝታዬን ሳወጋህ ዕድሜዬ ከስድሣዎቹ ፈቅ ብሏል። በእነዚያ ወርቀማ ዓመታት ታፈራኋቸው ጓደኞቼ በአሁኑ ጊዜ ብዙዎቹን አላገኛቸውም። አልፎ አልፎ ከአንዳንዶቹ ጋር እንገናኛለን። ሕይወት ሰምሮላቸው ዘርተው የቃሙ፣ ወልደውም የሳሙ አሉ። የዚያኑ ያህል ሕይወት አክንባሉዋን ደፍታባቸው የቡሔ ዳቦ የሆኑም አሰተውያለሁ።

ከብዙ ዓመታት በኋላ ማርማ ጭራቅ ያ አንበሳ ጉልበቱ ከድቶት በክራንች እየተሽመደመደ ሲሄድ አገኘሁት። የልጅነት ቂሜ ፀሐይ እንዳረፈበት ጨዛ ተኖ፣ በይቅርታ ተተካና በማም አዘንኩ። በአሁኑ ጊዜ ከአብሮ አደጎቹ ሲያስፈልገን ተፈላልገን የምንገናኘው ከተሰፋዬ ገሠሠ ጋር ነው። የዚያን ዕለት ቀኑን ሙሉ በተሊያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ስናወጋ እንውላለን። ብዙ ጊዜ ሳይሆን አልፎ አልፎ የማገኘው ዘውዱ ወሰኔን ነው። ዘውዱ በጃንሆይ ዘመነ-መንግሥት ዘረ-ቴጅር ነበር። ያውም የወሎ መሀመዶች ልጅ ነው! በአሁኑ ጊዜ ግን ደህይተዋል። ሁሌም ሲያገኘኝ የሚለኝ አንዲት ቃል ናት። መጀመሪያ እንዳየኝ ይጠመጠምብኛል። እኔም አፀፋውን እመልስለታለሁ። ከዚያም "ስብሐት ዘ ግራት! አሁን ለኢትዮጵያ ከአንተ በቀር ማን አላት?! አንድ አንተ ብቻ እኮ ነህ ያለህ" ይለኝና ጥቂት ቆይቶ "በተፈጨማሪም እኔ!" ይለኛል።

፯

«ኮሌጅን በጠስናት»

ሁስጥሀን የሚያበራልህ አስተማሪህ ነው። በሐቅ ወይም በኑሮ ሙጣ ሙሪድ ሁስጥ አይተኸው የማታውቀውን እውነት የሚያሳይህ አስተማሪህ ነው። እሱ ስላስተማረህ አንተን ተአምረኛ ሰው እንድትሆን ያስችልሃል፣ የተማረ አቅመ ሁስጥህ ካለ። እንዲህ ዓይነት ድንቅ የሆኑ አስተማሪዎች በጣም ጥቂት ናቸው። እንዲህ ዓይነት ተዓምረኛ አስተማሪ ያጋጠመኝ ዩኒቨርስቲ ኮሌጅ ገብቼ ነው። የታሪክ መምህሬ ነበር። ሚስተር ሶሎዲሃን ይባላል። ቁመናው ረጅም፣ ዓይኖቹ ሰማያዊ ሲሆኑ መነፅር ያደርጋል። አገሩ ሩሲያ ነች።

ስለ ሕይወት ታሪኩ በጣም ትንሽ ነው የምናውቀው። ለመጀመሪያ ጊዜ ተማሪ ሆኜ ሳገኘው በዚያን ወቅት ሩሲያ ውስጥ ቦልሼቪክ አብዮት ፈንድቷል። በዚህ ጊዜ ሚስተር ሶሎዲሃን በጊዜ ከሩሲያ ካልወጣ አብዮታውያን ሊገድሉት ሆነ። እንደ ደርጋውያን እርምጃ ሊወስዱበት እንደሚችሉ ጠረጠረ፣ ስለዚህ ተሰደደ። የከበለበት አገር ከሩሲያ ጋር በዘር፣ በባህልና በጂኦግራፊ እህትማማች ናቸው። እዚያም መፅናኛው የምትሆን በዕድሜ የምትበልጠው ሴት አጋጠመችው። የሁለቱም ዕጣ ፈንታ አቀራረባቸውና ከአገሩ እንዲት እንደወጣ ነገራት።

"እዚህም ኮሚኒስቶች ገና ሥልጣን አልያዙም እንጂ በብዛት አሉ" አለችው።

"ገና ሥልጣን አልያዙም ስትይኝ፣ መያዛቸው አይቀርም ማለትሽ ነው?" ሚስተር ሶሎዲሃን ጠየቁ።

"ምን ነካህ? ያገርህና የአገሬ ታሪክ እኮ በጣም ይቀራረባል። ይመሳሰላል። እኔና አንተም የነዚህ አገሮች ዜጎች በመሆናችን ወደ የትም ወለምዘለም ሳንል የሚፅፅሉ ወቅት ያልፍ እንደሆነ እዚሁ ተደብቀን እንየው?"

"የሚያልፍ አይመስልሽም ግን?"

የሚያሳይ ጉርድ እጅጌ ሸሚዝ ለብሷል። እየተንቀባረረ በፈታቸው ሲያልፍ፣ እንደ ቁጫማ እንደ ባዘር ዛፍ በሚወዛወዝ ድምፅ፡

"ሳስራ ሁለት ሰዓት ሲሆን ሩብ ጉዳይ
ለምን ትመጣለህ፣ እንደ ነብሰ ጉዳይ?"

እያሉ ይዘፍኑለታል። ፀሐይዋና የትምህርት ፕሮግራሙ የሚያሳዩት ጊዜ ገና ከሚቱ አራት ሰዓት ቢሆን ነው። ጎረምሳው ብርቅዬ ገላውን እያሳማለለ ካለፈ በኋላ በርሱ ትርኢት መቀት ለጥቂት ፈንድታ የነበረችው አበባ ሔዋን ተመልሳ ሚጠጠ እምቡጥ ትሆንና ወደየጨዋታዋ ትበተናለች። እኛም አዳሞቹ እንደዚያው።

በዚህ ውብ ተወዳጅ የልጅነት ጊዜዬ አንድ ነገር የጎደለኝ ነበር። ወለላዬ ትናፍቀኛለች። ትዝ ስትለኝ መኝታ ቤት እገባና አልጋዬ ላይ ተደፍቼ ሰቅስቅስ ብዬ አለቅሳለሁ። ናፍቆቴ፣ በዚህ መንሰቅሰቅ ይከፈልልኛል።

እነሆ ይህንን አብሮኝ ያረጀ ትዝታዬን ሳወጋህ ዕድሜዬ ከሰድሳምቹ ፈቅ ብሏል። በእነዚያ ወርቃማ ዓመታት ታፈራኋቸው ጓደኞቼ በአሁኑ ጊዜ ብዙዎቹን አላገኛቸውም። አልፎ አልፎ ከአንዳንዶቹ ጋር እንገናኛለን። ሕይወት ሰምሮላቸው ዘርተው የቃጡ፣ ወልደውም የሳሙ አሉ። የዚያኑ ያህል ሕይወት አክንባሉዋን ደፍታባቸው የቡሔ ዳቦ የሆኑም አሰተውያለሁ።

ከብዙ ዓመታት በኋላ ግርማ ሞራቅ ያ አንበሳ ጉልበቱ ከድቶት በክራንች እየተሽመደመደ ሲሄድ አገኘሁት። የልጅነት ቂሜ ፀሐይ እንዳረፈበት ጤዛ ተኖ፣ በይቅርታ ተተካና በጣም አዘንኩ። በአሁኑ ጊዜ ከአብሮ አደጎቼ ሲያስፈልገኝ ተፈላልገን የምንገናኘው ከተሰፋዬ ገሠሠ ጋር ነው። የዚያን ዕለት ቀኑን ሙሉ በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ስናወጋ እንውላለን። ብዙ ጊዜ ሳይሆን አልፎ አልፎ የማገኘው ዘውዱ ወሰኔን ነው። ዘውዱ በጃንሆይ ዘመነ-መንግሥት ዘረ-ቱጃር ነበር። ያውም የወሎ መሀመዶች ልጅ ነው! በአሁኑ ጊዜ ግን ደህይተዋል። ሁሌም ሲያገኘኝ የሚለኝ አንዲት ቃል ናት። መጀመሪያ እንዳየኝ ይጠመጠምብኛል። እኔም አዕፋውን እመልስለታለሁ። ከዚያም "ስብሐት ዘ ግሬት! አሁን ለኢትዮጵያ ከአንተ በቀር ማን አላት?! አንድ አንተ ብቻ እኮ ነህ ያለህ" ይለኝና ጥቂት ቆይቶ "ቡተጨማሪም እኔ!" ይለኛል።

ሯ

«ኮሌጅን በጠሰናት»

ሙስጥፀን የሚያበራልህ አስተማሪህ ነው። በሐቅ ወይም በኑሮ ውጣ ውረድ ሙስጥ አይተኸው የማታውቀውን እውነት የሚያሳይህ አስተማሪህ ነው። እሱ ስላስተማረህ አንተን ተአምረኛ ሰው እንድትሆን ያስችልሃል፣ የተማረ አቅሙ ሙስጥህ ካለ። እንዲህ ዓይነት ድንቅ የሆኑ አስተማሪዎች በጣም ጥቂት ናቸው። እንዲህ ዓይነት ተዓምረኛ አስተማሪ ያጋጠመኝ ዩኒቨርስቲ ኮሌጅ ገብቼ ነው። የታሪክ መምህሬ ነበር። ሚስተር ሶሎዲሃን ይባላል። ቁመናው ረጅም፣ ዓይኖቹ ሰማያዊ ሲሆኑ መነፅር ያደርጋል። አገሩ ሩሲያ ነች።

ስለ ሕይወት ታሪኩ በጣም ትንሽ ነው የምናውቀው። ለመጀመሪያ ጊዜ ተማሪ ሆኜ ሳገኘው በዚያን ወቅት ሩሲያ ውስጥ በልሺቪክ አብዮት ፈንድቷል። በዚህ ጊዜ ሚስተር ሶሎዲሃን በጊዜ ከሩሲያ ካልወጣ አብዮታውያን ሊገድሉት ሆነ። እንደ ደርጋውያን እርምጃ ሊወስዱበት እንደሚችሉ ጠረጠረ፣ ስለዚህ ተሰደደ። የከበለባት አገር ከሩሲያ ጋር በዘር፣ በባህልና በጂኦግራፊ አህትማማች ናቸው። እዚያም መፅናኛው የምትሆን በዕድሜ የምትበልጠው ሴት አጋጠመችው። የሁለቱም ዕጣ ፈንታ አቀራረባቸውና፣ ከአገሩ እንዲት እንደወጣ ነገራት።

"እዚህም ኮሚኒስቶች ገና ሥልጣን አልያዙም እንጂ በብዛት አሉ" አለችው።

"ገና ሥልጣን አልያዙም ስትይኝ፣ መያዛቸው አይቀርም ማለትሽ ነው?" ሚስተር ሶሎዲሃን ጠየቁ።

"ምን ነህዝ! ያገርህና የአገሬ ታሪክ እኮ በጣም ይቀራረባል። ይመሳሰላል። እኔና አንተም የነዚህ አገሮች ዜጎች በመሆናችን ወደ የትም ወለምዘለም ሳንል የማዕበሉ ወቅት ያልፍ እንደሆነ እዚው ተደብቀን እንየው?"

"የሚያልፍ አይመስልሽም ማን?"

"አይመስለኝም።"

እውነትም እንዳለችው ሁሉቱም በየሄዱበት የሚፈነዳባቸው የኮሚኒስት አብዮት በቡልጋሪያ ፈነዳ። ሚስተር ሶሎዱሂንና ከለላ የሰጠችው ወዳጁም ለአደጋ ተጋለጡ። ሁለቱም ከቡልጋሪያ ተሰደው ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ አዲስ አበባ ገቡ።

ሚስተር ሶሎዱሂን በዩኒቨርሲቲ ኮሌጃችን የታሪክ መምህር ሆኖ ተቀጠረ። በአሁኑ ሰዓት በትዝታዬ ውስጥ የሚገኙት የሚስተር ሶሎዲሂን የተለያዩ ሥዕሎች ላላያህ።

ታሪክ ስንፈተን የተርም ፈተና ወቅት ነበር። በዓመት ሦስት ተርም ነው የነበረው። ያን ጊዜ እኔ ደግሞ መጻሕፍት ቤት ውስጥ ያገኘኋቸውን ልቦለዶችና ሌሎች መጻሕፍት ጊዜዬን እየተሻሙት ስለነበር፣ ከተሰጠን ስድስት ጥያቄዎች መመለስ የቻልኩት አንዷን ብቻ ነበር። ሌሎቹን ነካክቼ ከማፌመላልቀው ቢቀርብኝ ይሻላል ብዬ ባዶ ተውኳቸው።

አሁን በእርግጠኝነት ውጤቱን አላስታውሰውም። የፈተናዬ ውጤት ከመቶ ሰባ፣ ወይም ሰባ አምስት ነበር። ሥራዬን አሳምሬ ስለማውቀው ማማኘት የነበረብኝ 20 በመቶ ቢሆን ነው። ስለዚህ የተሳሳተ ስለመሰለኝ የፈተና ወረቀቴን ይገር ሚስተር ሶሎዱሂን ቢሮ ሄድኩ። የማይገባኝን ማርክ እንደሰጠኝ ስነግረው እንዲህ አለኝ፣

«የኔ ፈተና ዓላማው ተማሪው ላቀብለው የሞከርኩት የታሪክ መንፈስ ገብቶታል ወይ? ነው። መንፈሱ ምን ያህል እንደገባህ ከአንዷ ጥያቄ አመላለስህ ተረድቻለሁ። የተቀረው ጥያቄ፣ አንብብ የተባለውን አንብቧል ወይ? ምን ያህልስ ያስታውሳል? ነው። እሱም ደስታውቆል። ስለዚህ አንተ ከፍተኛ ማርክ አልከው እንጂ የሰጠሁህ የሚገባህን ነው" አለኝ።

ይህንን እያለኝ ሚስተር ሶሎዱሂን ሲፅፍበት የቆየውን ፋውንቴን ፔን የሚባል ቀለም የሚመጥ የዘመኑን ብዕር ሊከድን ሲል የክዳኑን ቀዳዳ ሳተው። በሶስተኛው ሙከራ ከደነው። ዓይኑን አየሁት። ደነገጥኩ። ለካስ አንድ ዓይኑ አርቲፊሻል ነው። እውነተኛ ዓይን እንዲመስል ተደርጎ በጥበብ ቀለም በመሠራቱ ከርቀት ለሚያየው ሰው፣ ሰው ሠራሽ መሆኑ አያስታውቅም" አለና አትኩሮ አየኝ።

ጠሙን በቁዘማ እየሳገ በማም ተከዘ "መምህሬ አንድ ዓይና ነው። መልስ የማላገኝላቸውና ምንጊዜም አብረውኝ የሚንዙ ጥያቄዎች። ዓይኑን ምን አጠፋው? በእነርሱ የጉርምስና ዘመን በትንሽ ጠብ በሚነሣ ፍልሚያ ምክንያት? ወይስ ጠላቶቹ ብቶርች ሰቅለው ሲገርፉት? እግዜር ይወቅላቸው!" አለና በረጅሙ ተነፈሰ።

የሁላችንንም የታሪክ ፈተና ውጤት ሚስተር ሶሎዱሂን በጥቁር ሰሌዳው በምናውቀው የእጅ ጽሕፈታቸው በአንድ ወረቀት ላይ ፅፈው ይለጥፉታል።

1. Super geniuses ከመቶ እስከ ዘጠና አምስት ያመጡ ናቸው። ከእነሱ ስም ዝርዝር በኋላ
2. Geniuses እነዚህም በቁጥር ይገለፃሉ።
3. Excellent work...የስም ዝርዝር
4. Good...
5. Normal Pass... የተቀረነው ተማሪዎች የሁላችንም ስም ዝርዝር

ከላይ ከአንድ እስከ አምስት ያሰፈርኩት የሚስተር ሶሎዱሂን የርዕሳነ ሊቃነ ጠበብትና የሌሎች የስም ዝርዝሮች እንዲህ እንደነበሩ በምናብ እርግጠኛ ነኝ። ትውስታዬ ግን በዚህን ያህል የጊዜ ርቀት እርግጠኛ መሆን እንዴት ይቻላል? እያለችኝ ነው።

አንድ ቀን ከክፍል ውጪ ሚስተር ሶሎዱሂንን ከበነው ቆመን በታሪክ፣ በስነጽሑፍ ላይ እንወያያለን። እሱ በአፍ መፍቻ ቋንቋው አንብቦት እንደ ወተት፣ ማር ጥሞት አሁንም እየደጋመ የሚያነሱ ውን አሌክሳንደር ፑሽኪንን ወይቀነው እንዲህ አሉን።

"አያቱ የናንተ አገር ሰው ከሆነው ከፑሽኪን ጋር ብታስተያዩት ሼክስፒር የሚያስቅስ ሐሜን ነው።"

ስለ ፑሽኪን ክንቱ አሟሟት፣ ገና በጎልማሳነቱ በማይረባ ምክንያት በፍልሚያ ስለመቀጨቱ፣ በዚህ ጥልቀትና ብስለት ላይ አስር ዓመት በጨምር ኖሮ የሚፅፋቸውን የታላት ምትኃቶች በምናብ እያስጎበኘን ሲተርክልን ከቆየ በኋላ የክፍላችን ልጅ ፍኖትን በወዲያ ማዶ ስታልፍ አያትና እንዲህ አለን "Gentlemen ሴት ልጅ ሱፐር ጂኒዬስ ናት ብዬ በመፃፌ በጣም አዝናለሁ። ይሽዋ፣ ይህች ልጅ ሱፐር ጂኒዬስ ሆና አገኘኋት። ሱፐር ጂኒዬስ ናት ብዬ ከመመስከር ሌላ ምርጫ የለኝም። ያሳዝናል" ብሎ በረጂሙ ተነፈሰ። "እንዲህ ዓይነት የወንድ አቋም በኋላኛው ዘመን የወንድ ትምክህተኝነት ተብሎ ሲዘለፍ ሰምተናል።

ሚስተር ሶሎዱሂን ታሪክ ሲያስተምረን ልክ የትናንትናን ያህል ቀርቦ ወለል ብሎ ጎልቶ ይታየናል። ሰዎች ጽሕፈት እንዴት እንደፈጠሩ ሲነግረን በጥቁር ሰሌዳው ላይ በፍጥነት በጠመኔ ግመል ሰራ። አጠገቡ አራት የቆሙ መስመሮች። አግድም አንድ መስመር ይሰርዛል።

ነጋዴ ነው ጽሕፈትን የጀመረው። በኋላ ካህናቱና ደባትሩ ወረሱት። በጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ወይም በዘንባ ቆዳ ላይ ይህንን

ሠርተህ የሳምንት መንገድ ርቆ ወደሚነግድ ጓደኛህ ትልክለታለህ። ይህም አምስት ግመል ላክልኝ ማለት ነው።

መቶዎችና ሺዎች ዓመታት ካለፉ በኋላ አንዱ ሱፐር ጂኒየስ ብልጭ ይልበትና ብለው ሚስተር ሶሎዱሂን የግመሉን ቁመቱን ያጠፋና ራሱና አንገቱ ብቻ ሲታየን ይኸው ግመል። አሁንም ሺዎች ዓመታት ካለፉ በኋላ የሚቀጥለው ሱፐር ጂኒየስ ከግመሉ ራስና አንገት ይኸው የናንተን የግዕዝ ፊደል ገ የሚባለውን ፈጠረ። ገ ግመል።

ለምዕራባዊው ዓለም የመጀመሪያ የሆነውን ልቦለድ በግጥም የጻፈው ደራሲ ጊልጋሜሽ ስለተባለው ገጸ ባሕሪይ ዙፋኑን ትቶ የሞት መድኃኒት ፍለጋ ስለሄደው ሚስተር ሶሎዱሂን እንዲህ ይነግረናል።

ጊልጋሜሽ የፍቅር አምላክ የሆነችው አስታርቴ ከሰማይ ወርዳ አብረሽኝ እደር ስትለው ተንቀባረረባትና እኔ ለአደን እንጂ ለሴት ጊዜ የለኝም ብሎ አሳፈራት። እሷም ጊልጋሜሽን እንዲገድልላት ኤንኪዱ የተባለ የአውሬ ጠባር የለበሰ ግዙፍ ሰው ፈጠረችና ጊልጋሜሽ ለአደን የሚሄድበት ጫካ ውስጥ ለቀቀችው።

ጊልጋሜሽና ኤንኪዱ ጫካ ውስጥ ተገናኝተው ግማሽ ቀን ሙሉ ተዋጉ። ጊልጋሜሽ አንድ ፎቅ ቤት የሚያክል ቁጥኝ አንሰቶ ይወረውርበታል። ኤንኪዱ ትልቅ ዛፍ ነቅሎ ይወረውርበታል። በመጨረሻ ጊልጋሜሽ ያሸንፍና ኤንኪዱን እንደ ምርኮ ይዞት ወደአገር ከተማው ይመለሳል።

ጊልጋሜሽና ኤንኪዱ የልብ ጓደኛሞች ሆኑና አብረው አደን መሄድ ጀመሩ። አደኑ እንደ ማር ጣፈጣቸው፣ ቀይቶም ሱስ ሆነባቸው።

አሁን ደግሞ አስታርቴ ጊልጋሜሽን ለማጥፋት ሁምባባ የተባለ ሰው መሳደ አውሬ ፈጥራ እዚያው ጫካ ውስጥ ለቀቀችው። ጊልጋሜሽና ኤንኪዱ ከሁምባባ ጋር አንድ ቀን ሙሉ ሲዋጉ ውለው ድል አደረጉት።

ሚስተር ሶሎዱሂን ከአሌክሳንደር ፑሽኪን ይበልጥ በጣም የሚጠቅሰው ዊሊያም ሼክስፒርን ነበር። የሥነ ልቦና ሱፐር ጂኒየስና ከዚያም በላይ የነበረው ሼክስፒር እንደሚለው፣ ገሃነም ራሱ እንኳን ንቀት ካሳየናት ሴት እኩል ንዳድ የለውም። ሴትዮዋ አምላክ ስትሆን ደሞ ጊልጋሜሽን እንዴት እንደቀጣችው እዩልኝ። እንደ ከረምባላ ጨዋታ በስፖንዳ ጊልጋሜሽን ስትመታው ኤንኪዱ ላይ እያከሰመ እያመመመ አስነባብቶ የሚገድል በሽታ ላከችበት።

የኤንኪዱ አሰቃቂ አሟሟት ጊልጋሜሽን እስከወዲያኛው ለወጠው። ኃያሉ ንጉስ ጊልጋሜሽ ዙፋኑን ለቀቀ። መንኖ ወጣና የሞት መድኃኒት ፍለጋ ሄደ...

ሚስተር ሶሎዱሂን እያስተማረን አራት ወርቃማ ዓመታት በዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ኖርን። ከትምህርት ዓለም ወጥተን ወደ ሥራው ዓለም ተሰማራን። በዚህ ጊዜ ከሐና ጋር ቤተሰብ መሥርተናል። የኮሚኒስቶች አብዮት በዚህች ቅድስት ምድር ላይ ፈነዳ። ውቅቢው አብዮት በፈነዳ ቁጥር የሚበረግገው ሚስተር ሶሎዱሂን ዝዙን ቀረቅ-ቀበ። ባለውለታው ባለቤቱን አስከትሎ ለዓመታት ካስተናገደችው አገር፣ ዓይናቸውን ገልጠው እንዲያዩ ካስተማራቸው ተማሪዎቹ ተለይቶ ከአዲስ አበባ በአውሮፕላን ተሣፍሮ ወደ አውስትራሊያ ከበለለ። እኔ አሁን ሳስበው ለባለቤቱ እንዲህ ሳይላት አይቀርም፣

የእኔና ያንቺ ዕጣ እንዲህ ሆኖ ይቅር? ልክ እንደ ነገደ ይሁዳ ዕጣችን አልሆነም? ሁልጊዜም መባረር፣ ምንጊዜም መሰደድ።

እሷን ስጠረጥራት እንዲህ ሳትለው አትቀርም እኔ በበኩሌ የትም ብሔድ ምድራቱ እንደሆን ምድር ናት። ሁልጊዜም በሔድኩበት ይገፍህ የምሔደው አገሬ አንተ ነህ ብላው ይሆናል...እንደገና ወደ እኔ ዲፓርትመንት ልመለስልህ?

አንድ የእኛው አገር ሰው Education Departement Dean ሆነ። ዶክተር ነው። አሁን ስሙ ጠፋኝ። ገጠመኙ ብቻ ነች ውስጤ የቀረችው። ከእርሱ በፊት ለነበረው ዲን አማርኛ መናገር እችላለሁ በቂዬ ነው። የአማርኛ ሊቅ መሆን አልፈልግም አልኩት። በምትኩ ሌላ ትምህርት እንድማር ፈቀደልኝ። ተምሬ ጨረስኩ። ልመረቅ ስል ይህ አበሻው ዶክተር ጠራኝና ያንን የቀየርኩትን የትምህርት አይነት አለመውሰዴን ነገረኝ። ቀደም ብዬ ከዚያን ጊዜ ዲን ጋር ተነጋግሬ ኮርስ አስቀይሬ ማጠናቀቄን ነገርኩት። በፍፁም አይሆንም። ሲል ችክ አለ። የፍልስፍና መምህራችን ሚካኤሊያስ ይባል ነበር። ሄጀ ነገርኩት። እውነተኛ ፍልስፍና ነበር ያስተምረን የነበረው። እዚያው እኔ ባለሁበት ለዶክተሩ ደወለለት። ያኛው ምን እንደሚል ባልሰማም ይህኛው እንዴት አይመለከትህም? ይህ አገር እኮ ሶብየት ራሺያ አይደለም ብሎት ስልኩን ዘጋ። እንደ በፊቱ እንድቀጥል አመቻችልኝ። ምንም ሳልቸገር በሰላም ትምህርቴን ጨረስኩ።

ሚካኤሊያስ ቀጥተኛና ዲስፒሊን ልከባሪ ጀዝዊት እንደነበረ አስታውሳለሁ። አንድ ጊዜ ፋሽያን ውስጥ የመነና መንገድ ለመሻገር ቆሟል። አጠገቡ ሁለት ጀዚዊቶች ምንኩስናቸው የሚከለክ

ለውን ብልግና ሲያወሩ ሰማ። አንዳቸውን በጥፊ አጮለውና፣ በራሳቸው ቋንቋ በፈረንሣይኛ ነሰዳቸው።

ቢያስፈልግ ነዋ! በመጀመሪያ የጀዝዊት እምነት ተከታይ አለመሆን። ከሆኑም ደንብ ማክበር እንዳለባቸው ሊያስተምራቸው ነው ወገራው ያስፈለገው።

ተስፋዬ ገሠሠ አብሮኝ ነበር። ሌሎችም አሉ። እንደኛ ተራ ተማሪ የነበረው ተስፋዬ ኮሌጅ ስንገባ ቢራቢሮ ሆነ። በሂድክበት ሣቅ ከሰማህ ተመልከት፣ እዚያ አካባቢ ተስፋዬ አለ። አንዴ ምግብ ቤት ብድግ አለና ጠረጴዛው ላይ ቆመ። ንግግር አደረገ። የእዛኔ ምን እንዳለ አውን አላስታውስም። ተማሪው ከዳር እስከዳር በሣቅ አውካካ።

ከሰለሞን ዲሬሣ ጋር ኮሌጅ ነው የተዋወቅነው። ገና እንደ ተዋወቅን ከከባችን ገጠመ። ማንበብ፣ መፀያየት፣ ውቤ በረሃ ሄዶ መደነስ፣ ሰኔማ አብሮ መማባት ተጨማሪ የጓደኝነት ማጠናከሪያ ሆኑ። የእኔና የእርሱን ጥምረት ተመሳሰለ መፈጠር ልልህ እችላ ለሁ። የምንጋራቸው በርካታ ርዕሰ ጉዳዮች ነበሩ። ስለ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ያለን አስተያየት አንድ አይነት ነው። ለምሳሌ ፍልስፍናን ከሚካኤሊዲስ በስተቀር ሌሎቹ አላስተማሩንም ልልህ እችላለሁ። የተማርነው ቴምሎጂን በፍልስፍና ቋንቋ ነው።

ፍልስፍና ማለት ሐቅን ፍለጋ በጭንቅላትህ ብርሃን መጓዝ ነው። ስትነሳ የት እንደምትደርስ፣ ምን እንደምታገኝ አታውቅም። ስትሄድ ስትሄድ... ቆይተህ አንድ የራስህ ሞገድ ላይ ትደርሳለህ። እነርሱ ግን በፍልስፍና ቋንቋ ያስተማሩን የካቶሊክ ሃይማኖትን ነው። እኛም ነቅተንባቸው ነበር። ያውም ከዩኒቨርሲቲ ወጥተን ሳይሆን እዚያው እየተማርን ነው።... ባክህን ተወው ፍልስፍናን። ሰለሞንን ልጨምርልህ።

ቅድም ተመሳሰለ መፈጠር አላልኩህም? አንድ አዲስ ነገር ሲያጋጥመን ያንን ነገር እንዴት እንደምንቀበለው ይመሳሰላል አቀ ባበላችን። ሁለታችንም በፍቅር እናምናለን። በእርግጥ በፍቅር የማያምን የለም። የእኛ ግን ሠፋ ያለ ይመስለናል። የሰማናቸውን ቀልዶች እንለዋወጣለን። ቀልድን መጋራት የበለጠ ያቀራርባል።

በኮሌጁ ውስጥ በሚደረገው እንቅስቃሴ ውስጥ የለንበትም። የለንበትም ባንልም አንገባበትም። ዞር ብለን ስናስተውለው እኔም ሆንኩ ጓደኞቼ እዚያ ውስጥ ብንገባም፣ ባንገባም ምንም ለውጥ አናመጣም። ቁጥሩንም አናነለው። በዚህ በኩል ግን ጊዜያችንን ለምንወደው ጉዳ ብናውለው እንችላለን የሚል እምነት ነበረን።

በዚህ ወቅት ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች ውስጥ የዐመፅ ባሕሉን የሚዘሩባቸው ሌሎች አፍሪካውያን ናቸው። ጀንሆያ ስኮላርሺፕ ሰጥተዋቸው አብረውን የሚማሩ ነበሩ። አንድ ጊዜ የኮሌጃችን ተማሪዎች ጀንሆያን ሊያነጋግሯቸው ተሰልፈው ወደ ፓርላማ ሄዱ። ንቱሙ ተቀብለው በሰላም አነጋገሯቸው። ተማሪዎቹ ወደ ኮሌጅ ሲመለሱ ፓርላማ ግርግዳ ላይ በትልቁ የሚከራያ የሚል ጽሑፍ ለጠፉበት። የፕሮፓጋንዳ ፌዋታ ብትሆንም ደስ ብሎኛለች።

በወቅቱ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጁንም፣ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤትንም የሚያስተዳድሩት ጀዚዊቶች ናቸው። ምክንያቱም ጀንሆያ ከጀዚዊቶች ጋር ግንኙነት ነበራቸው። እሳቸው ትምህርታቸው በፈረንሳይኛ ነበር። የእኛ ትምህርት ቤት ዲሬክተር የነበሩትና ሌሎቹ አስተማሪዎቻችን የካናዳ ፈረንሳዊ ጀዚዊቶች ናቸው። ኮሎጁን የቆረቆሩትም እነሱ ናቸው። ሁሉም ነገር በፕሮግራም የተከፋፈለ ነበር። ሴቶቹ መኝታ ቤት አካባቢ መሄድ ክልክል ነው። እኛ ደግሞ ጎረምሳ ነን። ይህ አይነቱ ሥነ ሥርዓት ነብሳችንን ያበሳጫታል።

ውቤ በረሃ አምሽተን ወደ ዩኒቨርሲቲ እንመጣለን። ከምሽቱ ስድስት ሰዓት በኋላ መግባት ክልክል ነበር። አንዱ ጀዝዊት በር ላይ ይቆማል። እኛን ላለማስገባት። ይሽኔ አንዱ ተማሪ ይሸፋፈንና በድንጋይ ይለዋል። ጀዚዊቱ እግሬ አውጪኝ ይላል። ተማሪውም ሹልክ ብሎ በሰላም ወደ መኝታ ቤቱ ይገባል። እራሳችንን አውን ስንጠረጥር እንዲህ ዓይነቱ ዐመፅ ውስጥ እንጠፋበትም።

ዩኒቨርሲቲ የሊስ ግንዘብ አይሰጠንም። ምግብ፣ መኝታና ዩኒፎርም ይችለናል። ስለዚህ ግንዘብ ይቸግረኛል። ከዩኒፎርሙ ሌላ የምቀይረው ልብስም የለኝም። አንድ ሞራንሲ የሚባል ነበር። ሁሌ ሲያየኝ ያች ዩኒፎርም አትቀየርም። ጠራኝ። ሙሉ ኮትና ሱሪ ዩኒፎርም አወጣና ሳያስፈርመኝ በነፃ ሰጠኝ። ልብስ መቀየሬን ግን ሌላው ተመልካች አላየልኝም።

የመጨረሻ ዓመት የኮሎጅ ተማሪዎች ተመርጠን በልዩ ልዩ ርዕስ ተከራከርን። ደኸውም ኮሚይንስ፣ ከትምህርትና ከሕግ ወዘተ ተውጣጣን። እኔ የትምህርት ክፍልን ወክዬ ነው የተከራከርኩ። ሙግቱ የተካሄደው በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ቲአትር ነበር። ጀንሆያም የዚያን ዕለት ተገኝተዋል። ዳኞችም ተሰይመዋል። በወከልነው የሙያ መስክ ላይ ተሟገትን። ተስፋዬ ገሠሠ አንደኛ ወጣ። እኔ ስንተኛ እንደወጣሁ አላስታውስም፣ ግን ንግግሬን ጀንሆያ ወደውልኝ ኖሯል። ዳኞቹ እንደ መሰለኝ በዚያን ጊዜ

የጣሉኝ ወይም ነጥብ ያስቀረጠብኝ አንዱ ምክንያት ኩቱ አልተቆለፈም ነው ያሉት።

በወቅቱ ጃንሆይ ናቸው የትምህርት ሚኒስትር። ተጠባባቂው ከበደ ሚካኤል ነበሩ። ጃንሆይ አቶ ከበደን ዩኒቨርሲቲ ልከው ነው ያስጠሩኝ። አቶ ከበደ ቤተመንግሥት ወሰዱኝ። አዳራሽ ውስጥ ስገባ ጃንሆይ ሩቅ ናቸው። በመሐላችን ቀይ ምንጣፍ ተነጥፏል። በግራና በቀኝ በኩል ክብር ዘበኞችና ጥላልቅ ሰዎች ቆመዋል። ወደ እሳቸው ስሄድ እያነሰኩ፣ እያነሰኩ ሄድኩ፣ እሳቸው ደግሞ እየገዘፉብኝ ሄዱ። እኔ የባላገር ልጅ ነኝ። የቤተ መንግሥቱን ሥነ ሥርዓት ስለማላውቅ ዝም ብዬ እየሄድኩ ነው። ወደሳቸው። አንዱ ከኋላዬ መጣና አንተቴን አንቆ ሊደፋኝ ነበር። እኔም ለመከላከል መከተኩ። እንደመሰለኝ እሳቸው የሰጡት ምልክት ሳይኖር አይቀርም። ተወኝ። እንጂ የእኔ ምክር ከምን ሊያድነኝ? አፈርድሜ ነበር የሚያስግጠኝ። ያም ሆነ ይህ በሰላም አጠገባቸው ደረስኩ። እንደመሰለኝ እጅ ነሣሁ። ትንሽዬ ሳጥን ከፈቱና እንካ አሉኝ። ቆንጅዬ ሰዓት ነች። ተመልከት የእጄን ቅጥነት። ከዚህች ቅጥነት ጋር የምትሰማማ ሰዓት ተቀብዬ ብል ብሰራ ማሰር አቃተኝ።

"ባላገር ነውና!" ብለው ጃንሆይ ራሳቸው ተቀብለውኝ አሠሩልኝ። ሰንቷም ማሰርያዋም በወርቅ የተሠራ ውብ ነበረች። በኋላ ማጅራት መቺ ወሰዳት። ውቤ በረሃ አጠገብ፣ ከምሽቱ አራት ሰዓት ላይ።

ክርክራችን ላይ እንዲህ አልኩ። "ኢትዮጵያ ሣይንስ ያስፈልጋታል። ሕክምናም ያስፈልጋታል። ሕግም ያስፈልጋታል።" እያልኩ ሁሉንም ሙያ እየጠራሁ እየደገፍኩ ተናገርኩ። ዳኞቹም ሆኑ አድማጮቹ "ዘሮበት ነው ግቡን ሳተ" ሳይሉኝ አይቀሩም። በመጨረሻም ትምህርት ደግሞ ለኢትዮጵያ በጣም ያስፈልጋታል። ቀደም ብዬ የጠቀስኳቸው ሙያዎች ሁሉ እንቁላል ቢሆኑ ትምህርት ዶሮ ናት፣ ትፈለፍላቸዋለች ስል፣ ያኔ አዝነውልኝ የነበሩት በጣም ደስ አላቸው። በደማቁ፣ በደማቁ አጨበጨቡልኝ። አለና "ሽንቴን ሽንቼ መጭቼ ላጫውትህ" አለኝ።

ነጠላ ጫማ አቀበልኩት።

ደርሶ እንደመጣ "በነገራችን ላይ ጃንሆይን በጣም ነው የምወዳቸው። ያኔ ልጅ ሆኜ መውደድ ብቻ ሳይሆን ከአባት በላይ፣ ከእግዜር በታች ነው የሚሆኑብኝ።" ብሎ ተመጅችቶ እየተቀመጠ "ከሐና በፊት እኔ ምንም ግርል ፍሬንድ አልነበረኝም። ከየት መጥቶ? የዚያን ጊዜ እንዳሁኑ ግርል ፍሬንድ እንደልብህ አታገኝም። ዛሬ ሲኒማ፣ ቴአትር ቤት፣ ቤተ መጻሕፍት ብትሄድ ግርል

ታገኛለህ። ያኔ ግርል በእኛ ጊዜ ሕልም ነው። ግርሉንም በስታትስቲክስ እናካፍል ብትል አንድ ግርል ለአርባ ጎረምሣ ይደርስ ነው። እኛ ደግሞ ችስታ ነን፣ የሚረባ ጫማም ልብስም የለንም። ልባችን ቢከጅልም አቅማችንን ስለምናውቅ በጨዋታው ውስጥ የለንበትም። አጋጣሚው ፈቀደና ከሌጅ እያለሁ ከክፍሌ ልጅ ፍቅር ከጃጀልኝ። *ትዕግስት ትባላለች። የምንማረው ትምህርት አንድ ዓይነት ነው። ጥሩ እንግባባለን። ቀይ፣ አጭር ነች። ለእኔ በወቅቱ በጣም ታምረኛለች። እርሷ ግን የምታየኝ ልክ እንደ እኩያ ወንድሟ ነው። ፍራንክ ካላት ለሰኒማ መግቢያ ትሰጠኝ ነበር። አንዴ ከሌጅ ግቢ ውስጥ በደረታችን ሳር ላይ ተጋድመናል። እናወራለን። እጇ ላይ ትንንሽ ቀያይ ፀጉሮች በቅለው ሲያዩዋቸው ያምራሉ። እነርሱን መዳሰስ ፈልጌ ፈራኋት። እንዲህ እንደ ተመኘኋት፣ ውስጤ በፍቅሯ እንደመፈ ትምህርታችንን ጨረስን። ሁለታችንም ጥሩ ውጤት አምጥተን ተመረቅን። ከሌጅን በጠበን" ከሣቅ ጋር።

ከዚያም ለሁለት ዓመታት ያህል ተለያየን። እንደገና አሜሪካ ዋሽንግተን ዲሲ ለትምህርት ሄደን ተገናኘን። የተገናኘንበት ቦታ እንዴት የአሜሪካንን ባሕል አክብረን መኖር እንዳለብን ሥልጠና በሚሰጠን ዩኒቨርሲቲ ውስጥ ነው። ይኸኔ ዩኒቨርሲቲ ከሌጅ እያለን በፍቅር ልቤ እንዴት እንደጠፈላት ነገርኳት...

"እኔም እንዳንተው አፍቅሬህ ነበር። ሐሳብ ካንተ ሳይሰነዘር ሲቀር ጊዜ እኔም ፍቅሬን ውጬው ቀረ" አለችኝ።

በፍቅም። ሁለታችንም ባይፈቀድልን ነው ተባባልንና ተለያየን። አዲስ አበባ እንደተመለስን ከትግስት ጋር እንደገና ተገናኘን። በወቅቱ አግብታለች። እኔ ትምህርት ሚኒስቴር ውስጥ ሰሠራ ባለቤቷ የኔ አለቃ ነው። በጣም ቀናተኛ ነው። በታክ ጫማ ሁሉ ፈንክታታል። ይህንን አውቃለሁ። ግን እኔን ከልቡ ይወደኛል። ስንጨዋወትም "ስማ ትዕግስት፣ ከስብሐት ጋር ሆነሽ አልጋ ውስጥ ባገኝሽ እንኳን ምንም አልጠረጥረውም" ይላል።

በዚህ አባባሉ ተናደድኩ! እንዴ! እኔ ሰልባ ነኝ እንዴ? አልኩ። አንድ ቀን ወደ "ቤቱ አድርሺው" ሰል ባለቤትዋ አዘዛት። በቮልስዋገን መኪናዋ ስትሸኘኝ መኪናውን አቁማ አልኳት። አፍንጮ በር አካባቢ ደርሰናል። አቆመች። "ትግስት፣ ትሰጪኛለሽ?" አልኳት።

"እንዴ!! ምን ነካህ?" አለችኝ።

"እንዴ! ምን አባቴን ነክቶት ነው ባልሽ እንዲህ የሚናገረኝ? እኔ ወንድ አይደለሁም እንዴ? ትሰጪኛለሽ። አለበለዚያ ከዚህ አካባቢ ንቅንቅ አንልም" አልኳት።

ግር እንዳላት "እሺ፣ አሁን ወደ ቤት እንሂድ" አለችኝ።
"እሺ ብለሻል ዋ!" አልኳት በአጽንኦት።
በፀጥታ እያብሰለሰለች መኪናዋን አስነስታ መንዝ ጀመርን። በሁለታችንም ልብ ግን ይህ ጉዳይ ከዚያች ቃል ፈቅ ብሎ ድርጊት ላይ እንደማይደርስ አውቀነው ነበር...

***

*ያፈቀራት ወጣት ትክክለኛ ስምዋ ተቀይሯል።

***

"ብር አምባር ሰበረችልዎ!"

የአዲስ አበባ ሠፈሮች የየራሳቸው ታሪካዊ አሠያየም አላቸው። አንዳንዶቹ በታወቁ ሰዎች ሥም ሲሰየሙ፣ ሌሎቹ በአካባቢው በሚከሰቱ ሁኔታዎች ይጠራሉ።

ለአብነት ጥቂቶቹን ብንጠቅስ፣ ደጃዝማች ውቤ ሠፈር፣ ተሰማ አባቀማው ሠፈር፣ አባ ኮራን ሠፈር፣ ራስ ብሩ ሠፈር ከሚጠቀሱት ናቸው። በንብረተሰብ የዕለት ተዕለት ገጠመኝ ላይ የሚሰየሙ ሠፈሮችም አሉ። እሬ በከንቱ፣ ዶሮ ማነቂያ፣ አፍንፈጮ በር፣ አራዳ፣ ተረት ሠፈር... ከሚታወቁት መካከል ናቸው።

ተረት ሠፈር ለምን እንደተባለ ካልተጻፈው ታሪክ እኛው ተመራምረን የደረስንበት እንዲህ ነው" አለና ጋሼ ስብሐት መናገሩም ሳቁን ሳቀና ለስላሳ ወረቀት ከኪሱ አውጥቶ አፍንጫውን አበሰና "መሰየ ተረስ የሚባሉ ፈረንሳይ ናቸው በአገራችን የመጀመሪያውን ሲኒማ ቤት በተረት ሠፈር የከፈቱት። ሰይጣን ቤት ተባለ። ተረስ ሠፈርም ከጊዜ በኋላ ተረት ሠፈር ተባለ። ምክንያቱም እኛ ለበሾቹ የምንሰማው ተረስን ሳይሆን ተረትን ነዋ።

መሰየ ተረስ ሌላ መታሰቢያ በተረት ሠፈር አላቸው። ከዕለታት በአንዱ ቀን ነጭ በነጭ ለብሰው ሰይጣን ቤት አጠገብ ይንሳፈፋሉ። አንሳፈዳቸው የትዕቢት ትመስላለች። አንዱ ባለሁለት ሱሪ አበሻ በሸቀ። "በማነው እንዲህ የሚዘንጠው?" አለና ሳያዩት ጭቃ ከመሬት ላይ ዝቆ ወርውሮ ጀርባቸው ላይ ለጠፈባቸው። መሰየ ተረስ ተናደዱና ሠፈራችንን ረገሟት። "ሰው አይብቀልብሽ" አሏት። እርግማኑ ደረሰ። ከዚያ ወዲያ ሰው በቅሎባትም አያውቅ። በሙሉ ፍሪዘ ነው" አለኝና ሣቅን። "የተረት ሠፈር ፍሪዞች ናቸው እንዲህ የሚሉት እንጂ ሠፈራችን አሁኑ ዜጎችን አፍርታለች። እንደ ማንም ሌላ ሠፈር።

ተረት ሠፈር መኖር የጀመርኩት ከኮርምስና ከድንግልና ከሸሌዎች ትዝታ ጋር የተያያዘ ነው። ከበርካታ ገጠመኞች ጋር የተቆራኘ ስለሆነ በረጅሙ ላጫውትህ?

እኛ በጃንሆይ ዘመን አዳራ ትምህርት ቤት የተማርን ልጆች ከሴት ልጅ ውበትና ደስታ ተገልለን ነው ያደግነው። ልጃገረዶቹን ባናያቸውም ኮርምስና ቀስ በቀስ መጣች። ጠዎ እያበቀልን ድምፅም መጎርነን ጀመረ። በሐሳብ በወሬ በሕልማችን ስናቅፋቸው የነበሩትን ሴቶች በውን ለማቀፍ ብንከጅልም ሕይወት አልፈቀደችልንም። ዩኒቨርስቲ ኮሌጅ ስንገባ ሴት ልጅ በግሃድ ወደ እቅፋችን ልትገባ ሆነ። ውቤ በረሃ ስንሄድ በግል ወይም በቡድን ነበር። እንደ ባሕሪያችን፣ እንደ ፍጥርጥራችን ይሆንን የትኩሳት ዕድሜ በቆንጆቹ ቅዱስ አካል አሰተናገድን።

በጊዜው እኔ ልክ ሃያ አንድ ዓመት ሞልቶኛል። ለክረምት ኮሌጁ ሰዘጋ ሥራ አግኝቼ በሁለት ወር ደሞዝ የቱጃር ሰሚት አድሮብኛል። ገንዘቡ ከተማሪነት አንጻር ስታየው ብዙ ነው። በዚያ ዕድሜ እንግዲህ ምንድነው ድንግልና? አልኩና ልገሠስ ወሰንኩ። ሴተኛ አዳሪዎች ቤት ሄድኩ። በዚያን ጊዜ ብዙ የሴተኛ አዳሪ ሠፈሮች ነበሩ። ጣሊያን ሠፈር፣ ሠራተኛ ሠፈር፣ ንፋስ ስልክ፣ ወዘተ...

አሁን ኤንሪኮ የሚባለው ኬክ ቤት አካባቢ መደዳውን ሦስት የሴተኛ አዳሪዎች ቤቶች ነበሩ። አንደኛው ውስኖ አንዲት ቀይ ሴትዮ ተቀምጣ አየኋት። ገባሁ። ሳያት በእድሜ ትበልጠኛለች። ደነገጥኩ። መውጣትም አፈርኩ። በአሁኑ ጊዜ ቢሆን አምስት ብር ሰጥቻት እሄድ ነበር። ያኔ ልምድ የለም። ተኛን።

ምንም ዓይነት ስሜት አልነበረም። የተፈጥሮ ግዴታን እንደ መወጣት ቁጠረው። ጨረስኩ ጣጣዬን። ሴትዮዋ ግን እኔ ደስ ያልካት መሰለኝ። ተመላልሽ እንድነበኛት ጋበዘችኝ። በሳምንት

አንድ ቀን እሁድ እሁድ እሳበኛት ጀመር። አንድ ቀን ግን ችግር ተፈጠረ።

በተለመደው ዕለት ልጎበኛት ስሔድ እንዲህ አለችኝ "ይኸውልህ፣ እየረዳኝ ያስቀመጠኝ ውሽማ አለኝ። የቤት ኪራይ ይከፍልልኛል። አንተ ተመላልሰህ ስትጎበኘኝ አወቀህ። ድጋሚ ቢያይህ ላይረዳኝ ወስኗል። ስለዚህ ከዛሬ ጀምሮ ወዳጅነቱን እናቁም" አለችኝ። እሺ አልኳት።

"ግን" አለችኝ።

"ግን ምን?" አልኳት።

ሌላ ልንገናኝ የምንችልበትን ቦታ ነገረችኝ። ላልተወሰኑ ሳምንታት እሁድ እሁድ፣ ጓደኛዋ ቤት እየሄድኩ እንዛ በረከት ተባባልን። ይህንንም ግንኙነታችንን ውሽማዋ ደረሰበትና የመጨረሻ ማስጠንቀቂያ ሰጣት።

ከራሱ ጋር ፊጋግ ብሎ "ያኔ በእኔ የጉርምስና ዘመን ፋሽን ይመስለኛል። ሰውን ማመን የለም። ይህቺ ዝም ብላ ልታጭበረብረኝ የአዞ እንባዋን ታፈስሳለች፣ አልኩና ቻው! ቻው! ከመጣ ባላችን በፊት ተቃቀፍን። ይህ ዕለትም በእርግጥ የመጨረሻው ሆነ። አቶ ውሽማም ተመስገን ሳይሉ አይቀሩም።"

አድጌ ነብስ ካወቅኩ በኋላ ድንግልዬን የገሠሠችውን ሴት አሰብኳትና አሳዘነችኝ። እውነቷን ነው። አማራጭ ስለሌላት እንጂ ትወደኝ ነበር። መለያየቱ ከብዷት ነው ያነባችው። ፍቅር ሴተኛ አዳሪዎችን ይይዛቸዋል። ያስይዛሉም። ያንን ሀፋ ባለ መልኩ ማስተዋል ከፈለክ ሌቱም አይነጋልኝን እንድታነብ እጋብዝሃለሁ።

ይህች የምነግርህ ገጠመኝ አሁንም ሳስባት የምታስደንቀኝ ነች። ውቤ በረሃ አሰገደች አላምረው ዳንስ ቤት ውስጥ ፌስለም ካለው ጥግ ተቀምጫለሁ። አምቦ ውሃ ነው የምጠጣው። የሚደንሱትንም፣ የሚዝናኑትንም ባለበት አስተውላለሁ። ከፊት ለፊቴ ባንኮኒ ደገፍ ብሎ አንድ ሰውዬ ቆሞ ይዝናናል። ቢራ ነው የሚጠጣው። ሰውዬው በውቤ በረሃ የታወቀ ተደባዳቢ ነው። ይህ ሰው እኔ ሚስቴ ብዬ ያስቀመጥኳትን ሴት ቢራ ጋብዞ ያሳስቃል። በዚህ ጊዜ አንዳች ወንድ ነኝ የሚል ስሜት ውስጤን ይፈታተነኝ ጀመር። አውቃለሁ ዘቢዳ ሸሌ ነች። ከማንም ጋር እስከተከፈላት ጊዜ ድረስ ትዝናናለች። ግን የእኔ ነብስ የወንድነት ፈተናና እልህ ውስጥ አስገባችኝ። ስለዚህ ሚስቴን ከዚያ ጎዶለኛ መዳና አላቅቄ ልወስዳት ወሰንኩ። ተነሣሁ። ጉዞ ጀመርኩ። ዘቢዳና ሰውዬው መካከል እስከምደርስ ያለው መንገድ የዘለዓለምን ያህል ራቀብኝ። በጉዞዬ ላይ

ልዩ ልዩ ዓይነት ትዕይንቶች ይታዩኛል። በዚያ ማንንም መለተም በለመደ ጎዶለኛ ውጎሯው ሰነርተኝ ዛትንትኔ ሲወጣ እየታየኝ ተራመድኩ። ቡጢው ሲያርፍብኝ የሚታየኝ የቀለማ ቀለም መዓት ከወዲሁ መታየት ጀምሮኛል። ርምጃዬን አልገታሁም። ቀጠልኩ። ሞትም ቢሆን ልጋተረው ወስኛለሁ። እንደማይደረስ የለምና ደረስኩ። ዘቢዳን እንደ ጋሻ ከልያት መሐላቸው ገባሁ።

"እ! ሰላማዊ!" አለና አቅፎ ሳመኝ፣ ጋሼ ስብሐት እየሣቀ ያ ያለፈ ትዝታ ትላንት እንደሆነ ቀርቦ እየታየው በጎይል ተነፈሰ። "ለካስ እኔን በርቀትም ቢሆን በአካኋኔ ስለሚወደኝ ሚስቴን እያጫወተልኝ ኖሯል!"

ዘቢዳና አስቴር ደባሎች ናቸው። አንድ ከፍል ውስጥ ነው የሚተኙት። እኔ በዚያን ጊዜ በቂ ገንዘብ አገኛለሁ። ለወላጆቼ ትንሽ እልካለሁ። ለራሴም በደንብ ነው የምኖረው። ለዙቢዳም ድሮ ያልነበራትና የሚያምሯትን ልብሶችና ጫማዎች ገዛሁላት። በጣም እንግባባለን። ሽርክ ነን። በዚያን ጊዜ ከሴተኛ አዳሪ ፍቅር አይዘንም ሳልል አልቀርም። ግን የፍቅር ዓይነት ስሜት ሳይጀማ ምረኝ አልቀረም። ለምን ብትል የደኛች ውቤን ሠፈር ሳልሳለም አልውልም። እንደዚያ የሚያስጠነኝ አሁን ስንጠረጥር፣ ፍቅር ነበራ። እኔ ወደ ቤቷ እገባና መጽሐፍ ቅዱስ አለ እሱን እያነበብኩ እጠብቃታለሁ። በምናቤም ሙሴና እግዚአብሔር ሲነጋገሩ ቡጊ፣ ቡጊ ሲደንሱም ይታየኛል። አሷ ዳንስ ቤት ውስጥ አስተናጋዳ ትመላለች።

አስቴር ሞገደኛ ነበረች። ማንኛውንም ወንድ አብሯት እንዲያድር ከጠየቃት አስቀድማ ታስከፍለዋለች። ሌለ ወንድ ከጠየቃት ይሔኛውን ጥላ ከሁለተኛው ጋር ጥርግ ትላለች። "ነገን እግዜር ያውቃል" የምትል አይነት ሸሌ ነች። ጉልበተኛ የሆነ ሰው ቢገጥማትም አትፈራም።...

አንድ ቀን ማታ ነጭ በነጭ የለበሰ ወጣት አስከትላ መጣች። ጠይም ነው መልኩ፣ ደስ የሚል ቁመና አለው። ግባ አለችውና ወደኋላዋ መለስ አለች። እኔና ዘቢዳ የአስቴርን አልጋ አሳየነውና ይጠብቃት ጀመር። የአስቴርን ባሕሪ ስለምናውቅ ለዚህ ውብ ወጣት እያዘንለት፣ ጋደም ብለን ለመተቃቀፍ ችኩለናልና ልብሳችንን አወላልቅን። የዳንስ ቤቱ ሙዚቃም ተዘግቷል። ሴቶቹ የቀናትም ቀናት፣ ያልቀናትም ወደየአልጋዋ ሄዳለች። እኛም ጋደም ካልን በኋላ "በል ወንድም፣ ደህና እደር" አልንና መብራቱን አጠፋነው።

"እንዴ! አብሩት እንጂ! ምን መሆናችሁ ነው?!" አለ እያለቀሰ። ቆሎ አበራሁት። ዘቢዳ ግን በጣም ተናዳለች። የወንድና የሴት ባሕሪ የምትለው ነገር አላት። "ዝ?" ብላ ጮኻበት የስድብ መዓት ልታወርድበት ስትል ተይ ብዬ በግድ አስተኛኋት።

እሱም "እባካችሁን አታጥቁት! ባይሆን የመብራቱን እከፍላለሁ" እያለ አለቀሰ።

ስብሐትም እየሳቀ "ይህ ዓይነቱ አጋጣሚ ለእኔ በጣም የሚያሳዝነኝ ነው፤ ሲርቅ ጊዜ አሁን ሳቅኩበት እንጂ። አሁን ሳስበው፤ ያ ልጅ አካሉ የደረሰ ጎረምሳ ነው እንጂ ነብሲቱ የሕጻን ነች። በአስቴር መጥፋት ምድሯን ቁና ያደርጋታል ብለን የፈራነው ጎረምሳ የተገላቢጠሸ እናቱ ገበያ እንደሄደችበት ሕጻን አልቅሶ፤ እያሳዘነ አሳቀን።

እዚያ ሠፈር ስትሄድ አያሌ የወንድ ባሕሪ ታያለህ። ድርሰት መድረስ የሚችሉ ቢሆን እኛን አሳምረው መሣል የሚችሉት ሽሌዎች ይመስሉኛል።

ብዙ ጊዜ የተለያየ ወንድን ማግኘት የሚችሉት እነርሱ ናቸው። ድብቅ ባህሪያችንን ቀድመው የሚረዱት እነርሱ ናቸው ልልህ እችላለሁ። አንቷን ላጫውትህ?

'Satyriasis' የሚባል የወሲብ በሽታ አለ። ቃሉ የግሪክ ነው። ሲሥሉት ከአንባቱ በታች የፍየል፤ አናቱን የሰው አድርገው ነው። በሰው ምናብ ፍየል ሰሪያ ነዋ ዋና ሥራው። በፍቡም መጥበብ አይችልም። "ባዮሎጂው" አካሉ ውስጥ ሰለሚሠራ ዘሩን ያፈስሳል። አእምሮው ግን በቃኝ ብሎ አይጠግብም። እንዲህ ዓይነት ሰው እንዳለ አንዲት ሽሌ አጫውተችኝ። "አርመን ነው፤ ገንዘብ አለው። ገንዘብ ሲቸግረን እርሱጋ እንሄዳለን። ሁሌ ዝግጁ ነው። ግን ስለማይጠግብ በጣም ያታክተናል" ብላኛለች።

"ነብስ ካወኩ በኋላ የተዋወኩት ሌላ አበሻ ግን ይህ ችግር ችግሩ አይደለም። ደስታው ነው። ምክንያቱም ማንም ሴት ትማርከዋለች፤ ግን አንዷ ይበቃዋል እስከምትቀጥለዋ ሴት። ለምሳሌ እሱ ራሱ ሲያጫውተኝ ለምሣ ከሥራ መጥቶ ገረዱ እጁን ታስታጥበዋለች። በዚያን ጊዜ ውል ይለዋል፤ አሰኘው። እጁን መታጠቡን ያቋርጥና፤ እመቤት ገረድን ይዝዋት ወደ መኝታ ቤት ይገባል...

Satyriasis የወንዶች ነው። የሴቶች ደግሞ 'nymphomania' ይባላል። በሕይወቴ በዚህ ሕመም የተጠቃች ሴት አላጋጠመችኝም። ግለ ያኖች በሠሩት ፊልም ላይ አንዲት አርቲስት ስትጫወት

አይቻለሁ። የሳይኮሎጂ መጽሐፍ ፊልጌ አነበብኩ። ወንዱ ረጂም ጊዜ ቆይቶ በጨርስም እሷ ሁልጊዜ ጊኒ ነች። ስቃይ ነው። ልትቆጣጠረው አትችልም። ወንድም ነው፤ አባት ነው፤ አጎት ነው ብሎ መለያየት የለም የሚፈለገው ወንድ መሆኑ ብቻ ነው። እግዜሩ በጣም ሸፍጧታል። ክሊዮፓትራ በዚህ ደረጃ ላይ ባይሆንም ወንድ ሲበዛ ትወዳለች። ሲነሳባት ደህና ደህና አጃቢዎቿን አስከትላ ወደ ወደብ ትሄዳለች። እዚያም ከመርከበኞች ጋር እንደልቧ ስትለው ታድራለች።

ወደሚስማማን የቱርምስና ሠፈር ስንሄድ እዚያ የሚያጋጥሙን አንዳንድ አልሞት ባይ ተጋዳይ የሆኑ ሽማግሌዎች ነበሩ። አንዳንዶቹ "ጉርምስና ከንቱ ጉራ ነው፤ ውበትም እንደ ጤዛ ረጋፊ ነው" ይሉናል። ሌሎች የጉርምስና ጊዜያቸው ስላለፈባቸው እኛን ተረኞቹን የሚቀኑብን፤ የሚጠምዱን ነበሩ። "እር የነፋው ጎረምሣ" ብለው ያንቋሽሹናል። እኛ ምን ችግረን? እነርሱን እኮ እንደ አፋቤ ገላ አጋጣሚው ሲያንቀዋልላቸው ተገናኝን እንጂ ከቅፅበታዊ ግምታዊ እይታችን አያልፉም። እኛ ውቤ በረሃ የመጣነው ለሌላ ጉዳይ። ሲያሰኘን ቢጋራ በዳንስ ወለል ላይ ለመውረግረግ፤ ይበልጥ ሲያጋጥም ደግሞ በአልጋ ላይ የግል የቁምነገር ጨዋታ ማድረግ። ዳሩ ምን ያደርጋል? ወደ ውቤ በረሀ የምንሄደው ብዙ ነን። እየከፈልናቸውም ቢሆን ሴቶቹን መሻማት አለብን። ብቻቸውን መጥተው ሽሚያ ውስጥ የሚገቡ አሉ። በቡድን መጥተው የሚሻሙም አሉ።

ፀጋዬ ሲያሰኘው ብቻውን ይመጣል። በነገራችን ላይ፤ ፀጋዬ ሌቱም አይነጋልኝ ብዬ በማሰቡት ልቦለድ ውስጥ ጥላሁን በሚል ሰም የምጠራው ነው። አሁን በሕይወት የለም። ስለዚህ በሰሙ ብነጠራውና ብናስታውሰው አይከፋውም።

ሲያሰኘውም በቡድን ይመጣል። በራ ከጠጣ ፀብ ፀብ ይሸተዋል። ብቻ ለብቻ ይሁን ቡድን ለቡድን ሲጋጠም እሱ አውራ ነው። ከተነሣበት ብቻውን አንድ ቡድን ይገጥማል። ያተራምሣቸዋል። ይህ እሚሆነው መጠጥ ከቀመሰ ነው። ካልጠጣ ግን የሰላም ሰው ነው። በግድ ካላስገደዱት አይደባደብም።

አንድ ማታ ፀጋዬ አልጠግም። ዝም ብሎ አንዲት ጥግ ተቀምጧል። አንድ ጉረኛ ጎረምሣ "ሲጠጡ ነው ጉንጂ ካልጠጡኮ ሰውዬው ጨዋ ነኝ ባይ ናቸው" አለ ነገር ፍለጋ።

ዝም አለ ፀጋዬ።

"ካልጠጡ ጨዋ ብቻ አይጅሉም ፊሪ ጨዋ ናቸው" አለው።

"እኔን ነው?" ፀጋዬ ጠየቁ።

"ቢሆንስ ምን ትሆናለህ?" መለሰ ጎረምሣው።

ፀጋዬ ከዚሱ ቾክ አወጣና ጣውላው ላይ በርሱና በጉልበተኛው መካከል አሠመረ። ከዚያም ቀና ብሎ ቡጢ ጨብጦ ወንድ ከሆንክ ይህንን መስመር ተሻገር አለው።

"አንተው አስመርከው፣ አንተው ተሻገረው" አለ ጎረምሣው።

ፀጋዬ ቡጢ እንደጨበጠ ተሻገረና "በል ይዋጣልን ከፈለክ።"

"እኔን በማላውቀው ቤት አስከተበህ ልታስደበድበኝ? መስለሃል!"

"እሺ ወደ ውስጥ እንግባ። አጥር ግቢ ሰለሆነ እዚያ ይዋጣልን?"

"ሴቶቹን አስከተበህ ልታስደበድበኝ? ሲያምርህ ይቅር!"

"አሁንስ አበዛኸው! ና ባቡር መንገድ ላይ እጠብቅሃለሁ" ብሎ ፀጋዬ ፈጥኖ ወጣ።

ጉልቤው ጎረምሣ ሮጥ ብሎ ከፀጋዬ ፊት ተንበረከከና እጆቹን እንደፀሎት እያረቱ ላይ እያጣመረ "ማረኝ አጥፍቻለሁ። እንተ አታውቀኝም እንጂ የአክስትህ የወይዘሮ ኤልሳቤጥ ዘመድ ነኝ" አለው።

ተገረመ። የሆነውን ሁሉ ሊያምን አልቻለም። "በሕልሜ ይሆን?" የሚል ሐሳብ ውል ሲልበት በመዳፉ ግንባሩን በጎይል እየመታና በውን መሆኑን እያረጋገጠ "መደባደብ አልፈለክም ማለት ነው?" አለው።

"አልፈለግኩም" በለቅሶ ዜማ መለሰ ጎረምሳው።

"ታዲያ ያ ሁሉ ነገር ፍለጋ ለምን ነበር?"

"ኧረ ገጃ። እኔ ለራሴ የመጨረሻ ፈሪ ነኝ።"

"ፀጋዬ እብደቱ እንዳይመጣበት ራሱን እየፈራ "በል ጥፋ ከዚህ" ብሎት ሮጠ ወደ ዳንሰ ቤቱ ተመለሰ። ከጨነኛ ሰዎች ለመቀላቀል።

በሚቀጥለው ጀብዱ ፀጋዬ ብቻውን ሳይሆን በቡድን ነበር። የድሬዳዋ፣ የአስመራም ቡድን የውቤ በረሀን ጎረምሶች ያሽቆጠቁ ጣሉ። እኛ ስንጠረጥር ሁለቱም ቡድኖች እርስ በራሰ ውስጥ ውስጡን በጣም ይፈራራሉ። በልባቸው ፍርሃት እኛ በዞርንበት ሁሉ አታውቅም ቢሉም፣ አለመጋጠማቸው የመፈራራት ምልክት እንደሆነ ተገልጸልናል።

የፀጋዬ ቡድን ከአንድ የአዲስ አበባ ቡድን ጋር ተጋጨ። የቤቱን ዕቃ ከምንሰባብረው ውጪ ይዋጣልን ተባባሉ። ባቡር መንገድ ወጥተው በቡጢ፣ ቡቴስታ፣ ባጎንት አጠና፣ በታጠቁት ጩቤ ተከታተሉ። ቴዎድሮስ ሆዱን ተወጋ። ዕድለኛ ነው፣ ተረፈ። ሆስፒታል ሄደን ጠየቅነው። "በጩቤ ሲወጉህ ምን ተሰማህ?" አልነው።

"በጣም ይቀዘቅዛል፣ ከበረዶ የባሰ ይቀዘቅዛል" አለን።

አሁን ትዝ ሲለኝ ፀጋዬ በራሱ ሥልጣኔ ነበር የሚደባደበው። አላምረው ግን ከዚያም ከፍ ይላል። እንግዲህ ሲኒማ ዓድዋ ለወራት ሲኒማውን ሲያሳይ ይከርምና፣ አንድ ቀን በሲኒማ ፈንታ የቦክስ ሻምፒዮና ውድድር ያቀርባል። አላምረው በገጹ ቀይ፣ በአካሉ ደንዳና የእነዚህ ድንገተኛ ማታዎች ድል አድራጊ ሻምፒዮናችን ነው። አንድ ቀን ማታ አላምረው ሁለት ጓደኞቹን አስከትሎ ወደ ውቤ በረሃ ይመጣል። አብረነው እንቀመጣለን።

በዚህ ጊዜ አንድ የገደል ቅራፊ የሚያክል ሰውዬ መጠጥ መቅጃውን ባንኪኒ ተደግፎ ከሙዚቃው በላይ እየጮኸ የሆነ የሰካር ዝባዝንኪ ያወራል።

"አቦ ጩኸት በዛ" አለን አላምረው።

"ታዲያ ዝም አታሰኘውም?" አለ ዮናስ። አላምረው በጉልቤ አረማመድ እየተሳሳለ እየተንቀባረረ ሄደ። አጠገቡ ቆመና፣ "አቦ እዚህ ጩኸት በዛ" አለው።

"ጆሮሽን አትዘጊም?" አለ ግዙፉ ሰው "ወይስ እኔ ልዝጋልሽ?"

"አስቲ!" አለና አላምረው ጉንጩን ለጥፊ አመቻችቶ ሰጠ።

"እንቺ!" አለና ግዙፉ ሰው በጥፊ አጮለው።

አላምረው ጉንጩን እያሻሸ "ታዲያ ይህን እግዚአብሔር ይወደ ሞል?" አለውና ወደእኛ ተመልሶ መጣ። እና ዮናስን አኮረፈው።

አሁን ደግሞ የማጫውትህ ሠራተኛ ሠፈር የገጠመኝን ነው። ይህንን የሕይወቴ ምዕራፍ የማወጋህ ብራዚላዊ ወዳጄን እያስታወስኩ ነው። ሥሙ ሲሮ ነው። በእኛ ቋንቋ ኪሮስ እንለዋለን። በሙያው የባክቴሪዮሎጂ ሳይንቲስት ነው። ባክቴሪያ፣ ቫይረስ፣ ምናምን እያስታወስክ። ሲሮ ቁመቱ ከእኔም ያጥራል። አመለካከቱ ጥሩ፣ በዲስፒሊን የሚያምን ሰው ነው። የእርሱ አለቃ የተባበሩት ዝርክርክ ነበር። ማዬለሽና በዋል ፈሰስ የሆነ ሰው ነበር። ይህንን አካኋኑን ሲሮ ለላቲያቸው የዓለም ጤና ጥበቃ (WHO) ቢሮ ደብዳቤ ፃፈ። "ምንም ሠርቶ የማያሠራ አለቃ ነው የተዘፈዘፈብን። ስለዚህ እርሱን አሠናብታችሁት ሌላ አለቃ መድቡልን" ብሎ ፃፈ። እነርሱም መልስ ጻፉለት። "ከአሁን ሰዓት ጀምሮ አለቃህን አንስተነዋል። በምትኩ አንተ እዚያ ያለውን ቢሮና ሠራተኞች እያሠራህ እንድታስተዳድር ሾመንሃል" የሚል ደብዳቤ ደረሰው።

ከሲሮ ጋር የተዋወቅነው የአሜሪካ የሰላም ኃይ አባሎችን ቋንቋ ስናስተምር ነው። እርሱ ደግሞ የእኛን ሥልጠና ጨርሰው ከእሱ ጋር ስለሚሠሩ፣ ገና ከእኛ ጋር እያሉ ሾመሮ በሙያው ዕውቀት

እንዲቀስሙለት እያገዛቸው ከእነርሱ እኩል ይደክማል። በዚህ የሰላም ጓዶች በጣም ነው የሚወዱት። እኔም በአሠራሩም፣ በአመራሩም በጣም ወደድኩት። የሥራ ባሕሪያችን ደግሞ የበለጠ አግባባን። ከመሥራት በኋላ መዝናናት አለ። ጋብዞኝ ወይም ጋብዤው ተያይዘን ወደተለያዩ መዝናኛዎች እንሄዳለን። ሴተኛ አዳሪዎችም ቤት ጎራ እንላለን። አንድ ጊዜ እኔ የማውቀው ሠፈር አለ አልኩትና ይዤው ሠራተኛ ሠፈር ሄድን። አካባቢውን ስለወደድነው ብዙ ጊዜ አብረን እየተመላለስን ውሽሞቻችንን ነበኝናቸው። ከሙያው አኳያ ያስተማረኝን እያከልኩልህ እንፌዋወት።

"አልኮል በብዛት ሰንጠጣ አንጀታችን ውስጥ ያሉትን ባክቴሪያዎች እንገላቸዋለን። እነዚህን ባክቴሪያዎች ለመተካት እርጎ መጠጣት አለብን" ብሎኛል።

"እ! ምን እየተባባልን ነበር?" አለኝ የጨዋታችን ውል ጠፍቶት።

አዎን! ሠራተኛ ሠፈር ከሲሮ ጋር ነን Yes! በዚያን ጊዜ ጎረምሳ ደራሲ ነኝ። ሕይወትን ማየት (Adventure) መደሰት የምለው እምነት አለኝ። ሁሉም ነገር ለድርሰቴ አስፈላጊ ነው እያልኩ የምሄድበት ዕድሜ ነው። ስለዚህ እግር ጥሎኝ ሠራተኛ ሠፈር ስዘዋወር አንዷ ጠራችኝ። ከርቀት በእጇ ነው የምትጠራኝ። ግር ብሎኝ ቆሜ ሳያት ትንሽ ልጅ ላከችብኝ።

"ያቺ ልጅ ትጠራሥታለች" አለኝ ልጁ።

"አታውቀኝም። ምንድነው? ብዬ ሄድኩ። ጨንቋት ነው የደረሰኩላት። ሐፍረቷን ሁሉ ወዲያ ገፋ ና! ብላ መጥራቷ ከመቸገር የመጣ ነው። ቤቷ ገባሁና ትንሽ አውርቼ ምንም ሣናደርግ ሶስት ብር ነበረኝ አወጣሁና ሰጠኋት።

"አልቀበልም" አለችኝ።

"ለምን?" አልኳት።

መልስ የለም። አለመፈለጓን ሞንቅላቷን በመወዝወዝ ገለፀችልኝ።

"እሺ ብንተኛስ?" አልኳት።

"ያኔማ እቀበላለሁ" አለችኝ።

ተኛን። ሶስት ብሩን ተቀበለችኝ። አስታውሳለሁ ሳቅፋት በጣም ከስታለች። ረሃብተኛ ነች አልኩኝ። በኋላ ሳውቃት ስለሚርባት ሳይሆን በተፈጥሮዋ ለምግብ ግድ የላትም። ትንሽ ጎረስ ጎረስ አድርጋ ወደ ጫት ነው የምትሄደው። አዘንኩላት ቀረብኳት። ከበባችን ሊያቆራኘን ሆነ። አንድ ቀን እንደተለመደው እነሆ በረከት ልላት ሠራተኛ ሠፈር ሄድኩ።

እንዳየችኝ አዝና ወግ ጀመረች።

"ያኸውልህ፣ ይህንን የተማረ የተመራመረ ሰው ሙታንቲው ላይ አስደግማ ደጀን ሰያረግጥ አይውልም እያሉ ያሙኛል። ስለዚህ እኔ ሠፈር ለቅቄ ልሄድ ነው" አለችኝ።

"አንቺን ደስ ያለሽ ቦታ ሄደሽ ተከራይ። እኔ የቤቱን ኪራይ እከፍላለሁ አልኳት።"

ተረት ሠፈር ተከራየች።

"ያኸውልህ ይህቺ ሴት ወይዘሮ የትምወርቅ ሽፋው ትባላለች። በኋለኛው የሕይወት ዘመኔ የአራት ልጆቼ እናት ሆነች። ተረት ሠፈር የገባነው በዚህ አጋጣሚ ነው እልሃለሁ።...

***

፯

የኔታ ስብሐት

"ታሪክን የሠሩትና የመሰከሩለት ሰዎች ሲያልፉ፣ ተከታይ ትውልድ ሲፈራረቅ ታሪክ የነበረችው ቀስ በቀስ አፈ-ታሪክ ትሆናለች። ዕድሜም ሲሰጣት ተረት ትሆናለች። ተረትነቷን ዘመን እስኪሽረው ድረስ" አለ ጋሼ ስብሐት አተኩሮ እያየኝ። በረጅሙ ተነፈሰ። ወጥ ብዬ እንደምከታተለው ተገንዝቧል። "የምናወጋው የመምህርነት ትዝታዬን ነው? ገብቶኛል። አንዳንዴ እንዳስፈለገን እንዘባርቃለን። በጥልቀት ስታብሰለስለው ዝብረቃው ትክክል እንደሆነ ይገባሃል።

ለመምህርነት የሚያበቃኝን ትምህርት ከኮሌጅ ገብይቻለሁ። የመጀመሪያ ሥራዬን የጀመርኩት አሁን ካዛንቺስ በሚገኘው በአስፋ ወሰን ትምህርት ቤት ነበር። የማስተምረው የእንግሊዝኛ ቋንቋ ነው። ጋሼ ኃይለ ሚካኤል ምስማኖን የማስተምርበት ትምህርት ቤት ርዕሰ መምህር ሆኖ አገኘሁት። አቤት የተደሰትኩት ደስታ! ጠማማ ወይም ብሽቅና መጥፎ የሆነ ርዕሰ መምህር ገጥሞኝስ ቢሆን? አቤት የምናደደው ንዴት! ዕድለኛ ስለሆንኩ ኣማልክቱም ሁሌም ለእኔ ስለሚያዳሉልኝ ጋሼ ኃይለ ሚካኤል ቀድሞ እዚያ እንዲጠብቀኝ አደረጉ።

ጋሼ ኃይለ ሚካኤል ኮሌጅ አብሮኝ የተማረ ነው። ቀደም ብሎም መምህር ነበር። በዕድሜ፣ በዕውቀት ይበልጠኛል። ሁሉንም ነገር ለማወቅ የሚፈልግ ወጣት መምህርና የሚያቀውን ሁሉ እያስተዋለ ሊሰጥ የሚችል በሳል መምህር ሲገናኙ ደስ ይላል። ታዲያ ዛሬ ላይ ከአንተ ጋር ተቀምጬ የድሮ ትውስታዬን ስመረምር የሚታየኝ እንዲህ ነው።

ማስተማር ጀመርኩ። አንድ ተርም እንዳስተማርኩ ጋሼ ኃይለ ሚካኤል ጠራና "ሰብሐት፣ እድገት ልሰጥህ ነው" አለኝ።

"እሺ!" አልኩት። በወቅቱ አሰረኛና አሰራ አንደኛ ክፍል ነበር የማስተምረው።

እሱም "ወደ ሰባተኛና ስምንተኛ ክፍል ልመድብህ ነው ታች ክፍል ሆነው ጥሩ አስተማሪ ከታደሉ ጥሩ መሠረት ይሰጣቸዋል።"

ተስማማሁ። በተመደብኩበት ማስተማር ጀመርኩ። በሚቀጥለው ዓመት "ሌላ ዕድገት ልስጥህ" አለኝና ጋሼ ኃይለ ሚካኤል ሦስት፣ አራትና አምስተኛ ክፍልን እንዳስተምር መደበኝ።

ከፍተኛ ክፍል ውስጥ ስትመደብ ለተማሪዎቹ ልትሰጣቸው የምትችለው ዕውቀት ውሱን ነው። ምክንያቱም እኔም ወጣት ነኝ። የማውቀው ውሱን ነው። በተጨማሪም ታች ክፍል እያሉ በቂ መሠረት አላገኙም። ዝቅተኛ ክፍል ላሉ ተማሪዎች ግን ልታካፍላቸው የምትችለው መነሻ ዕውቀት በዛ ያለ ነው።

ያን ጊዜ የትምህርቱ ዓመት በሦስት ተርሞች የተከፈለ ነበር። በሳምንት 31 "ፒሬድ" ነው የማስተምረው። ይከብዳል። ያንንም እየጣርክ ደግሞ ድካምህን የሚያበላሽብህ እንደ "ቲቸር" አንበሴ ዓይነት መምህራን አሉልህ።

ቲቸር አንበሴ እኔ እንግሊዘኛ በማስተምርበት ክፍል ሁሉ ሒሳብ ያስተምራል። አንድ ቀን የአምስተኛ ክፍል ተማሪዎችን የቤት ሥራ የሰጠኋቸውን ለማረም ደብተር ሰብስብ አልኩት፣ አንዱን ተማሪ። "ማንኛችንም የቤት ሥራ አልሠራንም" አሉኝ።

"እንዴት? አልኩ እየተገረምኩ።

"የሒሳብ የቤት ሥራችንን ስላልጨረስን" አሉኝ ተማሪዎቹ።

"ለምን አልጨረሳችሁም?"

"ስለማያልቅ!" አንድ ላይ ጮኹ።

ግራ ተጋባሁ። ከብዙ ምልልስ በኋላ ገባኝ። ቲቸር አንበሴ የሚሰጡት የቤት ሥራ ከብዛቱ የተነሳ የማያልቅ ነው። ሌሎች አስተማሪዎች የሰጡዋቸውን የቤት ሥራ ትተው የቲቸር አንበሴን

ብቻ ከሠሩ፣ ጠንከር ያሉት የማጠናቀቅ ዕድል ይደርሳቸዋል። ሌሎች ግን እስከቻሉት ለፍተው ዳር ማድረስ ይሳናቸዋል። "እንዴት ብሽቅ ነው ይሄ ቲቸር አንበሴ" አልኩ በልቤ። ከሂሳብ በቀር ሌላ ትምህርት ላያማሩ ነው? ለርዕሰ መምህራችን ልንገረው አልኩና በልቤ፣ መጀመሪያ ግን ራሱን አንበሴን ማናገሩ እንደሚሻል ወሰንኩ። ካሁን አሁን ደነፋብኝ እያልኩ ሃሳቡን አሰረዳሁት። የልጆቹን ችግር ገለፅኩለት። እንዴት መሆን እንዳለበት አማከርኩት። መልሱም "እጄቴ ጠብ አለች።" አለኝ፣ በእርካታ ስሜት ፈገግ ብሎ።

"በሮራሽ አንተ አሁን የምትለኝን ቀደም ብዬ አላሰብኩትም። ግን እንዳልከኝ ልጆቹን በጣም አሰጨንቃቸው ነበር ለካ? እውነትክን ነው። እንኳን የነገርከኝ። ይህንን ስህተቴን አስተካክላለሁ" አለኝ። "ከዚህ በኋላ ልጆቹ የሌሎቹን የትምህርት ዓይነቶች የቤት ሥራ ለመሥራት ጊዜ አገኙ።" አለና ከዓመታት በፊት የተከናወነውን ድርጊት አሁን እንደሆነ ሁሉ በርካታና በደስታ አስታውሶ "ቲቸር አንበሴ አራፍ ሰው ነው። ከስህተታቸው ሁሌም ለመማር የሚጥሩ እንደ አንበሴ ዓይነት ነብስ ያላቸው ሰዎች ናቸው" አለና ፀጥ ብሎ ያብሰለሰል ጀመር።

እኔም በዝምታ ማስተዋሌን ቀጠልኩ። አንዴ የጨዋታውን ቦይ ካስያዝኩት እርሱ የትዝታውን ምዕራፍ እየገለፀ እንደሚሄድ አውቃለሁ። ወደ ሌላ ምዕራፍ ሊሄድ ሲል እመልሰዋለሁ።

ሦስተኛ ክፍል እበሩ ሥር አስቻለው ይቀመጣል። የአስርና የአስራ አንድ ዓመት ልጅ ይሆናል። ሁሉም ነገር ያስቀዋል። ሳቁ ደስ ይላል። እውነቴን ነው። ይህችን የአስቻለውን ሣቅ በመዘቃ ኖታ በመዘገብኳት የምታሰኝ ነች። ይኸ የግዕዝ ፊደላችን ሊጽፈው አልቻለም እንጂ" አለና ሳቀ።

አንድ ቀን የዕለቱን ከፍለ ጊዜ አስተምሬ አብቅቼ ልወጣ በሩን ሰደርስ ይህ አስቻለው ልክ ልመታው የቃጣሁ ይመስል ዱላውን ለመሸሽ ጎንበስ አለና እጆቹን መከተ። አንተ ምን ሆንክ? አልኩት።

"ይመቱኛል ብዬ ነው እኽኽኽኽኽኽኽ"

"ለምንድነው የምመታህ?"

"ቲቸር አንበሴ ሲወጡ ሁሌ ይመቱኛል ኽኽኽኽ"

"ለምንድነው ቲቸር አንበሴ የሚመቱህ?"

"ስለሚመቱኝ ነው ኽኽኽኽኽኽኽ"

"ከፍል ስለደገመ ነው ቲቸር" አለ አንዱ ተማሪ።

"ይኸን ክፍል ስደግም ሦስተኛ ዓመቴ ነው ኽኽኽኽኽኽ"

"በል አይዞህ እኔ አልመታህም" ብዬ ወጣሁ። ከዚያ በኋላ አስቻለውን ብዙ ጊዜ አስታውሰዋለሁ። ለአራተኛ ጊዜ ክፍል ደግሞ ይሆን? ከዚህ በኋላ ልከታተለው አልቻልኩም። ምክንያቱም ጋሼ ኃይለ ሚካኤል ያቀድልኝን ሦስተኛና የመጨረሻውን እድገትም ሳላገኘው ቀረሁ። በሚቀጥለው ዓመት አልተመለስኩም።

ማስተማሩን በጣም ወድጀው ነበር። ተማሪዎቼም አለቃዬም የማስተማር ችሎታዬን ወደውልኛል። ደመወዜም ለእኔ መተዳደሪያ በቂዬ ነበር። ኧረ እንዲያውም ከበቂ በላይ ነው። ግን ችግር ተፈጠረ። የ24 ዓመት ጎረምሣ ብሆንም፣ ድካም የማይበግረው ትዙስ ኃይልነት ቢጠበቅብኝም አልቻልኩም። ምክንያቱም በወቅቱ ጤናማ ሆኜ ክብደቴ 44 ኪሎ ግራም ነበር። ሳስተምር እውልና ማታ እቤቴ እገባለሁ። ራቴን በልቼ አልጋዬ ላይ እወጣለሁ። የሚመስጠኝን ልቦለድ ጋደም ብዬ ማንበብ እጀምራለሁ። የታሪኩ ጣዕም ሰበት አስነ እዙለ ሌሊት ሊያስኬደኝ ሲገባው እኔ አምስትና ስድስት ገፅ እንዳንበብኩ ድካምና እንቅልፍ ተመካክረውብኝ ይዘውኝ ጭልጥ ይላሉ። ሁልጊዜ ከሦስት ሰዓት በፊት በእንቅልፍ እሸነፋለሁ፣ በዚህም ምክንያት ማስተማርን መሰናበት እንዳለብኝ ወሰንኩ። ከማስተማር ክቡር ሙያ ጋር በፍቅር የተሳሰርነውን ያህል በድካም ተፋታን። ማመልከቻዬን ጻፍኩና ወደ ትምህርት ሚኒስቴር ስኮላርሺፕ ክፍል ተዛወርኩ።

የመጨረሻ ብሽቅና ድብርታም የሆኑ፣ የተከፈተውን የተማሪ አንሳል የሚዘጉ ጥቂት አስተማሪዎች የትም ምንጊዜም አሉ። እነርሱን ሳንረሳ ስለ መምህርነት ሳስብ ሁልጊዜ በልቤ እንዲህ እላለሁ። እኔ እንደማውቀው ከአየርና ከውሃ ቀጥሎ መሠረታዊ የምንጊዜም ፍላጎታችን ምግብ ነው። የምግብን አቅርቦት የምናገኘው ከገበሬ ነው። ገበሬ መኪንንትን፣ ወይዛዝርትን፣ ምሁራንን፣ ነጋዴዎችን፣ ወንበዴዎችን... ይመግባል። እነዚህ ሁሉ ሥራቸውን ሲሠሩ ዝናብ አይነካቸውም። ፀሐይ አይመታቸውም። ምኞት ነው ዕጣቸው። የብልጠትና የጉልበተኞች ሣይሆን የሐቀኞች ፍትሕ ቢኖር ኖሮ ከማንኛውም ጎብረተሰብ ክፍል የገበሬ ገቢ፣ ወይም ደመወዝ ሊበልጥ በተገባ ነበር። ከገበሬው የሆዳችን አምላክ ቀጥሎ የጤናችን አምላክ የሆነው ሐኪም ከፍተኛ ደመወዝ ሊከፈለው በተገባ ነበር። ከእነዚህ ቀጥሎ የአእምሮዋችን መብራት፣ የታዳጊው መንፈሳችን ኮትኳች የሆነው መምህር በጣም ወፍራም ደመወዝ በተገባው። ይህ ያለንበት ዓለም ግን የፍትሕ ሳይሆን የብልጠትና የዕድል ዓለም

ነው። በመሆኑም አስተማሪነትን ስተው ቀለል ወዳሉ ሥራዎች ወፈር ወዳሉ ደመወዝ ተሸጋገርኩ።

በሁኔታው አዝናለሁ እንጂ ሁኔታውን ልለውጠው ስለማልችል ከራስ በላይ ነፋስ ብዬ ከንፋሱ መጠለልን መረጥኩ። ተራ ራስ ወዳድ ሰው ነኝ፣ እንጂ ከታደሉትና መስዋዕት ለመሆን ከሚፈረጁት ጥቂቶቹ ጎን የምሰለፍ አይደለሁም። እግዜር ይቅር ይበለኝ። ይቅር እንደሚለኝ አውቃለሁ። እሱ ነዋ እንዲህ አድርጎ የፈጠረኝ። በነገራችን ላይ፣ የእኔ ዘመን ትውልድ ተማሪዎች እያለን የኔታ የነበረው አስተማሪ፣ እኛ ደርሰን መምህር እንባል ነበር። አሁን ደግሞ ቲቸር ሆኗል አጠራሩ።

"አ! ልክ ነህ። እንኳንም ያስታወስከኝ። በሕይወቴ ስለማልረሣው ታላቅ አርቲስት አበራ ላጫውትህ።

የአያ-ድቡልቡሌን ተረት እንደ አዲስ ያስተዋወቀኝ አበራ ነው። በበጓለኛው የሕይወት ዘመኔ ስጽፍ አያ-ድቡልቡሌ ገፀ-ባህሪዬ እንደሆነ አንብበናል።

ሦስተኛ ክፍል ሳስተምር የገጠመኝ ነው። የፈተና ሰሞን ነው። እኔ የማስተምራቸው እንግሊዘኛ በመሆኑ ለጥናት የሚረዳቸው የምጨምርላቸው ነገር የለም። ስለዚህ እንዲዝናኑ አስቤ ተረት አወራላቸዋለሁ። እነርሱም ለክፍል ጓደኞቻቸውም ለእኔም እንዲያወሩልን እጋብዛለሁ። በዚህ ጊዜ አሁን የማሳስታውሰውን ተረት አውር ዜላቸው እንደጨረስኩ አበራ ተነሳ። በዕድሜ ከሌሎቹ ይበልጣል። ማውራት ጀመረ። አተራረኩ ሁሉ ትዝ ይለኛል።

ተረቷ አያ ድቡልቡሌ ስለሚባል ጭራቅ ነው የምትተርከው። በዚህ ጊዜ አበራ ተራ በተራ እየጠራች ለፍልሚያ ቤተሰቡን የምትልክ ገፀ ባህሪ አለችው።

ባህሪዋ "አባዬ... ተነሣ! ጋሻ ጦርህን አንሳ!" ብላ ትልካለች። አባዬ እንደደረሱ በአያ ድቡልቡሌ ዋጥ ስልቅጥ ተደረጉ። "ጋሽዬ ተነሳ፣ ጋሻ ጦርህን አንሳ" ብላ ትሸኛለች። ጋሽዬም እንደወጣ ቀረ። በመጨረሻም "እታበባ ተነሺ ጋሻ ጦርሽን አንሺ" ትላለች። ሁሉንም አያ ድብልብሌ ጭጭ ምጭጭ አደረጋቸው።

ከዚያም አበራ በገፁ ላይ ምንም ዓይነት መሸበርም ሆነ፣ መደነቅ ሳይታይበት "ጋሼ አበራ ተነሣ፣ ጋሻ ጦርህን አንሣ" ትለዋለች።

አበራም አስደናቂ የሆነ የወንዳወንድ ባህሪ አሳይቶን ተነሣ። ጋሻውን መከተ፣ ጠሩን ወደረ። ይህንን ሁሉ በድርጊት ይገልፀዋል። ወጣ፣ አያ ድቡልቡሌን ገጠመው። አበራ አስገራሚ በሆነ

ቅልጥፍናው አያ ድቡልቡሌን ገደለው። አቤት እንዴት አድርጎ ተጫውቶት አሰደነቀኝ መሰለህ!? ዋትም በጂኤድ የምንማረው ከምንወዳቸው ሰዎች ነው ይልሃል ገተ። እኔ ላስተምር ገብቼ ከአበራ ተምሬ ወጣሁ፣ ልልህ አችላለሁ። መማር ከፈለክ ዓይንህን ግለጥ፣ ጆሮህን ክፈት። ራስህን መቻል ስትጀምር ከቤትህ መውጣት ትጀምራለህ። መንደር ውስጥ ትገባለህ። ከተማ፣ ወደ ገጠር ውስጥ ትኖራለህ። ከአገርህም ትወጣለህ። ዓለም ውስጥ ትገባለህ። አሁን ደግሞ ዓለም በሙሉ አገርህ ትሆናለች።

ሳጃም፣ ሳንደር፣ ጋሞና ትግሬ... ይሉሃል እዚያ ያሉ ሰዎች። አዛኛውጋ ሕንድ ምናምን ይጠሩልሃል የጎሣና የብሔር መዓት። እንዲህ እንላለን እንጂ ሁሉም ያው ሰው ነው። ለመሸጋገር የተለያየ ድልድይ ያስፈልግሃል። ያወቀውን የሚያሳውቅህ። የተተረጎመውን አንተ ወደምታነብበት ቋንቋ የሚያሣትም። ረዥም የቅብብሎሽ ሰንሰለት።

እዚህጋ ደግሞ የሚገርምህ ዓይነት ሰው ይከሰታል። ማን እንዳለው አሳውቅም። እኔው ልሆን እችላለሁ። ሰው ሚች አምላክ ነው። የአምላክን ያህል አቅም አለው። ሰውን ዝርያውን ስትወስድ ሚች ባይሆን ኖሮ የሙሴ እግዚአብሔር ወይም ዘዩስ በለው፣ የአምላክ የቁጣ መሣሪያ ምንድናት? መብረቅና ነጎድጓድ አይደሉችም? ስንት ገድላለች? ምንም ያህል አላጠፋችም መብረቂቱ። ከፈለክ በሂሮሺማና ናጋሳኪ ላይ የፈነዳውን አተሚክ ቦንብ ታሪክ አስብ። የፈጀውን ሕይወት ታያለህ። ታዲያ እኛ ከአማልዕክቱ አንበልጥም እንዴ? እንዲህ ነው ጉልበታችን አየህ። ይህንንም ምስጢር ገልፀህ እንድታይ ማነው ያሳየህ? መምህር ነው!!

"ትምህርት ያገኘን ሕዝብ በቀላሉ ይመሩታል። ሊነዱት ቢፈልጉ ግን እጅግ አስቸጋሪ ዳገት ይሆንባቸዋል። የተማረን ማስተዳደር ቀላል ነው። እንደ ባሪያ መግዛት ግን ከቱም አይቻልም" ይልሃል ሉርድ ብሮዋም። በፍቅር የሚያስተምርህም መምህር አለ አህ! እሱ አስተማረንጂ አልጻፈም። ተከታዮቹ ጥፈውለት መንገዱ የማረከኝ ሰውዬ አያሱስ ይባላል። የመፅናት ጉልበቱ ቢኖርህ በእሱ መንገድ ነው መሄድ። የእሱና የጴጥሮስ ግንኙነት አሪፍና ደስ የሚያሰኝ ነበር። እንዲያውም የሁለቱ ግንኙነት ብቻ ነው "ድራማዊ" ጥበብ ያለው። አሪፍ መምህርና ደቀ መዝሙር ሲገናኙ እንዲህ ይመስጡሃል። በፀፀት የሚያለ ቅሰው፣ እዚህ አለት ላይ ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ የሚባለው፣ በሌላ ጊዜ ደግሞ አንተ ሰይጣን

የሚባለው ጴጥሮስ ነው። እንሂድ ወደ ግሪክ፣ የሚደንቃቸውን መምህር ላሳይህ።

ይኸው በምናቤ ሶቅራጥስ ታየኝ። "እኔ እማውቀው ያለማወቄን ነው" ይልሀል። እውቀቱ የሚወጣው ካንተ ውስጥ ነው። እኔ ግን አዋላጅ ማለት ነኝ። ሶቅራጥስ ተማሪዎችን የሚያስተምራቸው በውይይት ነው። ለምሳሌ ሶቅራጥስ "አስተማሪ ያስፈልገናል ስትል ምን ማለትህ ነው? አስተማሪ ባይኖርህስ?" ይልሃል። አንተም "መምህር ሆይ!" ብለህ የሚሰማህን መሆን አለበት ያልከውን ትናገራለህ። ሁሉንም ነገር ካንተ ውስጥ ያወጣል። እናም ሶቅራጥስን "ሞያዬ' መምህር ነው የምለው። መካከለኛው ምስራቅም አሪፍ መምህራን በቅለውበታል።

"ማለፊያ፣ ተማሪዎች! እንጠቅስላችኋለን" አለና ቀልዴን በቀልድ መለሰ። ካቲካላውን ፋት ብሎ በውሃው ተኮመጠመጠና "ሩሚ የሚባል ታላቅ የፋርስ ገጣሚ ነው። አንድ ቀን የታወቁ መምህር ሩሚ ቤት መጡና "ጥሮሞች ትጽፉለህ ይባላል ሰምቼያለሁ።" አሉት።

"አዎን አሉኝ" ሲል ሩሚ ይመልሳል።

"አምጣቸው እስኪ"

ሩሚም አመጣቸው። ብዙ ደብተሮች ላይ የተጻፉ ናቸው። መምህርም አገላብጠው ሳያዩዋቸው አጠገቡ ባለ የጉድጓድ ውሃ ውስጥ ጨመሯቸው። "ና! እንሂድ" ብለው አስከተሉት።

ሩሚም ተከተላቸው። የሱፊዎቹ ዋነኛ ገጣሚ ሆነ። ..." አለና "ወደ ሩቅ ምስራቅ እንሻገር!" አለኝ።

በጣም የምወዳት የኩንግ ፉ ትዙ (ኮንፉሽየስ) ታሪክ አለች። ኩንግ... የመላውን ቻይና ነብስ ቀረጸ ይባልለታል። አንድ ምሳሌ ልንገርህና ይህንን ርዕስ ቻው! ቻው! እንበለው።

መምህር ኩንግ... ከደቀመዛሙርታቸው ጋር ሲጓዙ ሰንብተው ሩቅ ወደሆነ ወደማያውቁት አገር ደረሱ። ቦታው ደንና የዱር እንስሳት መናኸሪያ ነው። ግን እዚያው ውስጥ የምትኖር አሮጊት አለች። እንዴት እዚህ ዱር ውስጥ ኑሮን ለመደችው? በምን የተነሣ? መምህርና ደቀመዛሙርቱ ፈለጓት። በብዙ ድካም አገኙዋት።

"ሙሉ ቤተሰቤ ካገራችን ተሰደን እዚህ መኖር ጀመርን። አራዊቱ ዘመዶቼን አንድ በአንድ እየበሉ ጨረሱብኝ። የእኔም ተራ እስኪደርስ እንደዚህ አለሁ" አለች ሴትዮዋ።

"ካገርሽ ባትወጪ ይሻል ነበር?" አሉ መምህር።

"እዚያማ ጨቋኝ ገዢ አለ" አለች ሴትዮዋ።

"ተማሪዎች፣ ልብ በሉ፡፡ ጨቋኝ ገዢ ባለበት ከመኖር በዱር አራዊት እየተበሉ በነፃነት መኖር ይመረጣል" አለ መምህር ኩንግፉ ትዙ...

አንድ ጊዜ እንደ ነፍሴ የምወዳቸውን መምህሬን የኔታ ገብረ መድህንን ትምህርት ሚኒስቴር መጥተው አገኟቸው፡፡ በወቅቱ እኔ ስኩላርሽፕ ጽሕፈት ቤት ሥራ ጀምሬያለሁ፡፡ አመሣሣቸው ለሥራ ነው፡፡ ትሕትናቸውን አስታውስ፡፡ ግራ ገብቷቸው መተላለፊያ ላይ ቆመዋል፡፡ ሰላምታ ሰጥቻቸው ጉዳያቸውን አሰፈጽሜ ሸኘቼአ ቸዋለሁ፡፡

አንዱ ከነአበራ አርቲስቱ ጋር አንደኛ ደረጃ ያስተማርኩት ተማሪዬ ትምህርቱን ጨርሶ ራሱን ችሎ አጋጥሞኝ እየተገባበዝን ሰንጨዋወት ውለናል፡፡

ጋሼ ስብሐት በየካቲት መጽሔት በ1978 ዕአአቱ ዘ ጃዕሚዳ በሰጠው ቃለ ምልልስ ስለ መምህርነት ሲናገር "የመምህርነትን ሙያ አቤት ሰወደው! ለምን መሰለህ? ሽኩቻህ ጥልፊያህ ከማወቅና ካለማወቅ ጋር ነው፡፡ እምትመቀኘው ሌላን ሳይሆን ድንቁርናን ነው፡፡ የሚያስደስትህ ደግሞ የዘራኸው አድጎ ሲያፈራ ማየትህ ነው፡፡ ስለዚህ ይህንን የመምህርነት ሙያ በጣም እወደዋለሁ፣ ክቡር ነው፡፡

***

"የተወለድኩብሽ ያደኩብሽ ሀገር"

በሀገራችን በየትኛውም አቅጣጫ ብትሄድ በአብዛኛው የምት መለከተው ነጆ ቤትና ውብ መልክአ ምድር፣ የነበሬውን ሕያውት፣ እንስሳቱንና እርሻውን፣ መሰኩን ታያለህ፡፡ በከተሞቹ አካባቢ ስትዘዋወር አንድ አስገልት መንገድ፣ ጥቂት የድንጋይ ቤቶችና ሱቆች ያጋጥሙሃል፡፡ አንዱ ከአንዱ ሀገር የሚለየው በሕዝቡ ነው፡፡ ልዩ ልዩ ባህል ታስተውላለህ፡፡ ለጆሮህ አዲስ የሆኑ ቋንቋዎች ትሰማለህ፡፡ ይህ ነው ትልቁ ፀጋህ፡፡ ትልቁ ደስታህ፡፡ ሰው ነህና ከሰዎች ጋር ትሆናለህ፡፡

ቀደም ብሎ በነበረን እምነት ሕዝቤንም አገሬንም እወዳለሁ ብዬ አስቤ አላውቅም፡፡ ወጣት ስለሆንኩ ከሰው ጋር መኖርን ነበር ያስቀደምኩት፡፡ ርቄ ስሄድ ግን ይህቺን ሀገርና ሕዝብ እንደምወድ ተገለጠልኝ" አለኝና አሳለፉ፡፡ ሳስሎም እንዳበቃ "ይኸውልህ ሳሎቼም ለኔና ላንተ ውይይት እጅ ይነሳሉ፡፡"

ውጪ ሀገር ሆኜ ናፍቆቴ ተቀሰቀሰ፡፡ እሃ! ለካስ ሀገሬን እወዳታለሁ! ይህኔ የአስቴር አወቀን ዘፈን ታስታውሳለህ፡፡ "እኔም ሀገር አለኝ የሚታይ በሩቁ ዘፈኑ ትዝ ይልሃል?

አሜሪካ ሰባት ወር ቆይቼ ስመለስ መጀመሪያ የናፍቆቴ መወጫ ያደረግኩት ምን መሰለህ? ዞር አልኩና መንገድ ዳር ሸናሁ፡፡

እ! ነቀምት ሄጃለሁ፡፡ በወቅቱ የደረጀ ዲሬሣ ሠርግ ይካሄድ ነበር፡፡ ጋባዦችን እማማ የሺመቤት ሀገሬ ነው የምድርህ አሉና ጋበዙን፡፡ መጀመሪያ እዚህ አዲስ አበባ አገባና ደግሞ እናቱ ሊድሩት እዚያ ተንዝን ማለት ነው፡፡ እዚያ ነው ከአሮም ባህል፣ ወግ፣ አስተሳሰብ ጋር የተዋወቅኩት፡፡

ሐረርጌ የሄድኩት ምናአልባት የ36 ወይም 37 ዓመት ጎልማሳ ሆኜ ነበር፡፡ በወቅቱ ለአሜሪካ የሰላም ጓድ የቋንቋና የባሕል ትምህርት ሥልጠና እንሰጥ ነበር፡፡ የእኛ ሀገር አስተሳሰብና ወግ ማር እንዳይላቸው እና ባለማወቅ ሰው እንዳያስቀይሙ ስናሠለጥን አንዱ የሥራ ቦታዬ ድሬዳዋ ነበር፡፡ እዚያ እያለሁ እንዲት ሐረርን አላይም ብዬ ወደ ሐረር ሄድኩ፡፡ እዚያም አብዲ፣ ሰላምይሁን፣ ጥበበ ተርፋ ተቀበሉኝ፣ ተዋወቅኩ፡፡ አስራ አምስት ቀን እዚያ ቆየሁ፡፡ ሐረር ምን ዓይነት ትልቅ ሥልጣኔ እንደሆነች አየሁ፡፡ የእውነት ነው የምልህ ዓለም የሚያደንቀው የኢትዮጵያውያን መስተንግዶ ነበር የተደረገልኝ፡፡

ይኸውልህ፡፡ እንደ እኔ አይነት ተፈጥሮ ካለህ ስለ ሐረር ማንበብህ አይቀርም፣ ነገር ግን ሄደህ እዚያው ሀገሬው ሰው ጋር ስትኖር ሌላ ሰው ሆነህ ነው የምትመለሰው፡፡ ለምሳሌ ሴትዮዋ ከትልቅ ግቢ ስትወጣ አምስት ሰባት ቤተሰብ አይደለም ያለው?

ማንም ሴት በርዋን አትዘጋም፡፡ "ኧዟት እየሄድኩ ነው፡፡ ቤቴን እያየሽ?" ብላ ውልቅ ነው፡፡ አለቀ፡፡ እንዲህ ተሰባስበው ነው የሚኖሩት፡፡ ምክንያቱም በቁጥር ጥቂት ናቸው፡፡ እንዲህ ካልተሰበሰቡና ካልተፋቀሩ እየተዳቀልን እንውጣቸውና ያልቃሉ፡፡ የአይሁድ ምስጠርም ይኸው እኮ ነው፡፡ ግን የአይሁዶቹ ይጠነክራል፡፡ እየተገፉ

ነውና እውነት አላቸው። እነዚህ ሐረሪዎች አልተገፉም። ስታያቸው ደስ ይልሃል። ጨዋታም አለ።

እንደሱ ሳይሆን! ሁላችንም እንደየአቅማችን ነው። አየህ፣ ሼህ አሉ። ማነው ይህ ሀፈር?

የቂርቆስ ሼህ እየዞሩ "ሠፈሩ ደህና ነው ወይ?" ይላሉ። ሰው ደግሞ ያነግራቸዋል። "እማማ እገሊት ፍራንክም የላቸው፣" የሚላስ የሚቀመስም አጥተዋል" ይሏቸዋል። ሼሁ ይሄዱና እንዲህ አይነት ችግር አለ አዋጡ!" ይላሉ። ያሰባሰቡና ለተቸገረው ይደርሱለታል። እንዲህ ዓይነት ሥልጣኔ ነው ያላቸው። በሕይወት እየኖረ ያለ ሥልጣኔ።

ሳንደርን፣ ጠሰ ዓባይን፣ ላሊበላን፣ አክሱምን አይቻቸዋለሁ። ቆይማ" አለና አብሰለሰለ። "ቢቆ አንዱን በራሴ ወጪ ሌላውን አንዱን በአሜሪካ ሰላም ዓድ ነው። በዚያን ጊዜ ስሠራ ገንዘብ ባይ ኖረኝ አልችልም ነበር። ይኸውልህ፣ ምንጊዜም ፎቶ ብትል፣ ከለር ፊልም ብትል እነዚህን ታሪካዊ ቦታዎችን በሥዕል ብታይ አላየሃቸውም። እዚያ ሄደህ ስታያቸው ነው ተአምራቶቹ የሚገለፁልህ።

መጀመሪያ ስታየው ውስጥህ የሚመጣው ጥያቄ ሰውዬው እንዴት መጀመሪያስ ሐሳቡን ፀነሰው? እንዴትስ ይህ ተራራ አንድ ወጥ ድንጋይ እንዳለው አወቀ? ውጥኑ እንዴት እንደሚሰምርለት አብሰለሰለው? የምታነሣው በርካታ ጥያቄ አለ። ታብሰለሰላለህ፣ ታውጠነጥናለህ ትገረማለህ። ቤተ ክርስቲያን መዝግባ የያዘችው የለም?

እ! እንዲህ ዓይነቶቹን ታሪካችንን ለእኔ ብዙ ጊዜ ታናሽ ወንድሜ ተወልደ ነው የሚያስተምረኝ። በተለይ የትግሬን ማኅበረሰብ ሕይወትና አስተሳሰብ እሱ ነው። ምክንያቱስ? ብትል እኔ በልጅነቴ ነው አዲስ አበባ የመጣሁት። እርሱ ግን ካርምሶ ነው አዲስ አበባ የመጣው። ስለዚህ በቂ የሆነ የታሪክ ሰንቅ ከትውልድ ሀገሩ ይዞ ስለመጣ አሁን የማጫውትህን እሱ ነው የነገረኝ። ፈርኦን ያንን ፒራሚድ ሲሠራ ስንትና ስንት መስዋዕትነት ተከፈለበት አይደል?

ላሊበላ ደግሞ እነዚህን አብያተ ክርስቲያናት ሲያሰራ ተጽፎ የደረሰን ገድል እንደሚለው ሌሊት ሌሊት መላእክት ናቸው ያነፁት። ላሊበላም ቀን ሲፀልይ ነው የሚውለው። ሊያሩሳሌም በቀን ሦስቴ ሄዶ ይመለሳል። ይህ የነገርከህ የገድልን ምንጭነት ጠቅሰን ያገኘነው ነው።

ታናሽ ወንድሜ ተወልደ ሲያጫውተኝ ይህንን የላሊበላን ቀረፃ የካሄዱት ሠራተኞች በግዕዝ የሚዘምሩት እሮሮ ነበር። "አንተ

ድንጋይ ዝም አትበል፣ ተናገር የእግርና የእጅ ደም እየተንገርቀ ገርቀ ያወረዛህን።"

ታዲያስ! እንግዲህ ስንት ግርፋትና ስታይ እንዳለ አስብ። ስንት መስዋዕትነት እንደተከፈለ ልብበል።

ሦስት ፈረንጆችና እኔ ሆነን ነው መቅደላን ለመጎብኘት የሄድነው። በአካሄዳችን ዓለም ፕብሊክ ሪሌሽንስ መኪና ያቀርባል። ፈረንጆች የነዳጅ ወጪ ይችላሉ። ከዚያም አዲስ አበባ እንደገባን መኪናዋን ጋራጅ በማስገባት ያሳድሷታል። ይህ እንግዲህ የደረጀን የአመራር ጥበብ ያሳያሃል።

ፈረንጁ የፈረንሣይ ዜጋ ዳንየል ጮስኒ ይባላል። ጓደኛዬ ነው። ሚስቱም ጀርመናዊ፣ ጓደኞቹም አሉ። ከደሴ ወጥተን በኩታበር አድርገን ወደ መቅደላ ስንጓዝ ሀፊ ሜዳ ላይ ደረስን። ወንዝ መሐሉን ያቋርጠዋል። እዚያ ተቀምጠን ምሣ እንበላለን። ዳንየል ጮስኒ ተመራማሪ ነበር። የአጼ ቴዎድሮስን ታሪክ በቴአትር ሊፅፍ ነው የሚጓዘው። ጀርመኑ አያታወቅም፣ ሂትለር ልኮት ይሆናል።

እዚያ ሜዳው ላይ ምሣችንን ስንበላ ጮስኒ እረኛውን ጠራ። መጣ። ምሣ ጋበዘው። ከዚያም "ማነው የዚህ አገር ንጉሥ?" አለው።

"እኔ እንጃ!" አለ እረኛው።

እኔ አንድ ሐሳብ መጥታልኝ እረኛውን ጠየቅኩት። "ለመሆኑ ገበያ ሄደህ ሌባ ነጥቆህ ቢሮጥ ምን ብለህ ነው የምታስቆመው?"

"በጎይለ ሥላሴ አምላክ! ነው የምለው" አለኝ። ንጉሡ ማን እንደሆነ አያውቅም። አስማት የሆነችው "ፎርመላ" ግን ትሠራለች።

ተነስተን ተራራ መውጣት ጀመርን። ከሩቅ አንድ ሰውዬ እየሮጠ ይመጣል። ሚዳውን አቋርጦ ወደ እኛ ገሰገሰ። የሚነዳው ማን እንደሆነ እንጃ ጮስኒ "አቁም!" አለ። ደረሰብንና እያለከለከ በትሕትና "በጣም ይቅርታ፣ ልናስተናግዳችሁ አልቻልንም" አለ። ጋሼ ስብሐት አተኩሮ እያየኝ በጎይለ ቃል "አየኸው፣ ትልቅ ሥልጣኔ ማለት ይህ ነው። ሰው ሰው ነው። እንግዳ ከሆነ ያለህን መስጠት አለብህ።

አልተመለሰም። እንደመሰለኝ ከሆነ ጮስኒ "ቆይ! እኛኮ ምግብ አለን" ብሎ ትንሽ ሳያስተናግደው አልቀረም። ከዚህ በኋላ የተራራውን ወገብ እየወጣን ስንሄድ ሊመሽ ሲል ተንታ እንደርሳለን። ከመኪና ወርደን ሰውነታችንን ስናፍታታ ከወዲያ ሁለት ሰውዬዎች መጡ። አንዱ እጅግ በጣም ረዣዥም ወጣት ፈረንጅ ነው። ቅላቱ እንዲታይህ የቀይ ሥርና የካሮት ክልስ አስብ። አንዱ ደግሞ ጮሌ

አበሻ ነው። ፈጠን ብለው መጡና "Hi! how are you? ቻርሊ" አሉው ጉስቢን። ለሰላምታው መልስ አልሰጠውም። ጉስቢ በፀጥታና በቁጣ አፈጠጠበት። ፎሌው ፍጥጫውን ችሎ "ይህ የጂኔራል ናፒዬር የልጅ ልጅ ነው። ተዋወቁ። የአያቱን የድል ሜዳ ሊያይ ነው የመጣው።"

ጉስቢ የባሰ ተናደደ። "አንተ!" አለ። ሀበሻውን ረግጦ። "ምን ልታደርግ መጣህ?!" አለው። "የናፒዬርን ልጅ እኮ ነው።" ጋሼ ስብሐት እየሳቀ። "ልጁ እኮ ምንም አላጠፋም። ግን ጉስቢ እንደ ቴዎድሮስ አብዷል። ተጋብቶበታል። ቴዎድሮስ እብድም ጀኔዬስም ነበር። ጉስቢ በእብደቱ "አያትህ የፈፀመው አስከፊ ወንጀል አነሣና አንተ ደግሞ መጣህ?" ሲለው። ልጁ የእንግሊዝ ዓይነት መልስ ሰጠው። "እኔም አንተም እዚህ የመጣነው የእኔ አያት የሠራውን ጀብዱ ለመጎብኘት ነው" አለውና ሄደ። አንድ ፎቶዎታ ትዝ አለኝ። ደብረ ማርቆስ ውስጥ የመጀመሪያው የቆርቆሮ ቤት የኡመር ጠይብ ቤት ነበር። አንዱ እዚያ ካንዷ ጋር ሲደሰት ማደሩን በግጥም ሲገልጽ እንዲህ ተቀኘ። አባባሉ ጉራም አለበት።

አንድ እግሯን አንስቼ ብላት ዳንግላማ
የኡመር ጠይብ ቤት ቆርቆሮ ተነሣ።

ወደ ደቡብ ኢትዮጵያም? ሄጃለሁ። በጣም የተዋበው አዋሣ ነው። ሐይቁ። ከሐይቁ ጋር አገሩ ውብ ነው። ከተማዋም ደስ ትላለች። መሀረቤን የጣሉት ልዑል ራስ መንገሻ ሥዩም ናቸው።

አደገኛ ሰውዬ እኮ ነው ልዑል ራስ መንገሻ ሥዩም። አዋሳን ስታይ በዘፈቀደ ሳይሆን በዘመናዊ ፕላን ነው የተሠራችው። በወቅቱ አዋሳን አልፈን ዲላ ተጋብገር ሄጃለሁ። ሃያ ምናምን ዓመት ቢሆነኝ ነው ሰድሜዬ። የታሳቅ እህቴ ልጅ ጋብዞ ጠራኝ። በሰድሜም ይበልጠኛል። እዚያ ሂጀ ተስተናገድኩ። ሚስቱ ጉራጌ ናት። ታውቅበታለች መስተንግዶውን። ዞር ዞር ብለን እንምጣ አለና ወሰደኝ። አሁን ስገምት እርግጠኛ ባልሆንም ከቤቱ የግማሽ ሰዓት መንገድ ሄደን ሐውልት አለበት ቦታ ደረስን። በእኔ ግምት ከአክሱም ሐውልት ትንሽ የሚያጥሩ የወደቁ የድንጋይ ሐውልቶች ናቸው። ቅርፃቸው እንዳለ የወንድ ልጅ ብልት ይመስላሉ።

"በእውነት! ቁላ አልኩህ እኮ?!" እየሳቀ "ልክ ነህ ግን፣ እንኳን ነግረውን ስናየውም አናምንም" አለ።

"የሴትን ልጅ ብልት ጨምሮ እንዲህ ዓይነት ሐውልት ታይቶን ውስጥ አለ። ፈጣሪዎቻችን ተብለው የአምልኮ ሥርዓት ይፈፀምበታል ብለኸኝ ነበር። አምን ብዬሀለሁ። አገሩ ግን ሕንድ ነው።

አራትን መሠረት አድርጎ ክርስትና በዚህ በኩል እስልምና በዚያ በኩል አልሆነም? እንደዚያ ከሃንዱይዝም ቡድሂዝም ይወጣል። ሕንድ ስትገባ የሌለ አማልክት የሌለ አምልኮ የለም። ያልከውም የመደሰቻና የመራቢያ አካሎቻችን ሐውልት ተሠርቶላቸው እንደ ፈጣሪ ይመለካሉ።

ደቡብ ኢትዮጵያን ስናነሳ አርባ ምንጭን አይቼዋለሁ ከምንጩም በቦይና ቅጠል ቀድቼ ጠጥቻለሁ። ሲጣፍጥ ጣዕሙ የጎንት ውሃ ማለት ነው።

ትግራይ ደጋማ ሄጃለሁ። በትግራይ ከጀመርኩ ይበዛል። እ! በቂ የቱፑ ክር ላይኖርህ ስለሚችል...አጠር አርጌ ላሳይህ አልችልም፣ የያዝነው ርዕስ ሰፊ ነዋ!

ከሃያ ዓመታት በኋላ ትውልድ አገራችን ሄድኩ። የዘመኔ የኅረመኛ ይኸውልህ ከመዚና ወረድኩ። በእግሬ ሄድኩ። ከዘመ ቤታችን ከማዶ ሲታይ እናቴ አገኘችኝ። እልልታዋን አቀለጠችው። ሁልጊዜ እኮ ወለላይ ዝም ብላ ነው የማውቃት። በጣም ኅረመኛ። እልል የሴቶች ቋንቋ ነው። እኛ ኮ እልል አንልም። ነሸጥ ካላደረገን በስተቀር"።

እንግዲህ አገር ቤት ለዕለታት ቆየሁ። ደስ የሚል ጊዜ ከወላጆቼ ጋር አሳለፍኩ። ቀናት አለፉ። አዲስ አበባ ተመለስኩ። እንዲህ እንዲህ ስትል አያሌ ምልልሶች ይኖራሉ። ከረጅም ዓመታት በኋላ አባቴ ሞቱ። እንግዲህ በአገሩ ባሕል ሬሣውን አሳድረህ ነው የምትቀብረው። እንደሞቱ በየኮረብታው ላይ "ኡ!ኡ!" እየተባለ ይጮሃል። ጩኸቱን ይቀባበሉታል። "እገሌ እገሌ ሞተዋልና ቅበሩን ይላሉ" እየተባለ ይለፈፋል። ያኔ የሚታወቀው ዘመድ አዝማድ፣ ጎረቤት፣ ወዳጆቻችን ይመጡና ሚቹን ይሸኙታል።

እንዲያም ሆኖ ለቀብር የማይደርስ አለ። ሁለት ሦስት ቀን አይደለም አስራ አምስት ቀን የሚርቅም አለ። እርሱን ለመካስ አጎበር የሚባል የቀብር ሥርዓት አለ። አጎበር ማለት ሬሣ የሌለበት ልክ! እርም ማውጫ ነው። ያኔ ከአዲስ አበባ ተነስተን ለአቦይ አጎበር ነው የምንደርሰው እጁደረስን አገሬው ግልብጥ ብሎ መጣ። እየህ? አቦይ ለካ ቀብር ካለ ይሄዳሉ። ሰው ከታመመ ይጠይቃሉ።

ስለዚህ እሳቸውን ለመሰናበት የመጣው በሺዎች የሚቆጠር ሕዝብ ነው። ያኔ ነው በጣም የገረመኝ። ያ ወዴት ይወስድሃል መሰለህ? እዚህ አገር መጥቼ በቀይ ሽብር ዘመን አደጋዎችን እኔ እውር ሆኜ ሳልፋቸው የአቦይና የወለላይ ውቃቢ መልአክ እየጠበቀኝ መሆን አለበት። በእኔ ቢሆን ነጎድጓድም ይጣኛል።

ከረጂም ፀጥታ በኋላ "የት ነን?"

ጎሽ ውል አትረሳም። በትግራይ ታሪክ ውስጥ ከሁሉ ጎልቶ የሚታየው ስሑል ሚካኤል ሳይሆን አይቀርም። ጎንደር እርስ በርስ ጠርነት እንዳይነሳ ፈርታ ተወጥራለች። አንዱ ወገን ስሑል ሚካኤልን ድረሱልን ብለው ላኩባቸው። ስሑል ሚካኤል ከበርካታ ሠራዊታቸው ጋር መጡ። ጎንደር ገቡ። ሁኔታዎችን አዩ። ደብተራዎችን አነጋገሩ። "እንዴት እናርግ? እኔ መንገስ እፈልጋለሁ" አሉ። በዲፕሎማቲክ ቋንቋ ሳይሆን አይቀርም የተናገሩት። "ያለውን ንጉሥ እንዴት ገለል እናድርገው?" አሉ።

"ንጉሥማ ከገደሉ ደም ካፈሰሱ ለሰባት ትውልድ የእርስዎ ዘር ሊነግስ አይችልም" አሉዋቸው። በቃ ይቅርብኝ ብለው ሊተውት ሲሉ፣ ሌላ ተንኮለኛ ደብተራ "ደም ሳያፈሱ በሻሽ አንቀው ማሰናበት ይቻላል" አላቸው።

"እውነቱን ነው!" አሉና ራሳቸው አዜን አንቀው ገደሉት።

"በጨለማ የተሠራውን በብርሃን የሚያይ አለ" የሚሉት ብሂል የሚሠራው ለአምላክ ብቻ አይደለም። ለሰውም ነው። ወንጀሉን አንዱ ላንዱ እያለ አዳረሰው። እሳቸው ሀገር ሰላም ብለው አከሱም ሊነግሡ ሄዱ። ቀሳውስቱ "ደም ያፈሠሠ..." አሉዋቸው። "እኔ ደም አላፈሰስኩም" አሉ። "ደም ማፍሰስ ቃል ናት እንጂ አንቀህ ገለሃል" ብለው ከለከሏቸው። እዚህ ላይ የዘመኑን አስተሳሰብ ታደንቃለህ።

"እሺ" አሉና ሕጉን ስሑል ሚካኤል አከበሩ፣ እንጂ ማንም እንዳደረገው ቦተልበት ሊቀቡ ይችሉ ነበር። ያኔ ዘመኑም አይፈቅድም ማለት ነው። ከዚያ "ባልነግስም የፈለኩትን አነግሣለሁ" አሉና ደስ ያላቸውን ያነግሡታል። ስሙ ነው እንጂ ሥልጣኑ በሳቸው እጅ ነው።

ይኼኔ ነው በሀገራችን ውስጥ የመጀመሪያውን ቀይ ሽብር ያካሄዱት። ጎጃም ሸፈተ። አጼው ስሑል ሚካኤልን ላኩ። አንዳንድ ጠረኛ ደግሞ አለ ተሸንፎ የማያውቅ። ጎጃም የሸፈተውን ገዮመው አሸነፉት። ተወልደ ሲነግረኝ አሁን የማጫውትህን ፈጨካኝ ድርጊት የፈፀሙት እዚያው ጎንደር እያሉ ነው። ከሌላ የሰማሁት ግን

አፈታሪክ ነው። አፈኛው እንደፈለገ ይነዳዋል ማለት ነው። ምንጊዜም የታሪክ ነብስ አለች።

ጎጃምን ድል አደረጉት አላልኩህም? "አውራውን ያዘው" አሉና ቆዳው እንዲገፈፍ አዘዙ። በሕይወት እያለ። ከገደሉት በኋላ ቢገፉት ይችሉ ነበር" አለኝ። ስልል ባለ፣ ባዘነና በተፀፀተ ልሣን "ተገፈፈ። በቆዳው ውስጥ ሳር ተጠቅጠቅበት። ላም ልክ ጥጃዋ ሲሞትባት ወዲያው መታለቢን እንዳታቆም ጥጃው ተገፎ በቆዳው ሳር ተነስቶሶ እንድትታለብ እንደሚደረገው መሆኑ ነው።

ያንንም አውራ የነበረውን ሰው ፈረስ ላይ አስቀምጠው አጀብ አዘውለት ለአጼ የምስራቹን በግልቢያ ደርሰው እንዲነግሯቸው አዘዙ። አጼ ልባቸው በሰጋት እንዳይንጠለጠል። ከዚያ ስሑል ሚካኤል ረጋ ብለው ሠራዊታቸውን አስከትለው ተንዙ። ከዚያ በኋላ ማነው የሚነግሳቸው?

ይህ ወዴት ይወስደናል መሠለህ? ስሑል ሚካኤል ሜርሞስ ብለው ከባለሟሎቻቸው ጋር ተቀምጠው በአገር ጉዳይ ሲነጋገሩ እንቅልፍ ወሰዳቸው። ከዚያም ትንሽ ቆይቶ ባንኩና "እናንተ፣ አሁንም ሥልጣኑን እኛው ነን የያዝነው?" አሉ።

"አዎን" ሲሉዋቸው።

"አቤት ጠላቶቻችን እንዴት ይከፋቸው!" አሉ ስሑል ሚካኤል።

አንድ ከትግራይ ፌሙረን ወደ ሌላ ጠቅላይ ግዛት እንሸጋገር። ማያምሻም ውስጥ የተወለዱ የአያቱ አባይ ተወልደ መድህን ታናሽ ወንድም አሉ። የፈረስ ስማቸው ተኽላት በፅሐ ነው። ተክለ ሃይማኖት ነው ስማቸው። በፅሐ (ጎረምሳ) ከተፍ የሚል ማለት ነው። ለአማርኛ አንባቢያን በአንድ ወቅት ስጥፋቸው ተክሌ አባ ድረስ አልኳቸው።

ጎበዝ ገበሬ ናቸው። ባለፀጋ ሆነው ልጆች ወልደው በሌላ ሰዎች ማሳረስ ሲችሉም እሳቸው ግን ግብርናን ሳይለዩት እንዳረሱ ነው የኖሩት። እንደመሰለኝ አውቀውታል። ሰውነት ሲንቀሳቀስ ነው ጤናማ የሚሆነው የሚለው ገብቷቸዋል።

በጣም ቀልደኛም ናቸው። እሳቸው ጠዋት ተነስተው እስኪመሽ በበቅሉ የሚጓዙበት አገር ሁሪያውን በሙሉ የእሳቸው ግዛት ነው። እዚያ ውስጥ ሕግ አይጣስም። ጎይለኛ ሜታ ሹም ወሳጅ አልባ ልጆችንና ባሎቻቸው የሞቱባቸው ሴቶችን ማናለብኝ ብሎ ርስት ሲነጥቃቸው ተሟጋች ናቸው። ሁልጊዜ እንደረቱ ነው። ቀልድም አግበስ እየተናገሩ ነው የሚሟገቱት። ጎገሬው እየተዝናና ይመዘግ በዋል፣ ያወራዋል።

አንዱ ጭቃ ሹም አንዱ ገበሬ በድንገት ቢሞት አሁን ነው የዚህን መሬት መጠቅለል ብሎ ሰፍ ሲል፣ አንድ የተቆረቆሩ የአገር ሽማግሌ አንዱን ጎረምሣ ይጠሩና "ለተክሌ አባ ድረስ ሄደህ አትነግርለትም?!" ብለው ይልኩታል።

ተሸላት በፅሐ ይደርሳሉ። ደረሱ ማለት ረቱ ማለት ነው። ዶን ኪሾቴ የትም ማንም ቢደፈር ቢበደል ይደርሳል አይደል? እኝህ ተክሌ አባ ድረስ አላበዱም እንጂ አንድ ናቸው። እንግዲህ አባድረስ የደረሱላት ሴት ቆንጆ ትሆናለች፣ ወይም ወጣት ነች። ውለታ ይኖርባታል። እነሆ በረከት ይሏታል። በዚህም ምክንያት በየቦታው ልጆች ወልደዋል።

ይገባውልህ። አንድ የዳሯት ልጃቸው ከባሏ ተጣልታ ቤታቸው ትመጣለች። "በማታ ምን ሆነሽ ነው?" ብለው ጠየቋት። ሌላ ሴት ወሽሞ ማኩረፏን ነገረቻቸው። እሳቸውም ተገርመዉ "ታዲያ እኛስ እንዴት አድርገን ወለድናችሁ? ሂጂ ወደ ቤትሽ! ከዚያ በኋላ በሽማግሌ እናያለን" አሉዋት።" ፈገግ ብሎ ጋሼ ሰብሐት እያሰተዋለን "ተክሌ አባድረስ እንዲህ ገብተው ባይዳኙ ባልየው ጠሙን ያድር ነበር። የትግራይ ገበሬ ሲፀልይ "ተመስገን ጌታዬ፣ ጎመኔንና እምሴን አትንሳኝ" ይላል።

ተረት ያወሩልኝ አሁን ትዝ የሚሉኝ አንዷ እትዬ ናቸው። የሥዩም ተፈራ እናት ናቸው። እትዬ ነው የምንላቸው። በስማቸው አንጠራቸውም። ከሥዩም ጋር ዓደኛማቾች ሆነን ሰንግባባ ጊዜ "አንተ ከእትዬ ጋር መተዋወቅ አለብህ" ብሎ ወሰደኝ። ያጫወቱን ብዙ ታሪክ ነው። ለልጆቻቸውም ቀደም ብለው አጫውተዋቸው ስለነበር "እትዬ፣ ያንን አጫውቺው" እያሉ ሪፈረንስ ይጠቅሱላቸዋል። እትዬም ደስ እያላቸው ቡናችንን እየጠጣን ያወጉልናል።

አንተ ልጅ ይበዛብናል። ብዙ አለ ነው። አንድ ሁለቱን ለቅምሻ? እናውጋ እሺ። አገር ቤት ነው። ከመንደር ይርቃል። ቤቱ ፈንጠር ብሎ ጎረቤት የለውም። ወንዙን ተሻግሮ አንድ ትልቅ ዛፍ አለ። ሰውየው ቤቱ በጣ ቁጥር ዛሬ ማታ ደግሞ አምስት ሆነው ጠበቁኝና..." ብሎ ለሚሰቱ ጉራውን ይነፋል።እንዴት እንዳንቆራጠጣቸው ይነግራታል። ይህም ጉራ ተደጋጋመና ሚስት ሰለቻት። አንድ ቀን የእሱን ልብስ ለብሳ ዛፉጋ ጠበቀችው። ሲመጣ ቁም አለችው።

ቆመ።

"ተንበርከክ" አለችው።

ተንበረከከ።

ከዚያ ሱሪዋን ዝቅ አድርጋ ቂጧን አፈንድዳ "ሳም" አለችው።

ሳመ።

ከዚያም "ከዚህ የተነሣህ ሮጠህ ከዓይኔ አስክትጠፋ ብረር" አለችውና ሩጫውን ሲጀምር እሷም በአቋራጭ ቤቷ ገብታ የዘወትር ልብሷን ለብሳ ጠበቀችው።

እሱ ሮጦ አለከልኮ ደረሰ። ማንም የለም ብሎ ቆም ብሎ ተረጋግቶ እንደገና ጉራዋ መጣች። ቤት ገብቶ "አምስት ሰዎች አጋጠመውኝ" አላት።

"ድምፃቸውን ሰሰማ ወደ ጨለማው ዞር አልኩና" ብሎ መተርተሩን ሲጀምር፣

"አንት ውሸታም!" አለችው።

"እንዴት?" ሲላት

"ስትመጣ እንዲህ እንዲህ አላጋጠመህም?" አለች።

"አዎን፣ አዎን፣ አዎን!" አለ።

"እና ቂጥ አልሳምክም?"

"አዎን።"

"እኔ ነበርኩ!" ስትለው።

"እኔ ደግሞ ይሀንን ቂጥ የት ነው እማውቀው እያልኩ እኩ ነው የሳምኩት"

እትዬ እንዲህ ዓይነት ጨዋታዎች ብዙ ያውቁበታል። አሁን ደግሞ ሜሎዲማ (ትራጀዲ) ያጫውቱኝን ልንገርህ።

ገደል አፋፍ አጠገብ ነን። ቆንጆ እርሻ አለ። ገበሬው ሸመገለ። ወንድ ልጁ ይጠረዋል። ከዕለታት አንድ ቀን የልጁ ሚስት ባለቤቷን "አሠናብተኝ!" አለችው። "ምነው? እወድሻለሁ፣ ጠንክሬ እየሠራሁ ነው፣ ምን በደልኩሽ?" ሲላት

"አንተ አይደለህም። አባትህ ነዘነዙኝ። አልቻልኩም። ሁልጊዜም እንደጨቀጨቁኝ ነው" አለችው።

"ጊዜ ስጪኝ።"

"እሺ!" አለች።

ልጅ አባቱ ጋ ሂደና "አባዬ ጥሩ ድረሽኛል። ለዚያም አመሰግን ሃለሁ። ቆንጆ ሚስት ነው የዳርክኝ። ነገር ግን በነገር ሳትጉተህ ሚስቴን ልታባርርብኝ ስለሆነ ወይ ዝም ትላለህ፣ አለበለዛም ሌሊት ወስጀ ገደል ነው የምጨምርህ። ልብ አርግ" አለው

"ዝም እላለሁ። ትክክል ነች። እሷ ምንም ያነደለችብኝ ነገር የለም። እንደልብ ነው የምታበላኝ። ቡጣም ነው የምታከብረኝ። በሽታ ሆኖብኝ ነው" ብሎ አባት ተናዘዘ። "ከእንግዲህ አይለም ደኝም" ዕድል ተሰጠው።

ጠባዩ ነውና፣ ሳምንት እንኳ ሳያልፍ ሚስት አሁንም መጣችና "አሰናብተኝ" አለች።

"ነዘነዘሽ?"

"አዎን።"

"በይ ራት እንብላ። ነገ ጠዋት አሰናብተዋለሁ" አላት።

ራት ከበሉ በኋላ አባቱን አዝሎ ወሰደና ገደል አፋፍ ላይ አወረደው "ከፈለክ ገደል ግባ፣ ከፈለክ የፈለከውን ሁን! አባቴ ስለሆንክ ግን አልወረውርህም" ብሎ ጥሎት መጣ።

ይህ ጎረምሳ ደግሞ ተራውን አረጀ። ልጁ ሲመረው አባት ባሕሪው ተለወጠ። እንደ ሼክስፒርና ግሪኮቹ ትራጀዲ ቴአትሮች ልክ መጣ። ቀደም ብዬ ያልኩህን አባት ደገመ። ምዕራፍ ሁለት ልትለው ብትችልም ታሪኳ እንዳለች የቅድምዋን ሆነች።

በመጨረሻ አባት አሳረፈም። ልጅ አዝሎ ሊጥለው ወሰደው። አፋፍ ሲደርሱ የታዘለው "እዚህ አውርደኝ። እኔም አባቴን ከዚህ አሳሳለፍኩትም" አለው።

ኢትዮጵያን በንባብ ላሳይህ፣ በዓለም ታሪክ መድረክ ላይ ሁሌም ኢትዮጵያ አንዱን ገፅ ባህሪ ሆና ታያታለህ። ይህንን በተመለከተ የፃፍኩትን አላነበብክም?

የኢትዮጵያን ታሪክ የምትጀምረው 3ሺ ብለህ ነው። ከመጀመሪያ ምዕራፍ ላይ የምታገኛት ሳባን ነው። የሳባ ታሪክ ውብ ነው። ለጥበብ ፍቅር ብላ ያንን ሁሉ መንገድ መሄዷ ይማርካል።

ሌላው የካሌብ ታሪክ እንዲሁ ያስደስታል። አንዳንዱን እየጠቃቀስን ላጫውትህ። አሁን ሱዳን አካባቢ ያለ አገር ድሮ ኑቢያ ይባል ነበር። ሜሮዌ ከተማቸው ነው። በወዲህ ደግሞ የአክሱም ሥልጣኔ አለ። ሁለቱ የለየላቸው ጠላቶች ናቸው። አፄ ካሌብ ዘመተና ኑቢያን ድምጥማጧን አጠፋው። ከዘመናት መረሣት በኋላ አርኪኦሎጂስቶች ሄደው ቆፍረው ሜሮዌ የምትባል ከተማ እንደነበረች አሳወቁን።

ካሌብን በራሱ ዓይን እያየን ጨዋታችንን እንቀጥል። አለዛ አይጥመንም። ባሕር ማዶ ያሉ ክርስቲያን አሕዛብ ተጨቆኑ። ያኔ እስልምና አልተሰበከም ገና ነበር። የቆስጠንጥንያ ንጉሥ ወደ ካሌብ የጠር ሰርዳኑ አድርጎ ጎረቤቶቹን ክርስቲያኖች እንዲታደጋቸው መልዕክት ላከ። ካሌብም የድረሱልኝ ድምፁን ሰምቶ ወሩን ሰበሰበ። መርከቦችም፣ ሠራዊትም፣ የጠር ዝሆኖችም አስከትሎ ዘመተ። ሄደው ተዋጉና ድል በድል ተጎናፀፉ። በዚያን ዘመን ማንም አረብ

ዝሆን አይቶ አያውቅም። ውጊያውም The year of the elephant ተባለ። ነብዩ መሀመድም ይህ ጦርነት በተካሄደ ባመቱ ተወለዱ።

ወላሂ! ካሌብ ከጦር ሲመለስ በመሬት ውስጥ ለውስጥ ነው የመጣው። ለወታደሮቹም መመሪያ ተሰጣቸው። ከሚነሱበት አገር አሸዋ አፍሰው እንዲመለሱ። አንዳንዱ ትንሽ ቆነጠረ፣ አንዳንዱም እሚችለውን ያህል ያዘ። እዚህች ቅድስት አገር ሲደርስ ያ አሸዋ ወርቅ ሆነ። ትንሽ የያዘውም ቆፈፈው፣ ብዙ የያዘውም ቆፈፈው። ጨምሮ ሊይዝ ይችል ነበራ! በዚህ ምክንያት የዘንባም አዘነ ያልዘንባም አዘነ ተባለ።

ወደ ምስር እንሻገራለን። የአሁንዋ ግብፅ ድሮ ስምዋ ምስር ነበረች። ከግብፅ ነገሥታት አብዛኛውን ጊዜ ፈርኦን ወንድ ነው። ነገር ግን ሕጋዊ መብቱን የሚያገኘው የእናቱ ልጅ ስለሆነ እንጂ የአባቱ ልጅ ስለሆነ አይደለም። አልጋው የሚወረሰው ከእናቱ ነው፣ ነገር ግን በወንድ ጉልበት ነው የሚረጋገጠው። በዚያን ጊዜ ሀትሸፕሱት የምትባል ንግሥት ተከሰተች። ይህች ሴት ከታላላቆቹ ፈርኦኖች አንዷ ሆነች። ይህች ሀትሸፕሱት ግማሽ ኢትዮጵያዊት ነበረች ይባላል። በእርግጥ የታወቀ ነገር የለም እንጂ። እንቅጥላለን፣ እንቀጥላለን እ! የት ነን አሁን?

ከግብጾች ጋር ነን? ይብቃን ስለግብፅ፣ ወደ ጥንት ግሪክ እንሂድ። አውራ ገጣሚያቸውና የባሕላቸው ዋናው መሠረት የሆነው ሆመር ስለኢትዮጵያ እንዲህ ይለናል "አማልክቱ በየዓመቱ አንድ ጊዜ የሰው ልጅን ከማሰቱዳደር ጣጣ ለማረፍ ወደ ኢትዮጵያ ሄደው፣ ድንቅ መስተንግዶ ተደርጎላቸው ይመለሳሉ" ኢትዮጵያውያን ደግሞ እንግዳ ተቀባይ፣ የእግዜር እንግዳ ባዮች ነን። ይህ አባባል የሚሠራው በገጠር ባሕላችን ነው እንጂ፣ የአዲስ አበባውማ ቁሪስት ብላ! ነው የሚልህ። ሠልጥኗላ!

ወደ ኢየሩሳሌም ስንሄድ እዚያም ኢትዮጵያን እናገኛታለን። ከ12ቱ ሃዋርያት አንዱ የሆነውን ፊሊጶስን መንፈስ ሂድና ወንዱል ስበክለት ለኢትዮጵያ ንግሥት ጃንደረባ ይለዋል። ይህ ጃንደረባ ለንግሥቲ እንደ ገንዘብ ሚኒስትሯና የውጪ ጉዳይ ኃላፊ ሎምር ነው።

ይህ ሐዋርያ ሲመጣ ጃንደረባው ሰረገላ ውስጥ ተቀምጦ ትንቢተ ኢሳያስ ውስጥ ስለ ኢየሱስ ያለውን ትንቢት ሲያነብ ሰማው። "ሰላም! ግባ" ብሎ አስተናገደው። "የምታነበውን ተረድተኸዋል ወይ?" ሲለው "ማን ነገረኝና እረዳዋለሁ?" አለ "እኔ እንግዲያው

ልግለፅልህ፡፡ አሁን ያነበብከው ትንቢት ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው" ብሎ ወንጌልን አስተማረው፡፡ ጃንደረባው ይህንን አድምጦ "እንግዲያው ውሃ እዚህጋ አለ፣ እኔ ብጠመቅ የሚከለክል ነገር አለ እንዴ?" አለው፡፡

"ይፈቀዳል እንጂ" አለውና ሐዋርያው አጠመቀው፡፡

የመጀመሪያው ክርስቲያን ቁጥር ቆስጠንጢኖስ ሆነ፡፡ እናቱ ንግሥት እሌኒ ከልብ ክርስቲያን ናት ከልብ፡፡ ጸም ጸሎቱ ስግደቱ ሳይቀር፡፡ በዚያ ዘመን የኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል ጠፍቷል፡፡ የት እንደገባ አያታወቅም፡፡ ኢሌኒ እየሩሳሌም ሄደች፡፡ እዚያ ሱባኤ ገባች፡፡ "እጣን አጭሺ" ተብሎ በራዕይ ተነገራት፡፡ በበነጋታው ጠዋት ደመራ የሚያክል እጣን ተለኮሰ፡፡ ጢሱ ወደ ሰማይ ወጣና በቀስተ ደመና ቅርፅ በማማሸ ክብ ሠራና ሽቅብ ርቆ ቁልቁል በመመለስ ምድር ላይ አረፈ፡፡ ኢሌኒ ይህንን ስፍራ አስቆፈረች፡፡ እዚያም መስቀሉ ተገኘ፡፡

ለአራት ተቆረጠ፡፡ አንድ አራተኛው ወደ ኢትዮጵያ ተላከ፡፡ ግማደ መስቀል ይባላል ስያሜው፡፡ በዚያን ጊዜ አፄ ዳዊት ነበሩ፡፡ የት እንደሚያስቀምጡት ጨነቃቸው፡፡ ከልብ አማኝ ስትሆን ያስጨንቃል፡፡ በሕልማቸው "መስቀሌን በመስቀል ላይ አኑረው" አላቸው ጌታ፡፡ ምን ማለት ነው ብለው ቆላ ደጋውን ሲዘዋወሩ ግሸን አምባ ደረሱ፡፡ ሲያዩዋት ቅርፅዋ ልክ መስቀል ይመስላል፡፡ "እዚህ ነው ቦታው" ብለው ንጉሥ ዳዊት አስቆፈሩና መስቀሉን ቀበሩ፡፡ በዚህም ቦታ ላይ ግሸን ማሪያምን አሠሩ፡፡

"ነብዩ መሐመድ በጣም የሚወዷት የልጃቸው ባል ዓሊ ይባላል፡፡ በእምነቱም ጽኑ፡፡ ነብዩ ለዓሊ ፍቅራቸው ጥልቅ ነው፡፡ በአንድ ወቅት በእስልምና ተፃራሪዎች ይገደላል፡፡ በዚህም አሁን በእምነት ተከታዮች እንደ ሰማዕት ነው የሚታየው፡፡ ዘመናት አለፉ፡፡

ይገርመህ እንደገና በእስልምና እምነት ደግሞ ኢትዮጵያ ወደ መድረኩ ስትገባ ነቢዩ ከመካ ባለሟሎች ጋር ተጋፍጬና ለቅርብ ተከታዮቻቸው አደገኛ ጊዜ መጣ፡፡ ስለዚህ ነብዩ፣ "ሂዱ ወደ ኢትዮጵያ፣ የመጽሐፍ አገር ነው" አሉዋቸው፡፡ እስራኤልና ኢትዮጵያ ሁለቱ የመጽሐፍ አገር ይባላሉ፡፡ የመጽሐፍ ቅዱስ ማለት ነው፡፡

"ንጉሡ ይቀበላችኋል፡፡ እዚያ ቆይታችሁ ጊዜው ሲደርስ እንል ክባችኋለን" ብለው እላቸው ወደ መዲና ሄዱ፡፡ ተከታዮቻቸው ወደ እዚህ መጡ፡፡ አህመድ ነጋሽ ተቀብለው አስተናገዳቸው፡፡ የነቢዩን

ደብዳቤ አንብቦ እስልምናን እንዲያስተምሩት ጠየቃቸው፡፡ እስልምናን ተቀበለ፡፡ በእስልምና "አጥምቀውት" ማለት ነው፡፡

"ይህ አህመድ ነጋሽ ንጉሥ አይደለም፡፡" የአንድ አካባቢ አዛዥ ነው፡፡ እንደ ካሌብ ዓይነት ንጉሥ ሲኖር አብዛኛውን ቦታ ይገዛል፡፡ ይህኛው ለዘመኑ አጼ አገረ ገዢ ሊሆን ይችላል፡፡ በእነርሱ አህመድ ነጋሽ ነው፡፡ ተቀበላቸው፣ አስተናገዳቸው፡፡ ጊዜው ሲደርስ ነቢዩ መሐመድ በድል አድራጊነት መካ ሲገቡ "ኑ!" ብለው ጠርተዋቸው ወደ አገራቸው ተመለሱ፡፡ አንድ ሰው በሕልሙ ነቢዩ፣ ዓሊ እና አንድ ሚንባቱ ሊለየው ያልቻለ ሰው ቆመው ሲወያዩ አየ፡፡ ፍለጋ ጀመረ፡፡ ሐጂ እገሌ፣ ሼህ እገሌ ቢል አላገኘውም፡፡ ይህ በሕልሙ ያየው ሰው በእስልምና ሰም እምነት ላይ ታላቅ ሥራ ይሠራል ብሎ ስላመነ ምድረ አረብን አዳረሰ፡፡ አላገኘውም፡፡ ፈላጊው ሰውዬው ተጓዥ ነውና ወደ ኢትዮጵያ መጣ፡፡ በሕልሙ ያየውን ሰው ሐረር አገኘው፡፡ ስሙ አህመድ አልጊራኒ ይባላል፡፡

እኛ መሐመድ ግራኝ የምንለው ነው፡፡ ሕልመኛው ከአህመድ አል ጊራኒ ጋር እየተዘዋወረ የጀግና ጠረኛ ገድሉን ጻፈ፡፡ በመጨረሻም ፉቱሕ አል ሐበሻ በሚል ርዕስ መጽሐፍ ጽፎ አሳተመ፡፡ አበሻን ነጻ ለማውጣት ማለት ነው፡፡ ይህንን መጽሐፍ ነው የእኛ አገር ታሪክ ፀሐፊው ተክለ ጻዲቅ መኮሪያ የአህመድ ግራኝ ወረራ በሚል ርዕስ በጻፉት መጽሐፍ፣ በአብዛኛው የተጠቀሙበት፡፡

ለመጀመሪያ ጊዜ የጸሎት ማንቂያ አዛን "አላህ አኩበር" ያለው ኢትጵያዊ ነው፡፡ እውነት ነው፡፡ ስሙን ቢላል ይሉታል፡፡

እንዴታ! የሰነ ግጥም ጉልላታቸው አሌክሳንደር ፑሽኪን አያቱ አሌክሳንደር አኒባል ኢትዮጵያዊ ነው፡፡ ካስታወስክ ሩሲያዊው መምህራችን ሚስተር ሶሎዱሂን ሲናገር "Compared to Pushkin Shakespeare is a crying baby" ብሎን ነበር፡፡ ፑሽኪንን ከሼክስፒር ጋር ብናወዳድር ሼክስፒር የሚያለቅስ ሕፃን ነው፡፡

ይህ አሁን የማጫውትህ ትዝ ያለኝን ነው፡፡ በአንተ ንባብ ደግሞ ወደፊት ተጉዘህ የምታየው ብዙ ይኖራል፣ በየትኛውም ዘመን በተከሰተ ታሪክ ብትመረምር ኢትዮጵያዊ ገፀ ባህሪ ታገኛለህ፡፡

ሪቻርድ በርተን የሚባል ተጓዥና ታሪክ ጸሐፊ ሲያጫውተን የዘመኑን የሶማሌ ባሕል ጽሣየናል፡፡ ሀብታም የሆነ ሶማሌ ሴት ሲያጭ ልጃገረቹ በተርታ ይቆማሉ፡፡ አጪው ሙሽራ ከጎን ቆሞ

ቂጣቸውን ያያል። ከሁሉ ወደኋላ የወጣው ቂጥ ይመረጣል።ሆኖ ነዋ! ደሞስ የሴት ቂጥ ውብ አይደለምንዴ?

ፈረንጆች ከጥንት ግሪካውያን ሮማውያን አንስቶ "ይሂ ተአምረኛ አባይ የሚመነጨው የት ይሆን?" ብለው ለሺ ዓመታት ሲጠይቁት የኖሩት ጥያቄ ነበር። በነሱ ዓይን ነው ማየት።

ከካርቱም ከተማ ጥቁር ዓባይን ተከትሎ ተነስቶ እስከ ጎንደር ተጉዞዋል። በእርሱ ገድል አማካኝነትም ኢትዮጵያ እንግሊዘኛው ተናጋሪ ዓለም መድረክ ላይ ታየች።

ሌላ እንግሊዛዊ ታሪክ ጸሐፊ ላሜልውትህ። ቶይንቢ ይባላል። የሰው ልጆችን ሁሉ ከመጀመሪያችን እስከዛሬ የሚጠቀልል ታሪክ የጻፈ ነው። A Study of History ይባላል። በአስራ ሁለት ቅጽ ነው። ከአንድ አድናቂው ጋር ሆነው ወደ ሁለት ቅጽ አሣጥረው አስነበቡኝና በጣም ወደድኩለት።

ብዙ ታሪክ ጸሐፊዎች ሲጽፉ ወይም ስለ አንድ ጦርነት ብቻ፣ ወይም ረዘም ስላለ ዘመን ይጽፋሉ እንጂ እንደርሱ የሰው ዘርን በሙሉ ጠቅልለው ለመጻፍ አልሞከሩም። ቶይንቢ በመግቢያው ሲነገርህ ግለሰብ ይሁን፣ ጎሳ፣ አገርም፣ ሥልጣኔም ማኅበርም ብትል 'Challenge and Response' ናቸው የታሪኩን ሂደት የሚወስኑት።

Challenge ማለት ለእናንተ አገር እንዲህ ልንገልጸው እንችላለን" አሉኝ። (በእናንተ አገር ሲለኝ፡ በተራራማው አካባቢ የሚኖረውን የጋሞ ሕዝብ ማለቱ ነው።) "በዚህች ትንሽ ሀገር ውስጥ ራሳችሁን ቻሉ። Response እንችላለን ብላችሁ በምትኖሩበት ተራራ እያንዳንዷን ድንጋይ እያጠናችሁ፣ የተፈጥሮ ሀብታችሁን እየተንከባከባችሁ መኖሩን ቻላችሁበት። ግን በዚያ ተወስናችሁ የራሳችሁን ትልቅ ሥልጣኔ እንዳትገነቡ ቻሌንጁ በዛባችሁ።

ሃዋይ ደሴቶች ስንሄድ ደግሞ ገነት ውስጥ ነው የምንኖረው። ቻሌንጅ እዚያ የለም። ሐበሻ ሁሉ በእጃቸው ሁሉ በደጃቸው ነው እንደሚለው። ለመኖር የሚያስፈልጋቸው ከሚበቃ በላይ አላቸው። ስለዚህ ተፍጨርጭረው ትልቅ ሥልጣኔ ለመገንባት አልተጋበዙም።

እያልን ግሪክ እንደርሳለን። ግሪክ ትንሽ ለም መሬት ያላት ዙሪያዋን ማለት አስከሚቻል ድረስ በባህር የተከበበች ድንጋይ የሚበዛባት አገር ናት። ብዙ ደሴቶች አሏት። ስለዚህ ለመገናኘት በጀልባ መሆን አለበት። እያሉም መርከብ መገንባት ይኖርባቸዋል። ኤውሮፓን ለመውረር የመጣውን የፋርስ ጦር በመርከቦ ቻቸው ዝነኛው የሳላሚስ ውጊያ ላይ ድል አድርገው መለሱት።

የእነሱ ቻሌንጅና ሬስፖንስ ተመጣጣኝ ስለነበረ ያንን ድንቅ ሥልጣኔያቸውን ለመፍጠር ቻሉ።

እ! ቶይንቢ እስከዛሬ ድረስ የሰው ልጅ 26 ሥልጣኔዎችን ፈጥሯል ይላል። ከዚያም ውስጥ አንዱ የኢትዮጵያ ሥልጣኔ ነው።

የኢትዮጵያን ሥልጣኔ 'Fossil' ይለዋል። ፎሲል ማለት ከሚልዮ ናት ዓመታት በፊት ሲኖር የነበረ ፍጡር አሁን ድንጋይ ሆኖ ይገኛል ቅርውን እንደያዘ አቢሲኒያ ፎሲል ናት። 'Always the same!' ድግግሞሽ። ይኸው ቅዳሴውን ትሰማለህ?" በታዙተና በሰለቸው ገጽ አስተዋለኝ።

አውሮፓ Living Civilization ነው። ሕያው ሥልጣኔ እንደማለት ነው። ለውጥ! እንዲያውም ለውጥ ነው የሥልጣኔያቸው ሞተር። በነገራችን ላይ ቶይንቢ እዚህ እኛ አገር ዩኒቨርሲቲ 'Lecture' ሊያደርግ መጥቶ ነበር። ያም ብቻ አይደለም የአቢሲኒያን 'ፎሲል ሲቪላይዜሽንም' ለማየት ይሆናል።

እዚህ ጋ ልብ በል። ውዳሴን ብቻ ሳይሆን ወቀሣንም አይተህ መቀበል ይኖርብሃል። ጊቦን የሚባል ታሪክ ጸሐፊ እኛን ኢትዮጵያውያንን ሲገልጸን እንዲህ ይላል። "ኢትዮጵያውያን ዓለምን ረስተው እነሱም በዓለም ተረስተው ሺ ዓመት ያህል እንቀላፍተዋል"

እሱ አንድ ሺ ዓመት አለው እንጂ እኛስ ሦስት ሺ ዓመት ነው የተኛነው። ለምን መሰለህ?

እ? ማለት ጥሩ። ኮሂ ብቻ ስናደርግ፣ የኮሂ መዓት ስንሰበስብ ዘመናቱ አለፉ። በመጀመሪያ አንድ አዲስ ሐሳብ እዚህ ከመሞከራችን በፊት የት አገር ተደርጎ ያውቃል? ነው የምንለው። አዲስ ነገር ማድረግ መሞከር እርማችን ነው። እኛ ሀገር አዲስ ፈጠራ ከመሞከሩ በፊት በመጀመሪያ እየሩሳሌም መሞከር አለበት። እዚያው ድሮ ድንበራችን ላይ እንደቆምን 1966 ዓ.ም መጣና ደረማመሰው። ላሰብንበት የሕሊና ነፃነታችንን አግኝተናል። የዓለማ ችንን እውነታ ነው አሁን ዓይናችንን ገልጸን የምናየው።

እኔ ዘርዓ ያቆብን አላነበብኩትም። በደንብ ያነበበው ፈጣን ጭንቅላት ያለው አንድ ጓደኛዬ የነገረኝ ነገር አለ። ዘርዓ ያዕቆብ በመረምር የዘህ ዓለም ምስጠር ሊገባው አልቻለም። ዋሻ ውስጥ ገባ እንደ ባህታዊ። "እስኪገለጽልኝ ከዘህ አልወጣም" አለ። ከእግዚአብሔር ጋር እልህ ውስጥ ገባ። በኋላም "ተገለፀልኝ" ብሎ ዘርአ ያዕቆብ ከዋሻ ወጣ። በእኛም ዘመን ደርሶ ተነበበ።

ይህንን የነገርኩህን ታሪክ ያጫወተኝ ሰውዬ ያንተ ዕድሜ እኩያ ነው። ትንሽ ሳይበልጥህ አይቀርም። ቁሪዝም ኮሚሽን ይሠራ ነበር።

በአርቲስቲክ ሕንፃ ውስጥ አንድ አፓርትመንት ተከራይቶ ነው የሚኖረው። ጥሩ ደመወዝ እንደነበረው አስታውሳለሁ። እሱ ግን በዘርአ ያዕቆብ ፍልስፍና ተመሰጠና ሥራውን አቆመ። ኪራይ ቤቶች ያከራየውን አፓርታማ ግማሹን አከራይቶ በዚያ እየተዳደረ በራሱ ላይ የቤቱን በር ዘጋ። አልተገለፀለትም መሰለኝ በዚያ ፈጣንና አስተዋይ ሞንቅላቱ ምንም ሳይነግረን ሱባኤ ላይ እንዳለ ሞተ።

አዎን። ሳምነር እኛን ሲያስተምረን የጀዝዊት ዓይነት ፍልስፍና ስለሆነ አብሽቆናል እንጂ ለኢትዮጵያ ያለው ፍቅር ከበፊታና ዕውቀት ትልቅ ነው። ስለዚህ ሣምነርም ከበፊታ ይገባዋል።

"እ?" ትዝ አለው። ዓይኖቹ እንደ ከዋክብት አብሩ። አካሉን በቀላሉ ማጣጠፍ መዘረጋጋት ስለሚችል እንደኳስ ነጥሮ መደቢ ላይ እንደ ጃፓን ባሕል በጉልበቶቹ ተንበርክከ ተረከዙቹ ላይ ተቀመጠ። በእጆቹ ጉልቡቱን ደገፍ ብሎ ገለጻውን ጀመረ።

"የእምነት መመሪያ የሆኑት መጻሕፍትም ኢትዮጵያን ቅድስት አገር ይሏታል። ኢየሱስ ለእናቱ "ርስትሽ ናት" ብሎ የሰጣት ምድር ኢትዮጵያ እንደሆነች ይታወቃል። በተለይም በአርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ዓይን ስትመለከተው እውነትነት አለው።

ከታሪክ ጋር አያይዘህ ስትወስደው ደግሞ አንዳንድ ድንቅ የሆነ ነጠመኝ ታስተውላለህ። ይኸውም ዳግማዊ አጤ ምኒልክ ሞተው "አሉ" እየተባለ ሰባት ዓመት አገራችንን ገዝተዋታል። ሕዝቡ እንዳይሸበር ሲፈለግ እሳቸውን የመሰለ ሰው በርቀት ለሕዝብ እንዲታይ ይደረጋል። ይህ ሰውዬ ሳይሆን አይቀርም የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ ተዋናይ።" ከልብ ሣቀና፣ ቀጠለ። "በርግጥም የምኒልክ መሞት በዘመኑ የነበረውን ሕዝብ ሊያስደንጋጠው ይችላል። ልብ አድርግ፣ ምኒልክ ብልህ የሰላም መሪ ብቻ ሳይሆኑ ድንቅ ጥበብን አድናቂ ንጉሥ ናቸው። ዘመናዊት ኢትዮጵያን የመሠረቷት እሳቸው ናቸው። ትምህርት ቤት፣ ባቡር፣ መኪና፣ ሆቴል ብትል ሕክምና፣ ፖስታም ወደ አገራችን ያስገቡት ካህናቱን እየታገሉ ነበር። እነሱ አገራችን የጥንት ሆና እንድትኖር ይፈልጋሉ። ምኒልክ ደግሞ የምዕራባዊው ሥልጣኔ ጥቅም ገብቷቸዋል። እኝህን ጂኒዬስ የሆኑ መሪ ሕዝቡ ሲጠራቸው 'እምዬ ምኒልክ! እንቅልፌ ምኒልክ' ይላቸዋል። ታዲያ ሥልጣኔንም፣ ሰላምንም የሰጠህን መሪ ሞት መስማት ለሕዝቡ መራር ነገር ነው። ለዚህም ነው በተከታዮቻቸው ነዘኑ የተደበቀው። በጓላም ዘመን ገለጠው። ቀጥለው የመጡት መሪ ጃንሆይ ናቸው። የምኒልክን ችቦ ተቀብለው ቀጠሉ። የበኩላቸውን

ለማድረግም ጣሩ። ጃንሆይ ንጉሥ ብቻ ሣይሆኑ 'Statesman' የምትላቸው ናቸው።

አሁን ደግሞ ጃንሆይን ጃማይካዊ ሆነን በራስ ተፈሪያን ዓይን እንያቸው። እዚያ የሚኖሩት ጃማይካውያን ተገፍተዋል፣ በተወለዱ ቦት፣ በበቀሉበት ምድር ነፃ አይደሉም። በዚህ ጊዜ አገርህንም ትወየፋለህ። በመገፋት ብዛት። ወደ ምሥራቅ ተመለከቱ። በዚህች አካባቢ አንዲት ነፃነቷን ጠብቃ የኖረች ምድር አለች። ኢትዮጵያ ትባላለች። ለራስ ተፈሪያኖቹ ይህች አገር የተስፋ ምድር ሆነች። ባንዲራዋን መለዮ እና ማኅተማቸው አደረጓት። እነሱን ሆነህ ስታስበው ጌታ በዚህች ምድር እንደገና ተወለደ፣ ማንነቱን ስናጣራ ራስ ተፈሪ የእኛ ጃንሆይ ሆኑ። ሰው አምላክ ሆነ፣ አምላክም ሰው ሆነ' የሚለውን ቃል አስታውስ።

የኛ እምነት ተከታዮች ከሁሉም በላይ ይህችን አገር ይወዷታል። ቦብ ማርሊንም ዜማውን አስታውስ። የማርክስ ጋርቬ ቅስቀሳንም ልብ በል። ስለጋርቬ ትንሽ ገለፃ ያስፈልግሃል? OK! የምንግርህ አንድ ነገር ብቻ ነው። ዓለም ራሷ ለጥቁር ሕዝብ ሲአል ሆነች። ጋርቬ ለወገኖቹ ነብይ ሆኖ ነጻዋን አገር አመላክታቸው። መሪው ጥቁር ነው። ነጻነት አልባውን አህጉር ወደ ብርሃን አየመራ ነው። ለእነዚያ ነፃነት ለጠማቸው ሕዝብ ጃንሆይ ሰው መሆናቸው ቀረና ሕያው አምላክ ሆኑ።

ጃንሆይ ይህንን አምላክነት ያጠናከረላቸው አንድ አጋጣሚ መፈጠሩን በርቀትም ቢሆን ሲነገር ሰምተናል። ላሜውትህ?

ጃማይካ በድርቅ ተመታ በነበረ ወቅት ጃንሆይ በጉዞ ላይ እያሉ ኤሮፕላናቸው ጃማይካ አረፈች። ልክ ወርደው መሬቱን ሲረግጡ ጠፍቶ የነበረው ዝናብ ዘነበ። በዚህ ወቅት የራስታ እምነት ተከታይ ሁሉ የጃንሆይን አምላክነት በግልፅ መሰከረ።" አሰና ቆመ። አካላቱን አፍታቶ ዝግ ባለ ሁኔታ መደቢ ላይ ተቀምጠ እግሮቹን ዘረጋቸው።

ጭቄ ብነሳና ዳግም የመኖር ዕድል ቢሰጠኝ? በዘመነ ካሌብ ብፈጠር ደስ ይለኛል። አይሆንም ከተባልኩ የጃንሆይን ዘመን እመርጣለሁ። እሳቸው በዘመናዊ ትምህርት ሊኮተኩቱን ደክመው ነበር። እኛ ግን ከጥቂቱ በስተቀር አብዛኞቻችን ፈጨነናን።

በታህሳሱ ግርግር አሜሪካን አገር ነበርኩ። ትዝ ይለኛል ተስፋዬ ገሠሠን ልሳበኝው ሺካጎ ሄጂ ኃው የሰማሁት። የጃንሆይ 'ቲፎ' ነኝ ብልም፣ በታህሳሱ መፈንቅለ መንግሥት መክሬ ለዘብተኛ ሆንኩ። የሙድ ነገር ነው። ሔጂ አላቆመው ነገር ማንበቤ ምን ዋጋ አለው? ተስፋዬ ግን

ጋዜጣውንም፣ መጽሔቱንም እየሰበሰበ በትልቅ ትኩረት ያነብል። እኔንም እንዳነብ ጋበዘኝ።

«አላነብም» አልኩት።

«እንዴት አታንብም? ይኸ እኮ የአገራችን ጉዳይ ነው» አለና ፈገግ አለኝ።

ማንበብ ጀመርኩ። በኋላም በ1966 አብዮት ጃንሆይ ከሥልጣናቸው ሲወርዱ አዲስ አበባ ውስጥ ነበርኩ።

መጽሐፍ ቅዱስ ሳነብ ኢትዮጵያን ብዙ ጊዜ ይጠቅሳል። ከወዳጄቼ ጋር ሳወጋ 41 ጊዜ እንደሚጠራት ነግረውኛል።

አምን መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በርካታ ጊዜ ኢትዮጵያን ይጠቅሳል ይህ በረከት ግን አሁን በምናውቀው የኢትዮጵያ ካርታ ስፋት ላይ ለምንነገኝ ብቻ አይደለም። የኩሽ ዘር ባለበት ሁሉ ነው በረከቱ የሚደርሰው። የኩሽ ዘር ባለበት በምናብ ስትሄድ ዓለምን ሁሉ ይታደጋል ልንል እንችላለን።

ዛሬ ከወንድ ልጄ ከኢያሱ ጋር ተገናኝተን ያጫወትኩት ስለ አቡነ ተክለሃይማኖት፣ ስድስት ክንፍ እንዴት እንዳበቀሉ። እግራቸው ተቆርጣ ቆይታ ክንፍ አብቅላ የበረረችበት ዕለተ ዓመቱ ባለፈው ወር በሃያ አራት መሆኑን አጫወትኩት እየሣቀ "እንዲህ እንዲህ ነይኑን ነው ሰነግረው የሰነበትኩት። ስለ ዝቋላ አቦ አጫወትኩት። ሌላውን እንግዲህ ፍላጎቱ ካለው ኤንሳይክሎፒዲያና ሌሎች መጻሕፍት ውስጥ ሊያነበው ይችላል።

እ! እንደሱ ነበር ውሎዋችን። እትዬን ግን እንኳን አስታወሰ ሰለኝ። እሳቸውንም አባ ኪዳነ ማርያምንም እጨምርለታለሁ። አሁን ጥቂት ቀን ሰላለው ታሪካዊ ቦታዎችን ለመጎብኘት ወደ ሰሜን ኢትዮጵያ ተጉዟል። ሲመጣ አጫውተዋለሁ።

አሁን ስለ ኢትዮጵያ ያወጋሁህን ባዕድ ሆኜ ባነበው? ሀብታም ከሆንኩ ኢትዮጵያን መጥቼ እጎበኛት ነበር። ኢትዮጵያዊ በመሆኔ ምንም አይሰማኝም። ለምን መሰለህ? ልጅ ሆነህ አባት እናትህና ሠፈርህ ነው ላንተ ዓለም። ከእርሱ ጋር ጥሩ ኑሮ ኖረህ አድገህ ከሆነ ሌላው ሁሉ ትርፍ ነው። ግን ደስ ይላል።

፱

ሚጢጢዋ ተዓምረኛ ደሴት

ሦስት አገሮች አሉኝ። እነዚህ አገሮች ውስጥ ለጥቂት ማምንታ ትና ለወራት ያህል ኖሬያለሁ። በተለያየ ምክንያት ጎብኝቻቸው ሳልጠግባቸው ተለያየን።

"ወይ አዲሳባ! ወይ አራዳ ሆይ!

አገርም እንደሰው ደናፍቃል ወይ" የሚለው ግጥም በከሣ ተሰማ ድምፅ ከወጋችን በስተጀርባ ቢሐሳብ እየተሰማን፣ ነው ይህንን የሕይወት ገጠመኜን የማጫውትህ።

ምንጫወተው ስለ እንግሊዝ፣ ፈረንሣይና አሜሪካ ነው። እያንዳንዳችንን እንደፍጥርጥራችን የሚለያይ እንግሊዝ የምንለው አገር አለ። እኔ በልቤ ቢያንስ የሁለት አገር ሰው ነኝ። የተወለደ ኩባት ኢትዮጵያና አዕምሮዬ ያደገባት እንግሊዝ አገሮቼ ናቸው።

የእኔ ትውልድ በትምህርት ቤት ባለፈበት ዘመን ኢትዮጵያችን እንደ ብዙዎቹ የአፍሪካና የእስያ አገሮች የእንግሊዝ ዓለም አቀፍ የባሕል ግዛት ወይም "ኤምፓየር" ዳር አገር ነበረች። ከዝቅተኛ ክፍል ጀምረን የምንማረው በእንግሊዝኛ ነበር። ከክፍላን የትምህርት መጻሕፍት ውጪ የምናነባቸው የእንግሊዝ ታሪክና ባሕልን በእጅ አዙር የሚያስተምሩ የእነ ቻርልስ ዲከንስ፣ የነ ዊልያም ሼክስፒርና ሌሎች የልቦለድ ሥራዎች ነበሩ። እኔም በልቤ ሐበሻ በአእምሮዬ የዳር አገር እንግሊዛዊ ሆኜ አደግሁ።

ለመጀመሪያ ጊዜ እንግሊዝ ስደርስ ከአውሮፕላን ማረፊያው ወጥቼ በዝንኛው ባለፎቅ የለንደን አውቡስ ተሳፈርኩ። ፎቅ ወጥቼ ወንበር ላይ ከአንዱ እንግሊዛዊ አጠገብ ተቀመጥኩ።

አንዷም መንገድ ወይም ሕንጻ እንዳታመልጠኝ ዓይኔ እንደ ጠረጴዛ ካስ ተመልካች ይወረወራል። ያነበብኩት ሁሉ ትዝ ይለኛል። እደነቃለሁ። በፊት የኖርኩበት ዓይነት ስሜት ይሰማኝ ጀመር። አጠገቤ የተቀመጠው ሰውዬ ከአምላክ የታዘዘልኝ ይመስል የመንገዱን የሕንጻውን ስያሜ ረጋ ባለ ድምጽ ይገልጽልኝ ጀመር።

ችኩል አትኩሮቴን እየተከተለ ይነግረኛል። ዕድለኛ አይደለሁ? ቀጠልን ወደ መሐል ከተማ።

ማነህ? ከየት መጣህ? ወዴት እየሄድክ ነው? እያለ በጥያቄ አላጣደፈኝም። አይቶኛል፣ የፈለግሁትንም ተረድቷል። ለንደንን ማስተዋወቁ ለርሱ ግብ ለእኔ ፕሮግራሜ ሆነ።

ከአቶቡሱ ሲወርድ ትልቅ የተጣጠፈ ወረቀት እየሰጠኝ "ይህ ያስፈልግሃል" ብሎኝ ተሰናበተኝ። ገለጥ አድርጌ ሳየው ለንደንን ቁልጭ አድርጎ የሚያሣይ ካርታ ነው። ለአዲስ ጎብኚ የሚያስፈልገው ዋነኛ ነገር። አማልክቱን እያመሰገንን ጉብኝታችንን እንቀጥላለን" አለና አረቄዋን ፉት አለ። በላይዋ ላይ ውሃ ተጎነጨባት። ወጡን ቀጠለ።

በነጋታው ሌላ ቅን እንግሊዛዊ የታክሲ ሾፈር አጋጠመኝ። እኒ አማልክቱ ለእኔ ያደላሉ!" አለና እጁንም ዓይኑንም በሠፌው ከፈተ።

"ታክሲዋ ባዶ መሆንዋን አረጋግጥኩ። ለንደንን ተዘዋውሬ ለማየት የምፈልግ እንግዳ ነኝ። ስንት ልከፈልህ?" ስለው ለንደን ተወልዶ ባደገ የሠራተኛ መደብ አነጋገር "ጎበዝ" አለኝ "ከኒ ነኝ" የለንደን ተወላጅ ነኝ ማለቱ ነው።

"ልክ ላንተ ለወጣቱ በጣም የማስፈልግህ አስጎብኚ አግኝተሃል። እንኳን ደስ ያለህ። ለአገልግሎቴ አንድ ፓውንድ ትከፍለኛለህ" አለኝ።

እውነትም ለእኔ ተመርጠልኝ የተላከ ጋይድ ኖሯል። ተወልዶ ያደገባትን ለንደንን ይወዳታል፣ ያደንቃታልም። ይኮራባታልም። ወደ ፓርላማ ሕንጻ ይዞኝ ሔደ። ስንገባ ባዶ ነው። ምናልባት ቀኑ የበዓል ዕለት ሳይሆን አይቀርም። አስጎብኚዬ ገለጻውን ጀመረ።

"ይኸውልህ በዚህ በኩል የሕዝብ ተወካዮች ተቀምጠዋል። ፊት ለፊታቸው እዚህ ጋ አመለከተኝ "ንግሥቲቱ የሾሙዋቸው የመኳንንት መደብ ተወካዮች (Lords) ተኮፍሰዋል። ጋይ ፋውክስን (Guy Fawkes) ቦምቡን እንደጨበጠ በዚህኛው በር ገባና እንዲህ ዘለለ!" ብሎ አስጎብኚዬ ጋይ ፋውክስን ተመስሎ ዘለለና "እናም ቦምቡን እንደዚህ አድርጎ ወረወረ!! ከዚያ በፈትም በኋላም ታይቶ ተሰምቶ የማያውቅ መዓት ወረደ" ብሎ መዳፉን እያራገፈ ከታሪካዊ ድራማው ወደ እኔ ተመለሰ።

እዚያው ሕንፃ ውስጥ በሌላ ታሪካዊ አካባቢ ነን። ገዳም ነው። በዚያን ጊዜ ነገሥታት በየተራ የተኳሉ የተዳሩበት፣ ሲሞቱም የሚቀበሩበት የተከበረ ቦታ ነው። ከዚያ፣ አስካሁን ማንም ጎብኚ ሳያየው የማያልፈውን ዌስት ሚኒስተር ገዳም (Abbey) ለማየት

በቴምስ ወንዝ ድልድይ ላይ በእግር እየተሻገርን አስጎብኚዬ ቆመ "ታዲያስ፣ ስለ ቴምስ ምን ታስባለህ?" አለኝ።

"እንደ አሰያየሚ ግዙፍ ሳትሆን ሲያዩዋት ሚጠጠ ወንዝ ነች" አልኩት።

ከአፈ ነጥቆኝ "አሜሪካዊው ሲጎበኛትም ይህንኑ ስሜት ነው የገለፀው። እንደዚህ ስንከሣር የተጻፈላት ቴምስ ወንዝ ይህቺ ነች? እኔኮ የአገሬን ሚሲሲፒን፣ ሚዙሪን፣ ናያጋራን፣ አማዞንን ሳይቀር አይቻለሁ። ከእነዚህ ሁሉ ግን በሐሳቤ የሚገዝፍብኝ ቴምስ ወንዝ ነበር። ይህቺ መቶ ባልዲ የማትሞላ ወንዝ" አለ።

"ጌታዬ" አለው አስጎብኚው ኮክኒ "ያንቼ እኮ ተራ ወንዝ እንዳይ መስልም። ታሪክ ራሱ በዚህ ድልድይ ሥር እየፈሰሰ ነው ንጂ" ሲለኝ፣ አባባሉን አጣጥሜ ሳልጨርስ ሌላ ጨዋታ ቀጠለልኝ።

አሁን በሞተር ጀልባዎች ጨዋኸት ምክንያት የቀረ የቴምስ ወንዝ አስደሳች ባህል ልንገርህ። ሰዎች ጀልባቸውን እየቀዘፉ በወንዙ ሽቅብና ቁልቁል ሲንሳፈፉ በፌዛዋ ሥነ ሥርዓት እየተደማመጡ ይወራረፋሉ። በዚህ በኩል ታላቁ ደራሲ ዶክተር ሳሙኤል ጆንሰን የሚያልፋቸውን ባለጀልቦ እንዲህ ብሎ አንጀቱን አራሰው፣ "ሰሙኝ ወይ ጌታዬ የእርስዎ ሚስትኮ ላይ ላዩን የሸርሙጣ አሳዳሪ እመቤት እየመሰሉ፣ ውስጥ ውስጡን የሌባ ተቀባይ ናቹዎ።"

ለንደን መሐል ትራፋልጋር አደባባይ ደረስን። እጅግ በጣም ረዣዥም በሆነ ክብ ዓምድ ላይ የታላቁ ፍሊት አድሚራል ኔልሰን ሐውልት ቆሞ ይታያል።

አደባባዩ ጋ ስንደርስ ታክሲያችንን ቆም አደረገና አስጎብኚዬ እንዲህ አለኝ። "ዝነኛው የመርከብ ውጊያ ደንማርክ በነጎንዛን ወደብ አጠገብ እየተካሄደ እያለ፣ የኔልሰን መርከቦች እያሸነፉ ነው። ከበላይ አካል ትዕዛዝ ተላለፈ። መልዕክቱን የሚያስተላልፈው ሰውዬ እዚያ ከሩቅ መርከብዋ ላይ ቆሞ በሁለት በትሮች ጫፍ ላይ የተሰቀሉ ባንዲራዎችን ወደላይ ወደታች ወደግራ ወደቀኝ እያውለበለበ ነው። እዚህ የኔልሰን መልዕክት ተቀባይ አቅርቦ የሚይላይ ፀሐፉን ባንድ ዓይኑ እያየ መልዕክቱን ጻፈና ለአድሚራሉ አቀበለ። ወደቡን ለቃችሁ ወደዚህ ተመለሱ ይላል። አድሚራል ኔልሰን አንድ ዓይና መሆኑን ታውቃለህ?"

ለአንተ እያጫወትኩ ልራሴም ደጋሚ ማውራቱን እኔም ወድጀዋለሁ። አንዳንዴ ደስ የሚልህን ጨዋታ ለሌላ ሰው የምታወራ ይመስልሃል እንጂ ለራስህም ነው የምትደግመው።

ወሬም ይደገማል! "አንዳንዴ እውር የመሆን መብት አለኝ" አለና ፍሊት አድማራል ኔልሰን ቴሌስኮፑን ተቀብሎ በዕውር ዓይኑ ላይ ደነቀረውና እንዲህ አለ "በእውነት ከዚያ የሚልኩት መልዕክት አይታየኝም። ውሂያው ቀጠለ። እናም ትዕዛዙ ሳይሻር ድል ለፍሊት አድማራል ኔልሰን ሆነች።

ሌላውን ዜጋ ቢሆን በአካል ጉዳተኝነት "ቻው" የሚለው የእንግሊዝ መንግሥት ኔልሰንን ገድልህን ቀጥል ታሰፈልገናለህ አለው።

መንገዳችንን ቀጠልንና ወደ አንድ ፕብ (Pub) ገባን። ቡና ሻይ ቢራ የሚሸጥባት ቤት። "Ye Cheshire Cat ይባላል። ገና እንደገባን "ለጉብኝትህ መደምደሚያ የመደብኩልህ ይሔ ፕብ ነው" አለኝ። አሰጎብኝዬ ሲቀጥል "የልብ ወለድ ደራሲያን ጉልላት አድርገን የምናየው ቻርልስ ዲከንስ ለመዝናናት የሚመጣው እዚህች ቤት ነበር። ና ወደዚህች ጠረጴዛ የእሱ ቦታ ይህች ነበረች ነው የሚሉት ታሪኩን የሚያውቁት።" ብሎኝ ስለ ቻርልስ ዲከንስና ስለተለያዩ ልቦለዶችና ገጸ ባሕርያቱ ሲነግረኝ ቆይቶ ዝም አለና፣ የገዛ ሐሳቡ እየፈነቀለው "አሰበው ጎበዝ!" አለኝ "አሁን እኮ የተቀመጥክው እንቁ ደራሲያችን ቻርልስ ዲከንስ ራሱ ተቀምጠበት የነበረው ወንበር ላይ ሊሆን ይችላል! ይታይሃል እንዴት ዕድለኛ እንደሆንክ?" አለኝ።

በርግጥም የማደንቀው ደራሲ ወንበር ላይ የተቀመጥኩ ያህል ደስ የሚል ስሜት ተሰማኝ። የታክሲውን ሾፌር ቅልጥፍናም አደነቅኩ።

ዘወር ዘወር አለና ተመለከተ። ማንም እንደማያየው አይቶ ቶሎ እጁን ሰድዶ ከቁንጠኛ ካርቶን መሳይ ክብ የሰነ ወይም የብርጭቆ ማስቀመጫዎች አንዷን አነሳና በፍጥነት ኪሴ ጨመራት። Ye Cheshire Cat ትላለች።

ብሔራዊ ሙዚዬማቸውን ጎብኝቻለሁ፣ አንተ! "ብሪትሽ ሙዚዬም" ማለት እኮ ራሱን የቻለ ዓለም ነው። ፈረንሣዮችም ሊቭር የሚሉት ሙዚዬም እንደዛው አላቸው፣ ውብ ነው ጥሩ ቅርስ ሰብስበዋል? ጥሩ ብቻ አይደለም፣ ሙሉ ነው። "ከብሪቲሽ ሙዚዬም" የማስታወሰው አንዱ እንዲህ ነው። እኔ የእንግሊዝ ቲፎዞ ነኝ። እዚያ "ኢጂፕሺያን አንቲኩዊቲዝ" እሚባለው ውስጥ ስገባ ያየሁት አስደነቀኝ። የግብፅን ደንጋያዋን በሙሉ ነው ያመጡት አልኩኝ። ቶሎ ቶሎ ብዬ ነው ያየሁት። ሁለት ሳምንት ነው ለንደን የቆየሁት። እዚያም እዚያም ሄድኩ፣ ግን የግብፅ ቦታ ነው በሙዚዬሙ ውስጥ ከሁሉ ያስደነቀኝ።

በዚያን ዘመን በመርከብ እንዴት አመጡት? እያልኩ አብሰለሰልኩ። እኔ ነኝ እንጂ እነርሱማ ችለውታል።

እንዴት መሰለህ፣ ቴምድሮስ እኮ ያገራችን ሀብት ነው። እኔን ሆነህ ስታስብ ስለቴምድሮስ ስትሰማ፣ የቲአትር ድርሰቶችን ስታነብ ስለምታድግ ሰው አገር ሄደህ እሱን ሳይሆን ሌላ ነገር ነው ማየት የምትፈልገው። አሚንሆቴፕ አራተኛ የሚባል ፈርኦን ነው ለመጀመሪያ ጊዜ "አንድ አምላክ ብቻ ነው" ያለው ብሎ፣ ሌላ ሁሉ ጣኦት ነው ያለው። የእኛ ሙሴ የአሚንሆቴፕ ደቀ መዝሙር ነበር የሚሉ አሉ። ኢጂፕሽያን ዲፓርትመንትን ሳይ በእርግጥም እንግሊዝ የነለምን አንድ አራተኛ ቢገዛ ነው ግብፅን ራሷን እዚህ ደረስ ያመጣት ነበር ያሰኘኝ።" አለና ተደንቆ "ይኸውልህ በዚህ አኳኋን ነበር ሚጠጠ. ግን ተንምረኛ ከሆነችው ደሴት ጋር የተዋወቅኩት...

***

I

ሀገረ አንክል ሳም

ኒውዮርክ እንደ ደረስኩ በአውሮፕላን ማረፊያው ያየሁት ኪነ ሕንፃ ከመደነቅ ይልቅ ታላቅ ድንጋጤ ውስጥ ጨመረኝ። ልብ አድርግ፣ የአሜሪክኖቹን ታሪካቸውን፣ ልብወለዳቸውን እያነበብኩ ነው ያደግኩት። ሲኒማቸውን በብዛት ተከታትያለሁ። እንደዚያም ቢሆን አስደንጋጩ የባሕሎች ግጭት (Cultural Shock) ውስጥ ከመግባት አላመለጥኩም። ከአውሮፕላኑ እስከ ሻንጣዬ መውረጃ ያለው ቦታ እንኳን ያለጥርጥር መዐት ሀብት ለማንባታው ፈስሶበታል። እንግዲህ አስተውል። አውሮፕላን ማረፊያውን ዞሬ ባይ ምን ያህል ያስደን ቀኛል? እኔ ይህቺን ብቻ አይቼ ተሸበርኩ። ሰዎቹን ላያቸው ግን ወጥ ብለው ይጣደፋሉ። ማንም ሲሳሳቅ፣ ሲጨዋወት አታይም። ሁሉም ዝም ብሎ መጣደፍ ነው። ይህ ሁሉ ሀብት በሚፈስበት ሀገር ፈገግታ እንኳን ሱሚ ነው" አለኝና ለአሜሪካውያኑ በጣም ተከዘላቸው።

በዚያ የወጣትነት ዕድሜ ስትሆን ትወስናለህ። እኔም ወሰንኩ። አገሬ እዚህ አሜሪካ ሥልጣኔ ላይ ከምትደርስ እንዳለች ትቅር ሰል ተመኘሁ። ምክንያቱም ምንም ደስታ በማይታይባት የሀብት ክምር ላይ ከምትኖር፣ ያጣሀና የነጣህ ሆነህ ሣቅህን ባትነፈግ ይሻላል። እንዴት የሰው ልጅ ሳቁን ይነጠቃል? ምን ዓይነት አገር ነው?! ሸይጣን ነው ጉድ የሠራቸው። "ማቴሪያል" ገንዘብ፣ "ቴክኖሎጂ" እያልክ ስታግበሰብስ አንተ በጣም የሚያስፈልግ ይመስልሃል። ሰለዚህ መስዋዕትነቴን ትከፍላለህ። ባገኘህ፣ በሰበሰ ብክ ቁጥር የደላህ ይመስልሃል። በመጨረሻ ላይ አንተ አግበስባሹ የለህም! እንደሰት ብለን በጣም እንለፋ ነበር። እዚያው ሰንደርስ መደሰቻችን የለም። በዚህ በኩል አሜሪካውያን ከስረዋል።

በወቅቱ ለሀገሬ የተመኘሁላት የኢጣሊያን ሥልጣኔ ነው። አሁን ሀብት ሳይበዛበት አይቀርም እንጂ፣ ጣሊያንን በወጣትነቴ ወቅት እንዳየኋት በቂ ሀብት ነበራት። ከውጪ ተመልካች ሆነህ ሰውን ስታየው ደስተኛ ነው። ይሠራል፣ ይበላል፣ ይጠጣል፣ ይደሰታል። እና በቃ ለሀገሬ የሚያስፈልጋት ዕድገት እንዲህ ዓይነቱ ነው ብዬ ተመኘሁ። በቅርቡ ግን አንድ አልቤርቶ ሞራቪያ የሚባል ኢጣሊያዊ ደራሲ የጻፈውን አንብቤ አዘንኩ።

ደራሲው እንዳለውም "አገራችን በጣም ጥሩ ነበረች። አሁን ግን ዕድገት መጠቀና፣ ሀብትዋም በዛና ሁሉም ነገር ተበላሸ" ብሎ ማዘኑን አንብቤያለሁ። ኢጣሊያኖችም እንደ አሜሪካኖች በሥልጣኔ ምትሀት ደስታቸውን እያጡ መጡ ማለት ነው።

የሀብት ነገር ካነሳን፣ በሀገር ደረጃ ከወሰድከው ከሁሉ የበለጠች ሀብታም አገር አሜሪካ ነች። ነገር ግን ሀገሮች ሁሉ ያላቸውን ሀብት ለማለሰብ ዜጎቻቸው እኩል ቢያከፋፍሉ ስዊድን ትበልጣ ለች። የሚደንቀው ነገር፣ ራስን መግደል የሚበዛውም በስዊድን ነው።

ጃፓኖች ራሳቸውን የሚገድሉበትን ሁኔታ የሚፈጥር የኖረ ባሕል አላቸው። "ሀራኪሪ" ወይም "ሴፑኩ" ይሉታል። ይህንን ሥርዓታቸውን በተመለከተ አጫውቼሃለሁ። ጃፓኖች ከምንም ነገር በላይ ክብራቸውን መጠበቅ ነው የሚያስቀድሙት። የስዊድኖች ራስን መግደል ግን የሀብት መዘዝ ነው።

ከየሀገሩ የተውጣጣን ለትምህርት ወደ አሜሪካ የተጋበዝን ሰዎች በመጀመሪያ ዋሽንግተን ዲሲ ውስጥ የሁለት ሳምንት

ሥልጠና ተሰጠን። ትምህርቱ ስለ አሜሪካን ታሪክ፣ ባሕልና ሕግ ነበር። ከአሜሪካኖች ጋር በባሕል ግጭት ሳንደናቀፍ ለመኖር እንዲያስችለን ዕውቀት እንድንገበይ የታቀደ ነበር። ሥልጠናው ሲያበቃ ወደ ተመዘገብንባቸው የትምህርት ተቋማት ተበታተንን።

ካላማዙ ወደምትባል ሚሺጋን ስቴት ውስጥ ወደምትገኝ ትንሽ የዩኒቨርሲቲ ከተማ በረርኩ። ከአውሮፕላኑ ስወርድ አንድ ጎረምሳ ነጭ አሜሪካዊ መጣና "ሚስተር ኢግዛቤር?" አለኝ።

"Yes?" አልኩት፣ እሰው አገር ሄጄ እግዚአብሔር መሆኔ እየገረመኝ።

"ዩኒቨርሲቲው እስከሚከፈት ገና አስራ አምስት ቀን ይቀረዋል። ከእኛ ቤተሰብ ጋር ነው የምትሰነብተው። ሚስቴና አንዲት ሁለተኛ ደረጃ የምትማር ልጄ ነን አብረን ያለነው" አለኝ።

መኪናው ውስጥ ገባንና ከተማው ዳር ወደሚገኘው ቤቱ ወሰደኝ። ያ ቤተሰብ በጣም የሚያስደስት መስተንግዶ አደረገልኝ። ልጅቱ መኝታዋን ለቀቀችልኝ። ትምህርት ሲጀመር ሰውዬው ወሰደኝና ከዲክ ጋር አስተዋወቀኝ። ዲክ ወደፊት በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ፈረንሣይኛ አስተማሪ ለመሆን የሚማር ወጣት ስለሆነ፣ እኔ ደባሉ እንድሆን መርጠኛል። የመረጠኝ በርቀት፣ ገና ዋሺንግተን ሥልጠና ላይ እያለሁ ነበር። ደነቀኝ የአሜሪካ አርቆ ማቀድ።

ከዲክ ጋር አንድ መኝታ ቤት ውስጥ ስንኖር ሁለታችንም ከመዋደድና ከመስማማታችን የተነሣ ዩኒቨርሲቲው ለገና በዓል ሲዘጋ ወደ ቤተሰቦቹ ጋብዘኝ ወደ ዲትሮይት ከተማ ተያይዘን ሄድን። የከተማው ዋና መንገድ ሌሊት በኤሌክትሪክ ያሸበረቁ የልደት ዛፎች በተርታ ቆመው ሲጠቅቀቡበት ማየት የሚያስደስት አዕምሮን የሚያስ ፈነጥዝ ትዕይንት ነበር። በነገራችን ላይ ዲትሮይት የአሜሪካ መኪናዎች ፋብሪካዎች ማዕከል ናት።

የዲክ አባት ፎርድ ካምፓኒ ውስጥ ትልቅ ቦታ ያለው ባለሙያ ነው። ሁሌም የሚያወራው ስለፈረስ ጉልበት ነበር። አንድ ዝሆን ከመኪና ጋር ሲመዘን ስንት ጉልበት እንዳለው ይተነትንልሃል። በሌላ ነገር ውስጥ የለበትም። ሚስቱ ደግሞ ኪነጥበብ አፍቃሪ ነች። ግን ግን ያጫውታት? መልክዋ ውብ፣ ድምፅዋ ሙዚቃ ነው። አባቱ ሁሌም ስለፈረስ ጉልበት ሲያወራ ሰለቸኝና ከቤታቸው ወጥቼ ቀሪውን ጊዜ ዋይ.ኤም.ሲ.ኤ በሚባል የወጣት ወንዶች ክርስቲያናዊ ክበብ ገብቼ ማረፊያ ተከራይቼ አላለፍኩ። እዚያ ረክሰ ያለ ምግብም ማረፊያም አለ።

አንድ ቀን ዲክ አስር ሣንቲም የያዘ እጁን ዘረጋልኝ። ምንድነው አሱ? ብዬ ስጠይቀው፣ ከሁለት ሳምንት በፊት ሰልክ መደወያ ሰጥተኸኝ ነበር" አለኝ።

"ታዲያ በእኔና በአንተ መካከል አስር ሣንቲም ይቆጠራል?"

"አንድ ቀይ ሣንቲምም በሆን ይቆጠራል።"

"በንደኛሞች መሐልም?"

"አዎና!"

እኛና እነርሱ ገንዘብን የምናይበት ዓይን ምን ያህል የተራራቀ መሆኑ ታየኝ። ግን ባሰበው፣ ባብሰለሰለው ሊገባኝ አይችልም። በዚህ ረገድ ሁለት የማይገናኙ ዓለሞች ነን፣ እኛ ኢትዮጵያውያንና አሜሪካውያን።

አሜሪካኖቹ ከእኛ በአንድ ሌላ ነገርም ይለያሉ። ይኸውም እዚህ ሀገራችን ሰዎች ትከሻ ለትከሻ ተቃቅፈው ወይም እጅ ለእጅ ተያይዘው እያወሩ እየተሣሣቁ ነው ዘና ብለው የሚሄዱት። አሜሪካኖች ግን ከግል ሐሳባቸው ጋር ብቻ እንጂ ከማንም ጋር ሳይነጋገሩ ነው ወደ መሥሪያ ቦታቸውም ሆነ ወደ መዝናኛ ሥፍራ የሚሄዱት። አንድ ፈገግታ፣ አንድ ሰላምታ የለም። በፍጥነት መራመድ ብቻ ነው። አቤት! እኛ ከውጪ ሰናያቸው ማላዘናቸው! ከዚህ ሁሉ ሀብት አንድም ደስታ ጠብ የሚልላቸውም አይመስልም።

የኒውዮርክ ከተሚዎችማ ከዚህም ይብሰባቸዋል። 'Candid Camera' ወይም ሐቀኛ ካሜራ የሚል አንድ የቴሌቪዥን ፕሮግራም ውስጥ አንዱን ሰውዬ እንደነ ዶን ኪሾት የጥንት ዘመን የብረት ልብስ የራስ ቁር አለበሱትና ታይምስ ስኩዌር በሚባል አደባባይ እንዲታይ በእግሩ ላኩት። ይህ ልዩ የሆነ ሰው በአደባባዩ ሲራመድ አንድም የኒውዮርክ ሰው ቆም ብሎ እንኳን አላየውም። እነርሱ እንደሆን ሲራመዱ እንዳይጋጩ ያህል ብቻ ነው አንድን ሰው በፈገረፍታ የሚያዩት።

እንዲህ ተፋጨንቀውና ተጠበው ሕይወት ከቋታቸው ጠብ የማታደር ግላቸው ብዙ ናቸው። አንዱ አሜሪካዊ እሑድ ቀን ይሠራል። ለምን? ዕድሜ ለመሴ፣ ዕድሜ ልካቸንን እንዳንለፋ በሳምንት አንዲት ቀን የምናርፍባት አለችን። እኛ ግን ለምን ቀንበሩ ወረደልን ብለን እንዳክራለን። ይህንን አሜሪካዊ ለምን በሰንበት ቀን እንደሚሠራ ጠየቅኩት።

"ሳሎናችን ውስጥ ቴሌቪዥን አለን፣ በእኔና በባለቤቴ መኝታ ቤትም አንድ ቴሌቭዥን አለን፣ አሁን ይህንን ሰንበት ሠርቼ የማገኘውን ገንዘብ ለልጄ መኝታ ቤት ቴሌቪዥን ለመግዛት ነው"

ብሎ፣ ምን ያህል የማቴሪያል ፍቅር እንዳጠመደው አሳይቶኝ አዝኖለሁ።

ከአንድ ሕዝብ ወጥተህ ወደሌላ ሕዝብ ሄደህ ስትኖር ልዩ ልዩ ባሕርያትና ባሕል ያጋጥምሃል። ይህ ገጠመኝ አስደንጋጭም፣ አሣዛኝም አስደናቂም ሊሆን ይችላል። ይህን አሁን የምንግርህን ገጠመኝ ያጫወትን ተረፈ አሥራት ነው። ከሐና ጋር ሰንጋቢም ሚዜዬ ነበር። በጣም የምንቀራረብ ጓደኞሞች ነን። መልኩ ቆንጆና ረጂም ነው። ቁመናው ከአበሻው ቁልቅ ወደ አሜሪካኖቹ ይቀርባል። ፈገግ ሲል በተለይ ሴቶች የሚረቱለት ዓይነት ወንድ ነው። አሁን ምን ሆነ መሰለህ?

አንድ ጥቁር አሜሪካዊ አለ። የእኛን ፍቅ ያጸዳል። ሊፍቱንም ከላይ ታች የሚነዳው እሱ ነው። ይህ ጥቁር ሰውዬ አንድ ቀን ተረፈን አሳፍሮ በሊፍት ሲሄዱ ዘሎ ተጠመጠመበት። ተረፈ ታነለና አመለጠው። "ወድጀሃለሁ! ፍቅር ይዞኛል" አለኝ ብሎ ነገረኝ።

ለተረፈ ግን የአሜሪካኖችን ባሕል በቲዎሪ ስለሚያውቀው ምንም አልመሰለውም። እንጂ እንዳልከው ለፀጉረ ልውጥ አስደንጋጭ ነው። የምትጠይቀኝ አለ? ወይስ እየመጣልኝ ስለሆነ ልቀ ጥልህ" አለኝ ጋሽ ሰብሐት።

"ጥሩ። አሜሪካኖች የገር መጨረሻ ሆነው የምታገኝበት ሁኔታ ያጋጥምሃል። በነገራችን ላይ የትም ብትሄድ የሕዝብ እርጉም የለውም። የመንግሥት እንጂ። እኔ እዚያ በነበርኩ ሰዓት የአሜሪካኖችን ገርነት አስተውያለሁ። አንዷን ላቀብልህ ነው።

በሌላ ጊዜ ከአንድ ነጭ ዶክተር ሻድለር ከሚባል ሰው ጋር አትላንታ ጆርጂያ ሄድን። በአትላንታ ወደብ ላይ የምትንሳፈፍ የቀድሞ ጊዜ የሚልዬነሮች መንሸራሸሪያ ጀልባ የነበረች አሁን ግን 'Down the hatch' ስንተረተመው ቁልቁል ወደ መርከቢቱ ከርሰ የምትባል በጣም ቆንጆዬ ምግብ ቤት አለች። እዚያ ለምሣ ጋበዘኝ። በታክሲ ወደዚያ ለመሳፈር ቆምን። ባለ ታክሲዎች ሲመጡ ምልክት ስናሳያቸው ዝም ብለውን ያልፋሉ። ምን ነካቸው? ስንል አንዱ ነጭ የታክሲዎን መስተዋት ዝቅ አድርጎ "ታክሲ አሁን አታገኙም፣ አድማ ላይ ነን" አለን።

ዶክተር ሻድለር አንድ ብልሀት ብልጭ አለችበት። አማከረኝና ተስማማሁ። አንድ ጥግ ላይ የቆመ ታክሲ ጋ ሄደ ነጂውን "ለምንም ሰው እንዳትናገር። ኃይለ ሥላሴ የኢትዮጵያው ንጉሠ ነገሥት ያውልህ። እዚያ ጋ ቆሜል" አለና ወደኔ አሳየው። "ተራ ግለሰብ መስሎ አገራችንን እየጎበኘ ነው። ለአገራችን እንግዳ ስትል

በአድማው ውስጥ መሣተፍህን ጣስና ወደቡጋ ዳውን ዘ ሃች ምግብ ቤት አድርሰን" አለው።

"እሺ። እልፍ ብላችሁ እዚያጋ ጠብቁኝ፣ ሌሎቹ ባለ ታክሲዎች እንዳይናደዱብኝ" አለው።

ባለው ቦታ ጠበቅነው። መጥቶ አደረሰን። ማድረስ ብቻም አይደለም። ዶክተር ሻድለር ሊከፍለው ሲል "ያንተ እንግዳ የእኛም እንግዳ ነው። ገንዘብ አልቀበልህም። መልካም ጉብኝት!" አለንና ወደ አድማው ተመለሰ።

ዳውን ዘ ሃች ደርሰን ደረጃዎቹን ወርደን ምግብ ቤቱ ውስጥ ገባን። ዶክተር ሻድለር ምግብ ለምታቀርበው ወጣት ሴት እኔ ጃንሆይ መሆኔን ነገራት።

"My goodness! ታላቅ ክብር ነው" አለች ፊቷ በደስታ እየቀላ። በጥሩ ሁኔታ አስተናገደችን። በተመገብነውና በመስተንግዶው ረክተን ልንሄድ ስንል የአፍ ማበሻ ወረቀት ናፕኪን ይዛ ወደኔ ተጠጋችና በአክብሮት "ፈርመልኝ እባክህን" አለችኝ። በዚያን ጊዜ የነበርን ወጣቶች ሁላችን ልል እችላለሁ የጃንሆይን ፈርማ እናውቃት ነበርና ፈረምኩላት።

"በጣም ታድያለሁ! ቤቴ ስደርስ አንዱን ፎቶ አውጥቼ በሱ ቦታ ይህንን ክቡር ጌጥ አስቀምጠዋለሁ። ሸ. ዓመት ንገሥ" አለችኝ።

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ያችን ሴት ሳስታውሳት፣ አጋጣሚና እድል ከራስታዎች ጋር አሰተዋውቋት ይሆን? ብዬ አስባለሁ። ከእነርሱ ጋር ስትገናኝ ስለጃንሆይና አጋጣሚዋ በኩራት ስትተርክላቸው ይታየኛል። ራስታዎችም አምላካቸው የሆነው ንጉሥ እንዴት ቀላሉን ሕይወት እንደኖረው ተርከውላቸው አጋጣሚዋን ሲያምኑላት አስብና ፈገግ ብዬ እቀራለሁ። እራሷስ ራስታ ብትሆን በዚያ የእምነት ነፃነት በታወጀበት ዓለም ማን ምን ይከለክላታል?... ወዘተ

የትም አገር ብትሔድ ጥጋበኛ ጎረምሣ ያጋጥምሃል። ያ ጎረምሣ ሕዝቡንና አገሩን ስለማይወክል ጎረምሣውን እንጂ አገሩንና ሕዝቡን እንዳትጠላ መጠንቀቅ አለብህ። በተፈጥሮዬ ዝምተኛና ቄሮት ነኝ። ማንም ላይ አልደርስም። አንዳንዴ ሁሉም ነገር ከምችለው በላይ ሲሆን አውራ የምሆንበት ጊዜ አለ። ደግሉ፣ የኔ ቁጡ ባሕሪ ለአደጋ ቢያጋልጠኝም አምላክ በሕይወቴ ውስጥ ተዓምር ሠርቶ እንዳመልጥ ያደርገኛል። አንድ ጊዜ እንዲህ ሆነ።

ካላማዙ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ ነኝ። አንድ ጠዋት ቁርስ ልመገብ ወደ መመገቢያው ክበብ ብቻዬን ስሔድ ጉድ ፈላ። በጣም ረጃጅም የሆኑ ሦስት ነጮ ጎረምሶች በእኔ አቅጣጫ በኩሬደሩ ይመጣሉ።

ይላላቃሉ። ከዚያ በፊት ብዙ ሆነው የሚያጋጥማቸውን ጥቁር ከበው እንደሚደበድቡ ደጋግሚ ሰምቻለሁ። ዛሬ "የእኔ ተራ ሆነ አልኩ በልቤ። በቃ ቀኔ ደርሳለች፣ ማሃመሌሜም የለኝ፣ እየልኩ ከራሴ ጋር መከርኩ። ቀኝ ኋላ ዞሬ ፈትለክ ማለት ፈለግሁ፣ አልሸሹም ዞር አሉን እያስታወስኩ" አለና ሣቅን።

"እኔ ራሴ ውስጤ እንዳለ የማላውቀው የጉርምስና እልህ መጣብኝ። ደፋርና ቄሮስ መውጫ አያጣም አልኩ ለራሴ። ወደፊት ተራመድኩ፣ የመጣው ይምጣ ብዬ። ሦስቱም ወደል ጎረምሶች እየቀረቡኝ መጡ። ተገናኘን። ፊት ለፊቴ ቆመ። ቆምኩ። ከሁሉም ረዥሙ "ማነው ስምህ?" አለኝ በሚያስገመግም ድምፁ።

"ስብሐት" አልኩት።

"እኔ ሳባት! ማንም ሰው ቢደርስብህ፣ እንዲህ ትንሽ እንኳን ጫፍህን ቢነካው ለእኛ ንገረን። አሩን እናበላዋለን!" አለኝ።

"ገረመኝ ዘሎ ቢስመኝ አለች ሴትየ" አለ ፈገግ ብሎ ቄንቅላቱን እየወዘወዘ። "እሺ" አልኩት።

ከዚያ በኋላማ ወዳጆች ሆንን። ሽርኮቼ ሆኑ። ከዚያማ ምን ይጠየቃል? ካስ ጨዋታ ሁሉ አስተማሩኝ። "አሜሪካን ፋትቦል" የሚባል የጨዋታ ዓይነት አላቸው። ጨዋታው ላይ እኔ ስለጋ ሲያዩኝ በጣም ተገረሙ። እኔ ስለካስ በፍጹም የማውቅ አልመሰላቸውም። እኛም በአገራችን የእግር ካስ የምንጫወት መሆኑን ነገርኳቸው። ተደንቀው ወዳጅነታችን የጠበቀ ሆነ...

ላይብረሪ ሣይንስ ለማጥናት ነው አሜሪካን የሄድኩት። ይህንን ትምህርት እንድመርጥ ያማከረኝ የኮሌጃችን ዲን ነው። ብዙ ጊዜ ላነብ ስለሚያየኝ "ለአንተ የሚስማማህ ትምህርት የቤተ መጽሐፍ ሣይንስ ነው። ዕውቀት በሙሉ ተጨምቆ የሚገኘው እዚያ ውስጥ ነው" ሲል መከረኝ። አመንኩት። ወደ ካላማዙ ሄድኩ። ሁለት ሣምንት እንደተማርኩ ደበረኝ። አንደኛ፣ የከፍሌ ልጆች አብዛኞቹ ሽማግሌዎችና አሮጊቶች ናቸው። እነዚህ ሰዎች በጡረታ ላይ የሚገኙ ሲሆኑ፣ ትርፍ ጊዜያቸውን በዚህ መስክ አሳልፈው ሲመረቁ በዚሁ ሙያ ለማገልገል ፍላጎት አላቸው። ቁጥሩ አስተማሪዬ አሮጊት፣ ባለሻኛና ባለ ሙስታሽ ነች። ደብ ሁሉ ድብርቱን አባባሰው።

የምንማረው ትምህርት ደሞ ከእኔ ጎብረተሰብ ጋር ምንም ዓይነት ዝምድና የለውም። ለምሳሌ ልጥቀስልህ። የመጀመሪያው የአሜሪካ ቤተ መጻሕፍት ስንት ቅጽ ሸፈረው? የሚል ነበር። ይህንን ማወቅ ለኔ ምን ፋይዳ አለው? አያስፈልገኝም ስል ወሰንኩ። ሌሎችም ለራሴ በወቅቱ ያመንኩባቸው ምክንያቶች ታክለውበት ተውኩት።

አገሬ ገብቼ ለሕዝቤ ወደምሠራበት ትምህርት እንዲቀይሩኝ ጠየቅኩ። የውጭ ተማሪዎች አማካሪ በማመልከቻዬ አምናበት "እናስቀይርሃለን" አለች። እሷም ለሚመለከታቸው ሰዎች ሪፖርት አደረገች። "እምቢ" አሉኝ። እኔም በእንቢታዬ ፀናሁ። ሰባት ወር ሲኒማና ቴሌቪዥን እያየሁ ኑሮዋቸውንም እያስተዋልኩ ቆየሁ። ከዚያም እንለውጥልህ አሉኝ። እኔ ግን በዚያን ወቅት ወደ አገሬ መመለሱን ፈልጌዋለሁ። ተመለስኩ።

እንዲህ ነው። የምንማረው እኮ በኋላ የተሻለ ሕይወት ለመኖርና ባለንበት ማኅበረሰብ ውስጥ የራሳችንን አስተዋፅኦ ለማድረግ ነው። እንዲያው ዝም ብለው ትምህርት ጥሩ ነው፣ የተማረ ወድቆ አይወድቅም ስላሉህ ብቻ አይደለም። የዚያን ጊዜ በእኔ የተማሪነት ዘመን የተማረ የሰው ኃይል ጥቂት ነበር። ሥራ ደግሞ ከፊለሚን እንደልብ ነው። ለምሣሌ ከዩኒቨርስቲ ኮሌጅ ተመርቄ እንደወጣሁ አራት መሥሪያ ቤቶች ማመልከቻ አስገብቼ አራቱም ቦታ "ና" ብለውኝ ነበር። ስለዚህ ውጪ አገር ሄደህ መማር እስካላችንህ ድረስ፣ ለእንጀራ ብለህ ጊዜና ጉልበትህን ማባከን የለብህም። አሁንም ሳስበው ዝም ብዬ ለመማርና ወረቀቱ እንዲኖረኝ ፍላጎቱ ስለሌለኝ ውሳኔዬ ትክክል ነበር ብዬ አምናለሁ።

በየዕለቱ ሲኒማ ቤት እውላለሁ። ሦስት ሲኒማ ቤቶች ነበሩ። ይህ ከሰኒማ ቤት ዩኒቨርሲቲ የምመላለስበት መንገድ ሁለት የሚበዛበት ነው። የቢስኪሌት ሰንሰለት (ባቡሩን)፣ የብረት ቦክስና ጩቤ እየያዙ ከተማይቱን ቀውጢ የሚያደርጓት ጎረምሶች መናኸሪያ ነው። በዚያ ሳልፍ ሳገድም አንድም ቀን እኔን ይህ ሽብር አጋጥሞኝ አያውቅም። ጎረምሶቹ ወምበዴ ቢሆኑም ሰው ናቸው። እኔ ለአገሩ እንግዳ ለሰዉ ባዳ እንደሆንኩ ከሩቅ ያስታውቃል። ሰው ደሞ እንግዳን ያስተና ግዳል እንጂ አይተናኮለውም።

ሌላም ማኅበራዊ ሕይወት ነበረኝ። ዳንስ ቤት እሔዳለሁ። ባልደንስም ቁጭ ብዬ ማየት ደስ ይለኛል። ዲትሮይት ውስጥ አንድ ቀን በዳንስ ቤት በኩል አልፋለሁ። ሣቃ ነው። ምናልባት በግምት ሦስት ወይም አራት ሰዓት ቢሆን ነው። በዚያ ሳልፍ አንዱ የዳንስ ቤቱ አስተዋዋቂ ሮክ ብሎ እንዲህ እያለ ይጋብዛል። "ቆንጆ ቆንጆ ሴቶች ባሉበት በጣም ጥሩ ሙዚቃ የምትሰሙበት ዳንስ ቤት ይህ ነው። ግቡና ተዝናኑ።"

እኔም አባባሉን ስሰማ ልቤ ግባ ግባ አለኝ። ልግባ ተሪመድኩ። ጋባዡ አቆመኝና "ዕድሜህ አይፈቅድም" አለኝ።

ስሜቱ ገብቶኛል። እኔ ጥቁር ስለሆንኩ ገብቼ እንድስተናገድ አልፈለገም። እኔም፣ "ተሳስተሃል፣ ዕድሜዬ ይፈቅዳል ተመልከት ፓስፖርቴን" አልኩት።

የሚለኝ ጠፋው። "ባትገባ ግን ይሻልሃል" አለኝና በምክር አዘል ስሜት አጉተመተመ። ችላ ብዬ ገባሁ። ብዙ ሰው አልነበረም። ባንኮኒው አጠገብ ሄጄ ቆምኩ። አሁን ባለኔ ወንበር የሚባለው እሱ ላይ ወጣሁና ቁጭ አልኩ። ባሬስታው ምን መጠጣት ትፈልጋለህ" አለኝ።

"ኮካኮላ" አልኩት።

"ከፍያው እኩል ስለሆነ ቢራ ጠጣ" አለና ከፍቶ ሰጠኝ። እኔ ከተቀመጥኩበት ባንኮኒ ራቅ ብሎ አንዱ ነጭ ሰውዬ ከሴት ጋር ተቀምጠ ያስተውለኛል። "ሂይ! ከወዴት ነህ" አለኝ።

ነገር ፍለጋ እንደሆነ ገብቶኛል። "ከኢትዮጵያ ነኝ" አልኩት።

"የት ነው ኢትዮጵያ" አለኝ።

ነገርኩት።

"በአገርህ ውተት አላችሁ" አለኝ።

"አዎን።"

"በቆርቆሮ ውስጥ? እኛ የመፀወትናችሁን ማለትህ ነው?"

"አይ! ላሞቻችን የሚሰጡን ነው" ስለው በጣም ሳቀ። ሊያናፍጠኝ የነበረ ስሜቱ በርዷል። ይቅርታ አደረገልኝ ማለት ነው። ሴትዮዋን ጠጋ በይ አላትና ለሦስት ሆነን ማውራት ጀመርን።

"ከፈለክ ይህቺንም ሴትዮ ልጋብዝህ 20 ዶላር ካለህ" አለኝ።

"አ! ከ200 ዶላር በላይ የምታስወጣ ውድ የሆነች ወይዘሮ ነች" ስለው እሱም እሷም በጣም ሳቁ። "መልካም ምላስ ቁጣን ታበርዳለች እ! በተግባር ከወንናት። ይሆንን ገጠመኜን መልካም ዕድል እለዋለሁ።

አሜሪካኖች የአንዳንዶቹ አኗኗራቸው ከእኛ በጣም የተለየ ነው። በዚያም ምክንያት ለችግር ሲጋለጡ አንብቤያቸዋለሁ።

ብዙውን ጊዜ አንዳንዶቹ ሀፊ ማ. ውስጥ ብቻቸውን ይኖራሉ። ግንም ከጎረቤቱ ጋር አይተዋወቅም። ቢወልዱ አንድ ወይም ሁለት ነው። በጣም ሦስት። አንዱ አሜሪካዊ ቤት ሁለት ልጆች አሉ። ልጄ ለአቅመ አዳም ይደርስና ከእህቱ ጋር ሲጫዋወት ታምሪዋለች። እሷም ፈቀደችና እነሆ በረከት ይባባላሉ። "ያንቺ ከእማዬ በጣም ይጥማል" ይላታል።

ልጅትም "አባዬም እንዲህ" ብሎ ነግሮኛል" ብላው እርፍ አለች።

በነገራችን ላይ፣ በጣም የምናምር ነን እኮ? አቢሲኒያ የሚባለው ሐበሻ፣ እህ! ምክንያቱም ቀለማችን ወደ ጥቁር ሆኖ፣ የፊት ቅርፃችን ደግሞ ወደ ነፎች ነው የወሰደው። "ፐርፌክት ኮምቢኔሽን!" አንዷ ትዝታ እየመጣች ነው፤ እዚህ አዲስ አበባ የገጠመኝ።

በወቅቱ ጎረምሣ ነኝ። ጥቁር ነኝ። ፈረንጅ ነች ሴትዮዋ። ምናልባትም ከአምስት እስከ ሰባት ዓመት ትበልጠኛለች። መልኳ አስቀያሚ ነው። አኳኋንዋ እንደ ቆንጆ ሴት ትሽከረመማለች። መቼስ ሴት አይደለች? ወጥሳ ማረጥሳ" አለና ፈገግ ብሎ "በጣም አሳዘነችኝና ምን ችግረኝ አልኩ። እሁን ቢሆን አልችልም። እኔ በአሁኑ በሽሚነት ሰዓት አቅፌያት የማድረው ሴት ቆንጆ መሆን አለባት። እንድታሞቀኝ።

ያኔ ወጣት ስለሆንን ለቁንጅናው እጅግም ግድ የለንም። እኛ የምንፈልጋት ለሌላ ጉዳይ። የእናቴ ልጅ አይደለሁም? "Let me be nice" አልኩና አሳዝናኝ መሣማም፣ መተሻሸት ጀመርን። እንደዚህ እንደዚህ ስንል የአካል ጥያቄ ማንሣት ደረሰ። "ለምን አንድ ቦታ አንሂድም?" አልኳት። ምን አለች መሰለህ?

"እሱማ ለባሌ ብቻ ነው That is for my husband only!" አለችኝ።

ምን ዝም እላለሁ? "እኔኮ! የፈለግሽኝ መስሎኝ" ሰላት።

"Only this part" አለቺኝ። (እስከዚህ ድረስ ብቻ ነዋ)

እሷ የፈለገችው በሌላ ወንድ እፈለጋለሁ፣ ወይስ አልፈልግም? ለሚለው የአስቀያሚ ሴት ጥያቄ መልስ ለማግኘት ነው እንጂ በባሏ ላይ መሐሌድ አልፈለግችም።

አሜሪካንን ስናነሳ ጓደኛዬ ዌንዲ ኪንድረድ ትዝ አለችኝ። አሜሪካዊት ነች። እዚህ እኛ ሀገር ሥነ ጥበብ ትምህርት ቤት ሥዕል ለዓመታት አስተምራለች። አብሮቱ እንደ ፈንዳ ወደ ሀገሯ ሄደች። ዓመታት ቆይታ ስንናፍቀት ጊዜ ልትጎበኘን አዲስ አበባ ስትመጣ ከጓደኞቻችን መካከል እኔን አገኘችኝ። ሳስተናግዳት ቡና ቤት ይዛ መሄዱ ለእሷ አያስፈልጋትም። ለእሷ የናፈቀችን የአበሻ ምግብ የምትበላበት ጠጅ የምትጠጣበት ቦታ ነው ደስ የሚያሰኛት። ስለዚህ ሰንጋ ተራ ጠጅ ቤት ይዣአት ሔድኩ። ጠጃችንን አስቀድተን ፌዌታችንን ጀመርን። ደስ ብሎን እየተዝናናን ሳለ አንዱ አይቶን ደስ አላለውም። ፖሊስ ነው። በእሱ ቤት ሲአይኤ ላይ ደርሷል። አብሮቱ እንዳይቀለበስ መከላከል አለበት።

ጠራና ጠየቀኝ። ላስረዳው ሞከርኩ። ከጥርጣሬው ነብሱ አልነቃችም። ስለዚህ ፖሊስ ጣቢያ መሄድ ብቻ ነው የሚገላግለን። ያስቀዳነውን እን ፌርስ አንፌርስ አላስታውስም። ሒሳባችንን ከፍለን ወደ ፖሊስ ጣቢያው ሔድን። ፖሊስ ጣቢያ አዛዡ አስተዋይ ነው። የመፌረሻ ምክሩንም

ለገሰኝ። "በአረፈችበት ሆቴል መኝታ ቤቷ ከጎበኘሃት ይበቃሃል" አለኝ። በወቅቱ ከነበረው ጣጣ አኳያ ሳየው ምክሩ ትክክል ነው።

የአስተዋዩን ፖሊስ አዛዥ ምክር ተቀብዬ ልወጣ ስል ያንን ቀሽም አየሁት። አሁን ደግሞ በትህትና ከመጣንበት ጠጅ ቤት ሊመልሰን ተቅለሰለሰ። አመሰግናለሁ! ብዬው ወደ አረፈችበት ራስ ሆቴል መኝታዋ ድረስ ሸኘኋት።

አንድ ዘፈን አለች በአሜሪካን በዝቅተኛ ደረጃ ላይ የሚኖረውን ጎበረተሰብ ሕይወት የምታሳይህ። እኔ እዚያ በነበርኩ ጊዜ ትዘፈን ነበር። አለና በጎርናና ወፍራም ድምፅ፣

The Miner's Song

I was born one mornin'
It was drizzlin' rain
Lightening and trouble
Are my middle name
You load sixteen tons. What do you get?
Another day older and deeper in debt.
Saint Peter don't you call me, cause I can't go
I owe my soul to the Company store
I was raised by an old mommaline
The honk-tonk woman made me hop the line
If you see me comin' better step aside
A lot of men didn't, a lot o' men died
One first of iron, the other of steel
If the right one don't get then the left one will.
You load sixteen tons. What do you get?
Another day older and deeper in debt.
Saint Peter don't you call me, 'cause I can't go
I owe my soul to the Company store

*** *** ***

የማዕድን ቆፋሪው እንጉርጉሮ
በአንድ ማለዳ ነበር የተወለድኩት
በፌፍጋጋና ዝናባማ ዕለት
በመብረቅ ብልጭታ ታቀቃ
ይህ ሆኖ የስያሜዬ ላንቃ
አሥራ ስድስት ቶን ትቆፍራለህ፣ ከዚያስ ምን ጠብ አለልህ?

ነገ የባሰ ማርጀት፣ የባሰ ዕዳ ገባትቀት፣
ቅዱስ ጴጥሮስ እባክህን አትጥራኝ፣ ልመጣ አልችልምና
ለኩባንያው ግምጃ ቤት ነብሴን ዱቤ አስያዥለሁና፣
በባልቴቷ አዋላጇ ወደዚህ ዓለም መጣሁ
በሚያንባርቅ ድምፅዋ አንቃችኝ፣ እንደ ነብሳት አዘልላ
ሲያስታውሱኝ፣ በተሻለ ደረጃ ላይ እገኛለሁ
አብዛኛውን አልነበርኩም፣ አ! አያሌዎቹም አልፈዋል።
አንደኛው ሙሜዬ የብረት፣ ሌላኛው የብረት ብረት
የመጀመሪያውን ብትሸውድ፣ በቀጣዩ ትነረት፣
አሥራ ስድስት ቁን ትቆፍራለህ፣ ከዚያስ ምን ጠብ አለልህ?
ነገን የበለጠ ማርጀት፣ የባሰ ዕዳ ውስጥ መግባት
ቅዱስ ጴጥሮስ እባክህን አትጥራኝ፣ ልመጣ አልችልምና
ለኩባንያው ግምጃ ቤት ነብሴን ሸሜታለሁና

*** *** ***

በአሜሪካ አንድ ሀብታም ነበር። አሜሪካዊ ነው ሃዋርድ ዩስ ሀዩጅ *Hughes Haward Robard ይባላል። ከማንም ሰው ጀርም እንዳይተላለፍበት በመሰታወት ቢሮ ውስጥ በበርካታ ቴሌፎን ተከበ ነው ሥራውን የሚያከናወነው። የግድ ሰው ሊያናግረው ወደ ቢሮው የሚገባ ከሆነ እንግዳው ላይ ፀረ-ጀርም ተረጭቶበት በአካል እንዲያገኘው ይደረጋል። ይህንን ያህል ከሞት ቢቆራረጥም ሞት እንደሆን አትቀር" ብሎ ጋሼ ስብሐት በትካዜ ፈገግ አለና "ብቅ ብለው ለአጭር ጊዜ አሜሪካንን አይተዋት ሲመለሱ የአንክል ሳም ሀገር አሜሪካ ይህንን ትመስላለች። እኛ ካየናት ዓመታት ተቆጥረዋል። በግሞት አርባ ዓመት ሆኖታል። አሁንስ የኮምፒዩተሩን፣ የኢንተርኔቱን ሚዲንስ ፊሜምረን ከዚህ ርቀት ስናስተውላት ደግሞ አሜሪካ ምን ትመስል ይሆን? ... ሚዲንስ ፊክሽን እየሆነች ሄዳለች።

***

*HUGHES HOBARD ROBARD (1905-1976) በአሜሪካን ኢንዱስትሪና በፊልም ግዙፍ ባለፀጋ ከሆኑ ሰዎች መካከል አንዱ ነበር። እንዲህ ይጠቀሳት የነበረች ሀይውት 71 ዓመት ኖሮ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይቷል። The world book Encyclopedia ቅጽ 11 ገጽ 372

***

፲፩

ማሪያን - ላ ቤል ፍራንስ

ሁሌም የሚቆጨኝ በግብፅ ሰማይ ላይ ለበርካታ ጊዜ ሳንጥቀበቀ አንድ ጊዜም ዕድል ገጥሞኝ አገሪቱን አለመጎብኘቴ ነው። ወላሂ! ከእየሩሳሌም በበለጠ ሁኔታ! ታንገሻለች።

ተፈሪ መኮንን ስንማር እንግዲህ የጀዝዊት ቤት ነው ብለናል። እነሱ ፈረንሣይኛ ያስተምሩን ነበር። ከዚያም ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ስንመጣ ጀዚዊቶቹ ናቸው አብረውን የሄዱት። እዚያም ፈረንሣይኛ አስተማሩን። ከዚያ በኋላ ፈረንሣይ እስኩላርሺፕ ሰጠች። ለዮኔስኮ ነው የሰጠችው። ሌሎችም አገሮች እንዲህ ዓይነቱን ዕድል ለዩኔስኮ ይሰጣሉ። ዩኔስኮ ደግሞ ያሰፈልገዋል ለሚለው አገር የነፃ ትምህርት ዕድል ይሰጣል። ለእኛ አገር ሲሰጥ እኔ ደረሰኝ። እኔ ከትንሽ በላይ ፈረንሣይኛ ስለምችል፣ በተጨማሪም ፈረንሣይ አገር ከመሔዴ በፊት ሁልጊዜ ስለማነብ፣ ስለፈረንሣዮች የተሻለ ዕውቀት ኖረኝ በዚህም ዕድሉ ገጥሞኝ ወደ ፈረንሣይ ሄድኩ። አየር ማረፊያው ወርጄ ስገባ እንዲህ ሆነ። ለንደን ስገባም እንደእዚያው ነው የሆንብኝ። በቃ ይኸው ነው እንዴ ፓሪስ? አልኩ። መንገዶች፣ ፎቆች፣ ከተማ ነው በቃ። እንዴት ልበልህ? ፓሪስ እኮ በዘፈን፣ በተረት በስንት የፖለቲካ ፍትፍት፣ በስንት የሥነ ጽሑፍ ምንጭነት የምናነባት ናት። አሁን ዝነኛውን ገፀ ባህሪ ቩርሎክ ሆምዝ በአካል ብናገኘው እናምናለን? እንዲያውም! እንደዚያ ሆንችብኝ። ማመን አይቻልም። በቆይታ ለመድኩት። ትንሽ ቆየሁና ያችን መጻሕፍት፣ ሲኒማዎች ያስቀመ ሟትን ፓሪስ ቻው አልካት። የዐይዩ ወራት ነበር። በእንግሊዝኛ ስፕሪንግ ይሉታል። ውብ ጊዜ ነው። ሙቀትም በቂ አለ፣ ሴቶቹም እንደ አበባዎቹ ውብ ይሆናሉ። በዚያን ሰዓት በፓሪስ አውራ ጎዳና መንሸራሸር ነው። በተለይ ሻንዘሊዜ በሚባለው አውራ ጎዳና። በቀ ለካስ ዘፋኞቹም፣ ፋሽኑም፣ ሽቶውም ዓለም በሙሉ ይዟ እየረገጥነው የምንሄድ ባቡር መንገድ ጥበብ ሲሆን ሻን ወይ ማሪያን ላ ቤል ፍራንስ ጎብኝ በመሆኔ ሲአል እዚያው ውስጥ ስለሌለ ደስ አለኝ። በገዛ አገርህ እኮ ሲአልም አብሮህ ይኖራል።

ነገ የባሰ ማርጀት፣ የባሰ ዕዳ ገፍቀት፣
ቅዱስ ጴጥሮስ እባክህን አትጥራኝ፣ ልመጣ አልችልምና
ለኩባንያው ግምጃ ቤት ነብሴን ዱቤ አስይዣለሁና፣
በባልቴታ አዋላጇ ወደዚህ ዓለም መጣሁ
በሚያንባርቅ ድምፅዋ አነቃችኝ፣ እንደ ነብሳት አዘልላ
ሲያስታውሉኝ፣ በተሻለ ደረጃ ላይ እገኛለሁ
አብዛኛውን አልነበርኩም፣ አ! አያሌዎቹም አልፈዋል።
አንደኛው ጡጫዬ የብረት፣ ሌላኛው የብረት ብረት
የመጀመሪያውን ብትሸውድ፣ በቀጣዩ ትነረት፣
አሥራ ስድስት ቱን ትቆፍራለህ፣ ከዚያስ ምን ጠብ አለልህ?
ነገን የበለጠ ማርጀት፣ የባሰ ዕዳ ውስጥ መግባት
ቅዱስ ጴጥሮስ እባክህን አትጥራኝ፣ ልመጣ አልችልምና
ለኩባንያው ግምጃ ቤት ነብሴን ሸጫታለሁና

*** *** ***

በአሜሪካ አንድ ዐብታም ነበር። አሜሪካዊ ነው ሃዋርድ ዩስ ሮበርድ *Hughes Haward Robard ይባላል። ከማንም ሰው ጀርም እንዳይተላለፍበት በመስታወት ቢሮ ውስጥ በስርክታ ቴሌፎን ተከቦ ነው ሥራውን የሚያከናውነው። የግድ ሰው ሊያናግረው ወደ ቢሮው የሚገባ ከሆነ እንግዳው ላይ ፀረ-ጀርም ተረጭቶበት በአካል እንዲያፀናው ይደረጋል። ይህንን ያህል ከሞት ቢቆራረጥም ሞት እንደሆን አትቀር" ብሎ ጋሽ ስብሐት በትካዜ ፈገግ አለና "ብቅ ብለው ለአጭር ጊዜ አሜሪካንን አይተዋት ሲመለሱ የአንክል ሳም ሀገር አሜሪካ ይህንን ትመስላለች። እኛ ካየናት ዓመታት ተቆጥረዋል። በግምት አርባ ዓመት ሆኖታል። አሁንስ የከምጥዮተሩን፣ የኢንተርኔቱን ግዘንስ ፌሚሪን ከዚህ ርቀት ስናስተውሳት ደግሞ አሜሪካ ምን ትመስል ይሆን? ... ግዘንስ ፊክሽን እየሆነች ሂዳለች።

***

*HUGHES HOWARD ROBARD (1905-1976) በአሜሪካን ኢንዱስትሪና በፊልም ጥበብ ባለዚን ከሆኑ ሰዎች መካከል አንዱ ነበር። እንዲህ ይጠነቀቅላት የነበረች ሀይሙት 71 ዓመት ኖሮ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይቷል። The world book encyclopedia ቅጽ 11 ገጽ 372

***

፲፩

ማሪያን - ላ ቤል ፍራንስ

ሁሌም የሚቆጨኝ በግብዕ ሰማይ ላይ ለበርካታ ጊዜ ሳንገባበብ አንድ ጊዜም ዕድል ገጥሞኝ አገሪቱን አለመጎብኘቴ ነው። ወላሂ! ከእየሩሳሌም በበለጠ ሁኔታ! ታንጓጭለች።

ተፈሪ መኮንን ስንማር እንግዲህ የጀዝዋት ቤት ነው ብለናል። እነሱ ፈረንሣይኛ ያስተምሩን ነበር። ከዚያም ዩኒቨርስቲ ኩሌጅ ስንመጣ ጀዚዋቶቹ ናቸው አብረውን የሄዱት። እዚያም ፈረንሣይኛ አስተማሩን። ከዚያ በኋላ ፈረንሣይ አስኮላርሺፕ ሰጠች። ለዮኔስኮ ነው የሰጠችው። ሌሎችም አገሮች እንዲህ ዓይነቱን ዕድል ለዩኔስኮ ይሰጣሉ። ዩኔስኮ ደግሞ ያስፈልገዋል ለሚለው አገር የነፃ ትምህርት ዕድል ይሰጣል። ለእኛ አገር ሲሰጥ እኔ ደረሰኝ። እኔ ከትንሽ በላይ ፈረንሣይኛ ስለምችል፣ በተጨማሪም ፈረንሣይ አገር ከመሐዴ በፊት ሁልጊዜ ስለማነብ፣ ስለፈረንሣዮች የተሻለ ዕውቀት ኖረኝ በዚህም ዕድሉ ገጥሞኝ ወደ ፈረንሣይ ሄድኩ። አየር ማረፊያው ወርጄ ስገባ እንዲህ ሆነ። ለንደን ስገባም እንደእዚያው ነው የሆንብኝ። በቃ ይኸው ነው እንዴ ፓሪስ? አልኩ። መንገዶች፣ ፎቆች፣ ከተማ ነው በቃ። እንዴት ልበልህ? ፓሪስ እኮ በዘፈን፣ በተረት በስንት የፖለቲካ ጥናቶች፣ በስንት የሥነ ጽሑፍ ምንጮችነት የምናነባት ናት። አሁን ዝነኛውን ገዐ ባህሪ ሼርሎክ ሆምዝ በአካል ብናገኘው እናምናለን? እንዲያውም! እንደዚያ ሆነችብኝ። ማመን አይቻልም። በቀጥታ ለመድረስ። ትንሽ ቆየሁና ያችን መጻሕፍት፣ ሲኒማዎች ያስቀመጧትን ፓሪስ ቻው አልኳት። የፀደይ ወራት ነበር። በእንግሊዝኛ ስፕሪንግ ይሉታል። ውብ ጊዜ ነው። መውጥም በቂ አለ፣ ሴቶቹም እንደ አበባዎቹ ውብ ይሆናሉ። በዚያን ሰዓት በፓሪስ አውራ ጎዳና መንሸራሸር ነው። በተለይ ሻንዘሊዜ በሚባለው አውራ ጎዳና። በቃ ለካስ ዘፋኞቹም፣ ፋሽኑም፣ ሽቶውም ዓለም በውዳቸ ውም፣ ይሄ እየረገጥነው የምንሂድ ባቡር ኤመንድ ጥበብ ሲሆን ግን ወይ ማሪያን ላ ቤል ፍራንሶ! ነብሴ በመሆኔ ሰአል እዚያው ውስጥ ስለሌለ ደስ አለኝ። በዛ አገርህ እኮ ሰአልም አብሮህ ይኖራል።

አብራኝ አለች። እዚያ ግን ወይ ጉድ! እንኳን ሻንዘሊዜ በእግሬ ሄድኩ እላለሁ። ውብ ነው። በግንባታው፣ በአስተናጎፅዋ። በንባብ የምታውቃቸውን ሁሉ እንድታሰባቸው ያደርግሃል። እነ ማርሴል ፕሩስትን፣ ማዳም ሰዋንን ሁሉ አሰቤያቸዋለሁ። አልቤር ካሙንም፣ ኤሚል ዞላንም አትርሣ። በጣም የሚያምን አማኝ እየሩሳሌም ደርሶ ተመልሶ ቢያጫውትህ የሚሰማህን ስሜት አስበው። የእኔንም እንደአዚያ እንዳጫወትኩህ ውሰደው።

እግዜርዬው ኃያል ደራሲ ነው። ስቀህ ሲኦልን በረሳህበት ቢታ ትራጀዲውን ይልከውና ልብህ ቡነዙን በትር እንዲመታ ያደርግሃል። አዚያው ፓሪስ በነበርኩ ጊዜ ነው። ጆን ኤፍ ኬኔዲ የተገደለው። በቴሌቪዥን በየጓዳናው ሕዝቡ ሲያነባ አየሁና ለካ ፈረንሳይ ሰው ነው አልኩ።

ፓሪስ ሌላ ፍራንስ ናት። ፍራንስን ለሁለት እንክፈል። ወደ እንግሊዝና ጀርመን በሚዋሰነው አካባቢ ብርዳማና ቀዝቃዛ ነው። ደቡብ ደግሞ ሞቃታማ ነው። የደቡቡ ዋና ከተማ ማርሰይ ነች። ማርሰይ የአውሮፓ ወንጀለኞችና አመፀኞች ማዕከል ነች።

እስያ ውስጥ የሚመረተው ዕፅ አጥየም ወደ ምእራቡ ዓለም ማሸጋገሪያም ሆና ታገለግላለች። ከማርሰይ ነው እንኒውዮርክ ይህንን ዕፅ የሚያገኙት። ከማርሰይ በመኪና ምናልባት 30 ደቂቃ፣ ወይም ሃያ ደቂቃ ሳይወስድ አይቀርም ኤክስ ለመድረስ? ሚጠጠ ከተማ ናት።

ማርሰይ በጣም የሚያምር እንደ ቅስት ከብ የሆነ መንሸራሸሪያ ጎዳና አለ። ባሕርና ምድር መሐል የተሠራ። ፕሮመናድ ዲዛንግሌ ይሉታል። የእንግሊዘኛ መንሸራሸሪያ እንደ ማለት ነው። እንግሊዝ ነዋ፣ የዘይን ጊዜ ሀብታም። አሁን አሜሪካ እንደሆነው። የእንግሊዝ ሀብታም ሲመጣ የበኩር ልጁን ይዞ ነው። ዓለምን እንዲያውቅ አብሮት ይንሸራሸራል። ከዩኒቨርሲቲ ትምህርቱን ሲያጠናቅቅ ለአንድ ዓመት አውሮፓን ያዳርሳል ሀብታም ፕሮመናድ ዲዛንግሌ ላይ ሰትንሸራሸር ከማዶ ጋራ አለ። ጋራው ላይ ቁንጅ ቤተ ክርስቲያን አለች። እርሱ ነው የማርሰይ ምልክት። ለፓሪስ አይፍል ታወር እንዳለው ማለት ነው። ከሐና ጋር እዚያ ሄደናል። በዚህ በልኩህ በማርሰይ ጎዳና ላይ ስንንሸራሸር ከፊት ለፊታችን አንድ ሸማግሌ ቀስ እያሉ ዳጉቱን ይወጣሉ። ገና ሩቅ ናቸው። እንዲሁ በርምጃ እያዘገሙ ዞር አሉና አዩን። እዚህ ላይ አንድ የሚያስገር ምህ፣ ፈረንሳይ ኢንተርናሽናል ነው የሚያሰኝህ ባህሪ አሳየው። በእነርሱ ቤት ፈረንሳይኛን እስካወቅክ ድረስ ሙሉ ለሙሉ ሰው ነህ ይሉሃል።

እ! ዞር አሉና ሽማግሌው ልብ ብለው አዩን። ፈረንሣይ ስለሆኑ አይደለም ሰው ስለሆኑ ነው። ሽማግሌ ሆነህ ፍቅረኞች ተያይዘው ስታይ ደስ ይልሃል። Alors, les amoureux, ca marche? አሉን። "ታዲያስ ፍቅረኛሞች፣ ልክ እየሄደ ነው?"

"ልክ እየሄደ ነው! አልናቸው። ቀጠሉ መንገዳቸውን። አለቀ። ተመልሰው ከየት መጣችሁ? ዝባዝንኪ አላሰፈለገም።

እኔ ከፈረንሣይ የምወድለት ነገር፣ በተለይ አሜሪካ ደርሼ ትንሽ አይቼ ከመጣሁ በኋላ፣ ፈረንሣይ ልትቀርበው ካልፈለክ ብቸኝነትህን ይፈቅድልሃል። በር ካንኳኳህ ይከፍትልሃል። አንዴ ደግሞ ደስ የሚለኝ ምን አየሁ መሰለህ?" እየሳቀ "ኤክሳንፕሮቫንስ ሆኜ ነው። በከተማዋ የትራፊክ መብራት አለ። አንድ ሽማግሌ ሽበት ብቻ የሆኑ፣ ፀጉራቸው አሞር የሆነ፣ መኪና እየነዱ መጡ። ቀይ መብራት አቁሚያቸው ዞር ዞር ብለው አዩ ትራፊኮ የለም። ጥሰውት ሄዱልዋ!

ይህ የምነግርህ የድሮ ምዕራፍ ነው። ፈረንሣዮች እስካል ተነቃባቸው ድረስ መንግሥታቸውን ይሸፍጣሉ። መንግሥትን ግብር ሸውደህ ብታልፍ ጠላት ቢሰማብህ እንኳ አያጋልጥህም። (የከረረ ጥል ካልሆነ) ትክክል ነው የሚልህ። እንግሊዞች ግን የፖሊስ ወገን ናቸው። የፈረንሣይ ፖሊስ ሽጉጥ ይታጠቃል። የእንግሊዝ ፖሊስ አሞር ዱላ ብቻ ነው የሚይዘው። በእንግሊዞች የመንግሥት ግብር ሳትከፍል ዞር ማለት ማንም እንደማይነቀንህ እርግጠኛ ከሆንክ ብቻ ነው። አለበለዚያ ማንበረሰቡ መንግሥትን የሸፈጠ፣ ግብሩን በአግባቡ ያልከፈለ እያለ ሲያማህ ይኖራል። ይህም ሽፋጩን በጣም ነው የሚቆጨው" አለኝና ፈገግ አለ።

እዘህች ጋ ነዋ በርናርድ ሾን የምናነሣው። ሾ አይሪሽ ነው። አይሪሾች በእንግሊዝ ተገዝተዋል። ሾ ደግሞ ብቻውን እንግሊዝን ለመማረክ ዘምቶ የተሳካለት ጥበበኛ ነበር። አንዱ ቲአትሩ ዘ ሚሊዮኔር የምትል ነች። ባለፀጋው ሰውዬ ተዋናይ ልጁን ሚሊዮን ብር ሰጥቷት ለሰዎች እንድታድለው ያዛታል። ነገሩ ፈተና ነው። ልጅት ታወጣ ታወርድና አንድ አርቲስት አለ፣ ከሚዲያን፣ ትቀጥረዋለች። እሱ ደግሞ ፓውንዶቹን በመቶ፣ በሺ፣ በሺ አርጎ ከምሮ በትሪ አድርጎ አደባባይ ይወጣል። በትሪው ላይ የተፃፈበት ካርድ "take one please" ይላል። አንድም ሰው ግን ንክች አላደረጋትም። አይቶት ወደ ጉዳዩ ዙር ይላል። አየህልኝ ሕግንና እንግሊዛውያንን?

ፍራንስ አይደል ያለኝው? የመርሰይ ነጋዴዎች ለየት ያለ ባሕሪ የምታይባቸው ናቸው። አንዱ ሱቅ ዘው ብለህ ስትገባ ነጋዴው

ፍራንስ አይደል ይሸነው? የመርሰይ ነጋዴዎች ለየት ያለ ባሕሪ የሥታይባቸው ናቸው። አንዱ ሱቅ ዘው ብለህ ስትገባ ነጋዴው ከወዳጁ ጋር ቆሞ ያወጋል። አንተ የራስክን ጉዳይ እያሰብክ "እንትን ስጠኝ?" ትለዋለህ። ነጋዴው ዐጥ ብሎህ ጨዋታውን ይቀጥላል። "አንተ ምነው እንትን ስጡኝ ብዙ ጋታለሁ እኮ" ስትለው፣ ዞር ብሎ ያይህና፣ "ምነው ወንድም? ጨዋታ ላይ እኮ ነን" ይልሃል።

ፈለዞፈና ሶስዮሎጂ ላጠና ነው ፈረንሣይ የሄድኩት። ይሸውልህ፣ ወጣት ነኝ። በልዩ ልዩ ምክንያቶች ማታ አመሻለሁ። በተለይ ከአዲስ አበባ ማስታወሻ ደብር የሂድኩትን ረዥም ልቦለድ እየጻፍኩት ነበር። ክፍል ደግሞ በጠዋት ነው የሚጀመረው። በተለይ በጣም እወዳቸው የነበሩ ሁለት ትምህርቶችን እንኳን ማለዳ ተነስቼ መከታተል አልቻልኩም። በእኔ እምነት ግዴታ ማወቅ ከፈለግክ በክፍል ብቻ አይደለም ትምህርት። አነባለሁ። ስለዚህ ዕውቀቴን በአቋራጭም ቢሆን መገብየቴ ስለማይቀር ጊዜዬን ለመጻፍና ለማንበብ አውል ጀመር። በዚህ ላይ ልብ አድርግ። የመጀመሪያ ዲግሪዬን ስጓጉሁ አገሬ ብመለስ ለእንጀራ የሚሆን በቂ የምስክር ወረቀት ስለነበረኝ አልተጨነኩም። የፈለዞፈ መምህራችን የዶክተር ማምነር ረዳት ሆኜ እንዳገለግል ነበር ወደ ፈረንሳይ የተላኩት።

ፕሮፌሰር ሆነዋል? አዎን የፕሮፌሰር ረዳት መሆን ነበር ግቤ። እንዲያውም ከበቂ በላይ በንባብ የፍልስፍናውንም ሆነ የሶስዮሎጂውን ዕውቀት በደንብ ገብይቻለሁ።

ሰባተኛው መልአክ በሚለው መጽሐፌ ውስጥ ከሚገኙት ባሕሪያት መካከል አየለ ነብሮን ታስታውሰዋለህ። አየለ ነብሮን ስመኑንም መልኩንም ለዋውጬው ነው ገጸባህሪዬ አድርጌ የቀረጽኩት። ገጠመኞቹንም የመጽሐፉን ታሪክም እንዳለ ነው የጻፍኩት። ይህ አየለ አበደ። ወደ አገሩ ይዞት የሚመልሰው ሰው አስፈለገ። እኔ ትምህርቱን አቋርጫለሁ። የምጽፋቸውንም ሆነ የማነባቸውን በበቂ ሁኔታ ገብይቻለሁ። ስለዚህ አየለን ይዤው ለመመለስ ፈቃደኛ ሆንኩና ወደ አገራችን ይዤው መጣሁ። ደግሞ! አንድ ዓመት ከአስር ወር በኤክሳንፕሮቫንስ በምማርበት ዩኒቨርሲቲ ተቀምጫለሁ። ይህ የሆነው እንግዲህ የፈረንሳይን አስተዳደር እያታለልኩ ነው። ቢቀረኝ ሁለት ወር ነው። ከዚያ በላይ ማምታታት አልችልም። ስለዚህ ሁለት ወር የመቆያ ጊዜዬን ብቻ ነው ለጓደኛዬ መስዋዕት ያደረግኩት።

አዎን አየለ ነብሮ በሕይወት አለ። አሁንም በአገራችን ውስጥ ይኖራል። ጤንነቱ ተመልሶለት ሰላማዊ ሕይወቱን እየመራ ነው።

"ቆይ እስኪ?" አለና ጥቂት አብሰልስሎ "አዎን ደራሲ ኤሚል ዞላ ካረፈ ከግማሽ ምዕተ ዓመት በኋላ ነው "ወደ ፈረንሳይ የተንዝኩት ይሸውልህ፣ ኤሚል ዞላ ሲጽፍ ደፋር ነበር። ሲኖርም ደፋር ነበር። ምናልባትም ከሩቅ ስታየው ሥነ ሥርዓት የሚባል ነገር የማያውቅ ልትለው ትችላለህ የውስጡን አናውቅም። ወደ ፈረንሳይ ሥነ ጽሑፍ ስንሄድ የመጣው Naturalism ይባላል። እንዳየነው ተፈጥሮን እንዳለች መጻፍ ማለት ነው። በሥነፅሑፍ ሌላ ዘመን መጣ ማለት ነው። ዞላ ብዙ ነው የጻፈው። ለመኖር ጊዜ እንዴት እንዳገኘ እኔ እንጃ። እኔ ጥቂቱን አነበብኩ። አንዷ ያነበብኩለትና የመሰጠችኝ ናና የምትባል መጽሐፍ ነች።

አዎን እኔ ዞላን እማውቀው፣ ያደግኩትም፣ እስተለዋለሁ ያልኩትም አገሬ ሆኜ ነው። ይሸውልህ ናና ሽሌ ነች። እርሱም አልፎ ብዙ ከቆየ በኋላ ያገኘሁት መጽሐፍ ውስጥ በዚያን ዘመን እውቅ የነበሩ ሰዎች ሥዕሎች ያሉበት መጽሐፍ ላይ ከተመዘገቡት መካከል አንዷ ናና ነች። ዞላ አላሉም ታላቅነቱን ለመጥቀስ ናና ነው ያሉት። ያንን ያህል ነው የዞላ የመጻፍ ችሎታ። ይህን ያህል ይደነቃል።

አይደለም። ብትፈልግ ሴት ልጅ ወንድን ስትወድ የሚያሳይ ሥራቸውን ያስነበቡኝ ብዙ ደራሲዎች አሉ። የዞላ ከሌሎቹ ደራሲዎች ልዩ የሚያደርገውና እኔንም የመሰጠኝ ሕይወትን እንዳየችት ነው የምጽፉት ማለቱ ነው። ሁልጊዜም የምትጠቀስ ናት አባባሉ። እንዲህ ይልሃል "ተፈጥሮን ከነብጥድ፣ ከነማዲያቷ ነው የምናሰፍራት። እኛ አልፈጠርናትም፣ አናሻሽላትም" ከዚያ በላይ ያለውን ግን እኔ የለሁበትም። ምክንያቱም እኔ ተዋጊ አይደለሁም።

እ! ዞላን ወደ ሕይወቱ ስንመጣ እንደ እኔ ዓይነት ፈሪ ተፈጥሮ ያለው፣ ወይም ለልጆቹ ብሎ የሚፈራ፣ ወይም ለራሱ ብሎ የሚፈራ ሰው አይደለም።

ዞላ ስተበደሉ እንዴት እንደሚሟገትላቸው አንድ ጭብጥ አንስቼ ላሳይህ የፈረንሳይ ነገር ሽራቢዎች ካፕቴን ድሬይፉስ የሚባል ሰውዬ ላይ አነጣጠሩ። ምክንያቱም በወቅቱ የፈረንሳይ ወታደራዊ ምስጢር ለጀርመን ተሸጧል። ማን እንደሸጠው አይታወቅም። ከፈረንሳይ የጠር መኮንኖች መካከል ማነው ይሁዲ? እንፈልጋለን። አየህ? አጥፍ ካፒቴኑን! ዶልተው ሸርበው የውሸት መረጃ ጨምረው ሲፈርዱበት አቤቱታውን ለመስማት ዕድልም ሳይሰጡት ይሁዲ በመሆኑ ብቻ ተከሰሰ። እና በወታደራዊ ፍርድ ግዘ ማዕረጉን ተገፈፈ። በሳንጃ ወድር ተዋርዶ ተባረረ። ከዚያም ዕድሜ ልክ እስራት ተፈርዶበት ዲቨልስ አይላንድ ተጋዘ።

አምን ታውቀዋለህ ፓፒዮን ካነበብክ፡፡ አንብበኸዋል? ይህንን ፍርድ ዘላ ይሰማል፡፡ በዚያን ወቅት ዘላ ማሊያን አገር ነበር፡፡ አባቱ ማሊያን ነው፡፡ ቆይ፣ ካፒቴን ድሪይፉስ ያላትን ላመጨውትህ፡፡ እንደዚያ አዋርደው ሲያባርሩት ምን አለ መሰለህ?

"I am innocent! Longlive France! 'እኔ ከደሙ ንፁህ ነኝ ፍራንስ ለዘለአለም ትኑር" እያለ ነው ወደ ዲቪልስ አደላንድ የተጋዘው፡፡

ከዚያማ ዘላ ጥልያን ቆይቶ ሲመጣ የካፒቴን ድሪይፉስ ጉዳይ ተደምድሟል፡፡ አንድ ዘመዱ ይህንን ፍርደ ገምድልነት አጫወተው፡፡ ዘላ ተናደደና ፃፈ፡፡ 'I. accuse' ወይም 'አሳሪዳለሁ' በሚል ርዕስ ፃፈ፡፡

ግልፅ ደብዳቤ ለፍራንስ ፕሬዚዳንት ይላል፡፡ መጀመሪያ የምከሰው የጠር ሠራዊቱን አዛዦች ነው፡፡ ገና ለገና ይሁዲ ተብለው ፍርድ ሲሰጥበት ለአቤቱታ እንኳን ጊዜ ሳያኖረው መጋዙ ፈረንሣይን የሚያሳፍር ነው፡፡ ያውም'ኮ ፍራንስ ናት ለዓለም 'አኩልነት፣ ነፃነት፣ ወንድማማችነት' ብላ መርቃሚውን ሕግ ያስተማረች! እያለ በአጃንአት ፍርድ መዛባቱን ጻፈ፡፡ ቢጋዜጣ ላይ ወጣ፡፡ በወቅቱ ፍራንስ ልትተረክክ ደረሰች፡፡ ከፍተኛ ነውጥ ተነሣ፡፡ ካፒቴን ድሪይፉስን ወንጀለኞች ሰውት፡፡ ምንጊዜም ሐቅ ደግሞ የራሷን ሰው ትሾማለች፡፡

ይኸውልህ ሪደርስ ዳይጀስት እና ሆሊውድን ስታይ ወንፊት በጡ ማጣሪያ ማድረግ እንዳለብህ አትርሳ፡፡ ሚን አባቱን መርምሮ ይደርሰበታል ብለው ደስ እንዳሳቸው ፊልም ሲሠሩም እውነቱን ሳይሆን ለመሸጥ የሚመቸውን ነው፡፡ አንተ እውነቱን አወከው አላወከው እነሱ ደንታም የላቸው፡፡ እከሰሳለሁ በታተመ በኒንታው ጧት ዘላን በትልበት ይዘው መርዝ ግተውት ሞቶ ተገኘ ይላል ያየሁት ፊልም፡፡ ያንጊዜ እኔው መሳሳቴ አንሰ፣ በአንድ ወቅት እግረመንገድ ዓምድ ላይ በመጻፍ ይህንኑ ውሸት አሰራጭቼዋለሁ፡፡ በቅርቡ La ve'rite en marche (ሃቅ በሂደት ላይ) በሚል ርዕሰ ስለዚህ ስለድሪይፉስ ዘላ ራሱ የፃፈውን ላንብ ኤሚል ዘላ የሞተው የእግዜር ሞት መሆኑን ተረዳሁ ...

የካፒቴን ድሪይፉስ ጉዳይ እንደዛና ታየ፡፡ የፈረንሣይን ወታደራዊ ምስጢር አሳልፎ ለጀርመኖች የሸጠው ሰው ራሱን አጋለጠ፡፡ ድሪይፉስ ማዕረጉም ክብሩም ተመለሰለት፡፡ I am innocent! Longlive France!

"ፈረንሣይን ማሪያን ላ ቤል ፍራንስ ይሏታል ዜጎቿ ሰጠሯት፡፡ ውቢቱ ፈረንሣይ ማለት ነው፡፡ የማሪያምንና የሐናን ስም አጣምረው ሰጠሯት ነው፡፡ ሐና የማሪያም እናት ነች፡፡

ፈረንሣዮች በየአሥር ዓመቱ የምትወክላቸውን ከከብ ቆንጆት ይመርጣሉ፡፡ ስሟም ማሪያን ይሆናል፡፡ እኔ ፍራንስ በነበርኩ ጊዜ ማሪያን ብሪጊት ባርዶ የምትባል የፊልም አርቲስት ነበረች፡፡ ለፈረንሳዮች እንደ አሜሪካዊቷ አርቲስት ማሪሊን ሞንሮ ነች፡፡ የኔይቱን ማሪያን-ላ ቤል ፍራንስን ይህንን ያህል ካሳየንህ ሄደህ እንድትነበኛት መልካም ፈቃዳችን ነው...

፲፪

የዕድሜ ልክ እውነት

"እንደ የሩሳሌም እንዳክሱም ጽዮን
ተሳልሜው ልምጣ ዓይንና ጥርሷን
እንደሷም አልወዳት ወላጅ እናቴን"

አዝማሪው

ሐና ይልማ ፍቅረኛዬ የሆነችው በድንገት ነው፡፡ ልጅቱ የእኔ የቅርብ ጓደኛዬ የሆነው የሰለሞን ዴሬሣ የአክስቱ ልጅ ነች፡፡ ከእኔም ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ የተዋወቅነው በጣት ሆቴሉ ፓርቲ ላይ ነበር፡፡ ዳንስ እየተገባበዝን ብዙ ደነስን፡፡ በጣም ተደሰቼ የልቤን አጫወ ትኋት፡፡ ከልብ አደነቅኋት "አቤት! እንዴት ደስ የምትል ቆንጆ 'Girl' ነች፣" እያልኩ፡፡ እሷ በጓሳ እንደነገረችኝ እዚያው በተጫወ ትነው ፓርቲ ላይ የእርሷ 'boy friend' ነበር፡፡ ትንሽ ተኮራርፈዋል፡፡ እሱ ኋላት ሸማቀቅናት ከአንዲት ልጅ ጋር ብቻ ደጋግሞ ይደንሣል፡፡ እሷ ደግሞ በበኩልዋ ከእኔ ጋር ዳንሱን አጠፈችው፡፡ እኔም ባላምራት አልቀረሁም፡፡ እንዴ! ለእኛ ለወንዶች ሴቶች እንደ ሚያምሩን እኮ እኛም እናምራቸዋለን፡፡ ያ 'እንደቀልድ የጀመርነው ጓደኝነት በእኔና በእሷ መካከል የምር ሆነ፡፡ ፍቅረኞቹም እየተራራቁ ሂዱ፡፡ እሱ እንደዚያ ባያደርግ የሚወዳትንና የምትወደውን ልጅ

ሄዱ። እሱ እንደዚያ ባያደርግ የሚወዳትንና የምትወደውን ልጅ አያጣም ነበር። በኋላ ከእኔ ጋር ተግባብተን ስንጨዋወት በጣም ትወደው እንደነበር ነግራኛለች።

እኔና ሐና ሁለት እንቅፋቶች ነበሩብን። አንዱ የመደብና ከቤተሰብ የምታገኘው ነው። ሌላው እንቅፋት የሐና ታላቅዋ ታላቅ የሆነችው እህቷ ነች። ፀዳለ ትባላለች። እኔን በግል የወንድሞቿም ጓደኛ ስለሆንኩ ትወደኛለች። ነገር ግን ከእኔ በፊት የነበረውን የሐናን ፍቅረኛ ታውቀዋለች። ፀዳሌ ልጁ በጣም ሽርኮች ናቸው። የእርሱ የአፈቃቀር ብልሃት እኔጋ ቦታ የለውም። ለምን ሐናን ከማቅ ረብና ከማሳመን ይልቅ ፀዳለንና አባቷን ነው በጣም የሚቀርበው። ይህ ብልሃቱም በአጠቃላይ ኢላማውን አስቶታል። ትንሽ ያለመግባባት በመካከላቸው ሲፈጠር "ምን ሆነሽ ነው? እኔስ ምን አጠፋሁ?" ብሎ ችግሩን ከመፍታት ይልቅ ቅድም ባልኩህ የማሰቀናት መብረሯ ነው የመጣባት።

ፀዳለ እርሱን ነው የመረጠችው። ምክንያቱም ከአባቷ ጋር ያለውን ቅርበት አስተውላ ወደፊት የት እንደሚደርስ ይታያታል። እኔ፣ እሷ "ኢንቴሌክቸዋል" ነው የምትለኝ ዓይነት ወጣት ነኝ። እህቷን አስካላገባሁባት ድረስ ትወደኛለች። ታከብረኛለች። እህቷ አካባቢ ሳንገባብ ግን የመከላከያ ዘዴዎች ነበሯት።

ምን አደረገች መሰለህ፣ አሜሪካ ሰባት ወር ቆይቼ ስመለስ፣ ከእንግዲህ ውጪ አገር ሄጄ የመማር ዕድሉ አብቅቷል። ከዚያ በኋላ ዕድሉ የሚሰጠው ላልደረሳቸው ወጣቶች ነው። በእኔ በኩል ይህን ደምድሜ ተቀምጫለሁ። ፀዳለ ግን ጠራችኝና "ፈረንሣይ አገር የትምህርት ዕድል መጥቷል። ለምን ስኮላርሺፕ ጽሕፈት ቤት መጥተህ አታመለክትም?" አለችኝ። ዕድሉን ያቃጠልኩ መሆኑን ነገርኳት። በወቅቱ ፀዳለ የስኮላርሺፕ ጽህፈት ቤት ኃላፊ ነች።

"ግዴለህም፣ በቂ የፈረንሣይኛ ችሎታ ያላቸው ወጣቶች ተጠርተው አላመለከቱም። እንተ ብትሞክር አታጣውም" አለችኝ።

ተስማማሁ።

ዋናው አላማዋ እኔን ከሐና መለያየት ነው። እርሷ አንድ ሰው፣ እኔና ሐና ሁለት ሆነን በመጨረሻው ልንቀድማት እንደ ምንችል አልገባትም። በእያንዳንዷ ጉዳይ እኔና ሐና እንመካከራለን። ስለእኔ ፀዳለ የምትላትን ሁሉ ትነግረኛለች። እኔ ፍቅረኛዋ ልሆን እንደ ማይገባ ደጋግማ ወትውታታለች። ስለዚህ ፀዳለ ስለ ስኮላርሺፕ ደብቃኝ ለሐና ነገርኳት።

"እሺ በላትና ሂድ። እኔ ደግሞ ከአባቴ ጋር እመካከርና ወደ እንግሊዝ አገር እሄዳለሁ። ከዚያም አውሮፓ እንገናኛለን" አለችኝ። ተስማማሁ።

ሐና በአቶ ይልማ ሕይወት ውስጥ ያላትን ቦታ አውቃለሁ። ሐና ካለቻቸው ይስማማሉ። ልቧን ያማት ስለነበር በሕክምና ሰበብ ወደውጪ አገር የመሄድ ዕድል ነበራት። ይህንን ሁሉ ስለማውቅ ምንም ሳላመነታ ስኮላርሺፕ ጽሕፈት ቤት አመለከትኩ። የውጪው ትምህርት ዕድል ተፈቀደልኝ። የእሷ ሐሳብ ደግሞ በዝነስ ተምራ ስትመለስ ቤተሰቧ "ካፒታል" መድቦላት ራሷን መቻል ነበር።

"አንድ ቀን ውጥናችን በፍጥነት አይሰምርም፣ ጊዜ ይወስዳል" አለቺኝ።

"ለምን?" አልኳት።

"አባቴ ራሱ ሐሳቡን ያመነጨው እስከሚመስለው እንዲያብሰለስ ለው ጥቂት ጊዜ መጠበቅ አለብን።"

አየህልኝ! አባትና ልጅ እንዴት እንደሚተዋወቁ! ትክክል ነበረች። የአባቷ ባሕርይ ነበር። ሁሌም ሐሳብ ከርሳቸው የመነጨ መሆን ነበረበት። ቀስ በቀስ ውጥኑ ተግባራዊ ሆነ።

ሞኝህን ፈልግ! ውጥናችን እንደሚሰምር የማረጋግጥበትን ፍንጭ ላልያዝ ከሐና መለየት ወይ ፍንክች፣ ያባ ቢላዋ ልጅ! አልኩ። የትምህርት ዕድሉን ለሰጠኝ ድርጅት፣ በደረሰብኝ ችግር ምክንያት ፈረንሣይ በጊዜ መድረስ ስላልቻልኩ ዕድሉን ለአንድ ዓመት፣ ካልተቻለም ለሰድስት ወራት እንዲያራዝመውልኝ ጠየቅኩት። እሷም በዚህ መሃል በወራት ቀድማኝ ወደ ለንደን ሄደች። እኔም ጊዜዬን ጠብቄ ወደ ፈረንሣይ ተጉዤ ኤክስ ኩተማ ከደረስኩ በኋላ የፍቅርም የሰላምታም ደብዳቤ መጻጻፍ ጀመርን።

የትምህርት ቤት የእረፍት ጊዜያችን በአንድ ወቅት ነበር። እኔ መጀመሪያ ወደ እንግሊዝ በባቡርና ቀጥሎም በመርከብ ተንገዘቡና ፍቅረኛዬን ሳበኝኋት። ለንደን ውስጥ በጣም ቆንጆ የመፈቅቀሪያ፣ የመጫወቻና የመደሰቻ ጊዜ አሳለፍን።

በአጠቃላይ ከሐና ጋር ያሳለፍናቸው ጊዜያት ሁሉ ቆንጆዎች ነበሩ። እኔና እርስዋ የተካረፍንበት ጊዜ የለም ልልህ እችላለሁ። እንዳልምል ብቻ አንድ ሁለት ጊዜ ያህል ተካርፌናል። ጉልቻ ለጉልቻም ይጋጫል ይላሉ የተባረኩት አበው። ለፍቅር ደግሞ ይህች ዓይነቷ ኩርፊያ እንደማጣፈጫ ቅመም ነች። እነዚህን ዕለታት ብንደምራቸው ከሶስት ሳምንት አይበልጡም። አንዷን ላጫውትህ።

እዚህ አዲሳባ ውስጥ ሆነን ጓንዴ ተካረፍን። አምባሳደር ሲኒማ ቤት አካባቢ ቡቲክ ነበራት። እዚያ መሄድ አቆምኩ። ውስጤ ግን እንደ አንዳች ይሸበር ነበር። እሷም እንደ እኔው ተሰቃይታ ኖሮ፣

ደወለችልኝ። መደብሯ ሄጀ እንድጎበኛት ጠራችኝ። ሄድኩ። ላያት ሳቂ መጣ። ነገር ግን አልሣቅኩም። በጣም ስለማፈቅራት ሳቄን አመቅኩት። በእንግሊዝኛ እንዲህ አለችኝ "ወይ አግባኝ ወይ ከዚህች ከተማ ድራሽህ ይጥፋ!"

"እርቀ-ሰላም አውርደን የልባችንን መጨዋወት ጀመርን። ሁለታችንም እውነተኛውን ስቃያችንን ልክ ለሌላ ሰው እንደሚያወራ አወጋን። አቤት! ከዚህ በኋላ የሣቅነው ሣቅ!" አለና አፉን በጣቶቹ እየተመተመ ፍዝዝ ብሎ ጥቂት ፀጥ አለና ጨዋታውን ቀጠለ።

"ጥያቄህን እንዳትረሣ። ወደዚያ እመለስልሃለሁ። ከዚሁ ጊዜ ጋር የተያያዘች ትዝታ ስለሷ እንዳጫወኩትህ የልሳኔን በር እያንኳኳች ነው።

ይኸውልህ፣ አንድ ቀን እኔና ሐና ከምንዝናናበት ውለን ወደ ቤቷ እሸኛታለሁ። ደርሰን መኝታ ቤቷ ገባን። ስናወጋ ቆይተን ወደ ቤቴ ልሄድ ስል በርሳዋን ከፍታ ደስ የምትል ትንሽ ሽጉጥ አውጥታ ሰጠችኝ። አጠቃቀሙን ጠየቅኳት። መጠበቂያዋን ነካችና "እንዲህ ስታደርጋት፣ ቀዩ ምልክት ላይ ሲሆን ይተኩሳል። ነፍጁ ላይ ስታደርገው ይጠብቃል። አምን እንዲያ ሳይሆን አይቀርም። ብቻ ወጣ ስትል ሞክረው" አለችና ተወችልኝ። ተነሣሁ። በወቅቱ እኔ ካዛንችስ ነው ሰፈሬ። ሸኝታኝ ተመለሰች።

ሽጉጤን መሞከር አለብኝ አልኩ። በየት በኩል ልሞክር? ከሞከርኩ አልቀረ ልክ የሩሲያውያን ሩሌት እንደሚባለው ጆሮ ግንዴ ላይ አድርጌ መሞከር አማረኝ። ወንድ አይደለሁም እንዴ? ማድረግም አለብኝ። ምን እንደነካኝ አላውቅም፣ ከራሴ ጋር ሙግት ገጥሜ ጆሮ ግንዴ ላይ እንደ ደገንኩት ቃታ ሳብኩ። ጥይቷ ተተኮሰች። አምላክ በሕይወቴ ላይ ተዓምር ሠራ። ውቅቤ መልአክ ቃታዋን ልስብ ስል ቀድሞኝ እጁን ወደታች ዘረጋው።

ሌላ የሚገርመኝ ደሞ፣ ከዚያ ሁሉ ድንጋጤ በኋላ በርግጌ ወደ ቤቴ ልፈረጥጥ ነበር። ጭንቅላቴ በዝግታ ነው መሬመድ፣ በዝ ግታ። ከተኩስ ድምፅ በኋላ የሚታይ ፍጥነት ያስጠይቃል። የሚል ዓይነት ትዕዛዝ ሰጥቶኝ ቀስ ብዬ ገባሁ። ይህን ያዘዘህ ጭንቅላትህ ነው ወይስ መልአኩ ነው? ብትለኝ፣ አኔንጃ።

የሩሲያ ሩሌት መራር ጨዋታ ነው። ድርጊቱ ሲፈፀም አንድ ጥይት ብቻ ሽጉጥ ውስጥ ይገባና አሽከርክረው ለተፋላሚው ይሰጡታል። ቃታዋን ለስንተኛ ጊዜ ሲስቧት እንደምትተኩስ ከእዝጌር በቀር ማንም ሊያውቅ አይችልም። እንግዲህ ተፋላሚው ጆሮ ግንዱ ላይ ደግኖ ቃታ ይስባል። ከከሸፈ እንደገና መኖር ይጀምራል። ሽጉጡን

ለተፋላሚው ያቀብለዋል። ይህኛው ተራውን ደግሞ ይሰባል ቃታዋን። ይከሽፋል። አልያም በጥይቷ ጆሮ ግንዱ ተበድሶ ይህችን ዓለም ኮራ እንዳለ ይሰናበታታል። ተፋላሚዎቹ ከሁለት አንዳቸው መሞታቸው አይቀርም። ይህንን ሩሲያን ሩሌት ይሉታል።

አሌክሳንደር ፑሽኪን እና ሚካኤል ሌርሞንቶቭ የመሳሰሉት ደራሲያን የሞቱት በዚልሚያ ነው። የእነርሱ ፍልሚያ ግን እያንዳንዳቸው የየራሳቸውን ሽጉጥ ይዘው ከጠላታቸው የተወሰነ እርምጃ ርቀው በአልቢትሩ ምልክት መሠረት ወደ ተፋላሚው ዞረው መተኮስ ነው። ተፋላሚዎቹ አንዱ ሌላውን መትተው ሊወድቁ ይችላሉ። ወይም አንዱ ያልሳና ሌላው ይተርፋል። ተራ በተራም የሚተኩሱበት ደንብ አላቸው። ፍልሚያው በስምምነት መሆኑ ነው።

ሐናን እያበሰልኩ ነው እንግዲህ። እሷ እያበሰለችኝ እንደሆነም አላውቅም፣ እየዘር በኋላ ነው የገባኝ። እዘር መበሳሰል ነው ፍቅር። ተቀጣጥረን የምንገናኝበት ቦታ ኮሌጅ ነው፣ ከኮሌጅ ወደቤቷ ማድረስ ጀምሬያለሁ። አንድ ቀን ልሸኛት ከአሥራ አንድ ተኩል እስከ አሥራ ሁለት ሰዓት መሃል ባለው ጊዜ ደረስኩ። እዚያ ቀጠሮ በታችን ላይ ከአንድ ሰው ጋር ቆማለች። ስሙን ሁሉ አስታውሰዋለሁ።

"ሰብሐት" አለችና ለእኔም የወዙትን ስም ነገረችኝ። ተጨባ በጥን። ከዚያች ቅጽበት በኋላ እኔን እስከ መፈጠራም ረሳኝ።

"እ? የት ነው የምታውቂው?" አላት። እኔ የለሁም። በአጠቃላይ እሱ ሰው ከሚላቸው አልመደብም። ምክንያቱም ሰው የፈጠረልኝ ማሰሪያ የለኝም። እሱ በዚያን ወቅት ረዳት ሚኒስትር ነበር።

ያዝ፣ ይህ በጣም አንተርሰቲንግ ነው። ብዙ ትርጉሞች ይኖሩታል። እዚያው እያለሁ መኖሬን ሰርዘ "ተማሪ ነው? ወይስ ሥራ አለው?" ይላታል፣ አጠገቡ ቆሜ፣ ትንግርዋለች ሐና፣ ስለ እኔ ብዙ ጥያቄዎች መለሰች። በጣም ነበር የተናደድኩት። ግን በሐና ፊት ጨዋነቴን መርሳት አልፈለግኩም። ስለዘህ የአቦይ ልጅ መሆኔን ተውኩና የእናቴ ልጅ ሆንኩ። ዝም፣ ሟሟ ምሟሟ ሆነ ተግባሬ። ምክንያቱም አቶ ወዙተ ቢባልማ እኔ ግና እያበሰልኳት ስለሆነ።

አቶ ወዙተ በጥያቄና መልስ ብዙ ጊዜ ወሰደ። እኔም ለራሴ "ምን ያህል ሐና ፍቅር ብታስይዘኝ ነው ይህንን ያህል የታገስኩት? እያልኩ እያሰላሰልኩ ቆየሁ። ከዚያም ተለያዩ፣ ስሸኛት "ማን አባቱ ነው ይህ ድንክዬ?" ሳልላት አልቋርም።

እሷም "እ! ተወው። እሱን እኔም አንተም ምኑም አይደለንም። እሱ የአንድ ኃያል ሚኒስትር አቃጣሪ ነው። በማቃጠር ነው

ለምክትል ሚኒስትርነት ማዕረግ የደረሰው። ምንም አይደለም። "Forget it" ለእኔም ብለህ ቢሆን" አለችኝ።

'All right' አልኩና ያ ጊዜ አለፈ። ይህን የደረሰብኝን ለሰለሞን ነገርኩት። ይገርማል የአበሻ ነገር፣ እያልን አወራንበት። ኤንሪኮ የሚባል ኬክ ቤት አለ አይደል? እዚያ ገብቼ ተቀምጫለሁ። እንደ ምትህት ሰለሞንና አቶ ወዙተ ወደ ውስጥ ገቡ። ከአሥር ወደ ከአሥራ አንድ ዓመት በኋላ ነውኮ። እኔም አበሻ አይደለሁም? ሄድኩና ሰላም አልኩት ሰለሞንን።

"ከአቶ እገሌ ጋር አትተዋወቁም እንዴ?" አለኝ ሰለሞን።

"አዎ!" አልኩ።

ያደማህን ቁስል ግን አትረሣም። እሱ ደግሞ እንደሸረራት ድር በሰው ላይ ያደራል እንጂ ምን ያህል እንዳደማህ ልብ አይልም። ቢልም ደንታ አይሰጠውም። ምን እንዳስህም አያስታውስም። እሱ ግን መረሣቱን አልፈለገም።

"እ! እ!" ጭንቅላቴን ወዘወዘኩ።

"እንዴ፣ ሶፍያ አላስተዋወቀችንም እንዴ?" አለ ወዙተ

"አረ! እኔ ነኛ ሐና መሆንዋን የማውቀው እሱ እኮ ረስቶሃል። ምኑ ነው ሰው ንቆ መራመድ? እኛ ነን ቁስላችንን ይዘን እስከዚህ የደረስነው!

"ሰው ከንቱ! አላስታውስም" አልኩት።

ሰለሞን አለመተዋወቃችንን አምኖኝ "እገሌ ነው እኮ" አለኝ። ተፈጨባበጥን።

"እንዴ?" አለ አቶ ወዙተ ትልቅ ነው፣ እንዴት ይረሳል?

"ምናልባት ሐና ትሆን እንዴ ያስተዋወቀችን?" አለኝ።

"አረ እኔጃ! ትዝም አይለኝ" አልኩት።

ግር እንዳለው፣ ባለመታወቁ እየቆፈፈው ተሰነባበትን። በፈጨዋ ደንብ። እንደሂደ "እውነት አላወቅከውም እንዴ?" አለኝ ሰለሞን።

"ግና ብዙ እረሳዋለሁ። ለራሴ ብቻ አውቀዋለሁ። ለእርሱና ለአካባቢው ግን አላውቀውም። ሆነ ብዬ፣ አውቄ፣ ነው።"

ይገባኛል "ማንም ሰው በምድር ላይ ከሚጠላው ነገር አንዱ አላውቅህም መባል ነው። አንድ ሰውዬ ምንአሉኝ መሰለህ "ሰሜን ያስጠራ እንጂ የመፈረሻ ወንበዴም ልጅ ይኑረኝ።" ብለውኛል። አየህልኝ፣ የዘለዓለማዊ ሕይወት ጥማትህን የምትወጣው ስምህን ቢቻል በጥሩ ባይቻል በመጥፎ በምድር ላይ በመተው ነው። እማላውቀው የሆንክበት ምንም አለመሆኑን ላሳየው ነው። ብዬ ያለፈውን ታሪክ ለሰለሞን አስታወስኩት።

እሱም እየሣቀ "አንተ ደብተራ!" አለኝ።

"ደሞ ብትፈልግ ግና ሌላ ቀን ሳገኘውም እረሳዋለሁ።"

ወንች እየጣፈው ሐሳቦች ሐሳቦችን እየወለዱ ሲሄዱ ጋሽ የወተ መነሻ ይጠፋዋል። ስለዚህ የጋሼ አድማጭ በጣም ጥሩ አትኩሮት ያለው መሆን አለበት። በአትኩሮቱ ውሱን ካስያዘው በፈጨዋታ ምናብ እንደገና አብረው ይመጥቃሉ። እኔም ሞባዙን አስያዝኩት።

"እ? ከዚያም የእኔ እንግዳ ሆና ሐና ወደ ፈረንሣይ መጣች። በማርሰይ ወደብ ቆይታ አደረግን። ወደ ኢጣሊያ ተሻገርን። ሮማን፣ ፍሎረንስና ጀኖቫን ተዘዋውረን ጎበኘናቸው። ከዘርካታ ገጠመኞቼ መካከል የጀኖቫ ብቅ አለች። እሱን ላጫውትህ?

በእግር እየተዘዋወርን አንድ አሮጌ ኢጣሊያዊ ሰውዬ አይቶን፣ መኪናውን አቁሞ መጣና ሠላምታ ሰጠን። አጸፋውን መለስንለት። ከሚስቱ ጋር ራት ሊጋብዘን እንደሚፈልግ ነገረን። ተግኝቶ ነው? በደስታ ተቀበልኩት። የት እንደምንገናኝ ተቀጣጠርንና ተለያየን። ሰውዬው ከሄደ በኋላ ሐና ፍርሃትዋን ነገረችኝ። በዚያን ጊዜ በአውሮፓ ውስጥ በርካታ ጥቁር ሴቶች አልነበሩም። ስለዚህ ነጮ ወንዶች ጥቁር ሴት ካጋጠማቸው አስገድደው ይገናኟታል የሚባል ወሬ በሠፈው ይወራ ነበር።

ጥቁር ወንዶችን ነጮ ሴቶች በጣም ይቋምጡብን እንደነበር ትዝ ይለኛል። ይህንን ስጋትዋን ነግራኝ ቀጠሮውን ብንሰርዘው ይሻላል አለችኝ። እኔም ከአቅማችን በላይ ቢሆን እንኳን አላፊ አግዳሚው ያግዝልናል። በዚህ ላይ "እኔም እኮ ወንድ ነኝ!" አልኳትና አቅራራሁ። "ለዚያውም ለጥልያን?! በአባቶቻችን እንተዋወቃለን!" አለና ሳቁን ለቀቀውና ወደ ፈጨዋታችን ተመለሰ።

በሐሳቤ ተስማማች። እኔ ግን እውነተኛ ሰው እንደቀጠረን እርግጠኛ ነበርኩ። ተግባባን። እተባለው ቦታ፣ በተቃጠርንበት ሰዓት ሂድን፣ ሰውዬው ባለቤቱን ይዞ መጣ። ሚስቱ ረጂም ነች። እሱ ደረጃ ላይ ቢደርስ ነው። "ከሁለቱ ታጅበን ከሚደትራኑያን ባህር ዳርቻ ወደሚገኝ መዝናኛ ወሰዱን። በዚያ መዝናኛ ፒሣ ብቻ ነው የሚሠራው። ፒሣውን የሚያበስለው ባለ ሦቱሉ ነው። ረጅም ነጭ ቆቡን አጥልቆ፣ ሊጡን በመጥበሻዋ ላይ ይጠፈጥፍና ወደላይ ያሽቀነጥራታል። ከዚያ እንደ መደነስ፣ አንድ ሁለቱ እንደመሸከርከሩ ብሎ ጠረጴዛው እንደ ታንቡር ካኒ ካኒ እንዳደረገ የፒሣዋ ሊጥ ከላይ ትመጣለች። በመጥበሻው ይቀልባታል። ጋባዦቻችን ባልና ሚስት ነሽዋ ሲያረጋቸው በእፍራ ስልት ነው የሚያወሩት" አለና እርሱም በእፍራ ስልት ድምፁን ቀንሶ አንሳራሳረ።

እኔና ሐና ደስ ብሎን እየሣቅን፣ እየበላን፣ እየጠጣን፣ እየተጨዋወትን ከአስተናጋጆቻችን ጋር አስደሳች ጊዜ አሳለፍን። ኢሳቢያ ሙሉ በሙሉ ፍቅር አስያዘችኝ ልልሀ እችላለሁ። አሜሪካ ለመጀመሪያ ጊዜ ሄጀ በሥልጣኔያቸው መረበሽን አጫውቼሃለሁ። አሜሪካ መንገድ ላይ የሚሰቅ ሰው ናፍቆህ አታይም። ሁሉም ወደሥራው ሌትም ቀንም ይጣደፋል። ሣቅ በአሜሪካ በየቤቱ ውስጥ ታግቷል። ኢሳቢያ ግን ልክ እንደ አገራችን እዚህ ጋ የቆመው ሰውዬ እዚያ ማዶ ካለው ጋር ሲያወራና ሲሣሣቅ ታያለህ። የት ጋ ነው ያለነው? ውሉን አስይዘኝ?"

እሺ! በወቅቱ አባቷ እኔ ሐናን እንዳገባት አልፈለጉም። ለምን? ግለት ጥሩ። ዘሬ ትግሬ በመሆኑ። አባባላቸውን ሁሉ አስታውሳለሁ። "የትግሬ ወንድ ስለሆነ አይመችሽም። አሁን ሊያግባባሽ ነፃ ሰው ይመስላል እንጂ ካገባሽ በኋላ ቤቱ ቆልፎብሽ ነው ሥራ እንኳን የሚሄደው" አሉዋት።

"ስብሐት አንተ እንደገመትከው አይደለም። አንተ የእኔን ያህል እርሱን አታውቀውም" በማለት ካግባባቻቸው በኋላ እንደ ምንም በግድ ተቀበሉኝ። "ከወደደች ምን ላድርግ?" ብለው እንድንጋባ መልካም ፈቃዳቸው ሆነ።

የወላጅ እናቷ? አቀባበል በጣም ድንቅ ነው። እሷ ከወደደችው አለቀ። መርጣዋለች። ልክ እኔም አንተን እንደ መረጥኩህ ነው" ያሉት ወይዘሮ ኤልሳቤጥ።

በወቅቱ እኔ ተመርቄያለሁ። ሥራም አለኝ። ለአባቴ አንዲት ባለመደገፌያ ወንበር ገዝቼላቸው ወደ ዓድዋ መሄዴን አጫውቼሃለሁ። የምሥራችም አለኝ። ትንሽ ከቆየሁ በኋላ "አቦይ አንንሽራ ሽርም?" አልኩዋቸው። እሺ አሉኝና ነፋስ መቀበል ጀመርን። በሽርሽራችን ላይ "አቦይ ይኸውልዎ ሚስት ሳገባ ነው። የማገባት ልጅ ዘርዋ አሮሞ ነው። ፎቶዋም ይኸውልዎ" አልኩና ሰጠኋቸው።

ፎቶዋን ተቀብለውኝ አይተውት "ውይ! እንዲት ታምራለች! ቆንጆ ልጅ ነች።" አሉና ፎቶዋን ሳሙት። "እንኳንም ትግሬ ያልሆነች። ዶክተር ተወልደ ብርሃን እንደነገረኝ እኛን ከሌላው ዘር ጋር መጋባታችን ያበዛናል፣ እኛ የሌለንን ተሰዋኦ ልጆቻችን ከሌላው ዘር ያገኛሉ እንጂ የሚፈጥረው ችግር የለም። አምላክ ጋብቻችሁን ይባርከው" አሉኝ። አለና እየሣቀ "የገዛ ልጃቸውን ዶክተር ተወልደ ብርሃን ብለው ሲጠሩት አያስቅም?"

ከወለላይ ጋር እስከ ወደ ኋላ ድረስ አልተገናኘም። ዜናውን ስትሰማ ግን ተደስታለች።

"ኡሁሁ!" ሣቀ። "ይኸውልህ፣ መተጫጨት ስትል ልብስ እንደተለበሰም መተጫጨት አለ" ዓይኑን ቡዝዝ አድርጎ አየኝ። ሩቅ እንደሚያይ ሰሚቱን ገመተ። በመካከላችን ፀጥታ እንደሰፈነ ሰከንዶች አለፉ።

"ሩቅ ነው። ትዝ እንደሚለኝ እማስታውሰው እኔ በወቅቱ አልደፍርም። 'Almost' አሷ ነች የምትስበኝ። ጊዜ ወሰደ፣ ተጋብተን እንደልቤ እስከምሆን ድረስ። እሷ 'You are welcome' ካለችኝ በኋላ 'I made myself welcome' ማለት ነው። ግን በታውና ሁኔታዎቹ አሁን ትዝ አይሉኝም። ተያይዘን ብንዝናናም ገንዘብ የሚያስከፍል ቦታ አንሄድም። ከደረጀ ጋር ነው የምንንሸራሸረው። እሱ አሜሪካዊት 'girlfrend' አለችው። አብረን በመኪና ከአዲስ አበባ ከተማ እንወጣለን። በረጲ በኩል ገጠር ውስጥ ሜዳ መርጠን እንዝናናለን። ማንም የለም። ነፃ ነን። እዛ 'enjoy' እናደርጋለን።"

እስከመተጫጨት የሚያደርስ አልነበረም። እዚያ ለመድረስ ዓመታት ፈጅቷል። መሣሣም መጨዋወት ግን ነበር። አሰፋወሰን ትምህርት ቤት ሳስተምር እዚያው አካባቢ ነበር የመኖሪያ ቤት የተከራየሁት። ቅዳሜና እሁድ ልትጎበኘኝ ትመጣ ነበር። እዚያ ነው፣ መተጫጨት የጀመርነው።

ሐና ወጣት በነበረች ጊዜ ውብ ነበረች። ብዙም አድናቂዎች ነበሯት። አሁን ሳስበው ለእኔ የተረፈ ያህል የራቀብኝ ትዝታ አለኝ። ሐና ድብን ያለ እንቅልፍ ይዟት ሄዶ እሷን ማየት እንዴት ደስ ይላል መሰለህ! በጣም! በጣም! ተውባ የምትታየኝ እዚያ ጋ ነው። አቤት ስታምር! እዚህ ውበት ጋ ተኝቶ የሚያንኮራፋም ይኖራል...

እንደነገርኩህ የሠርግ ሥነ ሥርዓት እንደማንፈልግ ለአባቷ ሐና ነግራቸው ከተስማሙ በኋላ ሐሳባቸውን ቀየሩ። ወደ ጃንሆይ መስጂድ ላግባ ነው ፍቀዱልኝ ትያቸውና ይፈቅዳሉ። በቤተክርስቲያን ሥርዓት በተክለ ሃጋብላችሁ። አለዚያ ጃንሆይን እንደ መናቅ ይቆጠርብኛል። ከዚያም ከቤተ ክርስቲያን መልስ የቁርስ ሥነ ሥርዓት በኢትዮጵያ ሆቴል ይዘጋጅላች ኋል። የፕሮግራሙ ፍሣሜ ይሆናል። ተስማማን። ሐና አባቷን ረጅም ሥርዓተ ተክልሊ እንዳይሆን አሳስበቻቸው። ለአንድ ሰዓት ብቻ በፊጅ ሥነ ሥርዓት እንደምንፈጣጠም ተስማሙ። ይሀን ልቀሳውስቱ እንደሚነግሩዋ ቸው ቃል ገቡላት። አሁን እንደምጨረጥረው ልጃቸውን እሺ ይበሏት እንጂ ለቀሳውስቱ የነገሯቸው አይመስለኝም። በቤተ ክርስቲያን ደንብ መሠረት ሥርዓተ ጋብቻችንን ፈፀምን።

አልጋ ወራሽ እንግዳችን ነበሩ። ጃንሆይን ልንተዋወቅ ሄደን እጅ ስንነሳቸው ጎርነንና ዝግ ባለ ድምፅ "የማን ልጅ ነው?" አሏት ጃንሆይ።

"ጃንሆይ አባቱን አያውቋቸውም" አለቻቸው ሐና።

ጃንሆይ በጋብቻችን መደሰታቸውን ገልጸውላት ሰባት ሺ ብር ሸልመዋት መጣች። የኤትላ ሽርሽራችን መቀሌ፣ ዓድዋ፣ አስመራና ምፅዋን ተዘዋውረን ነበኘን። ይህን በሽበሽ የኤትላ ሽርሽር የጋበዘንና አብሮን የተጓዘው የሁላችንም ታላቅ ወንድም አያይ ገብረ ክርስቶስ ነበር። አይ መስተንግዶ!

አዲሱ ፖስታ ቤት አካባቢ ኪዳኔ በየነ ሕንፃ አጠገብ ለአዲስ ተጋቢዎች የምትመች ትንሽዬ አፓርተማ ተከራይተን ኑሮ ጀመርን። ቤተሰቦቻችን ደጎበኙናልም፣ እንጎበኛቸዋለንም። አባቷ አንድ ቀን ማታ እቤት መጡ። እንደገቡም ሐናን ጠየቋት። "እኔ እኮ እናንተ አካባቢ ያለች መስለኝ ነበር" አልኳቸው። በኋላ እንደታወቀኝ የእርሷ እቤት ውስጥ አለመኖር አስደንግጠዋቸዋል። "ወይኔ ልጄን አሳጣኋት" የሚል ስሜት ይንፀባረቅባቸዋል። እኔም ደህና ከሆነች የእርሷ በመካከላችን ያለመገናት እንደማያጎድለን አወጋኋቸው። በሩን ቆልፈባት እንደማልሔድ ተገነዘቡ። እፎይ አሉ። ከዚህ ዕለት ጀምሮ እንደ አብራካቸው ክፋይ ያዩኝ ጀመር።

እኔና አቶ ይልማ በጣም ከመቀራረባችን የተነሣ ወጣት ሆነው የጻፏትን አነስተኛ ድርሰታቸውን አሳይተውኛል። ለእኔም መጀመሪያው ገፅ ላይ ማስታወሻ እንደፃፉልኝ ትዝ ይለኛል። በማምት ሳስታውሳት እንደ አደራ ተቀባያቸው ነው ያዩኝ።

አንድ መጽሐፍም ተውሰውኝ ነበር። 'The Fall of the British Empire' የምትል መጽሐፍ ነች። ከሰው መጽሐፍ ሲዋሱ አይቼ አላውቅም። እንግሊዝ ለእሳቸው ሁለተኛ አገራቸው ነች። እዚያ ነው የተማሩት። ስለዚህ የመጽሐፉ ደራሲ የእንግሊዝን አወዳደቅ እንዲት ያያት ይሆን? ብለው ነው የተዋሱኝ።

በጣም ሽርክ ከሆንን በኋላ የነገሩኝን ላካፍልህ። አቶ ይልማ፣ ጃንሆይ ልከዋቸው ከወቅቱ የአሜሪካን ፕሬዚዳንት ፍራንክሊን ዲ.ሮዝቬልት ጋር ለመነጋገር ዋሽንግተን ዲሲ ሄዱ። የተገኙበት ምክንያትም በወቅቱ እንግሊዝ ከደቡብ አፍሪካ ከዜፕታውን እስከ ግብፅ ዋና ከተማ ካይሮ ድረስ የባቡር መስመር ለመዘርጋት አስባለች። አጣሊያ ኢትዮጵያን ለቅቃ ብትወጣም እንግሊዝ በእግሯ ተተክታ የመዘግየቱ ነገር ጃንሆይን አሳስቧቸዋል። የባቡር መስመር መዘርጋት በኢኮኖሚ ረገድ ጥሩ እሴት ሊኖረው ይችላል፤ ነገር ግን

መስመሩን የሚዘረጋው እንግሊዝ ነውና የሚያመጣው መዘዝ ምን እንደሆነ አይታወቅም።

ዋሽንግተን በታሰበው ዕለት ቢገቡም ፕሬዚዳንት ሮዝቬልትን በቀላሉ ማግኘት ግን የማይታሰብ ሆነ። ከሰንትና ሰንት አገር ደጅ ለመጥናት በርካታ ጠቅላይ ሚኒስትሮችና ዲፕሎማቶች ናቸው ጓይት ሀውስ የሚመጡት። ስለዚህም የአንዲት ትንሽ አገር መልዕክተኛ እንደመሆናቸው ምንም ዓይነት ዕድል አልነበራቸውም። አንዲት መንገድ ብቻ ፕሬዚዳንቱ ቢሮ ልታደርሳቸው እንደምትችል ገመቱ። ስለዚህ የሚሰስ ሩዝቬልትን ጓደኛ ተዋወቁዋት። ይህንን ገጠመኛቸውን ሲያወሩልኝ እያፈሩ ነበር። "አለና ጋሼ ስብሐት እየሣቀ "ሴትዮዋ በዕድሜ ትበልጣቸዋለች። መዝናናቱ፣ መደነሱ፣ ማውጋቱ ተጀመረ። ቀስ ብለው ወደ ፎቅ ወጡ። ለምን ወደ ፎቅ እንደወጡ አልነገሩኝም። ፎቁ የሰማዩን ገፅ በሙሉ ያሳያል። ተፈጥሮን እያደነቁ አወጉ። በሚቀጥለው ቀን አቶ ይልማ በሴትዮዋ አማካኝነት ከፕሬዚዳንቱ ባለቤት ጋር ተዋውቀው የመጡበትን ምክንያት አዋዩዋቸው። በነጋታው ፕሬዚዳንቱ ጋ ለመቅረብ ፕሮግራም ተያዘላቸው። በቀጠሮው ቀን ከፕሬዚዳንት ፍራንክሊን ዲ. ሮዝቬልት ጋር ተገናኝተው በተላኩበት ጉዳይ ላይ ተወያዩ፣ ፕሬዚዳንቱም ለኢትዮጵያ የሚጠቅም ትዕዛዝ አስተላለፉ። የእንግሊዝ አላማ ተደናቀፈ። እንግሊዞች በዚህም ተበሳጭተው ከአገራችን ሲወጡ የሚችሉትን እየነቃቀሉ፣ ያልሆነላቸውን እያፈራረሱ ሄዱ።

በዚገራቱ የለውጥ ንፋስ መንፈስ ሲጀምር እሳቸውን አራተኛ ክፍለ ጦር ሊመስዱዋቸው ምሽት ላይ ወታደሮች ሲመጡ አብረን ነበርን። አንድ ሰው ለመውሰድ አንድ ሜክ ሙሉ ወታደር ነበር የመጣው። ወታደሮቹ በግቢው ዙሪያ መሽገው ነበር። ሠራተኛቸው እኔና እሳቸው ወዳለንበት ክፍል ገብቶ ወታደሮች እንደሚፈልጓቸው ነገራቸው። ራሳቸውን ሲያዩ የቤት ልብስ ነው የለበሱት። "ቆይ መጣሁ በላቸው" አሉና ወደመኝታ ቤት ገብተው ልብሳቸውን ቀየሩና መጡ። ገጽታቸውን ስመለከት አንድም የመሸበርም ሆነ የመፍራት ስሜት አልነበረባቸውም። የግቢውን ዙሪያ ከበው በነበሩት ወታደሮች ታጅበው ከቤት ወጣን። እሳቸው አቶ ይልማ መሆናቸውን ነግረው መኪና ውስጥ ገቡ። ተያይዘው ወደ አራተኛ ክፍለ ጦር ሄዱ። ብዙም ሳይቆዩ ታመሙ። ሆስፒታል ገብተው እንዲታከሙ ተፈቅዶላቸው በሕክምና ሲረዱ ቆዩ። ምን ያህል ጊዜ በሆስፒታል እንደቆዩ አላስታውስም። ብቻ እዚያው ሆስፒታል ውስጥ ማረፋቸውን አውቃለሁ።

ከሐና ወንድ ልጅ ከነቃጭሉ ወልደናል። ሰሙም ኢየሱ ስብሐት ይባላል።

በእኔ የደረሰብኝን ልጨምርልሀ። እኔን ከገንዘብና ከሕግ በስተቀር የሚገዛኝ ነገር የለም። ከዚያም በላይ ፍቅር ነው የሚረታኝ። ሐና ግን ለእኔ ከዚያም በላይ ነበረች። እንዴት ልንገርህ እናቴ ማለት ነበረች። በሕይወትህ አንዳንዴ ሙሉ ሰው የምትለው ሰው ይከሰታል። ለእኔ ሐና ሙሉ ሰው ነበረች። በውበትም ዓይኔ ነበረች። በአካል ቁመና ጭምር። አንዴ እንዲህ ሆነ። እኔና ደረጀ ከምንሠራበት ቢሮ ማዶ ነው እኔና ሐና አፓርተማ ተከራይተን የምንኖረው። ግማሽ አብድ ግማሽ ጂኒየስ የሆነው የትምህርት ቤት ጓደኛዬ ሳምሶን ፈረስ እኛ ቤት መጣ። ሰላምታ ተለዋወጥን። እኔ ምንም ሳይታየኝ በጣም እንደራበው ሐና ታይታለች። አየህ እንዲህ ናቸው ሴቶች። አቀራርባለት ተመገበ። ሴላ ቀን ሰሮ የሚባል የብራዚል ሰው የሆነ ወዳጃችን እንዳለ አጫውቼሃለሁ። የዚያን ጊዜ ኢየሱን ነፍሰ ጡር ናት። ስለዚህ ሰሮ ጋ ለመሄድ እሷን ማስፈቀድ ያስፈልገኛል። ፈቅዳልኝ ሰሮ ቤት ሄድኩ። ሰሮን አግኝቼው የሚጠጣ ይዘን አንድ ሁለት ብለን ጨዋታ ጀመርን። በዚህ መካከል ስልኩ ጮኸ። ተነሣ። ስልኩ የፈለገው እኔን ነው። ሐሎ ሰል ሐና ነች። አስታውስ ነግሬያት ነው የሔድኩት። በስልኩ ውስጥ ግን እያለቀሰች ነው። "ብቻዬን ትተኸኝ" ነው ምክንያቷ። ሳምን አልቻልኩም። እግዜር ረድቶኝ ቀደም ብሎ ስለ ነፍሰጡር ሴቶች ባሕሪይ መለዋወጥ አንብቤ ባልቆይ ኖሮ አበደች ብዬ እደነግጥ ነበር። ሐና በፍፁም አልቅሳ አታውቅም፣ ወዳጅ ዘመድ ካልሞተ በቀር ያውም እንጃ። ትዝ የሚለኝ አጋጣሚ የለም። ስልኩን ቁጭ አድርጌ ወዳጄን ይቅርታ ጠይቄ ወደቤቴ ሔድኩ እልሃለሁ። ልጨምርልህ?"

ይህን የምነግርህ አንብቤውም ኖሬውም የማውቀውን ነው። ሴቶች ከእኛ ከወንዶቹ ይበልጥ ስሜታዊ ናቸው። በአስተዳደግ ይሁን በተፈጥሮ አይታወቅም፣ አሁን ባለንበት ስሜታቸው ከእኛ ከወንዶቹ ይለያል። ሴቷ! ነፍሰ ጡር ሳትሆን ሰውነትዋ ከልጅነት ጀምሮ እንደ እኔና አንተ ብቻውን ነበር። አንድ ቀን ላፍቅር ብላ ብትተቃቀፍ ሁለት ሰውነት ይኖርባታል። ስለዚህ ሕሊናዋ ሳይዘርበት አይቀርም። ደግሞም እውነት አላት። ሰውን የሚያክል ፍጥረት በአካሏ ውስጥ እየፈጠረች አይደል? ሚሊዮን ወንድ ጂኒየስ ቢሰበሰብ እኮ እንደ እሷ አንድ ሰው አያፈጥርም። አንተ ግን ይህንን ጊዜ እኔ ትንሽዋን ልጄን እንደማቀብጣት ማቅበጥ ነው። ይህ አድራጎትህ ምን

ያስከትላል መሰለህ? አካላቸው መረበሹን ትቶ ዘና እንዲል ይሆናል። ውስጧ ያለውም ፍጥረት እንደ ልቡ " ይዋኛል። ውጪውን ከረበሽከው፣ ውስጡ ሊበጠበጥ ይችላል። ስለዚህ አንተ ጠንቃቃ ሁን። ይህንን የምነግርህ አስበህበት እንድትቆይ ነው። በቅርቡ ከፀሐይ ጋር እንጋባለን? ብለኸኝ የለም? እንድታውቀው ስንቅ እያቀበልኩህ ነው። እንቀጥል...

የጥበብ ወጨቶችም ሆነ ባሕላዊ ቁሳቁስ መሰብሰብ የሚማርካት ሐናን ነው። አንዴ አሌክስ (እስክንድር ዐሳስያን) ልዩ ልዩ ሥዕል እየሳለ ለጓደኞቹ ይሰጠን ነበር።

እሱ የሳለልን ሥዕል እቤታችን ነበር። ሐና አሜሪካን እንደገባች እኔ ጋ ቢሆን ይሳሳቅላል ብዬ ለአንድ ነውረኛ ለሆነ፣ በወቅቱ እንዲህ ያደርጋል ብዬ ላልገመትኩት ተዋናይ በአደራ እንዲያስቀምጥልን ሰጠሁት። ዓመታት አለፉ። አንድ ቀን ጥበበ ተርፋ አንድ የታዋቂ አስመጪና ላኪ የሆኑ ሰው ቤት ይህንን ሥዕል አይቶ ከየት እንዳገኙ ጠየቃቸው። አሁን ማንነቱን ካልገለፅኩህ ተዋናይ በሰባት መቶ ብር እንደገዙት ነገሩት። በወቅቱ ተናደድኩ። ሳገኘው የሠራው ሥራ ፀያፍ እንደሆነ ልነግረው ወሰንኩ። ሳንገናኝ ዓመታት ተቆጠረ። ሰውየውን ግን እንቀሞለሁ።

ተከዝ ብሎ አየኝ። «እእ! መለያየት በሁለታችንም ነፍስ ውስጥ የለችም። ችግር ግን የማንወደውን ምዕራፍ አመጣችው። እሷ የልብ ሕመምተኛ ነች ብዬሃለሁ። በዚህም ምክንያት በጃንሆይ ጊዜ ለሕክምና ወደ ለንደን ሄዳ ታክማለች። ፍቅድ የሰጧት የአገር ውስጥ ዶክተሮች ናቸው። ሰድጋሚው ጉብ አልሰመረም። ምክንያቱም ደርግ ወደ ሥልጣን የመጣበት ጊዜ ነበር። ደርጎች እርስ በራሳቸው በጣም ይፈራራሉ። ምን እንደሚሠሩም ገና በደምብ አያውቁትም። ማን ደፍሮ ወደ ለንደን ለሕክምና እንድትሄድ ይፍቀድላት? ፈቃጅ ስታጣ ጊዜ "እዚህ ተቀምጬ ሞትን ከምጠብቅ ለምን አልከበልልም?" ብላ በአፖሬሽን ደረጀ አማካይነት አገር ጥላ ጠፋች።

ደረጀ ይሬማ የአክስቷ ልጅ እንደሆነ እናስታውሳለን። እሱ ከሚቼልኮትስ ኩባንያ ጋር ተንጋገረ። ኩባንያው ሴስና የምትባል ትንሽ አውሮፕላን አለችው። ምናልባት ከአሥር እስከ አሥራ አንድ ሰዎች ትጭናለች። ያችን አውሮፕላን ለጥ ባለው ቢሾፍቱ መንገድ ላይ አሣረፋት። እነ ሐና በመኪናቸው ደረሱ። ቀጠሮው ሠመረ። ሴስና አቆበቆበች፣ በሠላም ተነሣች፣ ፍቅረኛዬንና የማደንቀውን ጓደኛዬን ይዛቸው በረረች፣ አልሃለሁ።

እነደርጉ የዚያን ጊዜ ገና እጅ እጅ አላሉንም። አዲስ ወቅት ነው። ተስፋ የምናደርግበት። አንድ ጊዜ የሚቸልኮትስ ሥራ አስኪያጅ ሚስተር አቱል ቤት ራት ተጋብዘን የደርጎች ጉዳይ ተነስቶ ሰንጨዋወት ተጣላን።

ወደ ዐብ ከመሄዴ በፊት መጀመሪያ ሚስተር አቱልን ላሳያሀ። በባሕሪው ጠጪ ነው። ከሚት እስከ እኩለ ሌሊት የሚጠጣ ሰው ነበር። ነገር ግን ሕሊናው በምንም አይነት ሚዛኑን አይስትም። ሥራውንም በደንብ ያከብራል። አንዳንድ ጊዜ ከሰላሣ እስከ አርባ የምንሆን የቢዝነስ መሰሎቹን እንዲሁም የሚግባባንንና ወዳጆቹን በቤቱ ራት አዘጋጅቶ ይጋብዘናል። በነገራችን ላይ የራት ግብዣን ሳነሣ ገብረ ክርስቶስ ደስታ ትዝ አለኝ። እሱም እቤቱ በወር በወር በርሱ ዝንባሌ ሁሪያ ያለነውን ሰዎች ራት የመጋበዝ ባሕል ነበረው። ወደ ሚስተር አቱል እንመለስ?

የደርጎቹ ስም ተነሳና እንዲህ አለ "እነዚህ አሁን የለውጣ እውነተኛ አርበኞች ይመስላሉ እንጂ ጉቦ ሲለምዱ ይነቅዛሉ፣" ይህንን ጊዜ እኔ በጣም ተናደድኩ። "ሚስተር አቱል!" አልኩት። በጣዛ ቤቱ። እኔ ያውም ራሴን ጨዋና ሞዐም ነኝ ብዬ የማምን ሰው ነኝ። የዚህ ዕለት ግን አላስቻለኝም። "ቢነቅዙም እንኳ ብዙ አስፈላጊ ለውጥ ካመጡ በኋላ ነው" ብዬ መሬሙሐን አስታውሳለሁ።

አይ! ደረጀና ሐና በዚህ አባባሌ ግድ የላቸውም። ዓላማቸው እኔ ሳላውቅ እርሷን ይዞ ከአገር መውጣት ነው። ሚስተር አቱልን ባልናገረውም ኖሮ፣ ተደብቀው መኮብለላቸው የታመነበት ጉዳይ ነው!

እኔ ከአገሬ የመውጣት ፍላጎት አልነበረኝም። እኔ ከዚህች አገር አልወጣም። እንዴት ይህንን ብሩሕ ተስፋ ሳልቋደስ፣ የበኩሌንም ሳላዋጣ አገሬን ጥዬ እኮበልላለሁ? በጣም የሚያስደስት ተስፋ ነበር የተቀጣጠለው። ወጋዬ ገብረመድህን ዐሁ በሰድስት ወር የሚል ርዕሰ የሰጠውን ቱስትር ስታንብ ግልፅ ይሆንልሃል። ሁላችንም እንደእዚያ አይነት ተስፋ ነበር በልባችን የሰነቅነው። ግን በቆይታ ስናየው አልሆነም። "ላም አለኝ በሰማይ..." እንዲሉ ሆነ። አለና ተከዘ።

እህ! ይሄም አጋጣሚ ባይኖር ትተውኝ ነበር የሚሄዱት። በሚገባ ያውቁኛል። እኔ ከዚህች አገር መውጣት አልፈልግም። በእርግጥ ወቅቱ አብዮት የሚካሔድበት ጊዜ ባይሆንና ቀድሞ የነበረው የጃንሆይ መንግሥት ቢቆይ ኖሮ ተነጋግረን እንሰነባበት ነበር።

ለሥራ ጉዳይ ለአስራ አምስት ቀን ከአዲስ አበባ ወጥቼ ነበር። ስመለስ ከአራት ቀን በፊት መሄዳቸውን ሰማሁ። እሌኒ መኮሪያ ነበረች ይህንን የነገረችኝ።

ደረጀ እኔንና ሐናን ጠንቅቆ ያውቀናል። ስለዚህ ሐናን እንዲህ ያላት ይመስለኛል። ይህ የምንግርህ እርግጠኛ ነኝ ብዬ የማምነውን ነው። አጠፋፋቸው ተጠንቶ አልቋል። ሐናም የመጨረሻ ውሳኔዋን ልትነግረኝ ፈልጋ ለደረጀ አማከረች። እሱም እንዳትነግረኝ ከለከላት። ሲያሳምናትም "ስብሐት አብሮን መኮብለል አይፈልግም። ስለዚህ እኛ ከጠፋን በኋላ ደርጎች ይመረምሩታል። የዚያን ጊዜ ስለ አጠፋፋችን ምንም የሚነግራቸው አይኖርም። ይሽንንም ደርጎች ስለማያምኑት አማከረህ ነው የሸኘሃቸው፣ ብለው አሣሩን ነው የሚያሳዩት። ምንም ሳንነግረው ከሄድን ግን ደህንነቱን ለመጠበቅ የተሻለ መንገድ ነው" ሳይላት አልቀረም።

አዎን! ሐና ለንደን መድረሷን ከሰማሁ በኋላ ሁለት የደርግ አባሎች ቢሮዬ መጡ። አንዳንድ ጥያቄዎች ይጠይቁኝ ጀመር። ከአጠያየቃቸው የተረዳሁት የመደብ የበላይነትና የበታችነት አለበት። በእነርሱ አስተሳሰብ ሐና የኔን መደብ ንቃ ከድታኝ ነው የኮበለለችው። እኔ ግን በፍጹም ከድታኝ እንዳልሄደች ነገርኳቸው። መታመሚንና ፈቃጅ ማጣትዋን ላስረዳቸው ሞከርኩ። በተጨማሪ በጃንሆይ ዘመነ-መንግሥት ሐና አንድ ሕቡዕ ድርጅት ውስጥ እንድንገባ ትገፋፋኝ ነበር። እኔ ግን የጃንሆይን ንጭ-ለባሽ መበጣጠስ የሚችል ጠንካራ ድርጅት በአገራችን ውስጥ ስለሌለ ይህንን ሐሳብዋን መተው እንዳለባት አስረድቼ ከለከልኳት፣ እንጂ የሐና ነፍስ አብዮተኛ እንደሆነ ላስረዳቸው ጣርኩ። አላመኑኝም። ዕድለኛ ስለሆንኩ የቢሮው በር ተንኳኳ። ሰው ገባ። በዚህ ጊዜ ደርጎቹ ተሰናብተውኝ ወጡ። ከዚያ በኋላ ለእኔ በጣም ጥሩ ሰዎች ሆኑልኝ።

በዚያን ወቅት ቀበሌ አዲስ ነገር ነው። የዚያው ሠፈር ቀበሌዎች ቢሮ የሚያደርጉት ቤት አጡ። ይህንን ሊያማክሩኝ ወደ እኛ ቢሮ መጡ። "ለጊዜውም ቢሆን የምንሠራበት ትርፍ ክፍል ካላችሁ?" ብለው እንድናውሳቸው ተማፀኑን። እኛም ከአሜሪካን የሰላም ጓድ አባል ሆነው የሚመጡ ወጣቶችን የምናሠለጥንባቸው ሰርቪስ ክፍሎች አሉን። በጓመት ውስጥ ለአራት ወራት ብቻ ነው የምንጠቀም ባቸው። እነዚያን የሰርቪስ ክፍሎች እንዲጠቀሙባቸው ፈቀድኩ። ይህንን ቀበሌዎቹ ለደርጎቹ ሲመጡ ነገሯቸው። ደርጎቹም ይህንን ሲሰሙ ልክ እንደ ሀቀኛ ዜጋ ድርጊት ቆጠሩት። ቀበሌዎቹ ቢሮ ባይጠይቁኝ፣ እኔም ፈጥኜ ባልተባበራቸው ኖሮ ምን ይውጠኝ ነበር?

አንድ ቀን ደርሳቹ መኖሪያ ቤቴ መጡና ከቤቴ እንድወጣ አዘዙኝ። እሷ በሌለችበትም ቤት ውስጥ መኖሩንም አልፈለግክ ትም። ስለዚህ ሻንጣዬን አንጠልጥዬ ወጣሁ። እሌኒ መኩሪያን ሐና የመሠነባበቻ ደብዳቤና አሥር ሺ ብር ትታልኝ ሄዳለች። ያንን ተቀብዬ ቀሪውን ሕይወቴን ጀመርኩ።

ደብዳቤዎቹ አሁን የሱም ከዓመታት በኋላ እኔ የጻፍኩላትን ደብዳቤዎች ሰብስባ ሰጠችኝና ተለየየን። በዚያን ጊዜ አብዮቱ በአገራችን ፈንድቷል። ደብዳቤዎቹ ለእኔ ጥሩ ትዝታ ቢኖራቸውም እየቆየ በውስጤ የሚተራመሰውን ሰቃይ መቻል አቃተኝ። ስለዚህ ለዜና እናት አንድ ቀን እንኪ፣ እማት ለኩሽበት። ብዬ ሰጠኋት። አብረን የተነሣናቸውን ፎቶዎች ደግሞ ሐና አውሮፓ ከገባች በኋላ ሰብስቤ ላኩላት። እኔ አገሬ ውስጥ ነው ያለሁት። እሷ ብዙ የሀገሯ ልጅ በሌለበት ዓለም ውስጥ ነው ያለችው። ስለዚህ አንዳንዴ ትካዜዋን መከፈያ እንዲሆናት፣ ለልጃችንም ዘመዶቹን እንድታስተዋ ውቀው አሰቤ ላኩላት።

ሐና አሁን አሜሪካ ነች። የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት መልዕ ክተኛ ነች። በአንድ ወቅት ደቡብ አፍሪካ ሄዳ ነበር። ኔልሰን ማንዴላ ትከሻዋን አቅፏት ፈገግ ብለው የተነሱት ፎቶግራፍ ወላጅ እናቷ ቤት በቅርቡ አይቼዋለሁ። በአውሮፓ ውስጥ የኮሶቮ ችግሮች ሲከሰቱ ተልካ ሔዳለች። ጥይት በአናቷ ላይ እየጮኸ ተልእኮዋን ከግብ ለማድረስ ትጥር እንደነበር በቅርቡ እዚህ አዲስ አበባ መጥታ አግኝታኝ አጫውታኛለች። "የሚተኩሱት ሊገድሉን ይሁን ሊያስፈራ ሩን እንጃ" አለች።

ኢያሱ! እሱማ በባዮኬሚስትሪ የዶክትሬት ዲግሪውን ተቀብ ሏል። የሚሰማማውንም ሥራ አግኝቷል። በግምት ከኒውዮርክ በባቡር ሰላሳ ደቂቃ በሚያስኬድ ከተማ ውስጥ ይኖራል። በፀጥታ ጠ,ሙን ሲልግ ቆየና " The Iron Lady የሚለውን ሐረግ ስትሰማ ማንን ታስታውሳለህ?

አዎን ማርጋሬት ታቸርን ታስባለህ። እኔ ግን ሐና ይልማን ነው የማስታውሰው። ጠንካራ፣ በራሷ የምትተማመንና በሥርዓት የታነፀች፣ ሰው አፍቃሪ፣ በባሕሪዋ ቀጥተኛ ሴት ነበረች። ያ ቆራጥነት ባይታከልበት ኖሮ እዚህች አገር ብትቀር ኖሮ ይኼኔ አፈር ልትሆንም ትችል ነበር። ስለዚህ ሐና የማፈቅራት ብቻ ሳትሆን የማደንቃትም ሴት ነች" አለኝ። አባውንቱ የገሃዱ ዓለም መምህሬ፣ የዕድሜ ልክ እውነቱን አጉልቶ አሳየኝ።

***

ካንደሰ መለከት መዋዕል ጋር ወደ ሰሜን ሸዋ ይፋራታ ፲1981 ዓ.ም ሄደው ነበር። ይፋራታ ቀበሌ ሰለሎ ውስጥ ልዩ ስሟ ዝሊ በሞትባል ቤታ መሰክ ላይ ተቀምጠው ስብሐት ስለ ሐና ሲያወራለት ከቆየ በኋላ "ቀደም ብለው ነግረውህ ቢሆን ናሮ አብረሃቸው ትሄድ ነበር ወይ?" ብሎ ጠይቆት ነበር። "አልሄድም ነበር ትልቅ የወይራ ዛፍ ካለበት ቤታ ተንቅሎ አንደገና ቢተከል አይበቅልም። እኔ ሥራም ግንዱም ያለውና የሚናረረው አዘሪ ነው" ብሎ ከምሩ አንጫጫወተው ገለጸልኖል።

፲፫

ያለፈውን ታሪክ ፍለጋ

ሐምሌ 12 ቀን 1992 ዓ.ም በሮ ጠረጴዛዬ ላይ የእሌኒ መኩሪያን መልዕክት አገኘሁ። ደወልኩላት። ከሰላምታ መለዋወጥ በኋላ ሐና ይልማን በመስመር ላይ አገኘኋት። አዲስ አበባ መጥታለ ቀደም ብዬ ስለ ማስታወሻ ለእሌኒ አጫውቼአታለሁ። ይህን ሥራዬን በተመለከተ ለሐና ነግራታለች። ስንኒጋር የሰነበተ ወዳጅነት እንዳለን ነው የተሰማኝ። ከአወራሯ እንደተረዳሁት ቅን ነች። ነገ በአምስት ሰዓት ሐሌተን ሆቴል ተቀጣጥረናል።

ቀጠሮው ተሰውሞ በሌላ ሰዓት ሼራተን አዲስ ሰመርፊልድ ሬስቶራንት እንድንገናኝ እሌኒ ቀጠረችኝ። በዕለቱ ካፊያው ገለል ብሎ የዳመና ግላጭ ፀሐይ ወጥታለች። ወደ ውስጥ ዘለቅሁ። የሆቴሉ ፀጥታ አስከባሪዎችና አስተናጋጆች መድኅኔ ቀረሽ ሰላምታ እየሰጡኝ እኔም አፀፋውን እየመለስኩ በተባለው ቦታ ደረስኩ።

ሼራተን እንደደረስኩ በሆቴሉ አስተናጋጅ መሪነት የታሰበው ቦታ ደረስኩ። ጠምዘዝ እንዳልኩ እነ ሐናን ከፊት ለፊት አየኋቸው። በሬስቶራንቱ ከአንዱ ጥግ የሐና ቤተሰብ ታድመው የነበሙ በኋላ ቡናቸውን ሲጠጡ ነው የደረስኩት። መጀመሪያ ዓይኔ ያረፈው እሌኒ ላይ ነው። እኔ ከምመጣበት አኳያ ሐና ጀርባዋን ሰጥታኝ ነው የተቀመጠችው። አጠገባቸው ስደርስ ተነስታ ተቀበለችኝ።

ሐና ይልማ ገፅታዋ የቀዬ ዳማ ነው። በቁመት አጠር ብላ በስፖርተ የተገራ የሚመስል ሸንቃጣ አካል አላት። ለቁመናዋ

የሚስማማ ቀለል ያለ አለባበስ ለብሳለች። ቄንጠኛ መነፅር አድርጋለች። በዕድሜዋ ከጋሼ ስብሐት በሰማንያ ዓመት እንደምታንሰው ባውቅም አሁን በአካል ያገኘኋት ወይዘሮ በዕድሜዋ አርባዎቹ ውስጥ ያለች ነው የምትመስለው። ከዕድሜዋ 16 ዓመታቶቹ የት ገቡ? "ሰው ማንን ይመስላል? ቢሉ ኑሮውን" አልኩ በልቤ። በአነጋገር ከአማርኛው ይልቅ እንግሊዝኛው ነው የሚቀናት። ይህች ወይዘሮ ነች የጋሼ ስብሐት የዕድሜ ልክ እውነት።

ራሷን አስተዋውቃኝ ቤተሰቦቿን አከለች። ከቤተሰቡ ተነጥለን ብቻችንን እንድናወጋ ቦታ ቀየርን። ጥድፊያው ተጀመረ። ስትራመድ ሐያዎቹ ዕድሜ ክልል እንደሚገኙ ወጣቶች ቀልጣፋ ነች። የምጠጣውን እንዳዝ ጋበዘችኝ። ቡና አዘዝኩ። ለጨዋታው ቸኩያለሁ። ሐና ግን በመጋበዙ ፀናች። "ብፈ የተዘጋጀ ገበታ ሰላሰተነሳ የምርጫህን አንሰተህ ወደ ጨዋታው ብንመለስ?" አለችኝ።

እርሷን ደስ እንዲላት ወደተሰናዳው ምግብ ሔድኩ።...

"በቅርቡ ከኒውዮርክ ወደ ደቡብ አፍሪካ መሥሪያ ቤቴ አዛውሮኛል። አሁን ያለሁት በጥድፊያ ላይ ስለሆነ ጊዜ የለኝም እንጂ፣ ሥራህን ባነበውና ባግዝህ ምርጫዬ ነበር። የሚቻል ከሆነ ቤተሰባችንን የሚመለከቱትን ምዕራፎች ብትሰጠኝ ለሰለሞን እልክለትና አስተያየት እንዲሰጥበት እፈልጋለሁ" አለችኝ።

እኔ እንደምገምተው ሰለሞን ዩሬሳ ካነበበ የቤተሰቡን ብቻ ሳይሆን የጓደኛውን ሙሉ ታሪክ ነው ማንበብ የሚፈልገው። ስለዚህ "ሙሉ መጽሐፉን የምልክለትን ብልሀት እፈጥራለሁ" ብዬት በእርሷ ዓይን ስብሐትን እንድታሳየኝ ጠየቅኳት።

ረጅም ፀጥታ፣ ከውብና የመደነቅ ፈገግታ ጋር "ይኸውልህ፣ ስብሐት ብዙ ሰው ነው። ሲያሰኘው ማንንም ከራሱ ነጥሎ የሚወደውን ማሳየት ይችላል። እኔ ግን እርሱን ከራሴ ነጥዬ ላሳይህ አልችልም። እሱ ምንጊዜም ከእኔ ጋር ነው። በወደደው መንገድ ተጓዘ። እንደ ሌሎቹ የመሃያ ባልደረቦቹ ሁሉ ሟች ሆነ።

"ልጃችን ኢያሱን አዲስ አበባ ሲመጣ ተገናኝታችሁ ተጨዋውቱ። አስተምሬ እዚህ ያደረስኩት አባትየው እንደሚፈልገው ነው የተቀረፀው። ቋንቋው እንግሊዝኛ ከመሆኑ በቀር ነብሱ እንዳለች ደበሻ ነች። "ፖዙቲቭ" ነሽ ላልከኝ፣ እንዲት የስብሐት ሚስት ተኩኖ "ኔጌቲቭ" መሆን ይቻላል?"

አብረን ሣቅን። በአገራችን፣ ባለፈው ታሪካችን፣ በአሁኑ የሕዝባችን ጥንካሬ ላይ አውግተን ስንደመድም ወይዘሮ እሌኒ መጥታ እንደሚበቃን ነገረችን።

እኔም "ሐና፣ የመጀመሪያውን በመጨረሻ በመናገሬ ይቅርታ፣ ዛሬ ጠዋት ከጋሼ ስብሐት ጋር ቡና አብረን ጠጥተናል።" ብዬ መልዕክቱን ነገርኳት። "እንኳን ደህና መጣሽ። ከቀጠርሽኝ በፊትገሽው ቦታና ጊዜ ለመገናኘት ይመቸኛል በልልኝ" ብሎኛል" አልኳት።

"እኔ እኮ እነእሌኒን ፈልጉ እያልኳቸው ነበር። ነገ ቅጠርልኝ። በአሥር ሰዓት ግሮን ሆቴል" አለችኝ።

"የሰዓት አቆጣጠሩ በእኛ ወይስ በምዕራቡ አቆጣጠር ነው?" አልኳት።

"በእኛ ነው?"

እሌኒ በጨዋታችን መሐል ገብታ "4 ሰዓት ማለቷ ነው" ብላ አግባባችን። ሐና እንደምትኖርበት ዓለም ደንብ መሠረት "በክሬዲት ካርድ" የሆቴሉን ሒሳብ ከፈለች። ወደ ቤተዘመዶቿ ስንቀላቀል የ83 ዓመት አዛውንት የሆኑትን እናቷን ወይዘሮ ኤልሳቤጥ ወርቅነህን በድጋሚ እያስተዋወቀችኝ፣ "ያለውን ታሪካችንን መስማት የምትፈልግ ከሆነ እሷ በሰፊው ታጫውትሃለች" አለች። ልዝበኛቸው ብዘልቅ እናቷ ተቀብለው እንዲያስተናግዱኝ ነገረቻቸው። በተግባባን ስሜት ደርባባዋ ወይዘሮ ቄንቅላታቸውን ወዘወዙ።

ወይዘሮ ኤልሣቤጥ የታዋቂው ዲፕሎማት የሐኪም ወርቅነህ ልጅ እንደሆኑ ሰምቻለሁ። ጋሼ ስብሐት ስለሐኪም ወርቅነህ ሲያጫውቱኝ የሚያሳድጉት ለማዳ ነብር ነበራቸው። ከዕለታቱ በአንዱ ቀን ከነብራቸው ጋር ሲጫወቱ እጃቸውን መላስ ጀመረ። ሐኪሙም መዳፋቸውን ሰጥተውት ከራሳቸው ጋር በሐሳብ ያወጋሉ። እጃቸውን አድምቶት ደማቸውን እየላሰ ነው። ነቅነቅ ብለው ቢቆዩ ዘሎ የሚያንቃቸው እንደሆነ ተገንዝበዋል። እጃቸውን ሳይሰበስቡ ከቤተኛው አንዱን ጠርተው ሽጉጥ እንዲያመጣላቸው አዘዙ። ነብሩ አሁንም ደማቸውን እየላሰ ነው። ሽጉጣቸውን በሌላኛው እጃቸው ተቀብለው አናቱ ላይ በመደገን ቃታ ሳቡ። ነብሩ ተዘረረ። ሐኪሙም እጃቸውን ማስታመም ጀመሩ።

ሐኪም ወርቅነህ በአጼ ቴዎድሮስ ዘመነ መንግሥት ከልዑል ዓለማየሁ ቴዎድሮስ ጋር በጄኔራል ናፒየር ጦር ታግተው ወደ እንግሊዝ በመንዝ ተምረዋል። የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ ዶክተር ለመሆን የበቁ መሆናቸውን አስታወስኩ። በርግጥም እኝህ ወይዘሮ ያለፈውን ጊዜ በመፈለግ እንደሚመሩኝ ተማመንኩ።

"አለቤ ሾው" ላይ ስብሐትን እንዳዩትና በአመላለሱ መርካታቸውን አውግተን ለወዳጅነታችን መሠረት ጥለን ተሰነባበትን። ይሳካ አይሳካ አላውቅም። ሐና ለፎጅም ጊዜ በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ውስጥ ሠርታለች። ባልሳሳት ለሩብ ክፍለ ዘመን ያህል (25

ዓመታት) ይህንን ልምዷን እንድትፅፈውና እንድታስነብበን አማከሪያት፣ እንደምትሞክር ቃል ገብታልኛለች። እንዲህ ዓይነቱ ትልቅ ዓለም አቀፍ ተቋም ገብተው ዓለማችንን ማገልገል ለሚፈልጉም ወጣቶች ማለፊያ ይሆናል ብዬ እገምታለሁ።

በ1993 ዓ.ም በመስከረም ወር በሰባተኛው ቀን አራት ሰዓት ገደማ "ሲይለር!" ሲል ጋሼ ጠራኝ። በዚህ ቅፅል ስም የሚጠራኝ እሱ ብቻ ነው። ጠዋት ቡና ጠርተነው አልመጣም። የበኸር ልጁ ዶክተር ኢያሱ ከአሜሪካ መጥቶ፣ ታናናሽ ወንድሞቹ በእግር በፈረስ ፈልገው ከልጁ ጋር አገናኝተውት፣ አቶ ዮሴፍ ቤት እምሽተው፣ እዚያው ማደሩን ሰምቻለሁ።

"የስ ሰር!" ብዬ ወጣሁ።

ከኋላው ሁለት ወጣቶች ቆመዋል። ኢያሱን እንዳየሁት ነው ያወቅኩት። አወጣጡ እንደ ሰንበሌጥ ሙሽራ ያማረ መለሰ፣ ፀይም፣ ከብ ጠም ያለ መልከ ወጣት ነው። የመልኩን ገፅ ከአባቱ ቤተሰብ ሲከር፣ አረዛዘሙ በእናቱ ዘሮች ነው። ኢያሱን ልብ ብዬ ሳስተውለው ዶክተር ተወልደ ብርሃንን በልጅነታቸው የማየት ስሜት ተሰማኝ።

"ይህ መርከበኛው ዓደኛዬ ነው" አለ ጋሼ ስብሐት በእንግሊዘኛ ልጁን ሲያስተዋውቀን።

ስማችንን ተለዋውጠናል። ከዘር ማንዘሩ ቋንቋ ለመግባባት እንኪን እንዱንም አይችልም። ለሰላምታ ያህል ጥቂት የአማርኛ ቃላትን ይሞካክራል። በእንግሊዘኛ ሐሳባችንን መለዋወጥ ጀመርን።

በቀጥታ ወደምፈልገው ርዕሰ ጉዳይ ላይ ጨዋታው እንዲያንጣጥር አደረግኩ። የእናቱን ደህንነት ከጠየቅኩት በኋላ "ለመጽሐፌ የሚሆኑ ፎቶዎች እንደምትልክልኝ ነግራኝ ነበር። አመጣህልኝ?" አልኩት።

እናቱ ይህንን ጉዳይ እንዳነሳችበት አስታውሶ፣ ነገር ግን በአሁኑ ጊዜ ሴት አያቱ ወይዘሮ ኤልሣቤጥ ታመው፣ ወደ ደቡብ አፍሪካ ወስዶ ለማሳከም ድንገት እንደመጣ ነገረኝ።

አባቱ ቤት ገብተን ወጋችንን ቀጠልን። ስለ መጽሐፉ ጠየቅኝ። ባለፈው ታህሳስ ወር መጥቶ በነበረ ጊዜ አባቱ ስለእኔም ሆነ ስለሥራው እንዳወጋው አውቃለሁ። አሁንም አጠር አድርጌ ገልፌለት የአባቱን የሕይወት ታሪክ ለማንበብ አማርኛ ቋንቋን መማር እንዳለበት ሰነግረው፣ ተሟግቻኝ። መማሩ ግን የግድ እንደሆነ አወጋኝ። ከደቡብ አፍሪካ ጉዞ በኋላ ወደ ኒውዮርክ እንደ ተመለሰ ፎቶዎቹን እንደሚልክልኝ ገልጸልኝ የኢሜይል አድራሻውን ሰጠኝ።

አያሱ ረጋ ያለ ነው። ከመናገር ማድመጥን ያዘወትራል። ከሰው ጋር ሲጨባበጥ በትህትናና በሁለት እጁ ነው። ፃይ ወጣት ዶክተር በለንደንና በአሜሪካ ውስጥ አድጓል ብሎ ለመገመት ተቸግሪኩ።

ጋሼ ስብሐት ከዓመታት በፊት ለመጀመሪያ ጊዜ ልጁን ነብሰ አውቆ ሲያገኘው ለእናቱ "ልጄን እንደፈለኩት ነው ያሳደግሽልኝና አመሰግንሻለሁ በልልኝ" ብሎ በራሱ በኢያሱ መላኩን ያወጋልኝን አስታወስኩ።

እናቱ ወይዘሮ ሐና "የእንግሊዘኛ ቋንቋ ተናጋሪ ከመሆኑ በቀር ነብሱ እንዳለች የሐበሻ ነች" ያለችው ትዝ አለኝ።

እንደከዚህ ቀደሙ ሁሉ ለአባቱ ዛፊም ሦስት መጽሐፍ ይዞለት መጥቷል። አገላብጬዬ አየኋቸው።

"ጊዜ ሰላልነበረኝ ከአሜሪካ መጻሕፍት ይገርልህ ልመጣ አልቻልኩም። እነዚህን ከሴት አያቱ ቤተ መጻሕፍት ነው ያመጣሁልህ። እምትወዳቸውን አስቀርና ምርጫህን ያልሆነውን ሰመችህ መልስላት" አለ አያሱ አባቱን።

ብፌ ውስጥ በአንድ ወገን መጽሐፍ መደርደሪያ አድርገውታል። ጋሼ ስብሐት ተነስቶ ብፌውን ከፈተና The Sign and the Seal መጽሐፍን አንስቶ አሳየው። "ገዝተህ አንብበው" አለኝ ተቀብሎ አስቀመጠው። "ለምን አልሰጠውም?" ስል አብሰለሰልኩ። መጽሐፉን ከልብ እንደወደደው አውቃለሁ። ልጁም በሚኖርበት ዓለም በቀላሉ ያገኘዋል ብሎ እንዳሰበ ገመትኩ።

ይህንን መጽሐፍ መገዛት እንዳለበት ወሰንኩ። እንደመታደል በዚያን ሰሞን ከንደኛችን ከሙሴ ኃይሉ ጋር ተቀጣጥረን ስናወጋ "በሚቀጥለው ወር የጋሼን 64ኛ ዓመት በዓሉን ስለምናከብር ቤታችን ብቅ ብለህ ቡና አብረን እንጠጣ" አልኩት።

"እኔም ያቅሚቲን ያህል አንድ ነገር ባደርግ ደስ ይለኛል። አንተ ደግሞ የቅርብ ሰው ስለሆንክ ፍላጎቱን አጥናና ደስ የሚለውን ነገር አይተህ ንገረኝ" አለኝ።

የመሰለል ያህል ጋሼን ለአንድ ወር ተከታተልኩት። ልደቱን የምናስብበት ሚያዝያ 27 ቀን ተቃረበ። አሁንም ከግራፀም ሀንኮክ መጽሐፍ ጋር ነው። ቡና ላይ "ጋሼ አንድ ወዳጃችን ልደትህን ምክንያት በማድረግ አንድ ነገር ማድረግ አስቦ The Sign and the Seal እንዲገዛልህ ነግሬዋለሁ" ስለው

"ይህ ሰው ፀደቀ በለኝ" አለ።

መጽሐፉ ተበረከተለት። ጋሼ ሙመረቅ ብቻ አይደለም፣ እፎይታ ጋዜጣ ላይ ይህንኑ መጽሐፍ ምንጭ አድርጎ የጻፋቸውን አምስት

ምዕራፍ ያለውን ጽሑፍ ሰብስቦ ለሙሴ እንዲያነበው ሰጠው። ጋ
ስብሐት የፃፈውን ጽሑፍ ሲሰበስብ ሳይ ይህ የመጀመሪያዬ ነው።
ይህንን እያብሰለሰልኩ ወደ ኢያሱ ተመለስኩ። "እድለኛ ነህ
ምክንያቱም ሴት አያትህ እንግሊዘኛውን አቀላጥፈው ስለሚናገ
ሐሳብ ስመለዋወጥ አትቸገርም" አልኩት።
"ባይገርምህ ችሎታዋም የተራው እንግሊዘኛ ተናጋሪ ቋንቋ ሳይሆ
የአሪስቶክራሲው ነው" አለንና ተነሳ።
ቤት ያፈራውን እንድንቃመስ አባትና ልጁን ጋበዝኩ። ኢያሱ
ከአያቱ ጋር ቀጠሮ እንዳለው ነግሮን ተሰነባበትን።
ሐሙስ ጥቅምት 2 ቀን 1993 ዓ.ም ዶክተር ተወልደ ብርሃን
አማራጭ የኖቤል ሽልማት ተሸላሚ በመሆኑ ለጋዜጣ ሥራ
ላነጋገረው ወደ ቢሮው የዘለቅኩበት ዕለት ነው። ከአንድ ሰዓት በላይ
በጂኔቲክ ኢንጂኒሪንግና በማኅበረሰብ የባለቤትነት መብት ዙሪያ
ያደረጉትን አስተዋፅኦና እንቅስቃሴ ገልጸልኝ ስንሰነባበት "ዘነበ
አንድ አሳዛኝ ነገር ደርሷል፤ ወይዘሮ ኤልሣቤጥ አርፈው ዛሬ የቀብር
ሥነ ሥርዓታቸው ይፈፀማልና ለቅሶ እንዲደርስ ለሰብሐት ንገረው"
አለኝ።
ደነገጥኩ። ይህ መጽሐፍ ታትሞ ከእጁ እንደወጣ "ያለፈውን
ታሪክ ፍለጋ" በሚል ርዕስ ለምጽፈው መጽሐፍ እኝህ ወይዘሮ
እንደሚረዱን እርግጠኛ ነበር። ወዳጅነቴም መልካም በሆነ መልኩ
ተጀምሮ ነበር። ሊጋሺም በወይዘሮ ኤልሳቤጥ ላይ ወግ አንስቼበት
ለወጣት ደራሲ በጣም ለስፈላጊ ሰው ናቸው። ወዳጅነትህን
ቀፅልበት። እንዲያውም የመጀመሪያውን ጉብኝት አብሬህ
እሔዳለሁ።" ብሎኝ ነበር።
ወይዘሮ ኤልሳቤጥ ተምረዋል፤ ከ80 ዓመት በላይ ኖረዋል።
አንብበዋል። በሳቸው የዕድሜ ደረጃ የራሳቸው ቤተ መጻሕፍት ያለው
ሰው ሳውቅ እኝህ ወይዘሮ የመጀመሪያዬ ናቸው። ዜና ረፍታቸው
በጣም አሳዘነኝ። አሁን በወይዘሮ ኤልሣቤጥ ዜና ዕረፍት ሐዘኔን
ቀሰቀሰው እንጂ ስንቱን አይደል ኢትዮጵያ ጭጭ ምጭጭ እንዳለ
የምትሸኘው? እንደቆዘምኩ አያሌዎቹን እያብሰለሰልኩ ወደ ቢሮዬ
አዘገምኩ።
አርብ ጠዋት ከጋሺ ስብሐት ጋር ቁርስ አብረን ተቋደስን።
ቡናችንን ጠጥተን ወደ ሥራ ለመሄድ ስንነሣ "ጋሺ መጥፎ ዜና
ልነግርህ ነው ወይዘሮ ኤልሣቤጥ አርፈው ትናንት የቀብር ሥነ
ሥርዓታቸው ተፈጽሟል። ባለቤትህም ሆነች ልጅህ አዲስ አበባ
መጥተዋል ብዬ እገምታለሁ። ስለዚህ ለቅሶ መድረስ አለብህ"
አልኩት።

ከረጂም ዐጥታ በኋላ "እሺ" አለኝ። ቅዳሜ ጠዋት ቡና እየጠጣን
ለቅሶ መድረሱን ጠየቅኩት።
"አልሄደኩም።"
"ለምን?" ብዬ በጥያቄ ላፋጥጠው አልፈለግሁም። ወይዘሮ
ኤልሣቤጥን እንደማወዳቸው፤ እሳቸውም ለእርሱ ያላቸውን ጥልቅ
ፍቅር አጫውቶኛል። ይህንን እያብሰለሰልኩ "አንድ ቀን ዓምድህ
ላይ ተወዳጅዋን ወይዘሮ ታስነብበናለህ?" አልኩት።
"አልጽፋቸውም" አለኝ በእርጋታ።
"ለምን?"
"ከወይዘሮ ኤልሣቤጥ ጋር ብዙ ውብና ቆንጆ ትዝታዎች አሉኝ።
እነዚህ ትዝታዎቼ አብረውኝ እንዲኖሩ ፈልጌ ነው ለቅሶ መድረሱን
የተውኩት። ሐዘንተኞች መሐል ሆኜ ስለ ሕመማቸውና የቀብር ሥነ
ሥርዓታቸው የሚያወሣውን ምዕራፍ መሰማት አልፈልግም። እኔ
እስካለሁ ጊዜ ድረስ ወይዘሮ ኤልሣቤጥ እኔ ውስጥ ሕያው ናቸው።
ወደ አንባቢዎቼ ስንመጣ፤ የማካፍላቸው ዕውቀትም ፌዋታም
የመኖሩን ያክል የማላጋራቸውም ይኖረኛል። አሳቸው የብቻዬ
ናቸው" አለኝ።
ከዚህ በኋላ ከጋሽ ጋር በዚህ ርዕስ ብዙ መሄድ አንችልም።
በእንዲህ ዓይነት ስሜት ብቻውን መሆን ነው የሚፈልገው። ከሰው
ጋር ቢሆንም ዝምታውን ፈቅጄለት ወደ ሥራ አዘገምኩ።
አባባሉ ሆዴን በላዋ። እንባዬ በዓይኔ ግጥም አለ። እያዘገምኩ
አብሰለሰልሁ። "አካባዩ" ለሚለው ምዕራፍ ብላታ ዴሬሣ አመንቱን
መቼ እንዳረፉ ጠይቄው ሲመልስልኝ "እኔ እንጃ እኔ ውስጥ ያሉት
ብላታ ሕያው ናቸው" ብሎኛል።
ጨለማው ያዝ ሲያደርግ ነው ቤት የገባሁት። ጋሺም ረፈድ
አድርጎ 2:45 ገደማ መጣና አጠገቤ ተቀመጠ "የዕለቱ ውሰጣ
እንዴት ነበር?" አልኩት የጨዋታ ቦይ ለመቅደድ ያህል።
"ለቅሶ ቤት ውዬ መምጣቴ ነው" አለኝ ጋሺ።
"ጎሽ ለልጁ ስትል ተወጋች" አልኩ በልቤ። ልጁና ባለቤቱ
መምጣታቸውን ሰምቻለሁ። ለእነርሱ ሲል ከሚጠላው አውነታ ጋር
መጋፈጡን ተገንዘብኩ። ሊሰማው የማይፈልገውን የመጨረሻውን ምዕ
ራፍ ሰማ "ልጅህንና ባለቤትህን አገኘሃቸው?"
"አዎን!"
ከዚህ በኋላ ጥያቄ መጠየቅ የለበትም። በእንዲህ አይነት ወቅት
ስሜቱን ከመንካትና ከማስቆጣት በቀር ፆንም የሚረባ ነገር
እንደማያወጋ ከልምድ ተገንዝቤያለሁ። ከጥቂት ፀጥታ በኋላ "ራት
በልተሃል?" አልኩት።

"አዎን፡፡ አሁን የሚያስፈልግኝ ለጥ ብዬ እንቅልፌን መለጠጥ ብቻ ነው" አለና ቦርሳውን አነሣና ወደ መኖሪያ ቤቱ አዘገመ፡፡

***

10

ባለመትረየሱ

ደረጀና ሐና ሁልጊዜ አብረው ናቸው፡ ልብአርግ፡፡ እና እኛን የሚመ ብቁን እነሱ ናቸው፡፡ መኖሪያ ቤታችን ከከተማ ዳር ነው፡፡ በዚያን ጊዜ ዘንቦ ወርቅ አካባቢ ነበር የምንኖረው፡፡ እንግዲህ ዘመኑን ስንመዝነው ጃንሆይ አርጅተዋል፡፡ መውደቃቸው አይቀርም፡፡ እና ምንም ነገር አላስተካክሉም፡፡ እናውቃለን ደግሞ ሽኩቻ እንደሚኖር፡፡ ይታወቃል፡፡ ስለዚህ ራሳችንን መጠ በቂያ ያሻናል የሚል ሐሳብ መጣ፡፡

ገበሬውም ሆነ በከተማው በተለያዩ መልኩ መጥቶ የተከማቸው ሥራ አጥ ለወረራ ወደ አዲስ አበባ ይገባል፡፡ በወቅቱ በደምም መስከር አለ፡፡ ስለዚህ ራስን መጠበቂያ ያስፈልገናል አሉኝ፡፡ እና መትረየስ ይገባ ተባለ፡፡ መትረየስ ከድሬዳዋ ነው ልናመጣ የምንችለው፡፡ ኮንትሮባንድ ከእዚያ ነው የሚገኘው፡፡ እኔ ተመረጥኩኝ፡፡ ከድሬዳዋ መትረየስ ገዝቼ እንዳመጣ ሸኙኝ፡፡ ባቡር ጣቢያ ድረስ ተሸኘሁ፡፡ በባቡር ተሳፍሬ ድሬዳዋ ገባሁ፡፡

ሆቴል ያገኘሁ፡፡ ከተማዋ ውስጥ ተዘዋወርኩ፡፡ አመጣሁ አመረድኩና በጀብሉ ኒጋዴ በኩል ሰው ለመተዋወቅ ወሰንኩኝ፡፡ ጠራሁ አንድ ትንሽ ልጅ፡፡

«አይ ሲጋራ ሳይሆን ሌላ የሚገዛ ነገር እፈልጋለሁ ሰው አገናኝኝ» አልኩት፡፡ ሐሳቡ ገብድታል፡፡ ሰተት አድርጎ ወሰደኝ፡፡

የወሰደኝ ሰውዬ ጋር ተዋወቅን፡፡ ስንፈጨዋወት ሁለታችንም የጓድዋ ልጆች ሆንን፡፡ «ቡና ልጋብዝህ» አለኝ፡፡ እሺ አልኩና ስንገባበዝ የመጣሁ በትን ጉዳይ ነገርኩት፡፡ በአጭር ሰዓት ተግባብተን ግልጽ ሆንኩለት፡፡ አንዳንድ ቀን ወዲያውኑ ከከብዘ ይገጥማል፡፡ መትረየስ መፈለጌን በግልጽ አዋየሁት፡፡

«እሺ» አለኝ፡፡ በጣም ስለተጣጣምን «የምሸጥበት 900 ብር ነበር፡፡ አንተን ግን ስለወደድኩህ በገዛሁበት 700 ብር እሰጥሃለሁ» አለኝ፡፡

«እሺ» ብዬ በደስታ ተስማማሁ፡፡

ከዚያ ስናወራ የበለጠ አወቅኩት፡፡ ለሜወታ ያህል «እንዴት ነው ኑሮ በድሬዳዋ አንተስ እንዴት ትኖራለህ?» አልኩት፡፡

«ይኸውልህ የጭነት መኪና አለኝ፡፡ በእሱ ለጦር ሠራዊት ቁሰለኛ የሚያስፈልግ መድኃኒት ጭኜ እየነዳሁ ሰተት ብዬ አሰብኩበት እገባለሁ፡፡ የማንኛውም ሠራዊት ቢሆን ይፈልገኛል፡፡ ሽጬለት እመለሳለሁ፡፡ አንድ ጊዜ ለኢትዮጵያ ሠራዊት ሽጬ ልመለስ ስል ተኩስ ተከፈተ፡፡ ገባሁ ወደ ቁልቁለት ተደበቅኩ፡፡ ተኩሱ ቀጠለ፡፡ አልሸናነፍ አለ፡፡ ሦስት ቀን እዚያ ቆየሁ፡፡ አይ አልኩና በሬዲዮ ድረሱልኝ ብዬ ለሻሪክቼ ተናገርኩ፡፡ ደረሱልኝ፡፡ በሾፈር ነው የምሄደው፡፡ ከማዶ ተተኮሰ፡፡ ሾፌሩ በጥይት ተመትቶ ሞተ፡፡ ዞር አደረግኩና መንዳቴን ቀጠልኩ» አለኝ፡፡

«የሚቀጥለው ጥይት አንተን ቢመታህስ?» ስለው

«ግልግል ነዋ» አለኝ፡፡

እውነቱን ነው፡፡ መዘነጩም አይደለም፡፡ ሥራው ሁልጊዜም የሚጫወተው ከአደጋ ጋር ነው፡፡ «ግልግል ነዋ» ሲል የምሩን ነበር፡፡

ወደ እኔ ስንመለስ መትረየሱን የምረከብበትን ቦታ ነገረኝ፡፡ «አዲስ አበባ ተመልሰህ ትሄዳለህ፡፡ መርካቶ እንዲህ እንዲህ ቦታ ትሄድና ሐጂ እገሌን በመደብራቸው ውስጥ ታገኛለህ፡፡ አሁን ስሙን ረሳሁት እገሌ ነው የላከኝ ትላቸዋለህ፡፡ መትረየስህን እዚያ ትረከባለህ» አለኝ፡፡

በጣም ገርሞኝ «እንዴት ሆኖ?» አልኩ በመደነቅ «እስኪ ከዚህ እስከዚያ እንዴት እንደምታደርሱት ንገረኝ» አልኩት፡፡

ግልፅ ነው «ይኸውልህ ምድር ባቡር ውስጥ ያሉ ፖሊሶቹ ሁሉ የእኛ ደመወዝተኞች ናቸው፡፡ በመተላለፊያ ኬላዎቹ ላይ የሚገኙ ፖሊሶች ሁሉ በሜኒው ዕቃ ላይ ያደረግነውን ምልክት ያውቁታል፡፡ እሱን መፈተሽ የለባቸውም፡፡ ያ ምልክት ከሌለበት ግን ይፈትሻል፡፡ የእኛ በእንዲህ መልኩ ሳይፈተሽ ሰተት ብሎ አዲስ አበባ ይገባል» አለኝ፡፡

ልቦለድ የማንብ ነው የመሰለኝ፡፡ ተሰነባበትን፡፡ አዲስ አበባ ደርሼ በተሰጠኝ ምልክት መሠረት መርካቶ መጣሁ፡፡ ሐጂን አገኘኋቸው፡፡ የወዳጃቸውን መልዕክት መያዜን ስናገር ተቀብለው አስተናገዱኝ፡፡ ክፍያውንም አጠናቅቄ መትረየሴን ተረክቤ ለላኩኝ ቤተሰቦቼ አስረከብኩኝ፡፡

***

፲፫

ነጂና ተነጂ

ሰለሞን ዲሬሣ አሜሪካ ሲሄድ ከወንድሞቹ ጋር አስተዋወቀኝ። በእርሱ ምትክ እንዲያዩኝ አደራ አላቸው። በርግጥም ልክ እንደ ሰለሞን አቀረቡኝ። እንደ ወንድማማች እንተያይ ጀመር።

በዚህ ወቅት ነው ደረጀ ዲሬሣ በእኔ ሕይወት ውስጥ የነጋው። ቁመናውን ላሳይህ። መልኩ በጣም የሰጠ፣ ቄንጠኛ ነው፣ ፀጉሩ ትንሽ ሸበት ያለ። ፈገግታው በጣም የሚያምር። ጥርሶቹ ከዝሆር የበለጠ አዋቂ በጥበብና በጥንቃቄ የቀረጻቸው ነው የሚመስሉት። ረዥም ቂጣም ነው። እኔ ደግሞ እንደ እዚያ ቆንጆ አድርጎ ፈጥሮት ቂጣም አርጎ አከሰረው፣ እያልኩ እግዜሩን እታዘበው ነበር። በእኔ ቤት ሴት ልጅ ነች ቂጣም ስትሆን የምትወደድ። ብዙ ዓመታት ካለፉ በኋላ የአሜሪካኖችን ሪደርስ ዳይጀስት መጽሔት ሳነብ ሴቶች የሚወዱትን የወንዶችን ቁመና ዘረዘሩልኝ።

እየሣቀ ቀጠለ። "የፊልም ተዋናዩ በርትላንካስተርን የሚያካክሉ የኔ እጅግ መልከ መልካም ግዙፎችን አራተኛና አምስተኛ ደረጃ ላይ ነው ያሰፈሩዋቸው። በመጀመሪያ ደረጃ የሚወደደው ግንባረ በራ ነው። ይህ ደረጀ ሲፈጠር ተሰጥቶታል። ቀጥሎ ደግሞ ቂጣም ወንድ ሲል በአራሴ ላይ ሣቅኩ። ያ የደረጀ ቂጥ ለካ ትልቅ እሴት ኖሯል! ደረጀም ሴት በጣም በጣም ስለሚወድ ተገናኝተዋል።

ደረጀ ግለት ትንሽ ይልማ ልትለው ትችላለህ። እሳቸው በፖለቲካ፣ ደረጀ ደግሞ በቢዝነስ ዓለም ለእኔ የተሣካላቸው ነበሩ። በአስተሳሰባቸውም ሁለቱ የሚመሳሰሉበት ባሕሪ አላቸው። ተቃራኒያቸው ሳይጣመታቸው እነርሱ አስቀድመው በመንቀት አንድ ርምጃ የመቅደም ልዩ ኃይል አላቸው። የቼዝ ጨዋታ ምስጠሩ የተቃራኒህን ርምጃ አጠንህ በሐሳብ አንድ ርምጃ ቀድመኸው መሐንድ ነው። እነርሱም ሁሌም እንደቼዝ ተጫዋች በንቃት አካባቢያቸውን እያስተዋሉ ነው የሚጓዙትና ተወዳዳሪያቸውን የሚቀድሙት።

ደረጀ ተቃራኒውንም ሆነ ወዳጆቹን አቅርበ የሚያጨዋውታቸው ጊዜ ነበረው። በተወሰነ ጊዜ አንድ ቀን ቤቱ ፓርቲ አዘጋጅቶ

ይጠራቸዋል። ይበላል፣ ይጠጣል፣ ይደንሳል። አንዲ አስታውሳለሁ የባሕል ዘፈን ተጫዋቹን ባህሩ ቃኘን ቤቱ ጋብዞት ሌሊቱን ሙሉ ሲያጫውተን አድሯል። ባህሩ ጥሩ ድምፅ፣ የግጥም ምንጭ የሆነ ሕሊና ተፈጥሮ ቸራዋለች። ስማችንን ብቻ ነግረነው በግጥሙ እየተቀኘልን ሲያስደስተን አምሽቷል።

ደረጀ በተፈጥሮው ለገንዘብ ግድ የለውም። ገንዘብን የሚፈልገው የልቡን ለማድረስ ነው። ገንዘብን አያመልክም። አያቹዋለሁ ዝም ብሎ ሲበትን። ገንዘብ የሚወድ ሰው እንደሱ አያደርግም። ለደረጀ ገንዘብ መረማመጃው ነው።

ማስታወቂያ ሚኒስቴር ውስጥ ተቀጥሬ እየሠራሁ ነበር። ከበጎ ግርማ ጋር መነን መጽሔትን እናዘጋጃለን። ታድያ ደረጀ መጣና "ቢዝነስ እናቋቁም" አይለኝ መሰለህ?

"አውቃለሁ፣ አንተ ለገንዘብ ግድ እንደሌለህ። ባለቤትህ ግን ሙሉ ጤና የላትም። የሐናን ደህንነት ጠብቀህ ለመኖር ሀብት ያስፈልግሃል። ስለዚህ ከእኔ ጋር አንድ ኩባንያ መስርተን አብረን እንሥራ። ቢዝነሱን ለእኔ ተወው። አንተ የራስህን የፈጠራ ሥራ እየሠራህ እኔን ባለህ ተሰጥኦ ታግዘኛለህ" አለኝ።

"ተስማማሁ።" አለና በሐሳብ ተውጦ ጠመን ሲያፍተለትል ቆይቶ "ትክክል ነው። የልብ ሕመምተኛ ሚስት አግብተህ ሀብት ሳይኖርህ እንዴት መኖር ይቻላል? በዚህ መስመር ደረጀ ዲሬሣ እንደፈለገ እየነዳኝ ነው የኖርኩት። እኔን በሕይወቴ ማንም ነድቶኝ አይውቅም። ደረጀ ግን እንደፈለገ ነድቶኛል። ይህንንም ሰልህ አንዳንድ ነጂ አለ፣ የራሱን ጥቅም ብቻ ለማስከበር የሚጋልብህ። ደረጀ ለእኔና ለሐና ደህንነት ሲል ነው የሚነዳኝ።

ዓለም የሕዝብ ግንኙነት ብለን ሥራ ጀመርን። በወቅቱ ለሥራ ማስኬጃ ገንዘብ የለንም። እንዲያም ሆኖ ምንም ለማግኘት መጨነቅ የለብንም። የደረጀ ቄንጠኛት አለና! ደረጀ ሲያስተውል አቶ አብን ተመለከተ። አቶ አብ ግማሽ ግሪክ ሲሆኑ ብሔራዊ ሎተሪን በአገራችን የጀመሩ ሰው ናቸው። አሁን የሎተሪ አርማ የሆነችው እንሥራ አዝላ የምትታየውም ሰጎን የእሣቸው ፈጠራ ነች። በጣም "brilliant" ሰው ሲሆኑ፣ በተጨማሪ የይልማ ዲሬሣ ቄሳራ ናቸው። ድርጅታቸው ብሔራዊ ሎተሪ የገንዘብ ሚኒስቴር ቅርንጫፍ ነው።

ደረጀ በተፈጥሮው ለሚወደው ሰው ግልጽ ነው። ከሌላው አህዛብ ጋር ግን በብልሀት ነው የሚጓዘው። ደረጀ ደራሣና አቶ ይልማ ዲሬሣ በአባቶቻቸው ስመ ሞኳሽነት እንጂ የአንድ አባት ልጆች አይደሉም። አቶ ይልማ ለደረጀ አጎቱ ናቸው። የእናቱ የእማማ የሸመቤት ባል የአባታቸው ሞክሼ ናቸው። ደረጀም እኔ ደረጀ

ደሬማ ነኝ ሲል የሚሰሙ ሁሉ የይልማ ወንድም ነው የሚሉት፡፡ እሱም ተሳስታችኋል አይላቸውም፡፡

አቶ አቦን ተጠጋቸው፡፡ አንዴ አስታውሳለሁ እኔንና ሌሎችንም በዚህ ሙያ ላይ የተሠማራነውን ሰበሰበንና አቶ አቦ ልምዳቸውን እንዲያካፍሉን ጋበዛቸው፡፡ እሳቸውም በደስታ ይነግሩን ጀመር፡፡ የብሔራዊ ሎተሪንም መጽሔት እንድናዘጋጀው ሰጡን፡፡ እኛ ምንም የጨመርነው ነገር የለም፡፡ ቃላት ነው ያስተካከልነው፡፡ ደረጀ በምስጠር እሳቸውን የድርጅታችን ሲሶ ሸሪክ አደረጋቸው፡፡ እሳቸው በቂ ገንዘብ ሰጥተውን ከዜሮ ተነሣን፡፡

በዚያን ጊዜ እንዲህ ዓይነቱን ሥራ ለትጀምር 15ሺ ብር ባንክ ማስያዝ አለብህ፡፡ ያንን ደረጀ በደንብ አሳምኗቸው ገንዘቡን ተቀበላቸው፡፡ ሥራውን ከጀመርን በኋላ በማንኛውም ጊዜ አውጥተን እንደምንመልስላቸው ቃል ገባንላቸው፡፡

በዚህ መሐል ጃንሆይ ሹም ሽር አደረጉና አቶ ይልማ ደሬማን የንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስትር አደረጓቸው፡፡ ይሽኔ ደረጀ ለአቶ አቦ እንደቀድሞው አያስፈልጋቸውም፡፡ ስለዚህ አንድ ቀን አቶ አቦ እንዲህ አሉን፡፡ "እናንተ ሥራችሁን ቀጥሉ፡፡ እኔ ዕድሜዬ እየገፋ ነው፡፡ ስለዚህ ገንዘቤን መልሳችሁልኝ እንለያይ"

ደረጀ አስማተኛው ያን ዕለት ያላቸው ትዝ ይለኛል፡፡ አባባሉን ስሰማ ለካ ደረጀን አላውቀውም ነው ያልኩት፡፡ እንዲህ አላቸው፣ "ብጮራሽ! አቶ አቦ ያስፈልጉናል፡፡ እንዴትስ ይለዩናል እዚህ ካደረሱን በኋላ?" እምቢ ሊሉ እንዳይችሉ አርጎ ለመናቸው፡፡ ስምንት ፐርሰንት ሽርካችን ሆነው እንዲቆዩና በፍውም አለመለያየታችንን ወዳጆቻችንም ሆነ ጠላቶቻችን እንዲያውቁ መሆን እንዳለበት ነገራቸውና ተስማሙ፡፡

አያስፈልጉንም፡፡ የደረጀ እልህ ነው፡፡ አቶ ይልማ ከጠንዛዛ ሚኒስቴር ሲሉ ጊዜ አቶ አቦ እኛን እንደ አላስፈላጊ ሸክም ሊያራግፉን ነውኮ! የደረጀ ስሜት ግን እኛ በትንሽ ክርም ቢሆን እንቆጣጠራቸዋለን ነው፡፡ አየኸው?

አሁን ሳስታውስ እዳችንን ከነፍለን ጨርሰን ምንም እዳ ሳይኖርብን እርምጃችን አድጓል፡፡ ድርጅታችንም በሁለት እግሩ ቆሟል፡፡ "ጋሼ የጨዋታችን ውል ጠፍቶት ጥቂት ግር አለውና "እ? ከደረጀ ጋር ነን? ፖለቲከኛ፣ ነጋዴ፣ ሸሌ እርስ በርስ እንደሚቀናና ሁሉ፣ የቢዝነስ ሰውም እንደዚያው ነው፡፡ ደረጀ ግን እርሱ በፍውም የቢዝነስ ሰው ያልሆነ ያህል ሌሎችን ሲያደንቅ እሰማዋለሁ፡፡ አንዴ ምን አለኝ መሰለህ? "ተመልከት ይህንን ገብረየስ ቢኖን፡፡ እርሱን የሚያክል የቢዝነስ ሰው የትም ብትሄድ አታገኝም፡፡ እየው

ይቀጥላል፡፡ ማንም ምንም የማያቆመው ሰው ሆኖ ታገኘዋለህ "አለኝ፡፡ ይሄ በጃንሆይ ጊዜ ነበር፡፡ ቀጠለ፡፡ ደርጉም መጣ፡፡ ገብረየስን ምንም አላቆመውም፡፡ በአሁኑም ዘመን እንደቀጠለ ነው፡፡ ኢትዮጵያ አማልጋሜትድ የሚባል የድርጅት ስም ሰምተህ ታውቃለህ? በቅሎ ቤት አካባቢ መሰለኝ፣ ቢሮው፡፡ የሱ ድርጅት ባለቤት ነው፡፡ ገብረየስ ቤኛ፡፡

የእኔና የደረጀ ተፈጥሮ ተቃራኒ ነው፡፡ ለምሳሌ እኔ አንድን መንገድ ደጋግሜ ካላየሁት ይጠፋኛል፡፡ አንድ ግቻ ከደረጀ ጋር ፓርቲ ተጠርተን እንሄዳለን፡፡ የምንሄድበት መንገድ ጉራንጉር ነው፡፡ መጠማዘዝ ይበዛበታል፡፡ በዚህ መንገድ ስንሄድ እንዴት አባቱን ከዚህ ውስጥ ሊወጣ ይሆን? አሰብኩና "አንተ፣ እንዴት አድርገህ ልትመለስ ነው?" አልኩት፡፡ እንዲህ አለኝ፡፡ "የእኔ አንጎል የሚሠራው እንደ ቴፕሬኮርደር ነው፡፡ አሁን ወደፊት እየሄድን ያለፍነውን መንገድ ሞንቅላቴ rewind እያረገው እንዳመጣጣችን ሳልደናገር እንመለሳለን" አለኝ፡፡ አምኜዋለሁ፡፡ ከእንደ እኔ ዓይነት ሰው ጋር ምን ያህል እንደሚራራቅ ነው የሚያሣየው፡፡

ከሐና ጋር ደግሞ አንድ ዓይነት ተሰጥኦ አላቸው፡፡ በሌላ ቀን ከደረጀ ጋር ፓርቲ ተጠርተን ሄድን፡፡ ከተጠራንበት ቤት ስንደርስ ቤቱ በሰዎች ተሞልቷል፡፡ ደረጀ ወደሌላ አቅጣጫ እየተመለከተ በሹክሹክታ "እነሌንና እነሊትን እያቸው፣ ተካርፈዋል" አለኝ፡፡ የተባሉት ሰዎች በጣም ተራርቀው ነው የተቀመጡት፡፡ በኋላ፣ ጊዜ እያለፈ ስለታታላቸው በርግጥም ተካርፈዋል፡፡ በዚያ ውክቢያ መካከል፣ በዚያ ርቀት ሰው አይተህ ሁኔታቸውን መረዳት የሚደንቅ ነው፡፡

ልክ እንደ ደረጀ ሐናም ቀድማ ታያለች፡፡ በፍቅረኝነት ዘመናችን ለንደን ውስጥ መጀመሪያ ምቹ ሆቴል ነበር ያረፍኩት፡፡ እዚያ ዋጋው ለተማሪ በጣም ውድ ነው፡፡ የሐና አባት ባለፀጋ ቢሆኑም በተማሪ ደረጃ እንድትተዳደር የሚያበቃ ተቆራጭ ብቻ ነው የሚያደርጉላት፣ በእምነታቸው ሕይወቱንም እንድትለምድ ጭምር ነው፡፡ የገንዘብ ችግሬን ለሆቴሉ አስተዳደር ነግሬ ቀለል ባለ ዋጋ ሆቴል የምከራይበትን እንዲጠቁሙኝ ጠየቅኳቸው፡፡ የዚሁ ሆቴል ቅርንጫፍ የሆነ አንድ አካባቢ እንዳለ ጠቆሙኝ፡፡ እኔ ቀድሜ ሄጀ መኝታ ቤት ተከራይቼ ጠበቅኳት፡፡ የተቋበለኝ የሆቴሉ ሥራ አስኪያጅ መልኩ ልክ የታወቀው የልቦለድ የወንጀል መርማሪ ሼርሎክ ሆምዝን (Sherlock Holmes) ነው የሚመስለው፡፡ ተግባብተን ሼርሎክ ሆምዝ

እንደሚመስል ነገርኩት። ብዙ ሰው እንደ እኔ እንደሚለው አጫወትኝ።

"ባይገርምህ ስሜም ዋትሰን ነው።" አለኝ።

"እ! ዋትሰን። ዶክተር ዋትሰን የሼርሎክ ሆምዝ የቅርብ ጓደኛና ረዳት መሆኑን ታውቃለህ?"

"ይሽውልህ፣ ለዚህ ሰውዬ የልጃገረድ ጓደኛ አለችኝ" አልኩት።

"አይ እንግዲህ እዚህ ሴት ይዞ መምጣት ከልክል ነው። ግን እኔ ሳላይህ ይዘህ መግባት ትችላለህ። እኔም እያየሁህ አላይህም" አለኝ። ተሳሳቅን።

ሐና መጣችና ገና ከሩቅ እንዳየችው በእንግሊዝኛ "ያንን ሰው አልወደውም" አለቺኝ።

"ምን ማለትሽ ነው?" አልኳት።

"እንተን የሚያይበት አስተያየት ደስ አላለኝም" አለችኝ።

"ዝም ብለሽ ነው" ብዬአት ባለውለታችን መሆኑን እያጫወት ኳት ገባን። ተመላልሳ እዚያ ሆቴል ትመጣለች። ሰውዬው አይቶ እንዳላየ ያሳልፈናል። ጥሩ ጊዜ አሳለፍን። ከሥራ አስኪያጁም ጋር ይበልጥ ተቀራረብን። ያኔ ወጣት ነኝ። ሁሉን ነገር የማወቅ ከፍተኛ ጉጉት አለኝ። ታዲያ ሚስተር ዋትሰን "እንዲያው ፈገግታህ በጣም ደስ ይለኛል" አለኝ። ገባኝ። የሐና ዕይታ ተገለፀልኝ። የፍቅር ጨዋታን ከተቃራኒ ፆታ ጋር ሳይሆን ከተመሳሳዩ ጋር መጀመት የሚፈልግ ሰው ነው። በጨዋ ቋንቋ ልተባበረው እንደማልችል ነገርኩትና በሁኔታው እያዘንኩ ተለያየን።

ደረጀ ትምህርቱ ከሁለተኛ ደረጃ የዘለለ አይመስለኝም። ግን በዚያን ወቅት እዚህ ደረጃም ድረስ መማሩ ሥራ ያስገኛል። የእርሱ ግን ከዚያም በላይ በጣም ከፍ ያለ ነው።

ልነግርህ ነው። ሚቼልኮትስ ኩባንያ ውስጥ ሥራ ተቀጥሮ ገባ። ትዝ ይለኛል ቢሮው በመተላለፊያ ኮሪደር ላይ ነበረች። በወቅቱ የዚህ ኩባንያ ሥራ አስኪያጅ ሚስተር አቱል ይባላል። ደረጀም በሁለት ዓመት ጊዜ ውስጥ በፍጥነት ማደጉን አስታውሳለሁ እዚህ ድረስ ብርቱ ሰው ነው ደረጀ ማለት። ከምፕሌክስ የሌለበት፣ በራሱ የሚተማመን ሰው ነበር።

አንድ ጊዜ ሰለሞን ደሬሣ "እንተ ተጠንቀቅ። ደረጀ ለቢዝነስ ማንንም ከመሸዋ ወደኋላ አይልም" አለኝ።

ያን ጊዜ የኢትዮጵያ ንግድ ባንክን፣ የሚቼልኮትስን የማስታወቂያና የሕዝብ ግንኙነት ሥራ የምንሠራው እኛ ነን። ቀጥሎ በስ ኩባንያ ላይ አነጣጠርን። በዚያ ኩባንያ ውስጥ አስፈላጊዎችን የሆነ

ሥራ አለ። የዚያ ሥራ ኃላፊ እኔና ደረጀን ጠራን። ሚስተር ጆንሰን ይባላል። ሄድን። ቢሮው ገባን። ደረጀ ከፊት ለፊቱ ሆኖ እንዲደራደር እኔ በሩ አጠገብ ተቀመጥኩ። "በሩን ዝጋው" አለኝ ጆንሰን። ንቀት ያለበት ትዕዛዝ ነው። ዝም አልኩት።

"አሁንም በእንግሊዘኛ በሩን ዝጋው እያልኩህ ነው!" አለኝ።

"እኔን ነው የምትለው?" አልኩት።

"አዎን!" አለ።

ደረጀም ጣልቃ ገባና "ሚስተር ጆንሰን፣ አቶ ሰብሐት የእኔ ሠራተኛዬ አይደለም። ሽሪኔ ነው" አለው። እኔም ፌመርኩበት "በሩን መዝጋት ከፈለግክ ራስህ ተነስተህ መዝጋት ትችላለህ" አልኩት። በቁጣ ወደኔ ዞሮ "ዝጋ ብዬሃለሁ" ሲል

"ሚስተር ጆንሰን፣ ነገርኩህኮ..." ብሎ ደረጀ ሲጀምር፣ ከአፉ ነጥቄው "ደረጀ ጆንሰንን ተወው። ኬንያ ምን ሲሠራ እንደነበረ ሰምቻለሁ። እዚያ ቡዋና" ነው የሚሉት" ብዬ ወደ ጆንሰን ዞራ "ቡዋና ጆንሰን አሁንም ኬንያ ያሉ መስሏቸው ነው ተዋቸው ደረጀ። ቡዋና ጆንሰን፣ ሌላስ የምናደርግሎት አለ?" አልኩት።

ዝም አለ። ደረጀ ሲደመድምልኝ። "ቡዋና ጆንሰን፣ አንተ ከብራችንን ሰለደፈርክ የይቅርታ ደብዳቤ ለድርጅታችን እስካልጻፍክ ጊዜ ድረስ ያንተን ቢዝነስ አንፈልግም" አለው።

ደህና ሁን እንኳ ሳንለው ተነስተን ወጣን። ምን የመሰለውን ቢዝነስ ተውነው። ቡዋና ጆንሰን በብልግናው ተዐፅቶ ደብዳቤ ጻፈልን። ደረጀም እየሳቀ መልሱን ጻፍ አለኝ።

ውድ ሚስተር ጆንሰን፣ ከብራችንን ለመንካት ትንሽ ብትባልግም ይቅር ብለንሃል። ሥራችንን ለመቀጠል ዝግጁ ነን... ብለን አጭር መልስ ፅፈንለት ሥራ ጀመርን።

የደረጀን መጨረሻ ያጫወትኝ ታናናሽ ወንድሙ ዮናስ ነው። ከሐና ጋር ደረጀ ለንደን መግባቱን አጫውቼሃለሁ፣ ከዚያም ወደ አሜሪካ ተሻገረ። የአጥንት ካንሰር በሽተኛ ሆነ። በቅልጥሙ ውስጥ ያለው መቅኒ ነው ሕመም የሆነበት። ከዘመዶቹ ተመሣሣይ መቅኒ ሲፈለግ የሰለሞን እንደሚስማማው ታወቀ። ሰለሞንም መቅኒውን ለመስጠት ፈቀደ። የሰለሞን መቅኒ በቆይታም እንደሚተካ በሳይንስ ይታወቃል። ይሁን እንጂ ደረጀ አልተረፈም። መሞቱን ተቀበላት። በእር ጋታ፣ በፀጥታ፣ ሳያርበተበትና ሳይሸበር ሞትን ተሳፍሮ ሄደ። ምናል ባት ይኸ ደረጀ እኔን ብቻ ሳይሆን የማትቀረውን ሞትንም ነድቷት ይሆንንዴ?!

***

፲፮

"አካካዩ"

ለእኔ በሕይወቴ በጣም የሚያስገርሙኝና የማደንቃቸው ሰው ጥራ ብባል ብላታ ዴሬሣ አመንቴን ነው። በጣም የሚያደንቅላቸው ሦስትና አራት ልዩ ልዩ ተሰጥኦዎች ነበሩዋቸው። አንደበተ ርቱዕ ተራቢ፣ የታሪክ ሊቅ፣ ለአገራቸውና ለወገናቸው ታማኝና ድንቅ የባሕል መድሐኒት አዋቂ ነበሩ።

ከእኔ ጋር ስንተዋወቅ አሳቸው ከሰማኒያ አስበ ዘጠና ዓመት ይሆናቸዋል። እኔ በጊዜው ሊጋ ወጣት ነኝ። ትዝ እንደሚለኝ ከሰለሞን ጋር ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ተዋወቅን። ከዚያም ወንድሞቹ ጓደኞቼ ሆኑ። በመቀጠል ከሐና ጋር ተዋወኩ። እናም ስሄድ ስሄድ አያታቸውጋ ደረስኩ። ሁሉም ልጆች አያታቸውን 'አካካዩ' እያሉ ነው የሚጠሩዋቸው። በአሮምኛ አያቴ ማለት ነው። እማቸው ደግሞ ሁሉንም ልጆቻቸውን በጣም የሚወዱ ቢሆንም ሐና ላይ ፍቅራቸው ያይላል። ቅፅል ስም ሁሉ አውጥተውላት ነበር። 'ገርቢቲ' ነው የሚሏት። ባሪኞ እንደ ማለት ነው። እሷም በጣም ትወዳቸዋለች። ሁሉም ልጆቻቸው ያደንቋቸዋል። ከአፋቸው ላይ አካካዩ አይጠፋም። ቀልድ ሁሉ ያውቁበታል። አንዷን ልንገርህ። አንዱ የልጃቸው እኩያ የሚሆን ይመጣና ሰላምታ ከተለዋወጡ በኋላ "አውቀውኛል?" ይላቸዋል።

"አዎን" አሉት።

"እርግጥ አውቀውኛል?" አላቸው ደገመና።

"አዎን!" አሉ አሁንም።

"ማነኝ?" አላቸው።

"ችኮ መንቻኮ ነህ?! አይደለህም?!" አሉት አለና ጋሼ ስብሐት አሁንም ከልብ ሰቆ ወደ ወጋችን ተመለስን። "ብላታ ዴሬሣ ሌላ የሚያስደንቀኝ ባሕሪያቸው ጥሩ የሬዲዮ ፕሮግራም ተከታታይ ነበሩ። በዚያን ዕድሜ (አስበው) የወጣቱ ጋዜጠኛ የአማኖኑ ገብረወልድ አድናቂ ነበሩ። ልክ እንደ "ቲፎዞ ማምለክ" 'Hero Worship' ምንም የማያረጅ ጭንቅላት ነበር ያላቸው። በወቅቱ መኖሪያ

ቤታቸው ቢሾፍቱ ነበር። አዲስ አበባ ሲመጡም የአማኖኑን ፕሮግራም ይከታተላሉ።

በባሕሪያቸው ፍርሐትና መርበትበት የሚባል ነገር በአጠገባቸው ዝር አይልም። በአመኑበት ሠርተው ውረታ ወጡ። በጠቅላይ ሚኒስትሩ ጽሕፈት ቤት በምክትል ሚኒስትር ማዕረግ አገልግለዋል። መሥሪያ ቤቱ የትኛው እንደሆነ አሁን አላስታውስም። አስፈላጊ ከሆነ 'ቼክ' እናደርጋለን።

በወቅቱ በቂ ደመወዝ ያገኛሉ። አስፈላጊ ከሆነም በእጅ አዙር የሚገኝበት ሁኔታ ነበር። ለምሳሌ በመንግሥት ገንዘብ ለሌላ ሥራ ተፈርሞ መኪናም ሶፋም ለሹመ መግዛት በዘመኑ የተለመደ ነው። እሳቸው ግን ይህንን አላደረጉም። አንድ ቀን በእግራቸው ሲሄዱ ጃንሆይ አገኙዋቸው። መኪናቸውን አቁመው "እንዴት ነው ብላታ?" አሉዋቸው።

"እየሔድን ነው!" አሉ ብላታ።

"መኪናውስ?" አሉ ጃንሆይ።

"የለኝም።"

በነጋታው ጥቁር መርቼዲስ ቤንዝ ከቤተ መንግሥት ተላከ ላቸው። መርቼዲሷን እኔም ደርሼባታለሁ። በእርሷ ነበር ከአዲስ አበባ ቢሾፍቱ የሚመላለሱት።

እኔ ፀጋ የምለው ባሕሪ የተሰጣቸው ሰው ናቸው። እኔ በማንበብ ሊዮ ቶልስቶይ ብቻ ይህንን የርሳቸውን ተግባር መፈፀሙን አስታውሳለሁ። እሱ ደራሲም 'ካውንትም' ነው። ካውንት በማምት 'ራስ' ይሆናል። እንዘ መኳንንት በአገራቸው ብዙ መሬት አላቸው። ለልጆቻቸው የሚበቃቸውን ያህል አከፋፍለው አወረሷቸው። የተቀረውን ለሠሰኞቻቸው ያላችሁበት የገዛ መሬታችሁ ነው ሲሉ አሳረጉላቸው።

አዎን! ከኢጣሊያ ወረራ በኋላ ነው እንዲህ ያደረጉት። አይደለም እንዴ? ብሎ አብሰለሰለ። "ቆይ እስቲ" አለና ጋሼ እንደማስታወስ ዓይኑን ጨፈን አድርጎ ካውጠነጠነ በኋላ "አዎን ከዚያ በኋላ ነው ያደረጉት" አለኝና በኢጣሊያን ወረራ ወቅት ብላታ የት እንደነበሩ ያወጋኝ ጀመር።

ወደ ሱዳን ተሰደዋል በካርቱም ከተማ ነበር የሚኖሩት። ያኔ ለምን አላልኳቸውም እንጂ አሁን ሳስበው ልክ እንደሆኑ ነው የሚገባኝ። ምን አደረጉ መሰለህ? በካርቱም ጠጅ ቤት ከፈቱ። ምክንያቱም ከአገራቸው ልጆች ጋር ለመገናኘት እንዲችሉ ነው። አበሾች ከየትም ቢመጡ ጠጅ ቤት አለ ካሏቸው መምጣታቸው አይቀርም። በዚያም ከአገራቸው ልጆች ጋር በመጨዋወት ስለ

አገራቸው ብዙ ወሬ ይሰማሉ፡፡ ልክ ዛሬ ሳስብበት በዘርፉም የአገራችን የሰላሳ ማእከል የነበሩ ይመስለኛል፡፡ በሕይወታቸው እያሉ ነቅቼ ብጠይቃቸው ኖሮ ይነግሩኝ ነበር፡፡ እንደ ጥይት ጋዜጠኛ ናቸው መረጃን ሰብስበው ሲመረምሩ፡፡ የሰደቱም ጊዜ እብቅቶ ወደአገራቸው በሰላም ተመለሱ፡፡

በነገራችን ላይ፣ ደረጀ "አካባቢን ብትጠይቃቸውና ብትወዳጃቸው ብዙ ታሪክ ሊነግሩህ ይችላሉ" ብለኝ፣ የሚያጫውቱኝን ወግ መመዝገቢያ ቴፕሪከርደር ሰጥቶኝ በዘርካታ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ያወጉኝን ወግ ቀርጫቸው ነበር፡፡ በኋላ ከሐና ጋር ስንለያይ ቤት ውስጥ ጥጁው ልውጣ አልያም የት እንደደረሰ አላውቅም፣ ጠፋ፡፡ ይሁን እንጂ በቂ እዚህ ውስጥ ቀርቷል፡፡ እሱን እዚህም እዚያም እያልን ላጫዉትህ" አለኝ ጭንቅላቱን እየነካ፡፡

ፀጥ ብዬ አስተውለዋለሁ፡፡

ሥራዬ ብዙ በማምንት አንድ ቀን ቢሸፍቱ እሔዳለሁ፡፡ የሚያስፈልግና እኔ ብቻ ላውቀው የሚገባኝ ነገር ሲያወጡኝ "ቴፑዋን አጥፋ!" ይሉኛል፡፡ አጠፋና አደምጣቸዋለሁ፡፡ እንጫዉት እንጫዉትና "ቴፑዋን አቁመኻታል እንዴ? በል ቀስቅሳት" ይሉኛል፡፡

በሀገራችን ውስጥ ቢሮክራሲው እንዴት እየተገማመደ እየተራዘመ እንደሔደ ሲያጫውቱኝ "ይኸ መሬቱ አሉኝ፣ በልጅ ኢያሱ ዘመን ነው የገዛሁት፡፡ ቀደም ብሎ ልገዛው ስፈልግ ለሌላ ጉዳይ ታስሟል ተባልኩ፡፡ ልጅ ኢያሱ ሲያልፉ መግዛት አይቻልም? ስላቸው ይቻላል እንጂ አሉኝ፡፡ አራት ፊርማና ሦስት ቀን ጉዳዩን ለማስፈፀም ፈጀብኝ፡፡ በኋላ ለንግድ ባንክ ልሸጠው አሰብኩና ጉዳዩን ለማስፈፀም ስድስት ወር ፈጀ፡፡ የ52 ባለ ሥልጣኖች ፊርማ አስፈለገው፡፡ ያውም በሄድኩበት ድሮ የማውቃቸው ወጣቶች በታ በታ ይዘው ስላሉ ረዱኝ እንጂ መንፈቅም አይበቃውም ነበር" ብለውኛል፡፡

በአስተሳሰብ ዲሞክራት ናቸው ማለት እንችላለን፡፡ አንዳንዴ ራሳቸውን ፈውዳል አርገህ የምታይበት ሁኔታም ይፈጠርብህና ትደነቃለህ፡፡ ለምሳሌ ልጃቸውን ይልማን ለንደን ልከው ነው ያስተማሯቸው፡፡ አቶ ይልማ የለንደን ስኩል አቭ ኢኮኖሚክስ ምሩቅ ናቸው፡፡ ሴት ልጃቸውን ወይዘሮ የሸመቤትን ግን አላስ ተማሯቸውም፡፡ የነደረጀ እናት እማማ የሸመቤት አባታቸውን በዘይ ተግባራቸው ፣ በጣም ነበር የተቀየሟቸው፡፡ ማነሳሻ እንዲሆናቸው ርስት ሰጥተዋቸዋል፡፡" አለና በመገረም ፈገግ አለ፡፡

"እማማ የሸመቤት ያጫወቱኝ ትዝ አለኝ፡፡ እማማ የሸመቤት በእምነት ብረት ናቸው፡፡ ያቀዱትን ለመሥራት፣ የፈለጉትን ነገር

ለማግኘት የሚያግዳቸውም ያለ አይመስለኝም፡፡ አንዴ ከአዲስ አበባ ወደ ጊምቢ ይጓዛሉ፡፡ ብቻቸውን፡፡ ጠመንጃ ታጥቀዋል፡፡ አካባቢው አገራቸው ቢሆንም፣ ወቅቱ ደግሞ የሚያሰፈራ" ነው፡፡ የጥልያን ጊዜ ነው ሕግ የለም፡፡ አንዱ ሰውዬ በአጋሰስ እህል ቢጤ ጭኖ ይሄዳል፣ ከፊታቸው የጥይት ድምፅ ተሰማ፡፡ አጋሰሱን የሚጎትተው ሰውዬ ወደቀ፡፡ አንዱ ከቁጥቋጦው ውስጥ ወጣና አጋሰሱን ነዳው፡፡ ሬሣውን እዚያው ተወው፡፡ እልፍ ሲሉ እንዲሁ ተተኩሰ፡፡ ባለ አጋሰሱ ወደቀ፡፡ ገዳይ ብቅ አለና ሬሣውን ትቶት አጋሰሱን ጎተተው፡፡ ነፋሙቴ እስከሚደርሱ 29 ሰዎች መሞታቸውን ቆጠሩ" አለና ጣቱን አፋፋጨ በመደነቅ፡፡

የታሪክነት መነሻ የሆነን ፖሊስ ነው፡፡ እማማ የሸመቤት ፖሊስ አይኮር አይባልም ብለው ነው ይህንን ታሪክ ያጫወቱኝ፡፡ ጥሩ ፖሊስ ቢኖረን ጥሩ ነው፡፡ ከጠፋም ጉበኛው ፖሊስ ንብረትህን እንጂ ለአንድ ሰልቻ እህል ነብስህን አያዘርፍህም፡፡

ብላታ በጠባብነት ወይም በትምክህት ሳይሆን የዘር ማንዘራቸውን አመሳዘዝ ታሪክ እንደ ታሪክ አዋቂነታቸው አጫውተውኛል፡፡ ልንገርህ፡፡ በከረፎ የጆቴ ታናሽ ወንድም ነው፡፡ ወሊጋ የጆቴ ወርቅ ሲባል ሰምተህ አታውቅም?

የጆቴ ታናሽ የበከረፎ የልጅ ልጅ ናቸው፡፡ ከቤተሰብ ወደ አሮሞው ማኅበረሰብ እንግባ፡፡ አጤ ምኒልክ አገር እያቀኑ ናቸው፡፡ ለሚቀናው አገር ባላባት በመጀመሪያ ሰው ይልኩበታል፡፡ ነበና ነው መልዕክተኛቸው፡፡ ሁለት ዓይነት መልዕክት አላቸው ምኒልክ፣ አንድ "ከእኛ ጋር አትዋጋ፡፡ ብንዋጋ አትችለንም፡፡ በሰላም የገባህልን እንደ ሆነ የዓመት ግብር ከፍለህ ከዚያም እንደ አባቶችህ አገርህን አረጋልሃለሁ፡፡ እንበ ካልከና ከተዋጋኸን ግን ገዢ እልክብህና ትገዛታለህ፡፡ ሕዝብህም ጨሰኛ ይሆናል" ይሉታል፡ ምርጫው የባላባቱ ነው፡፡

ሞረዳ በመገበሩ ተስማምቶ ገባላቸው፡፡ ገብረ እግዚአብሔር ብለው ክርስትና አነሱት፡፡ ገብረ እግዚአብሔር አዲስ አበባ መጣ፡፡ በደስታ ተቀበሉት፡፡ ከዚያም አጤውን በቆይታ እንዲያናግሩት ጠየቁ፡፡ እነ ራስ እገሌ ወጡ ሁለቱ ብቻቸውን ቀሩ፡፡ ገብረ እግዚአብሔር ቀበቶውን ፈታ፡፡ ውስጡ ጥይት አይደለም ያለው፣ ወርቅ ነው፡፡ ምኒልክ ፊት ጠቧቂ ሳይ ተከመረ፡፡ ገብረ እግዚአብሔርም "የወሊጋ አገረ ገዢ እኔ ከሆንኩ በዓመት በዓመት ይህንን የሚያህል ወርቅ አስገባለሁ፡፡ አይሆንም ብለው ከቅርብ ሰዎችም ከሸመብን የዘለን ሩብ አያገኙም" አላቸው፡፡ አጤውም እዚያው ገዢ ሆኖ እንዲረጋ

ፈቀዱለት ይባላል" አለና ጋሽ ጴጥሮስ ወደሌላ ርዕስ ተቀየረ። ከልምድ እንደማውቀው የፈለገውን ርዕስ አውጣቶ አዙሮ ከዋናው ርዕስ ጋር እንደሚያቆራኘው ስለማውቅ ዐዋ ብዬ እከታተለው ጀመር።

"እኔ ወጣት ብዘሆን ሀሰን እንጃሞን ነው የታሪካዊ ልቦለድ ዋና ገፀ ባህሪ የማደርገው። ጀግና ነው ሀሰን እንጃሞ። ጉራጌ ነው። ብላታ እንዳጫወቱኝ፣ ሽፈተ። ምኒልክ ራስ ጎበናን ላኩበት። ጎበና በዘመኑ ማንም አይችለውም። ሀሰን ግን ገጥሞ አሸነፈው። ይህ ተደገመ። ይሔኔ ራሳቸው ምኒልክ ዘመቱበት። ሕይወት እንደ አልበርት ካሙ አብሰርድ አይደለችምን? ሀሰን እንጃሞ በጠር ሜዳ ሳይሆን በወባ በሽታ ታሞ ሞተ። ሀሰን እንጃሞ ብቻ ነው ጎበናን የተቋቋመ። በማሪያም ይህቺን ወግ አስታውሰኝ፣ ሀሰን እንጃሞን እግረ መንገድ ዓምድ ላይ እየፈዋለሁ። ራስ ጎበናን ልጨምርልህ?

ራስ ጎበና ታላቅ የጠር መሪ ስለሆኑ በርካታ አጋሮች አሏቸው። ለምኒልክ "ሌላ የጠር አበጋዝ ይሹሙ እንጂ። ራስ ጎበናኮ አርጅተዋል" እያሉ ደጋግመውላቸው። አንድ ቀን ምኒልክ መስክ ላይ እያሉ ጎበና መጡ። ፈረሣቸው እንደ ማዶ ነው። ቃልዋን ሁሉ ይገርያታለሁ። በአርምኛ "ሰረጓ" ይሉታል። እርካብ ሳይረግጥ ዘሎ ፈረስ ላይ ጉብ ብሎ ፈትለክ አለ። ምኒልክም ይህንን ሲያዩ "እውነትም ጎበና አረጀ" ብለው ሣቁ።

የበሰልኩት ብላታ ደሬሣ ታሪክ እያጫወቱኝ ነው። ላንተም ከጫወቱኝም ካነበብኩትም አካፈልኩህ። በብላታ ደሬሣ ላይ የጀመርነውን ለመቋጨት የባሕል መድኃኒት አዋቂነታቸውን ልጨምርልህ

ታናሽ ወንድማቸውን ለትምህርት እንግሊዝ አገር ላኩት። እዚያ ሂዶ ሲማር የሳንባ በሽታ ያዘው። በዚያን ዘመን የሳንባ በሽታ ገዳይ ነው። ቲቢ ይሉታል። ሞቃት አገር ቢመጣ ግን በሽተኛው ዕድሜው ትንሽ ይረዝማል። እንግሊዞቹ በሽተኛውን ወደ አገሩ ላኩት። አገሩ እንደገባም "እንዴት ነው" ሲሉ ብላታ ጠየቁት።

"አገርህ ገብተህ ሙት ብለው ነው የላኩኝ" ሲል ነገራቸው።

ይህንን የሚያጫውቱኝ እራሳቸው ናቸው። "እነርሱ ይሞታሉ እንጂ አንተ አትሞትም" አሉና ባህላዊ መድሐኒት ቀምመው አደረጉለት ዳነ። በሚቀጥለው ዓመት ትምህርት ቤት ሲከፈት ወደ እንግሊዝ አገር ተመልሶ ትምህርቱን ቀጠለ። ብላታም ይህንን ያህል የዘመኑን በሽታ የሚቆጣጠር እውቀት ነበራቸው" አለና ጥቂት አብሰልስሎ "በአገር ባሕል መድኃኒታቸው እኔንም አድነውኛል። የሚጥል በሽታ ነበረብኝ። የእኔ እንደ ደራሲ ዶስቶዬቭስኪ እያነሣ የሚያፈርጥ ዓይነት አይደለም። እኔ ላይ የደረሰብኝን ወንድሞቼ እንደነገሩኝ፣

ሌሊት እነሳና በጎይል! በጎይል! እጮሀለሁ። ተነስቼ እሮጣለሁ። ይዘውኝ በግድ ያስተኙኛል።

ጠንቻቹ ደግሞ የዚያን ጊዜ ጠንካራ ነው። ጠዋት ስነሣ በጣም ድክም ያደርገኛል። አንዳንዴም ጉንፌን እንክሳለሁ። አንዳንዴ ሟች ስነቃ ለመጀመሪያዎቹ ጥቂት ሰዓንዶች ማን እንደሆንኩ የት እንደሆንኩ አላውቅም። በዚህ በሽታ ምክንያትም ልጅ ላለመውለድ ወስኜ ነበር። በምወልደው ልጅ ላይ ይተላለፋል የሚል ፍርሐት ነበረኝ።

ባለቤቴ ምን አማራጭ አላት? የሚቸልኮትስ ቼርማን እንደ አባቷ ነበር። ኤውሮፓ ውስጥ ከሚገኙት አራት ዋነኛ የንዲህ ዓይነት በሽታዎች አስፔሻሊስቶቹ አንዱ ከሆነው ዘኪም ጋር ሚስተር ዲክ ቀጠሮ ያዘልን።

"በሽታህ በዘር አይተላለፍም" አለኝ ፈክሙም "ነገርግን ማንኛውም ልጅ ሲወለድ ኤፕሌፕቲክ ለመሆን ሦስት ከመቶ ዕድል አለው። ስለዚህ ምናልባት ያንተ ልጅ ኤፒሊፕቲክ ቢሆን፣ ለተሪው፣ ሦስት ከመቶው ደርሶት ነው እንጂ ካንተ ወርሶት አይደለም አለኝ። ኪኒኖች አዘዘልኝ በቀን አንድ ጊዜ የሚዋጡ።

ለብላታ ያመኛል ላልላቸው ላማክራቸው ወሰንኩ። አነሳሁና ጠየቅኳቸው። ይህ በሽታ በእኛ አገር የባሪያ በሽታ ይባላል። ይህንን ጥያቄ ለመመለስ እንደ ማርኒ ፖሎ ጉዞ ከአንድ ሰዓት በላይ በባሪያ በሽታ ትንታኔ ይዘውኝ ተጓዙ። በመፌዜሪሻ መልሣቸው እኔ ሠርቼበት አላውቅም ሆነ። "እንደኔው ያገራችን መድኃኒት የሚያውቅ ጓደኛዬ እገሌ እንደነገረኝ..." ብለው አንድ መድኃኒት ጠሩ። ተጠቀምኩባት። ብዙም ሳልቆይ ከበሽታዬ ዳንኩ። ኪኒኑን መዋጥ አቆምኩ። ከሐና ጋርም የመጀመሪያ ልጃችንን ያለምንም ስጋት ለመውለድ ተስማማን። "መድኃኒቱን ታስፈበታለሁ።

...

"ፖሊስ ተወው ብለሽኝ።"

...

"ይላሉ።"

...

"መድኃኒቴ ከሕመም ፈውሶኛል። ደስታንም ይፈጥርልኛል።"

...

"እንዳንዱ በሰው ሕይወት ውስጥ ጥልቅ ብሎ ይፈተናታል።"

...

"ደግሞ እኮ ከባለቤቱ ያወቀ ቡዳ ነው ሲል ትሰማዋለህ።"

"ግን የእኔም በባሕሪዬ አደባባይ መሆን የጎዳኝ መሰለኝ።"

...

"እንደዚያ ነው የሚደረግ፣ ሰው ምን ይለኛል እያልክ?"

...

"አልነግርህም!"

...

"ዘነበ አምንኃለሁ። አንተም ሌላ የምታምነው ወዳጅ አለ። ስለዚህ ትነግረውና ሳይታወቅህ መድኃኒቴን ታረክሱብኛላችሁ።"

፲፯

ፍቅሩን በእንባው አየሁ

ሌላው መምህሬ ብዙ ልጠራልህ የምችለው ሰው ሥዩም ስብሐት ይባላል። ስጠራው ጋሼ ሥዩም ነው የምለው። ተፈጥሮው ከማድነቅ ይበልጥ መውደድን ነው የሚቀሰቅስብህ። በጣም የምወደው ሰው ነበር። ጎንደሬ ነው። በባሕሪውም የጎንደሮች ኩራት አለበት። የተማረው እንግሊዝ አገር ነው። ጸሐፊ ተውኔቱን በርናርድ ሾን ያመልክበታል። ከፋቅ ከተማ ዩኒቨርሲቲ ሾን ፍለጋ ለንደን ድረስ ሄዶ ተዋውቆታል።

እኔና ጋሼ ሥዩምን ያስተዋወቀን የየካቲት መጽሔት አዘጋጅ ማዕረጉ በዛብህ ነበር። "ስለ ታከለ ወልደ ሃዋርያት ጥሩ ዕውቀት አለውና አነጋግረው" ብሎ ላከኝ። ሄድኩ። የነገረኝን ጻፍኩ። ጋሼ ሥዩም ጽሑፉን በጣም ወደደው። ሲያጫውተኝ "ከዩኒቨርሲቲ የታሪክ ተማሪዎች መጥተው አነጋግረውኝ ጽፈዋል። ሥራቸውን ሳየው የነገርኳቸውን አያሌውን ስተውታል። አንተ ግን ያልኩህን ነው የጻፍከው።" ሲል ሥራዬን አመሰገነልኝ።

እ! በቃ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ጓደኛሞች ሆንን። ጋሼ ሥዩምን አሁን ላስበው በመውደድ ነው። ሲስቅ ፈገግታው ደስ ይላል። ትንጨቱም ሰርጉድ ትላለች። የጎንደሬነት ኩራቱ እንዳለች ሆና፣

በባሕሪው ትሁት ነው። መኖሪያ ቤቱ አራት ኪሎ ፎቅ ላይ ነበር። በሣምንት አንድ ቀን ልጎበኘው ሔዳለሁ። ባጊዜ ብዛት ቤተኛ ሆንኩ። የባለቤቱ ወንድም የሆነ ኮሌጅ አብሮኝ የተማረ ጓደኛዬን አገኘሁትና ወዳጅነታችን ቀጠለ። በመጻሕፍት ላይ ከንደኛዬ ጋር ለረጂም ሰዓታት እናወራለን። ከጋሼም ጋር እንደዚሁ።

ጋሼ ሥዩም በጎንዘብ እጥረት እየተቸገረ አንዳንዴ ኩራቱ እንዴት እንደሚፈታተነው ይገርመኛል። አንዷን ላውራልህ። መኪና ነበረችው፣ የፈረንሣይ ስሪት የሆነች ሲትሮይን። ዋጋዋ ውድ!

በአንድ ወቅት የወር ጋዜ አልነበረውም። ወጪው ግን ይበዛል። ይሆንን አይቼ፣ እኔና ጋሼ ሥዩምን የሚያደባብቀን የምንካለልበት አጥር ስለሌለ "ጋሼ ሥዩም፣ ለምን ይህችን መኪና ሸጠህ ችግርህን አትከላከልም? አሁን ባለህበት ሁኔታ መኪና አያስፈልግህም" አልኩት።

"በፍፁም!" አለ።

"እንዴት? ኩራትህ በለጠብህ" አልኩት።

"አዎን። ክብሬ አይፈቅድልኝም" አለኝ።

ሲያጫውተኝ በተለይ ደስ የሚለኝ ስለ ደጃች ታከለ ነው። ደጃዝማች ታከለ ወልደ ሃዋርያት ከጃንሆይ ጋር ብዙ ጊዜ ተፋጭ ተዋል። የምር ጠላቶች ናቸው። ጋሼ ደግሞ የደጃዝማች ታከለ "ቲፎዞ" ነበር። የጃንሆይን ስም ሲጠራ "ቀዳማዊ ኃይለ ስላሴ" ነው ምንጊዜም የሚላቸው። "ጃንሆይ እንዳይል!" አይወዳቸውም። ግን መናቅ የለም። ክብራቸውን አይነካም። እሱ አራሱ ኩሩ በመሆኑ፣ የሰውን ልጅ የክብር ልክ ያውቃል። አክብሮ መከበር ይገባዋል! ስለዚህ ሊወቅሳቸው ሲፈልግ እንኳን አክብሮዋቸው "ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ጭቦኛ ናቸው!" ይላል።

ጃንሆይም "እንቲሌክቹዋል" ናቸው። ያውቃሉ ጋሼ ሥዩም እንደሚጠላቸው። የደጃዝማች ታከለ "ቲፎዞ" ነው፣ ሲያስፈልግ ሰላያም ይመድቡበታል እንጂ ሥራ ግን አላስፈቱትም። የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ቲአትር ቤት ሥራ አስኪያጅ አድርገው ለአምስት ዓመታት አሠርተውታል። ሌላ እስካሁን የሚገርመኝን ላጫውትህ።

ጋሽ ሥዩም አንድ መጽሐፍ አነበበ። ጂላስ የቲቶ ጠቅላይ ሚኒስትር የነበረ ሰው ነው። The Third class ሲል አንድ መጽሐፍ ጻፈ። በዚህ ቲቶ ተቆጥቶ ከሥራው አስወገደው። ለስም ሲባልም ታስረሃል አለው። የቁም እስረኛም ቢሆን ክብሩ ግን አልተነካም። ጋሽ ሥዩም መጽሐፉን ከአንዲ ሰው ተውሶ አነበበ። በጣም ወደዳት። ስለዚህ ባለንብረቱን እንዲሸጥለት ለመነው። ባለቤቱ ግን ላመሸጥ ፈቃደኛ አልሆነም። "እሺ ትንሽ ጊዜ ስጠኝ" አለና በደረት

ኪሰ በሚያዙ ማስታወሻ ደብተሮቹ ላይ ገለበጠው። በጣም በደቀቀ የእጅ ጽሕፈት ነው የጻፋቸው ፊደላቱን። እኔም ይህንን አይቼ ጋሽ ሥዩም፣ አሁን ይታይሃል እንጂ ስታረጅ እንዴት እነዚህን ቀጫጭን ፊደላት ማንበብ ትችላለህ? ስለው፡

"እችላለሁ ግዴለህም" አለኝ።

እንዲህም ዓይነት ባሕሪ አለው። ሰውን ስንወድ ምክንያት እንፈልጋለን። ጋሼ ሥዩም ግን ምንም የሚያደርግልኝ ነገር የለም። ፍቅሩን ውስጤ አስርጿል። ለምጽፋቸው ሥራዎቼም ታሪኮችን አዋጥቶልኛል። ጋሼ ሥዩምን ሳስብ አልቤር ካሙ 'አብሰርድ' የሚለው ሜዘጠኛ ነጥ በሕሊናዬ ውስጥ የሚከሰተው። እንዴት መሰለህ?

Absurd ማለት፣ እኔ ሁሉም ነገር እንዲገባኝ፣ እንዲገለጽልኝ የምፈልግ ፍጡር ነኝ። ተፈጥሮ እኔም ሆንኩ ማንም ሊገባው የማይችል የተዘጋ፣ የተቆለፈ እንቆቅልሽ ምስጢር ምናምን ምናምን ነቴ ነው፣ ምኑም ለማንም የማይገባ።

ጋሼ ሥዩም ሁልጊዜ ማታ ማታ ነጭ ሽንኩርት ተከትፎ በቡና ስኒ ተሞልቶ ያድርለታል። ጠዋት በእኛ ጠዋት አይደለም፣ በእናንተ በመርከበኞቹ ጠዋት ይነቃል። አምን ከጠዋቱ 12 ሰዓት? ይነቃል።

እ! ነጭ ሽንኩርቱን በማንኪያ ዋጥ ዋጥ ያደርጋል። ከዚያ በቀዝቃዛ ውሃ አካላቱን ያታጠብና ቁጭ ብሎ ያነባል። ወይ ይጽፋል። ይህ የሁልጊዜ ፕሮግራሙ ነው። ማርያምን! ምንጊዜም ፕሮግራሙ ነው። ከዚያ እስኪመሽ ጨዋታ ነው። ከሰው ጋር መሆን በጣም ደስ የሚለው ሰው ነው። የታመመን መጠየቅ፣ የሞተን መቅበር ልማዱ ነው። አንዴ ሰው ሞተና በላንድሮቨር ደሴ ሊሄድ ተሳፈረ። በጉዞ ላይ መኪናው ተገልብጦ ጋሼ ሥዩም በእላት እየተቃጠለ፣ እየተቃጠለ ሞተ... አለና ጋሼ ስብሐት እንባው አቀረረ፣ ድምጹ ሰለለ፣ በጸጥታ እየብሰለሰልኩ የነሐዲን ዓለም መምነሩን ምን ያህል ይወደው እንደነበር ፍቅሩን በእንባው አየሁ።

***

ስለ አቶ ሥዩም ስብሐት የበለጠ የማውቅ ጉጉት አደረብኝ። በዚኒታው ብሔራዊ ቴአትር ሥራ አስኪያጅ ቢሮ ደወልኩ። የቴአትር ቤቱ ሥራ አስኪያጅ አቶ አስፋው አር.ጋውን መሰመር ላይ አግኝቼው ስላምታ ተለዋወጥን ቢሮው ብቅ ብዬ ላነጋግረው እንደምፈልግና ፈቃደኛም እንደሆነ ጠየቅኩት። ፈቀደልኝ። ሰለዚህ መጽሐፍ አመጣሁት። ሲያደምጠኝ ቆየና "እንተባበርሃለን" ብሎ ዘሐፈሙን ዘደወል ጠራት። ቀናኑቱን ወደደኩት። ዘሐፈሙ ዝች። አስኪ 'dead file' ሙስጥ አቶ ሥዩም ስብሐት የሚል ማኅደር አምጪልኝ አላት። አመጣችው።

ሲታይ ምንም አይነት ፎቶግራፍ በማኅደሩ ውስጥ የለም። አቶ አሰፋም "ዘሂያ ዘመን የሚዘገኝ የግል ማኅደሮች ፎቶግራፍ አይቀመጥባቸውም" ማለት ነዉ ለማንኛውም

አንድ ሰው ብዘቀምህ በደንብ ሊያግዘህ ይችላል። ይህ ሰው የቴአትር ቤታችን ታሪክ ኢንሳይክሎፒዲያችን ነው። ስሙ ጊታቸው ደባልቄ ይባላል። ወደ ክበብ አካባቢ ብትዘልቅ ታገኘዋለህ። በተፈጥሮው ቀናና ሠላቶችን ማገዝ ስለሚወድ ይተዘጋጀሃል ብሎኝ ተሰነባበትን።

አርቲስት ጊታቸው ደባልቄን አግኝቼ አዉጋቱት። በወቅቱ የሚያጠናው ቴአትር ስለነበር በጥድፊያ ላይ ነበር። ሌላ ቀጠሮ ተለዋውጠን ተሰነባበትን።

በሌላ ሰንበት ቀን ብሔራዊ ቴአትር ካፊቴሪያ ብቅ ስል ጋሼ ጊታቸው ቁጭ ብሎ የቴአትር ድርሰት እያነበበ አገኘሁት። እንዳየኝ ቆይ አንድ ያገኘሁልህ ማቴሪያል አለ። ለጋሼ ሥዩም አርባኛው ቀን መታሰቢያ የታተመለት ጽሁፍ አግኝቼልሃለሁ። የአቶ ሥዩም ስብሐትን አጭር የሕይወት ታሪክ ያነብልኝ ጀመር።

አቶ ሥዩም ስብሐት ጎንደር 6 ቀን 1917 ዓም ከመምህር ስብሐት ገብረ ሕይወትና ከወይዘሮ የሹምነሽ መንግሻ በጎንደር ጠቅላይ ግዛት ቢጋይንት አውራጃ በዘተለሐም ከተማ ተወለደ።

ቤተሰቦቹ መምህር ቀጥረውለት የፊደል ዘርን ዘልቆ ወንጌልና ዳዊትን ደግሚል። በደቤ፣ በጎንደር ከተሞች ተዘዋውሮ ዜማና የግዕዝ ቋንቋ ተምሯል። ደሴ በተማረበት ለአንድ ዓመት አስተምሮ ወደ አዲስ አበባ ተገዘ። 1935 ዓ.ም ቀን እየሠራ ማታ ማታ ዘመናዊ ትምህርቱን በመድኃኒዓለም ትምህርት ቤት ጀመረ። ውጤታማም በመሆኑ ወህሪቱ በዘይን ዘመን ብቸኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በነበረው ኮተቤ የመማር ዕድል ገጠመው።

የውጪ ትምህርት ዕድል አግኝቶ መጀመሪያ በሰዋዝ በሳን ጋል በርዝንበርግ ኮሌጅ የአንድ ዓመት ኮርሱን ወሰደ በ1941 ዓ.ም ወደ እንግሊዝ ሀገር ተዛወረ። በለንደን ኢተን ኤንድ ዋሊስ ቴቶሪያል ኮሌጅ የሚያስፈልጉትን ኮርሶች መስደ በሳይንስ ትምህርቱን አጠናቋል።

በእንግሊዝ ሀገር በተማሪነት ዘመኑ የኢትዮጵያ ተማሪዎች ማኅበር በተሻለና በዴሞክራሲያዊ መንገድ እንዲዳዝ የበኩሉን ጥሯል። ላዩን ካብ ወይም የአንሰሳ ደቦል በሚለው መጽሄት ላይ አመራማሪ ጽሑፎችን ንበብ አብቅቷል። በ1942 ዓም በቸቼስተር በተደረገው የተማሪዎች ጠቅላላ ጉባኤ ላይ ሀገራችን እንድትስማና የአዝዉ ኦሮ እንዲያድግ ከተፈለገ መሬት ሁሉ የአዝዘ ሀብት መሆን አለበት' የሚል በወቅቱ እንደ እንግዳ ይታይ የነበረውን ሐሳብ ሰንዝሯል።

በዚህ ወቅት የታወቁት የኢትዮጵያ ወዳጅ ማዳም ሲልቪያ ፓንክረስት ኤርትራ ከኢትዮጵያ ጋር እንድትዋሃድ በእንግሊዝ ሀገር በሚያደርጉት ቅስቀሳ ላይ ሥዩም ስብሐት የኤርትራው አባቱን ፈለግ በመከተል ሲልቪያ ፓንክረስት በሚያዘጋጁአቸው ስብሰባዎች ላይ እየተገኘ ኤርትራ የኢትዮጵያ አካል መሆንዋን መስክሯል። የኤርትራ ሕዝብም ፍላጐት ኢትዮጵያ ወይም ሞት በሚል መፈክር እየገለጸ መሆኑን ከታሪክ አጥናዘበ ለማስረዳት ከደከሙ ወሳት ምሁራን መካከል አንዱ ነበር።

ሥዩም ስብሐት በ1946 ዓ.ም ወደ አትዮጵያ ተመለሰ። በወሳት ወንዶች ክርስቶሪናዊ ማኅበር በመንፈሳዊ ኮሌጅና በትምህርት ቤቶች አዳራሽ እየተገኘ በተለያዩ ርዕስ ጉዳዮች ላይ ንግግር አድርጓል። በዚህ ወቅት በዘሬዱቱ ኢትዮጵያ ጋዜጣ የሥልጣኔ ትርጉም' በሚል ርዕስ ተከታታይ ጽሑፎች አቅርቧል።

አቶ ሥዩም በተለያዩ ኃላፊነቶች በመንግሥት ሥራ ላይ ተሰማርተዋል። በኢትዮጵያ መንግሥት ባንክ፣ በእርሻ ሚኒስቴር፣ በአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት፣ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ቴአትር ቤት የመጀመሪያው የቴአትርና የኪነጥበባት ዳይሬክተር ሆኖ

አገለግሏል። ጎሸር የተባለው የሞልዬርን ዝነኛ ኮሜዲ ለሀገራችን ባሕል እንዲስማማ አድርጉ በሙተርጉም ለመድረክ ዕይታ አብቅቶታል።

በ1953 ዓ.ም የመንግሥት ምክር ቤት አባል ለመሆን በሰፈው ቢንቀሳቀስም አልቀናውም። ደጃዝማች ታከለ ወልደ ሐዋርያት በሚያደርጉት የፖለቲካ ትግል ግንባር ቀደም አጋራቸው ሥዩም ሰብሐት ነበር። በሐምሌ ወር 1953 ደጃዝማች ታከለ ወደ ጎሬ ሲጋዙ እሱም በእሥራት ወደ ጊሚራ ተወሰደ። ቀጥሎ ወደ ጂማ ሲዛወሩ ሥዩም ወደ አሰላ እንዲሸጋገር ሆነ። በአሰላ አንድ ዓመት ከሰባት ወር በግቦት ቆይቶ በታሠረ በሦስተኛ ዓመቱ በ1956 ዓ.ም ተፈታ።

ለሦስት ዓመታት ያህል በትርጉምና በንግድ ጉዳይ ፈቃሚነት ሠርቷል። በ1959 ዓ.ም በስውር ተሰደደ። የቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን መንግሥት ከሚቃወሙ ተራማጅ ኃይሎች ጋር ግንባር ለመግጠም በፈረንሣይ፣ በኢጣሊያና ግብፅ ተዘዋውሯል። በመጨረሻም ወደ ሱዳን ተመለሰ። የኃይለ ሥላሴ ተፅዕኖ ስለደረሰበት ሱዳንን ጥሎ ለመውጣት ተገደደ። በ1964 ዓ.ም ወደ ፓሪስ ተጉዞ ለአንድ ዓመት ቆየ። በ1965 ዓ.ም ወደ ጋና በመንግ በሌጎስ ዩኒቨርሲቲ በአፍሪካ ጥናት ኢንስቲትዩት በምርምርና ጥናት በተባባሪነት ሠርቷል።

የኢትዮጵያ ሕዝብ አብዮት በ1966 ዓ.ም ሲቀጣጠል የሰባት ዓመታት ከሁለት ወር ከ11 ቀናት የስደት ኦርሙ አብቅቶ ወደ እናት ሀገሩ ተመለሰ። በአዲስ አበባም ከሙድ ባለቤቱና ከአንዲት ሴት ልጁ ጋር ተቀላቅሎ አብሮ የመኖር ዕድል ገጠመው።

የትርጉም ሥራውን ቀጠለ። በዚህ እንቅስቃሴው ለኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዳሚ አንድ ጠቃሚ የሥነ ልሳን መጽሐፍ ከእንግሊዘኛ ወደ አማርኛ ተርጉሞ አበርክቷል። በዚህ ወቅት ነው ከደራሲ ሰብሐት ገብረ እግዚአብሔር ጋር የተዋወቀውና ስለ ደጃዝማች ታከለ ወልደሐዋርያት ታሪክና ሕይወት በሰፊው ቀለ ምልልስ ያደረጉት። እኅቱ መሪዬ የሚላቸው ስመጥር አርበኛ ሕይወትና ሥራ ላይ ምስክርነቱ በወቅቱ ታከለ ታገለ በሚል ርዕስ በየካቲት መጽሔት በ1973 ዓ.ም በጎሬር በታንግሥና በጥር ወራት ላይ ለሕትመት በቅቷል።

አቶ ሥዩም ልሳነ ብዙ ነበር። ግዕዝ፣ አማርኛ፣ ትግርኛ፣ እንግሊዘኛ ጣሊያንኛ ፈረንሣይኛ፣ ዓረብኛ በጥልቀት ያውቃል። የሀገራቸውን ባሕል፣ ወግ፣ ሥርዓት በጥልቀት ከሚያውቁት ከፍተኛ ምሑራን መካከልም አንዱ ነበር።

በ1949 ዓ.ም ለሕትመት በዘቀው የዊሊያም ሼክስፒር ዩልዮስ ቄሳር ቴአትር ላይ ተርጓሚው በቀለ ተገኝ ለዚህ ምሑር አክብሮቱን ሲገልጽ "አቶ ሥዩም ሰብሐት የእጅ ጽሑፉን ደጋግሞ በማንበብ በትርጉሙ ላይ ምስጢሩን የሳተ አዝብ ወይም የሚያስነውር ግድፈት እንዳይኖር በማረም አግዘኛል። ጽሑፉን ከማሳተሚ አስቀድሜ ግብረ ታሪኩን በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ቴአትር እንዲታይ ሳመለክት ሳደረገልኝ ዕርዳታ በእ ብቻ ሳይሆን ይህንን የመሰለ ሥነ ጥበብን የሚያኑቅቅ ጥንታዊ ልማድንና ዘመናዊ ሥልጣኔን አቀራርቦ የህዝር ቋንቋን ደረጃ ከፍ ከፍ የሚያደርግ ድካም ሁሉ ፍሬ እያገኘ እንዲዳብር በመርዳት ስላየሁበት ታሪካዊ መንፈስ አሁን መሳይ የሀገርና የወገን አገልጋይ ሁሉ በበጎ ምግባሩ እንዲበረታታ ስል መልካም አርአያውን በህትመት ለመግለጽ ዕድል ስላገጠመኝ አጥብቄ እደሰታለሁ።" ሲል ተርጓሚው ምሀሩን ይበል ይለዋል። ይሁን እንጂ ይህን ያህል የተደከመባት ቴአትር በልዩ ልዩ ምክንያቶች በዘቅቱ ለመድረክ ቀርቦ አለመታየቱን ይገልጻል።

ከልጅነት ጀምሮ ለዓመታት ያልተለየውን የሥነ ጽሑፍ ዝንባሌ መሠረት በማድረግ አንድ ዐብይ ልቦለድ ለመጻፍ አጽዕ ታሪኩን ነደፈ። በዚህ መሐል የታላቅ አሀቱን ባለቤት ዘና አረፍት ሰምቶ ነበሩን ለመግለጽ ወደ ደሴ ሲዘግም በመንገድ ላይ ሲጋጠ

መው የመኪና አደጋ ፋቅ አሰቢው ምሑር ቅርብ አዳሪ ሆነ። ዕለተም ጥር 2 ቀን 1975 ዓ.ም ነበር።

ሰውዬው ሰዩም የራስ ዳሽንን ያህል ገዝፎ ታዮኝ። ይህንን መምህሩን ማጣቱ ነው ጎሼ ሰብሐትን ያስንባው። እኔም በዕንባዎቹ ዘለላ ውስጥ በጥበብ ምትሐት ፍቅሩን ገዝፎ አየሁት።

***

፲፰

ዜና መልሕቁ ናት

ቻርሊ ቻፕሊ The Great dictator በተባለ ፊልሙ ላይ በርካታ የናዚ ጀርመን ከፍተኛ መኮንኖችን በአንዴ ማረካቸው። ጋዜጠኞች በጣም ተገርመው «እንዴት ይህንን ያህል ጄኔራል ባንዴ ማረክህ?» ሲሉት «ከበብኳቸው!» አሳቸው።

እኔም በአኗኗር እነሆ አዲስ አበባን እየከበብኳት ነው። ቻርሲን እየከመከመ እኔ ደግሞ እየኖርኩ በልጅነት የኖርኩባቸውን ብንቆጥር ይበዛል። ከተረት ሰፈር እንጀምር ከሳዛሪስት ሚሲዮን ትምህርት ቤት ጀርባ፣ ቂርቆስ፣ መካኒሳ፣ ሳፍቶ፣ ኮተቤ ከመዲህ ጠርዝ ላይ መግናኝን አጠቅቅሼ ወደ ሲኤምሲ፣ ዕንቁላል ፋብሪካ (ሚኪሊላንድ መንደር) ቡልጋሪያ ማዞሪያ፣ እንደገና ቂርቆስ እየልን መዘተ ኖረናል።

ላዛሪስት ተከራይተን የመጣንበት ቤት 160 ብር እንከፍላለን። ድሮ ተረት ሰፈር ስንኖር 12 ብር ከ50 ሣንቲም ነበር ኪራዩ። እዚህ ፀጥታው፣ ቤቱም ሰፋ ብሎ ሦስት ክፍል መሆኑን አስብ ጥሩ ነው። አሁን እኔ መርከብ ነኝ። ዜና ደግሞ መልህቅ ነች። አሁን የእኔ ጊዜ አልፏል። የወጣቷን ሐሳብ ሰምተን መከተል ተግባራችን ነው።

በኋላ ዜና እንደነገረችኝ እዚህ አዲሱ ሰፈር ከትንሽዋ ልጄ ኩኩሻ ጋር ከዋልንበት በመመለስ ላይ ነን። የአባቷን ተፈጥሮ አታውቀውም አይደል? "ቆይ አባዬ" ብላኝ መንገድ ላይ ጥላኝ ተሹለክሉካ በአቋራጭ ወደ ቤት ሔዶች። እኔም በገዛ መዲናዬ አዲሱ ቤቴ ጠፋብኝ። ስንክራተት አምሽቼ ምንም ችግር ሳያገኘኝ ጠዋት ራስ ደስታ ዳምጠው ሆስፒታል አነባበረ ቤተሰቤ አገኙኝ።

ቀደም ብሎም ሳያመኝ አይቀርም። የሳንባ በሽታ እንዳለብኝ ቀፌኔ አነበበ የሚገኝ የእናት ክሊኒክ ሐኪም ነገረኝ። እዚያው ሕክምና ጀመርኩ። ከዚያ ከአትማቸው በላይ ቢሆን ወደ ዳግማዊ ምኒልክ ሆስፒታል ተዛወርኩ።

በሆስፒታሉም ለሰለታት አከሙኝ ፈውስ የለም። ሰለቸኝና መውጣት እንደምፈልግ ለሐኪሞቹ ነገርኳቸው።

ሐኪሞቹም በሁለት ምክንያት ብቻ እንደምወጣ ነገሩኝ። አንድም ድኜ፣ ሁለትም ሞቼ ነው። ከዚህ ከዳግማዊ ምኒልክ ሆስፒታል መውጣት የምችለው። ያ ካልሆነ ከዚያ አካባቢ ንቅንቅ አልልም። እኔ ደግሞ እስከምድን አካባቢው አሰጠላኝ። እስከምሞትም መጠበቅ አልቻልኩም። እነርሱ ደግሞ በዶክተር ያምናሉ አያደል? ተወልደ ሰመጣ ይህ ታናሽ ወንድሜ ነው። በሙያው እንደናንተው ዶክተር ነው። እቤቱ ወስዶ ሕክምናውን ቢሰጠኝ ደስ ይለኛል።" አልኳቸው።

ዶክተሮቹም «እሳቸው እሺ ካሉ እንስማማለን» አሉኝ። ተወልደም እስከምድን እሱ ቤት እንደምኖር ቃል አስገባኝ። ዕድሜ ለወንድሜ! ሳልሞትም ሳልድንም ከሆስፒታል የወጣሁት በዚህ አጋጣሚ ነው።

በጊዜው ተወልደ ዘነበ ወርቅ አካባቢ ነበር የሚኖረው። እዚያ ቤቱ ወስዶኝ ይንከባከበኝ ጀመር። መድኃኒቱን በአግባቡ እመስዳለሁ ጤናዬ እየተሻሻለልኝ መጣ። በዚህ ጊዜ ለምለም ተወልደ የሚያስፈልጉኝን መጻሕፍት ታመጣልኝ ጀመር። እነሮማንም ይመጣሉ ይጎበኙኛል። አንተም፣ ሰለሞን ደሬሳም ተመላልሶ የሚጠይቀኝ እዚያ ነው። ወይዘሮ ሱም፣ ተወልደም አገር ውስጥ ካሉ ማምሻቸው የእኔ መኝታ ቤት ነበር።

ጤናዬም ተመልሶ ሙሉ ለሙሉ መዳኔን ሲያይ አንድ ቀን ተወልደ «ስማ ስብሐት እኔ ከዚያ ሆስፒታል ሳወጣህ እዚህ እቤትህ መጥተህ መሞት ብዬ ነበር። እኔም ሆንኩ ዶክተሮቹ መሞትህን ነበር ያመንነው። አንተ ግን የሆነ ነገር አለህ። ድነሃል። ባትድን ኖሮ አልነግርህም ነበር» አለኝ። ተወልደ ልጆቹ ተወልዱ እያሉ ነው የሚጠሩት አልሃለሁ።

የሐና እናት ቪላ ቤት ለመኖሪያ ሰጥተውን ነበር። ይህንን ቤት በአሁኑ ጊዜ የማስመለሱ ሐሳብ የለኝም። ባለፈው ዓመት አሞኝ ተወልደ ቤት ሳገግም አንድ የሐና አብሮ አደግ ጓደኛ ሊጠይቀኝ መጥቶ ቤቱን ለማስመለስ ከመጨረጥዋ ላይ እንደሆነ ነገረኝ። አንድ ማመልከቻም ይዞ ነበር። ቤቱን የማልፈልገውና የወይዘሮ ሐና ይልማ ንብረት መሆኑን እንደፈርምለት የሚጠይቅ ነው። ፈረምኩለት። በአሁኑ ጊዜ ቤቱን ይረከቡት አይረከቡት ግን አላውቅም።

ዓለም ፕላስቲክ ሪሲሽን ቢሮን ለማቋቋም እኔ፣ ሐናና ደረጀ ሆነን ከባንክ ገንዘብ ተበድረን ባለሦስት ፎቅ ሕንፃ ሠራን። አሁን ሕንፃው

በደብረዘይት መንገድ ከጠመንጃ ያዥ ባንክ ፊት ለፊት ይገኛል። እኔ ለማስመለስ ሙከራ ያደረግኩበት ጊዜ የለም። በኤንድ ወቅት ዜና መመለስ አለበት ብላ በማሰቢ ለሷ ስል አብረን ትንሽ ተንቀሳቀስን። ከእርሷ እረፍት በኋላ አልተከታተልኩትም። አሁን ማነው ያለበት? የአሮሚያ ክልላዊ መንግሥት ጠጣቶችና ስፖርት ጉዳይ ቢሮ ሆኗል። ነው የምትለኝ? ባለቤቶቹ ናቸው የወረሱት ተዋቸው ይሥሩበት።»

ከ12 ዓመት በፊት፣ ይህንን መጽሐፍ ለማጠናቀቅ በምባደፍበት ወቅት ጋሼ ስብሐት አዘውትሮ እሁድ ሶስት ሊነበኝን ይመጣል። ምንጊዜም ከማለዳው ሦስት ሰዓት መድረሻው ነው። ከአቅሙ በላይ ካልሆነ አይቀርም። በ1992 ዓ.ም በታኅሣሥ ወር መጀመሪያ ባለችው ሰንበት ማለዳ መጥቶ ወግ ጀመረን።

«ዜና ከአንድ ጓደኛዋ ጋር አብራው ለመኖር ሄደች። እኔ ብቻዬን ሆንኩ። ኩኩን አከስቷ ማርታ ልታሳድጋት ወስዳታለች። የቤት ኪራዩ ደግሞ ተቆለለ። የቀድሞውን ትቼ እዚህ አንተ አካባቢ አንድ ክፍል ቤት ባገኝ ብቻዬን ስለሆንኩ ብከራይ ይበቃኛል።

«እዚህ እናንተ ግቢ ውስጥ 150 ብር የሚከራይ ቤት አለ? አሪፍ ነው። እከራየዋለሁ። ምንም አይደል። ከቤቴ ፊት ለፊት ሽንት ቤት መኖሩ... የእኔ አፍንጫ እኮ አያሽትም። ነግሬሃለሁ አዲስ አበባ ለእኔ ነው የተሠራችው። የማታ ፀሐይ ቤቱ ውስጥ ይገባል። ይግባ እንደውም ፀሐይ ላይ አንድ ጥናት ማድረግ አለብኝ እያልኩ ሳብሰለስል 100 ዓመት ሞላው። አሁን ተገጣጠምን እኔና ፀሐይ። በል ቤቱ እንዳይያዝ አሁኑኑ ተከራይልኝ።»

በቅድሚያ የአንድ ወር ሂሳብ ከፈልን። እንዲት ፋምሊ አልጋ፣ አንድ ሦስት ሰው የሚያስቀምጥ ሶፋ፣ አንድ ሳጥን፣ የሻማ ማስቀመጫ እና የቡና ጠረጴዛ ይዞ መጥቶ ኑሮን ጋሼ ስብሐት ለአብ ጎረቤቴ ሆኖ መኖር ጀመረ።

በዚህ በቀሳቀስ ፍጣኑት በሚኖርበት ዓለም ውስጥ ተሻምቶ መኖሩን ንቆ እንዲህ ዓይነት ቀላል ኑሮ ጀመረ። በንባብ ዓለም ይህንን ዓይነት ሕይወት ሊመርጥ የሚችል ሰው በጋራ አንድ ሰው እናውቃለን። ያም ሰው ማህትማ ጋንድሂ ነው። በገሃዱ አለም ኑሮዬ ጋሼ ስብሐትን አመቅኩ። ቀለብ ተጋማዘን ሽምተን ቀርስ ምሳና ራት አብረን እንመገባለን።

እንበሳ የሚያክል ውሻ የዘብ ሥራውን በግቢያችን ውስጥ ያካሂዳል። ይህ ውሻ ጋሼን እንዲለምደው ቅባት የነካካው አጥንትም ያለበት ፍትፍት በድስት አድርገን ሰጠነው። ጋሼ በር ላይ ድቁቱን ይዞ ጠበቀው። ውሻው ተጠራ ከተፍ አለ።

«በሉ ድፋለት» አለች ወሐይ።

«የምን መድፋት እንድንወዳጅ አትፈልጉም ማለት ነው?» አለና ጋሼ ስብሐት ለውሻው ድስቱን ዝቅ ሲያደርግለት፣ ውሻው በፍጥነት መመገብ ጀመረ።

«እንዴ ጋሼ ስብሐት ድስቴን አስለከፉብኝ» አለች ፀሐይ።

«ዝጊ! እኔም፣ አንቺም፣ ውሻውም የእግዜር ፍጥረት ነን።»

«ይገባኛል ድስቴ ግን ተለከፈ።»

«ጠበል ታስረጪዋለሽ!»

«ጆርሙስ?»

የጎንዮሽ እያያት «ውሃ አፍልተን እናጥበዋለን» አለ። በእንዲህ መልኩ የቂርቀስ ሰፈርተኛ ሆነ።

ለዓመታት አብረን ኖርን ዜና መጥታ ትጠይቀዋለች። ከዕለታቱ በአንዱ ቀን ጠራንና «ነግሬህ ነበር እኔ መርከብ ነኝ፡ ዜና ደግሞ መልህቄ ነች። አሁን ወደ መካኒሳ አካባቢ ቤት ተከራይታ ጓደኛዋን አስፋው ሀብቴን አግብታው ልትኖር ነው። እኔ አብሬያት እንድኖር ፈልጋለችና መቅዘፌ ነው» አለኝ።

እናም ከዕጄ ጋር ቀዘፈ።

***

፲፱

ድብቁ ፍቅረኛ

ጋሼ ስብሐት ከእኔ ጋር ከ1992 ዓ.ም እስከ 1996 ዓ.ም ድረስ አንድ ግቢ ውስጥ አብረን ኖረናል። እሱ ቤት ለመድረስ ማንኛውም ሰው በእኔ ደጅ ነው የሚያልፈው። ስለሆነም በወታደራዊ ቋንቋ አላፊ አግዳሚውን ለመቆጣጠር ገዢ መሬት ላይ ነበርኩ። አንዲት ወጣት አዘውትራ ትመጣ ነበር። ስሟን ነግራኝ ተዋውቃኛለች። በማስታወሻው ሥራዬ አንብባው ወዳው ስለነበር አመሰግናኛለች። ሁለት ሦስቴ ተገናኝተናል። የሥጋ ዘመዴ ትመስለኝ ነበር። አማርኛ ስትናገር ትግሪኛ የአፍ መፍቻ ቋንቋዋ እንደሆነ ከአነጋገሯ ተረድቻለሁ። ዕድሜዋ 25 ዓመት ቢሆናት ነው። መኪናዋን ራቅ

አድርጋ አቁማ ወደ ግቢው ትዘልቃለች። አዘውትራ መጠጥና ሽሚዝ እና ሌሎች ስጦታ ይዛለት ትመጣለች። አንድ ቀን እኔ ከጓላዋ መኖሬን ሳታውቅ በር ላይ እንደቆመ ከንፈሩን ስትስመው አየሁ። እንደመሰናበት ነው ወይስ ፍቅር? አልኩና ዜናን ጠየቅኳት «ተጣብሰው ነው» አለቺኝ። ከብዙ ጊዜ በኋላ ነው ይህ የሆነው። ሰንበትበት ብሎ ምን አልባትም አንድ ሁለት ዓመት ካለፈው በኋላ ይህንን ግንኙነትን ጠየቅኩት።

"እሀ ይሽውልህ ረስቻታለሁ... አይ እኔ እንግዲህ አሁን እየረሳኋት ነው። ግን እንደማስታውሰው ከሆነ (ረጅም ፀጥታ አብሰለሰለ) ትዝ እያለኝ ነው። ይሽውልህ አዎን አብረን ወጥተናል። እሷ እንግዲህ ለኔ 'ሬድሳል' ነበረች። እዚህ መጥታ በመኪናዋ አሳፍራኝ ትወስደኛለች፡ ቤድ ስንደርስ ብዙ አጋርትመንቶች አሉ። የእሷና የቤተሰቦቿ ናቸው። አንዱ አጋርትመንት ውስጥ የራሷ መኝታ ቤት አላት። በነፃ የፈለገችውን ሰው የምታሳድርበት። ስትወርድ ደግሞ ቡና ቤትና ቁርስ ቤት አለ። ያ ሁሉ ስትመጣ እጅ መንሳት ሳይሆን የመውደድ ዓይነት ነው። እንደ ገነ ዓይነት ናት። መሳሳም ቢኖርም አልተቃቀፍንም። አብረን ስናድር ስንጨዋወት ስናወራ እኔም እሷም ደስ ብሎን ነው የምናድረው።

በጣም ሳቀ። «ፍቅር ፍቅር የሚታይህ እናት ብዙ ዓመት ያልሞላው ልጅዋን ስታጠባ ስታይ ነው። ፍቅር ወለል ብሎ የሚታይህ። በጉልምስና በዚህ በዚህ ብለን ከተነተንነው እኔና አንተ ወንድ ነን እነሱ ሴት ናቸው። በቃ መፈላለግ ነው። ይኼ ነው። ደግሞ እግዜሩ ዘር ሊዘራ ወጣ። እኛ የለንበትም። ድንገት ስታድግ ታገኘዋለህ። ወንድ ነኝ ሴት ይፈለጋል እንጂ እኔ የለሁበትም። የምታፈቅረኝን እስካገኝ እፈልጋለሁ። ዕድለኛ ስለሆንኩ ደግሞ ባስፈለገኝ ጊዜ አግኝቻለሁ። ከእዚህች ከወይዘሪት እገሊት ጋርም አጋርትመንቱ ውስጥ ስንሳሳም ትዝ ይለኛል። የእኔን ሥዕል ወስዳለች። ማን የሳለውን? እንኳንም ወሰደችው ይገባታል።

***

፵

እነሆ ባህር ማዶ መሻገሩ ቁርጥ ሆነ

ትዕግስት ወልደየስ (ቲጂ) በዩኤስ አሜሪካ የእኒን ሥራ ማንበብ የምትወድ ነች። አብሮ አደግ ዓደኛዋ ወይዘሮ *ገነት ታደሰ ከአውሮፓ ወደ ኢትዮጵያ ለጉብኝት ለመንዝ ማሰቢን ለዓደኛዋ ትረፋት ታውታለች። ትረፋትም «ስብሐት ገብረእግዚአብሔር የሚባል ደራሲ አለ። አዲስ አበባ እንደገባሽ አግኝተሽው ደህንነቱን ጠይቀሽ ደውይልኝ» ትላታለች።

ቲጂ ብቻ ሳትሆን ስገምት ለእኔና ለገኒ ግንኙነት የጃርሶም እጅ ሳይኖርበት አይቀርም። ጃርሶ ሞት ባይኖር ኪሩቤል በሆነ ቦታ አንበሽኝ መሆን አለበት አሷ ወደ እዚህ ስትመጣ ይልካታል። ሽርኩ ናት። በጣም በጣም ገንዘብም እየላከችለት ከኢንግላንድ አሷ ወዳለችበት ስዊዝ ታስመጣዋለች። ስለሚናፍቃት ስለምትናፍቀው። ወደእዚህ ስትመጣ እንደልማድዋ «ስብሐትን ሳታገኚው እንዳትመጪ በቃ አለበለዚያ እንጣላለን» ብሷት ይሆናል። አበሻ ከአንጀቱ ሲያስጠነቅቅ እንዲህ ነው የሚለው።

«ከመምጣቴ በፊት አውቅ ነበር። እኔና አንተ እንደምንፋቀር» አለቺኝ ገነት። አመንኳት። ሌሎች ነገሮች ደግሞ አስቀድማ ታውቃለች። እንዲህ ዓይነት ፀጋ አላት። ብዙ ሰው ናት። አደራውን ተቀብላ ወደ አዲስ አበባ የመጣችው ገነት ከእኔ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ ስንዳ አበበ ቤት ተገናኝተን ተፋጨዋወትን። ከከበቧን ገጠመ።

«እኔም ሆንኩኝ ባለቤቴ ስዊዝ ብንጋብዝህ እንግዳችን መሆን ትፈቅዳለህ?» አለች ገነት።

«ደስታው ይገለኛል» መለስኩ።

ወደ ስዊዝ እየሄድኩ ነው። ለአረፍት ልውሰደህ ነው የምትለኝ እንግዲህ። ቅዱስ አለ፣ የልጇ የዜና ልጅ ገና ስምንት ወሩ ነው። ቢያንስ

እስከሚቀጥለው ዓመት ለቅዱስ እኔ አስፈልገዋለሁ የሕይወት መሠረት ላይ ስለሆንን። የዛሬ ዓመት ግን ደስ እያለኝ እሄዳለሁ አልኳት።

ከባሷ ጋር በኋላ ተዋወቅን። እንደ*ት ያለ ግሩም ሰው ነው። የእውነት ሰው ነው የምለው ሰው ነው። ታሪኩን ገነት አስቀድማ ነግራኛለች። እንደ*ት ያለ ድንቅ ሰው እንደሆነ። እዚህ አዲስ አበባ *ለዮ ቶልስቶይ ይመጣል። ለሥራ ማለት ነው። ከዚያም ወደ ደብረ ብርሃን ይዘልቃል። በድርቁ በችግሩ ዘመን መሆን አለበት። ሕፃናትን ሲረዳ ቆይቶ ቡነዘን ብዛት ለሁለት ቀን እህል መብላት አልቻለም።

በኋላ ሊዮን አግኝቼው ወደ ኢትዮጵያ እንደ*ት እንደመጣ ጠይቄው ነበር። «እንደምታውቀው ስዊዝ ሁሉም ነገር በፕሮግራም ነው፤ ሦስት አገሮችን ሂጄ መሥራት ምርጫ ነበረኝ። ሁሉም አልተሳካልኝም። ወደ ኢትዮጵያ ተሳኩ። በኋላ ሳስበው ምርጫዬ ቢቃና ኖሮ ገነትን አላገባም፤ እነዚህን የምንወዳቸውን ሦስት ልጆቼን አልወልድም ነበር። ስለዚህ ወደ ኢትዮጵያ መምጣት ከእነዚህ በረከቶቼ አኳያ አግባብ ነው» ብሎኛል።

እዚህ ተገናኝን አይደል? ገነትን ስናቆላምጣት ገኒ ነው የምንላት። ገኒ ብቻ ናት እስከ ዛሬ ድረስ የፊለገችውን እንዳደርግ የምታዘኝ። እኔ የባላገር ልጅ ነኝ። የባላገር ልጅ ዓመት በአል ሲደርስ ነው አካላቱን ወንዝ ወርዶ የሚታጠበው። እኔም አሁን ብዙ የሚያልብ ሥራ ስለሌለብኝ አልታጠ ብም። ከእሷ ጋር ከገጠምኩ በኋላ በየቀኑ አካላቴን ታጥበኛለች። ደስ እያለኝ ነው የምታጠበላት፤ በአሰባበሴም ታዘንጠኛለች። እንደዚህ እንግዲህ የሰው ሰው ሆነህ ስታየው እንደ*ት ደስ ይላል መሰለህ? ድሮ ሰው ሲያጎርሰኝ አልወድም፡ አሁን እሷ ነች የምታጎርሰኝ። አስገዳጅ ባህል ውስጥ ካልሆንኩኝ እኔ ከሰው እጅ አልጎርስም። ስሷ ስታጎርሰኝ ለመድከሁና እንዲያውም በገዛ እጇ ቆርሶ መብላቱን ተውኩት።

እዚህ ዓደኝነት ውስጥ እንግዲህ አብሮ አደጎቼ አሉ። አንዷ ቱቱ ነች። ቱቱ ከዓደኝነት የበለጠ ሳቅ የምታስቀኝ ነች። የቀልድ ንግሥት ልልህ እችላለሁ ሌላዋ ራሔል ናት። ሦስቱ እና እኔ መደሰት አብረን መዘናናት ጀመርን። ሰፊሯ ደግሞ ቀጨኔ ሦስት ራስታዎች አሉ። የእሷ ጀለሶች ናቸው። ትደውልና «ይድኑ!» ይድኑቃቸው ማለት ነው «ቸሬ አለመይ? ልልከው ፊልጌ?» ስትለው «እኔ አለሁ አይደለም እንዴ?» ይላትና በመኪና ሂዶ ምን ብሎ የፊለገችውን ያመጣላታል። እሷ ቁጭ ብላ መዘነጥ ብቻ ነው።

እኔና እሷ የምንመሳሰለው ዙሰታችንም ከሰው ጋር እንግባባለን። የግድ ካልሆነ በፍቅር መግባባት ነው ሽሚችን። እሷ ወዲያውኑ ነው የምትግባ ባው። የእኔ ባህሪ ቀስ ብሎ ነው። ለምሳሌ ወደ ደቡብ ለሽርሽር ሄደን

ነብር እስከ አዋሳ። አንዱ ራስታ እየነዳ ነው። አብሮን ይገፂማቸው አለ። ከዚህ እስከ እዚህ ድረስ ስንሄድ የሚያጋጥሙን የሚገርሙ ነገሮች ናቸው።

አንድ ሰውዬ አገኘነው። በጣም ደስ አለው መስፍኔ ነው የምትለው። ከባሏ ጋር፣ ባሏ ሳይሆን በፊት ብዙ ፕሮፌሽናል ግንኙነት አላቸው። መስፍኔ 'ጂኒየስ' ነው። ውሃን ለአልግሎት ማብቃት ሲችል 80 ሚሊዮን ብሮች እንደዚህ የሚፈጀውን እሱ በስምንት ሚሊዮን መሥራት የሚችል ነው።

መስፍኔን ስናገኘው እየተጨዋወትን በእርሱ ወፌ ሆነ የምንሄደው እንግዲህ ስንቀጥል ደግሞ ገኒ ሰው ታምናለች። አምና ሰጥታ ትናደዳለች። ወኪልነት። የባንክ ደብተሯ ሁሉ ሳይቀር ሰው ሲሸፍጣት ሲሸፍጣት አይቶ መስፍኔ ሊጠብቃት ሊከላከላት ወሰነ። እንዴ ችግር ሊገጥማት ሲል 'ፋክስ' አደረገላት። «ቶሎ ውክልናውን አዛውሪ» አላት። አዛወረች። ሰው ያድናታል። እሷ ደግሞ ሂዳ ሰው ነው የምታድነው።

አንድ ምግብ ቤት ገባን ቁጭ አልን። ሰው ሁሉ እ እ እ እ አለች። (አክብሮትና አድናቆታቸውን ገለጹልኝ ለማለት ነው እ እ አለች የሚለን) ሁለቱ አስተናጋጆች ቆመዋል ከማዶ አንዱ እንዲህ ደፋ ብሏል ጭንቅላቱ።

«ምንድነው? የእኔ ወንድም ና እስኪ ማነው ስምህ ምንድነው? አንባት መስበር ቀና ቀና በል እንጂ አብረን እንደሰት» ስትላቸው። ስማቸውን ሰው ስላወቀላቸው ሰው ስለሆኑ በቃ ተለመዱ። እንደዚህ አይነት ተአምር የምትሠራ ነች ገኒ። አብሬያት እየሄድኩ ነበረ መደሰት መገረም ብቻ። እኔ ላይ የምታደርገውን ተአምር አይተሃል እንግዲህ። ስዊዝ ውስጥ የቤት እመቤት ናት። ይሁን እንጂ ቤት ውስጥ ምን አልባት ሦስት አሽከር የሚያሻውን ሥራ ትሠራለች። የዚያኑ ያህል ብዙ 'ኢነርጂ' አላት።

አንዴ ከባልዋ ጋር የሚለያዩም አይደለም። አንዳቸው ካልሞቱ እሷ ቅዱስ ሰው ናት አላልኩህም። እሷ ደግሞ እሱ ነው ቅዱስ ሰው ትላለች። ባልዋ ሊሮ ይባላል ፈረንጅ ጀርመን ስዊዝ ነው ዜግነቱ። ቀደም ብሎ እንደነገርኩህ አገራችን ውስጥ ነው የተጣበቡት። እሷ እንግዲህ ለመጀመሪያ ጊዜ እንዲሁ ሲተያዩ ደስ አላት። ልጋብዝሽ ሲላት እሺ ብላ በባቡር እየሄደች ሻይ እየቃመች ነው የምትሔደው። እዚያ ስትደርስ ምርቃናዬን እንዳያውቅብኝ ብላ ተጉመጥምጣ ስትመጣድ እሱ ትልቅ 'ተግዚና' ወጥሮ ጠበቃት።

ሦስት ልጆች አሏቸው ሁለት ሴቶች አንድ ወንድ፣ አንደ ወንድና ሴት ልጃቸው አብረዋቸው ስዊዝ ሲኖሩ ሌላዋ ሴት ልጅዋ አሜሪካን አገር እየኖረች በችሎታዋም የቴኒስ ሻምፒዮን ናት። የተቀሩት አንድ ላይ ነው

የሚኖሩት። እዚህ ደግሞ አገሯ መኖሪያ ቤት ስላላት ትመላለሳለች። እኔ በዚህ ነው የሸማኔ መወርወሪያ ያልኳት።

ቤተሰብ ግን እንቆጣጠርሽ አላት። ለምን አመሸሽ? ለምን ከእነእገሌ ጋር ሄድሽ? ምናምን ምናምን ጭቅጭቅ መጣ። አብሯ ሲገልጽዋት ራስታ ጓደኞቿን «እራሳቸው ላይ የፈረስ ጭራ የሚሳነጉኑ አሁን እነሱ ምን ሊያደርጉላት ነው?» አሉ እንግዲህ ጓደኛዋን ይመርጡላታል በ43 ዓመቷ።

ይሄ ይሄ ስላስፈነቃት በቃ እንሂድ ብለን ስደት ሄድን። እየሳቅን ስደታችን እስከ አዋሳ ሆነ። በጣም ቆንጆ ጊዜ ላንጋኖ አሳለፍን። የሆቴሉ ባለቤት መጣና እጅ እንደመንሳት አለና «እርሶን እዚህ መቀበል ትልቅ ክብር ነው» አለኝ። «እሺ thank you ደግሞ በጣም ቆንጆ ነው ቤቱ ምኑ ሁሉመናው አያያዙ ደስ ይላል» ስለው «ደግሟችሁ ኑ » አለኝ።

«እሺ በቃ ተመኝ በጣም ደስ እንዲለኝ ዝም ብለን 'ሪላክስ' እናድርግ ከሆነ በቃ አታመስግኝ። አብረን እንሟወት» ስለው፣

«ደስ ይለኛል» አለ።

ከእዚያ ምንም ሳንከፍል አደርን፣ ሰውዬው ስዩም ነው ስሙ። አዲስ የሚጀምር ባለሆቴል ነው።

ብዙ ቦታ እንደዚህ ገኒ ስትሄድ በጣም 'ፖዘቲቭ' ስለሆነች የትም ቦታ ታላለች የፍቅር ማዘዝ እናም የገንዘብ።

ወንዶች ሽሜ ሆነው ለሴቶች ይመቻሉ ወይ ነው ያልከኝ? ይሆንን የራሴን ነው ልነግርህ የምችለው። ገኒ ለእኔ በጣም ነው የምትመቸኝ፣ እኔም እመቻታለሁ። ለምሳሌ ቆመን ስንደንስ እንዲህ ስታቅፈን በቃ እንደታቀፍኩ ነው አለቀ። እኔ ደግሞ ያኔ የት እንዳለሁም አላውቅም። አንቺን እንዳቀፍኩ ብቻ ነው የማውቀው። ዳንስ ቤቶች ሄደናል። አንዱ ጋ «ለደራሲ ስብሐት እኔ እዘፍናለሁ።» አለ አንዱ አቀንቃኝ።

ጣቴ ላይ የምታየው ቀለበቶች የገኒ ናቸው። ከጓደኞቿ ጋር እያለን ስንስቅ ስንስቅ አስታውሳለሁ መርቅነናል። ቢያንስ ከሦስታችን አንዳችን አይመረቅንም አለ። ማለት አትቅምም ነበር። ስንጫወት ወይም ፊልም አልያም ዳንስ ላይ እያለን «እንዴ በቃ እንጋባ እንጂ» ተባባልን እኔና ገኒ።

«እንጋባ። እናንተም ሚዘምቼ ናችሁ አለቻቸው። ሚዜ ሆኑና አለበሷት። በቃ ይሆንን ቀለበት አደረገችልኝ። ይሆንንም ጆሮዬ ላይ ያደረግኩትን ሎቲ እሷ ነች ያደረገችልኝ። ይሆንን መስቀሉን ስጪኝ አንቺን ሳስታውስ እንዲህ እንድይዘው አልኳትና ሰጠቺኝ አንገቴ ላይ አጠ ለቅሁት።» አለ መስቀሉን በመዳፉ እየፈተለ።

የአገር ውስጥ ስደታችን ቀጥሎ አዲስ አበባ ውስጥ አንድ ሆቴል ቤት መኝታ 150 ብር ተከራይተን አብረን ኖርን። ጓደኞቿም እየጎበኙን ሳቃችን ቀጠለች።

የሃይማኖት መጻሕፍትን እኔ ከእሷ እኩል የሚያውቅ ያለ አይመስለኝም። ምን አልባት ኤልያስ አወቀ የእሷን ያህል የእኛ አገር ታሪክ ያውቃል። የእሷ ግን ይበልጥ ይመስለኛል። ሰው ትወዳለች። ሰው ሁሉ የእሷ ነው። ርህራሄዋን ሳላይህ አንድ ደምለው የሚባል ወጣት አለ። ደምለው ብጉንጅ ያዘው፣ ብጉንጅ ደግሞ ይመዘምዛል። እያመመው እንዳይቆይ ጓንት ሳታደርግ በባዶ እጅዋ ቶሎ ብላ አፈረጠችለት በኋላ በላመኖኖ ብዙሃ ታጠበች። ምንም አትፈራም። እ ምን ትሳለች? «አዲስ ነገር እኮ መጀመሪያ ብቻ ነው የሚያቅተው እንጂ ከዚያ በኋላ እንችለዋለን። የማንችለው ነገር የለም» ነው የምትለው። ደግሞ ይሄ ደምለው ሄዶ እንዲመረመር የሕክምና ስፔሻሊስት ጋ ላከችው። ደውላ የአከስድ ልጅ አለች ሐኪም ጠየቀቻት። አሳረታ ላከችው። ቀናት ደግሞ። ቢቆይ ኖሮ ሐኪሙ ጋ ሳይደርስ ቢቀር ይህ ደምለው ሚች ሊሆን ይችል ነበር። ደግሞ የሆነ ነገር ይነግራታል። ምን ማድረግ እንዳለባት።

አሁን አውሮፓ ሄዳለች። አሁን ለገኒ ደብዳቤ እየጻፍኩላት ነው። ቀደም ብሎ አንዱን ስንጹ አበበ ልካዋለች። አንዱ አልተላከም። ከፊሉንክ ታነበዋለህ። ትጫወታለህ እኮ ከምትወደው ጋር አንዷ ስንጫወት ለገኒ የነገርኳት ነው። አሁን አንቺ እንደ ሎተሪ ነው የደረሽኝ። በዚህ ዕድሜ አብቅተናል። እኔ እንደውም ለራሴ የልጆቼ እናት የትምወርቅ ከሞተች በኋላ ከሴት ጋር መሆን አያምረኝም። አልተቃቀፍኩም። ለእሷ ሐቀኛ ሆኜ ምናምን አይደለም። ስላላሰኘኝ ነው። ቢያስኘኝ እንኳን ለደደብም የተምወርቁ ሞታ እያለችም አልምርም ነበር። ... እውነት ነው አስደሰትሽኝ ማለት እኮ ነው።

አሁን ገኒ አውሮፓ ነች። እንዳልኩህ ስትናፍቀኝ ይህንን መስቀል (አንገቱ ላይ ያጠለቀውን) በመጻፌ እጨጠዋለሁ። በቅርብ አንድ የሥነ ልቦና ችግር ደረሰባት። «ቶሎ ና» አለችኝ። ተጉዤ ከአጠገቧም ሆኜ ሳረጋጋት እነሆ ለመሔድ ወስኛለሁ። በወጣትነቴ የማውቃትን አውሮፓ እነሆ በአዛውንትነቴም ይህ ዕድል ደርሶኝ ገኒንና ቤተሰቧን መሳብኘቴ ቀርቶ ሆነ ሁሉንም ወጪዬን የምትችለኝ ገኒ ነች።

***

የወይዘሮ ገነት እና የባለቤታቸው የንደኞቹ ስሞች ተቀይረዋል። ልጃቸው ጋሽ ስብሐት ታሞ በነበረበት ወቅት ኢትዮጵያ ውስጥ ስለነበሩ ሊጠይቁት ሃሌሉያ ከሊኒክ መጥተው ነበር። በወቅቱ ጋሽ ስብሐት ጥልቅ እንቅልፍ ላይ ስለነበር መቀስቀሱን ጠልተው መልዕክት ተተውለት ሄዱ። እንደነቃ መልዕክቱ ሲደርሰው በጣም ተቆጨ። ከዚህ በኋላ ሲመጡ ቢተኛ እንኳ እንዲቀሰቅሱት ለአስተማማኝ ተናገረ፣ ይሁን እንጂ ልጆቹም ሞልቶላቸው በድጋሚ ላልመጡም። አሱም እንደናፈቃቸው ለዘለዓለሙ አሸለበ።

***

ሸ፩

ስዊዝ

በአሁኑ የአዛውንትነት ዕድሜዬ ወደ ውጪ አገር መሄድ አስቤም አላውቅም። ሰው የእግዜር መልዕክተኛ ነው። ሌላ ሰው አስቦት ይህንን ሲያሳየኝ የሚደንቅ ነው። በእግዜር ካላመንኩ ልክ አላመንኩም ወይም የፎረሽኩ ነው የሚሆነው።

ከወራት በፊት ከአገሬ ስወጣ አየር ማረፊያውን ዝግ እያልኩ በመሬመድ ሳቋርጥ ሁለት ነገሮችን አስብ ነበር። አንደኛው ቅዱስን ነበር። ቀደም ብዬ እንዳልኩት ቅዱስ የልጅ ልጅ ነው። በጣም ተሳምደናል። **አሁን ርቄ ስሔድ ምን ይሆን ይሆን?** ስል አስቤዋለሁ። ግን እመለሳለሁ እኮ እለዋለሁ እራሴን። ቢበዛ ሣምንት ትዝ ብለው ነው። ከዚያማ ካቀፈው ሰው ጋር ኑሮአቸውን ይቀጥላሉ።

ወደምሄድበት ሃሳቤ ሄደ። የምታስተናግደኝ ወይዘሮ ገነት ታደሰ ባለቤቷን ሊዮ ቶልስቶይን አስብኩ። ሁለት ልጆች አሏቸው። ገነት እንዳጫወተችኝ ከሆነ ሰተት ብዬ ገብቼ ቤተኛ መሆን ነው። ግን ደግሞ ከእነሱ መካከል አንዱን ብደብረውስ? መቼም እንግዳ ለሦስት ቀን ነው ክብር የሚሆነው። ከዚያስ እያልኩ ከሱቲ ጋር እየተጨዋወትኩ አገሬን ትቼ ሄድኩ።

በረራው ቀጠለ። የምናልፈው በካይሮ በኩል ነው። ሁሌም ባለፍኳት ቁጥር የምንጓጓትን ከተማ ከሰማይ ላይም ቢሆን ቅልቅል አያታለሁ እያልኩ አስብ ነበር። ይሁን እንጂ እንዳለመታደል ከተማዋ ላይ ሳላርፍባት በፈጨለማ

በአየር ላይ አለፍኳት። ይህቺ ካያሮ እስከ መቼ ይሆን ዕንቁልልጮ እያለችኝ የምኖረው?

ቀደም ብሎ ከአገሬ ከወጣሁ ግፋ ቢል 40 ዓመታት አልፈዋል። ይሁን እንጂ እስካሁን ምንም ግር ያለኝ ነገር የለም። ባረፍኩበት ቦታ ሁሉ አግልክቱ የሚያግዙኝን ሰው ይልኩልኛል። ይጠይቁኛል የምፈልገውን እነግራቸዋለሁ። የሚገርመው የያዝኩትን ቁሳቁስ ሁሉ በመሸከም ጋሪ ላይ በመጫን አግዘውኛል። አንዱማ ፈረንጅ ተጠጋኝና በአማርኛ «ወዴት ነው የሚሄዱት?» አለኝ። ተመልከቱ አግልክቱ የት ድረስ ጥላ ከለላዬ እንደሆኑኝ፡ ለእነሱ ኃላፊነቱን ሰጥቼ ጉዞዬን ቀጠልኩ ችግር የለም፣ መደናበር የለም፣ ሰተት ብዬ አውሮፓ ገባሁ። ይህንን ያህል የሚቀናው ብዙ ሰው እኮ አይኖርም። እኔን ወይ ከክቤ ነው አለበለዚያም ዕድሜዬ አግዝኝ ያጋጠሙኝ ሰዎች ሁሉ እያገዙኝ አለምኩበት ደረስኩ። ይህንን መራራት በራሴ ሳየው ደስ አለኝ። ከዚህ ከአገራችን ስነላ ቀለል ያለ አለባበስ ለብሼ ነው አውሮፓ የገባሁት። ያ አለባበሴ ደግሞ ለእዚያኛው የአየር ሁኔታ የሚስማማ ነበር። ይሄ ሁሉ ሲሰምርልኝ፣ በደረስኩበት ሰው በፍቅር ሲቀበለኝ፤ አየሩም እንዲስማማኝ ሲሆን ጊዜ በሆዴ የእግዜር እጅ አለበት አልኩ። የአውሮፓ ፀሐይ እንዳለች አለች በዚህ መልኩ ድንቅ የአየር ሁኔታ፤ ድንቅ መስተንግዶ ጠበቀኝ።

እንግዳ በሆንኩበት ቤተሰብ መደባበር የለም። ድብርት ከየት መጥቶ? ቡላችንም በጣም ተግባባን፡ ልጆቹም በጣም ሽርኮቼ ሆኑ። ባለቤቷ ሊዮ የሚነባቸውን አረፍ አረፍ መጻሕፍት አሰናዳልኝ። የምሰበኛቸውን ሙዚየሞች እርሱ ነው የሚያቅድልኝ። የበረዶ ሽርተቴም ተጫውቻለሁ። ለካስ እኔን ለመቀበል ነው ፀሐይዋ የዘገየችው። ትንሽ ቆይቶ የበረዶው ጊዜ መጣ። የዚያኔ እኔም በኩሽኔታ በሚነዳ የበረዶ ሽርተቴ ተጫወትኩ። እቤት ውስጥም አካል ለማጠንከር የሚነዳ ብስክሌት አለ። ቢጋልቡትም ብስክሌቱ አይንቀሳቀስም። ስዚያው ደገሸራ፤ እሱንም ነዳሁ።

ከዚህ ልምምድ በኋላ የበረዶ ሽርተቴ እንድጫወት ያዘጋጅልኛል። ከሳይ መንሸራተት ነው። እሷ "እንዳታንሸራትተው ይጎዳል" ብላ ትወተውተዋለች። በሌላ ሳኑ ስትጠብቀኝ ነው። እኔ ደግሞ እችላለሁ እላለሁ። ያንሸራትተኛል። እየጠበቀኝ። ባልዋ ትልቅ መልእክ ነበር።

ከሊዮ ጋር በክተማው ውስጥ ስንሽራሸር የእያንዳንዱን ቦታ ስያሜ ታሪክ ይነግረኛል። የእነሱ ነፃ አውጪ አርበኛ ዊሊያም ቴል ይባላል። እያንዳንዱን ፍልሚያ ተጋድሎ ያጫውተኛል። በአጠቃላይ ሊዮ "ፕሮፌክት ጋይድ" ነው።

አምን አንድ ቀን ጠፍቻለሁ። ትንባሆ ልግዛ ነው ከቤት የወጣሁት። ስሄድ ሳመኝ ቆይ እዚያጋ ስደርስ እመለሳለሁ ስል ስሄድ ደከመኝ አረፍ ብዬ ልብ ብዬ፣ ሳስተውል ለካንስ ጠፍቻለሁ። አላፊ አግዳሚውን ስልክ ጠየቅኩ። የሚገርመው የእነ ገነትንም ስልክ አላውቀውም። ፖሊስ ጣቢያ ጠየቅኩ። አሳዩኝና ለፖሊሶቹ ችግሬን ነገርኳቸው። ስልክ ማውጫ ላይ ተፈለገ። በብዙ ድካም አድራሻው ተገኘና ተደወለ። ስልኩን ያነሳችው የገነት ሴት ልጅ ነች።

«አምን ጠፍቶብናል በታክሲ ብትልኩት ገንዘቡን እንከፍልለታልን» አለች። ታክሲ አስቆሙና ቦታውን ነግረውት ሸኙኝ። ሾፌሩም በሰላም አደረሰኝ። የዚያን ዕለት አጠፋፌ ግን ግማሽ መጥፋት ግማሽ ጉብኝት ነበር።

በአገሪቱ በየትኛውም አቅጣጫ ቢዞር ተራሮች አሉ። ጠዋትና ማታ ብርሃን ሲቀባበሉ ተራሮቹን ማየት ማሪቢ ነው። ትናንት ያየሁት መሆኑን ሳላምን ዛሬም አየዋለሁ። አልፕስ ተራራ እዚያ ነው ያለው። በዓለም ረጂም ከሚባሉት ተራራዎች አንዱ ነው። እዚያ ተራራ ላይ የተሠራ ሆቴል አለ። ልሳበኘው ሄድኩ። ድሮ ጀምስ ቦንድ ፊልም ሠርቶበታል። ድንቅ ነው። ሆቴሉ ውስጥ ቁጭ ብዬ እየተሽከረከረ ዙሪያውን ጎበኘሁ።

የየዕለቱ ፕሮግራሜን እንደልቤ አተኛለሁ። እንደነቃሁ እነሳና እጽፋለሁ፣ ወይ አነባለሁ፣ አሳበኛለሁ። ይሸውልህ አውሮፓን እንደዚህ ዘንጥኩባት።

ሽይጣን በካፒታሊዝም ዓለም ውስጥ ገንትን እንሥራት ብሎ እንደሸወዳቸው ከዓመታት በፊት ጽፌያለሁ። በእርግጥም ከጉብኙቴ እንዳስተዋልኩት ገንትን ምድር ላይ ሠርተዋታል። የሚገርመው እየኖሩባትም ነው። አሁን ሂጂ ሳየው እንዲህ አስተዋልኩኝ። ስዊዞች ሲድ ካረገዘች ጀምሮ እስክትወልድ አቅም ባይኖራት ቤተሰቡን መንግሥት ያግዛል፡ ማዋለዱን። ከወለደች በኋላ ወጪውን ምናምኑን ሁሉ ይመዘግባሉ።

ልጄ ወይም ልጅቱ ይወለዳሉ፣ ያድጋሉ፣ ይማሩና ሥራ ይዘው ራሳቸውን እስኪችሉ ይጠበቃል። ከዚያም ወጣቶቹ የሚያስፈልጋቸውን ሁሉ ሸምተው ከተቋቋሙ በኋላ በገቢያቸው መጠን እዳቸውን መክፈል ይጀምራሉ። ይህንን ሁሉ ለማድረግ ስዊዝ እውነቱን እኮ ነው የሳለም ሰዓት የሆነው። ሁሉም ነገር በሰዓት ነው። በዚህ ተዋጥቶላቸዋል።

ግንኙነቱ እንደልብ አይደለም (ያመድ ዘመዱን መጠየቅ) እነሱ በጌታ ልደት ወይም የተሻለ ሕይወት የሚኖሩ ከሆነ በዊልያም ቴል የስዊዝ ነፃ አውጪ የልደት ቀን ነው የሚገናኙት። ከዚያ ለየብቻቸው ነው ኑሮን

የሚኖሩት። ሽወጻዋ የምትወጣው እዚህ ጋ ነው። ለየብቻ እየተሆነ ከኦሮ ጋር ግብ ግብ ይያያዛል። በዓመት ውስጥ ከላይ በጠቀስኳቸው ሁለት ቀናት በስተቀር የቀሩት ለብቻ ነው የሚኖሩት። ይኸው ሰይጣን ግብሩን ማስከፈል ጀመረ። በመኖር መንገድ እየሄዱ እየሄዱ ባል ወይም ሚስት ከሁለት አንዱ ይሞታሉ። ያልሞተው ብቻውን ይቀራል። በአንድ አፍታ ያረጅና ጭርጭስ ይላል። እንዴ? እንዲት ብቻውን ይሆናል ብሎ የሚደርስለት የለም።

እኛ አገር ውሃ የሚያጣጣው አጥቶ ሞተ ይባላል። እዚያኛው ዓለም ላይ እንዲህ አይነቱ ችግር ይደርሳል። ከዚህ ጋር ደግሞ የ70 ዓመት የ74 ዓመት ሚስቱን ትቶ ከሌላ ጋር ፍቅር ይይዘዋል። ወዲያ "ቻው! ቤቢ!" ብሏት የሚሄድም አለ። ዕድሜው ሲረዝም የፍቅር "አድቬንቸር" የሚጥመው አለ።

ቆነጃጅት ብትል ፈረንጅ አገር በጣም ቆንጆ ይፈጠራል። ተዋናይም ስለሚሆኑ ድፍን ፈረንጅ ቆንጆ ይመስለናል። ግን እኮ ሁሉም ቦታ ቆንጆም ፉንጋም አለ። ለምሳሌ አዲስ አበባ ውስጥ 20 ውብ ልጆች መንገድ ላይ ብናይ እዚያ ሁለት ወይም አንድ ብታይ ነው። ይህ እንግዲህ በእኛ የሳይን ሚዛን ነው። ይኼኔ እነርሱ ወደ እኛ ሲመጡ የእኛ ቅርፅ ብዙም ላይማርካቸው ይችላል። ለእኔ ከፈረንጅ ውበት ሳይናቸውና ፀጉራቸው ይስበኛል።

ልዩ ልዩ ውብ ቀለማት አላቸው። ሕዝብ ከባዕድ ጋር ያለው፣ ቅርርቡ እጅግም አያስታውቅም። ግን ቀደም ብዬ በአውሮጋም በአሜሪካም ያላጋጠመኝ በመንገድ ስትተላለፍ "ሩትሰር" ይሉሃል ሰላም እንደማለት ነው። እኔ ባላየውም ይለኛል ሥሬ ምላሹን እሰጣለሁ።

እዚያ አገር መርሳህ ክልክል ነው። አንድ የሲሪላንካ ሰው ዘመድ ሞቶበት ድንገት ነገሩት። ለካስ ሲሪላንካው ያን ባህላቸው እንደ እኛ አገር ነው። "እገሌ ሞተ" ሲሉት ሰውዬው ጩኸቱን አቀለጠው። በአገሩ ደግሞ መርሳህ በሕግ የታገደ ነው። መሰዱና አሠሩት ተገቢውንም ፍርድ ሰጡት። ወዮ ልጄ! ወዮ ወንድሜ! የለም። በስዊዝ ሐዘንን ዋጥ ማድረግ ነው።

አበባ የትም ቢሆን ያው ነው። ስደት ላይ ሲሆን፣ የሬሱ ብሶት ስለሚበዛበት እየባሰ ይሄዳል። ናፍቆቱ ምኑ ምኑ ግማሽ መንገድ አበላሽድዋል። በዚያ መሐል ደግሞ የሚደንቁ ምንም ይህ ነገር የማይነካካቸው አሪፍ የእኛንም ሰዎችንም አግኝቻለሁ። ቁጥራቸው ያንሳል ግን ግድ ነው።

ክፍሌ ተካ፣ ኃይሉ ሱዛን የሚባሉ ሰዎች ጀኔቫ ውስጥ አዳራሽ ተከራይተው ራት ግብዣ ተደረገልኝ። በጣም አሪፍ ግብዣ ነበር። ከእኔ መጻሕፍት የተወሰኑት ያንተን ማስታወሻ አስተዋወቁ። እዚህ ግብዣ ላይ

በተፈሪ መኮንን የትምህርት ቤት ጓደኞቼ የነበረውን አገኘሁት፤ ደስ ብሎን ተጨዋወትን። ንግግር ሁሉ አደረግሁ። ሐሳቡን ሳላስታውሰውም። እንዴ ነሽጠውና 20 ፍራንክ ሸለመኝ። እኔም አመሰግናለሁ ይኸው በወከላችሁት አማካኝነት-ሽልማታችሁ ደርሶኛል። አልኩና አጫውቻቸው ከመድረክ ላይ ወረድኩ።

ኢትዮጵያውያን ልጆች የአገራችንን ቋንቋ አማርኛ የሚማሩበትን ባሕል ማዕከል ተጋብዤ ነበርሁ። ልጆቹም አጫውተን ብለውኝ ስለ እያ ድብልብሌ አመራሁላቸው። እናቶቻቸው በማዕከሉ ተጋብዘው ስለነበር ተረቱ ግሩን መትቶ ነበር።

ግነት ቤት ድምፃዊ መሐመድ አህመድ መጣ። ቀደም ብሎም በአካል እንተዋወቃለን። ሲያገኘኝ ደስ አለውና ይዘፍንልኝ ጀመር። ትዝ ይለኛል ከዘፈኖቹ በጣም አሪፏን ተጫወተልን፣ 'ፍቅሬ ለመሆንሽ' ድንት ነበር።

ሴንት ሉዊን አስታውስ። አንድ ቀን ቀሳውስቱ መጡና "ቅዱስ ሆይ ይምጡና ቤተ መቅደሱ ውስጥ የተፈጠረውን ተአምር ተመልከቱ" ተባሉ። እሳቸውም "እዚህ በኩሪያዬ ያለውን ተአምር ዓይቼ አልጨረስኩም" አሉ። እኔም ስዊዝ ውስጥ ያለውን ተአምር ተመልክቼ ሳልጨርስ እኮ ነው ወደ አገሬ የመጣሁት።

ለምን ፈረንሣይ፣ እንግሊዝ አሄዳለሁ? እዚያው ስዊዝ ውስጥ ዓመት ብጨምር የተአምሩን ብዛት የምጠግበውም አይመስለኝ። የልጅ ልጄ ቅዱስና ሴሎች ጥቂት ሰዎች ካልናፈቁኝ በስተቀር የሚሰለቸኝ አይመስለኝም።

ካዝንችስና ተረት ሰፈር፣ ቂርቆስ፣ መካኒሳ፣ ላፍቶ... እያልኩ አዲስ አበባ ውስጥ ኖሬያለሁ። ሁሉም የሚከራይ ቤት ነው። ተስማምቶኝ ነው ሁሉም ሰፈር የኖርኩት። ቤተሰቤም እንደ እኔው እንደተስማማው እገምታለሁ። እሁን ግን አውሮፓ እያለሁ ቤት እንዲኖረኝ ወሰንኩ። ቢቻል ከእቶ ስብሐት ቤት አጠገብ ቢባል ምን አለበት? ደስ ይላል። ይህንን ውሳኔ እንድወስን ያደረገኝ የሲዮና የገነት ሁኔታ ነው። ወደፊት አዲስ አበባ መጥተው መኖር ይፈልጋሉ። ስለዚህ ለመተበያ የሚሆን ቤት እኔ በአዲስ አበባ ኖሮኝ ለምን አልቀበላቸውም። ስለዚህ እዚያው አውሮፓ ሆኜ ከመጻጀቼ ጋር በስልክ መግናኘት ጀመርኩ።

የአበሻን ቢሮክራሲ ስለማውቀው እኮ ነው እዚያው አውሮፓ ሆኜ ከመጻጀቼ ጋር በስልክ መግናኘት የጀመርኩት። በጣም ማገዝ የሚፈልግ ባለሥልጣን ሳይቀር ቢሮክራሲው አስሮት የሚገኝበት አገር እኮ ነው

አገራችን። መጀመሪያ የደወልኩለት ድሮ ለማውቀው አሁን የማስታወቂያ ሚኒስትር ለሆነው አቶ በረከት ስምኦን ነው። እኔ በረከትን የማውቀው እንደ ባለሥልጣን አይደለም እንደምወደው እንደሚወደኝ ነው። ደወልኩለት አሁን ለመጻፍ ተነስቶብኛል። ስዊዝ ቆንጆ አረፍት አሳለፍኩ። ስለዚህ እባክህን የኪራይ ቤት እማገኝበትን ሁኔታ ፍጠርልኝ። ብዬ ለፀሐፊው ነገርኳት። እነግረዋለሁ ብላኛለች። እንደምትነግረው ተስፋ አለኝ።

ከመጣሁ በኋላ ሆቴል አረፍኩ። ገና ነኝ። ሄጄ አላናገርኩትም። እዚህ አዲስ አበባ ከደረስኩ በኋላ ለአዲስ አበባ ከተማ ከንቲባ አርከበ ዕቁባይ ደውዬለታለሁ። ቀጠሮ እንዲሰጠኝ ጠይቄአለሁ፣ እሱን አላገኘሁትም። መቼም እንደምናውቀው እኔም በቅርብ ነው የመጣሁት። እሱም ሥራም ስብሰባም ስለሚበዛበት ይደውልልኛል ብዬ ተስፋ አደርጋለሁ። አሁን የርሱን የስልክ ጥሪ እየጠበቅኩ እናንተንም እያነጋገርኩ ነው። ምክትል ከንቲባው ሀላፊ ዮሴፍም ሊያግዘኝ መስኗል።

ተስፋ ብቻ አይደለም ነገን አናውቅም። ያ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚያ በማናውቀው ነገር ውስጥ እርግጠኛ ነኝ በልቤ ውስጥ። እንዴት አጣለሁ? ይገኛል እኮ ቤት።

ቀደም ብዬ ማስታወሻ ላይ ለእንጀራዬ ከዚህ በኋላ አጫጭር ጽሑፎች ክጻፍኩ በቂዬ ነው ብዬ ነበር። ይህ ጉብኝት ያንን ውሳኔ እንድሽር አደረገኝ። ረጅም ልቦለድ መጻፍ ጀመርኩ። መጣብኝ መጻፍ እኮ እንደዛ ክርር አይልም፣ እንጂ ድንገት ይነሳል። ተነሳብኝ አራት ምዕራፎች እዘያው እያለሁ ጽፌያለሁ። በጣም አጫጭር ምዕራፎች ናቸው። እርግጠኛ ነኝ ቤት እንደማገኝ፣ ባላገኝም መጽሐፌን ጽፌ እንደምጨርስ እርግጠኛ ነኝ። የወዳጆቼ (አስጎብኚዎቼን) በማሰብ እጨርሰዋለሁ። ዕድሜውን ይስጠን።

ከአዲስ አበባ ከመውጣቴ በፊት አንዷን ሴትዮ ስዊዝ ኤምባሲ አናዳኝ ነበር። እንደመሰለኝ ለሥራው አዲስ ነች። ማንነትን ከማጣራት መወሰን የሚቀላት አይነት ሴት ነች። ቀደም ብዬ ከአገሬ ወጥቼ መመለሴን ማረጋገጫ ጠየቀችኝ፣ በቃል ነገርኳት። ዶክሜንት አምጣ አለቺኝ። ይኼኔ ተናደድኩ። አዲስ መሆኗን ባውቅ ኖሮ እምራት ነበር። ስላላወቅኩ ተናገርኳት። ይሄውልሽ እንኳን «እዚያ ሚጠጪ አገር ሄጄ ልቀር ለንደንም ብሄድ አልቀርም። እኔ አገሬን ነው የምወደው። እዚህ ነኝ» አልኳት። ተናድጄ ነበር። ግን ልክ ነበርኩ። አገሬ ከተመለስኩ በኋላ አምባሳደሩን አንድ ጓደኛዬ አግኝቶት ቅሬታዬን ነግሮታል።

ልክ እንደ ገነትና ሲኦ የአዲስ አበባውን ጓደኛዬን ቤከር (አቡበከር ናስር) ማመስገን እወዳለሁ። እርሱ ባይኖር እዚህ ያለውን ቪዛ የማግኘት ጣጣ በእኔ በቀላሉ ታካችነት አልወጣውም ነበር። እርግጥ አምላክ ልኮልኝ ጉዳዬ ሁሉ በመፈጸሙ መልክ በማስያዝ ስላገዘኝ የጓደኝነት ተግባሩን ተወጥቷል። ድሮስ የተረት ሰፈር ልጅ እንዲህ እኮ ነው። ለጓደኛቼ ቸርስ!

መደምደሚያችን ላይ አንድ ጆክ ያስፈልጋል። የፊረንጆቹ ጆክ ማብራሪያ ይበዛበታል፣ ልተወው ከአበሻ አንድ ልስጣችሁ።

አንድ ሰውዬ ለአቡዬ ጣዲቁ ተሳሉ። ልጅ እንዲሰጣቸው፣ አቡዬ ስለቱን ሰሙና በዓመቱ ወንድ ልጅ ወለዱ፣ ስሙንም ሰጡኝ አቡዬ አሉት። በዓመቱ ሴት ልጅ ወለዱ ደገሙኝ አቡዬ አሏት። በዓመቱ አሁንም (ወንድ ይሁን ሴት አስወለዱ) ሰለሱኝ አቡዬ አሉ። በዓመቱ አሁንም አስወለዱ አባት ተብሳፈቴና «አበዙት አቡዬ» አሉት።

***

ይህ ጽሑፍ ቅዳሜ ጥር 8 ቀን 1996 ዓ.ም አዲስ አድማስ ጋዜጣ ላይ ፊሽ በሚል የብዕር ስም ወጥቷል። ጽሑፉን የጻፍኩት እኔ ነኝ። በዚያን ወቅት አዲስ አድማስ ላይ እነሆ አማኑኤል፣ መልሕቅ፣ አሌክስ በሚል የብዕር ስሞች እጽፍ ነበር።

***

ሯጧ

ከወጣቷ ጋር መፈጣጠም

ቃልኪዳን ታደሰ ሚስቴ ሆነች። የዘመኑ ልጅ ነች። ስንተዋወቅ 23 ዓመቷ ነው። ሲኤምሲ አካባቢ መንግሥት ቤት ሰጠኝ። ገነት ታደሰ መጀመሪያ ከአውሮፓ እንደመጣን አስገኘችልኝ። አሁን ከቃልኪዳን ጋር ስንኖር ቤቱን መማዛትም ቁልፉን መሸጥም እንደምንችል አጫወተችኝ። ብንጨሽጠው ግን በምናገኘው ገንዘብ የመጻሕፍት እና የቪዲዮና ሲዲ መደብር ክፍተን መሥራት እንደምንችል ነገረችኝ። እሺ ሸጪው አልኳት። ቁልፉን በ80ሺ ብር ሸጠችው። ልብ ግለት ያለብህ አሳድጋት የነበረች አንዲት ልጅ ነበረች። ይህቺ ልጅ በወር በወር ለቤቱ ኪራይ እስጣት የነበረውን ገንዘብ አትከፍልም ነበር። የአንድ ዓመት ያህል ውዝፍ እዳ አለብን። ስለዚህ ወደ ሰባት ሺ ብር ገደማ ነበረብን። ለቪዲዮ መሣሪያ የሰጠኋት ገንዘብ ነበር። አልቸጠቀመችበትም። በአጠቃላይ ስንሸዋወድ

ኖረናል። ስለዚህ እጣችንን ከፍለን ቃል ኪዳን ላሰበችው ሥራ ገንዘብ ማግኘት አለባት። ተሰማማሁ የቤቱ ቁልፍ ተሸጠ።

አሁን ከቃል ኪዳን ጋር አነስ ያለ ቤት በሺድስት መቶ ብር ተከራይተን እዚያው ሲኤምሲ አካባቢ (ሰቱዲዮ) ነው በፍቅር እየኖርን ነው። የተዋወቅነው እንዲህ ነው ትኩሳትን አነብቡኩትና ይህንን ሰው በአካል ማግኘት እፈልጋለሁ ብዬ ነው የመጣሁት አልችኝ።

«ሰማሺ ማነው?»

«ቃልኪዳን አባላለሁ።»

«ቃልኪዳን ሥዩም ነሽ እንዴ? አልኳት። የሥዩም ተፈራ ልጅ ስምዋ ቃል ኪዳን ነው።

አሸናፊ መጽሐፍ መደብር ውስጥ ነበርን። አለመሆንዋን ነገረችኝ። አይ እንግዲያው ቀንጅ ልጅ ነሽ አልኩና ሳምኳት። እኔ አላወቅኩም አዙንሚያዋን። ከዚያ በኋላ ነው የምትነገረኝ። መቼ እንገናኝ ተባባልን። ተቀጣጠርን። መገናኘት ጀመርን። ቀጠልን ቀጠልን ቀጠልን ተዋደድን ወጣት ናት ትቸኩላለች። እኔ ደግሞ ቀስ ነው ሂሳን ሆና ካልቸኮለችማ...

ደግሞ እኮ ሰውን እንመዝንዋለን። ስለዚህ እግዚር ልኮልኛል አልኩ። ከነነት ጋርም ተስማምቶኝ ነበር። ክለሳ ተለያየን። ይሙቹ መጣች። እንኳንም ነነት ተወችኝ ነው ያልኩት።

በእንዲህ ዓይነት የሰድሚ ልዩነት ኖሮ ማጋባት ሊከብድ የሚችለው ክብደቱ የሚኖረው ፈቅዳ ሳይሆን ተገዳ ሲሆን ነው። እኛ ግን ተግባብተን ደስ ብሎን እንደምታየው እየኖርን ነው። እነ ተወልደ ብርሃን ምን ቢሰሙ ብኾ? መለጄ አስተዋውቁዋለሁ።

ሳነብም አንዳንዴም በቴሌቭዥን ሳይ አንዳንድ እንደ ቃልኪዳን ዓይነት ልጆች የሰድሚአቸውን እኩያ የሆነ ጎረምሳ አይመርጡም። በጥርሰንት ሲያስቀምጡዋቸው ሦስት በሙቶ ገደማ ይሆናሉ። ጎረምሳው ስሜት አይሰጣቸውም፤ ሽማግሌ ነው የሚፈልጉት። አንቺ እንደዚህ ዓይነት ትሆኝ ብያት ነበር።

«አምን እንደእሱ ነው!» አለቺኝ።

«በእዚያ ሳይ ደግሞ ታውቂያለሽ ልጅም አያደለሽም። ብዙ ኤክስፒሪያንስ ሳይኖርሽ አይቀርም። ስለዚህ You are free ፍቅር ሌላ መሲብ ሌላ አልኳት።»

«ይገባኛል። እኔ ስለምወድህ ልነግርህም እችላለሁ። በማንኛውም ጊዜ ፍላጎቱ ኖርኝ ከሄድኩ ልነግርህ ሁሉ እችላለሁ። ምንም ማለት አይደለም» ተባባልን። ይኸውልህ በእንዲህ መልኩ እየቀጠልን ነው።

***

ከዓመታት በፊት ከሰለታቱ በአንዱ ቀን ጋሽ ሰብሐት እኔ ቤት መጥቶ ሰንጨዋወት ዋልን። ጀንበር እንደጠለቀ ልሸኘው አብረን ማዘዣ ጀመርን። ጉዞአችን በወጥታ የሚከወን ነው። ልክ አራተኛ ክፍለ ጦር ጋ ስንደርስ «እንተ ብቻቦን ጥሳኝ ትሂድ» አለና ቆመ። ጨነቀኝ። የምመልስለትም አልነበረኝም። ወይዘሮ ገነት ታደሰ ሕይወት ጥሩ አድርጎ አስጀምራው አሁም ወድዶት ነበር። ድንገት ተሰናብታው ባሕር ተሻግራ ሄደች። ይህ ውስጡን በአያሌው አውኩታል። ሲኤምሲ አካባቢ መንግሥት ቆንጆ ቪላ አከራይቶት ነበር። እየረዳት አብራው የምትኖር ልጅ አለች። ታናሽ ወንድሙ ደክተር ተወልደ ብርሃን ይህንን ቤት አይቶት «አሁን ቆንጆ ሆነልህ። በሕይወትህ መጨረሻ ለእኔኗርህ የሚሰማማ ቤት አገኘህ» ብሎ እንደነበንሰት አውቃለሁ። ይሁን እንጂ ይህ ቤት ከዚያች ፍቅረኛው ውጪ አና ሆኖቢታል። አውቃለሁ በርካታ የስብሐት ወዳጆች አለን። ሁላችንም ከጋሽ ጋር ቤልተን ጠጥተን ተጨዋውተን ጀምበር ስትጠልቅ መኝታው ድረስ እንሸኘዋለን። እንደ አሰፈላጊነቱ አልጋውን ገልጸን እናስተኛዋለን። የሌዋን ዘር ግን አብሮ መብላት መጠጣት ብቻ ሳይሆን አብራው ትተኖለች። በዕድሜ ብዛት የተዘቀዘ አካላችንን ያሞቁታል።

በእንዲህ ዓይነቱ ጭንቅ ወቅት ነው አለሁልህ ብላ የባሕል ትብትቡን በጣጥሳ በሕይወቱ ውስጥ ቃል ኪዳን ታደሰ የተከሰተችው። መሩን ባላስታውሰውም ከ1998 ዓ.ም ጀምሮ ቃል ኪዳን ከጋሽ ሰብሐት ጋር አብረው መኖር ጀመሩ። አቅም በፈቀደ መጠን ምኞቱን በአግባቡ ትወጣበቅለታለች። ቀን ወጣ ሲል የሚለብሳቸው ልብሶቹ ምርጥ ናቸው። ከአውሮፓ ሲመለስ ባመጣቸው ላይ ራሷም ገዝታ ጨምራለታለች።

የሌሊት ልብሶቹ ውብ ለስላሳና ምቹ ናቸው። በአገር ባሕል የተሸመኑና በፋብሪካ የተፈበረኩ ሁለት ሱሪት ጋዋኖች ነበሩት። ከአልጋ የሚወርድባቸው ነጠላ ጫማዎቹ ምቹና ባለፈር ነበሩ። መኝታውን ንጹህና እንዲደላው አዘጋጅታለታለች።

የሚመገበውን ቁርስ፣ ምሳ፣ ራቱን ራሷ ታዘጋጅለታለች። ቋሚም ሆነ ተመላላሽ ሠራተኞች እንደነበራት አስታውሳለሁ። በሚጽፍበት ጊዜ ምቹ ሶፋ ላይ ተቀምጦ ጭኑ ላይ አንዱን ትራስ አኑሮ ይጠበባል። ይኼኔ «ቆይ አበይ ቀና በል» ትልና ቃል ኪዳን ከጀርባው አልያም ከጎኑ መሀዳ ታናርለታለች። የሚወዳቸው ሰዎቹን ከዜት ሳይወጣ በቅርብ እንዲያገኝ ታደርጋለች።

ሲኤምሲ፣ ለንቋላል ፋብሪካ አካባቢ በሚኪሲጎንድ መንደር በኋላ፣ ቂርቆስ ከፍለ ከተማ ቡልጋሪያ፣ ማዘሪያ አካባቢ የኖሩባቸው ቤቶች ሁሉ ኮንዶሚኒየም በመሆናቸው መታጠቢያ ቤቶቹ አጠገቡ ናቸው።

«እኔ የባላገር ልጅ ነኝ የባላገር ልጅ ለዓመት ቦል ነው አካላቱን የሚታጠበው። የሚያልብ ሥራም ስለማልሠራ እንደ ከተማ ልጅ ቶሎ ቶሎ መታጠብ አያሻኝም» ይበል እንጂ ጋሽ ሰብሐት የሌዋን ልጅ ያስፈልግሃል ካለችው ካቀበጠችው አሁንም አሁንም ይታጠባል። ልብሱን በአግባቡ ቀይሮ ከውብ ሱፍ ልብሶቹ

አንዱን ለብሰ ቁንጠሮ ኮፍያውን አናቱ ላይ አድርጎ አደባባይ ብቅ ይላል። ናዝሬትን ጨምሮ በአዲስ አበባ ዙሪያ በ100 ኪሎ ሜትር ርቀት ወጣ አደለ ተዝናንተው ተናፍሰዋል።

በምቾት መንፈላሰስ በፍቅር ከንፍ ሥራውን ጠብ እርግፍ አድርጎ አልተወም። እንደወረደ የጸፋቸው መጻሕፍቱ የመታተም ዕድል የደረሳቸው በዚህ ወቅት ነበር። ሌቱም አይነጋልኝ፣ ትኩላት፣ ሰባተኛው መልአክን ጨምሮ በዚያው ወቅት ይጽፍላት የነበሩት የፍቅር ቸማዎች የተባሉ ሥራዎቹ ለጥራዝ በቅተዋል።

ይህንን የፍስሐ ሕይወቱን አንድ ቀን ውድ እህቴ መስከረም ጎሳዬ አጫውተኝ አለቺኝ። በደስታ አጫወትኪት «ይህቺ ልጅ አንድ የኢትዮጵያን አሴት አየጠበቀች መሆንዋ ገብቷት ይሆን?» አለቺኝመስከረም በአድናቆት።

«ገብቷትም የአበሻን ታቡ በጣጥሳ እየኖረች ነው» አልኪት የመስከረም አስተዋይነቷ እየገረመኝ የወዳጇ አሰፋ ጎሳዬ እህት ሆና እንዲህ ባታስብ ነበር የሚገርመኝ።

በጊዜ ከቆል ኪዳን ጋር በጣም ሽርኮች ነን። በሰላሙ ወቅት አንድ ቀን ቆለ ምልልስ አደርግሲታለሁ እያልኩ እያሰብኩ ሳይሞላልኝ መደምደሚያው ላይ በመድረሳቸው ሃዘንተኖ ነን።

ሲኤምቢ የአንድ ቀን ውሉላችንን በደንብ አስታውሰዋለሁ። በሰለቱ ጋሼ ቤት አልነበረም። እኔና እሷ ብቻ ወይን እየተጎነጨን ብዙ አወጋን። ስለ እርሱም ሆነ ስለቤተሰቡቹ ወንድምና እህቶቹን ከልብ እንደምታደንቃቸው የሚወጡኝ የዚያን ዕለት ነበር።

ቀደም ብዬ እንዳልኩት ሴትን በአግባቡ ለተፈሠለባት መድኃኒት ነች። ቆል ኪዳን ያንን ብቸኝነት ገፋለት "አለሁልህ" ስትለው ጋሼም ወዲያው ተኒቅቅቶ መኖር ጀመረ። ጥላው የሄደችውንም ፍቅረኛውን ድጋሚ መጥታ ካቆምንበት እንጀምር ስትለው «አሁንማ ሌላ መጣት አፍቅሬያለሁ። አንቺንም አብረን ላሳለፍነው ደስታ ሁሉ ከልብ አመሰግንሻለሁ» ብሎ እንደሸኛት አስታውሳለሁ።

አምላክ ቆል ኪዳንን በሕይወቱ ውስጥ እንድትኒ የፈጠረለትን ቀን ግን ሳስላው ቀደም ብሎ ቆል ኪዳን እንድትፈጠር ሆኖ በአብዮቱ ወቅት ሕይወቱ ላይ ተከስታ ቢሆን ኖሮ ጋሼ ስብሐት ሌላ ሰው ሌላ ደራሲ ሌላ ጥበበኛ በሆነ ነበር ስል አቆዝማለሁ። በዘመኑ ግን ቆል ኪዳን አልተወለደችም።

ምናልባትም በወጣት መንፈስ ተወስኖ የተሰሩ ጥቅቅን ስህተቶች ናቸው ብዬ የማነሳቸው አንድ ሁለት ነገሮች አሉ። አንደኛው አዝናኝ የቪሲዲ ፊልም ሲሰሩ ሳያማክሩኝ ቀረጻውን አካሂደው ለገቢያ ማቅረባቸው ነው። በዚህም መራር ትችት በለዲስ አድማስ ጋዜጣ ላይ ተጽፎበት እሱም የምር አዝኖ ተመልክቻለሁ። በእኔ እምነት ይህን ቀረጻ ሲያከናውኑ አማክረውኝ ቢሆን ኖሮ እርባና ያለው ሃሳብ ማውጣት ይቻል ነበር።

ሌላው የቢቱን ቁልፍ ሲሸው ምንም መረጃ አልነበረንም አንጂ ከቦታ ቦታ መንከራተት ሳያስፈልግ አንድ ስቱዲዮ ላይ ተጨማሪውን ገንዘብ አግኝቶ መኖር የሚችሉበትን ሁኔታ መፍጠር እንችል ነበር። ይህ የመመካከር ባሕል ባለመፈጠሩ የፈራሁትን ያህል ባይሆንም ከተማ ውስጥ ተዘዋውሮ መኖር ጎድ ሆኖባቸው አስተውያለሁ። ያም ሆኖ ቆልኪዳን ገንዘቡን ለኑሮዋቸው ማዋሉዋን መመስከር

እችላለሁ። በሰላም ወቅት ከሰለታቱ በአንዱ ቀን «በጣም አዝናለሁ ዘንባ እኔ መሐላችሁ ገብቼ ድሮ የምታደርጉትን ውይይት ይዲናቀፍኩት ይመስለኛል» ብላኝለች። እኔ ደግሞ የእሱዋ በመሐላችን መከበት የእሱን ህይወት ለማርዘም ትልቅ ፋይዳ እንዳለው አመዛዝዋት። ይህን ስል ደግሞ ከእንጀቴ ነው። በርግጥም የእሱዋ በእሱ ህይወት ውስጥ መንጎት ግዙፍ ፋይዳ ነበረው።

ሁለታችንም ተገናኝተን የሆድ የሆዳችንን ያወጋንበትን ቀን ባርነን ማምሻዬን ወደ ቤቴ ሄድኩ። በሚቀጥለው ቀጠሮ ከጋሼ ስብሐት ጋር ተገናኝተን «አንተ ጠፋህ...» ብዬ መሬ ሰጀምር «እንኪንም ያልኖርኩ የተጨዋወታችሁትን ሁሉ አጫውታኝ አብረን ወደድነው» ብሎኛል።

ሕይወት ለሁለም ነገር መደምደሚያ አላት። በ1998 ጀምሮ የነበረው የወጣቲና የአዛውንቱ ትዳር 2003 ዓም በክረምቱ ወቅት ተደመደመ። ችግሮቹን ስመረምራቸው አያሌዎች ናቸው። አንደኛው ዛሚ የተሰኘው መጽሐፉ በፈረንሣይ ኢምባሲ ሰፖንሰር አድራጊነት በስንዱ አበበ ለሕትመት እንደበቁ ሰንዱ ወደ ፈረንሣይ አገር ሄደች። መጽሐፉ በአንባቢዎን በፍጥነት ተቀባይነት በማግኘቱ ከዝቢያ ሊጠፋ ሲል ቆል ኪዳን ሁለተኛው ሕትመቱ እንዲወጣ አደረገች። ይህ ጉዳይ በሁለቱ ሴቶች መካከል መጠባበቃን አሳጣ። ሌሎች ችግሮችም ተፈጠሩና የአዛውንቱና የወጣቲ ፍቅር ልክ ባበበ በሰባት ዓመቱ ከሰመ።

ቀደም ብዬ እንዳልኩት ጋሼ ስብሐት ከመጨረሻ ልጁ ጋር ለመኖር ወደ እኔ ሰፈር መጣ። ከቆል ኪዳን ጋር መለያየቱ አንዳች ዓይነት የቅሰም መሰበር እንደፈጠረበት ተሰማኝ። ገብቻቸውን በግሉ እሚያገለግለው መሥራይ ቤት ሄዶ ፊርማው እንዲቀደድ ማድረጉን ሲነግረኝ ነው ሀብትሽ ከህብቱ ተባብለው በሕግ መጋፈታቸውን ያወቅኩት።

በግሌ ቆል ኪዳን ታደሰ ከጋሼ ስብሐት ጋር ያሳለፉት ጊዜ ውብና ግፋቅ ነበር። አሁን በከፍተኛ ደረጃ አኒቅቅታው መኖርን ከልብ እንዲወደው አድርጎለች። በመጨረሻው ላይ የተፈጠሩት ችግሮችም የሕይወት ሕግ ነውና እቀበለዋለሁ። ቆልኪዳንም የቤአልን ትብታብ በማጥሳ ራሷን ሆና እምኒቷን በመኖሯም ለቆልኪዳን ታደሰ ያለኝ አክብሮት ከፍ ያለ ነው።

***

ሸቸ

አለቆች

*ሻምበል ነብር። የፖሊስ ሻምበል፣ እሱ ነብር የኩራዝ አሳታሚ አስተዳዳሪያችን። አብዮታዊ ነጭ። ማርክስን ተረሳምን። እና ጭማሪ በሽዎች የሚቆጠር ብር ነብር የሚደርሰን ሰሌሎቹ ከዓለው እኔን ዘለሉኝ።

አምስት ሳንተም አልደረሰኝም። ሌሎቹ ጥሩ ገንዘብ ደረሳቸው የኢሠፓ አባል ስለሆኑ።

አንድ ቀን ቢሮው ሄድኩ። ቢሮው በጣም ሰፊ ነው። የመሰብሰቢያ ቁምር ስለሆነ ነው። ዝርዝሩን እረሳዋለሁ። የሆነ ነገር ጠየቅኩት። ምንድነው ያለው ነበር? «ለእናንተ ፀረ - አብዮታውያን ምናምን ነገር ምንም የምናደርገው ነገር የለም። ከደመወዝህ ውጪ ምንም የምናደርግልህ ነገር የለም» አለ። ዝርዝሩን እረሳለሁ።

«እሺ ተመው» አልኩ።

ዘመን ተለዋወጠ የነጓድ እባሌ ዘመን ተሻረ። እነ መለስና ጓደኞቹ መጡ። እኔ በወቅቱ አቃቤ ሕግ የነበረው የታናሹ ታናሽ ወንድሜ ዮሴፍ ታስሮ ልጠይቀው ሄድኩ። የት ነበር የታሠሩት? አምን እስር ቤት ልጠ ይቀው ሄድኩኝ፡ ዮሴፍን አግኝቼው ስመለስ «ጋሽ ስብሐት» አለኝ የሆነ ሰው። ዞር ስል ሻምበሉ አለቃችን ነው።

«እንዲያው ምናምን በጣም ይቅርታ ከዚህ በፊት ተሳስቼ ይሆናል ምናምን...» አለ።

እንዴት መሰለህ። እንደ እርሱ ዓይነት ሰው ደግሞ ሁልጊዜ የምታውቀው ነው። ወይም ይከረኩምሃል፡ ወይም ይንበረከካል። በሕይወቱ የሚያውቀው ሁለቱን ብቻ ነው።

«ይቅርታ አድርጉልኝ ምናምን ምናምን» አለ። እንግዲህ አሁን እኛ የምንከሰ የምንመሰክር ነን ለእሱ ነብስ፡ ፊርቶ ነው።

«አይዞህ ኧረ ባክህ ምንም አይደለም ተነስ ኧረ ባክህ ደህና ሁን እንጂ አንተ የምን መጨነቅ ነው» ብዬው ሻምበልን አዕናንቼ ተሰናበትኩት። በልቡ ነበር የተንበረከከው።

***

ሌላኛው *አለቃችንን እዚህ ጋ ማንሳት አለብኝ። ስሰዘህ ሰው አጠያየቅህ ከጉራማይሌ ጫፍ ላይ ቆርጠህ እንደማየት ነው። ይረዝምብሃል ወይንስ ሙሉውን ላውራልህ?

እንግዲህ አየህ? ችሎታህ ይታይና ቤተ ክህነትም ይሁን፡ ቤተ ጦርም ይሁን የትም ይሁን እድገት ታገኛለህ። በእንግሊዘኛ አንድ ሰለት ያ ያደክበት ቦታ እዚያ ማደግ አልነበረብህም፡ እዚህ ከታች ነበር የመጨረሻ እድገትህ። You are promoted to the level of incompetence. ይልሀል ቢቅ፡ ከአቅም በላይ ሆነህበት። እስክሁን መጥተህ መጥተህ ትሄዳለህ ሊደርስ ሲል እንደሚደናቀፍ ዓይነት ነው።

ጥይት ኤዲተር ነበር። በጣም ደግ ሰው እንደዚህ እንደዚህ የሚገርምህ ሰው ነበር። እንዲያውም ብትፈልግ "አንድ ቀን ና አለኝና የሠራተኛ ቤት ትልቅ ቤት ሲሠራ አለ አይደለም? «ይህ የእኔ ቤት ነው። ይህንን ለአንተ ልሰጥህ እችላለሁ። አንተና ሚስትህ ከልጆች ጋር እዚህ ውስጥ መኖር ትችላላችሁ። እኔና ሚስቴም እዚሁ አካባቢ አብረን እንኖራለን» አለኝ። ይህንን ያህል ደግ ነው። እኔ ምን አልኩት «ሁለት ሴት አንድ ላይ ማኖር አይሠራም እንጂ ሐሳብህ አሪፍ ነበር» አልኩት። ደግሞ እውነቴን ነው። እንደዚህ ነው እንግዲህ።

ያን ጊዜ የምንሠራው ቱሪዝም ኮሚሽን ነበር። እሱ ነው እንግዲህ የሕትመትና የእንደዚህና የእንደዚያ ክፍል ኃላፊ ነው። እሱን ከፈለግክ ታገኘዋለህ። እኔ የእንግሊዘኛው ዝግጅት ክፍል ባልደረባ ነኝ። የአረብኛ አለ የሌሎችም ቋንቋዎች አለቃ ነው።

በቃ የዚያን ጊዜ የሆነ ነገር ዞሮበታል። ሁሉም ላይ ይጽፋል። ስህተቶችን ሆነ ብሎ ይፈልጋል። ይጽፍልንና በመዝገብ ቤት በኩል እንዲያልፍ ሁሉ ያደርጋል። ሌላው ቀርቶ ፀሐፊውንም አልማራትም። ፀሐፊው እኮ ስልኩን የምታነሳለት። የምትሸሽገው እኮ ናት። እሷም ላይ የሴክሬተሪዎች ተግባር ብሎ ጻፈባት። ሦስት ነው አራት ገጽ። ጥፋቶቿን ጻፈ። በፀሐፊነት «እኔን እንዲህ ይሉኛል?» እያለች አነባች። ከእንግዲህ እሷ ስልክ አንስታ ጓድ እገሌ አትልስትም። አሳየችኝ እያለቀሰች። ሁላችንንም ጻፈብንና እኛን አፋቀረን። ቁንጅላቱ እኮ ይህንን ነገር አያስትም። ሌቨል ሉፍ ኢንኮፐታንስ ሆነ አልሃለሁ።

***

**የሁለቱም አለቆቹ ስሞች ተነደፈዋል።*

***

ኃይለመለኮት መዋዕል

ጋሽ የነገረውንና አብሮ ያጋጠመውን እንዲህ ያስታውሰዋል፡ «ሁራዝ አሳታሚ ድርጅት ካፒታልን ያሰተረጉም ነበር። ለትርጉም ሥራው ከተመረጡ ሰዎች አንዱ ጋሽ ስብሐት ነበር። መጽሐፉ ሲተረጎም ገጽ ተከፋፍሎ ነው። ጋሽ ስብሐት ያጠኑትን ወሰዶ ተረጎመ። በመጨረሻም ላይ የአርትኦት ሥራም ሠርቷል። ለዚያ ለሠራው ሥራ ከፍያ ነበረው። ከፍያውንም ሪሀንን ያህል በገጽ ይከፈላቸዋል ተብለው ተነጋግረው ነው ሥራውን የጀመሩት። በታሰበው መልክ ተጠናቅቆ አለቀ። ይእድሉ ጋር የሠሩት ሰዎች ተከፈላቸው። ሁሉም የኢሠፓ አባላት ነበሩ። እሱ ነግ ይሰጠ ኖል ዛሬ ይሰጡኖል ኢያለ ጠበቀ። ዝም አሉት። እሱ ደግሞ ተፈጥሮ ሆኖ ግዚህ አይደለም ገፍቶም አልሄደም። በዝምታው ብዙ ቆየ። አንድ ቀን ለእኔና ለአረፈ ዓይኔ ሐሳቡ ነገረን። እኛም በጽሑፍ እንዲጠይቅ መከርነው። በዘኢጋው ጻፈና አሰጣ። ዝም አሉ። ለሁለተኛ ጊዜ ይህንኑ ማመልከቻውን እንዲጽፍ አደረግን። ይዘኔ ይከፈለው ተብሎ ተነገረለት።

አሁን የገንዘቡን መጠን እረሳዋለሁ 2500 ብር ገደማ ነበር። ቼኩን እንደተቀበለ ደወልልኝ። እኔና እሱ ሆነን አራዳ ጊዮርጊስ ቢተክርስቲያን ሄደን ቁጭ ብለን ገሮግራም አወጣን። ዕዳ የሚከፈላቸው፣ ሙለታ የሚከፈላቸው፣ ለዚት የሚሰጠው፣ ለቸሲታ የሚመጸውተውን፣ (የዱርዮን ባሳውቅም) ባሕሉ ባይኖረውም ገንዘብ ባንክ በመጠኑ ማስቀመጥ የሚገባን ሁሉ ሰቅዳችን ውስጥ አስገባን።

ቼካችንን ይዘን ወደ ኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ጋንድሂ (GANDHI) ቅርንጫፍ ሄድን። የባንኩ ሠራተኛ ወጣት ቼኩን ተቀበለውና እሱን እሱን አፍጥጦ እያየ ቼኩን ሳያይ ፈረመለት። ቀጣዩም እንደሥራ ባልደረባው በመደነቅ ፈዝዞ ፈረመለት። ሦስተኛው ሰው ጋ ስንደርስ ቼኩን ያዘው። ለባልደረቦቹ እንዴት ብላችሁ ነው ይህንን ቼክ ያሳሰፋችሁት? አላቸው «ምነው ምን ጎደለው?» ብለው ሲያዩ ለካንስ የመሥራያ ቤቱ ማህተም አልተደረገበትም። በዚህ ምክንያት ባንኩ ገንዘቡን እንደማይከፍለው ተነገረን። ያንን ቼክ ይዘን ወደ መሥራያ ቤቱ ሄድን። ሂሳብ ክፍል ገብተን «ይህንን ቼክ ሰጣችሁኝ። ባንኩን ገንዘቡን እንዲሰጡኝ በምጠይቅበት ወቅት ቼኩ አይሠራም አሉኝ። የማናጀሩ ፊርማ ቢኖረውም ማህተም አልተደረገበትም። ለምንድነው ያሳደረጋችሁት?» አላቸው።

«ይቅይ ተብሎ።»

«ይቀይ ከተባለ የማይከፈልበት ቼክ ለምን ሰጣችሁኝ?»

ዐጥ አለ። ቼኩን ጣለላቸውና ወጣ። በጣም በጣም አዘኑ። ከእኔ ጋር 1976 ዓም ጀምሮ ነው የምንተዋወቀው እንደዚያን ቀን ሲከፋው አላየሁም። እንዴት ያታልሉኛል? እንዴት ሐቁን ይከለክሉኛል? በሚል ስሜት የምር አዝኖ ያየሁት የዚያን ዕለት ነው። እዚያው ክበብ አላቸው ዝነኛ፣ ምሳችንን በላን፣ ሻይ ጠጣንና አፅናናሁት። ቢቀ እነ አለንና ያንን ዕለት እንዲህ በንዘን አሳለፍን። ያ ገንዘብ ሳይከፈለው እንዲሁ ቀልጠ ቀረ።

ጋሽ ስብሐት ሲጽፍ ጽሑፉን በመጀመሪያ እንነሱ ውስጥ ጨርሶ ነው። ጽሑፉ ልቅም ያለ፣ መስመር አልባ ወረቀት ላይ ሲጽፍ አይንህደድም ቀጥ እንዳለ ከዛር ይደርሳል። ጽሑፉ ታይነ ከተመታ በኋላ የፊደላት እንጂ የሐሳብ አርማት የለበትም። በሥራው ብርቱ ነበር። ያ ገንዘቡ ሳይከፈለለው መቅረት ቅር ስላሰኘው የሥራ ላይ ትጋቱ ተቀነሰ። ማርፈድ፣ በል ሲልም መቅረት ባሕረው ሆነ። በዚህም ምክንያት ከሥራ አገዱት። በወቅቱ አንድ ሻምበል ሰውዬ ነበሩ ዋናው ሥራ አስኪያጅ። ለአረፈዓይኔ ሐኅስ ነገረው። አረፈዓይኔ ደግሞ ለእኔ ነገረንና ተመካከርን። አማላጅ ሆነን ቀጠሮ አስይዘን ሄድን። ሰውዬው በሥነ ሥርዓቱ አነጋገረን። ሥራውን እንደ ድሮው በተንቀቂ አይሠራም ብሎ ነገረን። እኛም እንዲታረም እንነግረዋለን አልነው። በዚህ ተሰማማንና ተሰነባበትን።

እንደገና ምንአልባት ዓመት ገደማ ቆይቶ መሰለኝ አሁንም ከሥራ አገዱት። ነገረን። አሁንም እኔና አረፈዓይኔ ተያይዘን ሄድን። «ደግሞ ምን አዝር ጣላችሁ ?»አለን። አዋየነው። «መቼም እናንተን የሚያክል እንግዳ መጥቶብኝ?...» ብሎ እግዱን አነሳለት ወረቀቱም ከግል ማህደሩ እንዲወጣ ሆነ።

ሥርዓቱ ተለመጠ። ይህ ሥራ አስኪያጅ ታሰረ። ምን ያህል ጊዜ እንደታሰረ አላውቅም። እኔና ጋሽ ስብሐት ቴዎድሮስ አደባባይ አካባቢ ጋሽቴ ቤት ገብተን ሻይ ጠጥተን ጋሽቴም በልተን ለመንሸራሸር ወደ ጊዮርጊስ አቅጣጫ ወጣን። ከማዘጋጃ

ቤት ግርጌ ሜዳው ላይ ደርሰን ስናሻቅብ ይዜኔ ያ የቀድሞው አለቃው ሻምበል መጣና ሰላም አለን። በሚገባ በሥነ ሥርዓት ጋሽ ስብሐት ሰላም አለው።

«እንዲሁ ሰው ለሰው ሆኖ የማይጋፉ የለም እና ችንሽ አስቀይሜህ ሲሆን ይችላል ባለፈው ጊዜ... »አለና እንደ ይቅርታ መጠየቅ አለ።

ጋሽ ስብሐትም «እኔ እንደዚያ ዓይነት ባህሪ የለብኝም። ትዝም አይለኝ። አንተም ትዝ እንዳይልህ። ልብህ ውስጥ እንዳታስቀምጥ። አሁን እኔና አንተ ይህንን አዲስ ሕይወት መቀጠል ነው ያለብን። ሌላ ጊዜም ስንገናኝ እንዲሁ ሰላም ተባብለን ነው መተላለፍ ያለብን። አሁን ድንገት መንገድ ላይ ተገናኝን እንጂ ሻይ ቡና መባባል ነበረብን» አለው ሰውየው ደስ ብሎት ተሰነባበቱ። ሰውዬው ጊዜው በመለወጡ ምክንያት ይበቀለኝ ይሆን የሚል ሰጋት ነበረበት። ስብሐትን አያውቀውማ!

***

ሯዩ

የክብር ሕግጋት

'Code of honour' የሚባል ነገር አለ። የክብር ሕግጋት እንደማለት ነው። ዐሐያንም አንተንም ስለምወዳችሁ ነው የምነግርህ። ስንኳረፍ እኔ ነኝ ቀድሜ ይቅር በይኝ የምላት። መኳረፍ መጋጨቱ ያለ ነው። የእነርሱ ደግሞ የሴቶቹ ሌላ ነው። ፍቅረኛዬን እወዳታለሁ አይደል? የቂል ልማድ አለ። አነርፈዱያለሁ። ይህ የነፍስ ጨማስትሪ ነው። ቀድሜ ላኩርፍ እንጂ እሷ ከመሀጣች በኋላ መፈታት ነው ያልብኝ። ይህ ከልጃችንም ጋር የሚከናወን ኮድ ነው። ከባለቤቴም ጋር ኮድ ይኖራል። በፍፁም እሷ ቀድማ ይቅርታ አትጠይቀኝም። ያጠፋችው እሷ ብትሆንም እንኳን። የእኔ ነኝ አልፈዋለሁ። ዘንግታ ያጠፋችውን ቀድሜ ይቅርታ ስጠያቃት ክብሯን እየጠበቅኩ ነው። 'Between her and me' በእርሷና በእኔ መካከል የሚቀር ቢሆንም የእርሷ ክብር ነው የሚበልጥብኝ። አለዚያ እልህ ነው። ወንድ ለወንድ ስንሆን አንበላለጥም። እኩል ለእኩል ነን።

Shit! እኩል ለእኩል ነን። give and take ነው መሆን ያለበት። ከማን በልጠህ ነው ከሚሰጥህ በላይ የምትሰጥ። ከማን አንሰህ ነው የሚሰጠህን ያህል የማትሰጥ? በእጅህ ያለው ገንዘብ ይሁን ዕውቀት ይሁን ፍቅር ይሁን እኔም አለኝ የምሰጠው፣ እናም የምቀበለው።

አምን! እኛም ቆንጆዎቹን ታጥቀን እናስተናግዳቸው እየተባባልን ነው፣ ውቢቱ ከእኛስ በምን ታንሳለች፣ ብትበልጠን እንጂ!? አውሮፓውያን 'gesture' የሚሉት ባሕል አላቸው፣ ሴት ክብሯት ናት፣ በቴአትር አቀራረብ ላጫውትህ፣ የንግሥት ኤልዛቤትን ሥዕል አይተሃል?

እኛ እጇን ሰንስመው በርከክ ብለን ነው፣ እሷም ዘና ብላ እጇን ትለቅልናለች፣ ይህንን ያህል ነው የምናከብራት፣ እየህ፣ ይህች አክብሮት፣ ይህች ሥልጣኔ ደላትና ፋሽን ሆነች፣ እኛ ትሕትናችን እስከቻለ ፍቅረኞቻችንን እዚህ ድረስ ማክበር አለብን፣

እሷን ነው የምንቀድማት። አንድ ቀን ደግሞ ፀሐይ ያለቺኝን ልንገርህ እንግዲህ በሳቅ ሰዓት ነው እንግዲህ እኔ ቢሮ ነበርኩ። እሷ ሻይ ልትጠጣ ስታልፍ ነበር። ጎራ አለችና «አሁን እኮ ከዘነበ ጋር ተኳርፈናል» አለቺና ሳቀች። «እና አሁን ሲያልፍ ዝም እያልኩት እኮ ነው» ብላ ስትሰቅ አስታውሳለሁ። በእውነት ይኼ ጤነኛ ኩርፊያ ነው። ይህን ስልህ እንኳን ሰው፣ ጉልቻ እንኳን ይጮኻል። እኛ ግን እንዲህ ነን። አንዳንዱ ቂም ውስጡ እየተፍለቀለቀ ካለ ስናገረው ይወጣል፣ ከሌለም ግድ የለውም። ግን ከልብ ያስቀየመቺኝ ካለ ግን የኩርፊያው ጊዜ ሳይረዝም ምነው እንዲህ አደረግሽኝ? ለማለት መቻል አለብህ።

ልጨምርልህ አንተና ፀሐይ ልትጋቡ መወሰናችሁን ነግረኸኛል። ከወዲሁ ላስጠንቅቅህ። ከእሷ ጋር መፋቀር እንዳለ ሁሉ መጣላትም አለ። የዚያን ጊዜ እኔ ሁሌም የማገዘው ለእሷ ነው። ይህንን የምነግርህ ከወዲሁ አስበህበት እንድትጠብቀኝ ነው። ምንጊዜም እሷን ነው የማገዘው ይህ ነው ለእኔ የክብር ሕግጋት።

እ ይኸውልህ። ቆንጆ መጣችልኝ አባባሏ። ለራት እንዴት እንልበስ እንደሚሉ እንግሊዞች የእኛን ሌዲ እንዴት ትራት እናድርጋት? ነው። ደግሜ ደጋግሜ ልንገርህ ከፍቅረኛችን ጋር ፀብ ሲፈጠር ቻል እናደርጋለን። በቀይታ እኛ ነን ቀድመን ይቅርታ የምንጠይቃት። እሷም ብትሆን የበደለችን ከእኛ በምን ታንሳለች ብትበልጥ እንጂ፣ ይቅርታ ለመጠየቅ እኛ ነን ምንጊዜም የምንቀድመው። ራይት!

አሁን የማወራልህ ኤሮጳውያን ለመኖር መሥራት የሌለባቸው፣ ሌላው እየሠራ እነሱ የሚዘንጡ የሚኖሩ መኪንኖችን ሕይወት ላሳይህ። የእነሱ ሥልጣኔ እንግዲህ መሰረቷ ፍራንስ ናት። ሴት ክብርት ናት።

የንግሥት ኤልሳቤጥ ጊዜ ነው። እሷ እንዲህ ነች ሚስታችን ነች ንጀኖችን ናት። እንግዲህ ሥልጣኔዋ በላትና ፋሺን አደረጓት። አንድ ክልክል የሆነ ሴራሞኒ ይኖራል። አንተ የለህም። እዚያ ፀሐይ አለች አንተ ብትኖር ይቅር የምትለውን ነው፣ ነገር ፍቅረኛህ ላይ ተደረገ። ትሰማለህ። ይኼኔ እናትክን ምናምን አይደለም የምትለው። "እባኮትን ጊታሩ" ትልና ንጉትህን ታወልቅና በንጉቲዋ በጥፊ ትመታውና ንጉቱን ትጥልለ ታለህ። ንጉጅን ካነሳት ከእዚህ ወጥተን ይዋጣላችኋል። መሣሪያ ተሰጥቷችሁ፣ ተቀጣጥራችሁ ትፋለማላችሁ። በዘመኑ መጋደል በሕግ ክልክል ነው። ይሁን እንጂ ክብር ነዋ። በድብቅ ተቀጣጥረው ይፋለማሉ። ከሕግም በላይ ክብር ያፋልማል። ንጉቲዋን ካላነሳ ክብሩም አልተነካም ፍልሚያው ይቀራል። ይቅርታ ጠይቂል ማለት ነው።

የእነ ቶልስቶይ ዘመን አለ፣ አንተን የሚያክሉ ጎረምሶች ተሰባስበው ከምሳ ሰዓት ጀምሮ ይበላሉ፣ ይጠጣሉ፣ ምንም አይነት ሥራ የለባቸውም፣ አራተኛ ወይም አምስተኛ ፎቅ ላይ ነው የሚዝናኑት፣ እናት አገር ከጠራቻቸው ብቻ ይዋጋሉ፣ መብታቸውም ክብራቸውም የሚፈቅደው እንዲህ እንዲኖሩ ነው፣ ከእራት በኋላ ይዋጣልን ይባባላሉ፣ አራተኛ ፎቅ ላይ ናቸው አስታውስ። የተከፈተ መስኮት ጠርዝ ላይ ቆመው ጀርባቸውን ለጭለማው ሰጥተው አንድ አንድ ጠርሙስ ቮድካ ጅው ብና አፋቸው እንደተጠጋው፣ ቮድካው እስኪያልቅ ዶቅ-ዶቅ-ዶቅ አድርገው ይጠጣሉ፣ ከዚህ በኋላ ይከነበላሉ፣ አለበለዚያም ወደፊት ይከሰከሳሉ፣ አንድ ጠርሙስ ቮድካውን ጨርሶ ወደኋላም ገደል ሳይገባ ወደፊትም ሳይከነበል የቀረው፣ በደህና የወረደው አሸናፊ ይሆናል፣ አቶ ክብር ወይም ስምና ዝና እዚህ ድረስ ያደርሳል፣

ሩስኪዎች ደግሞ የንዶስቴዬቭስኪ አገር አይደሉም? ይህቺን ቴሙች ሲፏጩ ይለውጧታል። ተፋላሚዎቹ ወጥተን ጀርባ ለጀርባ እንቆማለን። ተፋላሚዎቹ ሁለታችንም ጥይት የተለጎመበት ሽጉጥ ይዘናል። ዳኛ አለ። ይቆጠርልንና በተፈቀደልን ርቀት ከደረስን በኋላ ሀረን እንተኩሳለን። ብቆስል የሚያኑኝ እማኞች አሉ። ሐኪምም አለኝ። እዚያ ፍልሚያው የሚከሄደው በጠዋት ነው። ደግሞ እንቁላርም ያውቃሉ። ይሁን እንጂ በሕግ የተከለከለ ነው። ባሕላችን ስለሆነ እያወቅን ነው የምንፋለመው። አየኸው? ቀደም ብሎ እንዳጫወትኩህ አሌክሳንደር ፒሽኪን ያለፈው እንዲህ ነው። ሌላው ደራሲ ያቸው ሚካኤል ሌርሞንቶቭ የሞተው እንዲሁ በፍልሚያ ነው። የሆድ ጣጣ ሲቀር ጊዜ ክብር art ሆነች። ኮድ እፍ ሆነር

ጋሼ ባለበት ክንደኛቼ ጋር ከበነው እንፈዌወታለን። አንድ ጓደኛዬ ድመት በጣም እንደሚፈራ ሲናገር ጋሼ ከአፉ ነጠቀውና «የሁላችንም ነፍስ የአይጥ ስለሆነ ነው» ሲል ሰምቼዋለሁ።

ፍቅርንና ተሰጥኦን እያወዳደርን እናወጋለን። እንደኛው ጓደኛችን የአያሌ ደራሲያንን ስም ጠራና «ጂኒዬስ የሆኑት ከሴቶች ጋር ፍቅር እያሉ ጊዜና ጉልበታቸውን ባለማባከናቸው ነው» አለ።

ጋሼም የጓደኛችንን ሐሳብ ተረድቶ ከወንድ ጋር ምንም ዓይነት ጥምረት ሳይኖራቸው የተሣካላቸው የሴት ደራሲያንን ስም ጠራና «እነዚህ ቆንጆዎች የድርሰት ሥራቸው የተሣካላቸው ከምንም ዓይነት ወንድ ጋር ባለመተቃቀፋቸው ሊሆን ይችላል። እኔ እገሊትን ብትወሰድ ደግሞ ደስ ካላቸው ወንድ ጋር እንደልባቸው እየተቃቀፉ ነው ጂኒዬስ የሆኑት። እኔ ግን እንደ ነፍስህ ከምትወዳትና ከጂኒዬስነት ምረጥ ብትለኝ፣ አትጠራጠር ጂኒዬስነትን ቻው! ብዬአት የምወዳትን ልጅ እቅፍ ነው የማደርጋት።»

ሞቼ እንደገና የመወለድ ዕድል ቢኖረኝ ሴት ሆኜ መፈጠር እመርጣለሁ። ለምን? ግለት ጥሩ። እንዲት መሠለህ፣ ልብ አትለው ይሆናል እንጂ የሴትነት ዓለም ውብ ነው። መጀመሪያ መመመልከት ያለብን በሴቶችና በወንዶች መካከል የተፈጠረውን ልዩነት የሚጠላ፣ ወይም የሚሰርዝ የለም። ሁለቱም አንዱ ለሌላው፣ ሌላው ለአንዱ ይፈላለጋሉ። ከልዩነታችን ለሴቶች እንሰጣቸዋለን። እኛም የሌለንን ከእነርሱ እንወስዳለን። የእዚያኑ ያህል አለ የሴት ልጅ ተፈጥሮ የሚማርከው። የወንድ ዓለም 'fascinate' የሚያደርጋቸው ሴቶችም አሉ። አብዛኛዎቻችን የምንኖረው በራሳችን ዓለም ነው። እኔ ግን የሴቶችን ዓለም ለመኖር በርካታ ጊዜያት በተመሰጠ አብሰልስ ዬዋለሁ። በሴቶች ላይ የተፃፉትን አንብቤአለሁ። ከሐና ጋር ሳንደባበቅ አፍረጥርጠን አውግተንበታል። እናም ይማርከኛል።

***

ሸኹ

አልአሚን

የታላቅ ወንድሜ የአያይ ገብረ ክርስቶስ ልጅ ብርሃነ ወይኖ ነበር። ብርሃነ 'ብራሊያንት' ነው። በተጨማሪ ጨዋታም ያውቃል። ልክ እንደ አባቱ ነው። ሳቅ በደንብ ያውቃል። አስር ደቂቃ አብረኸው ከሆንክ ቢያንስ አምስት ደቂቃውን ሳትስቅ አትቀርም። ከእኔ ጋር በጣም እንግባባለን። መጣ እንግዲህ መወየን አስቧል። አዋየኝ። አወጣሁ አወረድኩና «እንግዲህ ብርሃነ ስማ» አልኩት። «አያይ ገብረ ክርስቶስ እናንተን ለማሳደግ ብዙ ያየው መከራ አለ።» ብዬ በዝርዝር ነገርኩት።

መከራዎቹ ብዙ ናቸው እሱ አይመረርም እንጂ። «እና አንተ አወይናለሁ ብለህ ምናምን ምናምን ብለህ ብትሄድና ብትሞት አደጋ ነው ብዙ ተስፋ አድርጎብሃል እና አስበውና ወስን። የአሁኑ ውሳኔህ ግን ቅብጠት ነው ተወው» አልኩት። ሁለት ግምጃ ቆይቶ ግን ወየኑ።

ሌላም አሉ። ሁልጊዜም የሚያስቁን ሰውዬ ናቸው። ምን ያህል ነው ለግሳቅ የሚችሉት ላውጋህ። አንዷ ወደ ጎንደር ይበራል። አውሮፕላን ውስጥ አለ አይደለም ከበረራ በፊት ለሚንዙ ማሳሰቢያ ይነገራል አይደል።

የጋይለቱ ረዳት ወይም ጉዳዩ የሚያገባው ሰው ተጓዦች ቀበቶችዎን አጥብቀ እንደዚህ እንደዚህ ይባላል። ደንብ ነው። አለቃም «አይ ሲያቀብጠን አውሮፕላን ውስጥ ገብቼ ወራጅ!» አሉ። እንዲህ ዓይነት ሰው ናቸው። እኛ ስንጠራቸው አለቃ ነው የምንላቸው። መጡና «እነዚህ ሰዎች አበዱ?» አሉኝ። ደርጎቹን ማለታቸው ነው። «ምን ይዘሻል?» አልካቸው።

«እ እንዲህ አይቀልድብንም እኔ አወይናለሁ ስልሳ ብር አበድረኝ። በሕይወት ከተገናኘን ብድርህን እከፍላለሁ» አሉኝ። የጠየቁኝን ያህል ብር አበደርኳቸው። ሄዱ። አልተመለሱም። እንደወጡ ቀሩ። እንደ ፊራሁት ሳይሆን ብርሃነ ግን ተመለሰ።

ጋሼ ባለበት ከጓደኞቼ ጋር ከበነው እንጨዋወታለን። አንድ ጓደኛዬ ድመት በጣም እንደሚፈራ ሲናገር ጋሼ ከአፉ ነጠቀውና «የሁላችንም ነፍስ የአይጥ ስለሆነ ነው» ሲል ሰምቼዋለሁ።

ፍቅርንና ተሰጥኦን እያወዳደርን እናወጋለን። አንደኛው ጓደኛችን የአያሌ ደራሲያንን ስም ጠራና «ጂኒዬስ የሆኑት ከሴቶች ጋር ፍቅር እያሉ ጊዜና ትልበታቸውን ባለማባከናቸው ነው» አለ።

ጋሼም የጓደኛችንን ሐሳብ ተረድቶ ከወንድ ጋር ምንም ዓይነት ጥምረት ሳይኖራቸው የተሣካላቸው የሴት ደራሲያንን ስም ጠራና «እነዚህ ቆንጆዎች የድርሰት ሥራቸው የተሣካላቸው ከምንም ዓይነት ወንድ ጋር ባለመተቃቀፋቸው ሊሆን ይችላል። እነ አገሊትን ብትወስድ ደግሞ ደሰ ካላቸው ወንድ ጋር እንደልባቸው እየተቃቀፉ ነው ጂኒዬስ የሆኑት። እኔ ግን እንደ ኔፍሰሀ ከምትወዳትና ከጂኒዬስነት ምረጥ ብትለኝ፣ አትጠራጠር ጂኒዬስነትን ቻው! ብዬአት የምወዳትን ልጅ እቅፍ ነው የማደርጋት።»

ሞቼ እንደገና የመወለድ ዕድል ቢኖረኝ ሴት ሆኜ መፈጠር እመርጣለሁ። ለምን? ግለት ጥሩ። እንዴት መሠለህ፣ ልብ አትለው ይሆናል እንጂ የሴትነት ዓለም ውብ ነው። መጀመሪያ መመልከት ያለብን በሴቶችና በወንዶች መካከል የተፈጠረውን ልዩነት የሚጠላ፣ ወይም የሚሰርዝ የለም። ሁሉቱም አንዱ ለሌላው፣ ሌላው ለአንዱ ይፈላለጋሉ። ከልዩነታችን ለሴቶች እንሰጣቸዋለን። እኛም የሌለንን ከእነርሱ እንወስዳለን። የእዚያኑ ያህል አለ የሴት ልጅ ተፈጥሮ የሚማርከው። የወንድ ዓለም 'fascinate' የሚያደርጋቸው ሴቶችም አሉ። አብዛኛዎቻችን የምንኖረው በራሳችን ዓለም ነው። እኔ ግን የሴቶችን ዓለም ለመኖር በርካታ ጊዜያት በተመሰለ አብሰልስ ዬዋለሁ። በሴቶች ላይ የተፃፉትን እንብቤአለሁ። ከሐና ጋር ሳንደባበቅ አፍረጥርጠን አውግተንበታል። እናም ይማርከኛል።

***

ሯጯ

አልአሚን

የታላቅ ወንድሜ የአያይ ገብረ ክርስቶስ ልጅ ብርሃነ ወይኖ ነበር። ብርሃነ ብራሊያንት ነው። በተጨማሪ ጨዋታም ያውቃል። ልክ እንደ አባቱ ነው። ሳቅ በደንብ ያውቃል። አስር ደቂቃ አብረኸው ከሆንክ ቢያንስ አምስት ደቂቃውን ሳትስቅ አትቀርም። ከእኔ ጋር በጣም እንግባባለን። መጣ እንግዲህ መወዩን አስቧል። አዋየኝ። አወጣሁ አወረድኩና «እንግዲህ ብርሃነ ስማ» አልኩት። «አያይ ገብረ ክርስቶስ እናንተን ለማሳደግ ብዙ ያየው መከራ አለ።» ብዬ በዝርዝር ነገርኩት።

መከራዎቹ ብዙ ናቸው እሱ አይመረርም እንጂ። «እና አንተ እወይናለሁ ብለህ ምናምን ምናምን ብለህ ብትሄድና ብትሞት አደጋ ነው ብዙ ተስፋ አድርጎብሃል እና አስበውና ወስን። የአሁኑ ውሳኔህ ግን ቅብጠት ነው ተወው» አልኩት። ሁለት ሣምንት ቆይቶ ግን ወየኑ።

ሌላም አሉ። ሁልጊዜም የሚያስቁን ሰውዬ ናቸው። ምን ያህል ነው ለማሳቅ የሚችሉት ላውጋህ። አንዲ ወደ ጎንደር ይበራል። አውሮፕላን ውስጥ አለ አይደለም ከበረራ በፊት ስሚነዙ ማሳሰቢያ ይነገራል አይደል።

የፓይለቱ ረዳት ወይም ጉዳዩ የሚያገባው ሰው ተንገሮች ቀበቶችሁን አጥብቀ እንደዚህ እንደዚህ ይባላል። ደንብ ነው። አለቃም «አይ ሲያቀብጠኝ አውሮፕላን ውስጥ ገብቼ ወራጅ!» አሉ። እንዲህ ዓይነት ሰው ናቸው። እኛ ስንጠራቸው አለቃ ነው የምንላቸው። መጡና «እነዚህ ሰዎች አበዱ?» አሉኝ። ደርጎቹን ማለታቸው ነው። «ምን ይበሻል?» አልካቸው።

«እ እንዲህ አይቀልድብንም እኔ እወይናለሁ ሰልሳ ብር አበድረኝ። በሕይወት ኩተገኝን ብድርህን እከፍላለሁ» አሉኝ። የጠየቁኝን ያህል ብር አበደርኳቸው። ሄዱ። አልተመለሱም። እንደወጡ ቀሩ። እንደ ፊራሁት ሳይሆን ብርሃነ ግን ተመለሰ።

በኋላ እንደሰማሁት የአክሱሙን ባንክ ወያኔዎች ሲዘርፉ አለቃ ነበሩ መሪው። እንዲህ ዓይነት አደገኛ ጨዋታ እየተጫወቱ መትረፍ አይታሰብም። እኛ አለቃ እንላቸዋለን እንጂ የጦር ሜዳ ስማቸው አልአሚን ነበር። «ታማኙ» ማለት ነው በአረብኛ።

***

ሯጯ

ሻህራዛድ

ጋሼ ስብሐት ለስንዱ አበበ የጻፈው የፍቅር ደብዳቤ እንዳለ ሰማሁ። ከስንዱ ጋር ጥሩ መቀራረብ ስለነበረኝ እንዳገኘኋት ስለዚህ መጽሐፍ አወጋኋት።

ስንዱ አበበ በአንድ ወቅት የጋሼ ስብሐት ቃል አቀባዩ፣ በኋላማ የሰብአዊ መብት ተከራካሪው ነበረች። ቁም ብለን ስናወጋ ዕድሜዬን ጠየቀችኝ። ከመጽሐፉ ጋር ምን አዛመደው? በሚል ስሜት አብሰለሰልኩና አራት አስር አመታት ውስጥ መግባቴን ነገርኳት።

ጥሩ ነው። "ቶሎ ቶሎ ጻፍ፣ ብዙ ሰዎች ዕድሜያቸው ሃምሳ ዓመት ከሞላቸው በኋላ ከመሥራት ይልቅ ትዝታቸውን ማውጋት ይቀላቸዋል። ከገጠመኜ አንባር አንተም ወደትዝታህ ልትመለስ አሥር ዓመት ነው የቀረህ ፍጠን።" ስትለኝ አብረን ሳቅን።

"ለሥራው መነሳሳት ምን ላዋጣ?" አለችኝ።

እጇ ላይ ያለውን ደብዳቤ እንደምፈልግ ነገርኳት። ተሰማማን። ተቀጣጠርን። በቀጠሮው ዕለት ስናወጋ "የፍቅር ደብዳቤ መሆኑን አላውቅም ነበር። በኋላ ጋሼ ስብሐትን ስጠይቃቸው አለማወቅሽ ነዋ እርፍናው?" አሉኝ አለችኝ።

ጋሼ ስብሐትን በዕለተ ሰንበት እሷ ቤት እንድንገናኝ ቀጥሬው መጣ። እንደምርጫችን እየተነጋገርን ይህንን ደብዳቤ ስንዱ ታነብልን ጀመር።

ጋሼ በጣም ተደንቆ አዘውትሮ እንደሚያደርገው "ፒ! አንድ ሁለት መስመር ወደኋላ ተመለሺና አንብቢልን። ኡ እዚህ ጋ!

ፖዬቲክ አገላለፅ!" እያለ ያደንቃል። ይህን የፍቅር ደብዳቤ የፃፈው እርሱ እንደሆነ ነገርነው።

"ተው እንጂ እኔ አይደለሁም። እኔ ከሆንኩ ፖዬት ነኝ ማለት ነው። ፖዬት መሆኔን ባውቅ ጥቂት ሳልከራባቸሁ አልቀርም" አለን።

ደብዳቤዎቹ በየጊዜው የተፃፉ ናቸው። በመካከላቸው ፖስተኛም አልገባ። ብቻውን በሆነ ቁጥር ይፅፍላታል። የዕለቱ ዕለት ወይም፣ በሌላ ቀን ተቀብላው አንብባ ታጠራቅመዋለች። ስለዚህ እኒህ ስብስብ የበርካታ ከዕለታት አንድ ቀን ጥርቅሞች ናቸው።

በትንሽ የማስታወሻ ደብተር በየጊዜው የተፃፉትን ደብዳቤዎች ተቀብያት እየኋቸው። ባለፉት ሰባት ዓመታት አሳምሬ የማውቀው የእጅ ጽሑፍ አፈጠጠብኝ። ፈገግ አልኩ። እርሱ እንደፃፈላት አረጋገጥኩ።

የጋሼ የእጅ ጽሕፈት ጠዋትና ማታ ይለያያል። ጠዋት ከሆነ በማለዳ ሕሊና ስለሚፃፍ ጥርት ያለ ሲሆን፣ ሐሳቡ በደንብ ተገልጾ ይነበባል። ጀንበር ካዘቀዘቀች የሚፃፈው ግን ጉልህና በትላልቅ ፊደል የሰፈረ ውስን ሐሳቡን የያዘ ሆኖ የዕለቱን ናፍቆት የሚገልፅ ነው። ዛሬ ይህ ደብዳቤ ታሪክ ሆኖዋል። የተፃፈላትም የፍቅር ደብዳቤ መሆኑን አላውቅም ስትል፣ ፀሐፊውም መፃፉን ረስቶታል። ጋሼ ይህን ደብዳቤ ብጠቀምበትም፣ ብተወውም መብቴ እንደሆነ ነገረኝ። የስንዱን ፍቃደኝነት ስጠይቅ እንደፈለኩ እንድጠቀምበት ሰጠችኝ። እናንተን በማድረስ ረገድ ይህ በሁለቱም አቅጣጫ ዕውቅናን የተነፈገውን ደብዳቤ -በሚወዳት ገፀ ባህሪ በሻህራዛድ ሥም ላስነብባቸሁ።

ብዙዎቻችን ወንዶች ለምናፈቅራቸው እንስቶች በልባችን የምንፅፍላቸውን ደብዳቤ ጋሼ ስብሐት በብዕሩ አስፍሮልናልና እነሆ!

መጋቢት 20/1980 ዓ.ም

"...On n'aime plus Personne des qu'on aime..."

M- Proust

"ፍቅር ከደዘን ሰዓት አንስቶ ማንንም አንወድም"

ማርሴል ፕሩስት

ባገኘውዋት ቁጥር እሷ ነብሳን ለሳቅ ትለኩስልኛለች። ነብዩ የወደፊቱን የሚመጣውን እንዲያሳትፍ፡

እሷ ያለፈውን የወደጓለውን (ልጅነቴን) የምታሳትፈኝ፣

ያውም ያን ሁሉ የልጅነት ሳቋን ተንኩል አከላበት!!

ሻ ፀሐይ!

አንቺ ስትመጪ ሊቀበልሽ ከውስጤ ይወጣል፣ አበባው፣ ከከቡ፣ ጨረቃው ፈገግታው፣ ያለኝ ቆንጆ ነገር ሁሉ ተዘግቶ ከቆየበት ይወጣል አንቺ ስትመጪ ዙሪያውን ሲያስስ የነበረው ፊትሽ እኔ ጋ ሲደርስ፡ በፈገግታሽ ብልጭ ይላል፡

ያኔ እኔ ውስጤ ብርሃን ፈገግታ እሆናለሁ፡፡ ባየሁሽ ቁጥር!

ለሻራዛድ

"ሁልጊዜ ሻህራዛድ በኔ ይሁንብሽ! እውነቴን ነው

ይህ የናፍቆት መዘባረቅ ነው፡፡

ደብዳቤ፣ ደብዳቤ፣ ደብዳቤ

Proustን ሳነብ ቆይቼ አንቺ ስትመጪ መጽሐፉን ስዘጋና ወዳንቺ ስዞር እኩል ይሆናል (አንድ በይ) ከመቼው ከሱ ወዳንቺ ማለት!

ወይ አቶ Proust! አላስጠጣ አላስጥፍ አሉንኮ!

እና ለካ ይኸውልሽ ሻህራዛድ ሆይ (አንቺ ነሽ ሻህራዛድ)

ሀልም ዓለም አልቤርጎ ማደር በጀመሩ በ8ኛው ንጋት (ወዬው! ስምንተኛው ሸ. ሊነጋ ወይም ሊጨልም ይሆንንዲ? ምናልባት ከቶም (ከዚህ በፊት ተብሏል፡፡ ግን እንደ ውሻ ጨኸት ወይም እንደ ዕብድ አባባል እንዲህ ሐሳብን ዝም ማሰኘት ላይቻል ነው)

ደብዳቤ ለሻ ነብሴ

ብትፈልጊ የመጣውን በመቀበል የተቀበለውን መልሶ በመወርወር አየሱስ ነብሴ ካንቺ እኩል ሊሆን ይችላል በፈልግ!

!!! ወይኔ፡ ሁለታችሁን አንድ ላይ ባየሁዋችሁ!! ሰለሞን ይሆንንዲ?

አንዳንዲ ሁሉ ወለል ብለ ይታየኛል ከጣዛ ራሴ ሞምር!!

እና ተወው ዝም በለው የፈለገውን ይሁን ወደፈለገው ይውሰድህ... ይለኝና ራሴ፣

እኑቀና! የዚያችን የፀሐይ ነገር ሳላይ?!

እላለሁ፡፡ ነብሴ ትሆንንዲ? ቅዱስ ሚካኤልን!!!

ለሻ ነብሴ አፈርድሜ ጠጅ ቤት ውስጥ ያዝማሪ ዘፈን እየሰማሁ፡ አቤት ደስ ማለቱ! ከድንብተኛ ፈገግታሽ እኩል! ሲመጣልኝ ላንቺ!

እንግዲህ መጣብኝ፡፡ ያ ሁሉ ሳቅና ያ ሁሉ ማዘን ያ ሁሉ ግዴለሽነት ያ ሁሉ ሻህራዛድ

አንዲትም ቃል የለች አንቺን የምታክል አንቺን የምትመስል፡፡ አጀብ! ማለቱ ይበቃል!! አንድ ቀን ካንቺ ጋር ሆኖ ማለፉ ይበቃል!! አትጠገቢምንጂ!

ሻ ነብሴ፣ ሰዎችና ተረቶች አንድ እየሆኑብኝ፡፡ እንግዲህ አንቺ ሰው ነሽ እያልን ነው፡፡ ውስጡ ግን ሻህራዛድና አንቺ ልዩነት ይኑራችሁ? እንጃ!!

መሆኑን ከናት እኩል እናት መሆን ያልተፈረደበት አባት ቀረበት!

ይኸ ዝም ብሎ መዘባረቅ ይመስላል፡፡ ነውም!!! ደሞም እውነት ነው፡፡

ስቀጥል ሻ ነብሴ፡ ስላንቺ እንዲያ የማመስለኝ ለካ እኔ ብቻ አይደለሁም፡፡ ለያውም ደሞ አይቸዋለሁ አውቀዋለሁ ሰለሞን ዛሬ ማታ ስሸኘው ስላንቺ ነገርኩት፡፡ ለካ ሁለታችንም ነን ያንቺ ተከታዮች፡ ጠባቂዎች፡ አፍቃሪዎች! ወይስ አንቺ ነሽ የተላከሽልን? እና እንደምትሰበር ዕንቁላል የምንጠብቅሽ፡፡ ያውም ከኛ የጠነከረ ብረት መሆንሽን እያወቅን ነው!

ቅዱስ ሚካኤልን! ነብሴ ሻህራዛድ! ከዚህም በኋላ ጣና ልጅ ነሽ፡፡

ደብዳቤ ለሻ ነብሴ፣ ከዝምታ ከፀጥታ እንኳ ትሻይኛለሽ! ሻ ነብሴ

10፡9፡80

አሁን የምፅፍልሽ በ4፡30 ሰዓት በማምት በአፈርድሜ ከሸ. ሰማንያ ሠፍቼ፡፡ እና ከሸ.ሰማንያ እስከ አራት ኪሎ በእግር ስመጣ ካንቺ ጋር እየተጫወትኩ ስለ ሥዩም በቲቪ. አያቼው!

ይኸውልሽ ይሁኔ በጎደል ያውቀኛል፡፡ ጎረቤት ወስዶ (በግድ ያህል) አሳየኝ፡፡ ያየሁት ሰለሞን አርቲስቱን እሸቴ ዘ ጃንሜዳን አራፍ አርቲስት አቅራቢውን፡፡ የእሸቴን ፊትም ሆነ ምንም አላየውም፡፡ ሥዩምን አቀረበልን፡፡ እሱን አይቼ መንገድ ላይ ሁሉ ካንቺ ጋር ነው የምወያየው፡፡ ሰፈሬም ደርሼ ይኸው ላንቺ ነው እምጽፈው፡፡ ምን ዓይነት ብትሆኚ ነው? ሻ ፀሐይ፡ ለዛሬ ጽፈልሽ ጨርሼ ባፈርድሜ ጠጅ ቤት በመሸ ሰዓት አሁን " It was fascination I know king cole አንቺን ለኔ ዘፈነልኝ፡፡ ታድዬ!!!

ይኸውልሽ ሻህራዛድዬ! ውስጤ ያ ሁሉ ተንምር አጋጠመኝ ዛሬ ዕሁድ፡፡

ግን ዓይኔን ጨፍኜ ከራሴ ጋር ተጨዋውቼ ያ ሁሉ የዛሬ ተንምር ሁሉ ቀርቶብኝ ካንቺ ጋር ሩብ ሰዓት እንዲት በበለጠብኝ!

ሻ ነብሴ፡ አሁን ስፅፍልሽ (ከብዙ ቀልድና ሳቅ ጋር ጠይም ፊትሽ ላይ ዓይኖቹ ብቅ ይላሉ ሁሉን ያስረሳሉ፡ በተለይ እኔን ሁሌ ሚጠብቀኝ እኔነቴን ያስረሱኛል ዓይኖችሽ፡፡ ያኔ ነፃ እወጣና (ከውስጤ) በባዶ ዓይን አይሻለሁ፡፡

ገና ዘወር ብዬ አንቺን ከማየቴ እውስጤ ባዶ የነበረው ሁሉ ሞልቷል። ያኔ ከሌላ ሰው ካንቺ ጋር መሆን እችላለሁ። እና፣ ዘወር ብዬ በሙሉ ዓይኔ ሳይሽ፣ ልቤን ባዶ አድርጌ ግቢበት እያልኩ ሳይሽ፣ ሳይሽ፣ ሳይሽ፣ ሳይሽ ዝምበል ብዬ ተዝናንቼ ሳይሽ፣ ሳይሽ የማታልቂ ድንቅ ምሥጢር ነሽ

ባላውቅሽ ምንቸገረኝ? አጠገብሽ መሆን፣ እብደት ልጅነትሽን መጋራት

እነሆ ሻህራዛድ ነብሴ የመጀመሪያ ተዓምር።

ሻ ነብሴን ሸኝቼ ስመለስ።

አይ ሻ ነብሴ ይሆንን ብጥፍልሽም ባልጥፍልሽም ልዩነት የለውም። እስከዛሬ የጣፍኩልሽን ግን እንኳን ጣፍኩልሽ።

ሻ ነብሴ፣ ድንገት ከሩቅ ሳይሽ ነብሴ በርራ ወጥታ ትቀበልሻለች። ሐሳቦቼ ሸ አሸከር ሆነው ልቤን ይጠርጉልሻል። ያዘጋጁልሻል እንድትገቢበት።

ገባሽበት።

እና ርብሽ ብጥብጥ አረግሽው በሳቅ በደስታ በማዴለሽነትሽ። እኔ የለሁበትም! አንቺ አጠገብ ስሆን ፍርሃት አያውቀኝም። እኔም አላውቀውም። ቅዱስ ሚካዔልን! ተንጠራርቼ ገዝፌ እየቆምኩ "ሂድ ከዚህ!" ስለው ፈትለክ ይላል ፍርሀቱ!! ይሽኔ ወዳንቺ ዘወር እልና "ስሚኝ፣ ሻህራዛድ ሳቅ ጥላዋ ሆይ" ጥ ሳቅ ለባሽ አውልያ።

አንቺኮ በኑሮ ጎዳና ስትጓዝ ማንም ቢያጋጥምሽ የጉዞ መሥመራችሁ አንድ ሆኖ ቆይቶ አንድ ቀን ሁለት ከሆነ፣ ያንቺ መንገድ ይሽ አንድ፣ ያ ሌላው መንገድ ያ ሁለት። ቻው ቻው በይው። አብረን ስንጓዝ ግን ደስ እያለኝ ነበር በይው። ሲቻልሽ በአፍሽ በድምፅሽ ሳይቻል በልብሽ በውስጥሽ።

"እና ምን ይጠበስ?" አላቸው ሸያጣንጎቸው

"ሲርበን እናስብበታለን" አሉትና በጣዛ ምላሳቸው ሳቁ።

በጣም ይቅርታንጂ ሻህራዛድ ነብሴ፣ አንዳንዴኮ እንደዚያች መግቢያ መሂጃ የሌላት ጫሬቼት ወፍ መስለሽ ትታይኛለሽ። እና ልቤ ይጨመቃል፣ ይጨነቃል፣ ይጨበጣል፣ ይጨፈለቃል ወዘተ። ወዘተም ይጨነቃል፣ ይጨፈለቃል፣ ይጨማለቃል።

እሱ ብቻም አይደለ፣ ሻ ነብሴ፣ ሁሌ ድምፅሽ፣ ይበልጥ የሳቅ ድምፅሽ ጆሮዬን እንኳን ጆሮ ሆኜ ተፈጠርኩ! ያሰኙታል። ነብሴን! አሁን እንግዲህ የቅዱስ ሚካኤልን ትቼ ሻህራዛድ ነብሴንም ስም ጠርቼ መማል ልጀምር ነው። ዳሩ ማናባቱ ነው እኔን የሚያስምል? ያውም ያንቺ የሳቅ ጥላዋ ጓደኛ ሆኜ!!!

ሻህራዛድ ነብሴን!!!

በራቢሮ ሱፈትንና ፀሐይን ተራ በተራ ስታገኛቸው፣ ስምንተኛውን እንትን መጠራጠር ደርሶ ስለነበረ ጠፈጠሩዋትና ቢራቢሮን መተማመኛሽስ? አሉዋት። እነሆ ዘበኞቹ እንዳያውቁባት በነፋስ በመርገፍ የምትውለበለብ ቅጠል መስላ ገብታ የነበረች ቢራቢሮ ክንፎችዋን ዘረጋች። የሻ ፈገግታ የሆነ ሥዕል! እና ከዚያ ወዲያ ሻህራዛድ ነብሴን የሚያገኙት የሚደርስባት ሳቅ ጨዋታ! ሐዘን ለቅሶ የለም። እንደ ፀሐይ ልሙቃት እንጂ። እንደ ፌረታ ልያት እንጂ። ከዚያም ይበልጥ አዲስና እውነት። እንደ ሻ እንደ ራሳ ላያት ልሞክር እንጂ። እና መግቢያው የት ነው? ዘፈንና ፀሐይ የተቀላቀሉበት ሳቋ ነው? ወይስ አንቺ ሄደሽብኝ ለራሴ ማፅናኛ እየጻፍኩ ነበር?

ሻ ነብሴ፣ ዞሮ ዞሮ ራሴ ውስጥ ተዘባርቄ እንደ ሻይ ስኳር ተማስዬ የነበር ረጋ ለማለት ስፈልግ ወይ ፈገግታሽ ወይ ሳቅሽ ወይ የሆነ ሌላሽ ሁሉም ያንቺ ተረኛ መስኮት ናቸው ከኛ ከኔ ጋር የምትተያይባቸው።

Soul Sister Shahrazad
For thee we have
Full respect
Full trust
Full affection
With thee we live
The full hour
For us thou art us thou complete.
Thou art:
The complete child
The Complete Grownup.

ሻ ነብሴ ከሁሉ ደስ ከሚሉኝ አንዱ፣ አንቺ ዓለሙን፣ አዳሙን፣ አዲሳባውን ስታዩ እኔ አንቺን እያለሁ። የሳቅ ተንኩል ከየት ይመነጭ ይሆን?... ይሽንካ ቃላት ነው። ከንቱ ነው። ምንም አይገልፅም። እንኳን አንቺን አንድ ተረት ግለፅ ስንለው አባያ በሬ ወይም ተራጋጭ አህያ ወይም ሃምላ የበየነ ታክሲ እየሆነብን

ሻ ነብሴ፣ ሻ ስንቄ፣ ሻ ቤቱ፣ ሻ መልኬ፣ ሻ ቆንጆ ሰዓቴ፣ ሻ ሙላቴ፣

ካንቺ ጋር ከሆንኩ በኋላ የኑሮን ከንቱነት እችለዋለሁ።

ሻ ነብሴ፣ አንቺኮ የዓይኔ የጧት ጤዛ፣ የጣይ ጥልቀት ቀለማት፣ የሌሊት ከዋክብቱ የጅሮዬ ድምጽ። እሱማ ቋንቋ የለውም። ጆሮዬ ሁሌ ሁሌ ሁሌ ያንቺን ድምፅ በሰማ!

የሁለመናዬ ደም ሻህራዛድዬ ነሽ፡፡ ቃል የለም፣ ዝም ዝም ብሎ መደነቅ ነው አንቺን እያዩ በሌለሽበትም አንቺን እያሰቡ፡፡

ሻ ነብሴ፡- እንዳላመልክሽ ሰው ነሽ ይባላል፡፡ እንዳልተውሽ አንቺን ያላመለኩ ማንን ወይስ ምንን አመልካለሁ? ባታመልክስ ቢቀርስ እንዳትይኝ ደሞ 'አምልክ አምልክ' ይለኛል፡፡ 'ተምበርከክ ሽቅብ ተመልከት' ይለኛል፡፡ አጠገቤ ያለሽው አንቺ ከሆንሽ፡፡ አለበለዚያ ደሞ ሳጣሽ እስካገኝሽ ማቆያ ስንቅ አለኝ፡፡ አውስጤ መልኮችሽና ድምጾችሽ እና የምትናገሪያቸው ቃሎል ...

ሻ ናፍቆቴ፣ ሻ ጉድለቴ፣ ሻ ሙሳቴ! ሙሳትሽ ለሌለሽበት ሰዓት ጉድለት ሲዞኝ ይታይሽ፡፡ ግን አንቺ ወይ እኔ ወይ ሁለታችን ከኃይላችን የተነሳ በትዝታ ስትመጪልኝ በቂ ትሞይኛለሽ፡፡ አሁን ይህን ደብተር ሰዘጋ ሙሉ ነኝ፡፡ ሻህራዛድ ነብሴን!!!

ሻ ነብሴ፡- አንቺን መውደድ ያህል ቀላል ነገር፣ አንቺን ማወቅ ያህል ከባድ ነገር! እንዲያውም አንቺን መውደድ ያለ ነው፡፡ አንቺን ማወቅ ግን የለም፡፡ አንቺን ማወቅ ከልክል ስለሆነ ወደ ማመሳሰል እንሂድ፡፡ አንቺና ኢየሱስ ነብሴ፡፡ እሪ አንቺ ከየት መጣሽ? ልቤ ውስጥ የሁሉንና የሁላሁሉን ቦታ የሞላሽ የኔ ወልይ ነሽ፡፡

ሻ ነብሴ፡- በኔ ይሁንብሽ፣ ከሞት በስተቀር እዚህኛውም ይሁን እዚያኛው ዓለም እኔ ያንቺው ማንንም ምንንም አልፈራም (ይመ ስለኛል) አንቺን ግን እፈራሻለሁ፡፡ ደሞ አንቺን ቀን ፍራት አያስ ፈልግም፡፡ እፎይ! እንኳን እምፈራትን አገኘሁ!!

ሻ ነብሴ፡- ሻ ልቤ፣ ሻ ውስጤ፣ ሻ ውበቴ፣ እና ሻ ብርሃኔ፣ ያን እሸቴን አንድ ቀን የጮህኩበትን ስለነገርሽኝ ዛሬ ደሞ ካንቺ ጋር ላመሽ መጥቼ ከሱ ጋር አመሸሁ፡፡ ስንሊያይ እጅ ለእጅ ተሳሳምን፡፡ ዕድሜ ላንቺ!

ሻ ነብሴ፡- ዛሬ ማታ ግሮሰሪ ረዥም ምሽት ካንቺ ጋር አመሻለሁ ሰል ብቅ ብለሽ ሄድሽብኝ፡፡ ለካ ተራዬ ኖሯል፡፡ ለሌላው ሰው ብርሃን ሆኜ አመሸሁልሽ እልሻለሁ፡፡ ነብሴ ያውም እሸቴ ጋር ስንጫወት አማሸንና እጀን ስሞ ተለያየን፡፡ አንቺ ለኔ የምታበራልኝን ያህል እኔ ደሞ ለሌሎቹ ብርሃን ሆኜ አላመሸሁም መሰለሽ? ያም ሁሉ ሆኖ ግን ካንቺ ጋር ሩብ ሰዓቴ ይበልጥብኝ ነበር፡፡ ሻህራዛድ ነብሴን!!!

አሁን ወደ አራት ሰዓት ላይ ነው፡፡ ያን ሁሉ ጊዜ አንቺን ወክዬሽ ለሌላው ሰው ማረፌያው ስሆን ነበር እልሻለሁ፡፡ ቻው ፍቅርዬ!

ሻ ነብሴ፣ አንቺንኳ ማወቅ ማሰረዳት አይኖርብሽም፣ ብቅ ማለት ብቻ! ብቅ ብለሽ መሄድሽ ይበቃል፡፡ እኔን ደፋር ፃድቅ አድርጎኝ አመሸ፡፡

ሻ ነብሴ፣ አሁን ብው ብዬ ሰክሬ ነው ምፅፍልሽ (ደብዳቤ!) አንቺ ፀሐይ እኔ ሱፍ ከሱፍ ሱፍ ተፈት፡፡ አንቺ ኮከብ እኔ - ዓይን፡፡ አንቺ ውሃ እኔ ጥም፡፡ አንቺ እንቅልፍ እኔ ህልም??

ሻ ነብሴ እንኳን ማለቂያ መጀመሪያ የለሽም፡፡ ለኔ ዘላለሜ ነሽ፡፡ እና ማን ትሆኚ?

ታድዬ! (ባንቺ አባባል) ታድዬ በኑሮ ጉዞ አንቺን ማግኘቴ፡፡ ግን እኔ ያንቺ ወንድም አልፈራም እንጂ (እንበል) ብፈራ ኖሮ የሚያስፈራኝን ልንገርሽ?

ሻ ነብሴ ሳታጋጥመኝ ይህን ኑሮ አልፈው ቢሆንስ?

ውዴ ሻህራዛድ፡- ዛሬ ሳላይሽ ዋልኩ፡፡ ቀኑ ግማሹ ባዶ ሊሆንብኝ መስሎኝ ነበር ግማሹን ትውስታሽ ይሞላዋል፡፡

ቀኑ ጎደሎ ሊሆንብኝ ነበር ስልክ ደወልሽልኝና (ያውም ሁለቴ) በድንቅ ድምፅሽ ሞላሽው እየሳቅሽ፡፡

ድምፅሽን መስማት እንደሚያቅተኝ እንዴት አወቅሽ ግን!

እንዴት ደግ ነሽ! ጎዶሎውን ቀን ስትሞይው ይህ ሌላው የሻ ነብሴ ተአምር ነው፡፡ ያንቺው የራስሽ፡፡ የሁሌሽ፡፡

ሻ ነብሴ፣ ዛሬ እስክትመጪ ስጠብቅ ይህን ከመጀመሪያ አነበ ብኩት፡፡ በዚያ ዓይን ብታነቢው ቆንጆ የፍቅር ተረት ነው፡፡ በራሱ አባባል የተባለ፡፡

ሻ ነብሴ ምናልባት (ካስቻለኝ) የመጨረሻው ደብዳቤ አንቺ እና 'ወይዘሮ' በብዙ አይነት ትመሳሰሉብኛላችሁ፡፡ ከልማድ ውጭ እነብሴ ውስጥ እየኖራለሁ እናንተን ሳገኛችሁ፡፡

ዋ! ለወይዘሮ ደብዳቤ መጻፍ አለመቻሌ!

---------- // ----------

ሻ ነብሴ፡- አንቺ ሁሌ ያቺው አንቺ፣ ለኔ ሁሌ ሌላ ምስጢር ትሆኚልኛለሽ፡፡ አንቺ ባለሽበት ደሞም አንቺ በነበርሽበት ለኔ ያ ቦታና ጊዜ ደስና የደስ ደስ አለው ሁልጊዜ!!

ሻህራዛድዬ ስንት ቦታ አየሁሽ!! እና ሁሌ አንቺው ነሽ!! እና እቴዋ፣ እና እኔዋ (!) ነብሴ፡- አንዳንዴ ሻ ነብሴ፡- እዝኄር ራሱ ተወራርዶኝ አንቺን ላከሽ (በስሜቴ ውስጥ) ብል እንካ ሳቅ ድፍረት ለሌላው ማዘን በሌላው መሳቅ በላ!! በላ! የኛ ነብስ አለኝ፡፡

"እስቲ አንድ ቀን አንድ ቃጭት አንድ ደቂቃ ከሻራዛድ እኩል ሁን፡፡ አለያም አምልካት እኛ ላንተ የላክናት ናት፡፡ ያውም እግረ

መንገድዋን አጋጥመሃት እንጂ (ታድለህ!) እሷማ ገና የትና የት የምትሄድ ስንትና ስንት የሚጠብቃት...''

ሻ ነብሴ፡ ለካ አንድ ዕድሜ ሲደርሱ ለራስ መፍራት ከተራገፈ በኩዋላ ለሚወዱት መፍራት፤ ያውም ከኛ ይበልጥ ጠንካራ ሆኖ፡፡ ሻህራዛድ ሆኖ!!

በሌለሽበት

እቴዋ፡ ካንቺ የተማርኩት አለ፣ ካንቺ ጋር መሆን ይበልጥብኛል እንጂ. በሲጋ በሌለሽበትም ካንቺ ደግነትና ቤነኛነት ሙሉነትና ፀሐይነት ቁጤማነት ሰጥተሽኝ ወስጂ ልቤ ውስጥ ቆልፈበት የነበረውን አወጣውና ከሱ ጋር እቆያለሁ፡፡ ያቆየኛል፡፡ ለምለም ሣር እስኪደርስ ጭዱ በራውን እንደሚያቆየው፡፡ ወይም ፀሐይዋን ሲሞቁ ቆይተው እሷ በሙቀትዋ ያጠራቀመችውን ባትሪ። ትውስታ ትዝታ ወደ ቅድም ገልመጥ መልከት ብዬ ከዚች ከምጥፍባት ደቂቃ እስክሪፕቶውን እንደጋባ. ፈረሰ ቶሽ ብዬ ባቆመውና ቆም ቢል እና ገልመጥ ብል ምን አያለሁ? ያንቺን ብርቅርቅ ለምለም ድንቅ ሥጋና ብርሃንን አንድ ላይ የያዝሽ...

እቴዋ ሻ ነብሴ፡ በሌለሽበት ነብስ ለነብስ ሆነን ስለሚታየኝ፣ ያኔ ታላቅ ነሽ በኔ ቤት፡፡ በኔ ልብ

ይህን ደስ በሚል ልንገርሽ በታሪክ ምላሌ

Qeiz Roleigh – Knight of the...

አሁን አብረሽኝ በነበርሽ በሳቅሽ በሳቅኩ በሳቅን፡፡ የሳቃችን ባለድምፅሽ መብረቅ ጣራውን ቀዶ ሃዩ ሰማዩን በሰነጠቀው፡፡ ለኔ ያን ያህል ሀብቴ ነሽ፣ ለኔ ያን ያህል ፀጋዬ ነሽ፣ ለኔ ያን ያህል በረከቴ ነሽ፣ ለኔ ያን ያህል ድንቅ እጣዬ ነሽ፡፡ አንቺ ግን ላንቺ አንቺ ነሽ፡፡

አንቺ ላንቺ ለውስጥሽ አንቺ ማን እንደሆንሽ እንጂ... ይኸኔ ስሜትም አያሰጥሽ፡፡ ላንቺ ለውስጥሽ ድብቅ ስውር የሆነችዋ የውጭዋ አንቺ፣ እሷ ናት የኔ ሻህራዛድ። ስለሷ ነው ሁሌ የምጥፍልሽ ስለሷ ነው የማታውቂ፡፡ (ሁለታችሁ አንድ ናችሁ)

እሷ ለራሷ ተአምር ነገር፣ የጠፋሁ መንገደኛ ባጋጣሚ አጋጥሚያት ቢጨልም ብርሃን ሆናኝ ቁጥር የሌለው ፀጋ ሰጥታኝ እኔ ዕድል አገኘሁና ነው እንጂ ያቺ የኔ ተዓምር፣ የለገሰ ተአምር፣ የአሰፋ ጉያ ተአምር እስቲ ለሰንቱ ናት? እንዲህ ብለሽ አክብሪያት አድንቂያት፡፡ በብዙዎቻችን መሀል ነው ምትኖሪው፡፡ ምትውለው ለብዙዎቻችንም ደስ ትለናለች፡፡ ቀኑ እሷም ባትኖር ይጎድልብናል

ለያንዳንዳችን በየበኩላችን፡፡ እሷ ደሞ እሱን ታውቃለች (በምኗ እንደምታውቀው እንጃ)

ለኔ ለሌሎቹም እንደየሚገባቸው ዳር የለሽ ትሆንብናለች፡፡ እኔ ታድዬ ነቃ ብዬ በሚያይ ዓይን ባየሁዋት ቁጥር የምትታይ ናት፡፡ ሸ. ዓይን በኖረኝ ለሷ! ዓይኔ እሷን ሳያይ ጨልሞ ቢሆን እና አውቄው በነበር፡ ካለመፈጠር ካለመኖር ካለመሳቅ እኩል ጠላመኝ፡፡

ደግነቱ (ያጋጣሚያዊ) ደግነቷ (የሷ) ደግነቱ (የኔ) ተናገረች ሰማኋት፡፡ የደረሰችኝ ሎተሪ ናት፡፡ ድምጿን ነው፡፡ አይ የሷ ድምፅ! እዚህ ውጭ ሆነች አቤት! አቤት ድምጿ! አቤት ድምጿ! አቤት! አቤት! አቤት!

ድምጿ ለጆሮዬ አቤት ሲጣፍጥ! አቤት ልብ ሲያጠፋ! አላሁ አክባር! ቢል በድምፃዊ ድምፅ እና አማኝ ቢሰማው ከዚያ ያርቃል ልቤ እስኪጠፋ ድምጿ የሷ፡፡ ስትናገር ስትስቅ ስትጣራ ስትተነኩል፡፡ ያ ተንኮል የኔ ገነት!

እሷ ለራሷ ወሰን የላት፣ ቃላት በአቅማቸው ከድንጋይ ውርወራ አይርቁ፡፡ ወሰን የለሽ ናት አላህሽ ናት ለኔ ሁሌ! ሁሌ! ሁሌ!

(አሁን እሷን ተሰናብቼ ወደ አቶ አጋፋሪ ወዘተ)

ሰውየውና ኩረዳይቱ

ስድሳ ዓመቱ ነው። ኧረ ለራሱ መስታወት ካየ ዘበን የለውም፡፡ ሴት ጭን መሃል የነበረው ገነት ምን እንደሆነ ሊያስታውሰውንኳ ይርቅበታል፡፡

እና እሷ ድንገት ከተፍ አለች፡፡ የውብ ኩረዳ ሥጋ ለብሳ የሳቅ ብርቅርቅ ጀንጥላ ዘርግታ ብቅ!

ሰውየው ሳያታወቀው በሷ ስልጣን (እሷስ ስልጣኗን መች አውቃው?) የውጭ ዝገቱን የውስጥ ጥቀርሻውን አራገፈ፡፡ ነብሱን ጠራረገ ወለወለ፡፡ ለገዛ ዓይኑ ቆንጆ ሆኖ ታየ፡፡ በአባ ኩኩሉ ዜማ ንጋቱን ለገዛ ራሱ አበሰረ ''ሻህራድ ፀሐይ ከነጋችልኝ እኔ ውብ ምድር ብሆን ነው'' ብሎ አሰበ፡፡ አለ ሙሉ ስሙን ጠርቶ ስብሐት ለአብ ዝነኛ ፊርማውንም አሰፈረ፡፡

24፡7፡80

ሻህራዛድ ነብሴ መርከቤ ከንፈ፡ ዛሬ ደሞ ሌላ ተዓምር ደረሰ፡፡ ትከሻ፣ አንገትሽና ጉንጭሽ መሀል ቁጭ ብሎ ነበር የኔ እጅ (ታድለ!) ከካዛንችስ ወደጥያሳ በሊምንቺኖ ስንሄድ ሦስቱም እጂን መሀላቸው አደረጉት፡፡ እና ድንቅ ሰው ሆንኩ! ገነትን አቅፌ ሄድኩ፡፡

ሲመስለኝ ሻ ፀሐይ ለምለም፣ ሸ ዓመት ቆይቼ ሳይሆን አይቀ ርም። እኔንጃ! ከደቤ ቤት ወደ ጊዮርጊስ ስንሄድ ግን አይ አንቺ ከቃላት ውጪ እና እልቤ ውስጥ ወይ አንቺ!!

ሻህራዛድ ነብሴ፣ ዛሬ ማታ ከሸናሸ ዓመት ናፍቆት (በኋላ በአንቺና በአላህ ቤት አንድ ቀን ይበላል) ልፅፍልሽ ልሞክር።

ሸናሸ ዓመትን ለመድኩት። በየቀኑ አንቺን ማግኘት በሰልክ ድምፅም ለኔ አንቺን ማግኘት ያህል ነው። ዛሬ ግን ከሩቅ ሳይሸ ልዩ የራስሽ አረማመድም የለ በሰልክ ስሰማው ከሌላው ውበትሽ ተለይቶ ብቻውን ስሰማው ከውበቱ ብዛት ሌሎቹ ውበቶችሽ ሳያስፈልጉት ብቻውን በሰልክ ድምፅሽ ብቻውንኮ አንቺን ያቀብለኛል!

ያም ሁሉ የለ። እብደትሽን ፈገግታሽን አልመሰልነትሽን፣ ያን ሁሉ አጥቼዋልኩ፣ አመሸሁ፣ አድር ይሆናል!!

ማነሽ አንቺ፣ ሴት የለችም ካልኩ በኋላ ሴት ሆነሽ የመጣሽ?

ከዚያም ሌላ፣ ማነሽ አንቺ እዝኄር የለም እያልኩ በባዶ ሰላም መኖር ስጀምር ሰጋ ለባሽ እንደኔው ለሁሉ የኑሮ አደጋ የተጋለጥሽ ሆነሽ የመጣሽ ማነሽ?

ሻ ነብሴ፣ ዛሬ አብሬሽ ማማሽ ዋልኩ። ሽማሽማ ግርሰሪ ሆኜ ሳነብ ማን ከተኑ ይላል? የነብሴ ወንድም። ምን ዓይነቱ ሰውዬ!

ለነብሴዋ፣

ወይ አንቺ ልጅ! እየናፈቅሽኝ አስቸገርሽኝኮ። ናፍቆትሽ ግን ካንቺ ጋር ከማስታውሰሽ ጋር ስለሆነ፣ አቤት ደስ ሲል አንቺን መናፈቁ!!

ይኸ እንግዲህ ያየሁት ሀገር ሲናፍቀኝ ነው። ከከብ ዓይኖችሽ፣ ብርሃን ፈገግታሽ (Vino) የቁጠማ ለምለም ጠይምነትሽ፣ "ተንከሰሰኛ ልጅና ጤነኛ አዋቂ" መሆንሽ፣ እና ውስታ የማይቆጥር ደግነትሽ...

ሻህራዛድ ከከቤ መርከቤ፣ ያላየሁት አገር ሲናፍቀኝ ብታይ ደሞ የሚያንገበግብ ናፍቆት ነው፣ ስዩም ተፈራ ሦስት ቀን ርቦት ደምበኛ ቁርጥ በያይ... የማይከፋው ናፍቆት ነው፣ መከፋትን አልፈዋለሁ መሰለኝ(?)

ናፍቆት ከመልክሽ ከድምፅሽ ከውጭ ሆኜ ከማይሽ ሻ አልፈ አንቺን ሻህራዛድ አንዴ ባየሁሽ! አንዴ ብቻ! አንዳንዴ ብቻ!... እንደማይቻል የታወቀ ነው። እየታወቀም ናፍቆቴ ነው።

ከከቤ መርከቤ (የነገ ናፍቆቴ)

አብደላ (ትላንት አሱና ባሴ ጋር "ቢያድግልኝ ሆቴል") ለወር እዚያ ሂጀ እንድፅፍ ሲጋብዘኝ ቀድሞ የታየኝ በዚያ ተፈላጊ ሁኔታ ስፅፍ አልነበረም።

ድንገት ሆድ አንጀቴን የሸመቀቀኝ እዚያ ብሔድ አንቺን ማጣቱ እፊቴ ድቅን ሲልብኝ ጊዜ ነበር። ይኸ ነሽ እንግዲህ አንቺ ለኔ። ተገድጄ ካልሆነ በጣ ራሴ ፈቅጄ ከሆነ፣ አንቺ ርቀሽኝ ከሚሆን እንኳን ፈፅሞ ሊያሱሽን ማማኘት ይቅርብኝ። ግና ዘሮ ዘሮ መቅረትሽ ሳይቀር ሻህራዛድ ነብሴ ሻ የውስጤ...

---------//--------

ይህን ስፅፍልሽ ከሰለሞን ቆንጆ ጋር ስላንቺ ብዙ ዓመት ተወያየን (ከነሩይ ቤት እስከ እኔ ሰፈር) እና አሁን ይኸውልሽ (እርግጠኛ አይደለሁም) አንቺ ከሸምሽኝ በሁዋላ ሳይሆን አይቀርም እንጃልሽ! በሂድኩበት ሰዎች እጄን ይስሙኛል። እና ድሮ አልፎ አልፎ ሲደርስብኝ ይቀፈኝ ነበር። አሁን ግን ካንቺ ጋር መዋሉ ካንቺ ስልጣን መቀበሉ ይሁን እንጃ አይከብደኝም።

ይህንንም የጣፍኩልሽ አንዱ (አፈርድሜ ስጣ) እጀን ወስዶ ሳመ እጀን መሳሙን ተቀበልኩ።

ይኸኔ ሦስተኛ ሚዜ ሆነሽ የት ነሽ? እኔ አሁን (አፈርድሜ) ናፍቆትሽ መጣብኝ። ሳቂታ እንባም ዓይንሽን እያበራ የመብረቅ ያህል ድንገት ነው ሁሌ ፈገግታሽ ብልጭ! የሚለው ከጠይሙ ሰማይ ፈትሽ

ኤድያ! ተይው ሻ ነብሴ፣ ሁሉንም ለምን አልተወውም? ቃላት መተርተርና ማሰለፍ ነው እንጂ እውነቱ ቃል በሌለሽበት አልሽኝ ውሰጤ።

ወየው! ምን ይሻለኛል?

----------//---------

ከከቤ ነብሴ፣ ኑሮ ገቢያ ቢሆን ካንቺ ጋር ስለሰነበትኩ አሁን ዜን የምታረገው ነገር ይታየኝ ጀመር። በተለይ ድንገት ብድግ ብሳችሁ ስ ወሰኑ እና "ቢቀርስ!?!" የሚል አይነት ጉልበት አሳችሁ፣ እና የምወዳቸው (እና የሚያውቁኝ) ጓደኞቼ ደሞ እኔ ምወዳችሁን ዓይነት ይወዷችሁዋል ሁለታችሁንም!!

አንቺን ይመስል ቴምር እያንከሽ "ይጣፍጣል- ይመራል"... ማንስ መጣ ማንስ ሂደ ምንስ ተገኘ ምንስ ቀረ ምንስ ምን ሆነ ማንስ ምን አደረገ ምንም ልዩነት ላያመጣ። ከሻ ነጻ ፈገግታና እሳንቲ በስተቀር!

ይህ እንግዲህ የኔ ወንጌል ነው። ሲቀጥል፡ በግድ ለኔና ለልጆቼ መሥራት ከሚኖርብኝ ሰዓት ውጪ አንቺ!

አብረሽኝ ስትሆኝ ኑሮ ድንቅ። ኑሮ በምንም በማንም የማይለወጥ የማትለወጪ

ስትለይኝ ትዝታሽ ድንቅዬ ትውስታሽ በምንም የማልለውጣት

ኑሮ ገበያ ቢሆን

ደግነቱ አንድ ገበያ የለም! ያገኘሁሽ ሁሉ ለሁሌ ልቤ ውስጥ ነው። የሰጠሽኝም ሁሌ ልቤ ውስጥ!

ነብሴ መልኬ ውዴ መውደድ እብደቴ ናፍቆቴ ነሽ። አቤት! ዛሬ አላገኘሽ መስሎኝ ናፍቆቴ እየባሰብኝ ... ከተፍ አልሽ በዕብደት ላይ ዕብደት ሞነሽ። አቤት ያኔ ማማርሽ!!

ማመንታቴም ነሽ

1. ላንቺ ስል
2. ለኔ ስል

I disturb the universe to try to reach you. Let me now retire from my body

ተደበላለቁ ቀንና ሌሊቱ እድና እጅ ተጠፋፉ።

These days my life is running as if I was the teacher in the Alexandria DARCY (By) Quartet

ሻ ነብሴ፣ ይኸውልሽ ባሴ የሚሉት ጓደኛችን ነበረ ሁላችንን ያያል በየጠባያችን የሁላችን ይሆናል። እሱ ያያል እሱ አይታይም ሁሌ ባ ንል እሱ ፊት እኛን መሆን ደስ ይለናል ባንቺ በኩል እንጃ በኛ ግን The Invisible Man

---------- // ----------

1983ዓ.ም

ዛሬ ደሞ ሌላ ዛሬ! እቴዋ ዓይኔ ነሽ አቤት ዓይንሽ! አቤት ደስ ሲል! ባንቺ ዓይን መታየት ፀሐይ እንደ መሞቅ! ስታይኝ ስትሞቂኝ!

ማነሽ ከነወይን ፍሬ መልክሽ ማነሽ አብሬሽ ስሆን ፀሐይ ውስጥ ደስታ ውስጥ ፍቅር ውስጥ የምታስገቢኝ ማነሽ?

ነብሴ ነሽ፣ ፍቅሬ ነሽ። እኔ ግን አውቀዋለሁ እቲዋዬ አንቺም ከ ታውቂያለሽ የኔ ወይን ፍሬ መሳይ ጠያም ብርሃን ነሽ። ውስጥሽንማ ስታውቂው አንቺ ላንቺ አንቺ ነሽ። ውጭሽን አታውቂውማ!

አቤት ውጭሽ ከውጭ ሆኜ ሳየው ማማሩ! ካንቺ እኩል የሚያምር ተፈጥሮ አያውቅም ለኔ ለስብሐት ለአብ።

ካንቺ እኩል ቆንጆ ነገር አለንዴ? ለኔ የለም። እየበዛሽ እየሰፋሽ ትሄጂልኛለሽ። ወይ አንቺ!!!

ዛሬ እሁድ

እቴዋ ሻህራዛድ (ድሮ ቀረች ሻ ነብሴ ልጅ ነበረች ለኔ አሁን ሴት ሆነች) ስለዚህ ዜናን ባንድ በኩልዋ ልስጥሽ ጠብቂልኝ። ይህን ልፃፍና አንብቢውና የመሰለሰሽን አንብቢላት (ንባሪያት) በተለይ

እሱን መጠበቅ ወዘተ እርሺው። ሻ ሆነሽ ከዜና ጋር ሁኚልኝ። እርግጠኛ ነኝ እኔ ካንቺ ያገኘሁትን እኩል ታገኛለች ካንቺ። እንደሰዎች ስንሆን እንደሴቶች ስትሆኑማ! አባት አይምረጥ እንጂ ለልጁ መመኘት ይችላል። እኔ እሷ ካንቺ ብዙ ብዙ እንደምታገኝ እርግጠኛ ነኝ።

ሻህራዛድ ግን ይህን ያነበብሽውን ዘወር አርገሽ እንደ መጋረጃ ሻህራዛድ ሁኚላት ያኔ ስንቅ ሆንሻት። "ያኔ ስንቅ ሆንሻት" "ያኔ ስንቅ ሂንሻት" "አጋፋሪ እንደሻው ስንቁ የሚሉት የዕድሜ ሙሉ ስንቅ ይዞ የሚመራቸው።

አደራዬን ከሜንኩብሽ በኋላ ወይን ውበቱ የፊትሽ ከአበይ ተስፋዬ ጋር "ወይኒቱ" የምልሽ (አንዷ ነብሴ ከብዙዎቹ አማር ተስፋዬ "ወይኒቱ" ባለ ቁጥር መልክሽ ወይን ለነብሴ ደሞ የመሳቅና ሰው የመሆን ወይን የምታጠጪኝ። ያውም ሆን ብለሽ አይደለም። ካደረግሽው በሁዋላ ግን ይታይሻል።

ዛሬውኑ

ዛሬውኑ Chap II

ያው እየሆንም እየተለወጥንም ነው ምንሄደው ጉዞውን። ያው ያቺ ልጅ ጓደኛዬ እየሆንሽ እያለሽ ደሞ አንዲት ሴትዮ ሆነሻል። ነሽ። ደሞ ቁጥ አላቸው ሴትዮዋ! አንቺ ግን ያኔ ቁጥ አልነበረሽም እኔ ሳይሽ ወይኒቱ ነብሴ።

ዛሬውኑ Chap III

ታምቆ ቆየ መሰለኝ። አባት ነኝና ልጄን አሰቀደምኩ አንጂ ከተረፈሽ እኔ ደሞ ማወቅ እምፈልግ ለማወቅ መጠየቅ አንቺን መጠየቅ እፈራለሁ። አሁን ስትበቅል ስታብብ የማያትን ሴትዮ ራሷንኳ ራሷን ልታውቀው ትችላለች... ግን አንቺ ነች። ታድ ለሽ! ታድዬ!

ዛሬውኑ Chap IV

ሳስብበት ጊዜ እኔን ላንቺ እንደ መጽሐፍ ቁጠሪኝ። በፈለ ግሽበት ሰዓት የፈለግሽውን ገጽ ማንበብ ሙሉ መብት የሰጠሁሽ። በጊዜ ጎዳና ስንዝዝ እንኳን መንገዳችን ተጣናኝ ሲለያይም አይከፋንም መንገደኞች ነና! ፈገግታሽ ዓይንሽ ሁለመናሽ አንቺ እኔ ውስጥ ያለሽው።

እቴዋ ፍቅሬዋ በኑሮ ጉዳና ስንዝ ሁሌ ፍቅር እንደያዘኝ መውደድ ባሁኑ ቦታና ሰዓት አንቺ ነሽ ፍቅሬ። ደሞ ትናንት ልብሶችሽ፣ ቦርሳዎችሽ፣ ጫሚዎችሽ፣ በሰልሽብኝና ይህን ይህን ማየት ጀመርኩ። አንቺ ላይ።

ወይኒቱ! ስላንቺ ምን ይባላል? እንኳን አየሁሽ እንኳን ሰማሁሽ እንኳን አብሬሽ ሆንኩ። ካንቺ ጋር መሆን መባረክ!! ወላሂ! በፈገግታሽ እሞላለሁ በብልጭታው ትርክክ ያደርገዋል ውስጤን። ፈገግታሽ ብልጭ ሲል ብልጭ ሲልልኝ ፈገግታሽ ከጠይም ሟት የሚበለጭ ወሐይ ያንቺ ፈገግታ ዓይኔ ላይ ሲነጋ ፈገግታሽ አንቺን ቀድሞ እንደ ታፈር ሲበራልኝ

ወየው! እኔ የለሁበትም! ከፈገግታው በስተጓላ ሻ ራሷ ትሆንና!

"ወየው አባዬ በጸሙ ይጠጣል" ኩኩዬ ያለችው። አንቺ ወይን እሷ እንኩይ! ስወድሽ!!!

እቴ ወይኔ ልዋል
በፈገግታሽ ብርሃን
በፈገግታሽ ብርሃን
ሳስብሽ ተስፋ ነሽ
ሳገኝሽ ሰጠታ
ዓይኖችሽ ዓይኖችሽ
ሲቀባበሉ ብርሃኑን ከጥርሶችሽ ይነጋል
ልቤ ውስጥ ውበትሽ
አንችኮ ትታያለሽንጂ አትነገሪም። ልቤን ውስጤን ታሚኖለሽ ከዚያ ጋር ደሞ እንዲህ እያመምሽኝ ሁሌ ብኖር ደስታዬ
አቤት ደስ ሲል አንቺን መጮምገጥ!!
ይመስገን፣ አንቺ እንኳን ያልቀረሽብኝ! አቤት እንዴት ይጨልም ብኝ ነበር! የኔ ጠይም ብርሃን! የኔ እብደት የኔ ደስታ

Mood ይለዋወጥ እንጂ፣ ጠግቤሽ አላውቅም ሰልችተሽኝ አታውቂም። አትጠገብ አትሰለች ነሽ ለኔ። ታድዬ!

እና የሚመላለስብኝ ሃሳብ፣ እትያልታየና ብርሃኑ እኔና አንቺ "ብውአን ናቸው የኑሮአቸውን ትንቢት ሳያውቁት የሚጥፉ!" ወላሂ!

ከተራ (ደመራ) ነገ ጥምቀት። ልቤ ውስጥ አንቺ። አንጀቴ ውስጥ አንቺ። ዝቅ ብሎ አንቺ ወላሂ አልሞተም። ሌላ ቀን ማታ ስጥፍልሽ። ብቻዬን ነኝ። መቶ በመቶ። እጠራሻለሁ ትመጫለሽ እወድሻለሁ ትፈቅጂያለሽ። ትታቀፊልኛለሽ! የምኞቴ ነሽ። የልቤ ነሽ። እቴዋ ፍቅሬዋ እኔ ለኔ ለራሴ ነፃነት አወጀኩና በውስጤ ውስጥሽን አገኘት- በምኞት። ያዝኳት- በምኞት አቀፍኳት- በምኞት... በምኞት ከዚያማ አቶ ሼክን ቢሆን አልፈራትም እንትንሽን።

በሚቀጥለው ኑሮማ እንገናኝ Who Cares? I love you! For me the unreachable እወድሽ! እንኳን መገናኘት መንጠራራት እማይ ላክሱበት አገር ተፈጥረን፣ እኔናንቺ ግን ልብ ለልብ አንድ ነን። እኔ

ልሙትልሽ! (እብደቴ ነብሴ ገና ዛሬ ለሰው ሞትኩ ላንቺ ሞትኩ (???) አቤት ስታምሪኝ! አቤት ስጎመዥስ!

አሁን ለኔ ከመጮምገጥ እኩል የለም። ልጎመዥሽ ብቻ!!! እባክሽን ልጮምጅሽ። ይፈቀድልኝ።

እቴዋ ወይኔዋ ፍቅሬዋ የመፈጨረሻዬዋ እናም ደስታ ፍሰሐዬዋ ባንቺ የሰከረች ነብሴን ላንቺ በዚች ደብተርሽ እጥፍልሽ።

ወይኔዋ ለፈለግሽው ሰው ገልጠሽ ማሳየት የጣፍኩልሽን ሁሉ ማስነበብ መሙሉ መብትሽ። ለዚሁም

ፈርማችን ባለዝነኛው።

ዛሬ

እቴዋ፣ ሳናስበው ይህ ክቡር ብራና የኔ Diary እየሆነ ነው። የምጥፈው ለኔም ላንቺም ይሽውልሽ(ኝ)

ኢዩ ሽክን በዚያች ቀውጢ ሰዓት እኔን ቢያገኝ ኖሮ (ሃያ ዓመት የምበልጠው) አይሰቀላትም ነበር። ለየትኛው? ለየትኛው መንግስተ ሰማያት ይልቅ ሂድ ከመግደላይቱ የናትህ ሞክሼ ጋር!!

አሁን ሳውቅ ጠይቂኝ ቢያሰኝሽ እንጂ አልፃፍ ፍቀጂልኝ ይላል ወንድምሽ አፍቃሪሽ። ምናልባት ፈገግታሽን ፍለጋ!

ዛሬም ዛሬ

የልቤ ወይኒቱ የምኞቴ ወይኒቱ የተስፋዬ ወይኒቱ ከንግዲህ እንደበፊቱ ልጥፍልሽ አፈልጋለሁ። ግና በፊደል በወረቀት ሳይሆን በድምጼ በጆሮሽ ይሁንልኝ። ፍቀጅልኝ። ምክንያቱም ከንግዲህ ዓይኔን የሚያጠምደው ልቤን የሚያጠፋው ፈገግታሽ ነው። ብልጭ ሲል። ከንፈርሽ ነው። ክፍት ሲል። ዳሌሽ ነው ወዝወዝ ሲል። ነብስሽ ነው ያን ሁሉ ዘልቆ ብልጭታው የሚደርሰኝ።

ትንሽ ትሁን ትልቅ አላውቃትም አንቺዋ እኔን እንደምትሞላኝ ግን አሳምሬ አውቃለሁ። ወላሂ! የትላንት የነገ ሌላ ነው። የዛሬ ግን ልቤ ውስጥ አንጀቴ ውስጥ ሐሳቤ ውስጥ እኔ ውስጥ ያለሽው አንቺ ነሽ። ወላሂ!!

የካቲት 9(?)

አንቺ በኔ ዓይን አንቺ ነሽ። ምን ትመስያለሽ? (ምንድነሽማ አይነገርም ቃላት የሉትም)። ቁጤማ ትመስያለሽ ወይን(ም) አበባ ትመስያለሽ። ድምፅሽና ፈገግታሽ አብረው እልቤ ውስጥ ጥልቅ ሲሉ ደሞ ቀስተ ደመና ትመስያለሽ። ነብሴ ውስጥ ሆነን ስናይሽ።

Dr Faust ሆኜ Mephistopheles መጥቶ ቢፈታተነኝ ነብሴን እሸጥለት። ወላሂ!

ሌላ ተከታይ ቀን ካንቺ እኩል ቆንጆ ሰው አበባ ኮከብ ጨዛ የለም ለኔ ዓይን። ደሞ ሥጋ እየሆንሽ ነው። ጡትና ወገብ ቂጥ

እየሆንሽ ነው፡፡ የለንም እኔም የለሁ አንቺም የለሽ አንቺ ግን አለሽልኝ ከነአንትንሽ፡፡ ከዓይንሽ ተነስቶ ከንፈርሽን ፈልቅቆ ሳቅሽን የሰማ ይሰማ፡፡ ሳቅሽ ጆሮዬ ውስጥ የነጎት ድምፅ፡፡ ስወድሽ! አሁንማ ሥጋ እያለበስኩሽ ነው፡፡ ወየውልሽ! በምኞቴ ሳቅፍሽ! ፍቅሬዊ ፍቅሬዊ፡-

----------//----------

ይድረስ ለእቴዊ ነፍሴ
የተላከ ከኔ ከራሴ

ዛሬ ከሰዓት ለኔ ከጎነት ተስፈንጥራ የመጣች ናት፡፡ አንቺ ጎነት ሰንጎባ የሚይለግሉን፣ ውብ ውቢቶች ተጠቅልለው ነሽ)

ማማሽ ቀን ሙሉ
ሰቅይ ሰዓትን እንደሚያስረዝም
ደስታ ሰዓትን ዛሬ አረዘመልኝ፡፡
ድንቅ ውሲ
ይላል ትንሽ ትሁት አገልጋይሽ ሰብሐት
P.S ማማርሽ ከነሰውዬሽ (በነገራችን ላይ አሪፍ ሰውዬ ነው)
በዚች ደቂቃ ብቻዬን እኔ አሌክሰ ቤት ሊመሻሽ ሰል)

እንግዲህ መጣሽ፣ ልቤ ውስጥ ገባሽ፣ ዓይኔ ውሎውን ሲያይ፣ ፍጥረት ሁሉ ውበት ካንቺ ተውሶ ለብሷል፣ ብቸኛ ሰማይና ባሕር ዛፍ፣ እዚያ ነፋስ፣ ሰማይና መሬት መሀል በረሃሙ በቀስታ ይወዛወዛል፣ ጠላቂ ፀሐይና ረዥም ጥላ መሀል ይጫወታል፡፡

እሱ አንቺን ይመስላል ውበቱን ካንቺ ተውሷል አለዚያ አይታ የኝም ነበር፡፡ (አንቺማ ምን ትመስያለሽ!! አንቺን፡፡ ከዚያ ውጭ ውበት የለም ለኔ በንዲህ ዓይነት ሰዓት፡፡ ያንቺ ሰዓት፡፡ እውስጤ ብዙ ብዙ ብዙ ሰዓት፡፡ ከቁጥር ውጭ!

ነብስሽ ነብሴ ላይ ጥላዋን ትጥልብኛለች
የዓይንሽ የከበብ ብርሃን ጥላዋን
የፈገግታሽ የጨረቃ ብርሃን ጥላዋን
የጉንጮችሽ የለምለም ቁጤማ ጥላዋን
የድምፅሽ የነደል ማሚት ናፍቆት ትውስታዋን
የዕብደትሽ ዝላይ ዘላይ ጥላዋ ሥር

ማረፍ ለኔ ሲኦል ውስጥ ድንጎት ያጋጠመችኝ ገነት ዛፍ ሥር ማረፍ፡፡

ደሞኮ እኔ አቶአን ትቀሰቅሺብኛለሽ፣ ብዙ ጊዜ! ለምሳሌ አሁን አሁን መሽቶ አብዛኛው ሰው ቤቱ ገብቶ እኔም ልተኛ ልዘጋጅ ሰጋደም ከጉፍ ትይልኛለሽ ፈገግታሽን ለብሰሽ ለብሼሽ እጋደማ

ለሁ፡፡ ሰጋዬን ለእንቅልፍ አሰረክባለሁ፡፡ ስተኛ ለብሼሻለሁ፡፡ ልብሱና እንቅልፉ አንድ ይሆኑና በህልሜ አየሁሽ (ሁለቴ ብቻ!!)

ህልምና ሎተሪ እፈለጉበት ይወድቃሉንጂ ሲጠሩን አንሰማ ስንጠራቸው አይሰሙን፡፡

የኔን ህልም አባርሬ ታዛኙ ህልም በገዛሁ! ሁሌ በህልም ሰዓት አንቺን ብቻ አይሽ ነበር፡፡ ያኔ፣ እኔ እያወቅኩ ሳይሆን ሳላውቅ አለሙ ሁሉ አንቺን ይለብስልኝ ነበር!!

ሻ ፀሐይ ሻ ነብሴ ሻ ውዴ መውደዴ ጠይም ቁጤማ እየውልሽ፣ ስለማንበብ ይሁን ስለመጻፍ ግድ ስለሌለሽ በየት አቋራጭ ቀደምሽኝ?

እብደት የኖህ መርከብ፡፡ ዕብደት የኮሎምበስ መርከብ፡፡ ዕብደት ሻህራዛድ ፀሐይ ነብሴ ያንቺ ፈገግታ ከዓይን ይሁን ከከንፈር ከየት ይጀምር እንጃ የዓይንም የከንፈርም ፈገግታ እኩል ብልጭ ሲልብን ያኔ ነብሳችንን

ሻ. ነፃ እብደቴ እብደትና ሳቅ ስፅፍ ስፅፍ ስፅፍ ኖሬ አንድ ቀን አንቺ መጣሽ እንደ አራዊት አለመድሽኝ እብደትና ሳቅን ኖርኩት!! አሁን ላንቺ ምን ይዋልልሻል? እንዲህ ስልሽ ስትስቂ ይታየኛል ግን እውነቴን ነውኮ!

"እስቲ የሳቅ ዳውላዬን አስቀድሙልኝ ጭነቱ እንደሁ አይቀር ልኝ፡፡ ገጣባ አሀያ በወፈፌው ጠበቃ አፈቀላጤነት(T!) "ተአምረ አቶ አ" (TT!!)

ዛሬ ሥላሴ
ሻህራዛድ ነብሴ

ለካ እውነትም ነብሴ ነሽ፡፡ ለራሴ ልነግረው የምፈልገውን ላንቺ ባልነግረው ያመልጠኛል፡፡ ለዚህ ነው ለካ ምጥፍልሽ (አንዳንዴ) (ይህን የምጥፍልሽ ባህሩንና መሰንቆውን እየሰማሁ ነው አፈርድሜ ሆኜ!!) እና ስለ ወሎ ማውቀውን እነግርሽ ያልኩት ብዙ ነበር ግን ጭራሽ እያስፈልግሽ! አንቺ ለራስሽ ባቋራጭ ደርሰሽበታል፡፡ ወይ አንቺ ራስሽ ነሽ!

ኤድያ! ላንቺ ምን ይነገራል!? ተጠማቺሽ እንደማታ እሳት ነብሴን ሳሞቅ እንጂ!! አቤት ስታሞቂኝ ስታብሪኝ! ይህን ስንቴ ደጋግሜ ጥፈልሽ ይሆን? ግን ከዚያ የባሰ ስንትና ስንቴ አንቺ ዘንድ ያንኑ መልኬን ለብሼ እቀርብ ይሆን?

አንቺ ግን ባገኘሁሽ ቁጥር ሌላ ነሽ የዝሔር ቀኖች የሚመሳሰሉትን ያህል (ፀሐይ በመውጣቷ በመግባቷ) እና የሚለያዩትን ያህል እና ምን ያህል ይለያያሉ፣ ሻ ነብሴ! እንደዚያ ነሽ

ሃሳብ ቢራቢሮ እና ዶክተር ኤሊ ድንጋይ ልብሱ "ትዕግስት ትዕግስት ናት" አሉ ዶክተር ኤሊ። "እንደኛ ናት ቀስታ ናት ጉታጉታ ናት"

ሸካራ እንባታቸውን ጠምዘዝ፣ ስዕል መሳይ አይናቸውን ከብለል እና ከንፈ ዓይናቸውን ሸውረር!

"እና ከተቃራኒያችን ጋር ካልሆነ መኖር ያለ አልመሰለም እስካሁን" ዘወር ሸውረር ብለው ደራሲውን መልከት "በራስህኩ ልታየው ትችላለህ።

"ነብሴ ሰማይ ነብሴ የንጋት ኮከብ" ብለህ በሌለችበት ምታስባት ማናት? ልትደርስባት የማትችል ሃምሳ ወደ ሃያ ርቀቱ አይደረሴ ናት። ፀሐይ ነብሴ ዘንድ ከነስጋህ መድረስ የለም። በኖርማ ኖሮ ተራ ኮድ ብሆ ባለፈ።

ሌላው ነብሴ ደሞ ምን ይላል መሰለሽ አንቺ የኔ የንጋት ኮከብ፣ የኔ ፀሐይ የኔ ሰማይ "ሁሌም ተዓምር አለ። ተዓምረ ሻህራዛድ ሊኖር ይችላል። ማን ያውቃል እስካሁን አደሰችኝ። እደሳው በቃ ይለ ማነው?

ጥር3፥ 1987

ሻህራዛድ ነብሴ፦

እንዲያው አልፎ አልፎ እንደዛር እየተነሳብኝ እንደሚያደርገኝ፣ ዛሬም ናፍቆትሽ ብልጭ አለብኝና(ፈገግታሽን ለብሷል የታወቀ ነው)

እያነካከስኩ ተንደርድሬ ቸርቺል ቁልቁሉን ከወይላ ጋር ተንከባልዬ ጥቁር አንበሳን ዳተቱን ካንቺ ጋር ሽቅብ ወጥቼ ይህን ሁሉ ጀብዱ ሰርቼ ብመጣ አይሻለሁ ብዬ እንደአክሱም ጽዮን አሳለምሽ ብዬ የለሽም አንቺ ሆዬ!

በሚቀጥለው ትከሽኛለሽ

ያንቺ ስብሐት ለአብ ከነፈርማው

መጋቢት 22/80 ሚት

ለሻህ ነብሴ፦

ከትንናት ማታ ጀምሮ-ሌሊት ጭምር- ደኸው እስከ አሁን፣ ያንቺ ነገር ቅር ቅር እያለኝ እያባባኝ ከረመ!

ደሰ ያላለኝ፣ ቅር ያለሽ፣ የከፋሽ እየመሰለኝ እያስቸገረኝ

እሴን ይክፋኝ! (ሻህራዛድ ነብሴን!!)

ትንሹ ነገር የሚጐዳሽ እየመሰለኝ- እንደ ቢራቢሮ ክንፍ፣

ባንቺ የመጣ እውር የሆንኩ እየመሰለኝ - ሳላውቅ የማስከፋሽ፣

አሁን ሚት ልደውልልሽ በጣም ፈለግኩ - ድምፅሽን ልሰማ፣

አቃተኝ- ፈራሁ። እንዲህ ሆኘም አላውቅ።

ይህን የምጥፍልሽን እሰጥሽ ይሆን?

ፈርቼ ሳላስቀረው አልቀርም።

ደህና ነሽ ወይ?

ሳቅሽ ነሽ ወይ?

ሻህራዛድ-ሻህራዛድ-ሻህራዛድ-ሻህራዛድ አትጠገቢ።

ሻህራዛድ- ሻህራዛድ- ሻህራዛድ አትሰለችም።

ሻህራዛድ -ሻህራዛድ -ሻህራዛድ አንቺን የሚመስል ሰው አለ?

ሻህራዛድ -ሻህራዛድ-ሻህራዛድ ሙሉ ዓለም ከነፀሐይዋ።

እንጃልሽ በቃ! የራስሽ ጉዳይ!!!

የምወድሽ ወንድምሽ

ስብሐት ለአብ

ለእመቤት ሻህራዛድ
አዲሱ ገዘይ፣
ኢትዮጵያ፣
አፍሪካ፣
ዓለም፣
እንጃ!!!

፳፯

አጫጭር መልዕክቶቹ

ጋሽ ስብሐት ለአብ አጫጭር ደብዳቤዎችን ለበርካታ ጊዜያት ከወዳጆቹ ጋር መለዋወጥን ይወዳል። እነዚያ ወዳጆቹ ርቀው፣ ባህር ተሻግረው፣ አልያም በቅርብ ርቀት ተለይተውት ወይም አጠገቡ ተቀምጠው ይሆናል። በዚህ አጫጭር መልዕክቶቹ ውስጥ ፍቅር፣ አድናቆት፣ ሰላምታ፣ ናፍቆትና የወደፊቱን ትንበያ ያስተላልፍባቸዋል። በጣም ጥቂቶቹ እኔ እጅ ገብተዋል። ለትምህ እንዲህ አሰናድቻቸዋለሁ። በነገራችን ላይ የአማርኛ ሥርዓተ ነጥቦችን በአግባቡ ላይጠቀም ይችላል። እኔም ይህንኑ የእርሱን አጻጻፍ ስልት ንክች ሳላደርግ ነው እንዳለ ያቀረብኩላችሁ።

***

ይድረስ ለመለስ ዜናዊ

የተላከ ከስብሐት ገብረ እግዚአብሔር

ጉዳዩ፡- የግል ደብዳቤ እየላክልህ ነው።

አንተን ሳይደርስ የሚያነበው እንደሚኖሩ እገምታለሁ። ማንም ቢያነበው ደስ ይለኛል። እንደሚደርስህ እርግጠኛ ነኝ። እስከ ዛሬ የአገሬን ታሪክ ሳውቅ አንተ ነህ የእኔ መሪ። ከሁሉ እኔ የምመርጥህ። ምክንያቱስ እኔ እስከ 10 ዓመቴ ባላገር ተወልጀ ስላደግኩ የገበሬውን ችግርና ሰቀይ አውቀዋለሁ። አንተ ግን ሆን ብለህ በፖሊሲም በተግባርም ለገበሬው የቆምክ ስለሆንክ የእኔ መሪ አንደኛ አንተ ነህ።

ይቅናህ! ምናምን ሳልል አልቀርም። እንዲህ ጣፍኩለት አልሀለሁ። ሰዎች እኮ አሉ ሲያገኙት የሚችሉ በእነሱ ነው የሰደድኩለት።

***

ይድረስ ለሣህለ ሥላሴ ብርሃነ ማርያም

ይድረስ - ለአጋዝ ሣህለ ሥላሴ B.M

የተላከ - ከአጋዝ / Honourary/ ስብሐት ቀን - ዛሬ

ከዘነበ ወላ ጋር በሚረቃና ስለ «ፍኖተ ሕይወት»

እና ስለተንገዙ አንተ ስናወራ

መልዕክት - እንኳን አደረሰህ

ተስፋ - ዘነበ አንድ ቀን ያገናኘናል

እስከዚያው -ኢንሻላህ!

አጋዝ ሳህሌ እስክ ጉራጌ መሠረቱ

እስክነ Jesuit disciplኑ

P.S. Immanuel Kant!

Peace & Love

Cheers!

(Confusion to the enemy of the Crown!)

ስብሐት ለአብ

***

ለቅድስት ክፍለ ዮሐንስ

አሀዱ

እኔና ሚጢጢ በቅድመ ልደት የታቀደልንን መሉ መግናኘት፣ በቦታ ልክ መታንና

በጊዜ ወይ ሁለታችን ወይ አንዳችን ተሳስተናል

(እኛንኳን ልንሳሳት አንችልም)

ስለዚህ ፍቅርን እንደ ፅጌረዳ ተክሎ ማሳበብ ሳይሆን፣ እጅጉ ፒንግ ፖንግ ኳስ መቀባበል በፈጣታ፣ በሰላምታ፣ መሳሳም፣ በመንገድ ስናቋርጥ እጅ ለእጅ መነካካት፣ መላቀቅ፣ ፒንግ ፖንግ

ፒንግ ፖንግ ያንቺና የኔ ዓይነቶቹ ፈጣኖች የሚፈጬዋውቱት ኑሮ

(ኑሮኮ ፊጬዋታም ነው ኪዳዬ)

ፒንግ ፖንግ

ከማታ ወደ ሚት መንጠር

ኤጭ ደግሞ ኑ

ኤጭ! ፀሐይዋ ያው ፀሐይ ናት።

ታድያ ለምን ተመልሶ ኑ? ኤጭ!

ብሽቅ ድግግሞሽ አለች ልዕልት ሚጢጢ

ከዚህ ቀጥሎ ልዕልት ሚጢጥ ቡድሃ ራሱ ሽበት ለብሶ የመጬረሻ ልጇ ሆና ተወለደች ፒንግ ፖንግ ኳስ ሆና

አይ ያን ጊዜ YMCA (የወጣት ወንዶች ክርስቲያናዊ ማኅበር) ሄዳችሁ ባያችኋት

ፒንግ ፖንግ ኳስ ሲነጥር ሲነጣጥር ጥር ር

አይተናል የሷ አነጣጠር ግን!!

ብሎ መሰከረ ስለወደዳት

እውነቱን ነው

ለሱ ከሁሉ በላይ ናት ፒንግ ፖንግ ፀሐይን ምሥራቅን ምእራብ ሲ"ሜሠድት

ማክሰኞ ማታ ተረት ሰፈር

ማጠቃለያ

ዛሬም ስትናፍቂኝ ዋልሽ።

"ማታ እደውልላታለሁ" እያልኩ ድምፅሽን ለመስማት ስጓጓ ዋልኩ። ሰዓቱ ሲደርስ መደወሉን ፈራሁት። ተውኩት። ፈገግታሽ አይከሀ ካላለኝ እፈራለሁ።

ወደ ውድ ናፍቆትሽ ተመልሼ ብዙ ብዙ ብዙ ውበቶችሽን እያስታወስኩ ማምሸቴ ነው እንግዲህ። ታድዬ

ደሞ ይሽ አነሰና፣ ነግ በፀሐይ ብርሃን አበባ ውበትሽን ላየው ነው!! እና እኔ አልፎ አልፎ በገነት ሰዓቶች እየኖርኩ ነው እኔና አንቺ መቀራረብ ከጀመርን ወዲህ። ቅዱስ ሚካኤልን

ያንቺው ስብሐት ለአብ

በዓይነ ሥጋ ከኔ ጋር በሌለሽበት ሰዓት ልቤ ውስጥ የሚመላለሱት አንቺዎች ቢሮ፣ በሩ በልስልስ ተንኳኩቶ (ባንዳፍታ አሙቀዋለሁ)

በቀስታ ተከፍቶ፣ አንቺ ፈገግታሽን አስቀድመሽ

ብቅ ስትይልኝና ልቤ ብዙ ዓይነት ታምቡሮች ሲመታ

ነብሴ የቢራቢሮ ክንፍ ባንዳፍታ ስታብቅል

የኔ ዓለም ምድራዊት ንፀህት ገነት ስትሆን

ምላ እየበላን ቀና ብዬ እያየሁሽ እየተደሰትኩብሽ እጣዬን ስባርክ

ሲጃራው ተለኩሶ፣ ፎቢሱ መልክሽን ሲለውጠው፣ ሴላ ስትሆኚ ሌላ ብዙ፣ ብዙ ሌላ

ደረጃውን ስንወርድ ይሁን ስንወጣ የአረግመድሽ ድምፅ

በሌለ ወንዝ ላይ የተዘረጋው ድልድይ ልሙጥ ድንጋይ ላይ፣ ሚጢ ሚጢጢ ታክሎችሽ የሲኒማ ድምፅ ኪ! ቂ! ኪ! ቂ! ባቡር መንገድ ስንሻገር፣ መኪና እንዳይድጠኝ እጇን ይዘሽ ስታሻግሪኝ በዚያች ደቂቃ ልቤና ነብሴ መዳፍሽ የጨበጠው መዳፌ ውስጥ ናቸው።

ማክሰኞ ማታ

አንዳንድዬ አንቺን ከመውደዴ የተነሳ፣ ብቻዬን ከሐሳቤ ጋር ልሆን ስችል እኔና ሐሳቤ ስላንቺ እናስባለን ማለት አንቺን ሆነን እናየዋለን ያንቺን የነገ ኑሮ።

ዛሬ እንዲህ አሰብነው፣ አየነው። ባጭሩ በሚጢጢው አንቺ በዚህ ሀገር በዚህ ጊዜ እህል ቦሃሽ ውጭ ነው ሂጂ ከዚያ የመጣው ይምጣ። በቂ ጭንቅላት፣ ውበት፣ ጠባይ፣ የሰው መውደድ አለሽ።

የትም ብትሂጂ ቆንጆ ሰዎች ያጋጥሙሻል።

ቆንጆ ሰው ነሽ።

"በቃ"! አንቺ እንደምትይው።

***

ለገነት ታደሰ

ገንዬ የኔ እናት አመቤት

ወደናንተ መምጫዬን ላፋጥን ልወጣ ስል የዜና አብሮ አደግ ሐጂ ኢብራሂም ስልክ ደውሎ «Mayday የሠራተኞች ቀን በዓል ስለሆነ መሥሪያ ቤት ሁሉ ዝግ ነው»

እኔ ምን ገዶኝ? ከገንዬ ትዝታዎችና ትዝታዎች ጋር እውላለሁ ጫቴን እየቃምኩ ትውስታዎቼ፣ ፊጠራዎቼ፣ ወደ ምርቃና ተራራ ስደርስ ካንቺ ጋር የኖርኳቸው የፈገግታሽን ብርሃን ለብሼ የሳቅሽን ሙቀት እየሞቅኩ ቅፅበቶቻችን ተከታትለው እንደ ዶቃ የዘለዓለማት ሀብል ሲሠሩ አቴዊ የኔ የፍቅር ቁጠማ እንዲሁም የዘምባባ ማር እንዲሁም የኔ ገንዬ ሚት በተነሳሁ ቁጥር እንቅልፌም አድሰኖል። አንቺም በፍቅርሽ ሥልጣን ወጣትነቴን አልብሰሽኛል አቤት ብታደያኝ ሲያምርብኝ! የብፅሽ ስብሐት ለአብ

ገንዬ የኔ እናት የኔ ጠባቂ ገንዬ የነብሴ ሌላ ግማሽ የኔ ናፍቆት የኔ ትዝታ በሰላም ብቻዬን ሆኜ አንቺን ማስታወስ አቤት የሚሰጠኝ ደስታ ስምሽን እንደ ውዳሴ ማርያም ለራሴ እደጋግመዋለሁ እደጋግመዋለሁ ይባርከሻል። እስቲ አሁንም ደስስስስ ይበለኝ በምናብ ወደ ገንዬ ቤት ከተፍ ስል «ታጥቃ ተነስታ» ፊጣሪ አበርክቶ የሰጣትን Energy አጥጋቢ አመርቂ ሥራ ትሠራበታለች። ይህን ይመስላል የኛ ናፍቆት ወደ እናንተ ሲበር።

***

ማክሰኞ ማታ

ፎቶዎችን መታወቂያዎችን ወዘተዎችን ላፋጥን ላጣድፍ ሂጂ ዋልኩና ስመለስ ደውለሽልኝ አጣሽኝ አሉኝ።

የኔ በሉት፣ የኔ እናት፣ የኔ አቴዊ፣ የኔ ገንዬ በዚች ሰዓት ከኔ ጋር ነሽ እንዲሁም በሌሎች ሰዓቶች ገንዬ ገንዬ እያልኩ ተይልኝ ያልኩሽን መስቀል ደረቴ ላይ ተንጠልጥሎ እይዘውና አገኝሻለሁ ያን ያህል ነው ስወድሽ የኔ እናት «...» ስትይኝ እሰማለሁ አሁን «...» ብላኝ ታውቃለች እንዴ? ብዬ ራሴን ስጠይቅ- ያንች ፀሐይ ፈገግታ ጥልቅ ወደ ውስጤ ፈገግታው ይቆይልሽና አንገብጋቢ ጥያቄ ፈጥነሽ መልሺልኝ እንደ ትዝታ በፖስታ - እውነት «...» ብለሽኝ ታውቂያለሽ ወይ?

ZORBA THE GREEK by Nikol Kazant zakis

የገንዬ ነብስ የወንድ ሥጋ ለበሰች

***

ለፀሐይ በላቸው

Princess ሆይ - ወይ ቤለ-ሙ

በቂ « የቅርብ ርቀት» በመሃላችን ስላለ

ለኔ ሁሌ አዲስ ነሽ

ለዘነበና ላንቺ ግን -እርስ በርሳችሁ

የልግድ ሕግ ነው እንደ ነብስ ዝገት ዝገት ለዝገት ትሳለታላችሁ

አሁን ከኛ ጋር የዋለው ዘነበ ከሦስት ዓመት ልጅ እስከ Chemistry genius —እስከ የዜና ፍቅረኛ አስፋው አስር ሰዎች መሀል እንታይሽ የዩኒቨርሲቲ Professor

መለኪያ ለሌለው ሰዓት ያንቺ ዘነበ

ሙሉ ትኩረታችንን ስቦ እኛ በፀጥታ...

Princess በልግድ እንዳትዝጊብኝ

እኔን አስታውሺና በወጣትነት ዘመናችሁ የምትወጂውን ያህል ባሬም እንደምትወጂው አሳይው - በዓይን በግቀፍ

ስም ዝና ከሥልጣን እኩል (?) ያሰክራልና-

በሚንቀባረርበት ሰዓት

«አይደለም ጋሞ

ምርጥ Abyssinian ቅድስት ሀገራውያን ቢሰለፉ በአይን ጥቅሻ ባንበረከክናቸው ያውም መንበርከክያ ትራስ አስተካክለን -

ዞሮ ዞሮ እምቄ ላንቺ፣ ለቤቲ፣ ለፀጋ፣ እና አራት ኪሎ ለተከሰተችልኝ እቴነሽ

***

ለቤቲ ቆንጆ ቀይ እንኩይ ፀሐይ ትንገርሽ ለፀጋ ጀግና አደግኛ ለPrincess ነብሴ ለሌለ» ትናፍቁኛላችሁ ከዘነበ ጋር መጥቼ እንጫወታለን ይላል አባይ ራሱ በእጅ ጽሕፈቱ በፊርማው «ከጠላት በፊት አሳዛኝ አስኮናኝ ፊርማ ነበረችኝ። ዕድሜ ለጠቅል ኃይሌ ወድቃ የተነሳችው ባንዲራ እስካሁን እንድትውለበለብ ለሳልሳዊ ምኒልክ አስረክበናል።

Love to the Princess!

***

ለአብይ ለገሰ

አብይ ሆይ

ሁላችን በፈጣሪ እጅ ብንሆንም ለምንወደው ሰው ስንፀልይ ይሰማናል ትዝ ባልከኝ ቁጥር ከልቤ እንደ ፀለይኩልህ ነው።

ከኩኩሻ ጋር መጥተን እስክናጫውትህ ድረስ በሌና ሰዓት ክጫወትከን ብልጭታዎች አንዳንዶቹን እያስታወስኩ፣ አንዳንድ ጊዜ እገረማለሁ፣ አንዳንድ ጊዜ እስቃለሁ። እስክንመጣ ድረስ «ሰምና ወርቁ ተሰማ እሸቴ» የተባለ የሚጥምህ መጽሐፍ እንልክልሃለን መልዕክተኛ ካልታዘዘልን እኛው ራሳችን የቅኔዎቹን ክብደት ተሸክመንልህ ከተፍ!

ኢንሻ አላህ ኢንሽ አብይ ወንድምህ ስብሐት ለአብ በአረብኛ አብደላ!

***

ወንድም አብይ ሆይ

ለትንሽ በማምለጥህ ዳዊት እደማምልሃለሁ በፀሎት ብቻ እንዳይሆን በማሰብ እስኪርበኝ ድረስ እያምልሃለሁ - ወላሂ

See you soon

ወንድም ስብሐት ለአብ

***

ለተስፋ ልደት ገብረ ሚካኤል

እሴት ያለው ሕይወት ኑር

ተዘጋጀህም አልተዘጋጀህም ጉዳዩ አንድ ቀን ያበቃል። ከእንግዲህ የምትወጣ ፀሐይ አትኖርም። ደቂቃዎችም፣ ሰዓቶችም፣ ቀኖችም የሉም።

እነዚያ የሰበሰብካቸው ነገሮች ሁሉ የወደድካቸውም ይሁኑ የረሳህባቸው ወደ ሌላ ሰው ይተላለፋሉ። ሀብትህ፣ ዝናህ፣ እና ዓለማዊ ኃያልነትህ መንምኖ እዚህ ግባ የማይባል ይሆናል። ምን ምን የግልህ እንደነበረ ወይም ምን ምን እዳ ሊከፈልህ ይገባ እንደበረ ልዩነት አያመጣም። ቁምህ፣ አትንኩኝ ባይነትህ፣ ኩምታዎችህ እና ቅናትህ ፈጤርሰው ይጠፋሉ። እንደዚሁም ተስፋዎችህ፣ ዕኑ ፍላጎቶችህ፣ ዕቅዶችህ፣ የሥራ ዝርዝሮችህ ጊዜ ያለፈባቸው ይሆናሉ። በፈት በጣም አንገብጋቢ ይመስሉህ የነበሩት ድሎችና ሽንፈቶችም በንነው ይጠፋሉ። ከዚት መጣህ?፣ ደስተኛ፣ ወይስ መከረኛ ኑሮ አሳለፍክ፣ በመጨረሻው ልዩነት አይኖረውም። መልክ ቁና ነበርክ ወይስ ጥበበኛ ልዩነት አያመጣም። ያታህና የቆዳህ ቀለም ሳይቀር እዚህ ግባ የማይባል ኢምንት ጉዳይ ሆኖ ይቀራል። እንግዲያው (ሳንተ)

ልዩነት የሚያመጣው ምንድን ነው? የኖርካቸው ቀናት፣ የእሴታቸው ልክ እንደምን ሊመዘን ይችላል? ለወደፊት ዋጋ የሚኖረው ስኬታማ ውጤትህ ሳይሆን በሰዎች ልቡና የሚጠራቀምልህ እሴትህ ነው። ልዩነት የሚያመጣው ምን ምን እንደገዛህ አይደለም ለሰዎች ምን ምን እንዳበረከትክ ነው እንጂ።

በመጨረሻ ልዩነት የሚያመጣው ችሎታህ ሳይሆን ጠባይህ ነው።

ስንቶች መሰናበትህን እንዳወቁ ሳይሆን፣ አንተን ያለማግኘት የዘልጊዜ እጦት እንደሚሆንባቸው

ትውስታዎችህ አይደሉም፣ የሚወዱህ ሰዎች ውስጥ የሚቀረው

ለምን ያህል ጊዜ እንደሚያስታውሱህ አይደለም፣ እነማንን ለምን እንደምትታወሳቸው እንጂ።

እሴት ያለው ሕይወት መኖር ባጋጣሚ አይመጣም። ሁኔታዎች የሚወስኑት ጉዳይ ሳይሆን፣ አንተ ራስህ መርጠህ የምትፈጽመው ነው።

ፀሐፈው ስሙን አልጻፈም። ህሊናችንን ለመሆን እየሞከረ ይመስላል።

***

ለተስፋዬ ገብረአብ

ወሬ ጦር ይፈታል

የኢያሱ ጥሩምባም የኢያሪኮን ግምብ አፈረሰው

ተስፋዬ ገብረአብ (የልብ ጓደኛዬ)

እውነትና ውሸት በኬሚስትሪ ቀምሞ ተኩሰባችኋል እኛ ሁለታችን ሕዝብ በመሆናችን ለሕዝቡ የተላከውን missile መክላኪያ ጋሻ ለናንተ ለመጠቆም የሰላም ምቾትና የአገር ፍቅር ያስገድደናል። በትንሹ የኛ አይታ መዋጮ ይሆናል በሚል ተስፋ

በውጊያው ገለልተኛ (የተስፋዬ አድናቂ)

ለውጤቱ ግን ተስፋዬን እንቃወማለን

ለሱ ጽፈንለት የምትልከውን የተሸፈነ ግልጽ ደብዳቤ እነሆ

***

ክፍል ሁለት

"ይናገራል ፎቶ!..."

"በልጅነቴ ለመጀመያ ጊዜ ፎቶ ተነስቼ ሲያሳዩኝ ይህን ነው የምመስለው..." ብዬ ገረመኝ ፎቶውን ግን አምኜዋለሁ። ሌሎችን እንስቶ አይቼዋለሁ! ከውጪ ሲያዩኝ ይህን ነው የምመስለው..."

ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር

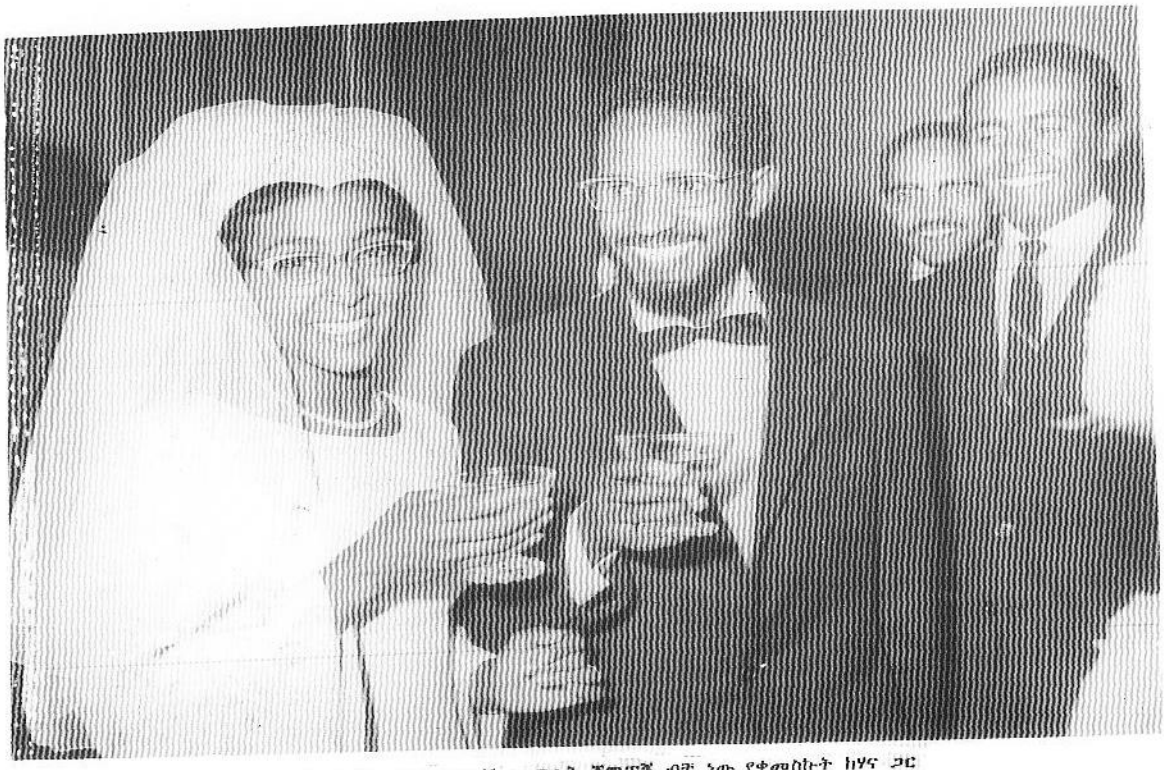

"በሥራው ዓለም ምስለኔ ከሆኑት መታወቂያዎቼ ጥቂቶቹ"

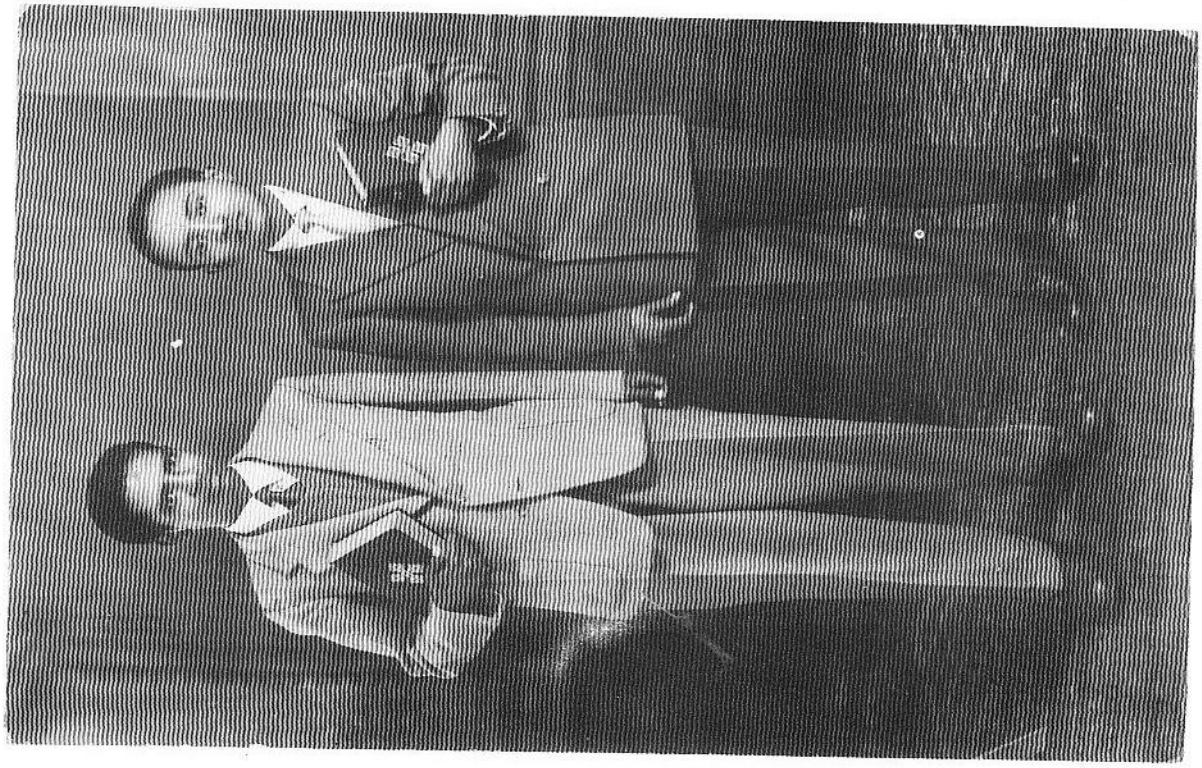

መጀመሪያ አባዩ ጉበረአማዚአብሔር ጉበረሐንስን ወዘተ መሰለ ተወልደመድህነ

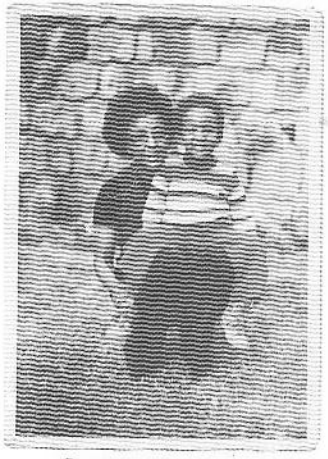

በሕይወቱ ከመጠጥ ጣፍጦኝ የጠጣውት ቋምያኝ ብቻ ነው የቀመስኩት ከሃና ጋር

የተጋባንበት ቀን ነበር።" ስብሐትለአብ

ከግራ ወደቀኝ ጋሼ ስብሐትና አባዮ አደጉ አፍሪም ሐጐስ

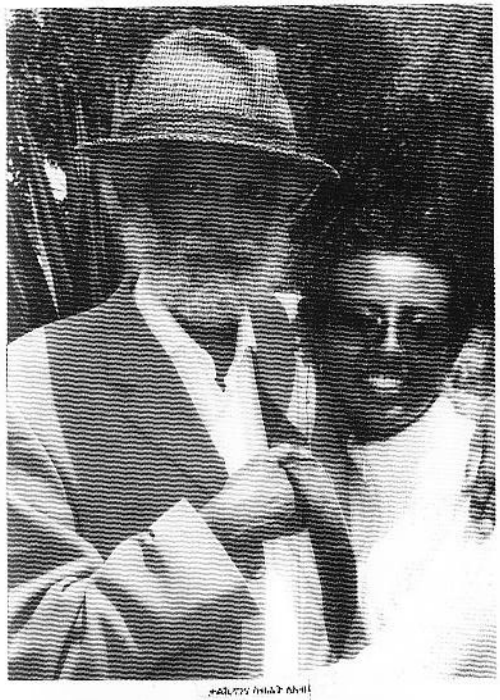

For your Sibi with lots of smiles.
ሐምሌ 1967 ዓ.ም
ብዙዋው ፍጥነ ምኮነት መልስኮነ

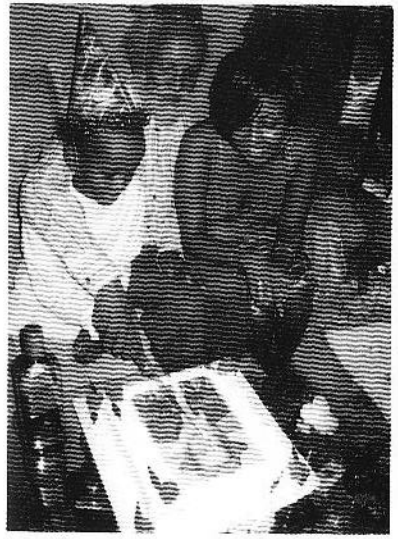

"ልጁን እንዳሰብኩት ሰላሳደግሽልኝ አመሰግናለሁ"
ከዘሐት ልአብ

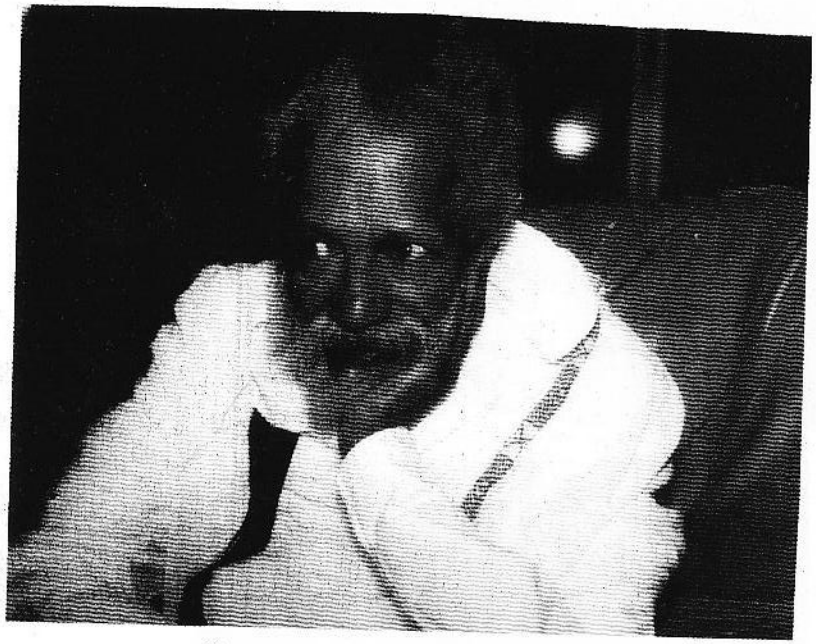

ቃልኪዳን ከሐሊት ለአብ

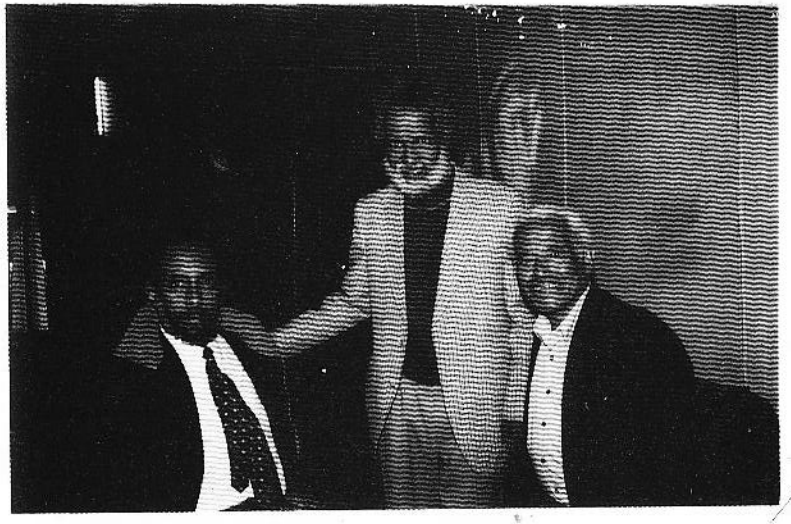
ቅዳሴ፡ ከዘሐት ልአብ እና ቃልኪዳን
74ኛ የልደት በዓሉን ሲያከብሩ፤

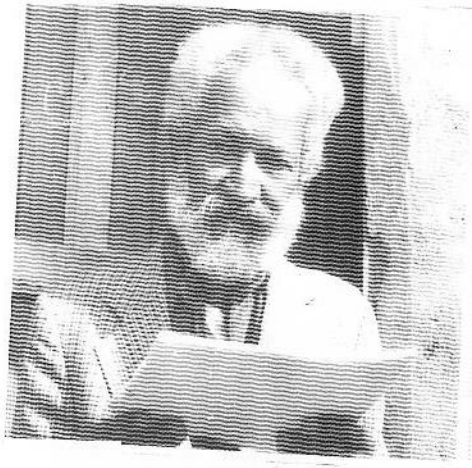
"ዓይንና ጆሮ መሆን ደስ ይለኛል!"
ዕብሐትለአብ

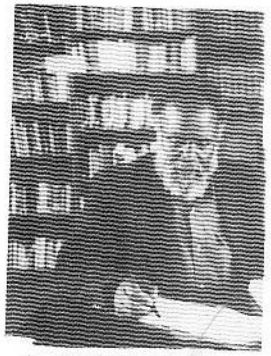
ደረጀ ደራሣና እናቱ ወይዘሮ የሺእመቤት ደራሣ

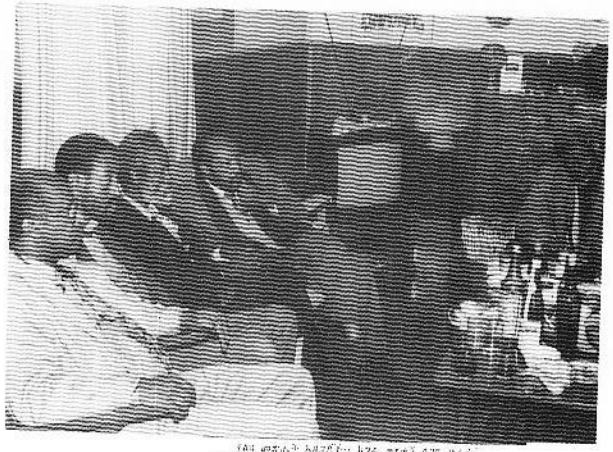
ከግራ ወደቀኝ ሰለሞን ደራሣ፣ ስብሐት ገብረእግዚአብሔርና ጓደኞቹ ደባልቁ

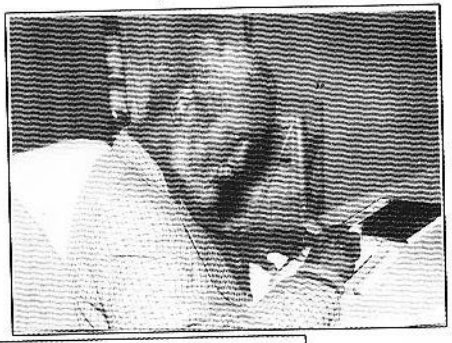
"አዘዘ ደርሷል... አልሄዱልህም"

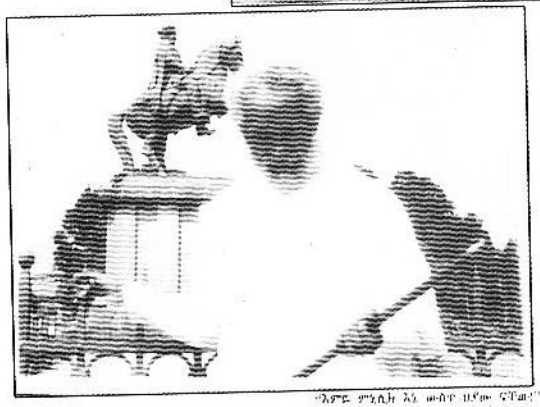

"... ለእኔ አሰቭሙ መሰ ቢተ
መጻሕፍት ማለት ነው"
በዘሪሁንአለባቸው

የዘሪ መጻሕፍት አዘጋጅ... ከንጉ ጀናና ጸጋ ጀራና
ማሞ ለህ ጋሻ ለጀራና ጸጋ ገበሬውበት መጠን ጸጋዋል

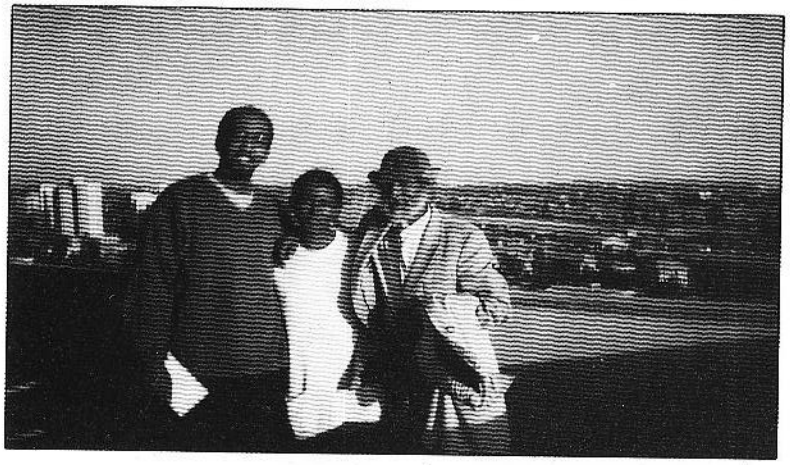
"እንዴ ምነሽ እኔ ሙሰኛ ሆኖ ናኘሁ"
በዘሪሁንአለባቸው

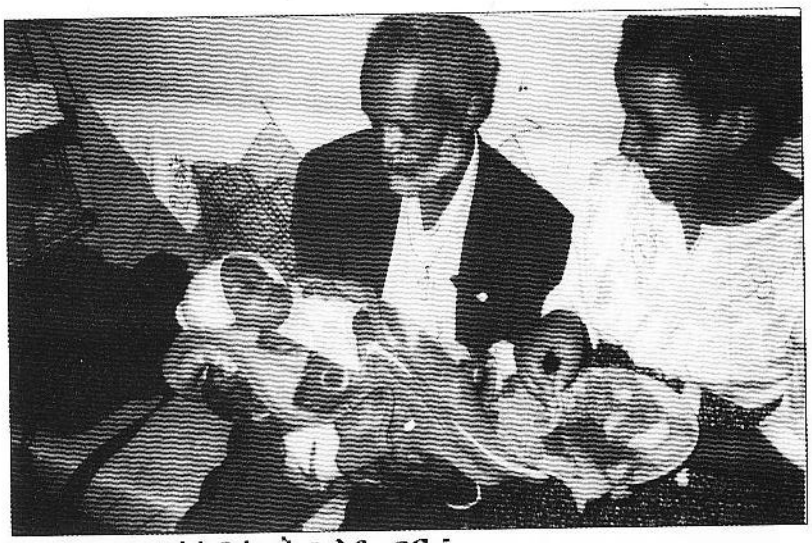
ከደርሳሁ አዳራሽም ደስተኛ ሆነው ወጡ

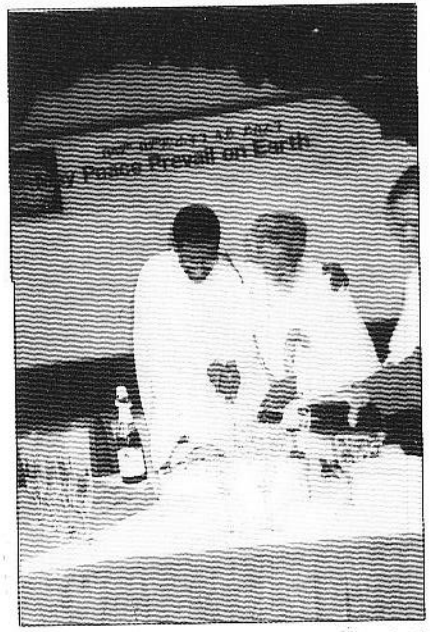
ከግራ ወደቀኝ ሰይፈ ሠሚ፡ ጋሼ ስዒሉት፡ ዜና አና እኔ፡

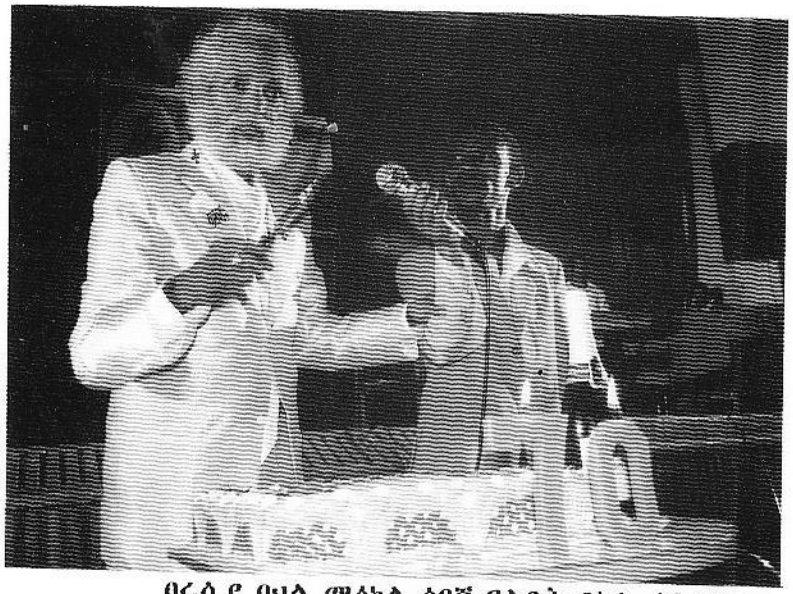
ከልጅነቱ ጋር ዶ/ር አደሱና ዜና ስዒሉት

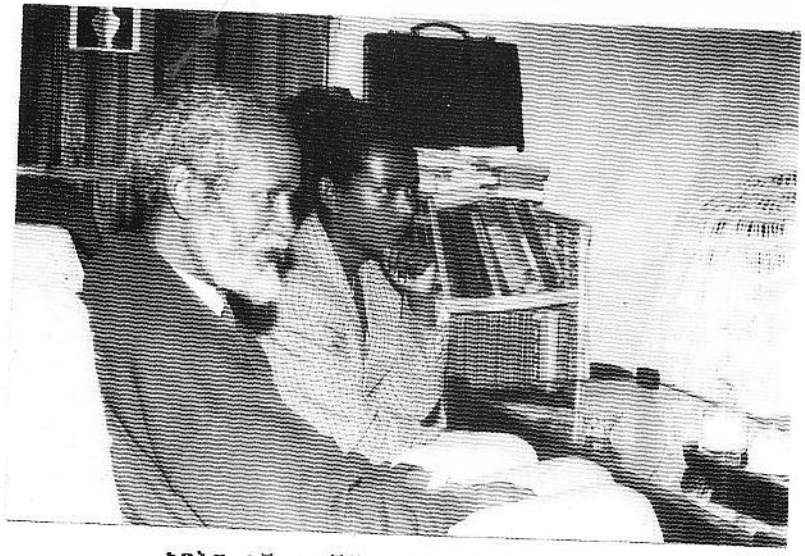
ከአዲሱ ትውልድ ጋር ፤

በ1993 ዓ.ም የመጀመሪያ ማስታወሻ ሕትመት
በኢምፔሪያል ሆቴል ሲመረቅ ፤

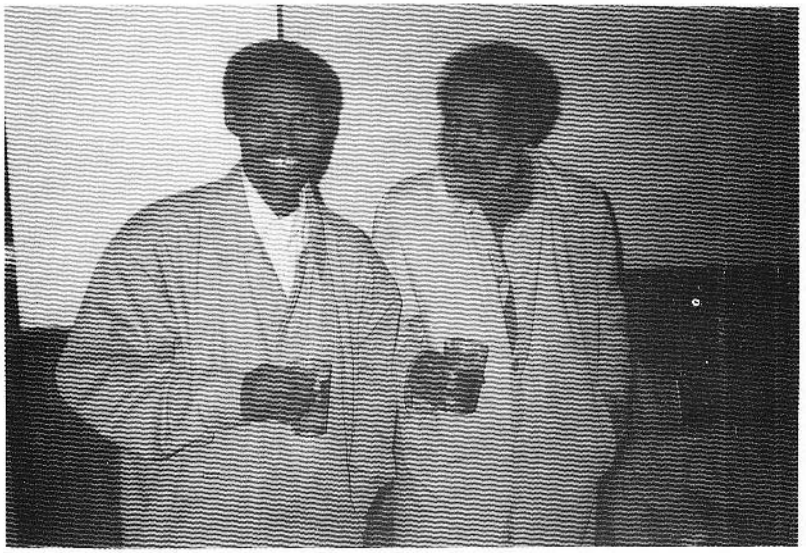
በሩሲያ ባህል ማዕከል ሰባኛ የልደት በአሉ ሲከበር፤

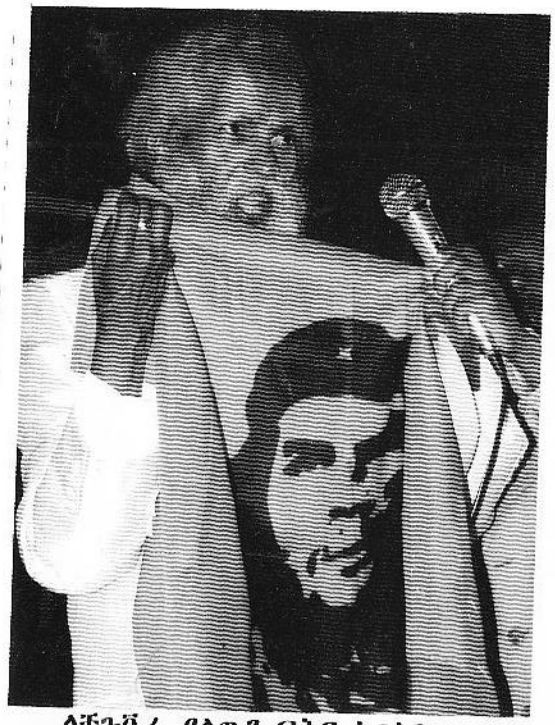
አባትና ልጅ ቴሌቪዥን እያዩ ሲዘናኑ፤

ዶክተር ተወልደብርሃን፡ ስብሐት ለአብ፤ዮሴፍ ገብረእግዚአብሔሮች፤

ኃይለመለኮት መዋዕልና ጋሼ ስብሐት ለአብ፤

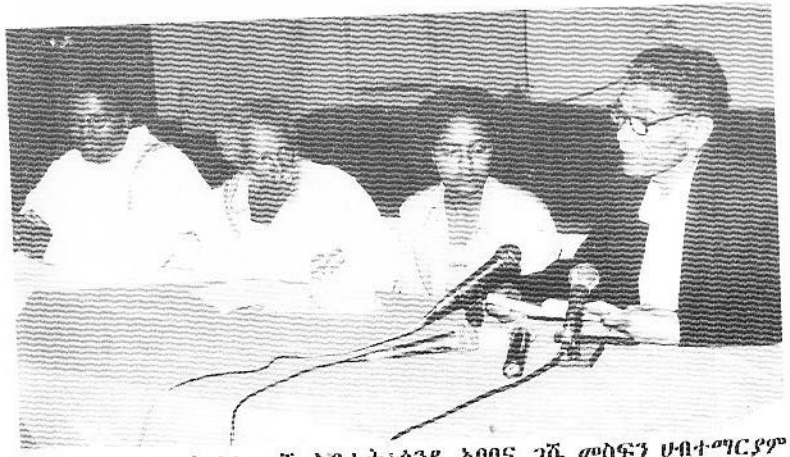
ለቼጉቬራ ያለውን ፍቅር ሲገልጽ፤

ከልጁ ዚና ጋር ሲጨዋወቱ፤

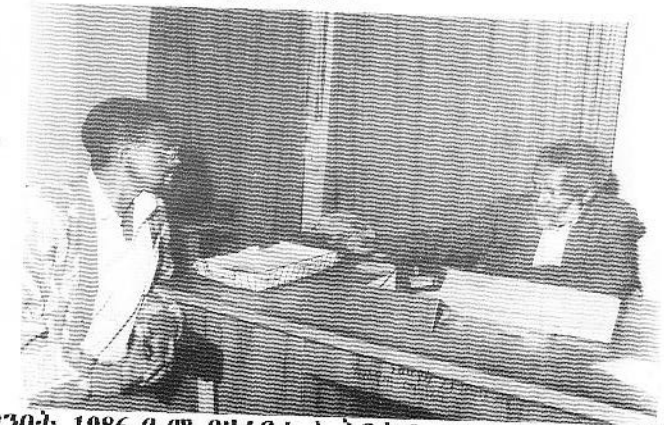
የመልካም ሥራ የምስክር ወረቀት በአሜሪካን
የሕይወት ታሪክ የምርምር ተቋም ተልኮልን
ከወዳጃችን አንባሳደር ሙሴ ጋይሉ እጅ በአክብሮት
ሰንቀበል። /ሰኔ 1993 ኢምፔሪያል ሆቴል/

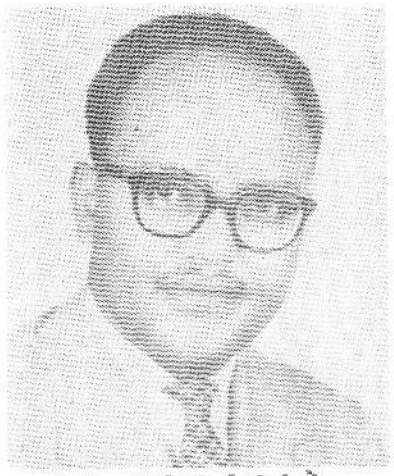
ማስታወሻ ሲመረቅ እኔ፤ጋሼ ስብሐት፤ሰንዳ አበበና ጋሼ መስፍን ሀብተማርያም፤

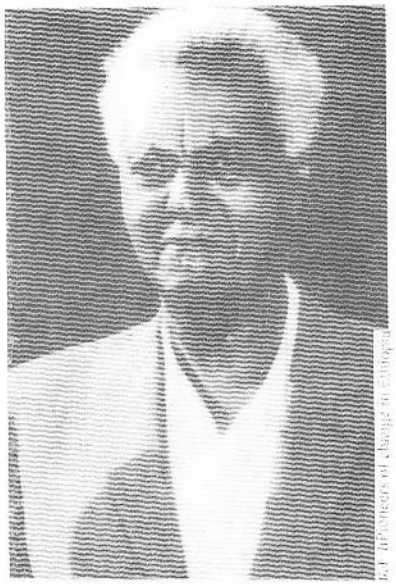
ያነጋገረው ፎቶ፤

ግንቦት 1986 ዓ.ም በዛሬዩቱ ኢትዮጵያ ጋዜጣ ዝግጅት ክፍል ለመጀመሪያ ጊዜ ቃለ ምልልስ ስናደርግ።
(ፎቶ በአሱባለው ዘገዩ)

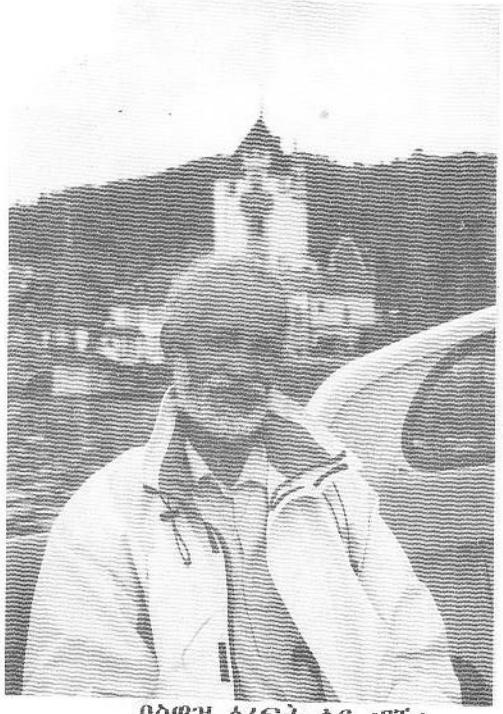
አቶ ሥዩም ስብሐት

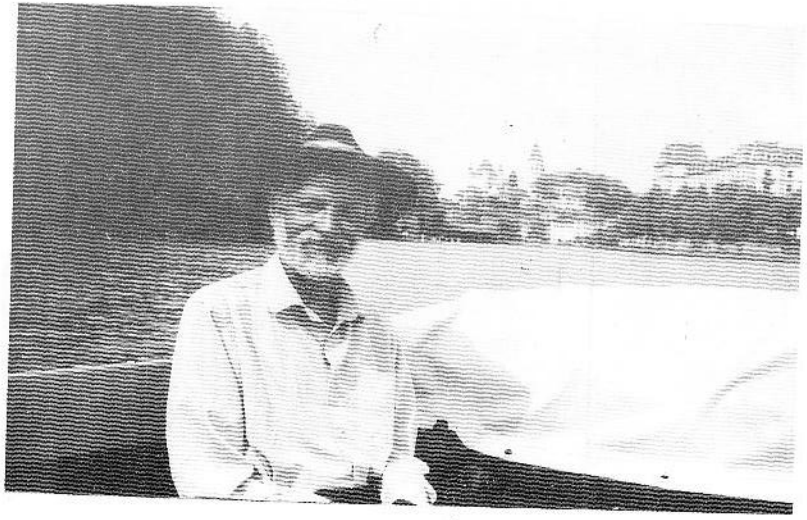
ብሳታ ደሬሳ አመንቱ

አትዬ በሰሙ ጎይሌ

በስዊዝ ዕረፍት ላይ ሆኜ፤

Mein Capitan

ከአቶ ጊኒ ጋር በቋንጣ ጫት ዱአ እያረግን ነው ምንዕፍልሁ
ለPrincess በናፍቆት በረን የሚደርስ ሰላም ታችንን አቅርብልኝ
... ጊኒ ማንባርህ ላይ ትስምሃለች
ለበቲና ለሀጋ ሰላም ታ ሳሙልን!

***

ሰለላክልኝ ማስታወሻ በጣም አመሰግናለሁ።
እንወድሃለን።
ጊኒ
በክርን ደርዌ ላይ የተላክልኝ መልዕክ

የቀድሞው ማስታወሻ መጽሐፍ ላይ ከጀርባ የነበረው ምስል ፤

ክፍል ሦስት

ማዕደ ጥበባት

... ሰው እያለ አጠገባቸን
ቅንጡን ማኖት ሲያሙን
ከኛ አብሮ በሕይወት ቆሞ፤ መልኳሙን ስሞን
መጥራት ሲያንቀን
"ሰው ካልሞተ ወይ ካልሄደ አይነሳም" እንላለን
እንዲህ እያልን፤
ስንቱን ጠቢብ እየሸኘን፤
አበባውን ቀጥፈን ጥለን፤ አበባ (አ)ናስቀምጣለን

ሄኒይ መኮንን
<u>ጥቁር ነጭ ግራጫ</u>

የቀድሞው ማስታወሻ መጽሐፍ ላይ ከደርባ የነበረው ምስል ፤

ክፍል ሦስት

ማዕደ ጥበባት

... ሰው እያለ አጠገባችን
ቅንነቱን ማየት ሲያምን
ከኛ አብሮ በሕይወት ቆሞ፤ መልካሙን ስምን
መጥራት ሲያንቀን
"ሰው ካልሞተ ወይ ካልሄደ አይነሳም" እንላለን
እንዲህ እያልን፤
ሰንቱን ጠቢብ እየሸኘን፤
አበባውን ቅጥፈን ጥለን፤ አበባ (አ)ናሳቀምጣለን

ነቢይ መኮንን
ጥቁር ንጭ ግራሜ

፳፰

መጻሕፍት ለሁሉም

ተረት ሰፈር በአዲስ አበባ እንብርት ላይ ትገኛለች። ከአራዳ ዝቅ፣ ከቸርችል ጎዳና ፊቀቅ ብላ ነው የተመሰረተችው። ታላቁን ቤተ መንግስት በራስጌዋ ቴዎድሮስ አደባባይን በግርጌዋ፣ ሰይጣን ቤትንና ሊሴ ገብረ ማርያምን (የፈረንሣይ ትምህርት ቤት) ከላይና ከታች ጎንዋ አኑራለች።

ተረት ሠፈር በስታቲስቲክስ ቋንቋ ስትገለፅ ወረዳ 2 ቀበሌ 16 ትባላለች። በዚህ ቀበሌ በቤት ቁጥር 336 ውስጥ ጋሼ ስብሐት ከሩብ ክፍለ ዘመን በላይ ኖሯል።

ቤቷ አንድ ክፍል ነች። ይህችው ክፍል ሳሎን መኝታ ቤትና ማዕድ ቤት ሆና ታገለግላለች። ክፍልዋ አንድ ጎንዋ በመጋረጃ ተከልሏል። በዚያች ውስጥ የወጥ ቤት ቁሳቁስ ተደራጅቶባታል። ከማዕድ ቤቷ ውጪ ፋሚሊ አልጋው በወጥ ተነጥፎ በአንድ ጎን ይታያል። በስተግርጌ በአነስተኛ ጠረጴዛ ላይ ትልቅ ቴፕሪኮርደር ተቀምጧል። የቢትልስን ሙዚቃ ያንቆረቁረዋል። ክሮቹም ተደርድረው የመደመጥ ወረፋቸውን ይጠብቃሉ። ከእርሱ አጠገብ አንድ የስፖንጅ ፍራሽ ለደከመው ሰው ማረፊያ እንዲሆን ተነጥፏል። ከአጠገቡ የሳጠራ ጠረጴዛ ጥቂት መጻሕፍት ተደርድረውበት ይስተዋላል። እኔ የተቀመጥኩበት የቀርከሀ ሰፊ ወንበር ከወደ በሩ አለ። ከአልጋው ፊት ለፊት ሁለት ብርኩማዎችና አንድ ሣጥን ቦታ ቦታቸውን ይዘው ይስተዋላሉ።

እኔና ዜና እየተጨዋወትን ነው። ምሣም ስለጋበዘችኝ ማዕድ ቤቷ ውስጥ ጉድ ጉድ ትላለች። በቅርብ እናቷ በአንጀት መታጠፍ ሕመም አርፋለች። ስለዚህ ቤቷን ማስተዳደርና ታናሽ እህቷን መንከባከብ የዜና ድርሻ ነው።

ጋሼ ስብሐት መጣ። እንዳየኝ "ኦ ሴይለር!" አለኝ። ተነስቼ ተቀበልኩት፣ ተሣሣምን። በእጁ ሁለት ያልፈነዱ እንቡጥ ፅጌረዳዎች ይዟል። አንደኛዋ ቀይ፣ ሌላዋ ሮዝ ናቸው። ለልጁ ሰጣት። ፈገግ ብላ ተቀበለችው መጽሐፍቶቹ አጠገብ ባለው ብርጭቆ በውሃው ውስጥ ተከለቻቸው።

ምሣ ቀርበ እያወጋን ተመገብን። ጋሼ ሞቅ የሚያደርገውን ያዘ፣ እኔም ፍራሹ ላይ ወርጄ ተቀመጥኩ። ወግ ጀመርን።

"እነዚህም መጻሕፍት የዜና ናቸው" አለኝና ፌዋታውን ቀጠለ።

በወጣትነቴ ዘመን መጻሕፍት የመሰብሰብ የመግዛት ባህሉን አዳብሬው ነበር። አስታውሳለሁ በርካታ መጻሕፍትን በቤቴ በጥሩ መደርደሪያ ላይ አከማችቼ ነበር። በአንድ ወቅት የአጋጠመኝ ሰው መጻሕፍትን መሰብሰብ ሣይሆን ካነበብኩ በኋላ ለማኅበረሰቡ እንዲዳረስ መበተን እንደሚኖርብኝ አሳሰበኝ። በጉዳዩም አመንኩበ ትና ተግባራዊ አደረኩት። ሰውዬው ዶክተር ስተርሊንግ ሁዊለር ይባላል። አሜሪካዊ ነው። የሥነ ልቦና ምሁር ነው። እዚህ የመጣው ወደ አገራችን የመጡት የሰላም ጓዶች የሥነልቦና ችግር ቢደርስባቸው ወይም እንዳይደርስባቸው ለመርዳት ነው።

በዚያን ወቅት እኔም ከሰላም ጓዶች ጋር እሰራ ስለነበር በሥራ ዐባዬ አመቺነት ተግባባን። በጣም ተቀራረብን። ከሐናም ጋር አስተዋወቅኩት። እርሱም ባለቤቱን አስተዋወቀኝ። ቤተሰብ ሆንን። የእኔና የሐናን ፍቅር እንደ ፍቅረኞች ተምሣሌት ይወስዱት ነበር። የእኛ ዕድሜ እነርሱ ደረጃ ላይ ሲደርስ እንደነርሱ በጥልቅ ፍቅር የተሣሠርን ባልና ሚስት የመሆን ምኞቱ እንደነበረን አስታውሳለሁ።

በዚያን ጊዜ ስተርሊንግ 52 ዓመት ሲሆነው፣ ባለቤቱ ከርሱ ትንሽ ብታንስ ነው። ስተሪሊንግን በጣም ስለምንወደው የምንጠራው በመጀመሪያ ስሙ ነበር። በባህላቸው እንጥራው ብንል ዶክተር ሁዊለር ብለን ልንጠራው ይገባን ነበር። እሱም በዚህ አጠራራችን ይደሰትበት ነበር። ባለቤቱንም ዶት ነበር የምንላት።

አንድ ቀን ስተርሊንግ መጽሐፍ አዋሰኝ። የመጽሐፉ ሜብጥ የሲ.አይ.ኤን ጉድ የሚዘከዝክ ነው። ደራሲው በዚህ ግዙፍ የሰለላ ድርጅት ውስጥ ከፍተኛ ኃላፊ የነበረ ሰው ነው። መጽሐፉን አሁን ሳስበው አሜሪካ ውስጥ ባይሆን የትም የማይጻፍ፣ የትም የማይታተም ነው። እኔ አንብቤ በስተርሊንግ ግብግ ተደሰትኩ። ይህንን አሪፍ መጽሐፍ ጓደኛዬም ማንበብ አለበት ብዬ አሰብኩት። እሱ አንብቦ እስከሚመልስልኝ አንድ ሣምንት ፈጀ። ጓደኛዬ እንደ እኔ አንብቦ ተደሰቶና ተደንቆ ከመለሰልኝ በኋላ ወደ ስተርሊንግ ሄጄ፣ "የአዋስከኝን መጽሐፍ ለአንድ ሣምንት ያህል አዘገየሁብህ። ምክንያቱም እኔ አንብቤ በጣም ስለተደሰትኩ ጓደኛዬ ከደስታዬ እንዲጋራ ብዬ አውሼው ነበር። ከአንተ ፍቃድ ሣላገኝ በሠራሁት ጥፋት ይቅርታ እጠይቅሀለሁ" አልኩት። የእርሱ መልስ እኔን አነቃኝ። መጽሐፍትን አሰባሰብ በመደርደሪያ ላይ ከምሮ በአንድ ከፍል መቆለፍ ልክ እንዳልሆነ ተረዳሁ።

"እንኳንም ያዋስከነው። መጻሕፍት እኮ ቢታተሙ በኋላ ማንበብ የሚችል የሰው ዘር እንዲያነባቸው ነው የተፃፉት። ማዋስህም ከመጽሐፉ ደራሲ አላማ አኳያ ትክክል ነው።" አለኝ።

አየሀ፣ አባባሉ እኔን ለወጠኝ። ተገለፀልኝ። ሳይ እኔ መዓት መጻሕፍት እየገዛሁ አንብቤያቸው መደርደሪያዬን አጨናንቀዋል። ሥራ ፈትተው ነው የተቀመጡት። እኔ በፍቅራቸው ተጠምጂ ሰረኛዬ አድርጌያቸዋለሁ። ከዚህን ዕለት ጀምሮ ነፃ መውጣትና ንባብ ለጠማው ሁሉ በየደረሱበት ጥሙን እንዲያረኩ ወሰንኩ። ቤቴ ሰብስቤ ያስቀመጥኳቸውን መጻሕፍት እያወጣሁ ለሚያነቡ እንዲዳረስ መስጠት ጀመርኩ። ለጠየቀኝም አንብቦ ለሌላ እንዲያስተላልፍ እሰጣለሁ። ከዓመት ወይም ከሁለት ዓመት በኋላ ደግሚ አነበዋለሁ የምለውን ካልሆነ እቤቴ አላስቀምጠውም።

ከዓመታት በፊት በአደራ ደበበ እሸቱ ቤት አስቀምጫቸዋለሁ። አንድ መጽሐፍ እንዴት እንደወጣ አላውቅም፣ መርካቶ አሮጌ መጻሕፍት ተራ አግኝቼዋለሁ። እንደጠረጠርኩት መቼም ደቤ አንድ ብሽቅ ሠራተኛ ቀጥሮ፣ ሰርቆት የወጣ ይመስለኛል። ታዲያ ይህ የማላውቀው ወዳጁ ባለውለታዬ ነው። ምክንያቱም፣ ለራሱ ገንዘብ ለማግኘት አስቦ ሳያውቀው የእኔን አላማ እያራመደ፣ እያስፋፋልኝ ነው። ሳያውቀው የእኔ ሠራተኛ ሆነ። የተቀሩት መጻሕፍት ግን አሁንም አሉ ብዬ አምናለሁ። ከፈለግን ደበበ እሸቱ ቤት ሄደን አምጥተን ማንበብ እንችላለን።

ደግሞ እኮ እንደ ሰው በዚህ ቀን በዚህ ሰዓት እንገናኛለን አንልም እንጂ ከመጻሕፍት ጋር ቀጠሮ አለን። ከረጅም ዓመት መለያየት በኋላ የተገናኘኋቸው በርካታ መጻሕፍት አሉ።

አሮጌ መጻሕፍት ጓደኛ ጓደኞች አሉኝ። ከጓደኞቼ ጋር ብቻ ሳይሆን ከመጻሕፍቱ ጋርም ቀጠሮ አለኝ። አሁን ተውኩት እንጂ ወዳጆቼ ቤት ስሄድም የምወዳቸውን መጻሕፍት አገኛቸው ነበር።

ድንቅ ድርጊት ነው። ጋንድሂን በእምነቱ የምናምነውና የምንከተለው ነው። ሚስተር ሻህ እንደነገርከኝ የጋንዲሂ ጋሻ ጃግሬ ነበሩ። መጻሕፍት ሲሰጡህ እንደ ጋንድሂ መጻሕፍት ለሁሉም የሚለውን እምነት አራማጅ ነው ብለውሃል። እኔም የዚህ ሃሳብ ደጋፊ ነኝ።

እንዲህ ነው መሆን ያለበት። እንደዚያ ካላደረግን እንደኛ ድሀ በሆነ አገር ውስጥ ላለ ዜጋ ገዝቶ የማንበብ አቅሙ አይኖረውም። ስለዚህ እንዲህ ዓይነት ዜጋ ሆዱ ቢሞላም መንፈሱ ጎድሎ ይኖራል። ፍላጎቱ ላላቸው ወጣቶች እንዲህ ተቀባብለን የመንፈስ ረሃባቸውን በትንሹም ቢሆን ብናስታግስ ጥሩ ይመስለኛል። እኔ በዚህ አካሄዴ

ደስተኛ ነኝ። በሕይወቱ በጣም የምወዳቸውን አስር መጻሕፍት ርዕስ ልጻፍልህ? በደስታ።

1. መጽሐፍ ቅዱስ
2. ሼክስፒር (ጠቅላላ ሥራዎቹ)
3. Illiad & Odyssey - Homer
4. (Athens ቴአትሮች) Sophocles Aristophannes
5. Moby Dick – Herman Melville
6. Crime & Punishment- Dostoyevsky
7. The Devils (The Possessed)
8. The Brothers Karamazv
9. War & Peace/ Tolstoy.
10. Anna Karenina /Tolstoy
11. Fathers & Sons/ Turgenev
12. Oblomov –Goncharov
13. Hell, Purgatory, Dante Alighieri
14. Cyrano de Bergerac - Edmond Rostand
15. Sherlock Holmes- Sir Arthur Conan Doyle
16. Alice in Wonderland- Lewis Carroll
17. Through the Looking Glass - Lewis Carrol
18. Yaroslav Hasek – The Good Solider Schweik

እናም ሌሎች ወዘተ... እንበለው

ሽህ

ጥበበ ሰይጣን ቤት

ሲኒማ ታላቅ ጥበብ ነው። በአሜሪ ጊዜ ውስጥ ብዙ ዕውቀት ልትገበይበት ትችላለህ። ያወቀበት ይጠቡብበታል። ድሮ ተማሪ በነበርኩበት ጊዜ 'Citizen Cane' የሚባል ፊልም አይቻለሁ። ይህ ፊልም በወቅቱ ቅርስ ሆኖ ነበር። የትም ይታያል። ከገበያው ከወጣም በኋላ የእኛ ዩኒቨርሲቲ የተማሪዎች ክበብ አስመጥቶት ነው

ያየሁት። ይህንን ፊልም አርሰን ዌልስ ከሠራ በኋላ ሌሎች ፊልሞችም ሠርቷል። ይሁን እንጂ እንደ ሲትዝን ኬን መሆን አልቻሉም። ስለዚህ "ምነው ሌሎቹ ሥራዎችህ እንደ ሲትዝን ኬን አልተዋጡልህም?" ብለው ጋዜጠኞች ጠየቁት።

እርሱም ሲመልስ "የፊልም ሥራን ከቁንጮው ስለጀመርኩ ወደታች እንጂ ወደላይ የሚያስኬድ መንገድ አልነበረኝም" አላቸው። ይኸው አርቲስት ድንቅ ተራኪ ነበር። በአንድ ወቅት በሬዲዮ ባዕዳን የሌላ ዓለም ነዋሪዎች ኒውዮርክን ሲወሩ ይተርካል።

በዚህ ጊዜ ብዙ የኒውዮርክ ሕዝብ ቤቱን ዘግቶ ራሱን ለመከላከል ሽሽት ጀመረ። ይህንን ያህል ኃይል ያለው ተራኪም ነበር። ይህ ስጦታ ከሃይትለር እኩል ነው። ቦታው ይለያያል እንጂ።

አንድ አርቲስት ነበር የአክሽን ፊልም የሚሠራ። ስሙ ኢሮል ፍሊን ነው። በጣም መልከ መልካም ነው። ሁልጊዜ በሻቦላ (ማለት በሹል ሰይፍ) የሚፋለሙትን ዓይነት የፊልም ትወና ይጫወታል። በሽጉጥ ብትል በቦክስ ብትመጣ ማንም አይችለውም። ሁልጊዜ ያሸንፋል።

እጅግ የተዋጣለት ነው። ሁለመናው ስልህ! አለአዚያኮ የዓለምን ፊልም አፍቃሪ ሊማርክ አይችልም ነበር። ሰውየው መጠጣትና ከሕዝብ ጋር መሆንን ይወዳል። ፊልም ላይ ያዩት ጎረምሶች ይተናኩሉታል። "አሁን እኮ አዘጋጁ አሁን ምታ፣ ምናምን እያሉት ነው እንጂ አቅም የለወፈታ" ይላሉ የሚቀኑበት ናቸው። አንዱ ይጠጋውና "እስኪ ወንድ ከሆንክ ይዋጣልን" ይለዋል። "በደስታ" ይልና ያጣጣጠዋል። ምክንያቱም መደባደብ በጣም ነው የሚወደው፣ ወደ ሕዝብ መዝናኛም ሲመጣ የሚደባደበው እንደሚያጋጥመው ተስፋ እያደረገ ነው።

እ! ደግሞ የእርሱ አዘጋጅ ነበር። ጆን ፎርድ ይባላል። በጣም ቆንጆና ጎበዝ አዘጋጅ ነበር። ከኢሮል ፍሊን ጋር ሽርክ ናቸው።

አንድ ጊዜ ሁለቱ በጣም ጨዋ በሆኑ ሰዎች መሀል ተጋብዘው ሄዱ። ማንም የሚተናኮል የሚደባደባቸው እዚያ ግብግ መሀል የለም። ተዋናይና አዘጋጅ ትንሽ ጠጡና "ወጣ ብለን ትንሽ እንልም?" ተባባሉ። አለ ጋሼ ፈገግ ብሎ እጆቹን ለቦክስ ፍልሚያ ጨብጠው።

"ደስ ይለኛል" ተባባሉና ወጥተው ተደባድበው፣ ተደባድበው፣ አፍንጫቸው ደምቶ ልብሳቸው ተቀዶ ደስ ብሎዋቸው ተመለሱ። እየሳቁ "ይህ የእውነት ታሪክ እኮ ነው። ለዚህ እኮ ነው የአክሽን እንቅስቃሴያቸውን በደንብ የሚሠሩት።

የካኔቴራን ዝቦ ዘጋ ያልኩህ ከላርክ ጌብል ይባላል። ጎን ዊዝ ዘ ዊንድ የሚባለውን መጽሐፍ ታውቀዋለህ? ነቢይ መኮንን እስር ቤት ሆኖ ነገም ሌላ ቀን ነው ብሎ የተረጎመው መጽሐፍ። በፊልም የተጫወተው ይኸው አርቲስት ነው። እሱ ፊልም ሲታይ 94 ሰዓት የሚወስድ ሆኖ ተሠርቶ ወደ አራት ሰዓት ይሁን 4፡30 አጥሮ ነው ለሲኒማ ቤቶች የተሰራጨው። ምን ይህል እንደ ተለፋበት አስብ። እኔ ይህንን ፊልም ካየሁ በኋላ መጽሐፉን ፈልጌ ማንበብ አላሰኘኝም።

ከላርክ ጌብል ሌላ ፊልም ሲሠራ በሙቀቱ ወቅት ስለነበር ሸሚዙን ሲያወልቅ ካናቴራ አልለበሰም። ይህንን ያየ የአሜሪካን ጎረምሣ ሁሉ "ለካስ ከላርክ ጌብል ካናቴራ አይለብስም" ብለው ተከተሉት። የካናቴራ ነጋዴዎች ለአንድ ወቅት ገበያቸው በጣም ወረደ።

ግሪኮቹ "አማልክት የሚወዱት ወጣት ሆኖ ይሞታል" የሚሏት ዓይነት ነበረች ማሪሊን ሞንሮ። የመጨረሻ ውብ ነች። የእንስት ውበት ተምሳሌት ሆነች። ቻይና ፔኪንግ ብትሄድ እንኳን ፎቶዋ በትልቁ ተሰቅሎ እስካሁን ይታያል። "ጎደሰ" ይሏታል። የትም አገር አገሯ ነው።

በጣም ነው በሕዝብ የምትወደደው። እሷ ግን በቂ የተወደደችና የተደነቀች አይመስላትም። ፕሬዚዳንት ኬኔዲ ለልደቱ "መጥተሽ ዘምሪልኝ" ብሎ ጋብዞዋታል። ያም ቢሆን የመወደድ ፍላጐቷን አላረካውም። አፈፃፀሟ አይታወቅም። የማናውቀው ልማድ ይኖራታል። የእንቅልፍ መድኃኒት ለሞት የሚያበቃትን ያህል ዋጠችና ተሰናበች። የሀገራችን ሰዎች "ሞቴን አሳምርልኝ" ያሉት ወደው አልነበረም። ሽበት፣ ጠባሳ፣ መጨራመስ ምናምን ሳይኖር እንዳማረባት ተለየችን።

ማሪሊን ሞንሮ ተጫውታ በጣም የወደድኩላት ፊልም "ዘ ሪቨር አቭ ኖ ሪተርን" የሚል ነው። ጎረምሶችን ፈተና ላይ የሚጥላቸው ነው። ሌላ ፊልሟ "ሳም ላይክ ኢት ሆት" የሚባለው ነው። አስቂኝ ነው። በዚያን ጊዜ አንደኛ ኮሜዲያን ከሚባል ከጃክ ሌመን ጋር ድንቅ አድርገው ነው የተጫወቱት።

ሌላው በጣም የሚያስደንቀኝ የሆሊውድ አክተር ዳኒ ኬይ ይባላል። ክሮርሊ ቻፕሊን ወዲህ ትልቁ የሣቅ ንጉስ ነበር። ዘማሪና ዳንሰኛ ነበር።

ዳኒ ኬይ ኒውዮርክ ናይት ክለቧ ውስጥ ዳንስ እየተጫወተ ሲዘፍን ነበር የሆሊውድ ቃሬሮች ያገኙት። ሆሊውድ ገብቶ ድንቅ አርቲስት

ወጣው። በዚህ ላይ ለዩኔስኮ በንመት አንድ ወር ነፃ አገልግሎት ይሰጣል። የፈለጉት አገር ልከውት ሕፃናትን ያጫውታል። በጣም፣ በጣም ልጆችን በማጫወት የተዋጣለት ነበር። ሌላ ችሎታው የቻይና ምግብ ማብሰል ባለሙያ ነበር። ምናልባት ቻይና ውስጥ የሚወዳደረው ይኖራል። እራሱ የሚነዳው አውሮፕላን ነበረው። እያ እንግዲህ ስንት ዓይነት ሰው እንደሆነ! ትክክል። እንዳልከው ጥበብን ጨምሮ ሁሉ በእጁ፣ ሁሉም በደጁ የሚባልለት ነው። ለዳኒ ኬይ ይገባዋል።

ዘፋኝ ስንል እንደ ኤልቪስ ፕሬስሊ እስካሁን የተወደደ ዘፋኝ ያለ አይመስለኝም። አሁን ምን አልባት ማይክል ጃክሰን ሊሆን ይችላል። ኤልቪስ ሴቶችን ደስ የሚያሰኛቸው ሲደንስ የዳሌ ውዝዋዜው የማንቋለጥ ያህል ነው። ጋዜጠኞቹ "ፔልቪስ" ነው የሚሉት፤ ፔልቪስ ማለት በእንግሊዘኛ ይህ ነው" ዳሌዎቹን በሁለት እጆቹ ይዞ እያሳየኝ።

ሲዘፍንም ከልቡ አርቲስት ነው። በዚያን ዘመን ድምፁ ዳንሱና ዘፈኑ ይበልጥብናል እንጂ፤ የተውኔትም ባለሙያው ነበር። ኤልቪስ አቆ የሴት ዓይነት ውበትና ቅርፅ ያለው ሆኖ ሌላው አካሉ ወንዳ ወንድ ነበር።

ዕድገቱ አንድ ቦታ ላይ ሲደርስ ጨረሰ። ገንዘብም እንደልብ ሆነ። ቤቱን "ግሬስ ላንድ" አለው። የፀጋ ዓለም፣ ወይም ምድረ ገነት እንደማለት ነው። መደነሱን መዝፈኑን ተወ። ያ ሁሉ ጉልበቱ ወደ እህል መብላት ዞረ።

በዚያን ወቅት ሀምበርገር የሚባል የሥጋ ሳንድዊች ነው ዘር ማንዘሮቹ የሚያውቁት። ኤልቪስ ከተቆረጠ ቺዝ ጋር ጠብሶ በላው። በጣም ጣፈጠው። ቺዝ በርገር የኤልቪስ ግኝት ሆነ። ቺዝ በርገሩን ሲበላ፣ ሲበላ ማቆም አልቻለም። በጣም ወፈረ። እነዚህ መገናኛ ብዙኃን የሚባሉት መቼስ የሰውን ሐፍረት መሸፋፈን አያውቁም። እንዲያውም ማንንጠጥ ነው የሚወዱት። የኤልቪስን ውፍረት ለአፍቃሪዎቹ በተከታታይ አርዕተው አስለቀሷቸው። እንደዚያው እንደወፈረ ተሰናበተ።

"ኤልቪስ ሰው መራቅና መጥላት ጀምሮ ነበር የሚባለው ሐሰት ነው። አንተ ጋዜጠኞችን አንብበህ ነዋ! በእኔ ንባብ ግሬስ ላንድ በርካታ ሰዎች እየሄዱ ይጎበኙት ነበር። ከቺዝበርገሮቹ ጋር በፍስሀና በሰላም መኖሩን አውቃለሁ።

በእኔ የሲኒማ ዓለም ውስጥ ከቻርሊ ቻፕሊን ቀጥሎ ኢንግማር በርግማን የሚባል ስዊድናዊ ደራሲ እና አዘጋጅ ነው ገዝፎ የሚታየኝ። ያውም ለእኔ በማውቀው ቋንቋ አልነበረም የቀረበልኝ። ድርጊቱ እየተካሄደ ከሥር ይጻፍልሃል። "Sub title?"

እ! ከውጪ ወደ ፈረንሣይ የሚገቡ ፊልሞች በሙሉ ተተርጉመው ነበር የሚታዩት። ኢንግማር በርግማን ግን ፈረንሣይ ውስጥ አይተረጎምም። በስዊድንኛ ነው የሚታየው። እንደ ተባባልነው ከፊልሙ ሥር ሰብ ታይትል ይጽፍበታል።

የሲኒማው ጥበብ ልክ እንደ አገሩ ጭፍግግ አድርጎ የሚይዝ ነው። አንዷን ላጫውትህ። "ሰባተኛው ማህተም" ትባላለች። አያሩላሌምን ከቱርክ ነፃ ለማውጣት ዘምተው ሲመለሱ በደህና አድርሳ የመለሰቻቸውን የቡርዥ ማርያም ለመሳለም የተሳሉትን ሰዎች አንዱ አርበኛ ሊያደርሳቸው ነው። እየተንዙ እያሉ ሞት ሰው ተመስሎ ይመጣል። ለአርበኛው ሞት መሆኑን ነግሮት እንሂድ ይለዋል።

"እኔ አልፈራህም። ስዋጋ የኖርኩት ስለማልፈራህ ነው። ግን እነዚህን ሰዎች ቡርዥ ማርያም እስካደርስ ጊዜ ስጠኝ" አለ አርበኛው።

"ሰዎች ልወስዳቸው ስመጣ ምክንያት ይደረድራሉ" አለ ሞት ቅሬታውን እንደሰማ።

አርበኛው "ቺዝ ጨዋታ ግጠመኝ። እስካላሸነፍክኝ ድረስ ጉዞዬን እንድቀጥል ፍቀድልኝ።

"እሺ ይቀጣልን!" ይላል ሞት።

የተመልካች ጭንቀት እዚህጋ ይጀምራል። መቼ? ማን ያሸንፋል? ነው እንግዲህ ጥበቡ። ሞት እንደሚያሸንፍ የታወቀ ነው። ግን መቼ? አሰቡበት ይደርሳሉ ወይስ መንገድ ይቀራሉ? ነው ጭንቀቱ። ልባችን እንደተንጠለጠለ አሰቡበት ይደርሳሉ።

አርበኛው "ውሰደኝ!" ይለዋል ሞትን። ከማዶ ከጋራው ወድያ ጨረቃ ወይም እንደፀሐይ ሆኖ በዚያ ማርዶሽ የሚሞቱት ሰዎች እየደነሱ ይሄዳሉ። ሚቹንም አርበኛ እዚህ ውስጥ እየደነሰ ሲሄድ እያየነው ፊልሙ ይደመደማል።...

የሆሊውድ አርቲስቶች በትንሽ ደመወዝ ለብዝበዛ ይጋለጣሉ። ይህንን ያየው ቻርሊ ቻፕሊን ብሔዎቹን ሦስት አርቲስቶች ሰበሰበና የራሳቸው የፊልም ማምረቻ ኩባንያ መሠረቱ። "ዩናይትድ አርቲስትስ" ይባላል።

ስመጀመሪያ ጊዜ ሆሊውድን የመሰረቱት ይሁዲዎች አይደሉም። ሆሊውድን የመሠረቱት ሁኔታዎች ናቸው። ግን ሆሊውድ በደንብ ለዓለም የፊልም ውጤት ማበርከት ሲጀምር ዋናው ሰውዬ ይሁዲ ሆኖ ተገኘ። ሥርጭቱን የቻለበት፣ አርቲስቶቹን ማስተዳደር ያወቀበት ሰው ነበር።

ሚስተር መየር ይባላል። መየር አክተሮቹን እንደ ልጆቹ ነው የሚያያቸው። ደግሞም ከልቡ ነው። ሚኪ ሩኒ የሚባል የአሜሪካ ጀግና ሆኖ የተጫወተ አርቲስት ነበር። ሲባልግ መየር አየውና "አንተ እኮ የአሜሪካ ጀግና ነህ። እንዴት ብለህ እንዲህ አገርህንና ሕዝብህን ታዋርዳለህ?" ብሎ አለቀሰ። ማልቀስም ይወዳል።

ይኸውልህ፣ እኛ አገር እኮ አንድ ነገር ይጀመራል! እናም ጉራ ይነፋል። ዘራፍ ይባላል። ገና ሳይገደል ግዳይ ይጣላል።" እየሣቀ "እና ቆንጆ ጀምረው ነበር። ጉማ፣ ሂሩት አባቷ ማነው?፣ ሻፍት ኢን አፍሪቃን አየን። ወጥም ተሳትፎም ነው። አሁን ያልካቸውን ፊልሞች አየን። ነገር ግን ውላ አድራ ሟሟች። ከዚያ በኋላ ለብዙ ዓመታት የፊልም ሥራችን አልታየም። በቅርብ ጊዜ አንድ ፊልም መሥራታቸውን ሰምቻለሁ። አስቴር ይባላል ርዕሱ?

እንግዲህ አስቴርን ከሠሩ ጥበቡ አልሞተም ማለት ነው አለ። ቀደም ሲል በቴሌቪዥን ውብሸት ወርቃለማሁ "ውለታህ ጥፌ" በሚል ርዕስ ራሱ ፅፎ፣ አዘጋጅቶ የተጫወተውን ፊልም አይቼው ነበር። ውብሸት በዚህ ፊጠራውና አተዋወኑ አስደነቀኝ። በቆይታ የተሻለ እንጀራ ፍለጋ ወደ ማስታወቂያ ሥራ ሄደ ቢባል አዘንኩ። ያገርህ ድህነት ዕድል ስለማይሰጥህ ከምትወደው ሙያ ያሸሸሃል።

ተፈራ መኮንን ትምህርት ቤት መድረክ ላይ በጌታ ልደት ጊዜ እኔ እንደ ማርያም ሆኜ ተጫውቻለሁ። ሙት! እንዲህ ቀላል ሰው መሰልኩህ? ዮሴፍ ደግሞ ተስፋዬ ነበር። ሐምሌትን ፀጋዬ ገብረመድህን ተርጉሞ ሲያዘጋጅ እኔና ተስፋዬ ጓደኛሞች መሆናችንን ያውቃል። ስለዚህ አብረን እንድንጫወት ፈለገ። ጠየቀን፤ ተስማማን። በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ቴአትር ታየ። ፀጋዬም ጥሩ ገበ. አግኝቶበታል።

ለኪስ ብሎ ጥቂት እንኳን ጉርሻ አልሰጠኝም። የተስፋዬን አላውቅም፤ ለእኔ ምንም አልሰጠኝም። ፀጋዬ ድሮ ከአሜሪካ ይምጣ እንጂ መከሰሱ አይቀርለትም" አለና ሣቀ።

የቪዲዮ ፊልሞችን አምን፣ ዕድል ሲያጋጥመን እናያለን። በቅርብ ካየሁት "ታይታኒክ" አስደነቀኝ። ከኩኩሻ ጋር ረጃም ሰዓት የፈጀ ውይይት በፊልሙ ላይ አካሄድን" እየሳቀ "በጣም አሪፍ አርገው ነው አርቲስቶቹም የተጫወቱት፣ አዘጋጆቹም በጣም እንደደከሙበት ያስታውቃል። ልብ አርግ፣ የእኔን ዕድሜ ተመልከት። ከኩኩሻ ጋር ሁለታችንም እኩል እንድንደሰት አደረጉን። ይህ ፊልም ከልቡ ፊልም ነው። ሰሞኑን "Time" መጽሔት ይዤ አይተኸኛል። ታይታኒክ ላይ የተጫወተው ሊዮናርዶ ዲካፕሪዮን አስመልክተው በሰፊው ፅፈዋል፤ በቆንጆ ቆንጆ ፎቶግራፍ አስደግፈው። ለኩኩሻ እንድታየው ወሰድኩላትና "እኔን ትንሽ ይሰንብት" አለችኝ። "እሺ" አልኳት። ልክ ነች፣ የዘመንዋ አርቲስት ነዋ!

አሜሪካ በነበርኩ ጊዜ አንዱ በጣም ደስ እያለኝ የምዝናናበት ማስታወቂያ ማየት ነበር። አንዷን ልንገርህ። ጀሪ ሉዊስ የተባለ የታወቀ ይሁዲ ኮሜዲያን ነበር። እንደ አሮጊት ሆኖ ቁሙ ብሎ ቴሌቪዥን ያያል። አሜሪካ ስታረጅ አጫዋችህ ቴሌቪዥን ነው። ማስታወቂያው መጣ። "ፀጉርዎ ዘማኑን እንደጠበቀ እንዲቆይ ይፈልጋሉ?" ይላል አስተዋዋቂው። "ይህንን ቅባት ይጠቀሙዋ?!" ያሳይሃል ቅባቱን። ዘማ ፀጉር ያላቸው ወንዶችም ሴቶችም ይታዩሃል። "አሁኑኑ ይግዙት! Buy now!" ይላል!!

አቶ ኮሜዲያን ቱር ብሎ ከፎቅ ወርዶ ገዝቶት ይመጣል። በኋላ እቀባዋለሁ ይልና ያስቀምጣል። ቴሌቪዥኑ ላይ ያፈጣል። ሌላ የሚያማልል ማስታወቂያ ደግሞ ይቀጥላል። እንዲህ እያለ ብዙ የማያስፈልጉትን እቃዎች በቲቪ ትዕዛዝ ገዝቶ ይደረድራል።

የሮልስ ሮይስ ማስታወቂያ እንዲህ ይላል፤ "At 60 miles per hour. the only sound you hear is the ticking of the clock! አየህ? እንዴት የማጥም ቃና እንደሚኖረው? በአማርኛ እንበላት። "ሺ ጊዜ ፈጥነህ ብትነዳ የምትሰማው ድምፅ ቢኖር የሰዓቱ ቲክታ ብቻ ነው።" ይህ ግን ባለፍክ ባገደምክ ስለሚደጋገም "click'e" ይሆንብሃል።

ክሊሼ? አርቲስቱ አንድ አሪፍ "ኦሪጅናል" ሥዕል ይስላል። ከዚያም ይህንን እያባዙ ይሸጡታል። በብዛት ምክንያት ተራ ሥዕል ይሆናል። በእኛ አባባል "ያልፈላንበት ዳገት የለም" አለች አህያ ሲሉ ስትሰማ መጀመሪያ ያስደንቅሃል። በኋላ አላፊ አግዳሚው ሲደጋግማት ግን "ክሊሼ" ትሆናለች።

አንዱ ባለሀብት ሮልስ ሮይስ ገዝቶ ተበላሽበትና ለኩባንያው ደወለ። ያለበትን ቦታ በጠቆማቸው መሠረት በጥቂት ጊዜ ውስጣ ሄሊኮፕተር ሮልስ ሮይስ ጭና መጣች። አዲሷ ወረደች። አሮጌዋ ተጫነች። ሰውየው ወደ ኩባንያው ደወለና ያደረጉለትን ውለታ ጠቅሶ አመሰገናቸው።

"ተሳስተሃል" አሉት።

"እንዴት?" አለ ሰውዬው። በኩባንያው ወገን ያለው ሰው ሲመልስ "ሮልስ ሮይስ አይበላሽም" አለው።

ባጠቃላይ ጥሩ ከሠራህ ማስታወቂያ አያስፈልግህም። አንደ ጫማ ሰሪ አለ ለንደን ውስጥ። እነ ፕሪንስ ፊሊፕ ደምበኞቿ ናቸው። እነጌሪ ኩፐር ከአሜሪካ ለንደን ድረስ ሄደው ጫማ በልካቸው ያሠራሉ። ሩቅ አትሂድ። የአንተ አባት አቶ ወላ ወጋ ሸቀ ለመሥራት ማስታወቂያ ይለፍፋሉ? በቃ። ለጥሩ ሥራ ማስታወቂያ አያስፈልገውም። ለሸማችህ ማስታወሻ ቢያሻህም መሬጫህ ሳይሆን ማሳየቱ በቂ ነው።

ተረት ሰፈር አንድ ሻይ ቤት አለች። ባለቤቷ ባልቻ ይባላል፣ ኩሽና ውስጥ ሻይ የሚያፈላ ትንሽ ልጅ አለ። በኩሽናውና ሻይ ቤቱ መሀል ባለች በር ላይ አንድ ማስታወቂያ ተለጥፏለች። ከሠራተኛ በስተቀር መግባት ክልክል ነው። ኮሚቴው ይላል። ኮሚቴው እሱ ባልቻ ነው።

ይኸውልህ! ሸ ጊዜ ጮኸህ ድርጅትህን ከማስተዋወቅ ጥቂት እንደ ቶታል በማድረግ ድንቅ "ማስታወቂያ መሥራት ይቻላል" አለኝ ጋሼ ተደንቆ። "አካፑልኮ የኩኩሻም ተወዳጅ ፊልም ነው። አክስቷ ቤት ቅዳሜ ልጎበኛት ስሄድ ፊልሙ መታየት ሲጀምር "ተርጉምልኝ" ትለኛለች። እሺ ብዬ ግማሹን እንዳየን "በቃህ ሂድ ይመሽብሃል" ትለኛለች። የእኔ ጠባቂ!

"ዘነበ አስታውስ!" አለ ጋሼ ስብሐት "ሲኒማ ታላቅ ጥበብ ነው። በአጭር ጊዜ ውስጥ ብዙ ዕውቀት ልትገበይበት ትችላለህ፣ ያወቀበት ብዙ ይጠበብበታል ከምወዳቸው የተወሰኑትን ልጣፍልህ? ማስታወሻ አቀበልኩት።

1. Gone with the wind (actor Clark Gable)
2. Ben Hur (actor: Charlton Heston)
3. Every film of Chrlie ChPLIN
4. Les Enfants du Paradis (French)
5. Silence (director: Ingmat Bergman)
6. Toto al'Inferno (actor; Toto!)

7. The Three Musketeers (actor; Gene Kelly)
8. Some Like It Hot (director: Billy Wilder)
9. Irma La Douce (actress: Shirley Maclane)
10. Mondo Cane (ውሻ ዓለም የሚል የጥሊያን documentary)
11. The Magnificent Seven (Yul Brynner: actor)
12. Knock on Wood (Danny Kay: actor)
13. The Court Jester (Danny Kaye: actor)
14. Hans Christian Andersen (Danny Kaye: actor) ወዘተ"
15. Our Man Flint
16. Shane
17. High Noon ወዘተ

***

፴

ባርነትና ነፃነት

ከቱሪስት ሆቴል ወደ አምባሳደር ቴአትር በታክሲ እየተጓዝን ነበር። ፀጥታ በሁለታችንም መካከል ነግሣለች። የየራሳችንን ሐሳብ እናብሰለስላለን። የጋሼ ስብሐትን እንጃ እንጂ እኔ የዚያን ዕለት እንድናወጋ የፈለኩት በካርል ማርክስ ፍልስፍናና ሕይወት ላይ ነበር።

አምባሳደር ቴአትር ደረስን። መንዳጓን ተሻግረን በሐራምቤ ሆቴል ጥጉን ወደ መስቀል አደባባይ ማዝገም ጀመርን። ጋሼ ስብሐት አዘውትሮ እንደሚያደርገው ፀሐይዋን ለመከላከል ሹራቡን ከፈስታል ውስጥ አወጣና እናቱ ላይ አደረገ። ፈስታሉን ተቀበልኩት። አረግመዲን በርሱ ፍጥነት ልክ መጥኜ እያዘገምኩ ወግ ጀመርን።

ባሀሪው ሰረጅም ጊዜ አብሮ ከመዋልና ከማደር ገብቶኛል። ረጅም መንገድን የሚረሣው በፌዣዣታ ነው። 'ይህንንም በፍልስፍና፣ በሃይማኖት፣ ወይም በድርሰት..." አንድ ነገር ሊያወጋኝ እያሰበ ነው። ወጉን ከመጀመሩ በፊት እኔ በዕለቱ ወደፈለኩት የፌዣዣታ ቦይ

መራሁት። ሐሳቤን ከአፌ ነጥቆኝ "የማርክስ ፍልስፍና ወንጌል ነው" አለኝ አተኩሮ እያየኝ። ሐሳቤን ያለመጨረሴን ተረድቶ ቀጥል በሚል ስሜት ጠቀሰኝ።

ስታዲዮምን በቀኝ፣ መስቀል አደባባይን በግራ ትተን በደብረዘይት መንገድ አቀናን። በመኧለኪያ አቋርጠን ወደ ቂርቆስ የሚወስደውን መንገድ ይዘናል።

"ማርክስ እንኳንም ደራሲ ያልሆነ!" አለ ጋሼ ስብሐት ተቆጥቶ እያስተዋለኝ። "በሌሎች ደራሲያን ተጽፈው ስንትና ስንት ድንቅ ጽሑፍ ነው ያነበብነው። የማርክስ ሥራ ከእነዚያ ምርጥ ሥራዎች አንዱ ቢሆን ነው እንበል። እናስ ምን አዋጣ? ያው እንደነ እገሌ ደራሲ አልነው። አፈጨጨብንስት። ለእኔ ግን ፍልስፍናው ይበልጥብኛል። አይደለም አንድ ቤተሰብ አንድ አውራጃም ይራብ። ፍልስፍናው ሲነባህ የአሱን መራብ ትቀበላለህ። የሰው ልጆች በአግባቡ ተጠቀሙበት አልተጠቀሙበትም፣ ያ ሌላ ጥያቄ ነው። ማርክስ ግን መከራውንም፣ ችግሩንም ችሎ ያለውን ተኮሰ" አለኝና ቆም አለ። ሲጀምር ይቆጣ የነበረው ጋሼ ስብሐት ከዐረፍተ ነገር ወደ ዐረፍተ ነገር ሲሸጋገር ቁጣው እየበረደ ካርል ማርክስ ውስጡ እየገባ ሄደ።

"መጀመሪያ በዓለም ላይ የሚባለውን ልንገርህ? ይህ ያለንበት ክፍለ ዘመን የሶስት ሰዎች መዋጮ ነው። ሶስቱም ይሁዲ ናቸው። ካርል ማርክስ፣ ሲግሞንድ ፍሮይድ፣ አልበርት አይንስታይን ናቸው። እንግዲህ የምድር ጨው ናችሁ የሚለውን አባባል አስታውስ።" አለና ጠሙን እያፍተለተለ አስተውሎኝ ወጉን ቀጠለ። "ስለ ካርል ማርክስ ወጣት ሆነን ስንሰማ በጀርመንኛ ነው የጻፈው አሉን። ረጃጅም ዐረፍተ ነገር እንደሚያበዛም ሰማን። ቀጥሎም ወደ እንግሊዝኛ ተተረጎመ። ሲነበብ ማርክስ አይገባም ነው የሚሉን። በቃ። እኔ አላነበውም አልኩ። ግን ለእኛ በሚገባን ቋንቋ ከሌለ ከየት ወስደን እናነበዋለን? የምስክር ምስክር ይበቃናል። ሰውዬው የሚደነቅ ሰው ነው። ደግሞ ሥራውን ስትገምት የእርሱ ትንቢት ነው ዓለምን እንዲህ በካፒታሊዝምና በኮሚኒዝም የገመሣት። ከራሴ ጋር ስንጨዋወት ይህ ሥራ የሚነበብ ነበር። እኔ ግን እዚያ ውስጥ መግባት አልችልም ብዬ ለዳግመኛ ተውኩት። የደርጎቹ ጊዜ መጣ። አንድ ቀን የእነ መንጌ "ፕላን" ካርል ማርክስ ጋ ወሰደን። አንዱ በአማርኛ ካፒታልን ተረጎምኩ" ብሎ ለጓድ ሊቀመንበር ገፀ በረከት አቀረበላቸው። ለወቅቱ አብዮተኞች ይህ ትልቅ እሴት ያለው ስጦታ ነበር። እኛ ከያለንበት ለማረምና ለማስተካከል ተጠራን። ሥራውን ሣየው በእውነቱ ተርጓሚው ባይሞክረው ይሻል ነበር። እኛን

ተርጉሙ ብለው ቢያዙን ይሻለን ነበር። ይህንን ስልህ የእኔ አስተያየት ብቻ ሳይሆን የሁላችንም ነው። ኤዲቲንጉን ሰባት ሰዎች ሆነን ጀመርነው። ሁለቱ ብልጥ የፓርቲ አባላት ስለነበሩ ምክንያት ፈጥረው ተሰናበቱና አምስታችን ቀረን።

አምን ከተለያዬ መሥሪያ ቤቶች ነው የሰበሰቡን። እኔ ቱሪዝም ኮሚሽን ነበር የምሠራው። ደብዳቤ ደረሰኝ። አላማከሩኝም። አልጠየቁኝም። ብቻ "ና!" ተባልኩ፣ መሄድ ነበረብኝ። የዚያን ጊዜ ባርነት ውስጥ እንዳለሁ ገባኝ። ነፃ ዜጋህንማ ትችላለህ ወይ? ፈቃደኛ ነህ ወይ? ሌላም ችግር ካለብህ በምን ዓይነት ሁኔታ አግዘንህ ትሣተፋለህ? ይሉህ ነበራ! እነ መንጌ ግን ደብዳቤ ብቻ ጣፉልን። በቃ ባርነት ነው አልን።

በቀጥታ ከቤተ መንግስት ነው ደብዳቤ የደረሰን ። ከእነ መንጌ ቢሮ እልፍ ብሎ ነው የምንሰራበት። እና ብሽቅ ሥራ ነው አተረጓጎሙ። መተርጎም ሁለቱን ቋንቋና ባህል ጠንቅቀህ ስታወቅ ነው። የኛ ተርጓሚ ግን አማርኛውንም እንግሊዘኛውንም አይችልም። ለምሣሌ and so the ball rolls የሚለውን እንግሊዘኛ እንዲህ ሁኔታዎች ይቀጥላሉ የሚለውን ሃሳብ ተርጓሚያችን "ኳሰዋ እንደዚያው ትንከባለላለች" ብሎ ተረጎመልን። በዚህ ዓይነት ግድፈቱ ብዙ አለፋን። እኔም ማበሳሽቱን ሲያበዛብን፣ በቃ ይህንን ገፅ በአዲስ እተረጉመዋለሁ ብዬ እያያዘዋለሁ። ደግነቱ በወቅቱ ጉልበቱም አለ፣ ጫትም እቅም ነበር። ስንል ስንል የካርል ማርክስን ሥራ ወደ አማርኛው ማምጣት ቻልን። በዚህ ጊዜ እንኳንም ያስገደዱኝ አልኩ።

የካርል ማርክስን ሥራ ለማንበብ ቻልክ! በስመአብ..." ብሎ በመደነቅ ስሜት በረጃሙ ተነፈሰ። ከሰኮንዶች በኋላ "ማርክስ ያኔ ገንዘብ የለው፣ ምንም የለው፣ ሰወዬው ችስታ ነው። በእጁ እየጻፈ ነው ማስታወሻ የሚይዘው። ሥራውን እየጠናሁ ስሄድ፣ ይህንን ያህል ተአምረኛ ሞንቅላትም አለ?! ነው ያሰኘኝ። እንደዚህ ለተጨቆኑት የቆመ ይህ ሰው ነብይ ነው አልኩ። እንኳንም ባርነቴን ለገሱኝ አሰኘኝ።

የሥራ ግንኙነታችን ጥሩ ነበር። አለቃችን ነብስ የሆነ ሰውዬ፣ አንድ እጁ ሰላሳ ነው። የመንጌ አስተርጓሚ ነው። ግርማ ባሻህ ይባላል። እንዲት ዓይነት ሰው መሰለህ! እዚህ ገዝነም ውስጥ የተሰማራ መልአክ። ለግርማ ጓዶቹ ነገሩትና "ለፋታችሁ 20 ሺ ብር ተመድቦዋል" ብሎን ነበር። በባህሪው ግልፅ ሰው ነው። በኋላ ካዱት። ሰንጋ ሊጣልልን መታሰቡ ተወራ። እሱም ቀረ። ግርማ ግን

የሚወዳት ቢታ አለች፣ ሜትም ጠጅም ያለባት። በሳምንት አንድ ቀን ቡድኑ ተያይዘን ሂደን በእርሱ ግብግ እንዝናናለን።

እሱ የኢሠፓ አባልና የንድ መንግስቱ አስተርጓሚ ቢሆንም ማንንም አይፈራም። ምንም አይፈራም። ከሰው ጋር ይደባለቃል። እንቁልልጭ ያሉን ሽልማት ሁሉ ቀርቶብን ሥራው ተጠናቀቀ፣ ዕድሜ ለማርማ በሻህ። ልፋታችን ዋጋ ተሰጥቶት እኔ ካለሁበት መሥሪያ ቤት ወደ ኩራዝ አማታሚ ድርጅት ተዛወርኩ። በደሞዜ ላይ 200 ብር እድገት ተሰጠኝ። ይህም የእንግሊዝኛን አባባል ያስታውሰኛል። ባርነቴ የእግዜር ግራ እጅ ነበር። ብንፈልግ ደሞ አብዮታውያኑም በግራ እጅ ቡጢ ነበር መፈክሮቻቸውን የሚነዙብን እናሸንፋለን! ሳይንሳዊ ሐቅ ነው አንጠራጠርም! ወደፊት! ይሉናል።

እኛ ደሞ ውስጥ ውስጡን፣ ያልጠረጠረ ተመነጠረ እንላለን። ይኸውልህ፣ እንደ ማንኛውም ወንጌል ነው የማርክስ ወንጌል። ለድሆች ደህንነት የቆመ ነው። ከኢየሱስ ወንጌል የሚለየው በአንድ ነገር ብቻ ነው። ይኸውም ገነትን እዚሁ መሬት ላይ እንዘረጋለን ይልሃል ማርክስ። ሠራተኛው መደብ ያሸንፋል ነው ትንቢቱ። አብዮታዊ ፓርቲ ለሞቱኑ አገልግሎት ነው የሚዋቀረው።

ፍልስፍናው በተግባር ሊተረጎም ካልቻለ የማይቻል ቢሆን እኩ ነው። እንጂ ማርክስ ሐሳቡ በጣም ልክ ነበር። ሐሳቡን እንደ ሰውም እንደ ችሎታው፣ ለሁሉም እንደሚያስፈልገው ነው የሚለን። ኅብረተሰብ እንደ አንድ ሰው ሆነ ማለት ነው። ሀብቱ በሙሉ የጋራ ነው። ለማንም አናደላም። ድል ስናደርግ መደብ አያኖርም፣ ወገን አያኖርም። እንደዚያ ነው ትንቢቱ። ለእኔ ሕልም ነው። ግን ሰው ያለሕልም አይኖርም።

እኔ ቀርቶ እኛ ሆኗል፣ በማለት ማርክሲስት ነን የሚሉ ፓርቲዎች አዲስ ገዢ መደብ ሆኑ። ምንም አልተለወጠም። እነሱም የሚፈልጉትን ያገኛሉ፣ ሕዝቡም ለጥቂቱ ነገር ይሰለፋል። "ይበልጥ ሲለወጥ ይበልጥ ያው ነው" ይለናል ፈረንሳይ።

የአሜሪካ ሠራተኞች ግን ማርክሲዝምን በሥራ ላይ አዋሉት። ተደራጁ፣ ሕገ መንግሥታዊ መብታቸው እንዲከበር በሥራ ማቆም አድማ ጠየቁ፣ የሥራ ሰዓታቸው በቀን 8 ሰዓት ብቻ እንዲሆን ታገሉና አሸነፉ። ዝቅተኛው የቀን ሠራተኛ ደመወዙ በቀን በ$ንስ 10 ዶላር እንዲሆን፣ ሠራተኛው በጥፋት ካልሆነ ከሥራው ቢሰናበት ካሣ እንዲያገኝ የተደረገው በአሜሪካን አገር ነው። "በእስፓንኛ ማርክሲዝምን በደንብ ተጠቀሙበት" ብሎ ማቀና ተቀድቶ ፊቱ የተቀመጠ ሲኒ ቡና እንስቶ ፉት እያለ በሳሳብ ጭልጥ አለ። በዚህ ጊዜ እኔ ቤት ደርሰን ምሣችንን በልተን ዘና እያልን ነበር።

"እንዳልከው ካፒታል ሦስት ቅፅ ነው። ሁለቱን ቅፅ ሠርተን ጨረስን። በዚያን ወቅት 1ሺ500 ብር ገደማ መሰለኝ አብረውኝ ለነበሩት ሰዎች የሰጧቸው። ለእኔ ብቻ አልከፈሉኝም።" ሰምን? እኔ የፓርቲው አባል አልነበርኩማ!

ካፒታልን በማስተካከል ስኖር ከሰዎቹ ጋር ተግባብተን ነበር። ስለዚህ የፓርቲያቸው አባል እንድሆን ጠየቁኝ። እኔ ደግሞ የፓርቲው አባል ብዙን ጥሩ ነበር። እኔ ግን ኤቴይስት አይደለሁም፣ በእግዚአብሔር አምናለሁ። ፓርቲው ደግሞ እግዚአብሔር የለም ይላል። ስለዚህ እኔ ለመንግሥት በመሥራት ማገልገል እንጂ በሃይማኖቴ ምክንያት የፓርቲው አባል ልሆን የተፈቀደልኝ አይደለሁም አልኳቸው፣ ተውኝ።

የማሌ ጥናት ተብሎ በየመሥሪያ ቤቱ የውይይት ክበብ ስብሰባ ይካሄድ ነበር። በወቅቱ አንተ እንድትሳተፍ ተጠይቀህ አታውቅም? ነው ያልከኝ? ምንድነው ማሌ? የማርክሲስት ሌኒንስት ፍልስፍና ውይይት?

በፍጹም። እነሱም አያስገድዱኝም። እኔም አልቀላቀላቸውም። ለረጂም ጊዜ በእጄ መዳፍ አገጬን አንተርሶ ሲተክዝ ቆየና "ሰውዬው ካርል ማርክስ አሪፍ ፈላስፋ ነበር። ሰዎቹ ግን ሳይገባቸው ፈተፈቱት። ፍትፈታውንም ውይይት ክበብ አሉት።

"የቤተክህነት ሰዎች መጥተው ቤተ ክርስቲያንን አገልግል ቢሉኝ?" እየሣቀ "የእኔን ተፈጥሮ ልብ በል። አንድ 'Formula' ተከትሎ ያችኑ መደጋገም ደስ አይለኝም። በክርስትና፣ በእስልምና፣ በፖለቲካ ፓርቲም እያልክ ብታጠናቸው አማኞቻቸውን ደንግገው የሚይዙበት ሕግጋት አላቸው። ያ ደግሞ 'ሺል' ሆኖ እንደ ዕንቁላል ቅርፊት ሌላን የምታይበትን ዓይን ይጋርድሃል። ስለዚህ በምንም ዓይነት የፖለቲካም ሆነ የሃይማኖት ድርጅት ተከታይ መሆን አልፈልግም" አለኝና እጆቹን በትሕትና እያሻሸ በምናብ የፈጠራቸውን አበው ዞር ብሎ እያየ "አባቶቼ ልክ ናችሁ። እያት ቅድመ አያቶቼ እስከ ምንጅላት ቅንጅላቴ ድረስ አስራ አራት ዘሮቼ ቀሳውስት ነበሩ። ቤተክህነትን ማገልገል ከአማኞቿ የሚጠበቅ ነው። እናንተም ከልባችሁ ቤተክህነቷን እያገለገላችኋት ነው። ግን እኔም እንደናንተ እንዳላገለግል ኤቴይስት ነኝ አላቸዋለሁ።

***

ሻ፩

አይኔን አበራልኝ

ፍሮይድ ወደራሱ ውስጥ! ውስጥ! ገብቶ የመረመረ ተዓምረኛ ‘ሱፐር ጂኒየስ’ የሆነ የሥነ ልቦና ሊቅ ነበር። በሌላ አባባል ለእኔ የውስጣችንን ገልብጠ የሚያሳይ ማለት ነው። በአእምሮአችን ውስጥ! ውስጥ! ውስጥ ሔዶ የሳቅም፣ የፍቅርም፣ የተአምራትም የመሆን ሁኔታዎች ያሳይሃል። በር መዝጋትም ታይበታለህ። ሙሉ መሆን ድሮ ቀረ” አለና ሳቀ።

እንዲያውም ዓይኔን ያበራልኝ ሲግሞንድ ፍሮይድ ነው። ልክ ብላታ ደሬሳ በሕይወት ውስጥ ይህንን የአገራችንን አኗኗር ባሕሉን ታሪኩን እንዳሳዩኝ፣ ፍሮይድም የውጪውን ዓለም ውስጣዊ ማንነትን አሳይቶኛል። እንዲያውም ከእርሱ እኩል የሰውን ነብስ ነልጥሎ ያሳየኝ ያለ አይመስለኝም፣ አያሱስ ካልሆነ...

ይኼውልህ ሲግሞንድ ፍሮይድ የቪየና የአስትሪያ ዋና ከተማ ልጅ ነው። እዚያ ነው ያደገው። ወላጆቹ ይሁዲዎች ናቸው። ሀብታሞች ናቸው። በሕይወቱ ምንም ዓይነት ችግር ሲያልፍም አልነካካውም። ስለ አራሱ ብዙ ጊዜ የሚያጫውተን እራሱ ነበር። ልጅ ሆኖ ያጋጠመውን ሲያጫውተን፣ “በልጅነቴ አንድ ጊዜ ለእናቴ እንዲት ነው እግዚአብሔር ከሞቃ ሰውን ሠራ የሚባለው? ይህ ልክ አይመስለኝም” አልኳት።

በዚህን ጊዜ እናቴ “እንደዚያ ነው የመሰለህ? በል እጂን ተመልከት!” አለችኝ። ከዚያም መዳፍዋን አፋትጋ እድፍ እየተንከባለለ ወጣ። “አየኸ?” አለችና በርግጥም የሰው ልጅ ከጭቃ መሠራቱን አሳመነችኝ። ይህች ናት እንግዲህ ለሲግሞንድ ፍሮይድ በልጅ ሕሊና የምርምርና የግኝት ውጤት የሆነችው።

ልብ አድርግ፣ ፍሮይድ ይሁዲ ነው። መጻርመስ በጀመረበት ዘመን የሚያየው እውነት አለ። በወቅቱ አይሁድን መናቅ፣ ማንቋሸሽ ነው! ክርስቶስን የሰቀሉ እየተባሉ የመዋረድ ዕዳ አለባቸው። “አንቲ-ሴሚቲዝም” የሚሉት ጣጣ። ለምሣሌ ፍሮይድ በደረሰበት ጊዜ አዛውንት አይሁድ መንገድ ሲሄድ የክርስቲያን ዘር የሆኑ ሕፃናት ድንጋይ አንስተው “አንተ ሽሜ ጉተ! እጅ

አትንሣም?” ሲሉ ያስፈራሩታል። አዛውንትም ለጥ ብሎ ለሕፃናቱ እጅ ነስቶ ያልፋል። ይኼንን ያህል ነው አይሁድነት የተገፋው። በዚህ ወቅት ፍሮይድ በይሁዲነቱ አንሰተኛነት ወይም ጎደሎነት አይሰማውም። የወላጆቹ መልኪም አስተዳደግ ስላለው ጥሩ የሥነ ልቦናና የግብረገብ ሰንቅ አለው። በዚህ ላይ አይሁድና ሌላው ሕዝብ ያላቸውን ልዩነት አሣምሮ ያውቃል።

አስራ አምስት፣ አስራ ስድስት ዓመት እንደሆነው አባቱ ቀልድ ነገረው። ቀልዱ በተነገረው ጊዜ አልሳቀም። ተቆጥቶ ሄደ። እያደገ፣ እየበሰለ ሲሄድ በጣም ከሚወዳቸው ሐቅን በጥልቀት ከያዙ ውብ ቀልዶች መካከል አንዷ ሆነችለት።

ቀልዷን ላጫውትህ። “አሪየንት ኤክስፕሬስ” የተባለ የታወቀ የባቡር መስመር አለ። በዚያን ጊዜ እርሱ ነው ትልቁ የሕዝብ መጓጓዣ መስመር። በወቅቱ በአሪየንት ኤክስፕሬስ ተጉዣለሁ፣ ማለት ራሱ የሚያነሳ ነበር። በአሪየንት ኤክስፕሬስ ከፖርቱጋል ትጀምርና በስፔን አርገህ፣ በኢጣሊያ፣ በፈረንሣይ፣ በሌሎቹ የአውሮፓ አገሮች አቆራርጠህ ሩሲያ ትገባና ሳይቤሪያ ድረስ ትጓዛለህ። ያዝክ?

ይኼውልህ ባቡሩ ተነስቷል። በዚህ ጉዞው ባቡሩ በየጣቢያው ይቆማል። ተቆጣጣሪዎቹ ይገባሉ። ተሳፋሪዎቹን ትኬታቸውን እንዲያሳዩ ይጠይቃሉ። በዚህ መሐል አንድ ሰው ጋ ደረሰ ተቆጣጣሪው። ተሣፋሪው ይሁዲ ነው።

“ትኬት ይዘዋል?”

“አልያዝኩም” ይላል ይሁዲው።

“እንግዲያው ይክፈሉ።”

“ገንዘብ አልያዝኩም።”

“እ? ገንዘብ አልያዝኩም!? አንት ቆሻሻ ይሁዲ!” ብሎ በቦክስና በጥፊ ያጣድፈውና ትቶት ይሄዳል።

እሚቀጥለው ጣቢያ ወራጅ ይወርዳል። ተሳፋሪም ይጫናል። እዚያም ሌላ ተቆጣጣሪ ይመጣል። ሌሎቹን ሁሉ ጠይቆ ይሁዲውን ይጠይቀዋል።

“አልያዝኩም” ይላል ይሁዲ።

“ይክፈሉ።”

“ገንዘብ የለኝም።”

“አረ!” በጥፊና በቦክስ አጣብጦት “ንፍጣም ይሁዲ! ሁለተኛ እንዳይለምድህ” ብሎት ትቶት ይሔዳል። እንዲህ እየተደበደበ፣ እየቻለ ብዙ ጣቢያዎች አለፉ። ረጂም ርቀትም ሄዱ። አጠገቡ ተቀምጠ ሁሉንም ድርጊት ሲያይ የነበረ ሰው ዘሩ አይሁድ ያልሆነ

ገርሞት "አንተ ሰው፣ ይህን ተደጋጋሚ ድብደባ እስከ የት ልትችለው ነው?" ሲል ጠየቀው።

"ሰውነቴ እስከቻለ ድረስ" ሲል መለሰ ይሁዲው።

እየህ፣ ይህችን ፍሮይድ በኋላ አድጎ በስሙ ሲያብሰለስል፣ ሲያውጠነጥናት፣ ለካ የቀልዱ ይሁዲ አስራኤል ራሷ ናት። እነፋርስ ይመጣሉ ይደበድቧታል።እነ ሮማ። አሁንም እነ ሎርድ እንግሊዝ። እንደ ባቡር ጣቢያዎቹ ቲኬት ቆራጮች እየተከታተሉ የዓለም ገዢ ነን ባዮች ሲመጡም ያንን ሁሉ ወገራ ችላ ነው እዚህ የደረሰችው።

ሲግሞንድ ፍሮይድ በዕድሜ ማወቅ ሲጀምር ሕልሞች በጣም ስሜት ይሰጡታል። እና ምን ያደርጋል? ሊተኛ ሲል ደብተሩን፣ እርሳሱን እራስጌው አጠገብ ያስቀምጣል። መብራት ያጠፋና "ሕልም አያለሁ፣ ሕልም አያለሁ!" እያለ ለራሱ ይነግራል "ዘሌሜን አስታውሰዋለሁ፣ አስታውሰዋለሁ" እያለ ይተኛል። እንደነቃ የሚያስታውሰውን በሙሉ ይጽፈዋል። እንዲህ እያደረገ ለብዙ ዓመታት ፃፈ። በኋላ የወንድሞቹን፣ የአባቱን፣ የእናቱን ምን ዘልም አያችሁ? እያለ መመርመር ጀመረ። ከሌሎች ጋር እያስተያየ የመረመረውን The Interpretation of Dreams የተባለው መጽሐፉን፣ ከዓለም ተገልሎ ብዙ ዓመታት ከጣረበት በኋላ፣ ለአንባቢያኑ ገፀ በረከት ሰጠ።

አውሮፓውያን ከፍሮይድ በፊት ስለሕልም የነበራቸው ዕውቀት ልክ እንደኛ አገር ነበር። ከእርሱ በፊት ሕልም መልዕክት ነው። ሊገባህም ላይገባህም ይችላል። እኛጋ ርቦህ ብታደ ትጠግባለህ፣ ቀይ ሴት ሰናይ እምዬ ማርያም ነች፣ እያልን እንደምንፈታው ነበር የእነርሱም ባሕል። ይኼ የሚያሳይህ በእኛ እምነት ሕልም ከውጪ ነው። በፍሮይድ ምርምር ግን ሕልም ከውስጥ ነው። ከእኛ ነው የሚወጣው። የማየው ሕልም እንቅልፍ ውስጥ ነው። እንግዲህ ማነው እንቅልፍ? ማለት እንጀምራለና።

እንቅልፍ መቼስ የደከመ ነላችንን የሚያድስልን ፀጋ ነው። ተኝተን ስንነሣ በጤና ተሞልተን፣ ታድሰን ነው የምንነሣው። ለመታደስ መተኛት አለብህ። ሰውነትህም መጠበቅ አለበት። ምክንያቱም በተፈጥሮ ወንድም፣ እህት፣ አጎት ወላጆች የምትላቸው ነቅተህ አብረህ የምትኖራቸው የንብረተሰብ አካል ያደርጉሃል እንጂ፣ በእንቅልፍ ውስጥ ብቸኛ ነህ። ብቻህን ስለሆንክ ዓለም ደግሞ አደገኛ ነው። ስለዚህ ዓይንህን ብትጨፍንም፣ ጆሮህ ክፍት ነው። አንድ ነገር ካ! ቢል ትንቃለህ።

ምንም ላትተኛ ነው። አየደል? አንተ ግን መተኛት ያስፈልግሃል። እዚህጋ ሕልም ይመጣል። ሕልም ከውስጥ ነው ብለናል። ሁለት ሥራ ነው ያለው። አንዱ እንቅልፍን እንድትተኛ ማረጋገጥ ነው ዋናው። ስለዚህ በጆሮህ የመጣው ድምፅ እያባነነህ ችግር እንዳያመጣ መፍትሔ ውስጥህ ይፈጠራል። ለምሣሌ ሰሞኑን ስለቴዎድሮስ አውርተናል። ታዲያ ተኝተህ አንድ ድምፅ ከውጪ ዱ! ሲል አንተ የምትሰማው ድምፅ ሴባስቶፖል መድፉ ሲተኮስ ነው። ጦርነቱንም እያየኸው ነው። ሰውነትህም እንቅልፉን ይቀጥላል። ይኸ አንደኛው የሕልም ተግባር ነው።

ሁለተኛውን እንይ። ይኼውልህ፣ ሕዝብ "ጂኒየስ" ነው። የአበሻ "ጂኒየስ" አንዷ ፍሬ ምን ትላለች? "ድህ በሕልሙ ቅቤ ባይጠጣ ንጣት ይገለው ነበር" አትልም?

እሷ ነች የፍሮይድ ሕግ። ሕልማችን Wish fulfillment (የምኞትህን ማግኘት) ነው ሁለተኛው ሥራው። ምክንያቱም ምኞት አለ። እኔ ደግሞ የምመኘውን ሁልጊዜ አላገኘውም። በውን ባላገኘውም ሌላው ቢቀር በሕልሜ አገኘዋለሁ ማለት ነው። እዚህ ላይ ነው ትኩረት የምናደርገው። የምንነጋገርበትን ጭብጥ ለማስቀመጥ አሁን ነው "ኢድ፣ ኢጎ፣ ሱፐር-ኢጎጋ" የምንመጣው።

ፍሮይድ ምንድነው ያደረገው? ፍተሻ ነው። የሰው ልጅ ሔዶ የማያውቅበት ቦታ የሄዱ አይደሉም "ኤክስፕሎረርስ" የሚባሉት? እነ ኮሎምበስ፣ ማርኮ ፖሎ ባሕር ለባሕር እና የብስ ለየብስ አሰሱ። ኒል አርምስትሮንግ ወደ ጨረቃ ወጣ። ፍሮይድ ወደ አእምሮው ውስጥ ነው የጠለቀው። ከእርሱ በፊት ደፍሮ የገባ የለም። ውስጥ፣ ውስጥ ጠልቆ፣ ያለውን መርምሮ፣ ራሱን የተቀበለ ነው። እዚህች ላይ ትንሽ ትንታኔ "ከክግራውንድ" ያስፈልግሃል።

መጀመሪያ ፍሮይድ ያጠናው ሕክምና ነው። በጣም ጎበዝ ተማሪ ነበር። ለዲግሪው ኢል የሚባል ዓሣ ነው ያጠናው። ኢልን ፍሮይድ ከማጥናቱ በፊት ብልቱ የቱጋ እንዳለ አያታወቅም። ሳይንሱ ኢልን መርምሮ ባይደርስበትም እነርሱ ግን እየተራቡ ነው። ይኼንንም ፈትሾ ያገኘው ሲግሞንድ ፍሮይድ ነው። 'Brilliant' አይደለም? እዚያው በተማረበት ዩኒቨርሲቲ መምህር ሆነ።

ወጣት ሳለ የመጀመሪያው ዲግሪውን እንደተቀበለ ፓሪስ ውስጥ አንድ የሙያ እንቅስቃሴ ተጀምሯል። ትልቅ የአብዶች ሐኪም ቤት አለ። ከዚህ በፊት ያበደ ሰው ሁሉ ይደበደባል፣ ውጣ! ተናገር! ልቀቅ! ስቃይ ነው። የፓሪሱ ሰውዬ ግን ዕብዶችን በሆስፒታል ሰብስቦ መረመራቸው። መደብደባቸውን አስቀረ። የተሻለ ጤንነት

ያላቸውን ለብቻቸው አስቀመጠ። የባሰባቸውን ሳይመቱ ታስረው እንዲረዱ አደረገ። ፍሮይድ ወደ ፓሪስ ሄዶ ከዓመት በላይ በመቀመጥ ከዚህ ሰውዬ ብዙ ተማረ። የሰውዬውን ስም አውቀው ነበር። ዘነጋሁት። ይኼውልህ እዚህ ላይ ነው ዕድሜ አተላ የምትለው" ብሎ ቅር አለውና "አ! ሻርኮ (Charcot) ነው" አለና ፈገግ ብሎ ትንታኔውን ቀጠለ።

ፍሮይድ ሲመለስ ተለውጦ መጣ። የፍሮይድ ፕሮፌሰር ደግሞ በዚህ በአእምሮ ሕመም ላይ የማጥናት ፍላጎቱ አላቸው። 'ኢንተርን ሺፕ' ይባላል፤ ጨርሷል ዲግሪውንም አግኝቷል። ሲለማመድ ፕሮፌሰሩ አብረውት እየዞሩ፤ እየጠየቁ ዕብዶችን ያጠናል። ከጥንት ጀምሮ ታዲያ ዕብድና ጤነኛን ሁለቱን እያነፃፀረ ሲመረምር ብዙ ልዩነት የላቸውም። ልዩነቱ በጣም ትንሽ ነው።

ፍሮይድ ወደ ውስጥ እየገባ፤ ሕልሞቹን እየጻፈ፤ እየመረመረ ቀጠለ። አንድ ቦታ ላይ ደርሰም እንዲህ ይመስለናል። ወደ አእምሮ ውስጥ ስንገባ ነብሳችን እንደ ስጋችን እያደገ ነው የሚሔደው፤ አይደል? ስንወለድ ምንድን ነን? መደሰት ብቻ ነው የምናውቀው፤ አይደል? መቆሸሻችንን እንኳን አናውቅም። አሁን ምንጊዜም መደሰትን የሚፈልገውን 'ኢድን' ሆንክ ማለት ነው። እና መቀት ሲበዛብህ፤ ሽንት ሲመጣብህ፤ በፍፁም ህመም (ፔይን) አትወድም፤ መደሰት (ፕሌዠር) ብቻ! ጭንቀትህን አትፈልግም፤ ይዘሃል?

ኢድ እውነታን፤ ምናብን (ኢማጂኔሽን) ልቦለድን አይለይም። ያው ነው። በህልሙ የበላውም፤ በውኑ የበላውም ለኢድ እኩል ነው። ልብ አርግ፤ ኢድ አይደለም ህልም የሚያየው፤ ሰውዬው ነው። አሁን ሰውዬውን በኢድ፤ በኢጎና በሱፐር ኢጎ ለሦስት ከፋፍለን ነው የምናወጋው።

ኢድ ሆነን እንቀርም። 'ኢጎ' ደግሞ እንሆናለን። ኢጎ ደግሞ እውነታ (ሪያሊቲ) ጋር ነው የሚተዋወቀው። ኢድ ሁኜ እሳቱ ደስ ብሎኝ ሰፌላብጠው፤ ሲፈጀኝ ኢጎ ተነሣ። ሁለተኛ አልፌላጣትም። ኢድና ኢጎ በደንብ ይግባባሉ። ሁለቱም ግብረ ገብ (ሞራሊቲ) አያውቁም፤ ትክክልና ስህተት የሚባል ነገር የለም እነሱጋ። ቋንቋ፤ ከሰው ጋር መግባባት፤ ሥራ፤ ኑሮ የኢጎ ኃላፊነት ነው። ኢጎ ሁልጊዜ ኢድን ማገልገል ነው ሥራው። ኢጎ እያደገ ይሄዳል። አሁን ኢጎና ኢድ ብቻቸውን ቢሆኑ ባንተ ዕድሜ ደርሰዋል እንበል። ታናሽ እህትህ አለች፤ አሥራ ሦስት አመቷ ነው። ደርሳለች። ኢድ ሲያያት ምንም አይመስለው። ሴት መሆኗን ብቻ ነው የሚያውቀው። ኢጎም እህትህ ናት እኮ አይልህም። መጀመሪያ እሷ እሺ ትላለች ወይ? እሺ ካለችስ ሳይታወቅ ምስጢር ሆኖ ይቀራል?

የሚታወቅ ከሆነ አያስፈልግም። የማይነቃብህ ከሆነ ለምን አታደርገውም? ግን ብታረግዝ ብንስ? እንዳታረግዝስ ምን ጥንቃቄ እንወስዳለን? ይልሃል ኢጎ። ትክክሉንና የተሳሳተውን እንዲህ ይመረምረዋል።

ሱፐር ኢጎ ይመጣል። እስካሁን ከግለሰብ ጋር ነን። እኔና እኔ እውነታን እንደፈለግን እንሸውዳታለን። ሱፐር ኢጎ ነው ኅብረተ ሰብን የሚወክልልኝ። ምክንያቱም የማኅበረሰባችን አባል ነኝ። ከነርሱ ጋር ካልተግባባሁ መኖር አልችልም። ሱፐር ኢጎ ወደ ሞራሊቲ (ግበረገብ) ይወስደናል። በምሣሌ እናስደግፍና እንመርምር።

ይኸውልህ፤ አንተ ገና የሦስት ዓመት ልጅ ሆነህንዴ! ልጆቹ ንፍጣም እንዳይሉህ፤ በል በደንብ አፍንጫህን ጥረግ ስትባል ቶሎ አፍንጫህን ትጠርጋለህ። ይህቺን እንድታከናውን ያስደረገችህ የሕሊናህ ሱፐር ኢጎ ናት። በግብረገብ የመጣ፤ ከማኅበረሰብ ጋር የምታደርገው ሁሉ የሱፐር ኢጎ ኃላፊነት ነው።

ስንተኛ የሚጠብቀን? ይኼ ራስህ አንብበህ የምታጠናው ነገር ነው። እስካሁን እኔ አንብቤ የደረስኩበት ነገር የለም። ራሳችን ግን ልንተነትናቸው እንችላለን። ኢድ እንዳስተዋልነው የደስታው ከፍል ነው። ጊዜ፤ ሁኔታ አያሰገድዱትም። ኢጎ ከእውነታ ጋር የምናደርገውን ግንኙነት ያስተካክልልናል ተመችቶን እንድንኖር። ያሰኘህን ማድረግ፤ ደስ ያለህን መፈፀም መብትህ ነው። ሱፐር ኢጎ ሲመጣ ግን የማኅበረሰብን ሕግና ደንብ ይዞብህ ይመጣል።

ተራራ መውጣት አስተማሪዎችም አሉ። መተዳደሪያቸው እሱ ሥራ ነው። ከእነዚህ መካከል አንተን አውሮፓ የሚገኘውን አልፕስ ተራራን አስወጣሃለሁ እያለ ቃል የሚገባልህና የሚያለማምድህ ሰውዬ አንድ ቀን ትንሽ ኮረብታ ሲወጣ አዳልጦት ወድቆ ሲሞት ታያለህ።

ምንድነው የገደለው? ይህ የተራራ መውጣት ፕሮፌሰር ማኅበረሰብ የከለከለውን አንድ ነውር ነገር አድርጓል። አየህ፤ ኢድ አምጣ አለው፤ ኢጎ እናስተካክላለን ይለዋል። ሱፐር ኢጎ በዚያን ጊዜ ምንም መደመጥ አልቻለም። ጊዜውን ጠብቆ ራሱን በማሰናበት ይፈርድና ይሰዋል።

ምሳሌያችንን ተፈጨባቸው እናድርገው። ደራሲው ኧርነስት ሄሚንግዌይ የታወቀ አዳኝ ነው። እርሱ በሕይወት በነበረ ዘመን አምስት ስድስት ሆነው አፍሪካ ውስጥ ትላልቅ የዱር እንስሳትን ለማደን ይጓዙ ነበር። የተሣካለት ዓሣ አጥማጅም ነበር። በራሱ ላይ

ተኩሶ ነው የሞተው። ዕድሜው ከ60 እስከ 61 ሆኖታል። እንግዲህ አሰበው። ያለውን የሕይወት ልምድ፣ እውቀት፣ ብስለት ጋር አያይዘህ አብሰልስል። የጦር መሣሪያን የሚያውቀው ከሕፃንነቱ ጀምሮ ነው። ያንን ሁሉ አገር አስሶ ከትላልቅ የዱር እንስሳት ጋር የተፋለመ ሰው እንዲት ጠመንጃ ባርቆበት ሞተ? ይህንን በሱፐር ኢጎም እየተነተንን ልንሄድ እንችላለን። በልምድ ደግሞ ስናየው ሄሚንግዌይ በቃኝ ብሎስ እንደሆን? ሱፐር ኢጎ ብቻ አይደለም ራሳችንን እንድንገል የሚያደርገን፣ በራሳችንም በቃኝ ማለት እንችላለን። በነገራችን ላይ፣ ሄሚንግዌይ አባቱ የሕክምና ዶክተር ነበሩ። እንደ እርሱው በ61 ዓመታቸው ነው ራሳቸውን ያሰናበቱት። ፕፍፍ... በረጅሙ ተነፈሰ።

ፍሮይድ ሲፈጠር ጂኒዬስ መሆኑን አትርሣ። ይህ ጂኒዬስነት ለማንኛችንም የሚደርሰን ዕጣ ነው። ከጂኒዬስ ተፈጥሮ ጋር ባሕል፣ ቤተሰብ፣ ዕውቀቱን የሚያቀብልህ ማኅበረሰብ ሲዳመር ፍሮይድን ትሆናለህ።

እ! የኔ አቦይም ሆኑ ወለላዬ ጤነኛ ናቸው። በሥነ ልቦና በዙል ችግር የለብኝም። ነገር ግን ድህነቱ በጣም ይበዛል። ፍሮይድ ሲነግረን ወንድ ልጅ እናቱን ነው የሚወደው። ሴት ልጅ ደግሞ አባቷን ነው። ለወደፊቱ ሕይወታቸው ሁሉቱም ከወላጃቸው ጋር የሚኖራቸው የመዋደድ ግንኙነት ያስፈልጋቸዋል። እንደ ቴአትር ልምምድ አርገህ አስበው። የተዛባውን ስላከመ እኩ ነው ፍሮይድ ዝነኛ የሆነው። እንሞክር።

እያብሰለሰልክ ነው። ፍሮይድን ዓለም ነው ዶክተር የሚለው እንጂ፣ እርሱ ሁሉንም እየፈተሸ ነው የሥነ ልቦና ሊቅ የሆነው። ያገኘውን እየነገረን ምርምሩን ይቀጥላል። በሽተኛውን ያመጣና ያጋድመዋል። 'አናቶሚን' ጠንቅቆ ስለሚያውቅ ያመቻቸዋል። የበሽተኛውንም ታሪክ ይፅፈዋል። በሽታ ምረዋ።

"ብቻህን የማውራት ችግር አለብህ?" አውራ። እኔ ይህንን ወራህን እጽፍልሃለሁ። አየህ ይህ ችግር የሚከሰተው ከልጅነት ጀምሮ ነበር። ስለዚህ እስኪ ወደ ልጅነትህ ተመለስ። ምን ትዝ ይልሃል? ካሰኘህ ተናገር፣ አለበለዛም ዝም ብለህ ተዝናና ይልሃል። የንስህ አባት ማለት ነው። የንስህ አባትህን "አባ ከአልጋ ላይ ወድቄአለሁ፣ ትላለህ። "እግዚአብሔር ይፍታህ" ይሉሃል። ነብስህ ታምናለች። ይኼንን በማድረግህ ሕሊናህ ንፁህ ይሆናል። ይህ ከቀረ በኋላ ነው እነ ፍሮይድ የመጡት። ምን እያልን ነበር?

እየት ደረስን መሰለህ። ቂስ ቀረ፣ ሥነ ልቦና አዋቂ ሕመም ተኛውን ያናገዘው ጀመረ። አሜሪካን አገር የሥነ ልቦና አዋቂ

(ሳይኪያትሪስት) አስፈላጊ ሆነ ሳይኪያትሪስት እዚያ ሀብታም ነው። በሰዓት የሚያስከፍለው ብዙ ገንዘብ ነው። ምናልባት የቀዶ ጥገና ባለሙያ ሊስተካከለው ይችል ይሆናል። ምክንያቱም አሜሪካን አገር ሥጋ ይጠግባል። ነብስ ግን በሁከት በሽታ ትሰቃያለች። እዚህ የእኔ አባት ያንተን አባት ያሸንፋል አይደል የሚባለው፣ እዚያ ግን ልጅች የኔ ሳይኪያትሪስት ያንተን ሳይኪያትሪስት ያክማል የሚሉበት ደረጃ ላይ ተደረሰ።

አሜን። በተደጋጋሚ እያናዘዘ ያክመዋላ። ከዚያ ወዲያም እንዲህ ያደርጋል የምልህ የለኝም። ምክንያቱም ፍሮይድ እንዲህ አድርጎ አክሞኛል ያለ ሰው በአካልም ሆነ በጽሑፍ አልገጠመኝም። ግን በዚህ ረገድ ጥልቅ በሆነ መልኩ መመርመሩን ልመሰክርልህ እችላለሁ።

በእነርሱ ባህል ያመንክበትን ትጽፍለህ። ኑሃዜህንም ያከብሩልሃል። ይህ ማንም የማያነካው እኔ ከሞትኩ ከ50 ዓመት በኋላ የሚከፈት ብለህ ታሽጋለህ። ይህ ደግሞ ለእነሴ ቤተ መጻሕፍት የሚሰጥ፣ ከአሥር ዓመት በኋላ የሚጠቀሙበት ብለህ ትሰጣለህ። እናም ያልከው እውነት ሳይሆን አይቀርም። የዘመኑ አስተሳሰብ ስላልደረሰባቸው ታትመው እኛጋ ያልደረሱ ምርምሮች ይኖሩት ይሆናል።

በሕይወት ያለው ሲግሞንድ ፍሮይድ እና ከናን ዶይል የፈጠረው ዓለም እንደ ሕያው ገፀ ባሕሪ የሚያየው ሼርሎክ ሆሞዝ የተጫወቱትን አንዲት አሪፍ ፊልም ለቅምሻ ላጫውትህ። ታሪኩ ሲጀምር ሼርሎክ ሆምዝ ትንሽ አብዶ ነው። ዶክተር ዋትሰን የሚባል ደባልና የልብ ጓደኛው አለ። ዶክተር ፍሮይድ እንዲመረምረው ወደ ቪየና ይዞት ይመጣል። ወደ ቪየና እንሂድ ሳይለው፣ የሀሰት ወንጀል ፈጥሮ ምልክቶች እየተወ፣ ሼርሎክ ሆምዝ እየመረመረ ምልክቶቹን እየተከተለ ተያያዘው ተጓዙ። ቪየና ደረሱ።

ፍሮይድና ሼርሎክ ሆምዝ ይለያዩ እንጂ እኩል ድንቅ ሰዎች ናቸው። በዝናም በጣም ይተዋወቃሉ፣ በጣም ይደናነቃሉ። ዋትሰን ነው ያገናኛቸው። እንደተያዩ ይጨባበጣሉ። "ምን ያህል ድንቅ መርማሪ መሆንህን ስለማውቅ ይኼንን ቤቱን እያና እንዴት እንዳስተዋልክ ንገረኝ" ይላል ፍሮይድ።

ሼርሎክ ሆምዝ ያስተውልና "በእንድ ወቅት የተከበሩ የጎበረቶሰቡ ክፍሎች ብዙ የምስክር ወረቀት ሸልመውህ ነበር። ነገር ግን በእንድ ወቅት እነዚህን የምስክር ወረቀቶች አንስተሃቸዋል።

ምክንያቱም እነዚያን የጉብረተሰብ ክፍሎች ማስታወስ አያስፈልገኝም ብለህ ራቅካቸው።"

"እንዴት ልትደርስበት ቻልክ?"

"ቀላል ነው። ይኸው የግርግዳውን ቀለም እንመልከት። እዚህ፣ እዚህ አካባቢ የምስክር ወረቀቶች ተሰቅለው ነበር" ይላል ሼርሎክ ሆምዝ።

ዋትሰን በዚህ ደስ ይለዋል። ንደኛው ጨናማ ሆነለታ። አንድ ሚት ፍሮይድን ለማዝናናት "ዶክተር፣ ቲንስ እንጫወትም?" ይለዋል።

"እሺ እንጫወት" ይልና ፍሮይድ ይዘዋቸው ይወጣል። በነገራችን ላይ ፍሮይድ Moses and Monotheism በምትለው መጽሐፉ ውስጥ ሙሴ አንድ ሳይሆን ሁለት እንደሆነ እንደሚያምን ጽፏል። ይኼንንም ሲገልፅ በጣም እንደሚያዝን፣ ነገር ግን በአይሁድነቱ እውነቱን መናገር እንደሚኖርበት ይመስክራል። አያሌ ይሁዲዎችንም ባስቀያም የመሰለኝ ይኼ ነው" ብሎ ይተነትናል። ፍሮይድ በዚህ ወቅት አሜሪካ ውስጥ ፋሽን ነው። ወደ ስፖርቱ እንመለስ።

በዚህ ጊዜ አንድ ጀኔራል ይመጣል። አላይኛው ከንፈሩ ላይ ሙስታሽ ያለው። "ዶክተር ፍሮይድ፣ ባለፈው ምሽት ከእናትህ ጋር ተኝተህ ነበር?" ሲለው፦

ዶክተር ዋትሰን በጥፊ ጀኔራሉን ይመታዋል። እስከ ሞት እንፋለም ማለቱ ነው። "ዶክተር ዋትሰን" ይላል ፍሮይድ "የራሴን ፍልሚያ ራሴው ልፋለም ፍቀድልኝ"

የፍልሚያ ሕግ ታውቃለህ? ሕጋቸው እንዲህ ነው። ነገር የፈለገው ሳይሆን፣ የተፈለገው ነው መሣሪያ የሚመርጠው። ስለዚህ ክብሩ የተነካው ፍሮይድ እኔ ልምረጥ አለና "ራዜት!" አለ።

"ራዜት?" ነገር ተቆጣሚው ተገርሞ።

"አዎን ራዜት" አለ ፍሮይድ። እዚህ ላይ ነው ሲኒማውን የሠሩት ሰዎች የላቀት። ሲጫወቱ ጀኔራሉ ላቅ ያለ ችሎታ አለው። ፍሮይድም በቂ ችሎታ አለው። በዚያም ላይ በአእምሮውም መጫወቱን አትርሳ። በዚያም በማስተዋል ችሎታው ልቆ ሲግሞንድ ፍሮይድ አሸነፈ።

በፍሮይድ ትንታኔ፣ ራስን ከማኖር (ከመወገብ) ቀጥሎ ራስን ማላዛት (ወሲብ) ነው የሰው መሠረታዊ ፍላጎት። ለሰው የኢነርጂ የሀይል ምንጩ ወይም ሞተሩ ወሲብ ነው። ስንወለድ ወንድ ነው ሴት? ነው የመጀመሪያው ጥያቄ።

ስታድግ ወይም በምንኩስና ወይም ሴት በማጣት ምክንያት የወሲብ ኤነርጂን ካልሠራህበት፣ ያን ሁሉ ኃይል ምን ታረገዋለህ? ወደ ሌላ ጉዳይ ታዛውረዋለህ። ወይም አርቲስት ትሆናለህ፣ ወይም ሳይንቲስት፣ ወይም ወንጀለኛ፣ ወይም እንጃ።

ፍሮይድ ጆክችን ቀልዶችን አጥንቷቸዋል። ወሲብ ኤነርጂው ወደ ጆክ እንካ ይሳርፋል። አንዲት ትንሽ የመሀል ኤውሮፓ አገር ውስጥ ንጉሡ ሲሞቱ አገራቱ አንድ ዓመት ሙሉ ነዝን ላይ ትሆናለች። አልጋወራሹ የሚነግሰው አንዱ የሀዘን ዓመት ካለፈ በኋላ ነው።

አልጋ ወራሹ ሥራ ከመፈታ ለምን አገሬን ተዘዋውሬ አልጎበኝምና ሕዝቤን ለማወቅ አልሞክርም? ብሎ ተነሳ። ሲዞር ሲዞር አገራቱ ወሰን የመጨረሻዋ መንደር ደረሰ። ሕዝቡ ሊቀበለው ግልብጥ ብሎ ወጣ። እና፣ እዚያ ሕዝቡ መሀል፣ አንድ እኩያው የሚሆን ጎረምሳ መልኩን አየ! "ሰአሊ ለነ ቅድስት! ዘርም ሊዘራ ወጣ አለ ሰውየው! የእኛ ሽሜ አልለገመም!" ብሎ አሰበ አልጋወራሽ።

ጠጋ አለና ያንን ጎረምሳ "ምናልባት እናትህ ቤተ መንግሥት ውስጥ ሠራተኛ ነበሩ ይሆን?" ሲል ጠየቀው።

"እረ እሷ! ከዚህ ከትውልድ መንደሯ ወጥታም አታውቅ። አባቴ ግን ከወጣትነቱ ጀምሮ የቤተ መንግሥት አታክልተኛ ነው።"

"ጃንሆይ ጉድ ተሠሩ!" አለ አልጋ ወራሽ በልቡ። ፈጣን አእምሮ የታደለው አልጋ ወራሽ እንዲህ አለ በልቡ "ወይ አባዬ! ቀን አትክልት ሌሊት ንግስት! ጃንሆይ እንኳን ይህን ሳያውቁ ወደ አባቶቻቸው እቅፍ ሄዱ!"

Jack the Ripper ለንደን ከተማ ውስጥ ነው የሚኖረው። በዚያን ዘመን በየመንገዱ የኤሌክትሪክ አምፖል አይበራም። አልፎ አልፎ በጋዝ የሚሠራ ፋኖስ ይንጠለጠላል። መናፈሻዎቹ ይጨልማሉ። እዚያ ውስጥ ነው ሴተኛ አዳሪዎች የሚመጡትን ወንዶች በአካላቸው አስደስተው የዕለት ጉርሳቸውን የሚያገኙት። አንድ ጊዜ አንድዋ ሴተኛ አዳሪ ታርዳ በአግዳሚ ወንበር ላይ ተዘርራ ተገኘች። በጣም ባለሙያ ነው ሴትየዋን የበለታት። ይህንን በበነጋታው የታወቀው የስኮትላንድ ያርድ ፖሊስ ይደርስበታል። ሳምንታት ቆይቶ እንደገና ሌላ መናፈሻ ውስጥ ሌላ ሴተኛ አዳሪ ታረደች። ልክ እንደዛችው ሴት ነው አበላለቷ። ሲባል 11 ሴተኛ አዳሪዎች በተከታታይ ታረደው፣ በባለሙያ ተበልተው ተገኙ።

ይህንን ሰው ማን እንደሆነ አላወቁትም። ጃክ አሉት፣ ስያሜውን የሰጠው አንድ ጋዜጠኛ ነው። ጊዜ ይወስዳል እንጂ የስኮትላንድ ያርድ ፖሊስ ይደርስብሃል ይባላል። ሰው ጉራና ስም ይወዳል

አይደል? "እኔንኝ ጃክ ቀዳጁ" የሚል መልዕክት ለፖሊስ ደረሰው። ከደረሱት መልዕክት አንዷ ብቻ ነች እውነትነት ያላት። ለምን፣ በትናንትናው ሌሊት የታረደችውን ሴትዮ ጆሮ ፖስታ ውስጥ አሽጎ ጃክ ልኮላቸዋል።

ፖሊስ ከብዙ ከትትል በኋላ ጃክን ያዘው። ጃክ የቤተ መንግሥቱ ልሁል ሆነ ይባላል፣ አየኸው?

በዚያን ጊዜ ለባኪንግሃም ፓላስ "ያዙት እንጂ" ብለው ፖሊሶች አመለከቱ። ከዚያ በኋላ ቤተመንግሥቱ ውስጥ "ጃክ ዘ ሪፐር" እንደ ታሰረ ነው ይባላል።

የሰው ልጆችን አስተዳደግ ልብ በል። የትም፣ ከተታራኒዎቻችን ጋር ነው። ሰውን ትተህ እንሰሳቱም፣ ተክሎችም እንኳን ወንድና ሴት እየሆኑ ነው የሚያድጉት። የጃክ ግን የወንድና ሴት ሕይወት ጥምረት ተበላሽበት። ተዘባረቀበት። ሂዶ ከማቀፍ በግልባጩ በማረድ ይረካል ማለት ነው። ይህ ነው የወሲብ ኃይል። ጤናማ በሆነ መንገድ መውጫ ካጣ በመጥፎ መልኩ መውጣቱ አይቀርም። ጃክ አንድም ወንድ አላረደ። በብዙዎቻችን ስታየው ወሲብን በሰላማዊ መንገድ ስንደሰት። አንዳንዷም እንደ "ጃክ ዘ ሪፐር" ወሲብን መውጫው ወንጀል ሆኖ ታየዋለህ ይልሃል የፍሮይድ ሕግ።

ፍሮይድ ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ሲካሄድ ቪየና ውስጥ ነበር። በዚያን ወቅት ደግሞ ቪየና በናዚዎች ተይዛ ነበር። ይሁዲ በመሆኑ በያንስ መሰቃየት፣ ከከፋም መሞት ነበረበት። እንዴት ምንም አይነት አደጋ ሳይደርስበት እንግሊዝ አገር እንዲገባ ሆነ? ይህ የሚደንቅ ነው።

በጣም የምትጠላውን ሰው እየጠላኸውም እንድታደንቀው የሚያደርግ አጋጣሚ የሚፈጠረው በእንዲህ ዓይነቱ ወቅት ነው። በቤኒቶ ሙሶሊኒ አማላጅነት ሂትለር ፍሮይድ ቪየናን ለቆ እንዲወጣ ፈቀደለት።

እንዴ?! ሙሶሊኒ ወደ አመራር ሲመጣ ደጋክራት እንደነበር አትርሳ። ከመነሻው ሙሶሊኒ ጋዜጠኛ ስለነበር ፍሮይድን ሳያነበው አይቀርም። የአማላጅ ደጅ ጥናት ያልከበደው ለዚህ ነው" አለና ሜንቅላቱን እየወዘወዘ "አየህ ፍሮይድ የእኔን ብቻ ሳይሆን የፋሽስቶችንም ዓይን የመክፈት ኃይል አለው!" ብሎኝ ፈገግ ብሎ "የፍሮይድ የልጅ ልጁ ዳንሴሪ ነች። አያቷን ታነበው እንደሆን ተጠይቃ "አንብቤው አላውቅም፣ ወደፊትም አላነበውም" ብላለች።

***

ሰባ፪

ጋዜጦች ላይ መዘረት

በአንድ ዓይነት ሙያ ውስጥ በሕይወትህ እንዴት ገብተህበት እንደምትሣተፍ አታውቀውም። ዜና ዘጋቢ አላውቅም። ጋዜጣ ላይ በመጻፍ ሃሳቤን እንድዘራ በበዓሉ ግርማ ታፈሰሁ።

በኋላ ነው "እ! ለካስ ጀምሬዋለሁ" የምትለው። እኔ በአንድ ወቅት በትምህርት ሚኒስቴር በስኮላርሺፕ ክፍል እየሰራሁ እያለ አንዱን ቀን በአሉ ግርማ "እዚህ ዝም ብለህ ከቢሮክራሲ ሥራ ጋር ጊዜህን አታባክን። አሁን በስኮላርሺፕ ለምትሠራው ሥራ አገራቱ በርካታ ሰዎች አሉዋት። ለአንተ ተፈጥሮ የእኛ ሙያ ነው የሚስማማህ" አለኝ።

"እሺ እውነትክን ነው" አልኩና መልቀቂያ እንዲሰጠኝ ላለሁበት ትምህርት ሚኒስቴር ማመልከቻዬን ጻፍኩ። እዚህ ላይ አንድ "Interesting" ነገር ልጨምርልህ።

የትምህርት ሚኒስቴር ምክትል ሚኒስትር ማመልከቻዬን አይቶት "ለምን ትሔዳለህ?" እኛ እንፈልግሃለን፣ እድገትም አስበንልሀል" አለኝ። ከዚህ ሰውዬ ጋር ጥሩ የሥራ ጊዜ አሳልፈያለሁ። በባህሪው እዚህ ጋ ብቻ አበሽነቱን አየሁበት። በውሳኔዬ እንደፀናሁ ሲያይ ጊዜ፣ በዓፈልኝ የመሸኛ ደብዳቤ ላይ "ያሰብንለት እድገት የሌለ መሆኑን እናስታውቃለን" ይላል።

አየህልኝ? ማስታወቂያ ሚኒስቴር ሄጀ እድገት ታስቦልኛል ጨምሩልኝ ብዬ እንዳልወተውት መሆኑ ነው። በሂደት ይቆርቁረው፣ የታባቱን! ዓይነት ነገር ናት የከቡር ሚኒስትሩ ደብዳቤ።

እኔ ግን እየታዘብኩት ከበአሉ ግርማ ጋር ሥራ ጀመርኩ። ከበአሉ ጋር መሥራት ማራቪ ነው። የመጀመሪያ ሥራዬ እንዲሆን አፈወርቅ ተክሌን አነጋግርና ጻፍ አለኝ። እኔ እንዲህ ዓይነት ዝነኛ ሰው አነጋግሬ አላውቅም። "ስለምፈራ ተወኝ፣ አንተው እንደ ለመድከው ሂድ አናግረው አልኩት። "እኔም አብሬህ እሄዳለሁ" አለኛ። ተስማማሁ፣ ሄድን። አፈወርቅን ሳየው እንደገመትኩት

የሚያስፈራ አይደለም። ወደ ቤቱ የሚወስደውን መንገድ አልፋ ጎዳና ብሎ ሰይሞታል። በጣም ቆንጆ ቤት ነው። የጎንደርን ቤተ መንግሥት ያስታውሰሃል። ውስጡ ስትገባ አትክልቱ፣ ምኑ፣ ቢቃ እንደ ስዕሎቹ መኖሪያ ቤቱም ውብ ነው። ሰላምታ ተለዋወጥን። ቁጭ እንዳልን አፈወርቅ "እገሌ" አለና የቤት ሠራተኛውን ጠራው። ሲመጣ "እባክህን ሻይ አምጣልን" አለው። "ሻይ አምጣልን ቶሎ" አይደለም ያለው። በጣም ደስ አለኝ አስተዛዘቡ፣ የፌዣዋ ሰው ነው። ከእኔ ጋር ስናወራ እኔም ፍሬን ለቀቅኩ፣ ከአፈወርቅ ተክሌ ጋር የማወራ መሆኑን እስከምዘነጋ። ማስታወሻ ወሰድኩ። ቆንጆ አድርጌ ጻፍኩት። ለካስ በአሉ እኔና ታላቁ ሰዓሊ ስንነጋገር ፎቶ እያነሣን ኖሯል። ፎቶዎቹ ከጽሑፉ እኩል ቆንጆዎች ነበሩ። አፈወርቅም ጽሑፉን ወድዶት ከመጽሔቱ መቶ ኮፒ ገዝቶ ለወዳጆቹ ወደ ተለያዩ አገሮች ላከው።

"ኮምፕሌክስ" ነበረብኝ ማለት ነው። ይህን ትልቅ ሰው፣ ስም ያለው፣ የተከበረ ሰው ማነጋገር ብዙ ጊዜ የሚወስድብኝ ይመስለኛል። ቁጭ ብሎ መነጋገር እንኳን የማችል አይመስለኝም ነበር። ሐና ነች ከሰው መቀላቀል ያላመደችኝ። ከእሷ በፊት እንደ ባህታዊና መነኩሴ ዓይነት ባህርይ ነበረብኝ።

መጽሔቱ ላይ ምናልባት ሁለት ዓመት ሠርቼ ይሆናል። የሠራሁትም መነን መጽሔት ላይ ነበር። እንዳልኩህ ዜና የሚባል ነገር ሠርቼ አላውቅም። አዲስ ሪፖርተር ላይ ስፅፍ ዓለም ፕብሊክ ሪሌሽንስ ውስጥ እየሠራሁ ነው ጽሑፎችን ያወጣሁት።

በአሉ ምንም "ኮምፕሌክስ" የሌለበት ሰው ነበር። አሪፍም አለቃ ነው። አብረን በርካታ ሰዎችን እንዳነጋገርን አስታውሳለሁ። አቶ ሀዲስ ዓለማየሁን ከአርሱ ጋር ነበር ያነጋገርኳቸው። ልክ ቢሮዋቸውን ከፍተን ስንገባ "በአራት መቶ ገጽ ያወራሁላችሁ አልበቃ ብሎ ነው አሁን በተጨማሪ ልታስለፈልፉኝ የመጣችሁት?" ብለው ተቀብለው አነጋገሩን።

አሁን በአሉ ቢሮ ያጋጠመኝን ልንገርህ። አንድ ቀን ሥራ አርፍጄ እገባለሁ። ሥራዬን እስክሰራው በአሉ ግድ የለውም። በአሉን ላናግረው ፈልጌ እሱ ቢሮ ስገባ አሜሪካውያን ፊደረንጆች ተቀምጠዋል። ጥግ ላይ መንግስቱ ለማ ይታየኛል። ሁሉንም ተራ በተራ እየጨበጥኩ መንግሥቱ አጠገብ ደረስኩ። ሰጨብጠው "እኛም ይድረሰን እንዴ" አለኝ፤ አለና ምስሉ አሁን እንደታየው ሁሉ ሣቀ።

የበአሉን ሌላ ገጽታ ላሣይህ። ረሻድ የሚባል ወጣት ጋዜጠኛ ደርሶበት ነው ያጫወተኝ። በአሉ የአዲስ ዘመን ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ እያለ ሪፖርተሮቹን ሰብስቦ ያነጋግራል። ረሻድ ጣልቃ እየገባ ያቋርጠዋል። በአሉ ይጀምራል። ረሻድ አሁንም አላረፈም ጣልቃ ይገባል። በአሉ ቁጣውን ውጦ ስብሰባውን እንደምንም ከዳር ያደርሰዋል። ሪፖርተሮቹ መውጣት ሲጀምሩ በአሉ ረሻድን "ቆይ" አለው። ቆየ። በአሉ ቢሮውን ቆለፈ፣ ኮቴን አወለቀና ረሻድን በቦክስ አናፈጠው። ረሻድ እየተከላከለ በክሱን ጠጣት። "ውጣ" አለው ሲበቃው በአሉ። ረሻድ ወጣ። "ቆይቶ ቆይቶ ለእኔ ሲያጫውተኝ "እንኳንም የመታኝ" አለ።

"ለምን" አልኩት።

"ሌላ ተራ ቀሽም አለቃ ቢሆን ኖሮ የግል ማህደሩን አምጡልኝ ብሎ በብዕሩ ይወጋኝ ነበር። ያሕመም ደማሞ ዕድሜ ልኬን ተከትሎ ሲያደማኝ በኖረ። በአሉ ግን ጎሻሽመኝና ሥራችንን ቀጠልን" አለኝ።

አየህልኝ በአሉ እንዲት ዓይነት ሰው ነበር! ሌላ ገጠመኙን ላጫውትህ። አንድ ቀን ደጀዝማች ፀሐዩ ዕንቁ ሥላሴ በአሉ ቢሮ መጡ። ሁለት ግድንግድ አሽከሮች አስከትለዋል። በትናንትናው አዲስ ዘመን ጋዜጣ ውስጥ እሳቸውን የሚያስቆጣ ጽሑፍ ወጥቶ ኖሯል። በሩ ተዘጋ። በአሉ ቆመና እንዲቀመጡ ጋበዛቸው።

"አንተ ነህ ይህንን የጻፍከ" አሉት።

"እኔ እንኳን አይደለሁም። ግን አዘጋጅ እንደመሆኔ በእኔ ኃላፊነት ነው የሚወጣው።"

"ውሸትም ስህተትም ሞልቶበታል። የሰም ማጥፋት ዘመቻ ነው።"

"መልስ ሊሰጡበት ይችላሉ።"

"መልስ ብሰጥህ ጽፈህ ታወጣዋለህ"

"አዎን።"

በረጃጁ አነጋገሩትና ሄዱ። ጽሮ አወጣው። በበነጋታው ተመልሰው መጡ። "ግንኙም ሳያስከትሉ። "ላመሰግንህ ነው የመጣሁት። ታሪን የሚጠብቅ ሰው ብዙም አይደለም" አሉት።

ቡና እየጠጡ በረዥሙ አወጉ። ልክ ልጆች ሆነን አሳት ዳር ተቀምጠን ማታ ማታ እንደሚተረክልን ተረት ነበር። አደ ነብር፣ ፍየልንና ቀበሮን "መጥቼ ከምበላችሁ፣ መጥታችሁ ብመራችሁ ይሻላችኋል" ብሎ ይልክባቸዋል። ፍየል ምሕረት አጎኛለሁ ብላ ስትመጣ፣ ቀፈኔም አደረጋት። ቀበሮ ግን "ሞኝህን ፈልግ" ብላ ጠፋች። ደረግም የቀድሞ ባለሥልጣኖችን "መጥቼ ከምይዛችሁ መጥታችሁ እጃችሁን ብትሰጡ ይሻላችኋል" አላቸው። ብዙዎቹ

እየመጡ እጃቸውን ሰጡ። ደጃዝማች ፀሐዩ እንቁ ሥላሴ ግን "ሞኝህን ፈልግ" ብለው ሽፈቱና ሲዋጉ መራቤቴ ላይ ሞቱ። ሊሸፍቱ ሲሉ በአሉን ቢሮ መጥተው ተሰናብተውት ነበር።

ጊዜው እረዘመ። ከ30 ዓመት በላይ ሳይሆነው ቀረ? ብቻ ውስጣችን የቀረውን ፈላልገን እናውጋ። በዚያን ጊዜ ጎህ የምትባል የኢሕአፓ መጽሔት ነበረች። ደርጎች ዘንጉ። የጎህ ሰዎችም አሁን እምነታችንን በየት በኩል መተንፈስ እንችላለን? ብለው አሰቡና ቁምነገርን ሊጠቀሙባት ፈለጉ። ደርጎች ደግሞ ይህንን ቀድመው ስለጠረጠሩ እኛን የቁምነገር አባሎችን ሊያሰጠንቅቁን ፈለጉ። ታምራት ፈረደ የደርግ አባልም፣ ጥሩ ሰውም ነው። በበዓሉ ግርማ አማካይነት ቀደም ብለን ተዋውቀን ስለነበር እንግባባለን። ለወደፊትም ደራሲ ለመሆን ፍላጎቱ ስላለው አንድ ሙከራውን አስነብቦኝ ጥሩ ጥረት የሚያሣይ ሥራ እንዳለው ተገንዝቤ ነበር። አስተያየቴንም መስጠቴን አስታውሳለሁ። አሁን ደግሞ ቁምነገር አገናኝቶን ጠርቶ ያስጠነቅቀናል። "በእናንተ በኩል ሰርጎገቦች ገብተው እንዳያወናብዱአችሁ ለማድረግ ነው የጠራናችሁ" አለን።

ሁለት፣ ሁለት እየሆንን ነው የምንጠራው። እኔና ሀሰን ተጠርተን ሔድን። ሀሰን በጊዜው ቀንደኛ የኢ.ህ.አ.ፓ አባል ነበር። ዕድሜው አስራ ዘጠኝ ዓመት ነው። በቃ የለየለት ማርክሰሲት ነው። ሁሉም ነገር በርሱ እተረጓጎም የመደብ ነው። ይህንን አከራሪ ማርክሰሲትነቱን ሲያጸዛው ጊዜ፣ "ምን ማለትህ ነው ሀሰን? አሁን ሽንት ቤት አንድ ሰው ተቀምጠ ፈሱ ቢያመልጠው ያም የመደብ ነው?" ስለው።

"ነውና!" አለኝ።

ጋሼ እየሣቀ "እንደዚያ ዓይነት ወጣት ነው ሀሰን። እነመንጌን ፋሽስት ነው የሚላቸው። በወቅቱ ኢህአፓዎች ይገድሉዋቸው ነበር። ሀሰንና እኔን ታምራት ገለፃ ሲያደርግልን "እኛ እናሸንፋለን ነው የምንለው። እነሱ እናቸንፋለን ይላሉ። እኛ ወዛደር ስንል፣ እነሱ ላብአደር ነው የሚሉት" ብሎ ስለ ልዩነታቸው አስረዳን።

"ይህ የቃላት - አለመግባባት ደም ያፋሰሰል እንዴ?" ብዬ ስጠይቀው በር ተንኳኳ። ግቡ ለማለት ጊዜ ሳይኖረን ተከፈተና መንግሥቱ ኃይለማርያም ከተፍ አለ። ተነስተን ጨበጥነው። እኔ አሁን ሳስታውሰው መንጌን ሰጨብጠው ደስ አይልም እጁን የሚያልበው ሰው ብዙ ጨብጫለሁ፣ እጅህን ጠርገኸው ትረግዋለህ። እጁን አያልበውም። ግን ደስ አይልም። የሆነ ነገር አለ። ይህ

ስሜት የእኔ ብቻ ይሆናል። መንጌ በመምጣቱ ከሀሰን ጋር ታምራትን ተሰናብተን ወጥተን ታክሲ ውስጥ እንደገባን።

"ታሪካዊ ዕድል እኮ ነው አንተ!" አለኝ ሀሰን።

"ምኑ" አልኩት።

"ጓድ ሊቀመንበርን ጨበጥን እኮ!" አለኝ።

"የዚያን ጊዜ ብልጭ አለብኝ። በቃ ይኼንን ልጅ መንጌ ጠርቶ ገዳይ ጓድ ቢያደርገው እሺ ይላል ማለት ነው። ማንም ይሁን ከንፍ ያለው ወይም ቀንድ ያለው ግድ የለውም። ዋናው ነገር መሪው ከጨበጠው ለእርሱ ታሪካዊ ቀን ነው። ምክንያቱም ኢህአፓ ሩቅ ነዋ!" አለና ተከዘ።

ደበበ እሸቱ በጣም ጥሩ አለቃ ነው። ቢሮዋችን ረዥም ሰፊ ክፍል ነበር። ከአምስት እስከ ሰድስት የምንሆን ቋሚ ሠራተኞች አለን። እየተጨዋወትን ነው የምንሠራው። ደቤ ሲመጣ ኖር እንኳን አንለውም። ሰላም ብሎን ሥራውን ይጀምራል። ደስ ያለህን እስበህ እንዲህ ቢሠራስ ስትለው "ቀጥል!" ነው የሚልህ። እኔ እንደእርሱ ዓይነት አለቃ አጋጥሞኝ አያውቅም" አለና አስተዋለኝ።

አንድ ቀን ቁራጭ ወረቀት ከሳንሱር ጽሕፈት ቤት ተላከልኝ። በዚያን ጊዜ የምፅፈው በአጋፋሪ እንደሻው ላይ ነበር። የደረሰኝ ማስጠንቀቂያ "የወዛደሩን ልዕልና የሚያሣይ ካልሆነ ቀልድ ከልክል ነው" ይላል።

ለካ ሞትና አጋፋሪ እንደሻው ውስጥ ቀልድ ነበር። ወዛደር አይደሉም እሳቸው። እኔም በባህሪዬ ልክ እንዳባቴ ቶሎ እቆጣለሁ። እግዜርም እትታሰር ሲለኝ ለደቤ ለቅቄ መውጣት እንደምፈልግ ነገርኩት። "ሂድ!" አለኝ። ወጣሁ። በውሩ ቁምነገር መጽሔት ተዘጋች።

ደበበ እሸቱ አሁንም በሕይወት አለ። ፍጹም ምፅዋ ታየ ተባለ። ሀሰን ተረሸነ። ሠዓሊያችን ሰላም ይሁን ነው ስሙ። እንዳልከው የመጽሔታችን ሠዓሊ ነበር። አንድ ጊዜ የሠራተኛውን ሰልፍ የሚያሣይ ሥዕል ሣለ። በዚህ አሰሩት። የወዛደር ሰልፍ ከሩቅ ሲያዩት ሽቅብ ቁልቁል የወጣ ምስል ይታያል። "ይህን ናቅፋ ተራራን መሣልህ ነው!" አሉት። አይደለም። ሰምዋ ጠፋኝ አንድ ተራራ ነበረች።

አዎ! አሰምባን ነው የሣልከው አሉት" አለና እየሣቀ "በዚህ ምክንያት ሰላም ይሁን ተገደለ። ሩቅ ስለሆነ የሚያሳዝነው አጋጣሚ ያሰቃል፣ እንጂ በወቅቱ አንጀታችን ነበር ያረረው። ምንም ጉልበት የለንም። እንደ እሱ ለመሞት ካልሆነ በስተቀር ምን ልናደርግ እንችላለን? በዚህ መልኩ የቁምነገር መጽሔት አባሎች ተበታተንን።

ይኸውልህ፡፡ በዚያው ዛሬ ድሮ በሆነው ወቅት ሙሉቀን መለሰ የተባለውን ዘፋኝ ላነጋግርልህ ሄድኩ፡፡ ቃለ ምልልሳችንን አደረግን፡፡ በዚያን ወቅት ሙሉ ቀን "እናንተ ጋዜጠኞች የልባችንን ስንነግራችሁ፣ እናንተ ግን ሌላ ነገር አትማችሁ ታወጣላችሁ፡፡ አሁንም ልንገርህ፡፡ ዓለማየሁ እሸቴን የመሰለ ሙዚቀኛ ሙያውን ትቶ በሹፍርና ላይ ተሰማርቷል፡፡ እኔን ሆነ ሌሎቹንም የታወቁትን ድምፃውያን ብትወስድ ድምፃውያን ነን፡፡ ዓለማየሁ ግን ጥበቧን የተካናት ሙዚቀኛ ነው፡፡ ከማቀንቀን ውጪ የሙዚቃ መሣሪያም ይጫወታል፡፡ ታዲያ እንዲህ ዓይነቱ ሙዚቀኛ ከሙያው ኮብልሎ ሾፈር መሆን ነበረበት? ይህ ለእኔ አሣዛኝ አጋጣሚ ነውና ዓለማየሁን ወደሙያው እንድንመልስ ይህንን መልዕክቴን አድርስልኝ" አለኝ፡፡

ጻፍኩኝ፡፡ በኤዲተር ወይም፣ በሕትመት ላይ ይህ ሙሉቀን የላከኝ መልዕክት ሳይታተም ቀረ፡፡ በዚህ አዝኜ የመጽሔቱን አዘጋጅ ሄደን ሁኔታውን እንድናስረዳውና ይቅርታ እንድንጠይቀው አማከርኩት፡፡ "ተወው!" አለኝ በእጁ ወደዚያ እያመናጨቀው፡፡ ተናደድኩ፡፡ ምክንያቱም መጀመሪያ ላይ ግን ቃለ ምልልስ እንድናደርግ ሙሉቀንን ለማግባባት ብዙ ተጥሯል፡፡ አሁን መጠይቁ ተጣከቶ ከታተመ በኋላ ይቅርታ አድርግልን ማለት ይበዛበታል? በዚህ አዝኜ እዚያ መጽሔት ላይ መጻፍ አቆምኩ፡፡ ያውም በነፃ ነበር የምፅፍለት፡፡ መጽሔቷ ፀደይ ነበረች፡፡

አሪፍ ሲያጋጥምህ፣ እርፍናው እንዲቀጥልና አንባቢም የተሻለ ጽሑፍ እያነበበ እንዲደሰት አንተም ማዋጣት አለብህ፡፡ እኔ በዚህ ስሜት ተነሣስቼ መጻፍ ጀመርኩ፡፡ ኢትዮጵያን ሔራልድ ላይ የዚያን ጊዜ አረፋይኔ ሐሳሰ አሪፍ የቀልድ አምድ ሰለነበረው አንብቤው ተደሰትኩ፡፡ እርፍናው እንዲቀጥል እኔም ማዋጣት ጀመርኩ፡፡ በዚያን ጊዜ እኔ የምሠራው ኩራዝ አሣታሚ ድርጅት ነበር፡፡ Humour in the Highlands (የደጋ አካባቢዎች አሰቂን ወግ) በሚል ርዕስ በተከታታይ እጽፍ ነበር፡፡ በወቅቱ እኔ የገቢ ችግር የለብኝም፡፡ አንድ ሰድስት ወር እንደሠራሁ አንድ ቀን የፕሬስ መምሪያ ኃላፊ የነበረው ሙሉጌታ ሉሌ ብርሃንና ሰላም ሕንጻ 'ሊፍት' ውስጥ አገኘኝ፡፡ "እ! ሚኒስትሩ ጠርተውኝ ይከፈለዋል ወይ ይህ ሰው?" ብለው ጠየቁኝ፡፡ "አይከፈለውም" ስላቸው "ለምን አይከፈለውም እንዲህ ጥሩ እየጻፈ? ከእንግዲህ እየተከፈለው ይሥራ" ብለውኛል አለኝ፡፡ ሚኒስትሩ ግርማ ይልማ ይባላሉ፡፡

በጣም የምወደው የአርጀንቲና ደራሲ አለ፡፡ ቦራኼስ ይባላል፡፡ ዓይነ ስውር ነው፡፡ ለአርጀንቲና ብሔራዊ ቤተ መጻሕፍት ዲሬክተር ይፈለጋል ሲባል፣ እናቱም ጓደኞቹም "አንተ ለዚህ ሥራ ብቁ ነህ፣ አመልክት" አሉት፡፡

ቀጣሪው ኮሚቴ ቃለ መጠይቅ ሲያደርግለት "ለዚህ ሥራ ብቁ የሚያረግህ ምንድነው?" አሉት፡፡

"ያን ጊዜ ሆን ብዬ አልነበረምንጂ አሁን ስገነዘበው ግን ለዚህ ሥራ ሃያ አምስት ዓመት ሙሉ ስዘጋጅ ኖሬአለሁ" አላቸው፡፡ ሥራውን አገኘ፡፡ ፈጣሪ 'እግረ መንገድ' ዓምድን ሲሰጠኝ እንደ ቦራኼስ ነው፡፡ ለካ እስካሁን ሳነብ የኖርኩት በአንድ በኩል ለዚህ ነበር አልኩኝ፡፡ በነገራችን ላይ ቦራኼስ በኋላ በሥነ ጽሑፍ የኖቤል ሽልማት አሸናፊ ሆኗል፡፡

አየህ ሰው ለአገሬ ብሎ ደፋ ቀና ቢል፣ እኔ በበኩሌ አላምነውም፡፡ ለራሴ ብሎ ጀምሮ በቆይታ ለአገር የሚተርፍ ከሆነ አምነዋለሁ፡፡ 'ለእኔ ቀርቶ ለእኛ' እያሉ የሚነሡትን መፈክር አላምነውም፡፡ ውሸት ነው፡፡ ግለሰብን ለሕብረተሰብ የምታሣይ አባባል ትዝ አለቺኝ ላጫውትህ፡፡

ፍራንክሊን ዴላኖ ሮዝቬልት የሚባል የአሜሪካ ፕሬዚዳንት የነበረ ሰው ለፕሬዚዳንትነት እኔነቱን ለአሜሪካውያን ሲያስተዋውቅ 'በእያንዳንዱ አሜሪካውያን ጠረጴዛ ላይ የበሰለች ዶሮ፣ በየጋራዡ አንድ መኪና' በሚል መፈክር ለምርጫ ቀርቦ ተወዳደረና ተሳካለት፡፡ እኔነትህን በውስጠ ታዋቂ አኑረህ እኛነትን እንዲህ አግዝፈህ ማሣየት ይቻላል፡፡

ተሰጥኦ አንዳንዴ በሽታ ነው፡፡ አንተንም እንኳን የማይህ እንደ መጽሐፍ፣ ወይም እንደ ተረት ሆነ፡፡ ይኸውልህ ሰንት ዓመት ኖሬያለሁ" እናቱን ዳብሶ ዞማ ሽበቶ ፀጉሩን በእጆቹ አስተኛ፡፡ በሃሳብ የፈጠረውን መጻሕፍት ዓይነት በእጁ እየገለጸ "እዚህ ውስጥ እኮ ቤተ መጻሕፍት አለ፡፡" ጭንቅላቱን በጠቋሚ ጣቱ ጠቆመ፡፡ "ንባብ በቃኝ የሚባልበት ቀን አይመጣም፡፡ እንጂ እኔ በቂ አንብቤያለሁ፡፡ የፈለግኸውን ጠይቀኝ፣ የማውቀውን ሁሉ አካፍልሃለሁ፡፡ ጠይቅ!፡፡

ከሳምንት እስከ ሳምንት ለመጻፍ? የምፈልገውን ካደረጉልኝና ምቾቱን ካሟሉልኝ እችላለሁ፡፡

እኔ ሳነብ አንዴ አንብቤ ከገባኝ ጥሩ ነው፡፡ ካልገባኝ ቀሽም ነው ብዬ አልፈዋለሁ፡፡ ወይም ይኼ እንደገና ዕነበብ አለበት ብዬ ደግሜ አነበዋለሁ፣ እስኪገባኝ፡፡ ለምን አስር ጊዜ አይሆንም? አነበው ነበር፡፡ እንኳንም ደጋግሜ አነበብኩት የምለው የመኖሩን ያህል ዝም ብዬ

የማልፈውም አለ። እኔን የሚያነበኝ አንባቢ ደግሞ ከተግባባን ያንብብ፣ ካልተግባባን ይተው። ጽሳት እኮ አይደለም። ጋዜጣ ላይ የምታየው ጽሑፍ ነው። አንባቢ ደስ የሚለውን ማንበብ፣ የማይለውን ግን ማለፍ አለበት። የእኛም አላማ አንባቢን ማጫወት ማዝናናት ነው። እኛም የሙሴ ደቀ መዛሙርት ነን። በሳምንት አንድ ቀን እረፍት ያወጀልን፣ የመጨረሻው ጻድቅ የምንለው ሰው ነው። አለበለዚያ አንድ ቀን ሳናርፍ፣ ሳንሰቅ ዕድሜያችንን ሁሉ እንሠራ ነበር። ስለዚህ የሙሴን ግብግ እየተቀበልን፣ እየተከተልን እናርፍና በእግረ መንገድ ተዝናኑ ነው የምንለው።

ፀሐይ በላቸው የእግረ መንገድ ዓምዴ ለረጂም ጊዜ ስትተይቢልኝ ቆይተሻል። በሥራው አጋጣሚ የሚፈጥረውን ስሕተት አሳይተሽኝ ትክክል መሆንሽን ተረድቻለሁ። በዚህ ተግባርሽ ዓምዴ ላይ ሾሚሻለሁ። በቃ! ከዛሬ ጀምሮ አንቺ የእኔ አርታኢ ነሽ። ስሕተት ብለሽ ያጋጠመሽን ቃል፣ አረፍተ ነገር እርግጠኛ ስትሆኝ የመሰረዝ ሙሉ መብት ሰጥቼሻለሁ። Sailor ጽሑፎቼ ከተተየቡ በኋላ አሪጅናሉን ማየት እንደሚፈልግ ነግሮኛል። ስለዚህ አስነብቢው። ለራሱ መውሰድ የሚፈልገው ኮፒ ካለም ብትሰጪው መልካም ፈቃዴ ነው።

ውጭ አገር እያለሁ ጋዜጣ አላነብም ነበር። እዚያኛው ዓለም እገሌ እገሊትን አወጣት፣ አቶ እገሌ እነ እገሌ ቤት እራት ሣይጠሩ ሄዱ፣ ወዘተ ነው። ወደ እዚህኛው ዓለም ስትመጣ 500 ሰዎች በወንዝ መሳላ ተወሰዱ። 60 ሰዎች በጠርነት ተደመሰሱ፣ የመሬት መንቀጥቀጥ፣ መብረቅ ስትል ይዘገንናል። ሁልጊዜ አሣዛኝ ወሬ ነው የምትሰማው። ጋዜጣ ላይ መልካም ወሬ ቦታ የለውም። ስለዚህ እኔ ሂጂ ያንን ሰቆቃ የዘነበትን ሕዝብ ላላድነው ለምን አነባለሁ? በኋላ ፊረንሣይ ሂጂ ከሰው ለመቀላቀል Le Monde የሚሉትን ጋዜጣ ማንበብ ጀመርኩ። አረፍ ጋዜጣ ነው። መረጃ ሲሰጥህ፣ የቆየን ታሪክ ሁሉ ያክልልሃል። አብዛኞቹ ጋዜጦችና መጽሔቶች መነሻውን ታሪክ ሊጨምሩልህ አይጥሩም። የአሁኑን ነው የሚጽፉልህ። ለሞንድ ግን ይህ የቆየ ታሪክ እንደሚያስፈልግህ አያዘነጋም። ለእኔም ይህ ጋዜጣ ዓይኔን ከፈተልኝ ልልህ እችላለሁ።

ከእንግሊዞች? ድሮ The Observer ጋዜጣቸው ደስ ይለኝ ነበር። ከእርሱም ጋር ከተለያየን ዓመታት ተቆጠረ። Newsweek መጽሔት ጥሩ ነው

አዎን! አሜሪካንና እንግሊዝን እኮ የሚለያዩቸው ጥቃቅን ነገር ነው። አንድ ሕዝብ ናቸው ልንላቸው እንችላለን። አሜሪካኖች

ሲቀልዱ እንግሊዝ 53ኛዋ ሰቴት ነች ነበር የሚሉት። ከፈለግክ most intersting National Geographic የሚባል መጽሔት አለ። እሱን እንደ ልብ አታገኘውም እንጂ ዕውቀት እርሱ ውስጥ ተከማችቷል ልል እችላለሁ። ሰፊ ጥናት አድርገው በቆንጆ ፎቶግራፍ አስደ ግፈው ነው የሚያትሙት። የማይመረምሩት የዕውቀት ዘርፍ የለም። በመጥፋት ላይ ያሉ ሕዝቦችን ሁሉ ናሽናል ጂአግራፊ መርምሮ ያስነብባል። በዚህ ጥረታቸው ለመጽሔቱ አዘጋጆች ታላቅ አክብሮት አለኝ። እንስሳትን፣ ባህልን፣ እያደጉ ያሉትን ሕዝቦች። Reader's Digest ደግሞ መጠነኛ ዕውቀት ላላቸው ሰዎች የምትዘጋጅ መጽሔት ነች። መዝናኛም ሆነ መረጃ ታቀብላለች። በሌላ በኩል ካየሃት Reader's Digest የምትሠራው ለአሜሪካ መንግሥት ድጋፍ ነው። ትንሽ ስለኮሚኒዝም ለሚያውቅ ሰው የመጽሔቷ ሥራ ሊያስቀው ይችላል። ኮሚኒዝምን ስትዘግብ ጭራቅ አድርጋ ነው።

አንድ ነገር ትዝ አለኝ ለ ሞንድ ላይ ያነበብኩት ነው። ምን ልንገርህ እያልኩ ሳብሰለሰል ራሷ ብቅ አለች። ነገሩ እንዲህ ነው። የዩንዘላቪያ ፕሬዚዳንት የነበረው ማርሻል ቲቶ ደስ ይለኛል፣ እንደ ጃንሆይ። ሁለቱም የትግል ጓደኞሞች ነበሩ። በኮሚኒዝሙ ዓለም ከእስታሊን መመሪያ የማይቀበል መሪ ቲቶ ብቻ ነበር። እንደ እኔው የሚያደንቀው ፈረንሳዊ ጋዜጠኛ ሄዶ አነጋገረው። ያኔ እኔ ተማሪ ነበርኩ። ቲቶ በጠርነቱ ጊዜ አንድ የቀለበት ጣቱ ተቆርጧል። አሁን ግን አሰር ጣቱ ሙሉ ነው። ጋዜጠኛው ይህንኑ የጣት ጉዳይ አንስቶ ጠየቀው። ቲቶ ሳቀ። አሣሣቁ ራሱ የሚያስቅ ነበር። ምንጊዜም የዚህች ጣት ነገር ከተነሣ ያንን ወፍራም ሣቁን ይለቀዋል እልሀለሁ።

እንዲህ ሆነልህ፡ እ.ኤ.አ 1973 ሁለት ጥይቶች ጋዜጠኞች Washington Post ጋዜጣ ላይ የአሜሪካንን ፕሬዚዳንት ሪቻርድ ኒክሰን (Richard Nixon) በውተር ጌቱ ቅሌት አጋልጠው ጻፉ። ጋዜጠኞቹ ፕሬዚዳንቱ ለዳግም ምርጫው ውጤታማ ለመሆን ከተቃዋሚ ዴሞክራቲክ ፓርቲ ቢሮ ሰነዶችን አሰርቆ መውሰዱን ደርሰውበታል።

ኒክሰን ካደ፣ በተጨማሪ አስፈራራ። ጋዜጠኞቹ ፍንክች አላሉም። ሥልጣኑን እየወደደውም ቢሆን ሰላልቻለ ለመልቀቅ ሁለት ዓመት ከመንፈቅ እየቀረው የግዱን ኋይት ሀውስን ተሰናበተ። ይህ ወንጀል የወተርጌቱ ቅሌት ይባላል። በእነዚያ ድንቅ ጋዜጠኞች ኒክሰን ተጋልጦ በትረ ሥልጣኑን ባይለቅ ኖሮ፣ ምንአልባትም ኪታላላቅ የአሜሪካን መሪዎች መካከል አንዱ በሆነ ነበር።

ክስ ተመስርቶበት ነበር። በወቅቱ ለአጭር ጊዜ ምክትል ፕሬዚዳንት የነበረው ጄራልድ ፎርድ 'Gerald Ford' "አሜሪካን ፕሬዚዳንቷን

አትከስም። በማለት ኒክሰንን ነጻ አወጣው። ከዚህ አወዳደቁ ይህ ሰው ተነስቶ በኋላ የሕይወት ታሪኩን በመጻፍ አስነበበ። በዚህ ፅናቱ ኒክሰን ሊደነቅ ይገባዋል። የኒክሰንን ጥንካሬና ሽንፈት ባጋዜጠኞቹ ድንቅ ችሎታ እንድናይ ሆኑ።

በአንድ ወቅት ሪደርስ ዳይጀስት ውስጥ ለንደን ውስጥ ብቻ 2ሺ600ሴት ጠንቋዮች መኖራቸውን አንብቤያለሁ። አሜሪካ ውስጥ ደግሞ The Salem witch hunt ኤንሳይክሎፒዲያ ውስጥ አንብብ። እነዚህ ዊች የሚሏቸው ሴቶች አብዛኛውን ጊዜ አሮጊቶች ናቸው። በሌሊት መጥረጊያን እንደ ፈረስ እየጋለቡ ነው በአየር የሚሄዱት። ከእኛ አገር ቡዳ ጋር የርቀት መመሳሰል አለው። ሳሌም ከተማ ውስጥ ዊች ናቸው እየተባሉ ብዙ ብቸኛ አሮጊቶች በጥርጣሬና በጥላቻ እየታፈሱ ተቃጠሉ እንደ ኢንኩዊዚሽን።

***

ጋሼ ሰብሐት ከአምስት አሰርት ዓመታት በላይ አንብሏል። ይህንን የንባብ ልምዱን በእግረመንገድ አምዱ ላይ ቡቶሰየዩ አትጣጫዎች በዳፋቸው ሞብሐች አካፍሎናል። እግረ መንገድ ዓምድ ሐምሌ 25 ቀን 1985 ዓ.ም ይጀምር፣ እስከ ጥር 12 ቀን 1990 ዓ.ም ድረስ ለሀተመት በቅቷል።

በዚህ ዓመት የኢትዮጵያ ፕሬስ ድርጅት ባካሄደው ዓመታዊ ግምገማ አንዳንድ ዓምዶች ለውጥ ተደረገባቸው። እግረ መንገድም እስከወዲያኛው እንዲታጠፍ ተደረገ። በዚህ ሰብሰባ ላይ ስለነበርኩ ይህን ዜና ስሰማ አስደንግጠኛል። በሕይወቴ አብረን በልተናል ጠጥተናል ከምላቸው ሰዎች ጋር በድንገት ተለያይተናል። በዚህ ወቅት እደነግጣለሁ። አብረን አስበናል ብዙ ከማያምነው ሰው ጋር መለያየ ጊዜዎችንም ሳይታሰብ ደረሰ። ይህ አሳዛኝ ዜና እኔን ብቻ ሳይሆን ተሰብሳቢውን ሁሉ አስደንግጧል። ከዚቱ ጋዜጠኛ ደረሰ ተክለወልድ "ለምን እግረ መንገድ ታጠፈ?" ሲል ሰብሳቢዎችንን ጠየቀው።

"ሰውየው ገበዝ ደራሲ ሊሆን ይችላል፣ ነገር ግን በዲሰፕሊን ጉድለት ዓምዱ እንዲታጠፍ ሆኖዋል።" ሲል መድረኩን በመምራት ላይ ያለው አቶ ከፍያለው አዘዘ ገለፀና ውይይቱ በሌላ ርዕሰ ጉዳይ ላይ አተኮረ። በነገራችን ላይ የኢትዮጵያ ፕሬስ ድርጅት ጋሽ ሰብሐትን ዲሰፕሊን ሊያስተምረው ሲመጸን የ62 ዓመት አዛውንት ነበር።

በሐሳቤ ጋሼ ሰብሐት መጣ። በአንድ ወቅት በእግረመንገድ ላይ ሰናውጋ "አንድ ማጂሺያን መጥቶ ከፅድሜዬ ላይ 20 ዓመት ቀንሶልኝ ከዛሬ ጀምሮ የአዲስ ዘመን ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ ነህ ቢለኝ መጀመሪያ የምወስደው እርምጃ ምን መሰለህ?" አለኝ

"እርምት ክፍል (Proof readers) ሠራተኞችን በሙሉ ሰብስቤ ትምህርት ቤት አስገብቸዋለሁ። ለምን መሰለህ? ያሣመሩልኝ መስሏቸው ያላልኩትን እያሉ ያበላሸዬናል" አለኝ ተከዘ።

ከዚህች ትንሽ ብስጭትም ተገላገለ። አንድም ቀን እርምት ክፍል ሄዶ "ለምን እንዲህ ታደርጉብኛችሁ?" ሲል ግን አልሰማሁትም። በሳምንታዊ የጋዜጣ ግምገማ ላይ እርስ በርስ በግልጽ ድክመታችንን አንዱ ለሌላው ስናሳይ እግረመንገድን የሚገመግመው ጎልማሳ ግን ሁሌም ለሥራው አክብሮቱን ይቸረው እንደነበር ትዝ ይለኛል። ጋሼ ሰብሐት የዓምዱን መታጠፍ አልሰማም። እኔም አልነገርኩትም። በሚቀጥለው እሁድ ጓደኞችን ሰይፈ ሥላሴ ሳብስለስል ያዋየኋቸው ጓደኞቼም አለመንገሩን መርጠው በዝምታዬ እንድፀና አሜጠጡኝ። ተደሰትኩ። ደምሴ ጋሼ ሰብሐት፣ ዛሬ መጥፎም ጥሩም ዜናዎች እንግርሃለሁ። ከጥሩው ዜና ልጀምርልህ። ትኩሣት ዛሬ ገበያ ላይ ውሏል። ይህ ድንቅ ዜናዬ ሲሆን፣ አሳዛኙ ደግሞ እግረመንገድ ታጥፎአል አለው።

በዚህ ውብ አቀራረቡ ደምሴን ሳነኘው አመሰገንኩት። በዚያ ሰሞን ቅዳሜ ቀን ተረት ሰፈር ሔድኩ። ዜና ሰብሐት ምሣ ጋበዘችኝ። ከጋሼ ጋር ከተመገብን በኋላ መጨዋወት ጀመርን። የዚያን ዕለት ጋሼ ለለውጥ ያህል ጠጅ ነበር የሚጠጣው። አጠጣጡ እንደተለመደው በውሃ እየበረዘ ነው።

"ጠጁም በውሃ መበረዝ አለበት?" ለእኔ አዎን። ጣዕሙን ስለማልወደው በውሃ እሸንፃለሁ።" አለኝ።

በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ሰንጨዋወት ቆይተን ሰፈራ ሰቸር አቆይቼው እግረ መንገድን አነሣሁ።

"ልክ ነህ፣ አለመናገርህ። ከመንገር ይልቅ አለመንገሩ ጥሩ ነው ብለህ አሰብህ ይሆናል።" አለኝና አንዴ ጠጁን ተንገሞቶ እግረ መንገድ ይታጠፋል ብዙ ከገመትኩት በላይ ቆይቷል። አሠራራቸውን እንደማውቀው ቶለ ቶለ ነው ዓምድ የሚቀየይሩት። ሊየጥፉት ሲዘጋጁ ቢታ ፈልግ ዓምድህን ልናጥፈው ነው፣ ብለ የነገረኝ የለም። ለእኔ ግን ምንም ልዩነት አይመጣም። አሁን የአንባቢዬ ዓይነት ይለወጣል፣ ቁጥሩም ያንሣል እንጂ The Sun የእንግሊዙኛ ጋዜጣ ላይ ሥራ ጀምር ብለውኛል። ደሞዙ እንደሆነ ከአዲስ ዘመን እኩል ነው። The Sun ላይ የሚሠሩት ጋዜጠኞች በቅርቡ ምሰራፍ የሚል የአማርኛ ጋዜጣ ስለሚጀምሩ አንድ ዓምድ ይዤ ሥራ እጀምራለሁ። ብሎ አበሰረኝ። እንጀራ ቅቤ ጠጣ።

በቀደም ዕለት እርዮታ ቢሮ ሄጀ ተሰፋዬ ገብረአብን አገኘሁትና "አሁን ጡናማ ሆኖለሁ፣ በዚህ ጊዜ በማም ያሰፈለገኝ ሥራ ነው ብዬ ሳልጨርስ "እዚህ ጀምሪ፣ አለኝ።

ትልቅ የምስራች ነበር። ተደሰትኩ። በአሁኑ ሰዓት ይህን መጽሐፍ በማዘጋጅበት ወቅት ጋሼ በእርዮታ ጋዜጣና መጽሔት ላይ ይጽፋል። በጋዜጣው ላይ በረከተ ብሰር የሚል ዓምድ ያዘጋጃል።

ሰባት

ድርሰተ ስብሐት

አጋፋሪ እንደሻው የእውነት ታሪክ ናቸው ኮ! ታሪኩን የነገሩኝ እማሆይ ጣዳቁ ነው የምንላቸው የተረት ሠፈር ሴት ናቸው። ቡና ሰንጠራቸው የራሳቸውን ስኒ ይዘው ነው የሚመጡት። ምክንያቱም አንዳንድ ሴት በቂ ሲኒ የላትም። ሰፈሩ ድሃ ነው። ስለዚህ እማሆይ የእራሳቸውን ሲኒ ይዘው ይመጣሉ። የዜና እናት በደጉ ሰዓት ለሰው አዛኝ ናት።

ከእማሆይ ጋር ከቀብር ተመልሰው ያወጋሉ። የትም'ወርቅ "እንዲያው እንደዚያ ሞትን ሲሸሹ አልሞትም ሲሉ ይመቱ?!" ብላ በጣም አዘነ ተናገረች።

አብሬያቸው ቁጭ ብያለሁ። መድኃኒቱን ወሳስጀ ነቃ ብያለሁ። ይሼኔ እማሆይ "ታዲያ ምንድነው? እንኳን አሳችው ደጃች ሳህለ ጆርጊስ ሞተዋል!" አሉ።

ያን ጊዜ ብልጭ ብሎ ታየኝ። ሞትን የሚሸሹት ሳህለ ጆርጊስ ናቸው። "እንዴት እማሆይ?" አልኳቸው። በኋላ አጋፋሪ እንደሻው ያልኳቸውን አብረውን የኖሩትን ገፀ ባህሪ ታሪክ ነገሩኝ። እንደነገሩኝ ጻፍኩት። ልዩነቱ በነገሩኝ ላይ የጨመርኩት አጋፋሪ እንደሻው የትም ቢሄዱ የሳምንት ስንቅ ተጭኖ የሚከተላቸው ስንቁ የሚባል በቅሎ ነበራቸው። የምትል ዐረፍተ ነገር ጨምሬበታለሁ።

ደጃዝማች ዳኛቸው አሉልህ። ሕይወትና ሞት የገባቸው። አጋፋሪ እንደሻውን "ምነው በተቻለኝና ሞትህን በሞትኩልህ!" ይሏቸዋል። ደጃዝማች ዳኛቸው የእራሳቸውን እንጂ የሌላን ሰው መሞት አልተፈቀደላቸውም። ማን የማንን ሞት ይሞታል? ፋንታውን እንጂ! እ! ግን ያዝኑላቸዋል።

አንዱ ከበአሉ ጋር ስለ አጋፋሪ ስንጨዋወት እንዲህ አለኝ "አጋፋሪ እንደሻው ሁላችንም ናቸው።"

ያልከው ልቦለድ አጻጻፍ ታሪኩ እንዲህ ነው። ያች ከሞት የምትሸሸው የአጋፋሪ እንደሻው ነብስ በእሜ ምኒልክ ዘመን ነበረች። በጃንሆይ ዘመን ወደ መጨረሻው አቶ አልዓዛርን ሆና ትፈጠራለች። እንግዲህ ያው ገፀ ባህሪ ናቸው ማለት ነው። ሁለቱን ለማገናኘት የጠለፍኩት ሐረግ አሁን ምን እንደሆነ ይጠፋኛል። እሱን ረጅም ልቦለድ ስጽፍ ምዕራፎቹ ራሳቸውን የቻሉ አጫጭር ልቦለድ ነበሩ። ምዕራፎቹ ደግሞ ተጠረቅቅመው አንድ ላይ ቢነበቡ ራሱን የቻለ ረጂም ልቦለድ ናቸው።

ብዙዎቹ አጫጭር ልቦለዶች የፈጠራ ናቸው። አንዳንዶቹ በነሃዱ ዓለም ኑሮዬ የገጠሙኝ ናቸው። አሁን አምስት ስድስት ሰባትን ውስድ። እሱ መጽሐፍ ውስጥ አሮጊቷና እናት እንዳጋጠሙኝ የጻፍኳቸው ናቸው። ሌሎቹ የፈጠራ ናቸው።

ከምቡጠር እሱማ ምናባዊ ፈጠራ፣ የመንፈስ ጨዋታ ነው። ለምሣሌ ከተት ያልኩት አጭር ልቦለድ ውስጥ ጨዋታውን ውሻ ቢያስበው የሚል ሐሳብ በመንፈሴ መጥቶልኝ ነው የፃፍኩት። ያንን ሰው እንደተነጋገረው ብታደርግ አያታመንም። ውሻ መሆኑ ግን ለተጓማኒነቱ ያቀርበዋል። በዚያ ላይ ከምቡጠር የተባነጫትን አልኩል አትርሣ...

አምን። ሁለቱም ላይ የኤሚል ዞላ ተከታይ ሆኜ ነው የምታገኝ። ድርሰቱን ሳልጀምር በፊት ከእውነታው ዓለም አያሌ ደብተር ሙሉ ማስታወሻ ወሰድኩ። በኋላ ቅርፅ እየሰጠሁ መጻፍ የእኔ ተግባር ሆነ። ማለትም ባህሪያቱ እንደ መጡልኝ ድንጋይ፣ አሸዋ፣ ሲሚንቶን እያስማማህ እንደ ምትነባው ማለት ነው።

እዚያው መጽሐፍ ውስጥ እንደምታያቸው ናቸው። ስማቸውን፣ መልካቸውን፣ ለውጨዋለሁ። አንዳንዱም ለትረካው እንዲያመች የምጨምረውም የምቀንሰውም አለ። የትኩሳት ዋና ገፀባህሪ ባህሪም ደንበኛ ስሙ ማን ነበር? መሐመድ አሰ.ያ።

ማኑን አልፈጠርኩትም። የእውነት ሰው ነው። ማኑ መጥቶ ባህሪም ወደ ኢራን መውሰዱ ነው ፈጠራ የሆነው እንጂ ሌላው ሁሉ የሆነ እውነተኛ ታሪክ ነው። መሐመድን አስፈቅጄው በቅለ ምልልስ ማስታወሻ እየወሰድኩ ነው የሠራሁት።

ሌቱም አይነጋልኝ ላይ ያሉት ባህሪያትም በሕይወቴ ውስጥ የገጠሙኝ ናቸው። የእነርሱ ማስታወሻ ብዙ ደብተር ፈጅቷል። እነዚህንም ልክ እንደ ትኩሳት መልክና ስም ቀያይሬ ተጠቅሜባቸዋለሁ።

የትኩሳት መጽሐፌ የመጀመሪያው ርዕስ የሳጥናኤል ክበብ ነበር። የእኔ አስተዳደግ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለነበር የመጀመሪያው

አብዮተኛ ለእኔ ሳጥናኤል ነው። ስለዚህ መጽሐፌን የሳጥናኤል ከበብ አልኩት።

ከዚያማ የቀይ ከበብ ጥሪ ሆነ። አወረድነው ወደ ምድር። ይህንን ርዕስ በዓሉ ግርማ ፈለገው። "ለእኔ ሥራ ቆንጆ ትመስላለች" አለኝ። "take it!" አልኩት። እንኳንም የወሰዳት። ትኩሳት የበለጠ ርዕስ ሆነ።

እህ! ይህውልህ። በርናርድ ሾ ይመስለኛል ያላት። ለእኔም አባባሏ እውነት ናት። "በሃያዎቹ ዓመታት ዕድሜው አብዮተኛ ያልሆነ ሰው፣ ከአርባ ዓመታት በኋላ አብዮተኛ ሆኖ የቀጠለ ሰው፣ ሁለቱም ዲዬብ ናቸው" ይላል። ወደ 20 ዓመትህ አብዮተኛ ካልሆንክ ውስጥህ ምንም የለህም ማለት ነው። በቃ መቀለብ እንደ ከብት እየነዳህ መንገድህን መቀጠል ነው። 40 ዓመት ስትደርስ ግን አ! ያ ሁሉ ዓለምን ፈንቅለን ሰማይን ሰንጥቀን እናደርጋለን የሚለው ኃያልነት ይበርዳል፣ ትሰክናለህ።

ሁል ጊዜም ግለሰቦች አሉ። ወይም እ! እላይ ቤት (ወደ ሰማይ እየጠቆመች) የታቀደ ነገር ቢኖር እነርሱ ናቸው ሰበብ። አለዚያ በምድር ላይ ከሆንን ግለሰቦች ናቸው ምክንያቶቹ። ለጓደኛህ ታሳያለህ እኮ። አይታተምም። የዚያን ጊዜ ማሰበው በማምት የልጅ ልጆቼ ያሣትሙትና ብዙ ፍራንክ ያገኙበታል ብዬ ነበር የማምነው። ጓደኞቼ አነበቡትና ለምን ለብዙ ሰው እንዳዳረሰ እኛ ኤዲት አናደርገውም? አሉ። እኔም ትኩሳት ሆኖ አገኘሁት። እኛ ያሰብነውን ረጂም ዘመን ቆርጠው አሳጥረው አሣዩን። አሁን የቀረው አስር ዓመት ቢፈጅ ነው። እንባቢው ይነሣና ደራሲው እንደጻፈው እናንብበው ይላል። እንግዲህ የዚያን ጊዜ የልጅ ልጆቼ ያሣትሙታል ያልኩት በእኔ ዕድሜ ታትሞ አየሁት።

የመጀመሪያውን ያላነበበ ሰው ስለማያውቅ ምንም አይመስለውም። በተለይ የባህራም የአገር ፍቅር ሐንካራ ስሜቱ ለጨዋነት ተብሎ መጽሐፉ በአርትአት ቃላቱ ቢነካካም እንደ ነገሩ አንባቢን ይደርሳል።

ዋናው ገፀ ባህሪ ለእኔ ኤክስ አን ፕሮቫንስ ናት። ሁልጊዜም ኤክስ የትም አለችበት። እስዋ ነች ለእኔ ተወዳጅ ገጸ ባህሪ። በነገራችን ላይ ትኩሳትን አሁን አጥቼው እንጂ እንደገና ባነበው ደስ ይለኝ ነበር።

በሰላሳ ዓመት ልዩነት፣ እኔ ሌላ ሰው ነኝ ማለት ነው። ትኩሳትን አሁን ከታተመ በኋላ አንዴ አንብቤዋለሁ። ሌላ መጽሐፍ ባልፅፍም በቂ ነው የሚል ስሜት ነው ያሣደረብኝ። "ቴክኒካሊ" ያኔ አሪፍ ነገር ለያቹ ስለማላውቅ ሥራው አሪፍ መሆኑ አይገባኝም

ነበር። ግዙፉ ባህራም ነው። ቀጥሎ ኒጋሪው ገፀ ባህሪ ነው። እሱ ደግሞ ደራሲ ነኝ እያለን ነው። ሐሳብ አልመጣልህ ሲለው ኤክስን ከፀጥታዋ ጋር ሲዞራት ያመሻል።

የመጀመሪያው ምዕራፍ ላይ ባህራምና ተራኪው አሜሪካኖቹን ሲያባርሯቸው የሸሹት ወደ ቀኝ በኩል ነበር። ባህራምና ተራኪው ግን ወደ ግራ ነው የሚሄዱት። ያን ጊዜ የፃፍኩት ሆን ብዬ አይደለም። እሱ ራሱ ነው ስነ ጥበባዊ መክፈቻ የሆነው። የትግላቸው ሁሉ ተምሳሌት ሆነ።

ፈረንሣይ አገር በሄድኩ ጊዜ ውቤ በረሀ ውስጥ ያሣለፍኩትን ሕይወት የሚያሣይ ብዙ ማስታወሻ ይዤ ነው የሄድኩት። ለእኔ ከጉሮ ሁሉ ከባድ የምለው የገበሬን ነው። በዝናብ፣ በፀሐይ፣ በሀሩር፣ በውርጭ መልፋት አለበት። ከዚያ ቀጥሎ (እንዲያውም የሚብሰው) የሴተኛ አዳሪ ኑሮ ነው። ከሚተፈልገው ወንድ ጋር ብዙ ጊዜ ትሄዳለች፣ ለእንጀራዋ ስትል። በሣም ያሣዝናል። እዚያ ውስጥ ፍቅርም ስቃይም አለ። ይህ ሕይወት ነው ሌቱም አያነጋልኝ። መጽሐፉ የተጻፈው በፈረንሣይ ኤክስ አን ፕሮቫንስ በምትባል ትንሽ ከተማ ነው። ትኩሳትን ደግሞ ፈረንሣይ ማስታወሻ ይዤ አዲስ አበባ ውስጥ ጻፍኩት።

ትኩሣት ውስጥ ባህራም "ፓዝቲቭ" በማለብ ከፍቅር የተነሣ ነው አብዮቱን ማካሄድ የሚፈልገው። ሰባተኛው መልአክ ውስጥ ግን ከፍቅር ሳይሆን ከቂም በቀል የተነሳ ስርዓቱን ለማፈራረስ ነው። በኋላ እነ መንጌ በአገራችን እንዳደረጉት ማለት እኮ ነው።

ያሰጉን ኢራናዊ አይደለም። ሰባተኛው መልአክ ውስጥ ያለው ገፀ ባህሪ ያሰጉን አረብ ነው። አውነተኛው መነሻዬ ቬትናማዊ ነው። በኋላ ሳስበው ለእኛ አገር ሰው ቬትናምም ይርቃል። እንደ ቋንቋ ማለት ነው። የቬትናም ሳይሆን የአረብ ሞንብል ሰጠሁት። ሰውዬው ግን እንዳለ ያው ነው።

አንድ ገፀ ባህሪ ኢራናዊ ነው። ምን ሆንክ? ባህራም ትልቅ ሰው ነው። በፊት ደግሞ ስናየው ኢራን ትልቅ መንፈሣዊ ሀብት ያመነጨች አገር ናት። ከእርሱ ጋርም ተገናኝቶብህ ነው አሰና ወፍራም ማዙን ለቀቀው።

ለመጻፍ ደስ የሚለኝ? ቤቴ አልጋዬ ውስጥ ገብቼ ትራሴን ተደግፌ መጻፍ እመርጣለሁ። ያ ሳይሆን ሲቀር ሐሳብ ሲመጣ የትም ለመጻፍ እገደዳለሁ። በዚህ በኩል ችግር ቆሎብኝም።

እ! ይህ ይለያያል። ቢታና ሁኒታውን አስቀድመህ አታውቀው ውም። ለምሣሌ ዶስቶዬቭስኪ የሚጥል በሽታ ነበረበት። መዳን

እንደማይፈልግ ይናገር ነበር። ምክንያቱም ሊጥለው ሲል ብልጭ የሚሉለት ውብ የፈጠራ ሐሳቦች አሉ። ድርሰት ልክፍት ነው። ይህንን ያህል ከበሽታም ጋር ያፋቅርሃል። እኔም በተለያዩ ቦታዎች ላይ ሐሳብ ብልጭ ቢልብኝም፣ በደንብ ሕሊናዬ መቅረጽ የሚጀምረው ጠዋት ጠዋት ነው። ሰዓቷ ጥሩና ፀጥ ያለች ነች። ለማብሰልሰልም ሆነ ከራሴ ጋር ለመወያየት ሰፊ ጊዜ ይኖረኛል።

ቁንቁ ምንጩ? ማንበረሰባችን ነዋ! እኔ የምጽፈው ሕዝቡ እንደሚያወራው ነው። አሮጊቷ «ምን ቂጥሽን ትቆያለሽ» ቢሉ እኔ ሰፅፍ «ምን ቂጥሽን ትቆያለሽ? አሉ ብዬ ነው እንጂ ምን እዚህ ትሽኮረመሚያለሽ? ታሽቃብጫለሽ ብዬ አልጽፍም። ስለዚህ እነሳንሱር ይመጡና የይሉኝታ ይሉኝታ የማኅበረሰብህን አባባል አሳመርን ብለው ይገድሉታል። ሳንሱር ያው የውጪ ሰዎች ቢያነቡት ምን ይሉናል ብሎ እኮ ነው። የውጪ ሰዎች አሰፍስፈው ምን ይጽፋሉ? ብለው የሚጠብቁን ይመስል። የራሳቸውን ጣጣ ማሳደድ ትተው የእኔን ችግር አያስተውሉም። ስለዚህ አንዱ ጠላቴ ሳንሱር ነው። ቀጥሎ ድህነትም፣ ስንፍናም፣ ማደሬሽነትም። እና እኔ ጽፌያቸዋለሁ። ጊዜያቸውን ጠብቀው ለኅብረተሰብ ይደርሳሉ። ያልገባው ካለም ቀረበት። እኔ እንደሆነ ደስ እያለኝ ነው የጻፍኳቸው። ለአንባቢዎቼ ቢደርሱ እጥፍ ይሆን ነበር ደስታዬ፣ በተረፈ መጻፌ ለእኔ በቂዬ ነው። ለእንጀራዬ የምፅፈው ጋዜጣ ላይ ነው። መጽሐፎቼን ግን ለእራሴ ፍላጎት ሰል ነው የጻፍኳቸው።

አንተም ገበሬን በገበሬነቱ፣ ሸሌንም እንደ ሸሌነቷ ማነጋገር አለብህ። አንተ ተፈጥሮ የለገሰቻቸውን ልሣን ማን ከርክም አሰተ ካክል አለህ? እንደተፈጠሩበት ኅብረተሰብ በነፃነት ሕይወታቸውን ማሣየት ነው ግዴታህ። ሳንሱርን እርሳው። መጽሐፍ ቅዱስ ዓለምን ያጥለቀለቀው ሳንሱር ባለመደረጉ ነው። አበሻ መጽሐፍ ቅዱስን የጻፈው ቢሆን ኖሮ የዳዊትና አሪዮን ፍጻሜ፣ የትዬለሌ ውሽማዎች ቁጥር አታነባትም ነበር። መጽሐፍ ቅዱስን የምወደው ከሥነ ጽሑፍ ውበቱ ጋር የሰውን ልጅ ከነጉድለቱ ስለሚያሳየኝ ነው። ተአምረኛነቱም ያስደንቅሃል።

እኔ አንድም ቀን እታተማለሁ ብዬ ጽፌ አላውቅም። ነገር ግን ሕይወትን ከነቡትሯ እጥፋታለሁ። እኔና ጓደኞቼ እናነበዋለን። በዚህ ተነጋግረን ደስ እሰኛለሁ። ሌላው ሐና አለችልህ። እንደ ወረደ የጣፍኩትን ሣታ ጋደም ብለን፣ ክንዷን አንተርሣኝ አነብላታለሁ። አንድ ጊዜ በጣም ተደሰተችና እቅፍ አርጋኝ፣ "You are my author" ብላ ሳመችኝ። 'የእኔ ድንቅ ደራሲ' ማለቷ ነው። ለምንም ነገር

ስትናገር እንግሊዘኛ ነው የሚቀናት። ከዚህ በላይ ሽልማት ጠብቂ አላውቅም።"

"አየህ በፊት...ሰዎች ደራሲ ስብሐት ገብረ እግዚአብሔር ሲሉኝ እንዲህ ያደርጎኝ ነበር" አለኝ የመሰቅጠጥ አካኋን እያሳየኝ። "በቃል መግለጽ ቢያስፈልግ ይዘገንነኝ ነበር ልልህ እችላለሁ። ደስ አይለኝም አጠራራቸው። ግን የእኛ ሰው ሲጠራህ ማንጠልጠያ ይውሰዳል። ተማሪ እገሌ፣ ነርስ እገሊት፣ ወታደር እገሌ ይልሃል። ለማኝ እገሌ አለማለቱ ግን ጨዋነት ነው። ደራሲ ብለው ለጠፉብኝ፣ እንጂ እኔ ደራሲ ነኝ አልልም። ሙሉ ደራሲ ነኝ አልልም። ድርሰት ሚስቴ አይደለችም፣ ውሽማዬ ነች።

እኔ እኮ ጊዜውን አይቼ ነው የምራመደው፣ የምፅፈው። ተፈጥሮዬ እንደእዚያ ነው። ለምሳሌ በደርግ ጊዜ የማትፅፍባቸው ብዙ ነገሮች አሉ። ይሁን እንጂ በተወሰነ ነገር ላይ በልኩ እንድትፅፍ ይፈቀድልሃል። ሕዝቡም እነርሱን ብቻ ነው እንዲያነብ የሚፈለገው። እኔ ሞኝ አይደለሁም ሌላ ነገር የምፅፈው። አሁን ግን በግምት ሳስተውል እንደልብህ መፃፍና መናገር ትችላለህ። አሁን የሚታየኝን ለአንባቢዎቼ በተለይ ለወጣቱ መጻፍ እፈልጋለሁ። እኔ ዕድለኛ ሆኜ ያጋጠሙኝና ያነበብካቸው መጽሐፍት ብዙ ናቸው። እነዚያን መጽሐፍት ከአዕምሮዬ እያወጣሁ ባካፍላችሁ ደስ ይለኛል። ይህንንም እያደረግኩ ነው።

***

«ኃይለመለኮት መዋዕል በብሔረ ማጀቴ፣ ታትሞ የመነበብ ወግ ደረሰኝ። ዕድሜ ላንተና ለአረፈዓይኔ የውለታ ውለታ ነው»

ወንድምህ ስብሐት ለአብ

1981 ዓ.ም

ኃይለመለኮት መዋዕል፦

«እምስት ስድስት ሰባትን ለማለተም ዋናው ትልቁ ሐሳብ አመንጪ አረፈዓይኔ ሐጎስ ነው። ምክንያቱም ከጋሼ ስብሐት ጋር በጣም ይቀራረባሉ በጣም ይዋደዳሉ በቅሙና በደንብ አሳምሮ ያውቀዋል። «ጋሼ ስብሐት ይኼንን ያህል የሥነ ጽሑፍ ሰው ሆኖ እያለ እንዴት አንድ መጽሐፍ እንኳን በስሙ ሳይታተም ይቀራል» እያለ በጣም ይቆጫል። «መታተም አለበት» ብሎ ወሰኖ ከሃያሰብት እነዚህን አሜሞር ታሪክች አሰባስባቸው። ከእኔ ጋር ሰንመካከር እኔ ከጉንጉን ያገኙትን ገንዘብ የተወሰነ አዋጣሁ። አረፈዓይኔም የራሱን ጨመረበትና አንዴ ልናሳትመው ወሰንን። ለደረሰው ሊጋሼ ስብሐት አሳታሚ የሚከፍለውን መጠን 10 ፐርሰንት ልንከፍለው ወሰንን። 10ሺ ኮፒ አሳተምን። ይህ ድርሰቱ በሚፈጥረው ዝቢ ላይ መነሻ አድርገን ሌሎች ድርሰቶችንም ልናሳትምለት አቀደን። ሌሎች ሊያግዙን የሚችሉ ሰዎች

እናንተ ይሆናል ብለን ተነጋግረን ነው ወደ ሥራው የገባነው። ስብስቦቹን ጋሼ ስብሐት እንዲያዋቅው ተደረገና ስብስቦቹ በሙሉ የእርሱ አርጂናል ሥራዎቹ መሆናቸውን አንብበ አረጋገጠልን። በሌ ማተሚያ ቤት ታተመ። ከመጀመሪያዎቹ ሕትመቶች አምስት ሺ ኮፒ ነደማ በደሀና ሁኔታ ተሸጠ። የሽያጭ ሥራውን የሚያካሂደው ክብሩ ክፍሌ ነበር።

መጽሐፉ 1981 ዓም ነው የመጀመሪያው ሕትመት የወጣው። ቀደም ብሌ እንዳልኩት አምስት ሺ ከተሸጠ በኋላ ሽያጩ ቀጥ አለ። ምክንያቱም በወቅቱ በገበያ ላይ ብዛት ያላቸው የትርጉም ሥራዎች ወጥተው ነበር። ይህ የትርጉም ሥራ ገበያውን ስለተቆጣጠረው ቢጋሼ ስብሐት ሥራ ላይ ተዕዕኖውን አሳረፈ። ይሁን እንጂ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራን ይፈልጉታል ተብሎ የተወሰነውን ሲገዙ የቀረውን ግን ቀጋ ተቀንሶ በአንዳንድ ብር ገደማ ተሸጠ። መጀመሪያም የመጽሐፉ አንድ ኮፒ ዋጋው ሰላሳ ብር ነበር። በመጨረሻ ላይ ሊጋሼ ስብሐት የሚገዘውን ከፍለነው እኔና አረፈዓይኔ 500 ብር አገኘን።

ከእዚያ በኋላ ሌሎች ሥራዎችን መቀጠል አሰብን። ይሁን እንጂ 1983 ዓም መጣ። ከዚህ በኋላ ሁላችንም እንደምናስታውሰው በጣም ከፍተኛ የጭቆና የመጽሔት ሕትመት ተጀመረ። የአንዚውን ቀልብ ሰለታዊ የፖለቲካ ሁኔታ ያዘው። በዚህ ወቅት ምንም ዓይነት ሐሳብ ላይ ያነጣጠረ መጽሐፍ ቢጻፍ ደራሲው የሚያነብለት ሰው ያሸል ማለት አይቻልም።"

***

ሸቧ

ገፀ ባህርያቱ

በአሉ ግርማ ደራሲው የሚባለውን ሳይፅፍ የቀይ ኮከብ ጥሪን ደረሰ። ይህንን መጽሐፉን እያነበብን ተወያየን። በሁሉም ርዕሰ ጉዳይ ላይ እንጨዋወታለን። በዛው ጨዋታ መካከል እምአእላፍ የተባለው ገጸ ባህሪ ተነሣ። እምአእላፍ ትልቅ መጽሐፍ የሚወጣው ባህሪ እንደሆነ ነገርኩት። እርሱም በደራሲ ላይ ሊፅፍ ያቆበቆበበት ወቅት ነበር። አንድ ቀን "እኔ በደራሲ ላይ ልፅፍ ፈልጌያለሁ ራሴን መነሻ ባደርግ ልክ አይመጣልኝም። ስለዚህ አንተን መነሻ ማድረግ እፈልጋለሁ። ፈቃደኛ ነህ ወይ?" አለኝ።

"በጣም ጥሩ" አልኩት "ምክንያቱም በእሱ ነው በዚያን ጊዜ በጣም አንባቢ ያለው። የእኔን ሕይወት መነሻ አድርጎ ከዛፊ፣ በኋላ

የእርሱ አንባቢዎች በሙሉ እኔን ሊያነቡኝ ተዘጋጅተው ነው የሚጠብቁት። ስለዚህ በሐሳቡ ተስማማሁ።

"እንግዲህ የሕይወት ታሪክህን ንገረኝ?" አለኝ በአሉ።

አጫወትኩት፣ ደራሲውን ጻፈው። መጽሐፉ ወጥቶ እንዳነበብኩት የተጻፈው የእኔ ታሪክ ግማሹ ነው። የተቀረው የእራሱ የፈጠራ ውጤት ነው።

"ከበዓሉ ሥራዎች እኔ የምወደው ሀዲስ ነው። በዓሉ ኖሮ አሮማይ ቢሞት የእኔ ምርጫ ነው ያልከኝ? ትክክል!!" እንደ ጥይት ጮኸ።

ልክ ነህ። ድርሰት ልክፍት ነው። ባለበት መጠበቡን የሚተው አይመስለኝም። በአሉ ሳበዝ አዘጋጅ፣ ድንቅ ሚኒስትር ነበር። ከዚያ በመቀጠል ነው ደራሲነቱን የማያንቀው። አሪፍ ነበር። አሪፍ የምትለው እኮ ካንተ ሲበልጥ ነው። ተወው! ምንም አይደለም፣ ሞት እዳ ነው። እኛ እስካለን ጊዜ ድረስ እኛ ውስጥ ያለው በአሉ በሕይወት እንዳለ ይቆጠራል። "ሁለት ሶስት በሆናችሁበት በመካከላችሁ አለሁ!" የሚለውን አባባል አስታውስ" አለኝ በተመስጠ አነጋገር። ከዚያም በረጂሙ ተነፈሰና ፀጥ ብሎ ቀረ። የዓይኑ ብርሃን ውስጤን የሚመረምር ይመስል አላላውስ አለኝ። ወጋችን በዓይኖቻችን ብቻ ሆነ። ውስጤ በፀጥታዬ ፀንቶ ያወጋነውን የኋሊት እያጠነጠንኩ አብሰለሰል ጀመር።

"እ!" አለኝ ፈገግ ብሎ።

ማታ ወደ አንድ ሰዓት ጀምረን የምናመሽባት አንዲት ግሮሰሪ ነበረች። የምንዝናናው በርሱ ቮልስ ዋገን መኪና ውስጥ ሆነን ነው። እንደ አጋጣሚው ቁጥራችን ከፍም ዝቅም ይላል። ፈቃደ አዘዘ፣ አስፋው ዳምጤ፣ ደበበ ሰይፉ አብረው የሚኖሩበት ጊዜ አለ። እንፌዴዋታለን። ቦዩ የበአሉን መኪና ያውቃታል። እየሮጠ ይመጣል። አንድ ብር ጉርሻ ይሰጠዋል!

እዚያ የሚመጣ አንድ ዓይነ ስውር የበአሉ ደንበኛ ነበር፣ ለእርሱም አንድ ብር ይመፀውተዋል። አንድ ምሽት በአሉ "ይሄ ሰውዬኮ ዓይነ ስውርም ለማኝም አይደለም። እኔን የሚሰልል የደህንነት አባል ነው" አለኝ።

"እኖቱን! ታዲያ ለምን ልክ ልኩን ነግረን አናባርረውም? የምን ብር መገበር ነው!?" አልኩ ገንፌል ብዬ።

"ተው እንጂ! የማውቀውን ሰላይ ካባረርኩ እኮ የማላውቀውን ሰላይ ይተክሉብኛል" አለኝ።

አንዴ! በቀይ ኮከብ ጥሪ ላይ ስንጨዋወት ገፀ ባህርያቱ እንዳሉ የፕሬስ ጋዜጠኞች ናቸው። ይህንን ተመልክቼ "ለምን ባህሪያቱን

በማይታወቅ መልኩ አትቀርፃቸውም? ግፋ ቢል የተፈጠረው ባህሪውና ጓደኞቹ ካወቁት በቂ ነው። አንተ ግን ስትቀርፅ ሁሉም ይኼኮ እከሌ ነው እስከሚሏቸው ለምን ታሳያቸዋለህ? ለወደፊቱ ግን መልካቸውን የአካላቸውን ቅርፅ ቀይረህ ብትጠቀም ጥሩ ነው አልኩት።

"ልክ ነህ" አለኝ። በወቅቱ ስንነጋገር በአባባሌ እንዳመነበት እርግጠኛ ነኝ። በኋላ ግን ቀደም ብሎ እንደሚጠቀመው ኦሮማይ ላይም ስማቸው ብቻ ተቀይሮ መልካቸውና ጠባያቸው ግን እንኳን ለገፀ ባህርያቱ ለእኛ ለአንባቢዎቹ ወለል ብሎ ይታየናል። ያም ሥራው "ችግር አመጣ" አለና ጥቂት ቆዝሞ ለራሱ እንደሚያወራ ሁሉ በለሆሳስ ድምፅ "በእሱ መልኩም፣ ቁመናውም ጠባዩም በጣም ያማረ ሰው ነበር። በእሱ ሞቶ ከሆነ 'አይገኝምና እንዳማሩ መሞት' የሚሉትን የአንዳንድ ጊዜ ሕግ ጥሰታል!

ቀደም ብዬ ፎቶግራፍ አስመስሎ ስለመቅረፅ ለበእሱ ነገርኩት ያልኩህን አስታውስ። ሌላው፣ ካሰኘህ ራስህንም እኮ መቅረፅ ትች ላለህ። ግን መለዋወጡን አትርሣ። ለምሳሌ ሶመርሴት ሞምን ልጥቀስልህ። ሞም ተብታባ ነው። እና ምን ሆነ መሰለህ? ሞም ራሱ ዋናው ገፀባህሪ ሆኖ አይንተባተብም፣ ሲቀይረው በተቆለመመ እግር ያነክሳል። እንዲህም ይፈጠራል።

ይኸውልህ ኧርነስት ሄሚንግወይ እንደ ሶመርሴት ሞም አንዳንድ ገፀ ባህሪያቱን ከገሃድ ዓለም ነው የሚወስዳቸው። ከነዚህ አንዱ በጣም ተናደደ። በሦስት ቀን ዕድሜ ውስጥ ሊገድለው እንደወሰነ መልዕክት ላከበት። ሄሚንግወይ ምን ደንታው፣ ትከሻውን ሰበቀ። ግዙፍ ነው። በባዶ እጁ ቢመጣ ይጨፈልቀዋል። ፍልሚያም ቢጠይቀው ያደገበት ነው። እጠብቅሀለሁ አለው። ጠበቀ። ሶስቱ ቀናት አለፉ። ገዳይ አልመጣም፣ ተገዳይም አልገሰገሰም። አንድ ቀን ግን ተገናኙና ገዳይ ሟችን ይቅርታ ጠየቀው።

ልቀጥልልህ፡ አንተ እኔን እየጠየክ እንደምትጥፈው ነው ፓፓ ሄምንግወይን የደረሰው ሰውዬ እየተከታተለ የጣፈው። ልዩነቱ የእነርሱ ገንዘብ እንደልብ ስለሆነ እስፓኝ፣ ድረስ እየበረሩ እየተዝናኑ ነው የጣፈው። ደራሲው ሆችነር ይባላል። ሲነግረን ሄምንግወይ አንድ ጓደኛ አለው። ወደፊት ሊሰራ ስለሚያስበው የፊጠራ ሥራ ሁሌ ያወራለታል። ያኛው ያደምጥና በሚቀጥለው ቀን ያችን ሐሳብ በጋዜጣ ይፅፋታል። ሲያበዛው ጊዜ ሄሚንግወይ ተናደደና "እንዳየሁህ እገድልሃለሁ!" ብሎ ላከበት። በበነጋው ያ ሰውዬ ውቅያኖስ ተሻግሮ ገለል አለ።

እኔ ስጽፍ እያየሁ እየተከታተልኩ ገፀ ባህርያቱን እያስፈቀድኩ ስለሆነ ለድርሰት ሥራዬ የምጠቀምባቸው ችግር አልፈጠረብኝም። በ"ሌቱም አይነጋልኝ" ድርሰቴ ውስጥ ዋናው ገፀ ባህሪ ክንፈ አያቴን ያጋጠመው ብሎ አንድ ገጠመኝ አጫወተኝ። ደስ ብሎኝ ስለነበር በአንድ ምዕራፍ ውስጥ ጣፍኳት። በኋላ መጻሕፍትን ሳነብ ይህችው ገጠመኝ ማርክ ትወይን ድርሰት ውስጥ እንዳለች ተጥፋ አነበብኳት። የእኔ የአበሻ ስትሆን፣ የትወይን የአሜሪካ ከመሆንዋ በቀር ታሪኳ እንዳለች ያችው ነበረች። ሳይታወቀኝ 'unconsciously' ከማርክ ትወይን ሰረቅኳት።

መዳፎቹን ወደፊት ዘረጋና "የምንጨዋወተው በሕይወት ዙሪያ ስለሆነ ለወደፊትም ለመፃፍ የምታስብ ወጣት ደራሲ ስለሆንክ ገፀ ባህሪያትን እየጨምርን እናውጋ።

አንዲት በዘያን ጊዜ የማውቃት ቆንጅዬ ልጅ ነበረች። ወፈር ያለች ደስ የምትል። የደርግ አባል ፍቅረኛ ነበራት። ከእርሱ ጋር ያሳለፈችውን ሕይወት ስታጫውተኝ በጣም ነው ያዘንኩት። ድሮ በሼክስፒር ሥራዎች ውስጥ ያነበብኳትን ጥቅስ ያስታውሰኛል። 'አክሊል የደፋች ሞንቅላት ምንጊዜም ተመችቷት አትጋደምም' ይልሃል። ያልኩህ ልጅ ቁንጅናዋ ብቻ ሣይሆን ተፈጥሮ ግልፅና ማራኪ ባህርይን ሰጥቷታል። ከእኔ ጋር ሽርክ ነን። ገጠመኝዋን ታጫውተኛለች። የደርግ አባሉ አንድ ቀን አቅፎዋት ይደሰታሉ።

ሌላ ሰውዬ ደሞ ነበራት። «አንድ ቀን ከላዩ ላይ ሆኜ ወደታች ሳየው መልኩ አስቀያሚ ነው። አንሶላውን ሳብ አድርጌ ፊቱን ሸፈንኩና ደስታዬን ቀጠልኩ» አለችኝ። እንዲህ ዓይነት ልጅ ነበረች።

የሚወስዳት ራሷ ቤት ነበር። 'አፓርተማ' ላይ ነው የምትኖረው። ወደቤት እንደገቡ ክፍሉን፣ በመቀጠል ደግሞ ቦርሳዋን ይፈትሻል። ከዚያም ሽጉጡን አውጥቶ ትራስ ስር አድርጎ ነው የሚያቅፈኝ ብላኛለች። ይህ ለእኔ በጣም አሳዛኝ ነው። ምናልባትም በጊዜው የሰማሁ ዕለት ውስጤ ሳያለቅስም አይቀር። ይህ የደርግ አባል ከመቶ ሃያ ንጉሦች አንዱ ነው። ከመሰሎቹ ጋር ቃላቸው ሁሉ ሕግ ሆኖ ስንትና ስንቱን ደምስሰዋል። ግን ፍቅረኛውን እንኳን ለማቀፍ ያለበትን ጭንቀት አየህልኝ?" አለና አማተበ።

ይህች ገፀ ባሕሪ አድርገን የቀረጽናት የደርግ አባል ፍቅረኛ ቆንጆ ልጅ በፀሪ አብዮተኝነት ታስራ ተፈትታ አግኝኋት። እቤቷ ይዛኝ ሄዳ ቡና አፍልታልኝ ስንጨዋወት "እንዲት ፈቱሽ?" አልኳት።

"አራት የተለያዩ ባለሥልጣኖች ተደስተውብኝ ለቀቁኝ" አለቺኝ።

ጋይለመለኩት መቀለጃ።

«በአሉ ግርማ አሮማይን ሊጋሽ ስብሐት አንብቦሲታል። በአሉ ሾልሰዋንን መዚና ነበረችው። አሷ ውስጥ አየተዝናኑ ነበር በየጊዜው ያነበበለት። የተናገረው ነገር አይረሳኝም። በአሉ ግርማ በአሮማይ መዝዝ ነው ደብዝው ጠፍቶ የቀረው። አንተ ጓደኛው ሆነህ ሰብዙ ዓመታት እየተቀመቃችሁ እየተቀራረባችሁ መታረም ያለበትን ሁሉ ማረም ነበረብህ። እኛ በአደባባይ መናገር ይቅተንን እሱ ተናገረልን። ለእኛ ጥሩ ነው እሱን ግን አማነው ሰጊዜውም ቢሆን ለምን ተው አላልከውም? » አልኩት።

ቦታዋ ትዝ ትለኛለች። ወደ ማጀቴ እየሄድን ሳለ ደብረሲና ዝቅዝቀት ላይ ልንደርስ የጣርማ በርን ዋሻ እንዳለፍን ቁንዲ ተራራ ታየኝ ። ተራራዋ በጸኛቸው ወርቁ አደፍርስ ድርሰት ውስጥ አለች። በሷ መነሻ ነው የበአሉንም ጉዳይ ያነሳሁበት። ይሼን እያወጋን ቆላ ወረድን። እሱም ሲመልሰልኝ «120 ንኑሥች (የደርግ አባሎች) ባሉበት አገር 119ኞቹ ቢወዱልህ አንዱ ከመሀል ከጠላው ሲያጠፋህ ይችላል ይቆይ ብዬው ነበር» ብሎታል።

«በአሉ ግርማ ግን ከወቅቱ ፕሬዚዳንት ከመንግሥቱ ጋይለማርያም ጋር ቅርርብ ስለነበረው እምነቱን በሳቸው ላይ የጣለ ይመስላል። ጋሽ ስብሐትም ሲያጫውተን ፕሬዚዳንቱ ስልክ ደውለው ሊጠሩትም ይችላሉ። አልያም በአሉ ደውሎ ይሄዳል። መጽሐፉንም አስነብቧቸዋል። በዚህ የተነሳ አደጋ እንደማይደርስበት ገምቷል። ውጤቱ ግን የተገላቢጦሽ ሆነ።

ይፍራታ ሄደን መሳክ ላይ ቀጭ. ብለን ልዩ ልዩ አርዕስቶች እያነሳን ሰናወጋ ቆየንና ጋሽ ስብሐት በጀርባው ተንጋለለ። እኔም ጋደም አልኩኝ። «ምን እያየህ ነው?» አልኩት።

«ዳመና» አለኝ።

በነገራችን ላይ ጋሽ ስብሐት ደመና ማየት በጣም ደስ ይለዋል። እኔም አወዳለሁ። ቅርፁን እየለዋወጠ ሲሄድ እንቅስቃሴውና የሚፈጥራቸው ሥዕሎች ደስ ይሉኛል።

«በአሉ ግርማም ተፈጥሮን በጣም ይወዳል። እጅግ በጣም ያደንቃል። አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም የምሽት ፀሐይ ስትጠልቅ ታፈዘዘ ነበር። ይሼኔ ተመለስ ብዬ እንደገና ወደ ጨዋታችን የሚመጣበት ወቅት ነበር» ብሎ ጋሽ ስብሐት አጫውቶኛል።

***

ሰፍራ

ተርጓሚዎቹ

እንደኛ ሳህለ ሥላሴ ብርሃነ ማርያም፣ ሁለተኛ መስፍን አለማየሁ፣ ሦስተኛ ባሴ ሀብቴን ልጠቅስልህ እችላለሁ። አንብቤ የወደድኩላቸው እነዚህ ናቸው። በተለይ *ሲራኖ ደ ቤርገራክ በሚል ርዕስ በእንግሊዘኛ ቋንቋ የተፃፈ አንድ ቴአትር አግኝቼ ከመውደዴ የተነሳ እንዲያነበው ለባሴ ሰጠሁት። የአማርኛ ትርጉሙ ከፈረንሳይኛው እኩል ድንቅ ነው። እሱ ፈረንሳይኛ ባያውቅም በሚገርም የተለያየ የስንኝ ግልቢያ አለው። ልክ በፈረንሳይኛው ምት የሚሄድ ነበር አተረጓጎሙን ሳየው።

እንዴ? ምን ነካህ? የሲራኖ ደ ቤር ገራክ ቴአትር ገፀ ባህሪያት በግምት 50 ይሆናሉ። ያንን ሁሉ ተዋናይ እኛ አገር የት መድረክ ላይ ልታጫዉታቸው ትችላለህ? ስለዚህ አይታይም።

እሱኮ በመድረክ እንዲታይም እንዲታተምም አይደለም የፃፈው። ለራሱ ለግል ደስታው ነው የተረጎመው። እና እኛ ጓደኞቹ ደስታውን ተጋራነው።

ከበደ ሚካኤል ትምህርታቸው የፈረንሣይኛ ስለነበር የብዙዎቹ ሥራዎቻቸው ምንጮች የፈረንሣይ ቋንቋ ነበር። እንግሊዘኛም ያነባሉ። ሥራዎቻቸውን ስታይ ከእነዚሁ አገሮች የወሰዷቸውን ወደ አማርኛ ቋንቋ በማምጣት አስነብበዋል። መደነቅ ይገባቸዋል። በዘመናቸው ለነበረ ትውልድ በትክክል የተፈጠሩ ደራሲ ናቸው። አሁን ላለንበት ዘመን አንባቢ ግን እንጃ።

ሥራዎቻቸውን ተመልከት። ሞራል ይበዛበታል። የድሮው ትውልድ በጽሑፍህ ውስጥ ሞራል ጨምረህ ስታቀርብለት ፀጥ ብሎ ይቀበልሃል። ያኼኛው ትውልድ ግን 'Idea'ውን አንተ ትጽፍለታለህ፣ እርሱ ሞራሉን ያውቅበታል፣ ከፈለገ ይጨምርበታል፣ ወሰዶ ያጣጥማል።

ማሞ ውድነህን እንዲያውም አላነበብኩትም፡፡ ይኸውልህ ኩራዝ አሣታሚ ድርጅት በምሠራበት ወቅት ከፈጠራ ሥራዎቹ እቁብተኞችንና እድርተኞችን እኔ ነኝ አርታኢ የነበርኩት፤ በእዚያ አጋጣሚ ነው እሱን ለማንበብና ከእሱም ጋር ለመወዳጀት የቻልኩት፡፡ በብዙ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ተጨዋውተናል፡፡ ቀልድ ማውጋት ያውቅበታል፡፡ መንግሥት ላይ ግን ሁሌም ይነጫነጫል፡፡ አንዴ ጠይቄው «እኔ እንጃ፤ ሳስተውል መንግሥት ላይ ጉድለት አላጣም፤ ስለዚህ መንግሥትን ለማረም መነጫነጭ ደስ ይለኛል" ሳይለኝ አይቀርም፡፡

ከማሞ የሚደንቅለት ብርቱ ጎኑ በማኅበራዊ ሕይወት ጥሩ ተሳትፎ አለው፡፡ ለምሣሌ አንድ የታወቀ ሥም ያለው ኢትዮጵያዊ ቢያርፍ፤ ማሞ ተሯሩጦ የቤተሰቡን ጡረታ ለባለቤቱና ለልጆቹ ማስከበር፤ ገንዘብ አሰባስቦ መርዳት፤ ልጆቹ የሚያጋጥማቸውን ችግር ፈትቶ ትምህርት ቤት ማስገባት ከማሞ ተግባሮች የማይነቀለት ነው፡፡ ደግሞ በሄደበት መሥሪያ ቤት በሩ ቀድሞት ወለል ብሎ ተከፍቶ ይጠብቀዋል፡፡ እሱም ያውቅበታል አቀራረቡን፡፡ ለእኔም በአንድ ወቅት ችግር ላይ እያለሁ ደርሶልኛል፡፡

የትርጉም ሥራዎቹ እንደኔ ዓይነቶቹ በተፃፈበት ቋንቋ ለማንበብ ለታደልነው ብዙም የማያስፈልጉን ቢሆንም፤ የቋንቋ ችሎታው ኖሯቸው መጽሐፉን ለማያነቡና በአንተ ዕድሜ ላሉት ወጣቶች የማንበብ ልምዱን እንዲያዳብሩ ጥሩ አስተዋፅኦ አድርጓል፡፡ የሚያውቁትን ለአንባቢያን ለማዳረስ የጣሩ ብዙ የምትጠቅሳቸው ሰዎች የሉም፡፡ ቢኖሩም ከአውራዎቹ አንዱ ማሞ ነው፡፡ አንተስ አላነበብከውም?

ይኸውልህ፡፡ ሻምበል አፈወርቅን ስታነሣ አንድ ነገር ትዝ ይለኛል፡፡ አሮጌ መጽሐፍት ነጋዴዎች ጓደኞች አሉኝ፡፡ መደብራቸው ሄጄ ሳይ ለበርካታ ጊዜ የሻምበል አፈወርቅ ማኅተም ያለባቸው መጻሕፍት አጋጥመውኛል፡፡ ድንቅ፤ ድንቅ የሆኑ ሥራዎችን አንብቦ ነበር፡፡ ባየኋቸው ቁጥር ሥራዎቹን ማሰቤን አስታውሳለሁ፡፡" አለና እንደማዘን ብሎ እጆቹን ወደፊት ዘረጋና "እንግዲህ የሚተካው ልጅ ሳይኖረው ቀርቶ፤ ወይም ወልዶ እንዳባቱ የማንበብ ፍቅር ሳይኖረው ቀርቶ፤ አልያም ሌላ ሥራተኛ ቀጥሮ መጻሕፍቱን እየሸጠ አንባቢያን አካባቢ አድርሷቸዋል ስል አስባለሁ፡፡

"የሻምበል አፈወርቅ ልጅ አልተማረም?" ጋሼ ጓጉቶ ጠየቀኝ፡፡

እንደ እዚያ ከሆነ የመጻሕፍትን ጥቅም ያውቃል፡፡ ለማንኛውም መጻሕፍት አይደለም ሞተህ፤ በሕይወት እያለህም በልዩ ልዩ መንገድ

ከእጅህ ወጥተው ገበያ ላይ ታገኛቸዋለህ፡፡ አንዳንድ ሰው ደግሞ አለልህ የመጻሕፍት ቀበኛ፤ እኔንም እንዲህ ዓይነት ሰው አጋጥሞኛል፡፡ አነሰ ቢባል አንድ አራት መጻሕፍት መንትፎኛል፡፡ አንዴ ይህ ሰው ቤቱ ምሳ ጋበዘኝ፡፡ እኔ ደግሞ መጻሕፍት ካየሁ እጄም ዓይኔም አያርፍ፤ ከመደርደሪያው ላይ እየነሳለጽሁ ማየት ጀመርኩ፡፡ መጻሕፎቼን አገኘኋቸው፡፡ ስሜ በማርከር ተሰርዞ የእርሱ ስምና ፊርማ በመጻሕፍቱ ላይ ሰፍረዋል፡፡ አይቼ እንዳላየሁ በመሆን እነበሩበት መልሼያለሁ፡፡

በነቃስ? እሱ ግድ የለውም፡፡ እኔም መጻሕፍቶቼን ካነበብኩ በኋላ አልፈልጋቸውም፡፡ ምንም አልመሰለኝም፡፡ ምሣችንን በልተን፤ ተጨዋውተን፡ ተለያየን፡፡

ሌላ ወጣት አርቲስት አለ። በእንግሊዘኛ Shop lifter የሚባል ዓይነት አመል አለበት። ሁሌም መጻሕፍቶቼን ይሰርቀኛል። የሚደንቀው የሚሸጣቸው እኔ የማዘወትርበት መጻሕፍት መደብር ውስጥ ነው። ለምን እንዲህ ታደርጋለህ ብዬው «ምን ላድርግ አመሉ አለብኝ። የግድ ልሰርቅህ ባሕሪዬ ያስገድደኛል። አንተም የጠፋብህን መጻሕፍት መልሰህ እንድታገኛቸው አስቤ ነው የምትውልበት የምቆማረው» ብሎኛል።

ራስን በራስ ማስተማር ብለህ ማሞን ስታነሳብኝ ጳውሎስ ኞኞ ትዝ አለኝ፡፡ እኔ ልብ ውስጥ ጳውሎስ ደፋር ነበር፡፡ አንዴ ምን አደረገ፤ የወሎ ሕዝብ መራቡን ሰማ፡፡ ያን ጊዜ በግልህ ምንም ማድረግ አትችልም ጀንሆይ እያሉ፡፡ ጳውሎስ ግን በሬዎች አረደና የተራበውን የወሎን ሕዝብ አበላው፡፡ ሰው በሌለበት ሰውዬው ጳውሎስ ሰው ሆኖ አየሁት፡፡

የሥነ ጽሑፍ ሥራዎቹን ካነሳን ዘንዳ፤ ለልጆች ጨዋታ ይፅፍ የነበረ ሰው በእኛ አገር የማውቀው አንድ ጳውሎስን ነው፡፡ አምዱ 'ይድረስ ለጋሼ ጳውሎስ' የምትል ነበረች።

ይኸውልህ፡፡ ጳውሎስ ደፋር፤ ራሱን በራሱ ያስተማረ ብቻ ሳይሆን፤ ብዙ ሰው ነበር፡፡ ጳውሎስ ደፋሩን አሳይቼሃለሁ፡፡ ጳውሎስ ብዙውንም አስተዋልን። ይህ ሰው ግን መሃን ነበር፡፡ ልጆችን እሱ ያስደስት እንጂ፤ እሱ ከአብራኩ ባለማፍራቱ አዝናለሁ" አለና የጋሼ ድምፁ ሰለለ፡፡ እንባው ቅር አለ፡፡

አበጌ ምኒልክ የሚል ታሪካዊ መጽሐፍ ጽፏል? አላነበብኩትም። እንዲያውም!" አለ ጋሼ "በማሪያም አምጣልኝ፡፡ ምኒልክ እኔ ውስጥ ሕያው ናቸው፡፡

ወደ ቀጣይ ጥያቄዬ በሳቅ ሰረገላ ተሸጋገርን። "የማህለ ስላሴን ሺነጋስ ቪሌጅ አንብቤያለሁ። በቃ።"

የዳኛቸው ወርቁን "ዘ ሰርቲንዝ ሰን" በጣም አሪፍ ነበር ጅምሩ፣ ግን ዳኛቸውን ለምን በእንግሊዘኛ ለማንበብ እዳክራለሁ ብዬ ተውኩት።

እንዴ? አደፍርስን ካነበብኩ በኋላ ዳኛቸውን በእንግሊዘኛ ላነበው እፈልጋለሁ እንዴ?" አለና ፌሽ "ይመስልሃል?! ዳኛቸውን ባላውቀው አነበው ነበር።

እንዴት ነው የሁለቱም የቋንቋ ጉልበት? በማሪያም! ዘነበ፣ ጋዜጠኛ እየሆንክ ነው። እንደ ሚጠጪ ጋዜጠኛ ጥያቄ አታብዛ...

"ጋዜጠኛ ላይ በእንግሊዘኛ ብዙ ጽፌያለሁ አይደለም እንዴ? ታዲያስ?" አሁንም ፌሽብኝ።

"አሀሀሀሀ" ወፍራም ሳቁን ለቀቀው። "ግዲ'ታ 'አክስፎርድ' መሐሌድ አለብን እንዴ? እነማህለ ስላሴና ዳኛቸው ሄደውልናል፣ ውክልናውንም ለነርሱ ሰጥተናል" አለኝ ፈገግ ብሎ እያየኝ "የት ነን? ውል ማስያዝ ያንተ፣ ማጫወት የእኔ ነው። የፈለከውን ጠይቅ" አለኝ ኮቱን እያወለቀ። ክትንሽ ቆይታ በኋላ እያወጋኝ ይለብስና መልሶ ደግሞ ያወልቀዋል። ይህንን ሲያደርግ ንግግሩ ከአካሉ ጋር ነው። ሲበርደው ይደርባል፣ ሲሞቀው ያወልቃል ተነስቶ ቆሞ አካላቱን እንደማፍታታት እያደረገ በተመስጥኦ ያስተውለኛል።

***

** ባሉ ሀብቱ ከእንግሊዘኛ ቋንቋ ወደ አማርኛ የተረጐመው ሲራኖ ደ ቤርዠራክ በስንዱ አበበ አማካኝነት 2000 ዓ.ም ለሕትመት በቅቷል።*

ሰባ፮

ንባበ ስብሐት

"አንድ አፍሪካዊ መንደር ውስጥ የሚኖር ሽማግሌ ሞተ ማለት፣ አንድ ትልቅ ቤተ መጻሕፍት ተቃጠለ ማለት ነው"

እምቦዋ

ፓሲፊክ ከዓለማችን ግዙፍ ውቅያኖስ ነው። ስለ ጥልቀቱ ሳይንቲስቶች በማይል፣ በፋቶ ሜትርና በኪሎ ሜትር ለጥራዝ ባበቋቸው ድርሳናት ውስጥ እማኝነታቸውን ገልጸዋል። ደራሲ ሉዊስ ጆንሰን "ወተር" በሚለው መጽሐፋቸው እንዲህ በቃል ስለው ያሣዩናል።

"አይቻልም እንጂ የሚቻል ቢሆን የዓለማችን የየብስ አካል ቁንጮ የሆነው ኤቨረስት ተራራ አንዲትም ድንጋይ ሳትናድ አንስተን በፓሲፊክ ውቅያኖስ ውስጥ ብናሰጥመውና የተራራውን አናት መርገጥ ብንፈልግ ሁለት ኪሎ ሜትር ወደታች መዋኘት ይኖርብናል።" ሲሉ የዚህን ሰፊ ውቅያኖስ ጥልቀት ያሣዩናል።

የስብሐት ገብረእግዚአብሔርን የንባብ ልምድ ለማወቅ ስንነጋገር ጥልቀቱ ልክ እንደ ፓስፊክ ውቅያኖስ ነው የራቀብኝ። የምዕፈው ስለ ደራሲ ነውና የማንበብ ልምዱን ስመረምር መጠየቅ ቀርቶ መማር ሆነብኝ። ምናባዊ ምጥቀቱ ራቀብኝ። በአያሌ ጥያቄዎች በመንፈሱ ውስጥ ዋኘሁ። እሱም ደስ እያለው አእምሮውን ከፈተልኝ። በአንደበቱም እያወጋ ዓለምን አዞረኝ። በዚህ ምዕራፍ የምታነቡት አስራ ዘጠኝ ዓመታት ስንተዋወቅ የበርካታ ከዕለታት አንድ ቀናት ቃለ ምልልስ ያደረኩለትን ስብስብ ነው።

እንደ መታደል ቃለ ምልልሱ የተካሄደው ለመጽሐፍ ስለሆነ በጋሼ ሩቅ በሆነው ሕሊና ውስጥ ጠልቄ የጨለፍኩትን እንድጽፈው አማልክቱ ፈቀዱ። ዓለም አቀፍ የሥነ ጽሑፍ፣ ፍልስፍና፣ ሃይማኖታዊ... ንባቡን ስመረምር ጥያቄ ሆንኩ። ጋሼ መልስ ሆኖ ይሸውላችሁ!

"አፍሪካውያን ደራሲያን አሳራቸው የእንግሊዝ ወይም የፈረንሳይ ቅኝ ግዛት ስለነበሩ በጣርው ቋንቋ ነው እየነበቡ ያደጉትና

የሚፅፉት። እኛ አገር እንደ እዚያ ዓይነት ባሕል አልነበረም። አብዛኞቻችን የምንፅፈው በአማርኛ ነው። በእንግሊዘኛ የምንፅፍ ጥቂት ነን። በወጣትነቴ አማርኛ በምፈልገው መልኩ ሐሳብን መግለፅ አያስችልም የሚል እምነት ነበረኝ። በዚህም ላይ ያስተማሩን እንግሊዘኛ ተናጋሪዎች መሆናቸውን እትርሣ።

እኛ አናውቅም እንጂ በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ወጣቱን ትውልድ በቅኝ አገዛዝ ጥበባቸው ይዘውናል። በኋላ ዳኛቸው ወርቁ አደፍርስን ፃፈ። እኔ ሳነበው በአማርኛ መፃፍ እንደሚቻል ገባኝ። ስለዚህ በእንግሊዘኛ የመፃፍ ሐሳቤን ተውኩት። በወቅቱ አስታውሳለሁ ሌቱም አይነጋልኝን በእንግሊዘኛ መጻፍ ጀምሬው ነበር። 65 የተተየበ ገጽ ላይ አቆምኩት።

ይኸውልህ ሀ፣አ፣ሰ፣ፀ ሁለት ሁለት ናቸው፤ በእኛ ፊደል ውስጥ ያሉት። ሰለሞን ደሬሳ የአብሮ አደግ ሆኖበት ያለው እውነቱን ነው። ኮሌጅ ውስጥ ወጣቶች ሳለን እኔ ነኝ መጀመሪያ የምን የሀ ጋጋታ ነው? ዝም ብለን በአንዱ ሀ ፊደል እንጠቀም አልኩትና በአንደኛው ሀ ነበር የምፅፈው። እሱም መጻፍ ሲጀምር ልጅነትን ሲገጥም ከፊደሎቻችን አንዱን እየወሰደ ነው የፃፈው። እውነት ለካ እነዚህ ፊደላት ለግእዝ ሀቀኛ ፊደላት ነበሩ እንጂ በእኔ እምነት ለአማርኛው ትርፍ ሸክም ናቸው ነው።

አንዲ በቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ በቪነጥበብ ላይ በሁለት ቡድን ተከፋፍለን ክርክር ይደረጋል። እኔ መጀመሪያ ክርክሩ ውስጥ አልነበርኩበትም። አዘጋጆቹ ጓደኞቼ ስለነበሩ "ይኸውልህ፣ *እገሌ ቀኑ ሲቃረብ ማስታወቂያ ተለጥፎ እንግዶች ከተጠሩ በኋላ እንበ. አለን። ስለዚህ አንተ በእርሱ ምትክ ብትካፈልስ" አሉኝ። እሺ አልኩ።

ርዕሱ? Art for art's sake ወይስ art for education መሰለኝ። ትዝ ይለኛል። በተሰጠኝ ርዕስ ስናገር ቆየሁና አቋርጬ ዳኞቸው ወርቁ እዚህ ይኑር አይኑር አላውቅም። ግን በአደፍርስ ልቦለድ ነብሴ እንዲት ደስ እንዳላት ልነግራችሁ እፈልጋለሁ። አደፍርስን በማንበቤ በእንግሊዝኛ ጀምሬው የነበረውን ልቦለድ በአማርኛ ልፅፈው ወሰንኩ። አልኩና ወደ ዋናው ርዕስ ተመለስኩ። የክርክሩ ጊዜ አለፈ። ከዕለታት በኋላ አንድ የወንዳወንድ ቁመና ያለው ፊቱን ፈንጣጣ የወጋው ጎበዝ መጣና ጨበጠኝ። ዳኞቸው ወርቁ ሆነ አልሃለሁ" አለና ሣቀ።

---

* መንግሥቱ ለማ፣ እንዳለ ጌታ ማለቀብ ገጽ 122

ከልቤ ነው ይህንን ስልህ። ብዙ ጊዜ የምለው ነው። ዳኞቸው ወርቁ ማስተማር ብቻ ሣይሆን አስደንቆኛል። በአደፍርስ መጽሐፉ። የሥነ ጽሑፍ ህግጋትን አበጥሮ ስለሚያውቅ። እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ ጽሑፍ ጽፌ ለዳኞቸው ነበር የማሳየው። በግልፅ ነበር የሚያርምልኝ። እሱም ጅምር ሥራዎቼን ያሳየኝ ነበር። አንድ ድንቅ የሆነች ኮሜዲ ጽፎ ሦስት ምዕራፍ አነበበልኝ። እንዲት ነበር ያሣቀኝ! በቃ ይህ መጽሐፍ ሲያልቅ አደፍርስ ይረሳል ብዬ ነበር። ለማንም እንዳልናገር አስጠንቅቆኛል። "ሐሳቤን ይሰርቁኛል" ብሎኛል። "እኔ ይህንን አባባል አላምንለትም ነበር። እሱ ስላለኝ ታዘዝ ኩትና ለማንም ተናግሬያት አላውቅም። ስለዚህም ለአንተም አልነግርህም።"

ይህንን በዳኞቸው ወርቁ ላይ ያነሣነውን ጭብጥ ጋሼ ስብሐት ያለኝ በ1986 ዓ.ም ሚያዝያ ወር ለዛሬይቱ ኢትዮጵያ ጋዜጣ ሪፖርተሮች ቢሮ ውስጥ ታስ ምልልስ ባደረግንበት ወቅት ነበር። ስለዚህ ወደ ሌሎቹ ጥያቄዎች ተሸጋግሬ ተወያየን።

ዓመታት አለፉ። በሰኔ ወር 1991 ዓ.ም ቂርቆስ እኔ ቤት ተቀምጠን ከጋሼ ስብሐት ጋር ዳኞቸው ወርቁን እናሳነው። በዚህ ወቅት ዳኞቸው ዓይኑ አፈር ከለበሰ አምስት ዓመታት ተቆጥረዋል። ስመ ጥሩው ደራሲ ከዚህ ዓለም በሞት የተለየው ጎንደር 22ቀን በ1987 ዓ.ም ነው።

"አ! ትክክል!" አለኝ ጋሼ ስብሐት። እያብሰለሰለ ሲያዳምጠኝ አስተውለዋለሁ። "ይኸውልህ! አሁን ልነግርህ ይገባል። ዳኞቸው ለኔ ብቻ ነው እንደ ታላቅ ወንድሜ የሆነብኝ። ሌላ ቦታ ሰዎች ሲያነሱት ስሰማ በባሕሪው እሾህ ነው ይሉታል። አትንኩኝ ባይ ነው። ለእኔ ሲሆን ጽጌረዳ ነው የሚሆንልኝ። እጣችንና የክብብ መግጠም በለው። እሱም የሚያየኝ እንደ ታናሽ ወንድሙ ነው። በዕድሜ እኩዮች ነን። ነግሬህ ይሆናል። ግን ከሚያመልጥህ ይህቺን ወሬ ባጫውትህ ይሻላል።

አንድ ጊዜ ሥራ ፈታሁ። ከቁም ነገር መጽሐት እንደ ተሰናበትኩ ነው። ወደ ዳኞቸው ሄድኩና "ይኸውልህ ሥራ ፈታሁ። ሥራ እስከምይዝ ጊዜ ድረስ እንተ በወር ሃምሣ ብር ልታበድረኝ ትችላለህ ወይ?" አልኩት።

"እሺ" አለኝ ሳያመነታ።

ከዚያ በልደታ ቀን መሥሪያ ቤቱ እሔዳለሁ። ምሣ ይጋብዘኝና ሃምሣ ብሬን ይሰጠኛል። ያችን ይዤ ወደ ቤቴ። የጎደለኝን ከወንድሞቼ መዐዛቴን አትዘንጋ። የዳኞቸው ልግስና 11 ወራት ቀጠለ። ከእዚያ ሥራ አገኘሁ። አንድ ስድስት ወር ሰርቼ የራሴን

ወጪ አስተካክልኩና ወደ ዳኛቸው ቢሮ ሄድኩኝ። ተፈጓዋትንና 200 ብር አውጥቼ ጠረጴዛው ላይ አስቀመጥኩ።

"ምንድነው ይኼ?!" አለኝ

"ባለፈው አሰራ አንድ ወራት ካበደርከኝ ገንዘብ ይኼ ጥቂቱ ነው። ዛሬ ራሴን ስለቻልኩ መክፈል የምችለውን ነው ያመጣሁልህ" አልኩት።

"ታዲያ በእኔና በአንተ መካከል ብድር አለንዴ?" ብሎ ብሩን ወደኔ ገፋው።

ማን እንደነገረኝ አላውቅም፣ እንዲህ አልኩት "አሁን እኮ ዳኛቸው፣ ይህንን ገንዘብ ከወሰድኩት ሌላ ቀን ሲከፉኝ ወደ አንተጋ መምጣት ላልችል ነው።"

እሱም "እሺ አንተ ካልክ። ከዚህ በኋላ ግን በእኔና ባንተ መካል ብድር የሚባል የለም" አለና ሁለት መቶ ብሩን ከጠረጴዛው ላይ አንሰቶ ወሰደ። እኔም በዚህ አጋጣሚ እረታሁት። በግድ ነው የተቀበለኝ።

"ቆይ ከልቦለዱ ጭብጥ ዳኛቸው ይበልጥብናል" አለና ጋሼ ሰብሐት ትዝታውን አከለበት።" ከዕለታት በአንዱ ቀን ከተረት ሰፈር በቸርቺል ጎዳና እጓዛለሁ። በእዚያው መንገድ ላይ ከዳኛቸው ጋር ተገናኘንና ሰላምታ ተለዋወጥን። ከዚያም ከላይ እስከታች አየኝና "ለምንድን ነው ራስህን ጣል ጣል የምታደርገው?" አለኝ።

"አይ! ደህና ነኝ" ስለው።

"ለጠላትህ ደስ እንዳይለው ራስህን ጠብቅ" አለኝ።

"እንዴ? ዳኛቸው እኔኮ ጠላት የለኝም" ስለው፣

"ቢሆንም!" አለኝ።

ይህች አባባሉ ነች በጣም የምትደንቀኝ።

አንዴ እኔ አደፍርስን ለሐና አነበብኩላትና በጣም ተደሰተች። ከእዚያም ስለ ዳኛቸው አወራንና መልክና ቁመናውን አብሰልስዬ ፈንጣጣ ጠቃጠቆ ያበዛበትን ፊቱን ሳስብ በሴት ዓይን ምን ይመስል ይሆን ብዬ በውስጤ አውጠነጠንኩና ሐናን "እንዴት ነው ዳኛቸው?" አልኳት።

"አንተን ቀድሜ ባላፈቅር ዳኛቸውን አልምረውም ነበር" አለችኝ።

ደስ አለኝ። ዳኛቸው በሴት ዓይን 'ራይት' አማኝቷል ማለት ነው። ዳኛቸው የሚከብደው ለእኛ ለወንዶቹ ነው እንጂ ለሴቶች የሚደነቅ ብቻ ሳይሆን የሚታቀፍም ሊሆን ይችላል። መልሰኝ ወደ ጥያቄህ።

አሁን ወደ ልቦለዱ እንምጣ፣ እንዳልከው ከሞተ በኋላ ሃሳቢ አንባቢያን ሕሊናጋ መድረስ አለባት። ምንድናት መሰለህ? ታሪኳ ስትጀምር እናት ለማኝ ናቸው። አንድ ወንድ ልጅ አላቸው እየከፈሉ ያስተምሩታል። ኮሌጅ ተመርቆ አሜሪካ ሄደ። እዚያም ማስተርስ ዲግሪ ጭኖ ወደ አገሩ ተመለሰ። እናቱን በሰላም አገኛቸው።

"እማዬ፣ አለፈልን እንግዲህ" ብሎ እንዲመቻቸው አደረገ። ቤተክርስቲያን ሊሳለሙ ሲሄዱ ዘንጠው ነው። 'ሁሉም በእጃቸው ሁሉም በደጃቸው' እንደሚባለው ሆነላቸው።

አንድ ቀን ልጅ ባልታሰበ ሰዓት ወደቤቱ ይመለሳል። አንድ ነገር ሸተተው። ያንን ሽታ ልጅ ሆኖ በደንብ ያውቀዋል። ያደገበት የድርቆሽ ፍርፍር ነው። እናቱ ለምነው ከየቤቱ የሰበሰቡትን የእንጀራ ቁርስራሽ እቤት አምጥተው ያሰጡትና ይደርቃል። ከእዚያም ይወቀጥና ሲፈረፈር የራሱ የሆነ ጠረን አለው።

ልጅ ወደ ማድቤት ሲሄድ እናቱ ድርቆሹን ፈርፍረው ሲሰሩ ያገኛቸዋል። ናፍቋቸዋል! ልጃቸው በድንገት መድረሱ አስደነገጣቸው። ልጅም ተቆጣ። "ምነው እምዬ?! ምን አጥተሽ ነው ድርቆሽ ምትበይው?"

እናትም "እሺ ልጄ ይቅር በለኝ አይለምደኝም!" ብለው ልጃቸውን ይለምኑታል። ሰብሐት እየሣቀ "ሌላ ቀን እናት ቤተክርስቲያን ሄደው ባልተለመደ ሰዓት እቤታቸው ሲመጡ ልጅ ድርቆሹን ፈርፍሮ ለመብላት ሲዘጋጅ ያገኙታል።

ይኸውልህ መነሻህ የትም ብትደርስ እንዴት እንደሚፈታተንህ አሣምሮ ያሣይሃል። በተለይ በዳኛቸው ጉልበት የቋንቋውን ጥልቀት አስብ። እነዚህን የጅምር ሥራውን ሦስት ምዕራፍ ያነበበልኝ ሶደሬ በመኪና ሄደን ነበር። ቆንጆ አበባዎች በግቢው ውስጥ ፈክተው ይታያሉ። "እስኪ እነዚህን አበቦች እየሞቅን እንብላልኝ" ስለው አሳሳቁ ሁሉ ትዝ ይለኛል።

አንዴ ቆየሁ ቆየሁና፣ "እንዴት ነው፣ መጽሐፍህን የት አደረስካት? እኔ እኮ የመጣሁት የቀረውን ለማንበብ ነው?" አልኩት።

ተናደደ። ወቅቱ ደርግ በቀይ ሽብር ወጣቶች መግደል የጀመረበት ጊዜ ነው። እኔ ወሬውን ሥራዬ ብዬ ስለማልከታተል አላወኩም።

"ምን ትላለህ? እዚህ ከረጲ ወደዚህ አንድ ጉድጓድ ውስጥ አሥራ ሰምንት ሬሣ ተቀብሮ ሲገኝ! አገራችን እንዲህ ጉድ ስትሆን እያየሁ ሰላምን ከየት አምጥቼ ነው የምፅፈው?" አለኝ።

እሱ ለመፃፍ ሰላም ይፈልጋል። አንዳንዶቻችን ግን እንዲያውም ከእሱም የባሰ እየተሰማን ሁለት ሦስት ቀን ሲዘገንነን ቆይቶ፣ ከዚያ እንደምንም ብለን አልኮል መጠጥ ጠጥተንም ቢሆን፣ መፃፍ እንቅጥላለን። ዳኛቸው ግን ነብሱ ስስ፣ በጣም ስስ ነው። አልቻለም። ከዚህ በኋላ "ቴክኒካዊ" የሆኑ መጻሕፍትን ነው የፃፈው። ዘይቤያዊ አባባል፣ የአፃፃፍ ዘዴ ምናምን ነው የሠራው። የአማርኛ ሥነ ጽሑፍ ተቀጨ የምለው ዳኛቸው ያችን መጽሐፍ ባለመጨረሱ ነው ..." አለኝና ካቲካላውን ፉት ብሎ በውሃ ተተመጥመጠ ዋጠ።

ቴምድሮስ ቴአትርን ከአንድ ዓመት በላይ ተመልክቼዋለሁ። ሁለት ሦስት አራት ምክንያቶች ይኖሩኛል። አንድ፣ ቴአትሩን የተጫወቱት ተዋንያን ቆንጆ ናቸው። ሁለት፣ አዘጋጁ አባተ መኩሪያ፣ ድንቅ አዘጋጃጀቱን ወድጀለታለሁ። ይህንን ታዲያ ሦስት ጊዜ ማየቱ በቂ ነበር። በዚያን ጊዜ የስድስት ወይም የሰባት ዓመት ልጅ የምትሆነው ዜና አለች። በጣም ያስደስታታል ቴአትሩን ማየት። ደግሞ በአጠቃላይ ተጨዋቾቹን አትርሳ። የማያልቁ ናቸው። በመጨረሻ ይጋዜ መጣ አንድ ቀን። "ለምንድነው ይሽንን ቴአትር አንድ ዓመት ሙሉ ያየኸው?" አለኝ።

እኔ አሁን እንዳልኩህ ምክንያቴን ደረደርኩለትና፣ "እኔ እናቴን በጣም እወዳታለሁ። የአንተንም ቴአትር ላይ እናትህን በጣም! በጣም! እንደምትወድ ያስታውቃል። አይደለም እንዴ?" አልኩት።

"አዎን እናቴን በጣም እወዳታለሁ" አለኝ ፀጋዬ።

ወንድ ተዋናዮችን አስመልክቱህ በሕይወትና ሥራቸው ላይ በደበበ እሸቱ፣ በፍቃዱ ተክለማርያምና ሥዩም ተፈራ... መዘተ ስለ አነርሱ ጥፈያለሁ። ከሴት አርቲስቶችስ አስናቀች ወርቁ፣ አርቲስቷንም፣ ዘሩፏንም ሴትዮዋንም ነው የምወዳቸው። አቤት አስናቀችን ወጣት ሆነህ ብታያት? እሷን ወጣት ሆኖ ማየት ፈተና ላይ መውደቅ ነበር። ልብህ በኃይል ይመታል።

ከውጪ ሰው ሲጠራኝ "Time out! መስዬ ስብሐት" ብዬ ስነሳ በእግሬ ነካ ያደረኩት የሻይ ብርጭቆ ከንብል አለና መደብ ላይ በተነጠፈው ብርድ ልብስ ላይ ተደፋ። "ጋዴሚት!" አልኩ ሳላስበው።

"ጋዴሚት አይዘንሀወር!" አለ ጋሽ ፈጠነ ብሎ።

"ኢንክሉዲንግ ቴክሳስ!" አልኩት።

"እ! አሜሪካዊቷለሁ!" አለኝ አሁንም እንደፈገገ።

"ይኸውልህ። ይህችን "ጋዴሚት አይዘንሀወር!" ያመጡዋት ከርያ የዘመቱ ኢትዮጵያውያን ወታደሮች ናቸው። አሜሪካውያኑ ወታደሮች በአገራቸው በወቅቱ ፕሬዚዳንት የነበረውን እዚህ ብሽቅ አገር አዘመትከን ለማለት ሲዘልፉት "ጋዴሚት አይዘንሐወር!" ይላሉ። ኢትዮጵያውያኑ ወታደሮች ከኮርያ ዘመቻ መልስ አዲስ አበባ መጥተው በውቤ በረሃ ሲደንሱ ጋዴሚት አይዘንሐወርን ፋሽን አደረጓት።

ኢንክሉዲንግ ቴክሳስ? ቴክሳስ ደግሞ ከአሜሪካን ከፍለ ሀገሮች በፈዴሬሽን አልቀላቀልም ብላ በአንድ ኮከብ ራሷን ለማስተዳደር የተፍጨረጨረች አገር ነች። በእዚያ አቋሟ ከመዋሃድ መገንጠልን በመምረጧ ነው እሷንም አከለው የሚዘልፏት።" አለና "ጋዴሚት አይዘንሐወር!" አለ።

"ኢንክሉዲንግ ኤርትራ!" ሰለው ማቁን ለቀቀው።

እ? በአንድ ወቅት የተባበሩት መንግሥታት የሳይንስ፣ የትምህርትና ባህል ማዕከል (ዩኔስኮ) ዳይሬክተር የነበረው እምቦዋ ነው። የምዕራብ አፍሪካ ተወላጅ ነው። የአገራችንን የታሪክ ቅርሶች አየና አደነቀ። እነ አክሱም፣ ላሊበላ፣ ሌሎቹም በዓለም አቀፍ ደረጃ በሰው ልጆች የፈጠራ ቅርስነት እንዲመዘገቡ አደረገ። አጫውቼሃለሁ፣ በዚያን ዘመን ፈረንሣይ ቋንቋዋን ከቻልክ የዜግነት ዕድል በቀላሉ ትሰጥሃለች። እንግሊዝ ከሆነ ግን "አይኮንን" ነው የሚልህ...

ይህ እምቦዋ ምን ይላል፣ "አንድ መንደር ውስጥ የሚኖር አፍሪካዊ ሽማግሌ ሞተ ማለት አንድ ቤተ መጽሐፍት ተቃጠለ" ማለት ነው"።

ያ ማለት እኔና አንተ አሁን የምናደርገውን ማለት ነው። ከማለፈ በፊት የማውቀውን ላቀብልህ ነው ቀጠሮ የተያያዝነው። ስንት፣ ስንትና ስንት ጊዜ እየተገናኘን አወጋን። በወዳጅነታችን መካከል ዓመታት ተቆጥረዋል። አንብበህ አልጨረስከኝም። እኔም እያቀበልኩህ ነው። አየህ አማልክቶቹ ሲፈጥሩን ያለምክንያት አይደለም። ምንም የሚያባክኑት ነገር የላቸውም። ስሰጥህ ሳይከፉኝ እንዳቀብልህ፣ ስታነበኝ ደስ እንዲለኝ አድርገው አጣመዱን።" አለና ከርዕሰ ጉዳያችን ወጣ። በሕይወት ላይ ያለውን ፍልስፍና እያከለባት ወደ ጉዳያችን እንደሚመለስ ስለሚገባኝ በፀጥታ እከታተለዋለሁ።

"ቅድም ምሣ አብረን አልበላንም? የበላነው ምሣ በአካላችን ውስጥ በተለያዩ ክፍሎች ይከፋፈላል። ለነብሳችን ኃይልን፣ ለአካላችን ፀጉር፣ ጥፍር፣ ሥጋ ይሆናል። የተቀረው ይወገዳል። እዚህ አካላችን ውስጥ አስፈላጊውን ተግባር የሚያከናውኑ አሉ። እኔና አንተ ግን እየተዝናናን ነን። ያ ሁሉ ተግባር በሚከናወንበት ዩኒቨርስ ውስጥ አንዱ አባል ነን። ምስጢሩ በማይገባን ተንኮር ውስጥ ነን። ስለዚህ የእኔ ተንኮር ማንንም አታስደንግጥም። ማንንም አታስበረግግም ደስ ትላለች" ከካቲካላዋ ተነነጨ። ውሃ ፉት ብሎ አፉን አባበሰና በሐሳብ ጭልጥ አለ።

የሚለኝ ሲኖር ራሱ እንደሚያወጋኝ አውቃለሁ። ብጠይቀው ከምናብ ምጥቀቱ ተመልሶ ወደ እኔ ጥያቄ ውስጥ ገብቶ ሐሳቡ እንዳይበታተን በፀጥታ በመከታተሉ ላይ ጸናሁ።

"ኢትዮጵያ ስንል ነበር ምበዋን አንስተን" ዓይኑን ሳያረግብ ቀና ብሎ አይቶ ጠየቀኝ።

ኢትዮጵያን ስታስተውል የሚጠቀቅት ሲመጣ የሚያጠቅትም አብሮት አለ። ለምሣሌ ግራኝ መሀመድ እያጠቃ እያለ ፖርቱጋሎች መጡ። ሙሶሊኒ ሊያጠቃት ሲመጣ እንግሊዝ ተባበችላት። የተቀረውን ደግሞ አንተ መርምር።

ምቦዋን ስናነሣ የእኛ ቤተ መጽሐፍቶች አዛውንቶቻችን ናቸው አላልንም? አንድ ቀን እኔ በጥያሳ በዙል በእንግሊዝ ቤተ መጻሕፍት ደጅ አልፋለሁ። በጣም ብዙ ልጆች ወደ ቤተ መጻሕፍቱ ገብተው ለማንበብ ተሰልፈዋል። በጣም አዘንኩ። ወጣቶቹ ማንበብ ፈልገው የሚነበብ አጥተው ነው ቆመው የሚጠብቁት። ማንበብ እየፈለጉ ደግሞ ተሰልፈው የሚያነቡበት ቤተ መጻሕፍት እንኳ ያጡ በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ ሌሎች ወጣቶች በመላ አገራችን አሉ። እኔ ደግሞ ዕድለኛ ሆኜ ብዙ አንብቤአለሁ። በቃ ለእነዚያ መሰለኝ ላልቻሉ ወጣቶች ልፅፍላቸው ወሰንኩ። እግረ መንገድ አምዴን ጥራስ ድርጅት ከፈተልኝ። ደስ እያለኝ ለወጣቶች የማውቀውን እየጣፍኩ አካፈልኳቸው። ለእንጀራዬ መጣፈም እንደተጠበቀ ሆኖ።

አሣሣቁ ከልብ ነው። ፍንድቅ ብሎ ሲንተከተክ ዓይኖቹ በእንባ ይሞላሉ። ለሚያየው ሰው በደስታ የሰራ አካላቱ እንዲዝናና የማድረግ ኃይል አለው። አፍጦ እያየኝ "የት ነን?"

"እሺ! At your service" አለኝ በትህትና። ከልቡ ነው። ፊት ለፊቴ ነው የተቀመጠው። "በጣም ጥቂት ያጋጠሙኝን ደራሲያን ነው ያነበብኩት። አምጣ ልጣፍልህ።" አለኝ። ማስታወሻ ደብተሬን ሰጠሁት። ሰጽፍ በእግሊዘኛው መከተብ ይቀለዋል። "Wole Soyenka

" ብሎ ከፃፈ በኋላ ማስታወሻዬን እየመለሰልኝ "ከወጋዬ ገብረ መድህን በላይ የምወደው ይመስለኛል። ምናልባትም የውጪ አገር ሰው ስለሆነ አብልጬው እንደሆን እንጂ የቋንቋ ጉልበቱም ሆነ የአፃፃፍ ስልቱ ፀጋዬ ከሶዬንካ ጋር ጉልበቱ አይተናነሰም። አንዴ ሶዬንካ ሲናገር "እንግሊዞች ሲገዙን ቋንቋቸውን በግድ አስተማሩን። አሁን እንግሊዝኛ ቋንቋዬ ስለሆነ እንዳፈቀደኝ እጫወትበታለሁ፣ የፈለግኩትን አደርገዋለሁ፣ እገለባብጠዋለሁ እንደ አክሮባት" ብሏል። በአንድ ወቅት ከናቤል ሽልማቱ በፊት ሌላ ሽልማት ሊሸልሙት እንግሊዝ አገር ጠርተውት ነው ይህችን ያለው።

ሌላ Amos Tutwola የደረሣት The Palm Wine Drinkard የሚላት ሥራውን በጣም የወደድኩለት ነው። አም Tutwola የተማረው እስከ ስድስተኛ ክፍል ብቻ ነው። መጽሐፉን ያረመለት አርታኢው አሪፍ ነበር። የTutwola እንግሊዝኛ የራሱ እንድትሆን አድርጎ መጽሐፉን አረመለት፣ ነገር ግን እንግሊዘኛ ተናጋሪ ሆነው የአፍሪካን ባህል ለማያውቁ ግር እንዳይል ብቻ ነው አርታኢው በድርሰቱ ላይ ብዕሩን ያሳረፈው። እንዱ ባሕሪው ትዝ ይለኛል። ዘ ፕርፈክት ጀንትልማን ይባላል። በፓርቲ ላይ ሲዝናና ይታያል። በሁሉም ነገር ፍፁም ነው። ፕርፈክት ጀንትልማን ከፓርቲው ይወጣል። አንድ ቦታ ሲደርስ ብር አንኳኩቶ ግራ እጁን አውልቆ "እመሰግናለሁ" ብሎ ያስረክባል። ይሄድ ይሄድና ሌላ ጋ እንዲሁ አንድ አካሉን እየነቀለ የተዋሰውን ሲያስረክብ በመጨረሻ ፕርፈክት ጀንትልማን የለም።

ለካ ፕርፈክት ጀንትልማን የሆነው ከዚህ ሁሉ አገር አካል እየተበደረ ነው ሙሉና ረቂቅ ሰው ለመሆን የበቃው። የአንተ ዓይን ካማረችውና ቆንጆ ከሆነች ይበደርሃል። ከሌላ እግር፣ እጅ እያለ ፍፁም ሰው የሆነው፣ ሁሉንም ሲመልስ ደግሞ ዜሮ ይሆናል። ይህ ሳስበው ከሐበሻም 'ኢማጅኔሽን' ይርቃል።

ጄምስ ጆርጅ ፈረዘር ጽፎዋት ያስገረመችኝን ልጨምርልህ። ይህ ደራሲ እየጻፈ ያለበትን ርዕሰ ጉዳይ አስመልክቶ በብራቲሽ ኤምፓየር ሊያግዙት የሚፈልጉ ሐሳባቸውንና ልምዳቸውን እንዲያካፍሉት ደብዳቤዎችን ይፅፋል። መልስ ይልኩለታል። አንዷ አሁን የማጫውትህ ነች።

ኬንያ ውስጥ ቺፍ ባላባት አለ፤ ታጅቦ ነው የሚሄደው። ትከሻው ላይ ጣል የሚያደርገው ባለ ጎብረቀለም እንደ ካባ ልብስ አለ። ትልቅ የሬጥ ልብስ ነው። ባላባትና አጃቢዎቹ ዛፍ ጥላ ሥር ያርፋሉ። እርፈው ሲያበቁ ጉዞ ጀመሩ። በጣም ከራቁ በኋላ ባላባት ትዝ ሲለው መነናፀፊያውን ረስቷል።

"አንተ ካባዬን ረግሁ፡፡ ማነው ሂዶ የሚያመጣልኝ?!" ሲል፣ አንዱ እየሮጠ ቅድም ወዳረፉበት ዛፍ ይሄዳል፡፡ ሲደርስ አንዱ እረኛ ወድቆ አግኝቶት ለብሶታል፤ በጣም ደስ ብሎታል፡፡ መልዕክተኛው እንዳየው "አንተ የባላባታችንን ካባኮ ነው የለበስከው?! " ሲለው እረኛው በድንጋጤ ክው ብሎ ሞተ፡፡

አየህ? በእነርሱ እምነት፣ አይደለም የባላባት ልብስን መልበስ፣ ጥላውንም መጠለል ለሞት ይዳርጋል፡፡ ይህቺ እምነትህ ገደለችህ ናት፡፡ በኑልበት ከእምነትህ አዳነችህ እኩል ናት፡፡

አሁን ከምእራብ አፍሪካ ገፀ ባህሪ አንዱ በሰንበት ቀን የንሮ አታክልቱን ሊኮተኩት ይወጣል፡፡ አንዲ ሲቆፍር "አይ!" የሚል የሕመም ድምፅ ይሰማል፡፡ ዞር ዞር ብሎ ቢያይ ማንም የለም፡፡ እንደገና ሲቆፍር "አይ!" ይላል ቅድም የሰማው ድምፅ፡፡ ገበሬው ከሚቆፍርበት ዞር ሲል "ምንድነው!? እሁድ እንኳን እረፍት የለኝም እንዴ? መጥተህ ትወጋኛለህ? ሂድ ከዚህ" ሰትለው ይደነብርና ይሮጣል፡፡ ትልቅ አለት ላይ ዘሎ ይወጣና ቁጭ ይላል፡፡ ዓለቱ ደግሞ "የማነህ ቂጣም እኔ ላይ የምትወጣ! ውረድ ከዚህ" ይለዋል፡፡ ከዚያ ከዓለቱ ላይ ወርዶ ረዥም መንገድ ይሮጣል፡፡ ከፊቱ አንድ ሰውዬ አህያ እየነዳ ይመጣል፡፡ እያለከለከ ያጋጠመውን ያንግቦ ይነግረዋል፡፡ አጠገባቸው ያሰው አህያ ጣልቃ ገብቶ "ለእኔ ነው የምትነግሪኝ?!" አለው አህያው፡፡

አንዱ ወጣት ቱትሲ በአንድ ወቅት አጋጥሞኝ ያስገረመኝን ባህል ላክልልህ፡፡ በወቅቱ ወጣቱ ከሁቱዎች ጭፍጨፋ ሸሽቶ ተሰዶ ነው ከአገሩ የወጣው፡፡ ይሄ የምነግርህ የቱትሲ ጭፍጨፋ የቆየ እኮ ነው፡፡ በቅርቡ የተደረገውን አምላክ የመጨረሻ ባደረገላቸው፡፡ ይህ ወጣት ቱትሲ ከእኔ ጋር የተዋወቅነው ዓለም ፕብሊክ ራሌሽንስ እየሠራሁ ነው፡፡ ቱትሲው ቆንጆ አሜሪካዊት ጓደኛ አለችው፡፡ እሷ ፍቅር ይዟታል፡፡ እሱም ነገር ግን ያበሳጫታል፡፡ ለምን እንደሚያበሳጫት ጠየኩት፡፡ "ነጭ ሳበሳጭ አንጀቴ ይርሳል" አለኝ፡፡

በእኛ አገር አስተሳሰብ የቲሣሣተ የምትለው ዓይነት እምነት አለው፡፡ ክርስትና ለዓለም ሕዝብም ሆነ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን ኮሎኒያሊስቶች አምጥተው የጫኑብን የእምነት ጣጣ ነው፡፡

"ይህቺ ሴት እኔን ላግባህ እያለች ትወተውተኛለች፡፡ እኔስ አልታደልኩም እንጂ እንደ ዘሮቼ ደንብና ባህል ማግባት ብችል ታላቅ እሁቴ አለች፡፡ እሷን ነው ማግባት የመረጥኩት፡፡ እሷ ግን እኔን እንደ ወንድ አታየኝም" አለኝ፡፡

እኔም እንዳንተው ጠይቄዋለሁ፡፡ በባህላቸው ነውር የለውም፡፡ በእኛ ባህል አንዲት ልጅ በጋብቻ ለመተሳሰር እስክ ሰባት ትውልድ ድረስ የሥጋ ዝምድና እንዳይኖራችሁ ይከለክላል፡፡ ሳይንስም ይደግፈዋል፡፡

ለዚህ ቱትሲ ግን ይህ ዓይነቱ ባህል አይደገፍም፡፡ ወይም በእርሱ አመለካከት የኮሎኒያሊስቶቹ ተፅዕኖ ነው፡፡ ስለራሱ ሲያወራልኝ "አሁን እኔን ውሰድ፡፡ የአባቴ ወይም የአጎቴ የየትኛቸው ልጅ መሆኔን አላውቅም፡፡ ምክንያቱም አባቴ በሌለበት አጎቴ ከእናቴ ጋር ማደር መብቱ ነው፡፡ እኔም ወንድሜ ካገባ ሚስቱን እንሆ በረከት ብላት ደምብ ነው" እንዲህ ዓይነት ባህል አለ እልሃለሁ፡፡ የሰውን ልጅ በንባብና በመኖር ዓለም ስትመረምር እያወቅከው በሄድክ ቁጥር የማታውቀው እየላቀ ይሄዳል፡፡

ምን ትቀልዳለህ? ኮሌኒያሊዝም ከመፈጠሩም በፊት፣ ጥንት ጥንት ኢትዮጵያ ክርስትና ተቀብላ በምትኖርበት ጊዜ፣ የዛሬ ገዥዎቹ የጣኦት አምልኮ ውስጥ እንደነበሩ አያውቅም፡፡

ልክ ነህ! አፍሪቃውያን ምሁራን ፈደላውያን ይበዙባቸዋል፡፡ እኛማ እንዲያው ፊደላውያን ነን በባህላችንም፡፡ ኢየሱስ ፈሪሣውያንን ፊደላዊያን ነው ያላቸው፡፡ መኖርን አያሳዩንም፣ መጥቀስ ግን ያበዛሉ፡፡ ልብ ብለህ ስታስተውለው ይኸው አስተሳሰብ የሰው ልጆች ሁሉ ሆኖ የምታገኘውም ጊዜ አለ፡፡ ሩቅ ሳንሄድ እኛም አንድ ለምሣሌ እንጥቀስ፡

ፌሬንዚ የሚባል የሃንጋሪ ተወላጅ የሆነ ሲግሞንድ ፍሮይድ የሚያዝንለት ደቀ መዝሙር ነበረው፡፡ አንዲ ስለ ሳይኮአናሊስስ ንግግርና ገለፃ ሊያደርግ ተጋብዞ ሄደ፡፡ አንድ የፍሮይድ ቲፎዞ "ዶክተር ፍሮይድ እንዲህ አላለም! " ሲል በረዥሙ እየጠቃቀሰ ተቃወመው፡፡ ፌሬንዚም እንዲህ አለ "አንድ ድንክዬ በጣም ትልቅና ረዥም በሆነ ሰው ትከሻ ላይ ቢቆም፣ ከተሸካሚው ይበልጥ ሩቅ ያያል፡፡"

በአጠቃላይ የአፍሪካ ደራሲያንን ፈጠራ ስንመረምር ከራሳቸው ከተፈጠሩበት አገር ሕዝብ ይልቅ የተጠቀሙባቸው በቅኝ ግዛት ገብተው ቋንቋቸውን በሁለተኛ ደረጃ ያስጠኑዋቸው ገዥዎቻቸው ናቸው፡፡ ያገራቸው ሰው ግን የበረከቱ ተቋዳሽ አልሆነም፡፡ ከዚህ አንጻር እኛ ዕድለኞች ነን፡፡ የእኛ አገር ደራሲዎች በአብዛኛው የተጠበቡት በአማርኛ ቋንቋ ነው፡፡ በእንግሊዘኛውም የወከሉን የምናደንቃቸው ናቸው፡፡ የሚያፈቱን ለእኛንት ለወጣት ፀሐፍት እንተዋለን፡፡

ይኸውልህ፣ እኛ ለእዚያኛው ዓለም ሩቅ ስለሆን አንድ ሆነው ይታዩናል እንጂ አረቦችና ፔርሺያዎች አንድ ሕዝብ አይደሉም። አስልምና ግን አንድ አድርጎ ነው የሚያሳየን። ለምሳሌ ከዚህ ከመካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ፐርሻ (ኢራን) ኢንዶ ዩሮፒያን Indo-european ናቸው። እንደ እንግሊዝ ነው ቆዳቸው የሚመደበው። ሥልጣኔያቸው በጣም ትልቅና ጥንታዊ ነው። ከኢየሱስ ክርስቶስም መወለድ በፊት የነበረው ሥልጣኔ የእነሱ ነው።

በፍልስፍናው ሁለት ኃይል አለ ይሉሃል። አሁራማዝዳና አህሪማን፣ ሰናይና ከይሲ እንደማለት ነው። እነዚህ ሁለቱ ዘለአለም ውጊያ ላይ ናቸው። ደግሞ ጦርነቱ በጎብረት የሚካሄድ ብቻ አይደለም። አንተም አለህበት። የለህበትም ማለት አትችልም። ወይ በዚህ በኩል ወይም በወዲያኛው በኩል ነህ። አየኸው ወደ ሕሊናህ ሲመራህ ነው።

እሱን ፍሬድሪክ ኒቼ ነው፣ ዛራቱስትራን ከፐርሺያ ወሰዶ ለሚኖርበት ዓለም ፍልስፍናውን ያስተዋወቀው። እኔ ለምሳሌ አዜ ካሌብን ታሪካቸውን በመጠኑ ወስጄ ልቦለድ ባደርጋቸው እንደማለት ነው። ኒቼ ያደረገው ዛራቱስትራን ነብሱን ወሰደና ሱፐርማን መሆን ነው አለ። በቤተ ክርስቲያን ወይም በመንግሥት ትዕዛዝ አይደለም የምንመራው፣ በውስጣችን ትዕዛዝ ነው ይልሃል። ይህ ደግሞ ወደ ኤግዚስቴንሻሊዝም ይወስደናል። እንግዲህ ደስ ወዳለህ መልሰኝ።

ይኸውልህ ጨረቃና መስቀል ብለን ሊያየነው እንጂ ሁላችንም የሚቀራረብ ሥርዓት እንዳለን ስታነብ ታውቀዋለህ። ልዩነቱ እኛ በአገራችን አይርበንም። በአሸዋው ዓለም የሚኖሩት ጥቂት ናቸው በቁጥር። ግን ረሀብና የውሃም አለባቸው። በተረፈ እንደ እኛ አንድ ዓይነት ናቸው። በአጠቃላይ ሰው ሁሉ ከኢንዱስትሪያል አብዮት በፊት ኑሮው አንድ ዓይነት ነበር።

'አረቢያን ናይትስ' ማለት ድንቅ ሥራ ነው። ይህንን በምሳሌ ላስደግፍልህ። ስኮላር እንሁን። ከአቴንስ ነው የምንነሳው። ሌላ ዴሎስ የምትባል ከተማ አለች። ሁለቱ ብቻ የሥልጣኔ ምንጮ። አንድ ላይ ስታረጋቸው ሶቅራጥስ፣ እነ አፍላጠን (Plato) እነ አሪስቶትል፣ የምንላቸውን ፈላስፋዎች ያስተዋውቁሃል። ያ የጭንቅላት ማሰብ ነው።

ከፐርሻና ከእስራኤል የመጣው ሥልጣኔ በመንፈስ ማመን ነው። ጭንቅላት ሌላ፣ እምነት ሌላ። በሌላ አባባል ሐይማኖት ሌላ፣

ፍልስፍናና ሳይንስ ሌላ ይሆናል። አረቢያን ናይትስ ከዚህ በጣም የተለየ ነው። የአስማት ዘመን ይከሰታል። ያዚህ ታሪክ ገፀ ባህሪ እንዳንዷ ሱልጣን ሀሩን አልረሺድ ይሆናል። የታሪኩን አነሳስ ታውቀዋለህ። ሻህራዛድ ሦስት ዓመት ሙሉ ሌሊት ሌሊት ተረት እንደተናገረች ታስታውሰዋለህ አይደል?

ይህንን አረቢያን ናይትስ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ተማሪ ሆኜ አነበብኩ። ገረመኝ ነው የምልህ። አንዳንድ ሰው ምን ያህል እንደሚያስገርምህ ነው ያስተዋልኩበት። እንግሊዘኛዋን ደራሲው ልክ እንደ አማርኛ ዘይቤያዊ አባባል እያመጠቀ ጣፋት። የለመኑትን የማይነሣ፣ የነገሩትን የማይረሳ እንደዚህ፣ እንደዚህ ልክ የሚጥም ልሣን ባለው መልኩ 12 ቅጽ አነበብኩ። ተርጓሚው ይህም አልበቃ ብሎት ሌላ 12 ቅፅ ጨመረበት።

ይህ ቀደም ብሎ ያነበብኩት ከአረቦቹ ተርጉሞልን ነው። በኋላ ወደ ካይሮ ተጓዘ። ማታ ማታ የሚያወሩዋቸውን ተረቶች ሰብስቦ መዘገበ። The New Arabian Nights ብሎ ፃፋቸው።

ደራሲው ሰር ሪቻርድ ኤፍ በርተን ነው ስሙ። 39 ቋንቋዎችን አጥርቶ ይናገራል ይፅፋል። እኔ አማርኛን እንደምፅፈውና እንደ ምናገረው። ያዝክ?

ከሕንድ ጀምሮ መካከለኛውን ምሥራቅ አሣምሮ ያውቀዋል። መካ ለአሕዛብ ክልክል ነው፣ ክርስቲያንና ነጭን ጨምሮ። በርተን ታዲያ አስቦበት የሕንድ አገር ሼክ እገሌ ተመስሎ መካ መጣ። አነጋገሯን ሁሉ አጥንቷል። ተቀበሉት። መካ መዲና ውስጥ አይቶ መጥቶ ይህንንም ፃፈው። ይህም አልበቃውም፣ እንደገና ወደ ኢትዮጵያ መጣ። በዚያን ዘመን ከመካ መዲና ቀጥሎ እስላም ላልሆነ ሰው የተከለከለች ቅድስት ከተማ ሐረር እኮ ነች።

ሐረርም እንደመካው ሼክ እገሌ ሆኖ መጣ። ተቀበሉት። አሥራ አምስት ቀን አስተናገዱት። በኋላ ይህንንም ፃፈው። የመጽሐፉም ርዕስ FIRST FOOT STEPS IN EASTERN AFRICA ነው።

እ.አ.አ! አንተ ሐረር ውስጥ ቤቱን ያየህለት ሰው አርተር ራምቦ ነው። እሱ ሚጢጢ ገጣሚ ነው። በአሰራ ስድስት ዓመቱ አካባቢ መግጠም የተወ። ከፍሬንች የሃያኛው ክፍለ ዘመን አውራዎች መካከል አንዱ ነው። ሐረር ውስጥ የእሱን ቤት ነው ያየኸው።

በነገራችን ላይ፣ እንደገና ላስተካክልልህ። አመር ኻያም አረብ አይደለም። ፔርሺያዊ ነው። በእንግሊዞች በኩል ነው የሚመጣልን።

ከአረቦች ዘመናዊ ሥነጽሑፍ በጣም በጥቂቱ አንብቤያለሁ። በጣም የሚደንቅ ግብፃዊ ነው። ቶፊክ አልሀኪም ይባላል። The Fate

of a Cockroach ነው የምትለው ተውኔቷ። የበረሮዎች ዕጣ እንደማለት ነው። በረሮ ነው ዋናው ገፀ ባህሪ። በረሮው ባኞ ቤት ነው የሚኖረው። ገረዷ መጥታ ባኞውን እያፀዳዳች ትቆይና ቧንቧውን ትከፍታለች። የበረሮ ንጉሥ ለሆነ ጉዳይ መጥቶ ናሮ፣ ገብቶ ባኞ ውስጥ ሲሰምጥ ታየዋለህ። ይህ የሁላችን እጣ ነው። ንጉሠ ነገሥት ሆነን እንቆይና ገረዲቱ ከተፍ ብላ ቧንቧውን ትከፍታለች። ገብቶሃል? ገረዲቱ እግዜሩ ነው ናቸው እኮ።

ርዕሱን ረዣዡት እንጂ ቶፊክ የደረሰው ሌላ መጽሐፍም አንብቤያለሁ። ሕግ ያውቃል። የሆነ አገር ገዢ ሆኖ ያየውን ነው የደረሰው። ግብፅ ዘለዓለም ናት ይልሃል። ዓባይም አለ፣ ገበሬውም አለ፣ ፀሐይም አለች። ኑሮውም ያው ነው ይልሃል። የፈርኦንም ሆነ የማንም ዘመን ግብፅ ዘለዓለማዊ ናት ነው የሚልህ። ጋሼ ስብሐት አለና ፀጥ ብሎ ተነሣ። ይህንን ሲያደርግ ተመስጠ ቆሞ ነው። ዓይኑን ቡዝዝ አድርጎ እያብሰለሰለ "ጠይቅ" አለኝ ተመልሶ በዝግታ እየተቀመጠ።

የነውመር ኻያም አገር ደራሲያንን እናንሳ? ፐርሺያ እ! ቀደም ብሎ ስንጨዋወት ለያየናቸው እንጂ፣ አሁን የማወጋህ ከአረቦች ጋር አንድ የሚሆኑበትን ነው። እኛ ከእነርሱ በንባብ የወረስነው ፀጋ 'ሱፊዝም' ነው። ሌላው ታሪክ ነው። እገሌ እገሌን ወጋ፣ አገር ጠቀለለ፣ ሰፋ፣ ጠበበ ነው ሁልጊዜም ተጽፎ የምናገኘው። እነዚህ ሱፊዎች ግን ለሁሉም የሚዳረሱ ናቸው። እንዳጫወትኩህ እነጃፓንና ቻይና ዜን 'ቡድሂዝምን' እንደሚቋደሱት እነዚህም ብዙ የሚመሳሰሉበት አለ። ሁለቱም ዓለምን አይፈሯትምም፣ አይለማመጡዋ ትምም። አይጋፈጡም። ዝም ብለው ነው የሚኖሩት፣ እፍረት የለም ክብር የለም።

አንድ ሱፊ ንጉሥ ሊሆን ይችላል፣ አታውቀውም እንጂ፣ ሌላው ሱፊ ግን ያውቀዋል። እርስ በእራስ ይተዋወቃሉ። ከአርሱ እኩል ሱፊ የሆነች ደግሞ የአንድ ገበሬ ገረድ ልትሆን ትችላለች። ቦታዋ ሂደቷ በእዚያ በኩል ነው የሚጠራት። አያመረመሬውን በትንሽ መስኮት የምታጥንበት ሽንኩርቷን እየከተፈች በማገልገል ነው። እነሱ በዚህ ረገድ ሩቅ የሄዱ ናቸው።

ውመር ኻያም ከሱፊዎቹ አንዱ ነው ይባላል። እንግዲህ እርሱ ሱፊ ነኝ አይልም። ሁኔታው ሁሉ ስታየው የሱፊዎች ነው። "ፔርሺያዎችስ የራሳቸው ቋንቋና ፊደል አላቸው ወይስ...?" አንተ! ጮኸብኝ።

ልክ ነህ። አዝናለሁ። በዚህ ረገድ እውነተኛውን ታሪክ ልነግርህ እገደዳለሁ። መናገር ካስፈለገ በታሪክ በሥልጣኔ ከኢትዮጵያም

ይቀድማሉ። ከእነርሱም የወሰድናቸው ቃላትም፣ እፅዋትም፣ እንስሳትም አሉ። ለመጥቀስ ዕፀፋርስ፣ ፈረስ ሐዚያ ነው የመጣው። እንዲህ ስትል ሰው ሁሉ ለሰው ባለውለታ ሆኖ ታገኘዋለህ።

ለእኔ ውመር ካያምን በእንግሊዘኛ ያቀረበልኝ ደራሲ ኤድዋርድ ፌትዝጄራልድ ነው።

አዎን! አሁን አረብኛ ከተማ ገብቶ ሳደፈ እንጂ ወርቅ የሆነ ቋንቋ ነው ይሉሃል። ሰውም ጭምር። ለምሣሌ ከባሕላቸው ልጥቀስልህ። በባህላዊው አረብ አገር እንዱ ቢያሳድደኝ ሮጬ አንተን የሙጥኝ ብል፣ ማንም አንተን ሳይነድልህ እኔን ዝንቤን እሽ አይልም። ጎሳህን ሳይፈጅ ደሞ አንተን አይነካህም። እንግዳ በአረብ ክቡር ነው። ምክንያቱም ተፈጥሮ ጨካኝ ናት። በሰው ልጆች ላይ ትጨክናለች፣ ውሃ የት እንደሚያገኝ አያውቅም። ግመሉ ሞቶበት እየተንፏቀቀ ነው የመጣው። እንግዳውን ተቀብለው በደንብ ያስተናግዱታል። ለሦስት ቀን ያበላ ያጠጣና እንዲያገግም ያደርገዋል።

ከዚያ በኋላ ነው "ማነህ?" የሚሉት። "እገሌ ነኝ" ብሎ ዘር ማንዘሩን ይቆጥራል። አስተናጋጁ ደንግጦ "አሃ እኔና አንተማ የደም ጠላት ነን። በል እስከ ፀሐይ ጥልቀት ቶሎ ጥፋ" በቂ የእረፍት ጊዜ የወሰደው እንግዳ ጉዞውን ይቀጥላል። የሰው ዘር እንዳይጠፋ መስተንግዶ መተሳሰሪያ ነው። የትም ብትሄድ ይህ ጥበብ አለ። አለበለዚያ የሰው ዘር አይኖርም ነበር። በነገራችን ላይ፣ ምንም ያልተቸገረ ጤነኛ መንገደኛም ቢመጣ እድንኳናቸው ለሦስት ቀን መስተንግዶ ይቀበሉታል።

እሀ! ቴክኖሎጂ መጣና የሰው ልጆችን ሥልጣኔ የመተዛዘንን ባሕል ሰርዞ በቁሳቁስ ተካው። አለች እኮ አንድ እንቲርቲሮ የራስህን አገር እሴት ቁልጭ አድርጋ የምታሳይህ።

ሰው ባገሩ ሰው በወንዙ ቢበላ ሳር ቢበላ መቁመቆ!
ይከበር የለም ወይ ማንኑቱ ታውቆ።

እነሱማ እስካሁን ድረስም ባሪያ ፈንጋዮች ናቸው። ድሮ በይፋ፣ ዛሬ በድብቅ ባሪያ ይፈነግላሉ። የእስልምና እምነት ተከታይ ሆነህ አረብ ባትሆንም ባሪያ አይደለህም። በሃይማኖት አንድ ከሆናችሁ በተወሰነ ደረጃ መብትህን ያከብራሉ። የሌላ እምነት ተከታይ ሆነህ ከተፈነገልክ ግን 'አቢድ' ነህ ልብ ማለት ያለብህ፣ አሁን በአረቡ ዓለም ሀብት ተገኝ እንጂ፣ የአውቀት ወይም የመንፈስ ፀጋ አይደለም" አለኝ ሞንቅላቱን በጣቱ እየወቅመ። "ልክ እንደ ድሮው

ነው የሚያስቡት። እንደ ድሮው ነው የሚኖሩት። የቁስ ሥልጣኔ እንጂ የሕሊና ሥልጣኔ ላይ ስላልደረሱ። አገርህ ድረስ መጥተው ባይፈነግሉ፣ ተፈንጋዩ ሥራና ገንዘብ ፍለጋ እዚያው አገራቸው ድረስ ይጓዛል። እናም በሰው ልጅ ላይ ቢጨክኑ አይገርመኝም።

አረብኛን አሥራ አምስት ቀን ተምሬዋለሁ። እንግሊዘኛ፣ አማርኛ፣ ኦሮምኛ፣ ተናጋሪዎች ነበሩ ተማሪዎቼ። እኔ ትግርኛን፣ ትንሽ ግዕዝን፣ አማርኛን ስለምችል አረብኛ በጣም ቀላል ነበር።

አረብኛ! ከበቂ በላይ። በሥነ ጽሑፍ ብትል፣ በሳይንስ፣ በሒሳብ በሰው ሥልጣኔ ታሪክ ትልቅ ቦታ አላቸው። በተለይ ሥነ ግጥም። 'ፖወትሪ' የሚባለው ጥበብ እንደእነሱ የትም የለም፣ ነው የሚሉህ የሺክስፒር አገር ልጆች።

The Way of Life ላኦ ትዙ ይልሃል። የሕይወት ጎዳና እንደ ማለት ነው። ላኦ ትዙን እና ኮንፉሽየስን ላሳያህ። ሁለቱ ናቸው የቻይና ዓይንና ህሊናዎች። በአንድ ዘመን ነው የኖሩት። ኮንፉሽዬስ ነው በአብዛኛው ቻይናን የቀረፃት። ሙሴ እስራኤልን ሥርዓት እንዳስያዘ።

ላኦ ትዙና ኮንፉሽዬስ ተቃራኒዎች ናቸው። ለምሳሌ ሥነ ሥርዓት፣ ሕግ የሚሉት ጉዳይ ለላኦ ትዙ እርባናቢስ ነው። ኮንፉሽዬስ ወደ ላኦ ትዙ ሄደና "ምክር ልጠይቆት ነው?" አለው።

"ምን ዓይነት ምክር?" አለ ላኦ ትዙ።

አሁን እንግዲህ በደንብ ልብ በል። ላኦ ትዙኮ በጭራሽ ሥነ ሥርዓት አያስፈልግም ነው የሚለው። የገዢዎች ሥነ ሥርዓት ምንድነው? ማስመሰል ነው፣ ግብዝነት ነው አለው። ኮንፉሽዬስ ወደ ደቀመዛሙርቱ ተመለሰና በቀላሉ መንገር ስላልቻለ እንዲህ አለ፣

"አዕዋፍ ለመብረር፣ ክንፍ እንዳላቸው አውቃለሁ።
. ዓሣዎችም ለመዋኘት ስንጥብ አላቸው።
. አራዊትም ለመሮጥ እግር አላቸው።
. ለባለ እግሮቹ ወጥመድ አለ፣
. ለዓሦቹም መረብ፣
. ለአዕዋፍም ቀስት አለ።
. ለደራጉኖች ግን ምን አለ?
በዚህ ዕለት ላኦ ትዙን ደራጎን ሆኖ አገኘሁት።"

ካረጀ በኋላ ላኦ ትዙ ብቻውን ከቻይና ግንብ ወጥቶ የእግር ጉዞ ጀመረ። በር ላይ ይጠብቅ የነበረው ዘብ በሕልሙ ስለ ላኦ ትዙ

አይቷል። ላኦ ትዙ በፍጥጋ ሲደርስ ነቃ። ተነስቶም ላኦ ትዙ ከመሄዱ በፊት ፍልስፍናውን እንዲፅፍ አሳሰበው። ላኦ ትዙም እሺ ብሎ በአምስት ሺ የቻይና ቃላት ይህችን መጽሐፍ ፃፈልን።" መጽሐፉን አንስቶ አሳየኝ። በወቅቱ The Way of Life እያነበበ ነበር።

ይኸውልህ ቡድሀ ደሞ ለአሞር ጊዜ ቻይና ውስጥ ነግሶ ነበር። ያን ጊዜ የተፃፈ ሞንኪ የሚል መጽሐፍ ነበር። የዚያን ዘመን የቻይና ዓብይ ልቦለድ ነው።

በቡድሀ እምነት እንስሳም ሰውም ያው ፍጥረት ነው። እኔ ዛሬ ሰው ነኝ፣ ነገ ነብር ሆኜ ወደዚህ ምድር ብመጣ፣ በሚቀጥለው ዝንጀሮ እሆናለሁ። ሞንኪ በልቦለድ ውስጥ የተሰጠው ዓብይ ተልዕኮ የቡድሀን ወንጌል ከሕንድ ስቦቅ ወደ ቻይና ማምጣት ነው። በርካታ አደጋዎች ያጋጥሙታል። ሲያመልጥ "እኔ ሞንኪ!" ይላል። በጣም አስቂኝ ነው። ዝንጀሮው ተሳክቶለት የቡድሀን ወንጌል ከሕንድ ሰርቆ ወደ ቻይና ይመለሳል። ቻይናዎች ደግሞ በእምነታቸው በእግዜር ይሳቃል እንዴ? እያሉ አይፈሩም። ይኼኔ ሳቅም የእግዜር አንድ መልኩ ነው።

ሉ ዝሱንንስ? አላነበብክም? የካፒታሊስቱ ዓለም ሐያሲያን የኮሚንስቱ ዓለም ደራሲ ነው ይሉታል። እሱ ግን የሰው ልጆች ሕይወት ደራሲ ነው። ዘመኑ ግን በኮሚኒስቱ ጊዜ ስለታወቀ ጎራ ለዩለት። ለቅምሻ አንብቤዋለሁ። አሪፍ ነበር።

ፐርል ባክንስ? በጣም እንጂ! ኦ! ሁለት ሦስት ሥራዋን አንብቤ ወድጄላታለሁ።

የሕንድ ሥነ ጽሑፍ አንዱን ብቻ ነው ያነበብኩት። እንዳነበብኩት የሕንድ ዘር በአራት ነው የሚከፈለው። በሕንድ የእኔ ዘር አባል ካልሆንክ ሚሊዮን ጊዜ ብወድህ ልጄን አልድርልህም። ከፋፍለን እንያቸው። ቀሳውስት ብራህሚን ይባላሉ። ብራሃማ ፈጣሪ አምላካቸው ነው። ብራሃማን እነሱ ናቸው መስዋዕት የሚያደርጉለት፣ አማኝንም ከፈጣሪ የሚያገናኙት።

በመቀጠል ክሻትሪያ የንጉሥና የወታደር ዘሮች ናቸው። ከዚያም ቫይሲያ ሠራተኞች አሉ። ሁሉንም ዓይነት የእጅና የንግድ ሥራ የሚያከናውነው ይህ ሦስተኛው ዘር ነው። በመጨረሻ 'untouchables' የሚባሉ አሉ።

'የማይነኩት' የሚባለው ዘር ሰገራ መጥረግ፣ ጥምብ ማንሳትና ይህንን የመሳሰለውን ቆሻሻ ሥራ ነው የሚሠሩት። አንዳቸውን ተጠግተህ ልንካህ ብትለው ደስተኛ አይደለም። አንተ ለሱ 'untouchable' ነህ፣ ብትነካው ታቆሽሽዋለህ። ሁሉም ዘር በሕንድ ያለበትን

ሁኔታና ደንብ ተቀብሎ ነው ለዘመናት የኖረው። በኋላ እንግሊዞች ገብተው ለአራት መቶ ዓመታት ገዙዋቸው። ለውጥ ተጀመረ ማለት ነው። ከዚያም ጋንድሂ መጣና "የማይነኩት" የሚባል ዘር የለም። የሰው ልጅ ሁሉ እኩል ነው እንዲያውም የማይነኩት የእግዜር ልጆች ናቸው" ብሎ አስተማረ።

ሕንዶች የተደነቁ ደራሲያን አሉዋቸው በእንግሊዝኛ አላጋጠመኝም እንጂ። አንዷን ጥንት ያነበብኳትን ልንገርህ። ጠርነት ላይ ናቸው። እዚያም እዘሀም ተሰልፈዋል። ዋናው ገፀባሕሪ አርጁና "በዚያ በኩልም የእኔ ዘሮች ናቸው፣ በእዘህ በኩልም የእነርሱ ዘር ነኝ። እዘህ ውስጥ እንዴት ብዬ ከዘሮቼ ጋር እዋጋለሁ?" ትልቁ ሞንቀት። እሱ ልብ አላለም እንጂ፣ የዚህ ጀግና ሰረገላ ነጂው እግዜርዬው ነው። እናም ይነግረዋል "ምርጫ የለህም። ሕይወትና ሞት ሆነህ መዋጋት አለብህ" አለው። የሕንድ ሃይማኖት እያፅናናህም። ጀግናው ተዋጋ። በጠርነቱም የእልቂት እልቂት ተፈጠረ። ይህንን አንብቤያለሁ። ሕንድን አንድ ታሪካዊ ፅዋ አንስተን እንሰናበት።

ላስታውስህ። ባንተ ዕድሜ ላሉ ወጣቶች ሩቅ ነው። ሕንድ ነን። ማሐቪራ የሚባል ሰው ነበር። እምነቱን ሲጀምር ራቁቱን መሄድ ጀመረና ሰው ተፋበት። እሱ ግን ቀጠለ። በቆይታም፣ "ፍጥረት ሆነው ለምን የእንስሳትን ሥጋ እበላለሁ?" አለ። ሥጋ መብላት አቆመ። ሲያስበው እፅዋቱም አትክልቱም ነብስ አላቸው።

"ቢቃ ከአሁን ሰዓት ጀምሮ አልበላም።" አለና እግሩን አጣጥፎ ተቀመጠ። አለና መጅሊስ ላይ እግራቸውን አጣምረው እንደ ሚቀመጡት ጋሺም ተቀመጠ። "ሜዲቴሽን" እንደሚያደርግ የቡድሀ መነኩሴ ዓይኑን ገርበብ አድርጎ በአቀማመጡ ማሀቪራን አሳየኝ። "እዚያው ቁጭ እንዳሳት ሞተ። የእሱ ፍልስፍና ስትቀጥል አሰዋፍን እንመግባቸዋለን። አንድ የማሀቪራ እምነት ተከታይ ሲሞት በቀጥታ ወደሚበለትበት ቦታ ያመጡታል። የሦስት አራት ፎቅ ያህል ርዝመት ያለው የድንጋይ አምድ ነው። በላቹም እየበለተ ለአሞሮቹ ይጥልላቸዋል። ፍልስፍናዋ ስትሰነባብት ያ ማሀቪራ "እየሰበረ ሰጠው ላሞራ" ላይ ደረሰች።" አለና ስቆ "እንዲህ ሆነ የቀብር ሥርዓታቸው።

ከዓመታት በፊት በሕንድ የኢትዮጵያ አምባሳደር ባለቤት የነበረችው እትዬ መንበረ ስታጫውተን እንዲህ አለች። "ሁሌም ወደ ሥራዬ ስሄድ በብስክሌት ነበር። በዚያ መንገድ ሣልፍ አንድ ቦታ አለ አሮስቶ ይሸተኛል። አንድ ቀን እዘህ ገብቼ አሮስቶ እበላለሁ እያልኩ እወስናለሁ። ከዕለታት አንድ ቀን ሞልቶልኝ እዚያ ቦታ ስደርስ ቢስኪሌቴን አቆምኩ። ጊዜ ነበረኝ። ሳራ ብዬ ያገኘሁትን

ሰው አሮስቶ መብላት እንደምፈልግ ነገርኩት።" ሰውዬውም "ግር አለውና "ተሳስተዋል። ይህ አካባቢ የማሀቪራ እምነት ተከታዮች የመጨረሻ መሰናበቻ ሥፍራ ነው።"

ይሆናላ?! ሥጋው ተበልቶ አጥንቱ ይቃጠልና አመዱ ወንዝ ውስጥ ይበተናል" አለና ተነስቶ ቆመ።

"እንደፈለክ" አለ እጆቹን እንደሚያቅፈኝ ሁሉ በሰፊው ከፍቶ። ኩቱን አነሣና ደረበ። መለዮውን አደረገ። ስለውጪው አየር አሰብዘኩ። ፀሐይ ጠልቃለች። ውጪው መብረድ ጀምሯል። ዝግ ብሎ እየተቀመጠ ቀባይ ጨዋታውን ያጫውተኝ ጀመር።

"ፀሐይ እየጠለቀች ነው። ቡድሂስቱ መነኩሴ ሠአለ ይህችን ነው መሣል! ብሎ ቀለሙን በሳር አጥቅሶ ቀና ብሎ በያዩ ቅድም ያየው ውብ ቀለማትና ብርሃን አሁን የለም። ነቃ። "ኤንላይትንመንት" አገኘ። ምንም ነገር የሚቆይ የለም። ሁሉም ቶሎ ያልፋል" አለና ሣቀ።

"ቡድሐዝም ከሕንድ ተሻግሮ ወደቻይና ሲሄድ ተቀየረ። ከርስትና ከሌላው ዓለም ወደ እኛ አገር ሲመጣ የአቢሲኒያ ሽማ ነው የለበሰው። እስልምናም እንዲሁ ከ"አረጂናሉ" በጣም በተለየ መልኩ ኢትዮጵያዊ ሆኖዋል። ምክንያቱም የእኛ ባሕል ሠፊና ግዙፍ ስለሆነ፣ ከማንም ባሕል የመጣ ሐሳብ ወስደን የራሳችን ፈጠራ እንጨምርበታለን እንጂ የእኛን ባሕል ሙሉ በሙሉ የመለወጥ አቅም አያኖረውም። ቡድሐዝም እንዲህ ነው የሆነው። ቻይና ግዙፍ ባሕል ስላላት የቻይናና የቡድሂዝም ነብሰ ውህደት ሆነ። ቾን ይሉታል እነሱ...

ጃፓኖች ሁሉንም ነገር የሚወርሱት ከቻይና ነው። ከቡድሂዝም በፊት፣ ማለትም ከብዙ መቶዎች ዓመታት ቀደም ብሎ፣ ከቻይና አያሌ ባሕላዊ ስርዓቶችንና ሥልጣኔያቸውን ወስደዋል። ለምሣሌ ሥነ ሕንፃ፣ ፊደል አፃፃፍን፣ ሌላም ሌላም ሥርዓቶችን ወስደው የራሳቸው አድርገውታል። የቡድሂዝም እምነትንም እንዲሁ ነው የወረሱት።

በጣም ብዙ ልዩነት አላቸው። የእኛ ፊደል ድምፅ አለው። የእነሱ ፊደል ሃሳብ ነው ያለው። ቤት፣ ውሃ... እያለ በስዕል ማመልከት። ቻይናና ጃፓን ቋንቋቸው በድምፅ አወጣጣቸው የተለያዩ ናቸው። ማንኛውም የባዕድ ሰው ይለያቸዋል። ይህ ጃፓናዊ ነው ይህኛው ቻይናዊ ነው ልትላቸው ትችላለህ። በጃፓንኛ የተፃፈውን ቻይናዊው ብቻይንኛ ነው የሚያነበው። አየህ፣ ማስተርነንም አያስፈልግም። ጥቂት የማጨማምሩት ይኖራቸዋል።

የጃፓን ሀራኪሪ በሰኒማ ነው ያየሁት። በእነርሱ ኅብረተሰብ ሎርድ አለ። ከእርሱ የበታቾች የሆኑ ሰዎች በተዋረድ አሉ። ከበላይህ ላለው ሰው መቶ በመቶ ነው የምትታዘዘው። ለምሳሌ እኔ ጃፓናዊ ሆኜ የሚያሳፍር ነገር ከደረሰብኝ ወይም በአንድ ጦር ግንባር በፍርሃት ተርበትብቼ ከሸሸሁ፣ አልያም አንድ ማኅበረሰቡ የማይፈቅድልኝን ነውር ነገር ካደረኩ፣ ራሴን መግደል አለብኝ። የበላዬ ከፈቀደልኝ የክብር ቦታ ተሰጥቶት ይቀመጣል። ሌሎቹም አባሎቻችን ክብ ሠርተው ይቀመጣሉ። የማምነው የልብ ጓደኛዬ አጠገቤ ይቆማል። እሰናዳለሁ። የሚጠጣም አደጠፋም። ሻምላዬን እመዝና ሆዴን ወግቼና ሁለት ጊዜ አማስዬ እሰናበታለሁ። ጓደኛዬም ሰይፉን ይመዝና እንዳልሰቃይ አንገቴን ይቀላኛል። ቶሎ ይጨርሱኛል።

ይህ ውርደት የደረሰበት ጃፓናዊ አለቀቹ እንዳይሞት ከከለከሉት ከሐፍረቱ ጋር እየተሸማቀቀ ይኖራታል እንጂ በገዛ ፈቃዱ በራሱ ላይ እርምጃ መውሰድ አይችልም። ይህንን ያህል ጥብቅ ነው የእነርሱ ባሕል።

ይኸውልህ። አንድ ሎርድ ይጓዛል። ሌላ አነስተኛ ለእሱ ያደረ ሎርድ ሠፈር ያደርጓል። እዚያ ለማደር ይወስናል። በአጋጣሚ የቤቱ ጌታ የለም። ባለቤቱ ደግሞ ከመጠን በላይ ቆንጆ ነች። ወንድ ልጅ አይቶ የማያምራት ወይዘሮ ነች። እንደ ሎርድነቱ በበታቹ ቤት ተሰተናገደ። ከዚያም ሊተኛ ሲሄድ፣ እቺን ሚስት መጥታ እንድትላበኘው አዘዛት።

"እሺ" አለችው። እንበል አይባልማ። የመጨረሻውን መለኪያ ጨልጦ ወደ መኝታ እስከሚሄድ ቀድማው እሷ ገባች። እስከሚደርስ ያቺ ውብ ሴት ራሷን ገድላለች።

እንበል እንዳትለው መብቱ ነውና ለአክብሮት ያክል እሺ ማለት አለባት። በዚያ በኩል ደሞ ፍቅረኛዋም ስለሆነ ባለቤቷን ክብሩን ከማስነካት ራሷን መስዋዕት ማድረግ ምርጫዋ ሆነ።

በሁለተኛው የዓለም ጦርነት አውሮፕላን እያበረሩ ሄደው ጃፓኖች መርከብ ላይ የሚፈጠፈጡትን መስዋዕትነት 'ካሚካዜ' ይባላል። ወጣቶቹ መጀመሪያ ሲመለመሉ ሥልጠናው ካሚካዜ እንደሚሆን ያውቃሉ። ስለዚህም ጠላትን አጥፍቶ ለመጥፋት ወስኖ ነው የሚገባበት።

በአሁኑ ጊዜ ጃፓን ካለችበት ዕድገት አኳያ 'ኒንጃ' ታሪክ ሆኗል። ቀደም ብሎ ግን እንበል ከአንድ ምዕተ ዓመት ብፊት፣ የኒንጃ አደገኛ እርምጃዎች የግለሰብ አይደሉም የጎሳ ሥራ ነው። ሥራ ከተባለ። ታሳላቅ ሰዎቻቸው ሲጋጩ ወደ ኒንጃ በመሄድ ጠላቱን ለማስገደል ይዋዋላል። የተገዳዩን ቤት ማንነት በዝርዝር ለኒንጃዎች ያስረዳና ክፍያውን ይስማማሉ። ከዚያም ኒንጃዎች አስፈላጊውን ጥናት አድርገው የተገዳዩን ሰው አካባቢ በመውረር ይገድሉታል። ከዚህ በኋላ ነው ክፍያው የሚካሄደው። ካልከፈልክ ወዬውልህ፡ እናትህ ሆድ አትገባት!

አሁን በኮምፒዩተር ዘመንም የጃፓኖች ክብር ያው እንዳለ ነው። ሁለት ጃፓናውያን ነጋዴዎች ናቸው። ሳን ፍራንሲስኮ ወደብ በመርከብ ዕቃ ለማድረስ ይዋዋላሉ። በዚህ ቀን በዚህ ሰዓት እናደርሳለን ብለው ተስማሙ። እንዳሉት ሳይሆን ቀረና መርከብዋ ሁለት ሳምንት ዘግይታ ሳን ፍራንሲስኮ በመድረሷ ተዋዋያቸውን ይቅርታ ጠይቀው በራሳቸው ላይ 'ሀራኪሪ' ፈፀሙ። ከሩቅ ምሥራቅ እንመለስ ወይስ እዚያው እንቆይ?

ከጃፓኖች የመሰጠኝ ደራሲ አለ። ዩኪዮ ሚሺማ የሚባል ደራሲ ነበራቸው። የሃያኛው ክፍለ ዘመን ታላቁ የልቦለድ ደራሲያቸው ነበር። አራት ቅጽ ያለውን አንዱን ሥራ አንብቤያለሁ። ዋናው ገፀ ባህሪ በእያንዳንዱ ቅፅ ውስጥ አንድ ኑሮ ይኖራል። ከዚያ ከአራት ሕይወት ውስጥ በአንደኛው ሴት ሆኖ ተወልዶ ነው የምናገኘው። አራተኛ ቅፅ ውስጥ ወታደር ሊሆን ይወለዳል። የጃፓንን ንጉሥ በሙሉ ከበሬታ ገድሎ እሱም ሃራኪሪ ይፈፅማል።

ደራሲው ዮኪዩ ሚሺማ ኑሮ ተሳክቶለት ሚሊዮኔር ሆኖ ውብና ማራኪ ሕይወት ኖረ። በሳሙራይ ወግ የታጠቁ የግል ወታደሮች ነበሩት በሄደበት የሚያጅቡት። በመጨረሻም፣ እኔ የፃፍኩት ጊዜ ማለፊያ ልቦለድ ሳይሆን፣ ሐቁ እሷ ናት ለማለት በሙሉ ሥነ ሥርዓት ሀራኪሪ ፈፀመ።

አሁን በምናቡ የመጣውን ወግ ያወጋኝ ጀመር። "የእኔ ትውልድ ተማሪዎች በነበርን ጊዜ 'የአንግሎ ሳክሰን' ቅኝ ግዛት ዳርቻ ነበርን። ይሁን እንጂ የኤምፓየሩ አካል ነን። ብዙ ጊዜ ወደ እንግሊዝ ነው የምናየው። ከዚያ ነጥረን ወደ አሜሪካ ነው የምናነጣጥረው። ለምሳሌ እኔ ስወለድ ቦታዬ ትግሬ ይሁን እንጂ አስተሳሰቤ፣ አመለካከቴ በአጠቃላይ እንደ ጆሐል አገር አማራ ነው። ሕሊናዬ በአብዛኛው እንግሊዝ ነው። በወቅቱ ገንዘብ ስላልነበረኝ ሲኒማ

ለመግባት ዕድሉ አልገጠመኝም። ስለዚህ ማንበብ ብቻ ሆነ ዕድሌ። መጻሕፍትን ማንበብ ብቻ!...

ፍሮይድና ዶስቶዬቭስኪ የአንድ ዘመን ሰዎች አይደሉም። ዶስቶዬቭስኪ ነው ቀድሞት የኖረው። ቀድሞት ሲግሞንድ ፍሮይድ ኖሮ ቢሆን ኖሮ፣ ዶስቶዬቭስኪን አንድ አስተዋይ ሰው ቢያነበው፣ የፍሮይድ ፍልስፍና በደምብ ገብቶታል ብሎ ያስብ ነበር። ይሁን እንጂ ከፈላስፋው ደራሲው ቀድሞ ሰለኖረ የራሱን ፍልስፍና ደራሲው አስቲላለፈ።

ሩሲያ ቆይታ እናድርግ! እንችላለን። ደስ እንዳለን መጓዝ መብታችን ነው። የምናብ ጨዋታ ድንበር አያግድህ፣ ፖለቲካ አይከለክልህ፣ ዓለምም ያንተ፣ አንተም የእርሷ ሆነህ ትቀጥላለህ። እኛም እንቀጥላለን። ዶስቶዬቭስኪን ላነበው ወጣት ነበርኩ። ውስጡ ጥልቅ አለ። ልክ አበሻ ነው የሚመስልህ። ባሕላቸውና ወጋቸው እንዳለ የአበሻ ነው ሩሲያውያን። ከሰም በስተቀር። በተለይ በወጣትነት ዕድሜ ዶስቶዬቭስኪ በጣም ኃይለኛ ነው። (Powerful) ለምሣሌ The Brothers Karamazov በተባለው በጣም ትልቅ ልቦለድ ውስጥ አራት ወንድማማቾች አሉበት። ሚቲያ (ዲሚትሪ) ስሜታዊ ነው። መብላት መጠጣት ሴት መሄድ። የአባቱ ፍቅረኛ አለች። ከእሰዋ ጋር ፍቅር ይዘታል። የእርሱ ታናሽ ኢቫን 'ኢንቴሌክቸዋል' ነው። የእርሱ ተከታይ ደግሞ አሊዮሻ አለልህ፣ ንጹህ ክርስቲያን ነው። ቆንጆ ልጅ ነው መጽሐፉን ስታነብ ይህንን ልጅ ከልብ ትወደዋለህ። ከሁሉም ጋር ይፋቀራል። እሱንም የማይወደው የለም።

ስሜርዲያኮቭ ደግሞ ከገረድ የተወለደ ነው። እንደ ዶስቶዬቭስኪ የሚጥል በሽታ አለበት። ኢቫን ይታመማል። ለሁለት ሳምንት ኃይለኛ ትኩሳትና ቅዠት ያጠቃዋል። በመጀመሪያ ለወጋችን አያያዝ እንዲያመቸን ትንሽ ስለ ሃይማኖት ገለፃ ላድርግልህ። 'ባክ ግራውንድ' ያስፈልግሃል!

እነ ማርቲን ሉተር መጥተው ፕሮቴስታንት እምነትን ካወጁ በኋላ፣ ካቶሊኮች ሲፃረሩዋቸው 'ካውንተር ሪፎርሜሽን' ጀመሩ። በተለይም ጀዝዊቶች በዚህ ረገድ መሪዎቹ ናቸው። ድንግላውያን ስለሆኑም ምንም ነገር ሐሳባቸውን አይሠርቀውም። ምንግዜም መንፈሳቸው ወደ እምነታቸው ነው። በዚህ ጊዜ ስፔን ውስጥ 'ኢን ኩዚሽን' ተቋቋመ። ...

እነ ማርቲን ሉተር ከተፍ ብለው አይደለም እንዲ የኤውሮፓ ክርስትናን ለሁለት ሰንጥቀው የከፈሉት? ሌሎችም ሳይበቅሉ ቶሎ

ማጥፋት ነው። ስለዚህ ኢንኩዊዚሽን የሚባል ፍርድ ቤት በፕሮግራም ከአገር አገር እየተዘዋወረ ይፈርዳል። እንደ አስፈላጊነቱም ተጠርቶ ይመጣል። ባንተ ላይ ክስ ለመመሥረት ሁለት ሰዎች በቂ ናቸው። ተከሳሹ ማን እንደከሰሰው አያውቅም። መርማሪዎቹ ተከሳሹን ሲመረምሩት ቆሎ ብሎ "አምን ሠይጣን አሣስቶኝ ነው" ካለ፣ ንስሀ ይገባና "ይህን ያህል ቀን ጹም፣ መጽውት" ብለው "እግዜር ይፍታህ" ይሉታል፣ ዳን። "ተነፋ!" ካልካቸው ግን በቆምክበት የእንጨት ክምር አሳት ይለኩሱብሃል። ይህ ኢንኩዚሽን ነው።

ዋናው 'ዘ ግራንድ ኢንኩዊዚር' ነው። አስፈላጊ ሲሆን እርሱ ራሱ ሄዶ ይፈርዳል። አሁን የዶስቶዬቭስኪ ባሕሪዎች ጋ እንመጣለን። የዶስቶዬቭስኪ ምናብ ፍሬን የለውም። ያህ እንኪን አይታመንም ብለህ አትጠራጠርም። ማመንና መቀጠል ነው ያለብህ።

አየሱስ ይመጣል በፈጠራ ጥበብ። ለግራንድ ኢንኩዊዚተሩ በግል ሲናገር ታየዋለህ፣ "እኔኮ ሳስተምር ወንድምህን እያሳደድህ አቃጥል አላልኩም። ይህ ምን ዓይነት ክርስትና ነው የምታካሂዱት?" ይላል።

"አይ! ይሽውልህ እንግዲህ" ይለዋል ግራንድ ኢንኩዊዚተሩ አየሱስን "አንተ እዚህ ብትሆን ኖሮ መጥቼ ነበር የማቃጥልህ። ምክንያቱም አንተ ስርዓት አልበኛ ነህ። ሕዝቡ ደሞ ያለ ስርዓት መኖር አይችልም። እኛ ነን የሚፈልገውን የምናውቅለት" ሲለው አየሱስ ግንባሩን ስሞት ይወጣል።

የፈረንሣይ አብዮት አንገት መቅያ ሥራ ፈትታ አታውቅም። ለ ኮንት ደ ጊዮቲን ነው የሠራት። ሙሉ ስምዋ ማዳም ላጊዮቲን ነው።

ከዕለታት አንድ ቀን አንድ ሰው በጊዮቲን እንዲቀላ ተፈረደበት። ጊዮቲኗ ታድያ በዚያን ጊዜ ለብዙ ዓመታት ሥራ አቁማ ስለነበር ዝጋለች። ግን ሚቼን አልማሩትም። ከቤልጂየም መቅያ አስመጥተው አንገቱን ቀነጠሱለት።

ዶስቶዬቭስኪ The Idiot ውስጥ አንዱ ባህሪ ጊዮቲንን አንስቶ "ቁምጥ እኮ ነው የምታደርግህ" ሲል ሌላኛው ከአፋ ነጥቆት "አሄሄ! እዚያ ታች አንገትህን አጋድመህ ስታየው የዘለንለምን ያህል ነው የሚረዝመብህ" ይለዋል።

አምን። ቻርልስ ዲከንስን በኋላ አስታውሰኝ አሜውትሃለሁ። አሁን ሩሲያ ነን። እንዳያውም ዲከንስን ሩስኪዎች እንዴት እንደ ሚያዩት ላሳይህ! ዶስቶዬቭስኪ የዲከንስ ተፅዕኖ ነበረበት። ቶልስቶይ

ለዲከንስ ያለውን አድናቆት ሲገልፅ፣ በአንድ ምዕተ ዓመት እንደ ቻርልስ ዲከንስ ዓይነት ደራሲ ከአንድ በላይ አይፈጠርም ይሰናል።

ይኸውልህ! አፃፃፉን ልብ ስትለው ልክ እንደ ሩሲያውያን ደራሲዎች እንባ በእንባ እኮ ነው የሚያደርግህ። የደሃውን ሕይወት አሰመልክቶ ፃፈ። የእንግሊዝ ልዑላን፣ ልዕልታትና መኳንንቱ አነበቡት። ከእርሱ በኋላ ነው ድሆችን የመርጃ በጎ አድራጎት ድርጅት መመሰረት የተጀመረው።

ዲከንስ በድህነት ውስጥ ነው ያደገው። ድህነትን አሣምሮ ያውቃታል። እናም ተጠበበባት። አንዳንዱ ሕይወትን ይኖራታል እንጂ አይገልፃትም።እንደ ዲከንስ ዓይነቱ ደግሞ ሁለት መቶ ዓመት ሙሉ ተነቦ አሻራውን እዚህች ምድር ላይ ትቶ እኔና አንተ መሃል እስክ መድረስ ይችላል ...

The Brothers Karamazov ለእኔ አልቋል። አንዳንድ ሀያሲያን አላለቀም ነው የሚሉት። ሲፅፍ በጣም ዝርክርክ ነው። በጣም Crime and Punishment ብቻ ነች ቡቂከኪከ ያልተዝረከረከች። ይሁን እንጂ ሥራው የሚጥመህ ዓይነት ሰው ከሆንክ እንኳንም ተዝረከረከ! እያልክ ነው የምታነበው። አሁን ደጅ ስወጣ ድንገት ዶስቶዬቭስኪን ባገኘው። ይህንን አነግበት ነበር።...

በአጠቃላይ ሥራዎቹ በጣም ኃያል ናቸው። ኑሮውን ስታውቅለት ደግሞ ልብ ይነካል። የመከራ ሰው ነበር። በአሱ ዘመን ወጣት ጎረምሶች አብዮት እናስነሣለን ብለው ከበብ ነበራቸው። መሃላቸው ጆሮ ጠቢ ገባ። ተያዙ። ደራሲያችን በርሽና እንዲሞት ተፈረደበት። እሱና ሌሎቹ ሊገደሉ ከተወሰዱ በኋላ ነው የንጉሠ ነገሥቱ የምሕረት ቃል የተነገራቸው። ምሕረት መጣለት። ወደ ቀዝቃዛው ዓለም ወደ ሳይቤሪያ በእስር እንዲቀጣ ተሻሻለለት። እዚያም አምስት ዓመት ታሰረ።

ለአንድ ጓደኛው የፃፈው ደብዳቤ ትዝ አለኝ። ለአንተም የመከራውን ዘቅ ያሣይሃል። "ይኸውልህ ያ የማያስቆም የማያ ነቀምጥ የማያጋድም በሽታዬ ተነስቶብኛል።" የሚንቀጠቀጥ በሽተኛ ነበር። የሚጥል በሽታም አለበት?

እ! አሜውቼሃለሁ? እንደዚያም ቢሆን ሕመሟን ይወዳታል። ኦሮው? ችሰታ ነው። የአባሩ ልጅ ኢቫን ቱርጌኔቭ ከአጠገቡ አለ። ቱርጌኔቭ ጎበዝ ደራሲ ነው። ባለፀጋ ነው። መፃፍ ስለሚወድ ነው የሚደርሰው። አሣታሚ ባይኖርም በጎ ገንዘቡ ማሳተም የሚችል ሰው ነው።

ሁለቱም ስዊዘርላንድ ሄደዋል። እዚያ ቁማር መጫወት ክልክል ነው የሚል ሕግ የለም። ዶስቶዬቭስኪ ደግሞ ቁማርተኛ ነው። ስለዚህ ገንዘብ ምንጊዜም ይቸግረዋል። ቁማርተኛ'ኮ አይበላም፣ ይበሉታል እንጂ።

በነገራችን ላይ The Gambler የተባለ ድርሰቱን በፊልም ነው ያየሁት። የተዋጣለት ነው። ደራሲው Gambler ነዋ። እንዲህ ነው እንግዲህ። ዶስቶዮቭስኪ ከአሳታሚዎቹ ጋር ይነጋገራል። የታወቀ ደራሲ አይደል? በቅድሚያ ይከፍሉታል። በገንዘቡ ቁማር ይጫወት ትበታል። ከአሳታሚው ጋር የሚረካከቡበት ጊዜ ሁለት ሦስት ሳምንት ሲቀረው መፃፍ ይጀምራል። ለዚህ ነው ሥራው የሚዝረ ከረከብህ። ጊዜ የለውማ! የት ነን?

እ! ዶስቶዮቭስኪ ቱርጌኔቭ'ን ይሄድና ገንዘብ ይበደራል። ሁለት መቶ ሩብል። የሚከፍልባት ጊዜ አለፈች። ሁለት ወር አሳልፎ መጣ። ቱርጌኔቭ ሳይናገረው፣ "እና ምን ይሁን ነው የምትለው?! ያንተን ሁለት መቶ ሩብል ሁለት ወር ባቆየው ምንድነው" ብሎ መጮህ። እየሳቀ "ይሄኔ ኮ ቱርጌኔቭ ማበደሩንም ረስቶታል። እንጃ። ግን ተንጫንሯ ሰድቦት ሄደ።...

ውይ! በማርያም! ቱርጌኔቭ እኮ 'gentleman' ነው። ምንም አላ ለውም። Crime and Punishment ውስጥ ራስኮልኒኮቭ ዋናው ገፀ ባህሪ ሶንያ ፍቅረኛው ናት። አባቷ ሰካራም ነው። ልክ ሲገባ ሚስቱ በጥፊ ቷ! ስታደርገው ይደርሳሉ። ምን ይላል መሰለህ "ስትመታኝ በጣም ነው የምደሰተው" ይልሃል። እየሳቀ "እና ዶስቶዬቭስኪን ታምነዋለህ። ሌላ ደራሲ ቢጽፈው አይታመንም። አቤት ደግሞ ሲያስቅ!...

ስለ አባቱ እንዲት ነገር ብቻ ነው የማውቀው፣ የሕክምና ዶክተር ናቸው። ከከተማ ወጣ ያለ መንደር አላቸው። የዚያን ጊዜ ከባርነት መለስተኛ ነፃነት ያላቸው ሰዎች አሉ "ሰርፍ" የሚባሉ። ሰርፍ የሆነ ሰው የመሬቱ ጌታ ሳያውቀው ማግባት አይፈቀድለትም። ሌላ ቦታ ሲሄድም ከጌታው ይለፍ ያስፈልገዋል። እያንዳንዱ ጌታ ያሉትን ሰርፍ 'Soul' ነው የሚላቸው። የዶስቶዬቭስኪ አባት ከእጁ አለን? አይለየውም። አንድ ሰው በአጠገቡ ሲያልፍ ስላላየው እጅ ካልነሣ ሾጥ ያደርገዋል። "እንዴት አባቱን እጅ አይነሳም?!" ሌላው በቅሎ እጅ ቢነሣም ሾጥ ይደረጋል። "እንዴት አባቱን ደፍሮ እጅ ይነሣል?!"

ዶስትዬቭስኪ ለኒኮላይ ጎጎል ያለውን ፍቅር ሲገልፅ "ሁላችንም ከጎጎል ካፖርት ውስጥ ነው የተገኘነው" ይላል። ካፖርቱ የሚለውን

አጭር ልቦለድ ማለቱ ነው። ነገር Dead Souls የሚል ልቦለድ አለው። እንዳያመልጥህ ካገኘህ አንብበው።

ቺቺኮቭ ይባላል ባህሪው። ሞላጫ ነው። ባንክ ትሄድና አበድሩኝ ትላለህ። የሆነ ትልቅ ነገር ልትሠራ አስበሃል። በወቅቱ እዚያ "ምን ያህል Soul አለህ?" ይሉሃል። የሕዝብ ቆጠራ በየሰባትና አሥር ዓመቱ ገደማ ነው የሚካሄደው። ቆጠራ ሲያካሂዱ የእያንዳንዱ ባላባት Soul ስንት ናቸው? የሚያስተዳድሩዋቸው ከሃምሳ እስከ ብዙ ሺዎች ሊደርሱ ይችላሉ። ከቆጠራ በኋላ ቢሞቱም እስከሚቀጥለው ቆጠራ ግብር ይከፈልባቸዋል።

የቺቺኮቭ ፕላን በሰረገላ እየዞረ አገሩን ያዳርሳል። አቀራረቡንም ያውቅበታል። ምን ያህል 'ሶልስ' እንደሞቱ ያጣራና፣ የሞቱትን ነብሳት ተደራድሮ ይገዛል። በደስታ ይሸጡለታል። በርካሽ ዋጋ። ከዚያም፣ በሰበሰባቸው ነብሳት መያዣነት ባንክ ሄዶ ይበደራል። በአጠቃላይ የነገል ራሺያ ቁልጭ ብላ ትታያለች። ሽፍጥ፣ ጥርጣሬ፣ ፍርሃት፣ ፍንትው ብሎ ይታይሃል" በረጂሙ ተነፈሰና በሐሳብ እልም አለ።

እንግሊዝ መሬቷ ነው እንጂ ሚጢጢ ቋንቋዋ በጥበብ ዓለምን አጥለቅልቋል።ቀደም ብሎም አጫውቼሃለሁ። ሼክስፒርን፣ ዲክንሰን አንስተናል። አሁን ትዝ ያለኝ ዶክተር ሳሙኤል ጆንሰን ነበር። የመጀመሪያውን የእንግሊዝ መዝገበ ቃላት ያዘጋጀው ይህ ሰው ነው። አንዷን ቃል ላስታውስህ።

Oat በእኛ ቋንቋ አጃ ነው። ይህችን የእህል ዘር ሲተነትናት "በእንግሊዝ ፈረስ የሚበላው፣ በስኮትላንድ ሰው የሚመገበው እህል" ሲል ያሰፍራታል።

የሕይወት ታሪኩን የጻፈለት ጓደኛው ቦዝዌል የሚባል የስኮት ላንድ ተወላጅ ነው። የእንግሊዝ ንጉሥ ስኮትላንድን ወረረ። "ስኮትላንዶች ከመጠን በላይ በዙ!" አለና ቋሚ አዋጅ አስተላለፈ። አንድ ስኮትላንዳዊ ሲያገባ የሙሽራትን ድንግል የማወስደው አንድ እንግሊዛዊ ነው። እንግሊዛዊው የስኮትሽ ልጃገረዲቱን እነሆ በረከት! ካላት በኋላ ነው ሙሽራው የሚቀጥለው። ያዝክ?

ጆንሰን ደግሞ ተናጋሪ ነው። ከቦዝዌል ጋር ሲጨዋወቱ የሚያደንቃቸውንና 'ጂኒየስ' የሚላቸውን ሰዎች ይጠራለታል። ቦዝዌልም ልብ ብሎ አድምጧል። "እስካሁን አድንቀህ የጠራሃቸው ሰዎችህ በሙሉ የስኮትላንድ ተወላጆች ናቸው" ሲለው፣

"የስኮትላንድን ሰው ሩቅ እናደርሰዋለን፣ በልጅነቱ ከያዝነው" አለው።

ራሴላስን የፃፈው ለእናቱ ቀብር ነው እንዴ? 'ጋዲሚት!' እኔ ሊያሳክም ነበር የመሰለኝ። ለካስ መገነዣ ነው። ፅናታቸውን አደንቃለሁ የዶክተር ጆንሰንን..." አለ በተቀመጠበት እጅ እየነሣ።

"እንግሊዝን ሽንቴን ሸንቼ ስመለስ ጨዋታችንን ልቋጭልህ?!" አለና ተነሣ። እዚሁ እንዲጠቀም ፖፖ አቀረብኩለት። መሽቷል። አዳሩ እዚሁ 'ዙሉ ካስል' ውስጥ ከእኔ ጋር ነው።

"እሺ አምጣው! በእውቀት ልሙላው" አለና ሣቀ።

ጀርባውን ለእኔ ሰጥቶኝ ተጠናቅቆ እየተቀመጠ ዓይኑን ቡዝዝ አርጎ አስተዋለኝ። ምንጊዜም መፀዳጃ ቤት ደርሶ ሲመለስ ነብሱ አዲስ ሐሳብ ትፀንሳለች። ሐሳቧ ለእኔ የሚያጫውተኝ አልያም ለራሱ በማስታወሻው ላይ የሚይዛት ትሆናለች። እንዳልኩት ሆነ። "ይኼውልህ። አንዳንድ ሐሳብ አለች፣ አሁን ካልጻፍኳት ብልጭ ብላ ትጠፋለች። ማስታወሻዬን አቀብለኝ" አለ፣ ሰጠሁት። ከፃፈ በኋላ "እ?" አለኝ።

እንግሊዞች ከሁሉ በላይ የምታደንቁት ጣጣ ያችሁ ማነው ቢሏቸው፣ ሚልተን ይላሉ። ሼክስፒርስ? ሲባሉ፣ እሱማ የዓለም ነው ይሉሃል... ሼክስፒር አራተኛ ክፍል ድረስ ነው የተማረው። ቤን ጆንሰን ለሼክስፒር ሲጽፍለት "የእኔ ሼክስፒር፣ ትንሽ ላቲን፣ ከእዚያም ያነሰ ግሪክ የሚችለው" ሲል ያደንቀዋል። ሼክስፒር አረፈ። ከእዚያም በኋላ ሂሰኞች መጡ፣ አያሌ ጥርጣሬያቸውን አስነበቡን። ለምሣሌ የዘመኑ ንግሥት ኤሊዛቤት ጽፋቸው፣ ክብሯ ስላልፈቀደ ስሙን ለሼክስፒር ሰጠችው። ሌሎች ደግሞ ፍራንሲስ ቤከን (Bacon) የሚሉ አሉ። እሱ የመጀመሪያው ታላቅ ሳይንቲስት ስለሆነ፣ ቤከን በዘመኑ የነበረውን የሃይማኖት አስቸጋሪነት አልፈው አንባቢያንን በሳይንስና በሐይማኖት መሀል ያስለየ ምሑር ነው።

በሼክስፒር ሕይወትና ማንነት ላይ ንትርኩ ይሄድ ይሄድና ካይሮ ውስጥ እያዝናና የሚኖር አንድ ይሁዲ 'ኮሜዲያን' ሼክስፒርን ያነሣና "ይህንን ሁሉ የፍቅርና የሙቀት ታሪክ እንዲህ ዓይነት በረዶ ምድር ላይ ተወልዶ መጻፍ አይቻልም። እንዲህ ዓይነት የፍቅር ግለት ሊገለፅ የተቻለው ሼክስፒር ፔርሺያዊ ሆኖ ነው" ይላል። በአጠቃላይ ሰው በስታቲስቲክስ ብታጠናው፣ ፎቶ ብታነሳው፣ ድምፁን ብትቀርፀው ያወከው ይመስልሃል እንጂ አታውቀውም። ሰው ራሱን የቻለ 'ዩኒቨርስ' ነው። ያም ሆነ ይህ፣ ሰውየው ሼክስፒር ተዓምረኛ ነው። ፐ! አድናቆትና ክብር ይገባዋል።

ሼክስፒር ለንደን ከርሞ ወደ ስትራትፎርድ ይሄዳል። እቤቱ ሲገባ ሚስቱ ከአንዱ ጋር መርፌና ክር ሆነው ያገኛታል። ምንም አላላትም። ሼክስፒር ነዋ ሰውዬው። ሼክስፒር ልቡ የተሰበረው በልጁ ሞት ነው። ሐምኔት የሚባል በጣም የሚወደው ልጅ ነበረው። ይህ ልጅ በአምስት ይሁን በሰባት ዓመቱ ሞተበት። ቅስሙ ተሰበረ። ከዚህ በኋላ ነው እነዚያን ታላላቅ ትራጀዲዎች የፃፈው። እውነትም ሼክስፒር የዓለም ደራሲ ነው።...'' አለችና "አምጣ ማስታወሻዬን'' አለች። ቀልጥፌ አቀበልኩት። ጻፈና ቀና ብሎ እያየኝ "ንጉሥ ሰለሞን ሺ 700 ሚስቶችና 300 ቁባቶች ነበሩት አይደለም? ልክ እንደሱ የእኛም ቆንጆ ሐሳቦች መዓት ናቸው። ስለዚህ ጋዜጣ ላይ አሰፍሬ ለአንባቢያን የማጋራው ሐሳብ ከጎበኘኝ እጽፈዋለሁ። ያን ያነበበኝ አንዳንድ ሰው ዕድለኛ ነው። እኔም በዚህ በኩል ዕድለኛ ነኝ... የቻርልስ ዲከንስን ላክልልህ?

ዲከንስ በየሳምንቱ በሚወጣ መጽሔት ላይ ነበር ብዙዎቹን ረጃጅም ልቦለዶቹን የጻፋቸው። በሳምንት፣ በሳምንት አንዳንድ ምዕራፍ ይጽፋል። የመጽሐፉ ርዕስ Little Dorit" ነው! የ'ፀባሕሪዋ ስምም Little Dorit" ነው! የሚባለው። ይሀንን መጽሔት በፍቅር ብዙ ሺ አንባቢያን ተደስተውበታል።

አንድ አየርላንዳዊ አንባቢው ነበር። ሰውዬው በጊዜው የታወቀ ደራሲ ነበር። ጎረቤቱ አንዲት ሴትዮ አለች። ደራሲው ቤት ካሰኛት ትመጣለች። አንድ ቀን መጥታ ስትጎበኘው ያለቅሳል። "ምን ሆንክ?" ስትለው፣

ደራሲው ምን አለ መሰለህ? "ቁጭ በይ አንቺንም ይመለከትሻል። ሊትል ዶሪት ሞተች።'' አላት። ልብ አድርግ፣ እርሱ ራሱ ደራሲ ነው። 'ቴክኒኩን' ምኑን ሁሉ ያውቃል። ያንን ያህል የደራሲን እንኳ መንፈስ ይዞ የማስለቀስ ኃይል ነበረው ቻርልስ ዲከንስ" አለና ረጃም ጠመን ወደታች እያፍተለተለ ፈዞ ያየኛል። ዓይኑን እኔ ላይ ይትከለው እንጂ እይታው ወደ ውስጥ እንደሆነ አኳኋኑ ይገልፃል። ከረጂም ፀጥታ በኋላ "ራዳርህ የት ያመለክትሃል?

አንዳንድ ዓይነት ደራሲ የመለደውን ሁሉ ይወዳል። እንደ እናቱ ልጅ፣ እግዜር እንደሚሉት። ቻርልስ ዲከንስ የተባለው ደራሲ ሁልጊዜ አሁን የሚጽፈው መጽሐፍ ነው አሪፍ። የታተሙት ሁሉ አልፈዋል በእሱ አስተሳሰብ። በጠየቁት ቁጥር "እንደዚህ ጽፌ" አላውቅም ይላል። እሱ ተናገረ እንጂ እሞም እኮ ስንፅፍ የሚሰማን እንደዚያ ነው። ምክንያቱስ በፊት የተጻፈው እኮ ሌላኛው እኛ ነው የጻፈው 'ራይት!' አሁን እኛ ደግሞ እንደዚህ ጽፌን አናውቅም ብለን ብናነጅብ ጤናማ አንጀባ ነው። ይህ

ደራሲ እገሌ ለመብለጥ ሳይሆን ለመፍጠር ስለፈለግኩ ስለሚጥመኝ ደስ እያለኝ እጥፋለሁ።

ሁለት ነን። አንዱ ከጎበረተሰብ፣ ከማጎበረሰብ ጋር የሚፋጠጠው እኔ የእነሱም እዳ አለብኝ፣ እነሱም የእኔ ዕዳ አለባቸው። ሥራ መብቴ ነው፣ የፖሊስ ጥበቃ መብቴ ነው። እንደዚህ እንደዚህ እኔ እና ማጎበረሰብ። ዞር እንልና ደግሞ እኔ ደግሞ ማጎበረሰብን ሳገለግል። መብቴን ስፈልግ አለ። መብቱን ስሰጠው ግለት ነው ደግሞ። እንዲህ ነኝ። ሁለቱም ነኝ። እንግዲህ አየህ ስትፅፍ ሁለቱን ሆነህ ነው። ስትቀሰቅስ ስለ ራስህ ስለሚሰማህ ብቻ የምትፅፈው ለምን መሰለህ? የእውነት ይህንን ጽፈኸው ከሆነ ማጎበረሰቡ መዋቅር ነው እንጂ፣ አባላቱ እንዳንተው ሰው ስለሆኑ እንደሚወዱት የተረጋገጠ ነው። 'ራይት!' ያንተ ተቃራኒ የሆኑ ሰዎች አሉ። እነዚህን እናልፋቸዋለን። ሁሉም ሰው ይውደድ አንልም። እንደ አንተ አይነት ጥቁረት የሚያስጠላት ሴት አለች። አይደል? Excite የሚያደርጋት አለች። አሁን ስም አንጠራም እንጂ።

ፈረንሣይ በካርታ ስፋትዋ መጠነኛ አገር ነች። በታሪክ በሥነ ጽሑፍ፣ በሥዕል፣ በፍልስፍና፣ በአብዮት ስትል ውቅያኖስ የሆነች አገር ነች። እኔና አንተ የምናወራው በሁሉም ዓይነት ርዕስ ስለሆነ እኔም በቋንቋቸው ስላነበብኳቸው የመጣልኝን ልስጥህ?

ይገባውልህ! መጀመሪያ ገዝፎ የታየኝ ጊ ደ ሞፓሳ ነው። ማስተርፒስ የሆኑ አጫጭር ልቦለዶችን አስነብቦናል። በአዘያኖው ዓለም በአጫጭር ልቦለዶች ዘርፍ አራት ቁንጮ ደራሲያን አሉ። ጊ ደ ሞፓሳ፣ አንቶን ቼኮቭ፣ ሶሞርሴት ሞም...'' አለና በፍጥነት ስላልጠራቸው አራተኛው ደራሲ ጠፋው። ቆየና ትዝ አለው። "ኤድጋር አላን ፖ'ና ፍሎቤር የሚባል ሌላ ፈረንሣዊ ደራሲ አለ። አንድ ቀን ከጊ ደ ሞፓሳ ጋር ፓሪስ ውስጥ ከንድ ለከንድ ተያይዘው ይንሸራሸራሉ። በዚህ ጊዜ ጨዋታ አለ። ፍሎቤር "እንዴት ነው ሴትን ልጅ የማቀፍ ጉዳይ?'' ይለዋል።

"እኔ በፈለግኩ ጊዜ ደስ ካለችኝ ሴት ጋር መተቃቀፍ እችላለሁ። ብትፈልግ ላሳይህ'' አለና ጊ ደሞፓሳ ሸሌ ቤት ይዘት ገባ። እና ፍሎቤር ቁጭ ብሎ እየቆጠረ ጊ ደ ሞፓሳ ሰባቱን አከታትሎ ከተደሰተባቸው በኋላ ፍራንካቸውን ከኪሱው መንገዳቸውን ቀጠሉ። በዚያን ዘመን ቁጭኝ ገዳይ በሽታ ነበር። እንደኛ ዘመን ጉንፋን አልተባለም። ቂጠኝ ጊ ደ ሞፓሳን አመመው። በዚህ በሽታ አብዶ ሞተ...'' አለና ድምጹ የጎዘን ፅልት ያዘ።

ምክንያቱም ዕድሜው ገና ነበር። ብዙ መጻፍ ይችል ነበር። ዓይኖቹ ዕንባ አቀረሩ። ቶሎ ለስላሳ ወረቀት ከኪሱ አውጥቶ

እንባውን አበሰ፡፡ ተረጋግቶ "ፍሎቤር የፍሬንች ሰታይል ፋና ወጊ ታላቅ አርአያ ይሉታል፡፡ በአማርኛችን ሀዲስ ዓለማየሁ ቆንጆ ስታይል አይደለም ያላቸው?

ቀደም ብዬ ፈረንሣይኛን ገና ሳላውቅ በእንግሊዘኛ ሳነበው እንኳ እውነታቸውን ነው ብዬ ነበር፡፡ በኋላ በፈረንሣኛ ሳነበው እውነትም ሐያሲያኑ ጥሩ አይተውታል ነው ያሰኘኝ" አለና ቡትሌዋን አንስቶ አያት፡፡ ካቲካላዋ አልቃለች፡፡ "It is enough for you?" አልኩ፣ መጨመር ከፈለገ ሮጬ ሄጀ አንድ ቡትሌ ገዝቼ ላመጣለት በፈለገ ስሜት፡፡

"ሂድ!" አለኝ በቀልድ "ሁለተኛ በዚህ lower class እንግሊዘኛ ስትናገር እንዳልሰማህ፡፡ ለእንደኛ ዓይነቱ is it sufficient for you? ነው ማለት ያለብህ" አለና ሣቀ፣ በዕለቱ ጥርሴን አሞኝ ስለነበር ለሁለታችንም የሚሆን ያህል አረቄ ገዝቼ መጣሁ፡፡

ቁጭ ብሎ ሲያብሰለስል ደረስኩ፡፡ ለሁለታችንም ቀዳሁና ቡትሌዋን መሐላችን ሰያሚያት ተቀመጠኩ፡፡ በእንዲህ ያለ ወቅት ምንም ዓይነት ጥያቄ አላነሳም፡፡ እሱ ደስ ያለውን አንስቶ እንደሚያወጋኝ አውቃለሁ፡፡

"የት ነበርን?" አለኝ፡፡ አስታወስኩት፡፡

ማርሴል ፕሩስት መጣልኝ፡፡ የጠፋውን ጊዜ ፍለጋ የሚል ልቦለድ አለው፡፡ ቤተሰቡ ሀብታም ናቸው፡፡ ይሁዲ ነው፡፡ አንዳንዴ ይሁዲ መሆን ጂንየስ ሳያደርግህ አይቀርም፡፡ ምናልባት ከሰዎች የበለጠ ጠንካራ የሚያደርጋቸው መገፋት መናቅ ስለበዛባቸው ሳይሆን አይቀርም፡፡ የቻሉት መከራ ብዛቱ!

አይሁድን አንዴ ሮማ፣ ሌላ ጊዜ ባቢሎን፣ ወይም ግሪክ ሁሉ ያሳድዳቸዋል፡፡ የሆነ ብረት ነገር አለ ውስጣቸው መንፈሰ ጠንካራ የሚያደርጋቸው፡፡

ፕሩስት ስለራሱ ነው የሚጽፈው፡፡ ሲግሞንድ ፍሮይድን አላነበበም፡፡ የኖሩበትን ዓመተ ምሕረት አስተያይቼዋለሁ፡፡ እሱ በገዛ ራሱ እንደ ፍሮይድ ነው የሚያስበው" አለና ለራሱ እንደሚያወራ ሁሉ አፉን በመዳፉ ከድኖ "አይ! እረሣሁት መሠለኝ፡፡ እንደገና ፕሩስትን የማነብበት ጊዜ ደረሰ ማለት ነው" አለና እኔን ፊት ለፊት እያስተዋለ "ተወው ደራሲውን ላጫውትህ፡፡ ማርሴል ፕሩስት ባሕሪውም እንደ ሥራው ለየት ያለ ነው፡፡ ምግብ ይወዳል፣ ወይን ጠጅ ይወዳል፣ ሴትንም በደንብ ይወዳል፡፡ ሴቶችን ጠንቅቆ ነው የሚያውቃቸው፡፡

በሽተኛ ነው፡፡ ስለዚህ በሕይወቱ ማለቂያ ላይ መኝታ ቤቱን በቡሽ አሸገው፡፡ ጣራውንም ግድግዳውንም ወለሉንም፡፡ አምስት ዓመት ሙሉ ከቤቱ ሳይወጣ! ብርድ እንዳይገባ፡፡

በወጣትነቱ ተደሰተ፡፡ ከፍተኛውን ማኅበረሰብ አየ፡፡ በኤክስረይ ዓይኑ አጠናው፡፡ ሀብቱ አሁን በእኛ ዘመን ሚሊዮኔር እንደምንለው ዓይነት ነው፡፡ እናቱና ሴት አያቱ በጣም ነው የሚወዱት፡፡ ሴት አያቱ ሳይንቲስት ነበረች፡፡ ነፋሻማ አየር ሲኖር ካፖርት ሳትደርብ ዞር ዞር ብላ ነበር የምትመጣው፡፡ ፕሩስትን "ና! እንንሸራሸር" ትለዋለች፡፡

ሰባት መጻሕፍት ጻፈ፡፡ ዋና ገፀ ባሕሪው ፍራንሷዝ ናት፡፡ የርሱ ፈረንሣይኛ ደግሞ ውብ ነው፡፡ እቤት ዓይኑ ሲያይ፣ እያ አጨዋወቱ፣ አያ አገላለጽ፣ አቤት ፈረንሣኛውን ሲያውቅበት፣ እንደ እሱ ነው ቋንቋን ማወቅ፡፡ አንዳንዴ እየጣፋ የፍራንሷዝ አባባል ሲጠፋበት ብቻ ነው በብዙ ልብስ ተጀቡኖ እሷ ወደምትኖርበት ክፍለ ሀገር ሄዶ አጣርቶ ይመለስና እንደገና ታሽጎ ጽሕፈቱን ይቀጥላል፡፡

ታዲያስ?! ሁለት መቶውም ገፀ ባህርያቱ ሁሉ በሕይወት ያሉ ናቸው፡፡ የፓሪስን ሕይወት እንዳለች ነው ቁጭ የሚያደርጋት፡፡

Forget ሐያሲያን! ፒ! እኛ ከማርሴል ፕሩስት ጋር ነን፡፡ ጨዋታውንም ያውቅበታል፡፡ በእኛ አገር ካፉ ማር ጠብ ይላል ብለን እንደምናደንቀው ዓይነት ሰው ነው፡፡ አንድ ቀን ተጋብዘ ወደ ግብዣው ቦታ ይሔዳል፡፡ በመስታወት ውስጥ አንድ ሽማግሌ ያያል፡፡ ቆም ብለህ ማነው ትላለህ አይደል? እሱም ተጠራጠረና ቆም አለ፡፡ ሽማግሌውን አየው፡፡ ያየውም እራሱን ነው፡፡ "ለካ እዚህ ጋ ደርሰናል" አለ፡፡

ስለ ኒቼ በቂ አላውቅም፡፡ ከማስታውሰው ግማሽ ጎኑ የፖላንድ ሰው ነው፡፡ ዕድገቱ ግን ጀርመን ነው፡፡ በጣም Briliant ነው ከታሳላቆቹ ፈላስ፮ች ከሚባሉት አንዱ ነው፡፡ Existentialism የ21ኛው ክፍለ ዘመን ፍልስፍና ነው፡፡ የዚህ ፍልስፍና አያቶች አንዱ ይህ ኒቼ ነው፡፡

ይገውልህ፡፡ እኔና አንተ ከዚህ ወጣን፡፡ አንተ ወደዚህ ስትመለስ አዳልጠህ ፍርጥ ሙትት ልትል ትችላለህ፡፡እኔም እንደ ዕንቁላል ተሰባሪ ነኝ፡፡ የቀድሞ ፍልስፍና፣ ሐቅ ምንድነው? ዘለዓለም ምንድነው? እግዚአብሔርስ? እያለ ነበር የሚመራመረው፡፡ ኤግዚስቴንሻሊስቶች እንዲህ አሉ፡፡ ተፈላሳፊው ማን ነው? ይህን የማወቅ አቅም አለው ወይ? ኗሪ ሰው ነው፡፡ መኖር ምንድነው? ማን እንደሆንን፣ ከየት እንደመጣን፣ ወዴት እየሄድን እንደሆነ ምንም የምናውቀው ነገር የለም፡፡ ፈጹማ ነው፡፡ ይህንን ሁኔታ አብሰርድ

(absurd) ይሉታል፡፡ It is a tale told by an idiot Full of sound and fury. Signifying nothing ሲልህ ሼክስፒር ኤግዚስቴንሺያሊዝም ነው እኮ፡፡ ዛሬ ግን ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት በኋላ አፍ አውጥቶ ተናገረና ኤግዚስቴንሺያሊዝም ፍልስፍና ሆነ፡፡ ሰያሜውን የሰጠው ፈላስፋ ዣን ፖል ሳርት ነው፡፡

Existentialism በአጭሩ ምን መሰለህ? በፊት ፍልስፍና የሚያጠናው 'ኤግዚስት' ነው፡፡ 'ኤግዚስት' ማለት ምንነትህ እግዚአብሔር ምንድነው? ምንድነው ጥሩ፣ መጥፎስ ምንድነው? ምንድነው ሞራሊትስ? ሰው ምንድነው? ምንድነው? ምንድነው? ነው፡፡ ሲሉ Existentialism እሺ ያንን የሚያውቀው አዋቂው ማነው? 'ኤግዚስት' የማደርገው እኔ ነኝ፡፡ አይደለም? መጀመሪያ መሣሪያ እንውሰድ አረንጓዴ መነፅር ብታደርግ አረንጓዴ ይታይሃል ቀይ ብታደርግ ቀይ ይታይሃል? ጭንቅላታችንን ምን እንደሆነ ይመረምራል ዕውቀቱ ልክ ይሁን አይሁን ያኔ ነው የምታውቀው፡፡ ማነው ይሼ All I know is Existentialism ማለት የግለሰቡን ኤግዚስት ማድረግን ነው የምናጠናው፡፡

እሺ ደግሞ እንዲህ እንየው፡፡ የእኔ ኑሮ ምንድነው? አንድ ተሰባሪ ነኝ፡፡ በማንኛውም ጊዜ ይሆናል፡፡ በቃ ኮ ልታገኘኝ ትችላለህ፡፡ ሁለት ቋሚ አይደለንም፣ እርግጠኛም አይደለንም፡፡ ሌላው ሁሌም የምንኖረው ጊዜ ውስጥ ነው፡፡ ትናንትም ነገም የሆነ ነገር አላቸው እኔ ውስጥ ትናንት ውስጥ ነበርኩበት ነገ ውስጥም እኖርበታለሁ፡፡ ማለት አሁን እዚህ እንደምታየው ኩባያ አይደለሁም» አለ፡፡ የሻይ ኩባያውን አንስቶ እያሳየኝ፡፡ « እኔ ግን ብፈልግ ወደ ልጅነቴ እመለሳለሁ፡፡ ከፈለግኩ እዚሁ ያለሁበት የወደፊቱን ለማየት እሞክራለሁ፡፡ አልያም የመጨረሻዋ ልጅ ደርሳ ስድራቴ ይታየኛል፡፡ እዚያ ውስጥ ካለሁ ሁሉም ጊዜ ውስጥ ነኝ፡፡ ሟች ነኝ፡፡ እና ደግሞ መሞት የማልፈልግ ነኝ፡፡ ከሁሉም የባሰ ምን አልባት ለጭንቅሳቴ ማለት ነው፡፡ እኔ እንዲገባኝ እፈልጋለሁ፡፡ የፀሐይ፣ የተፈጥሮ፣ የእግዜሩ ምስጢር እንዲገባኝ እፈልጋለሁ፡፡ ሁሉንም እንዲገባኝ የሚያስችለኝ ኃይል የለኝም፡፡ በዚህ በኩል እኔ ውስጥ ያለው የማወቅ ጉጉት በዚያ በኩል አንድ ማወቅ የለም፡፡ ምንድነው የሚታወቅ? ይህ የእኔን ኑሮ Absurd ያደርገዋል፡፡

Absurd ውስጥ ነው የምንኖረው፡፡ አልቤርት ካሙ ወደ ተባለ ደራሲ ልውሰድህ፡፡ ይህ ፈላስፋ ነው 'የአብሰርድን' ምስጢር የገለጸልን፡፡ The Myth of Sisyphus የምትል ትንሽዬ መጽሐፍ አለችው፡፡ ብዙ ነገር በውስጧ አለ፡፡ ምንድነው በአጭሩ የምትለው፡፡ አሁን ያልኩት ጭብጥ ላይ ታተኩራለች፡፡ እንዲገባኝ እፈልጋለሁ አልችልም፡፡ ከየት መጣሁ? ለምን መጣሁ? ወዴት ነው የምሄደው? የኑሮ ዓላማው ምንም አይታየኝም it doesn't make sense,

ስለዚህ ለምን መኖር እቀጥላለሁ? ለምን ራሴን አልገልም፡፡ ምንድነው ይሼ 'አብሰርድ' ውስጥ ሆኖ መቀጠል፡፡ እ? ስል፡፡ እንዴ ለምን እራሴን እገላለሁ፡፡ እያለ ይቀጥልልናል፡፡

ደራሲው አልቤር ካሙ ስፖርት በጣም ይወዳል፡፡ በወጣትነቱ የትምህርት ቤቱ ግብ ጠባቂ ነበር፡፡ ዋና በጣም በጣም ይወዳል፡፡ ሁሌም እንደዋኝ ነው፡፡ በዚህ ላይ Fighter ነው፡፡ እንዲያውም 'ኤግዚስቴንሻሊዝም' ናት ልትላት ትችላለህ፡፡

ሕይወት አብሰርድ ትሁን እንጂ ደሽው እንደምታየው ነው፣ ደስ ብሎን ነው የምንኖረው፡፡ ቢገባንም መሞታችን ቢያናድደንም ይሽው ባለችው ጊዜ እስካሁን እየኖርን ነው፡፡ በቃ ቆንጆ አድርጌ እኖራታለሁ፡፡ አሪፍ አድርጌ እኖራታለሁ፡፡ የምኖራት ደግሞ እኔ እንደመሰለኝ ነዋ፡፡ ሲመስለኝ እንግዲህ አየህ እኔ አልቤር ካሙን ሆንኩ፡፡

አልቤር ካሙ ትውልዱ አልጄሪያዊ ነው፡፡ ሦስተኛ ትውልድ መሰለኝ፡፡ ግማሽ ጎኑ ስፓኒሽ ነው፣ በእናቱ በኩል፡፡

ጋዜጠኛም ነበር፡፡ ፊረንሣይ በዘመኑ አልጄሪያን የምታያት እንደ አካልዋ ነበር፡፡ ሌሎቹ አገሮች ግን እንደ ቅኝ ግዛትዋ ነበር የምትገዛቸው አልጄሪያ ግን አገራችን ናት ብለው ፊረንሣዮች ያስባሉ፡፡ በጣም ብዙ እንድትለማ አድርገዋታል፡፡ ብዙም ዓመታት አልጄሪያ ውስጥ ኖረዋል፡፡ ይህንን ሁሉ ከግምት ውስጥ ሳያስገቡ ፊረንሣዮች ከአልጄሪያ ይውጡ ሲባል አልቤር ካሙ በዚህ ሐሳብ አልተደሰተም፡፡ ምክንያቱስ ነብሱ ፊረንሣይ ናት፡፡ ግን አለ ሲጽፍ "ምንም አልጄሪያ ውስጥ መኖሩን ብንወደውም ውጡ ካሉን የእነሱ አገር ነውና መውጣት ነው ያለብን" ብሎ ጻፈ፡፡ ያኔ ሳንሱር የለም፣ ከንቲባው ይህንን ሲያነብ ከስሶ ያሳስረዋል፡፡ ስለዚህ ዓደኞቹ ገንዘብ አዋጥተው ወደ ውጪ አገር ሸኙት፡፡ ፖሊሶች ትዕዛዝ ሲደርሳቸው ፈልገው ፈልገው አጡት፡፡ የዓደኞቹ ፍጥነት ቀደማቸው፡፡ አየኸው አልቤር ካሙ ላመነበት ነው የሚቆመው ማለት ነው፡፡

ካሙ ቴአትር፣ ኦፔር ልቦለድ፣ ረጅም ልቦለድም ይጽፋል፡፡ ሲኖር ሲኖር አዶልፍ ሂትለር የጀርመን መሪ ሆኖ መጣ፡፡ ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ተቀሰቀሰ፡፡ ፈረንሣይ በ15 ቀን በጦርነቱ ድል ሆነች፡፡ ሃሜታው ምንድነው መሰለህ "እንደ ለንደን ፓሪስ ከምትወድምብን ይቅርብን ብለው ነው" ይሉናል፡፡ እነ ጄኔራል ደጎል "ፍራንስ አልተሸነፈችም እየተዋጋች ነው" አለች ይላል በቢቢሲ፡፡ እና ካሙ የኮሙኒስት ፓርቲ ትግል የሚል ጋዜጣ በሕቡዕ ጀመረ፡፡ ያኔ ለኮሚኒዝም አይደለም የሚዋጋው፡፡ ለፍራንስ ብሔራዊ ደህንነት ነው፡፡ ቢያዝ ይረሽኑታል፡፡ ከእነ ጄኔራል ደጎል ጋር ነው ሰልፉ፡፡ ለአገሩ ደህንነት ነው፡፡ ጭንም ኤግዚስቴሻሊስት ቢሆንም ሰው ነው፡፡ ሰዓም እንደመጣ እነ ቸርችል፡፡ ሩዝቬልት እና ስታሊን በአንድ ጎን

ሆነው አላይድ ፎርስን አልመሰረቱም? ተቃራኒዎቻቸው ጀርመን፣ ጣሊያን፣ ጃፓኖች ደግሞ አክሲስ ፎርስን መሠረቱ። ቦርነት ገጥመው የነሂትለር ቡድን ተሸነፈ። ከዚያ ሰላም ሲመጣ በጣም የተቀጣለት አሪፍ ደራሲ ሆኖ ቀጠለ። ዘ ሚት አፍ ሲስፈስ ምን ይለናል መሰለህ። እንዳየነው ካሙ ቅን ነው። For the good for the right የቆመው።

"ሲሲፈስ መሠረቱ የግሪክ ሚትዮሎጂ ቃል ነው። አየህ በጣም ይወዳት ነበር አሜልክት። ኑሮ ከባድ ነው አይደለም። እንኖረዋለን። ዋናው ጥያቄ ልኑር ወይስ ልሙት አይደለም። ለመኖር ቆርጠናል አይደል? ስናየው ደግሞ ኧካ ሲሲፈስ እኛ ነን። ለዘለዓለም አይደለም እንጂ እኛም ኑረን እናልፋለን። እኔ አሁን ሲሲፈስ ሲታየኝ እያለቀሰ ለአራሱ እያዘነ አይደለም። እዚያ ላይ እንደርሳለን። እኛም ኑሮአችንን እንደእዚያው ነው የምንገፋው። ማለት አልሞትም እኖራለሁ ነው መልሱ። የፍልስፍና ጥያቄ ነው የኢግዝስቴንሽያሊዝም!

ከአልቤር ካሙ ጋር እንቀጥል። ቀጥሎ ምን ይጽፋል The Rebel የተባለውን መጽሐፍ ጻፈ። ጥራዙ ወፈር ይላል። ይጥግል ሲያነቡት ይጣፍጣል።ብቻ እኔ በዘመኑ በበቂ ሁኔታ የአውሮጳን ታሪክ ስለማላውቅ አንዳንድ ነገሮች ካሙ ምን እንደሚል በቂ አልገባኝም እንጂ ካነበብኩት አሂያ ቆንጆ መጽሐፍ ነው።

እዚያ ላይ ደግሞ ምን መሰለህ? መኖር መረጥን አይደለም? አብረን ነዋ የምንኖረው። ግለሰብ ሆነን ማኅበረሰብ ውስጥ ስንኖር ሲሲፈስ አላልንም? እ ፈላስፋም ሆኖ አርቲስትም ሆኖ ዘመኑን ነው የሚያጠናው የሚሆነውም። አሁን እንዳህ የካሙ ዘመን የሂትለር ዘመን ነው። የእስታሊን ዘመን ነው። የአብዮት ዘመን ነው። The Rebel ሰው እንደ አብዮተኛ። በእንግሊዘኛ in rebel ነው።

ምሰራፍ አንድ፣ ባሪያ መቼ ነው ጌታውን «አይ!» ብሎ የሚቃወመው? አብዮት ማለት ይህቺ እኮ ናት። ይህቺ ምሣሌ በግለሰብ ነች። ያኛው ደግሞ አብዮት በኅብረተሰብ ነው። እንጃ ያመነው በቃን ባርነት በባሪያ ስንደምር ጌታው ሲጭነው ሲገርፈው ምን ሲለው ይችል ይችልና ከዕለታት አንድ ቀን ይነፍላል። የሚገርመው የዚያን ዕለት ጌታው አልገረፈውም እኮ ሌላ ቀን የሚያደርገውን ብታይ መስቱን ነው የሚያወጪድበት። በዕለቱ ግን ምን አልባት «ተነስ ውጣ!» ነው ያለው፣ የዚያን ዕለት። በቃ።

«አልወጣም!» ይላል ድንገት ባሪያው። አለቀ። ያ ሁሉ ተደምሮ ተደምሮ አብዮቱን ደረሰ። ልክ ዕዋ ሲሞላ እንደሚፈስ ነው።

አልቤር ካሙ The Rebel እንዲህ ይልሃል። ሰው ራሱን የሚያጠፋው ትልቅ ነገር ስለደረሰበት አይደለም። ትንሽ ነገር ናት። በአብዛኛው ዛሬ የተንጠለጠለው ሰውዬ ጠዋት ለአደን የምታጋልጠው ትንሽ ነገር ነች። ለምሳሌ «ታዲያስ አዘህ!» ይለው የነበረው ጓደኛው ዝም ብሎት አልፏል። ይህቺ ልትሆን ትችላለች ለሞት የዳረገችው።

«ታዲያስ! አዘህህ! መቼ ነው? አብረን እእእ ...» ብሎ ቢሆን ኖሮ ራሱን አያጠፋም ነበር።

የባሪያው እንደዚያው ናት። ጌትየው ያን ቀን በሰላም አልፎት ቢሆን ኖሮ ይቀጥል ነበር።

ካሙ ምን ሆነ መሰለህ? እኔ ያልኩትን ላክልህ ካሙ በዘመነ ፋሽን ነበር። ፍራንስ ስሄድ አልቤር ካሙ ፈላስፋው ዣን ፖል በዚያን ዘመን እንሱን ያላነበበው ኢንቴሌክችዋል እና ወጣቶች አልነበርንም። መጻሕፍቱቻቸው በደንብ ይሸጡ ነበር። ሥራቸው አሪፍ ብቻም አይደለም ፍልስፍናም ምርምርም ነው።

አልቤር ካሙ ምን ዓይነት ሰው እንደሆነ ደግሞ ላሳይህ ።ይህንን አንተ ነህ የምታስተካክለው እዚህ ውስጥ» አለና በጣቱ ጭንቅላቱን ጠቀሞኝ ትረካውን በተመስጦ ቀጠለ «ካሙ የኖቬል ሽልማት በሥነ ጽሑፍ አግኝቷል። ዣን ፖል ሣርትም እንዲሁ ተሸልሞ ነበር ተቃወመ። እንዲህ አለ «እኔ የካፒታሊዝምና የኢምፔሪያሊዝም ሊሸልመኝ ከብሬ አይፈቅድም» ብሎ እምቢ አለ። እሱ ብቻ ነው የኖቬል ሽልማት አልቀበልም ያለው። ምክንያቱም እሱ ኤግዚስቴንሽያሊስት ብቻ አልነበረም። ኮሚኒስትም ጭምር ነው። ትግላቸው በየአራሳቸው ነው እንጂ ሳርት የፍልልፍና መሪ ናቸው። ካሙ ደግሞ የፍልስፍናና በሞራል ወጣቱ ትውልድ ይቀበለው ይከተለው ነበር።

«ሲሪየስ አርቲስት ነው። ምን? ማነው ይሁዲ? ምነው ባከሀ? » ጮኸብኝ። «አሁን ስነግርህ ግማሽ አልጀሪያ ግማሽ ስፔን እያልኩህ? አምን ዣንፖል ሣርትር ይሁዲ ነው። ሽውራራ ነው፣ አጭር ነው። መፍራም መነፃር ያደርጋል። የሲሞን ደ ቢቪቫር ብይፍሬንድ ነው። እንዳይጋበ፣ ታብቻ የቡርጣዋ ፎርማሊቲ ነው። ስለዚህ መዋደድ ይቢቃናል ብለው በፍቅራቸው ቀጠሉ። አብረው ኖሩ።

ሲሞን ደ ቢቪቫር ደራሲ ናት። ዘ ሰከንድ ሴክስ የሚባል መጽሐፍ ጽፋለች። የሴቶችን ትግል ፍልስፍና ጀምራ ቀመራቻቸው ነች። አሁንም የሴቶች ትግል ሲነሳ ሲሞን ደ ቢቪቫር ትነሳለች። እግዜርየው ታሪክ ሲሠራ ወንጀለኛውን አንድ ላይ ይሰበሰብልሃል። እነ መንጌ እነ ምናምንን እነ ምናምንን አይተሃል። እኒ ሃትለርን አይተሃል። ጀግኖችንም አንድ ላይ

ይሰበስባል። ታሪክን ስታይ አይገርምህም እንደዚህ ሲያደርግ? እነዚህ ሣርትና ቦቪቫር ግን ጀግና ለጀግና ናቸው።

አልቤር ካሙ ደግሞ የኖቤል ሽልማት ሲቀበል እንዲህ አለ። «ክብር ይሰማኛል። አመሰግናለሁ። እንዲያም ሆኖ ይህ ሽልማት በእኔ እምነት የምትገባው ለጓደኛዬ ለአንድሬም ማርሎ ነበር» ብሏል።

አንድሬ ማርሎን ላላይህ። ማርሎ ዲፕሎማት ነው። የደጎል ጓደኛ ነበር። በስፔን የእርስ በእርስ ጦርነት ሕጋዊውን መንግሥት ደግፎ የተዋጋ ፓይለት ነበር። እንዴት ዓይነት ቡድን እንደሆነ ላላይህ እኮ ነው ይህን የማወራህ። ኧርነስት ሄምንግዌም በስፔን ውጊያ ላይ የአንቡላንስ ሾፌር ሆኖ ተዋግቷል። ለአደጋ እኩል ይጋለጣል። እሱ ግን አይተኩሰም። አሉ ሌሎችም ስፔን የዘመቱ ቆንጆ ቆንጆ ሰዎች። 'የጂኒዬሱ' ወገን በመጨረሻ ተሸነፉ።

ካሙ Moral standard አለው። ማለት የቤተ ክርስቲያን ምናምን ምናምን አይደለም። 'ኤቲይስት' መሆኑ እየታወቀ 'ሞራሊቲ' ማለት እንደ እሱ ነው። እሱ እኔ በዚያን ጊዜ ስገልጸው የኢየሱስ ታናሽ ወንድም ይመስለኛል። ለሰው ያላቸው ፍቅር ያላቸው ድፍረት ምንም አይፈሩም። ሰተት ብሎ መሄድ ነው።

ቴአትር በጣም ይወዳል። መጻፍ፣ መጫወት፣ ማዘጋጀትም። የራሱ የቴአትር ክለብ አለው። መጀመሪያ ቴአትሩን ፓሪስ ያሳይና ከዚያ ፈረንሣይን ይዞራሉ። ምን አልባትም ፈረንሣይኛ ተናጋሪ አገሮች ላይ ላይዘዋወሩ አይቀሩም። ፓሪስ አላይተው ሂዱ ማርሴ ይላቸዋል። አንድ ዓይነት ችግር ሲያጋጥማቸው ይነግሩታል። "መጣሁ" ይላቸዋል።

እና ከዕለታት አንድ ቀን የቴአትር ክለቡ ልኳቸው ወደ ደቡብ ፈረንሣይ መሰለኝ። ተዋንያኑ ጓደኞቹም፣ ልጆቹም ናቸው። እዚህ ከተማ እንገናኝ አላቸው። ድንገት እመጣለሁ ባላለበት ከተማ ሄደና ተገኘ። ሲተውኑ አየ። «በሉ ደህና ዙኑ!» ብሎ ወደ ፓሪስ ለመመለስ ወደ ባቡር ጣቢያ ሄደ። ትኬት አስቆረጠ። ባቡሩ እስኪመጣ ይጠብቃል። አንድ ጓደኛው ድንገት መጣ።

«ኤ! አልቤር!»

«ከሞኻ?»

«ምን እያረክ ነው?»

«ወደ ፓሪስ እየሄድኩኝ ነው። የባቡር ትኬትም አስቆርጫለሁ።»

«ምን በባቡር አስኬደህ? እኔም ወደ ፓሪስ እየሄድኩ ነው ና በመኪናዬ ተሳፍረን እንሂድ» አለ።

በመኪና ሲሄዱ ሲሄዱ ወቅቱ ክረምትም አልነበረም። መንገዱም የሚያዳልጥ አልነበረም። መኪናዋ ከመንገድ ወጣችና ከዛፍ ጋር ተጋጨች። ጓደኛው ምንም አልሆነም አልቤር ካሙ ለዘለዓለሙ ተሠናበተ። ካሙ ከሞት ጋር የነበረው ቀጠሮ እንዳያመልጠው የተላከ መልዕክተኛ ይመስላል። ፍልስፍናውም አሚሟቱም Absurd እንደሆነ ተሰናበተን።

ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ጊዜ ከጀርመን ጋር አይደለም የምንዋጋው አይደል የምትለው ፈረንሣይ ሆነህ? ካሙን ስትሆን ግን Letters to German friend ብሎ ጻፈ። እኔ በኋላ መጽሐፍ ሆኖ ነው ያነበብኩት። በምን መጽሔት ውስጥ ይሁን እንጃ ብቻ በግልጽ እንዲደርስ አድርጎ ጻፈ። እኛና እናንተ እኮ ጥል የለንም። ሕዝብ ነን ቀጣይ ነን... ነው ነገሩ። ለእገሩ ልጆችም ለእነዚያም ነው ነገሩ።... እንዴ? ከጀርመን ጋር ምናምን ምናምን አይደለም የምትለው። ... እ ካሙ ነዋ እናትክን ብሎ ይቀጥላል።

አምን እየተዋጋን ነው። የምንዋጋው ከሂትለር ጋር ነው እንጂ ጀርመኖች እኮ እንደኛው ሰዎች ናቸው። ለጀርመን ጓደኛዬ ነው የምጽፈው ይልሃል።... ብቻ ሃሳቡ እንደዚህ ነው። የአገሩ 'የሞራል ስታንዳርድ' ተሸካሚ እንደማለት ነው። ይኸውልህ እንግዲህ ከሂትለር ጋር ስንዋጋ ሌላውን አንረሳም We keep in touch ደግነቱ መልዕክቷ ጀርመን ደርሳለች።

አምን፡፡ አንተ እስካልሰለቸህ መሸከም እስከቻልክ ላቀብልህ ወሰኜ ነው የምሰጥህ፡፡ ጠይቅ የፈለግከውን፡፡

ባልዛክ ችስታ ነው፡፡ እዳ ይበዛበታል፡፡ ይሁን እንጂ ሠራተኛ አለው፡፡ ቁጭ ብሎ ይጽፋል፡፡ ሠራተኛው ዘብ ይቆማል፡፡ አንድ ሰው ሊጎበኘው ሲመጣ ገባ ብሎ ይነግረዋል፡፡ እሱም በጓሮ በር ሹልክ ይላል፡፡ መልክ ጥፉ ነበር? ኡ! እንዴት ዓይነት ስቃይ ውስጥ ነበር ባልዛክ!'' አለ ጋሼ አዝኖለት፡፡

"ወደ ጀርመን እንሻገር? ገተ ነው የጀርመን ሥነ ጥበብና ባሕል አባት፡፡ ቋንቋቸው ለእንግሊዝ ቅርብ ነው፡፡ ትግርኛ ወደ አማርኛ ተተርጉሞ ያህል መቀራረብ አላቸው፡፡ ገተ ብጠቅስልህ፣ አስተዳዳሪ ነበር፣ ደራሲ ነበር፣ የመጀመሪያውን ሮማንቲክ የሚባለውን አብይ ልቦለድ በኤውሮፓ የፃፈ እሱ ነበር፡፡ በጣም የሚታወቀው ፎስት በሚባል ሥራው ነው፡፡ ፎስት ከጥንት ጀምሮ በጀርመን ውስጥ የታወቀ (ሌጀንድ) አፈታሪክ ነው፡፡

ዶክተር ፎስት የታወቁ አልኬሚስት ነበሩ፡፡ የኤልኬሚስት ዋና ፍለጋው እንደገና ወጣት የምታደርግህን ቅመም ማግኘት ነው፡፡ ትጠጣለች፣ ወይም ትጨሳለች ወይም ወዘተ፡፡ እሷን ፍለጋ ነው

የዶክተር ፎስት ምርምር። ቤታቸው መጻሕፍት ብቻ ነው። ሲመራመሩ፣ ሲመራመሩ፣ ለመኖር አንዲት ሰዓት እንኳን ሳይጫወቱ የግል ሕይወታቸውን ሳይኖሩ አረጁ።

ይኼን ጊዜ ሜፊስቶፈሊስ ይመጣል። ሜፊስቶፈሊስ በማእረግ ከሳጥናኤል ቀጥሎ ሦስተኛው ደረጃ ላይ የሚገኝ ሰይጣን ነው። ቀላል ፍጥረት እንዳይመስልህ። አንዴ ምሽት ላይ ዶክተር ፎስት ከሽርሽር ሲመለሱ አንድ ጥቁር ውሻ ከፊታቸው ቀድሞዋቸው ይሄዳል። አልፈውትም ይሄዳሉ። ከኋላ ተከትሏቸው ቤት አብሯቸው ይገባል። መልኩን ይለውጥና ሜፊስቶፈሊስ እኔ ነኝ ይላቸዋል። ጃጅተው ማማረር የሚጀምሩባት ጊዜ ደርሳለች።

"ወጣትነትህን ልመልስልህ እችላለሁ" ይላቸዋል።

"መልስልኛ!" ይላሉ ዶክተር ፎስት።

"ግና ከንትራት ትፈርማለህ።"

"እፈርማለሁ።"

"ሰትሞት ነብስህ የእኔ ናት።"

"እሺ!" አሉ ዶክተር ፎስት። ፈረሙ። በደማቸው ነው አጥቅሰው የፈረሙት። ወጣትነታቸውን ሰጥቶዋቸው ሜፊስቶፈሊስ የውል ሰነዷን ጠቅልሎ ይይዛል። ከእዚያ በኋላማ አብሯቸው ነው። የዓለምን ዝነጣና መደሰት እንደልብ ያመቻችላቸዋል። ዋና ዓላማው ኃጢአት እንዲሠሩለት ነው። እዚያ ደግሞ ከረምት ይበዛል አይደል?

እ! ይጨፈግጋል አይደል? የፀደይ ፌስታ አለ። አዚያ ይወሰዳቸዋል። ግሬቼን የምትባል ቆንጆ ልጅ አለች። ንፅህት ድንግል ናት። በሜፊስቶፈሊስ ተንኮል ቀስ እያለ ወጣቱ ፎስት ፍቅር ያስይዛታል። በልጃገረድነትዋ ታረግዛለች። ወንድሟ የቤተሰቡን ክብር ለመጠበቅ ሲል ይገድላታል።

ሜፊስቶፈሊስ ሁሌም ፎስት ኃጢያት እንዲሠራ መረብ ይዘረጋለታል። ፎስት ግሬቼንን ለመበቀል ሲል ከወንድሟ ጋር በሻምላ ይፋለማሉ። የሜፊስቶፈሊስ እገዛም ተጨምሮበት ወንድምየውን ይገድሉታል። ሁለተኛው ኃጢያት ሆነ።

በመጨረሻም ወጣት ማርጀቱ አይቀርምና ፎስት አረጀ። ሞት መጣ። ይኼኔ ሜፊስቶፈሊስ ከተኛ ይልና "ይኸው ፈርማህ፣ ና እንሂድ!" ይላል። ይኼኔ መላእክትና ሽይጣኖች ተጧድነው የዶክተር ፎስትን ነብስ ለመውሰድ ይታገላሉ። ግሬትቼን በፍልሚያው መሰክ ደረሰች። በእምዬ ማሪያም እርዳታ አሸንፋ የዶክተር ፎስትን ነብስ ይዘዋት ያርጋሉ።

ተገርሞ "እንዴ! ምን ማለትህ ነው? ይህንን ነው ከገተ ፈጠራ የወደድከለት ትለኛለህ? እኔ ስተርክልህ እንደኮዛክ ነው ዝም ብለህ የከመከምከው?!"

በጋራ በኃይል ሣቅንና ትረካውን ቀጠለልኝ።

"አምን። ኢኖዚዮ ሲሎኔ ይባላል። ጥልያን ነው። ኡ! እንዴት ልበልህ? Bread and Wine ይባላል መጽሐፉ። ኢየሱስ ይህ የእኔ ሥጋ ነው ይላል ኅብስቱን፣ ወይኑን ደሜ ነው ይላል። ርዕሱን ደራሲው ከእሱ ነው የወሰዳት። ይህንን ደግሞ የፃፈው ክርስቲያን አይደለም፣ ኮሚኒስት ነው። የፃፈልን የራሱን የሕይወት ልምድ ነው።

አስተማሪ ነበሩን ይላል። የካቶሊክ ቄስ። አንድ የሚወዱት ተማሪ አለ። ኮሚኒስት ነው። ለእሳቸው ደግሞ በጣም አሪፍ ተማሪያቸው ነው። መምህሩ እሱ ከታገለ ምክንያት አለው ብለው አንድ ቀን ይጠይቁታል። ዓላማውን ዘርዝሮ አስረዳቸው። አመኑት። ከእዚያ የሙሶሊኒ ሰዎች ሲመጡ እኝህ ቄስ ይደብቁና ያድኑታል። ይህ ነው የብሬድ ኤንድ ዋይን ጭብጥ።

በነገራችን ላይ፣ ኮሚኒዝምና ክርስትና አንድ ናቸው። ልዩነቱ ትንሽ ነው። ያውም ሰማይና መሬት!! ሃይማኖቱ ጽድቅ በሰማይ ቤት አለ ሲልህ፣ ፖለቲካው የብሰ ላይ እናመጣታለን ይልሃል።

በአንድ ወቅት በዓለም የታወቁ ደራሲያንን ጆዜፍ ስታሊን ጋብዞ ነበር? በአገራቸው የተነበቡ፣ ዝነኛ ደራሲያንን ወደ ሶቪዬት ሕብረት ጋበዘ። የኮሚኒዝምን ዕድገት እንዲያዩ። አንዳንዶቹ አደነቁለት። ብዙዎቹ ተሳስቷል አሉት። The God That Failed በሚል ርዕስ መጽሐፉ ተፃፈ። እስታሊን እግዚአብሔር ነኝ ሲል ቃጥቶታል። ግን የተሳሳተ እግዚአብሔር እንደሆነ ለማሳየት ይህንን ጣፉ። ስንት እንደሆኑ አላሰታውስም። ትዝ እንደሚለኝ ጆርጅ አረዌል፣ አልቤር ካሙ፣ ኢኖዚዮ ሲሎኔ፣ ሌሎችም የየራሳቸውን እይታ ጻፉ። ኮሚኒዝም በሐሳብ ነው። ሶቪዬት ኅብረት ያለው የድሮው ቁሳር ሌላ ልብስ ለብሶ ነው ይሉሃል።

ወደ ላቲን አሜሪካ በደስታ እንሂድ! ሲሞን ቦሊቫር የሚባል ሰው ነበረ። አሁን ቦሊቪያ የሚባለው የደቡብ አሜሪካ አገር ለዚህ ጀግና መታሰቢያ ነው የተሰየመው። በእዚያን ዘመን ደቡብ አሜሪካ በሙሉ የስፓኝ ግዛት ነበር፣ ቋንቋውም ስፓኒሽ ነው። ከብራዚል በስተቀር። እናም ቦሊቫር ያስጣኝ ቋንቋ ተናጋሪዎች ሁሉ ነፃ አውጪ ነው። በጊዜው በፈረስ ነው ሠረኞች የሚጓዙት። እንደ ዛሬው ታንክ፣ ወታደራዊ መኪና የሚባል የለም። ስለዚህ ቦሊቫር

በፈረስ ሳምንት ድረስ ይጓዛል። እንቅልፉንም ከርቻው ላይ እያሸለበ የተጓዘበት ጊዜ ነበር።

የአርጀንቲናው ደራሲ የኖቤል ሽልማት አሸናፊ ጋብሪየል ጋርሲያ ማርኩዌስ ታሪካዊ ልቦለድ አድርጎ ጽፎት ነው ያስነበበን። ቦሊቫር ሁልጊዜም በፈረስ ከመጓዝ ብዛት የተነሣ ቂጡ መጅ አውጥቷል፣ ይልሃል ደራሲያችን በፀንፍ-የለሽ ምናቡ።

ሲሞን ቦሊቫር የማይለየው ጓደኛ አለው። አብሮ አደጉ ነው። አሽከሩም ነው። አንድ ቀን አንድ ጎረምላ መጥቶ ለሲሞን ቦሊቫር "እኔኮ በጦር ሜዳ የዋልኩ ጀግና ነኝ። እየኝ ሰድስት ቦታ ቆስያለሁ አንዱም በጀርባዬ አይደለም" ብሎ ጠባሳውን አሣየው።

"እ! ጥሩ ነው። ግን" ይለዋል፣ ቀኝ እጁ የሆነ ወዳጁን እየጠቆመ "ይኼ ጓደኛዬ ሰላሳ ዘጠኝ ቦታ አካላቱ ቆስሏል። አንድም ቀን ቆሴልኩ ሲል ሰምቼው አላውቅም" አለው።

ቦሊቫር እያረጀ ሲሄድ እያነሰ፣ እያነሰ መሄድ አመጣ። ትልቅ የነበረው አልጋ እየሰፋበት ሲሄድ የሕፃን አልጋ ላይ እንደተኛ ነው የሞተው።

የምትከተለዋ ትንቢት ራሷን የምትፈፅም ናት። በጥንት ዘመን ነጮቹ አሜሪካ ገና ሳይመጡ፣ ኪትዜልኮትል የተባለው የጥበብ አምላክ ሥልጣኔን፣ በሕግ መተዳደርን፣ ሽመናን፣ አንጥረኛነትን፣ እርሻን አስተምሯቸው ሲሰናበታቸው "እመለሳለሁ" ብሏቸው በመርከብ ነበር የሄደው።

ፒዛሮ የተባለው እስፓኒሽ ጃዊላ (የባህር ዘራፊ) ሦስት መርከብ ሙሉ ነጭ ሠራዊት ይዞ ሲመጣ ምን አሉ? "እንዳለው ይኸው፣ በመርከብ ተመለሰ አምላካችን ኪትዜልኮትል።"

ሽብር መመሪያው የሆነው እርጉሙ ፒዛሮ "እንኳን ደህና መጣህ" ብለው ሊቀበሉት የመጡትን ኢንካ ንፁሀን ሰዎች እዚያው ፈጃቸው። "ከአማልክት ጋር ማን ችሎ ይዋጋል?" ብለው ያመለጡት ለተረፉት ለኢንካ ሕዝብ የተሰራውን ጉድ ነገሩት። "አማልክትም ቢሆኑ ከወጉን ምርጫ የለንም እንዋጋቸዋለን" ብለው ተሰለፉ የኢንካ ወታደሮች። ግን አማልክትን ስትዋጋ እንደሚያሸንፉህ እያወቅክ ነውና ያለ ወኔ ነበር የተዋጉት። ድል ካደረጋቸው በኋላም ጨፈጨፉቸው። ያልፈጃቸውን በግድ በሰልፍ ክርስትና አስነሳቸው። በቤተ መቅደሳቸው የተከማቸውን ብዙ ወረቅ ዘርፎ ወደ አገሩ ሲመለስ ደሞ መርከቦቹ ሊያዙለት የቻሉትን ያህል ኢንካ ሰዎች ባሪያዎቹ ይሆኑ ዘንድ ለንጉሱ ገፀ በረከት አቀረበለት።

ፒዛሮ ተመልሶ ወደ ኢንካዎቹ አገር መጣ። ያለ የሌላቸውን በዝብዞ ሄደና በስፓኝ ውስጥ ወደር የሌለው የናጠጠ ሀብታም ሆነ። ዓለምን በመበዝበዝ ሀብታም ለሆኑ የፈረንጅ አገሮች ትክክለኛ ናሙና ነው...

ሌኒን ከሁሉ በላይ የሚወዳት አለች ላጫውትህ። ድርሰቷ የጃክ ለንደን ናት። To build a Fire(?) ታሪኩ የተመሰረተው በኤስኪሞዎች ኑሮ ላይ ነው። ኤኮኖሚያቸው ከእጅ ወደ አፍ ከመሆኑ የተነሳ፣ ራሱን የማይችል አንድ ሰው እንኳ ቢጠጋቸው ሊመግቡ አቅም የላቸውም። ይጓዛሉ። አንዱ ሽመገለና ራሱን መቻል አቃተው። ጎሳው ለሦስት ቀን የሚበቃውን ምግብ፣ ውሃና የሚያነደው እንጨት ትተውለት ጉዟቸውን ይቀጥላሉ። ሦስቷን ቀን ይኖራታል። ከዚያ ተከላዎች መጥተው ሊበሉት ሲመሹ ይሰማል...

ሌኒን ይህችን ታሪክ ከሁሉ በላይ ይወዳታል ስልህ?! ሌኒን ለማነው የቆመው? ጥቂቶቹ ብዙ፣ ብዙዎቹ ጥቂት ማግኘታቸው ልክ አይደለም ብሎ። አይደለም ሊታገል የተነሣው? ሰብዙኃን መብት ቢታገል እውነት አለው። አገራችን ስንመጣ ደግሞ በአሉ ግርማ ሌላ ያጫወተኝ አለ።

ከደቡብ ክፍለ ሀገሮች አንዱ ውስጥ ነው። ጎሳው ለመኖር በቂ የሆነ ፀጋ ከተፈጥሮ አላገኘም። አንዳቸው እንኳን ራሱን ችሎ ሊቀለብ አይችልም። ስለዚህ አባቱ ሲያረጅ ልጅዬው ያውቃል። ከእንግዲህ አቅሙ ከድቶታል። በታ። ባይኖር ይሻለዋል ብሎ ልጅዬው ከጓላ መጥቶ አገጩንና ጭንቅላቱን ይዞ በድንገት ይጠመዝዘዋል። እንቅሽ ይላል አንገቱ። ከእዚያ ይወጣና "ወይኔ አባቴ! አባቴ!" እያለ ይጮሃል። የምሩን ነው የሚያለቅሰው፣ ለመኖር የሚፈለገው ሁሉ በመታጣቱ ነው አንጂ ሊገለው ፈልጎ አይደለም። ደግሞ አባትዬውም አባቱን እንደ እዚያ አድርጎ ነው እዚህ የደረሰው።

የሰው ልጆችን ባሕል በተለያየ አቅጣጫ እያሳየኝ፣ በፀጥታ እያዳመጥኩት የምናብ ጉዞዋችንን ቀጠልን። ጥቂት ቆዝሞ፣ ከካቲካላዋ ላይ ፉት ብሎ ውሃ ተጎንጭቶ፣ ለንፅፅር እንዲበጀን ሌላ ታሪክ ያጫውተኝ ጀመረ።

"በሕንድና በቻይና ሰሜን በኩሉ መሐል ከፍተኛ ቦታ ላይ ነው ቲቤት የምትገኘው። በበጋው ወቅት እንኳን የቲቤት ተራራዎች በበረዶ እንደተሸፈኑ ነው። ቅቤት ይበርዳል መሰለህ?! ሎብሳንግ ራምፓ ነው ያስነበበኝ።

ከፍ እያልን ስንሄድ በኤለቬሽን ውሃ የሚፈላበት የዲግሪ ሴንቲግሬድ ብዛት እየወረደ ይመጣል። እኛ አገር ውሃ ለማፍላት 100 ዲግሪ ቢያስፈልግ፣ እንደ ቲቤት በጣም ከፍ ባለ ቦታ ላይ 90 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ይበቃል እንበል።

ከቲቤት ወርጂ ወርጂ እታች አገር ስደርስ ሻይ ቆት ብል የማቁሰልን ያህል ነው የፈጀኝ። እንግዲህ ቲቤት ከአገሩ ስፋት ማብቀል የሚችለው መሬት አስር ፐርሰንት ብቻ ነው። ሲበቅል ግን አሪፍ ነው። ይሁን እንጂ ድህነት አለች። ድህነት ከመክፋቷ የተነሣ የት ደረስን መሰለህ?

እኔ ቲቤታዊ ነኝ። አንዲት ሚስት አግብቼ እርሻዬን አርሼ መኖር አልችልም። ስለዚህ ከተቻለ አምስት፣ እግዜር ከፈቀደም ስድስት፣ ሰባት ወንድማማች ሆነን አንዲት ሴት እናገባለን። አየህ የእኛ ሁሉ ኮልበት ለአንዲት ጎጆ ብቻ ነው የሚበቃው።

ጥጋብ ባለበት የሚያም ሳይኮሶማቲክ የሚባል በሽታ አለ። ሳይኮ ማለት ነብስ ነው። ሶማቲክ ሥጋ ነው። ከነብሳችን የሚነሣ በሽታ ማለት ነው። ነብስዬዋ ሕመም አለባት፣ ሥጋ ውስጥ በሽታ ታሳድራለች። አሜሪካን ውስጥ ምቾት ስላለ የሆድ ጥያቄ ብዙም ስለማይኖር፣ ብዙው በሽታ ሳይኮሶማቲክ ነው።

ጮርቻ ሲሜናን ድንቅ ደራሲ ነው። ጠዋት ተነስቶ ነው ሁልጊዜ የሚፅፈው። ይፅፍ ይፅፍና ሄዶ አንዷን ተኝቶ ይመጣል። እንደገና ይፅፋል። ሚስቱ ደግሞ በፍቅር ትወደዋለች። ታምነዋለች። እርሱ ግን አትችይኝም ብሏት "በል ደስ ያለችህን እየቀፍክ ፃፍ" አለችው። በቀን ስንት ሴት እንደሚያቅፍ እንኳን እሷ እሱም አያውቅም። አይቆጥርማ! አየህ? እዚህጋ ሰውየውን የምትመራው የተፈጥሮ ሕግ አይደለችም። ሕመሙ ነች። ይህንን ሕመም ሳይኮሶማቲክ እንለዋለን።" አለና ጋሼ ስብሐት የዘረጋቸውን እግሮቹን ሰበሰበ። መደብ ላይ ረግቶ መቀመጥ አይችልም። ቁንጥንጥ ነው።

"ከሌላ ባሕል ጋር ላስተዋውቅህ። በላቲን አሜሪካ በአማዞን ደን ውስጥ የሚኖር አንድ ዘር አለ። እነኚህ ሰዎች ያስገረመኝ ዓይነት ባሕል አላቸው። አንድ ቤተሰብ አምስት ስድስት ወንድ ልጅ ቢወልድ፣ የመጨረሻውን ልጅ ሴት ነሽ እያለ ነው የሚያሳድገው። እንደ ሴት አስፈላጊውን ሙያና ባሕሪ እየተማረ ልጁ ያድጋል። ለአቅመ ሔዋን ሲደርስ የሚድሩት ለሀብታም አባወራ ይሆናል። አየህ፣ ተፈጥሮ የሰጠችህንም ባሕሪ ባህል እንድትለውጥ የማድረግም ኃይል አለው።

"የወሲብ አብዮት መቼ? እንዴት? እንደተነሳ እንመርምር ድንቅ ነው። ከንግሥት ቪክቶሪያ ዘመን እንጀምር። በዚያን ዘመን ወሲብ የሚባል ነገር የለም ሥነ ሥርዓት ከማጥበቃቸው የተነሣ "የፒያኖ እግር እንኳን እንዳይታይህና ወሲብ እንዳይቀሰቅስ ጨርቅ ያለብሱታል። አንድ ቀን ታድያ የንግስቲቱ ድንክ ውሻ ሱክ ሱክ እያለ ይገባና የኋላ እግሩን አንስቶ የፒያኖው እግር ላይ አይሸናም መሰለህ? ታላላቅ እንግዳ ሁሉ ሳቁ መጣ አመለጠው! "እኛን አላሳቀንም" አሉ ንግሥት ቪክቶሪያ።

ወፎችና እኛ ሰዎች በአብዛኛው አንድ ለአንድ ነው እንድንኖር የተፈጠርነው። እንደ ካዛኖቫ ዓይነት ባሕሪያት ደግሞ አሉ። አንዲት ሴት ከአንዴ በላይ ማቀፍ እነሱጋ ነውር ነው። በድጋሚም አይገናኙም። እሱ ሂያጅ ነው።

ይህ የካዛኖቫው ግላዊ የወሲብ አብዮት ወደ አሜሪካ ተሻገረ። ልብ ብለን ስናስተውል ምን ጊዜም አዲስ ነገር በተጀመረ ቁጥር አሮጌው ይከላከላል። ግን ዘግይቶም ቢሆን አዲሱ መርታቱ አይቀርም። ጀምስ ጆይስ የፃፈው ታላቅ ልቦለድ በእንግሊዝ አገር እንዳይታተም ተከለከለ። እኔ ሳነበው ቢያንስ ሩቡ ገብቶኛል። ሶስት አራተኛው ባይገባኝም እንኳን ውብ ሆኖ ነው የታየኝ።

እንዴት ማለት መልካም! በዚህ የተገነዘብኩት የአንዱን ደራሲ ሐሳብ ገብቶህ የራስህ ለማድረግ ብዙ መድከም አለብህ። አንተንም ጥሩ የሆነ የምናብ እድገት ላይ ያደርስሃል። 'የዩሊሲዝ' ገፀ ባህርያት አንዱ ብሉም ናቸው። በጣም አጠር ያሉ ሰውዬ ናቸው። ሚስታቸው በዕድሜ ታንሣቸዋለች። ቆንጆ ነች። የመጽሐፉ የመጨረሻው አርባ ገፅ የዚህችን ሴትዮ የሐሳብ ማንሰላሰል ነው የሚያወጋህ። ነጥብ የለም፣ ዐረፍተ ነገር የለም፣ አንቀፅ የለም። እንዳለ አንዱ አረፍተነገር አርባ ገፅ ሙሉ የሴትዮዋ ሐሳብ ነው። እንደ እዚያም ሆኖ እንባቢን የመያዝ ኃይል አለው። ኢንግላንድም አሜሪካም ውስጥ ብዙ ሀቡእ አሳታሚዎች ከብረውበታል በስውር እየተሸጠ። ጆይስ ሳንቲም አይደርሰውም።

አሁን ደግሞ ጀስቲስ አ ዳግላስ መጣልህ። በእዚያን ወቅት የአሜሪካ ባሕል እንዲህ ዓይነት መጽሐፍ እንዲታተም አይፈቅድም። በጉዳዩ የሚቆጭ አንድ አሣታሚ አለ። ሳንሱር የለምና በይፋ አሣተመው። ተከሰሰ። ዳኛው ጀስቲስ አ ዳግላስ ጋ ቀረበ። አነበቡት ዳኛው። የብያኔውን አባባል በእኔ ቃል ልግለፅልህ።

"ፖርኖግራፊ ማለት ሆን ተብሎ በምርጥ ባለጌ ቃላት የሚፃፍ አንባቢው የሚያቅፈው ሲያጣ ለብቻው የሚደሰትበት ነው። 'ዩሊሲዝ' ግን የሕይወትን ሥዕል የሚያሳይ የሥነ ጥበብ ሥራ ስለሆነ

ፓርኖግራፊ አይደለም። በሕግ ተፈቅዶለት ታተመ። በዩኒቨርሲቲዎች የጀምስ ጆይስን ሥራዎች ማስተማር ተጀመረ።

ይህ ምን ያስተምረናል ብትል? እያንዳንዳችን በሥራ ክፍፍል ድርሻ ይነሳል። በየቦታው ጀግና አለ። ተመልከት፣ ጀምስ ጆይስ ፃፈ። አሣታሚው ደፍሮ ለንባብ አበቃው። ዳኛው ደግሞ በየኑ። ሥነ ጽሑፍም ነጻነቷን ተቀዳጀች።

የድሮዎቹን ደራሲያን የአሁኖቹ በፍፁም አይደርሱባቸውም። የአሁኑ ዘመን ደራሲዎች ሳያቸው በአጠቃላይ ዩኒፎርም እየሆኑ ነው። የፋብሪካ እቃ ሊሆኑ ጥቂት ነው የሚቀራቸው። ይሁን እንጂ የትም ቢኬድ 'ጂኒየስ' ይወለዳል። ምክንያቱም ዓይን እንደሚኖርህ፣ የጎብረተሰቡን ሕይወት ፅፎ የሚያስቀር ዓይን የሆነ ደራሲ ይወለዳል። ሙዚቀኛ አለው፣ ዘፋኝ አለው፣ ደላላና አቃጣሪ እንዳለው ሁሉ፣ ሕዝቡ ሁሉም ነገር ይኖረዋል።

ኤውሮፓ ውስጥ የግሪክ ሥልጣኔ ነበር። በኋላ ሮማ ጠቀለለችው። ይህ ሲቀጥል፣ ሲቀጥል ክርስትና መጣ። የሮማ ኤምፓዬር ክርስቲያን ሆነ። ከዚያ ሁሉም የውበት ነገር ተከለከለ። መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ሆነ የሚነበበው። እሱም የተጻፈው በላቲን ነው። ይህ ዘመን /ነው 'The Dark Ages' ወይም 'ጨለማው ዘመን' የተባለው። ምክንያቱም ምንም ነገር ማሰብ ክልክል ሆነ።

በላቲን እያልኩህ። እኛ አገር መጀመሪያ መጽሐፍ ቅዱስ በግዕዝ አይደል የተጻፈው? የምንሰማውም በግዕዝ ነበር። እንደሱ ሕዝቡ በላቲን ይሰማዋል። በኋላ ማርቲን ሉተር መጣና ወደ ጀርመንኛ ተረጎመው። ተወገዘበት። የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ዓይንህን ላፈር አለችው። ሐዲቱ ግን ቀጥሎ ሌሎቹም እንደርሱ ዓይነት ሰዎች ወደየአገራቸው ቋንቋ ተረጎሙት።

አይዶለም! ይህ የጨለማው ዘመን እንደመጣ አረቦች በዚህ ጊዜ ታላቅ ተግባር አከናወኑ። የግሪክና የሮማ ሥልጣኔ ያፈራቸውን የጥበብና የሳይንስ መጻሕፍት ሁሉ ወደ ቋንቋቸው መለሱት። እነሆመር አዝማሪውን፣ እነ አርሲጣጣሊስ የሚባሉትን ፈላስፋ ሁሉ በቋንቋቸው የራሳቸው አደረጉ። በአረብኛ ተፅፎ ለዘመናት ቆየ። ከዚያ አውሮፓ ውስጥ ነጋ እንበል። የጨለማው ዘመን እያለፈ ሄደ። ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ መጻሕፍት ማንበብ ተጀመረ። በእዚያን ጊዜ ከአረብኛ ወደ ላቲን እየተተረጎመ መነበብ ጀመረ። በዚያን ጊዜ ምሁሩ አውሮፓ በሙሉ ላቲን ይናገራል። ያነባል፣ ይፅፋል።

በኋላ ሌላ ትውልድ መጥቶ ይህንን ከአረብኛ ወደ ላቲን የተተረጎመውን ሲያነቡት፣ ለምን የትርጉም ትርጉም እናነባለን?

ቀጥታ ከግሪክ መተርጎም አለበት አሉ። ስለዚህ ግሪክና ላቲን ተምረው በቀጥታ ወደየቋንቋቸው አመጡት።

አዎን። አርቲስቶች የአውሮፓ ሀብት ሆኑ። እነ ሚኬላንጀሎ፣ ዳንቴ፣ ሊዮናርዶ ዳቪንቺ 'የሬነሰንስ' ዘመን ሰዎች ናቸው። አንድ ጨዋታ እዚህ ላይ ያስፈልገናል።

በተሃድሶ ዘመን ላይ የሆነ ነው። ጊርላንዳዮ የታወቀ የሥዕል መምህር ነው። ሚኬላንጀሎ ሥዕል መማር ይፈልጋል። አባቱ ግን ቆንቋና ስለሆነ ከፍሎ እንደማያስተምረው ያውቃል። ስለዚህ ወደ መምህሩ ሄደና "እኔ ያንተ ተማሪ መሆን እፈልጋለሁ። አባቴ ደግሞ ስስታም ስለሆነ እየከፈለልኝ መማር አልችልም። ስለዚህ አንተ እየከፈልክልኝ አስተምረኝ" አለው። ጊርላንዳዮ በጣም ስቆ "እሺ!" አለውና ሚኬላንጀሎ ትምህርቱን ጀመረ።

ጎበዝ ተማሪ ሆነ። ከእዚያም 'ዩስኮ' ላይ የተቀመጡትን የመምህሩን አርጂናል drawing ሥዕሎች አንድ በአንድ እየሰረቀ ወሰዶ በመሳል፣ ኮፒዎቹን አስቀርቶ የመምህሩን ሥዕሎች ካነሣበት መለሰ። መምህሩም ይህንን አይቶ አንድ ቀን "ጥሩ ትሰላለህ። ግን ኮፒዎችህን ውሰድና አርጅናሎቼን መልስልኝ" አለው።

ነቄ ተማሪ ተንቅቶባት ኖሯል! በዘመኑ የነበሩት ጳጳስ ሚኬላ ንጀሎን አስጠሩትና ሲስቲን ቻፕል (Sistine chapel) የሚባል ትልቅ ቤተመቅደስ ውስጥ ለሁለት ዓመት ያህል አዘጉበት።

ሚኬላንጀሎ በግድግዳውና በሲሚንቶ በተነባው ኮርኒስ ላይ መሣል ጀመረ። የሚፈልገው ሁሉ ነገር ይቀርብለታል። ከእዘያ አካባቢ ብቻ መውጣት አይችልም። በተጨማሪም ዘበኛው ክፉ ነው። ያበሳጨዋል። በመጨረሻ ሥራውን አጠናቀቀ። ሊሳበኝ የመጣው ከሱ አኩል ታላቅ ሠአሊ ነው የሚባለው ቲሽያን (Titian) ተደንቆ ራሱን ስቶ ወደቀ። ተራው ሰው ቢሆን አድንቆ ነው ዝም የሚለው። እሱ ግን የጥበቡ ማስተር ስለሆነ ሕሊናው በተራ አድናቆት ብቻ መገታት ስላልቻለ ነው የወደቀው። ያ ሥራ ዛሬ፣ ቅርስ ሆኖ የዓለም ሕዝብ ወደ ሮማ ብቅ ያለ ሁሉ ይደሰትበታል።

ሥዕሎቹ የቅዱሳን ምስሎች ናቸው። ነብያትም መላእክትም ሽይጣንም በግድግዳም በጣሪያም ላይ ተሥለዋል። ቀንዳሙ ሽይጣን ግን ዘበኛው ነበር።

ሮማንቲሲዝም ሲመጣ የጨረቃ ብርሃን፣ የወፎች የማለዳ ዝማሬ ከሁሉም ነገር ይበልጣል ብለህ እንድታምን የሚያነሣሣ ስልት ነው። በሙዚቃም፣ በሥነ ጽሑፍም፣ በሥዕልም ሮማንቲሲዝም አለ።

ተገድበው ደግሞ ሰሻሊስት ሪያሊዝም ሲሉ ታስታውሳለህ። ሪያሊዝምን ስታይ በፈረንሳይ ስቴንድሃል "ቀይና ጥቁር" ብሎ ለስልጣን የተጠማ ጎረምሳ፣ ወይም ወታደር (ቀይ ዩኒፎርም) ወይም ቀሲስ (ጥቁር መለዮ ልብሱ) ሆኖ ዕድሉን መሞከር እንዳለበት ያሳያል። ከሁሉ ታላቅ 'ሪያሊስት' ደሞ ቶልስቶይ አለልህ።

እሞን። በ'ሪያሊዝም' ያየኸውን ነው የምትገልፀው። በጨዋ ቋንቋ፣ በ'ናቹራሊዝም' ግለሰቦቹ በሕይወት እንደሚናገሩትና እንደ ሚገናኙት ትፅፋቸዋለህ ጨዋውን በጨዋ ቋንቋ፣ ባለጌውን ደግሞ በባለጌ ቋንቋ ሲናገር ትፅፈዋለህ። የዚህ መሥራች ኤሚል ዞላ ነው።

ይህ ዘመን? እስካሁን ስናይ በቆየነው ዓይን ከሄድክ ምንም ላይ ያልረገጠ ጊዜ ነው። 'የኮምፒዩተርና ኢንተርኔት' ይሉታል። እዚህ ውስጥ እኔ አላዋቂ ነኝ። በሰው ልጅ ሕይወት አዲስ ዓለም ነው።

ፓብሎ ፒካሶ ምን አለ መሰለህ? ሁላችንም ራምብራንት ነው መሆን የምንፈልገው። ሙሉ ስሙ Rembrandt Harmaens- Zoon Ven Rijn ነው። ራምብራንት የሳለው በአብዛኛው የገዛ ራሱን መልክ በመስተዋት እያየ ነው። ከወጣቱ ጀማሪ እስከ ሽማግሌው የሠዓሊያን ቁንጮ ድረስ፣ ጊዜ ያንን ፊት ሲለዋውጠው ያሳየናል። ልብ በል ስንጠበብ ብዛት አይደለም የሚያስፈልገው። ጥቂት ከጥሩ ጥራት ጋር። ለምሳሌ ዛሬ 'ክልጅነት' ድርሰትህ አንዷን ምዕራፍ አነበብክልኝ። የኖርከውን ነው የፃፍከው። 'ሪያሊስት' ሥራ ነው። ጥሩ እየሄድክ ነው።

የሰው ልጅ ቋንቋን በመፍጠሩ ከእንስሳት በላይ ነው። ከመላዕክት በታች። አሁን የለበስካትን ልብስ ሌሎች ናቸው የሠሯት። ቋንቋንም ሌሎች ናቸው የፈጠሩት። ቋንቋን ከእናታችን ጡት ጋር አደግንበት እንጂ አንዷንም ቃል አልፈጠርናትም። የሰው ልጅ ጉልበቱ እዚህ ላይ ነው። እንደ ጉንዳን ቁጠረው። ሁሉም ጉልበትህ ናቸው። ጉልበታቸውም ነህ። እዚያው ውስጥ ነው የምንኖረው። ብቻዬን አይደለሁም።

የማንም ሐሳብ የሰው ልጆች ሁሉ ንብረት ነው። ልዩነቱ እዚያ ውስጥ ያለው እኔ ውስጥ ላይኖር ይችላል። ነገሩ እንዲት አድርገህ አስተላለፍከው ነው። ልብስ ከየትም ቢመጣልን እንለብሳለን። ሐሳብም ድምበር አይከልለውም። ስለዚህ ሐሳብን እንዴት ተጠቀምክበት ነው እንጂ ሃሳብን ለምን ወሰድክ አይደለም።

አዎን! ደራሲ ነብይ ነው። እንደ ደራሲው ይሊያይል። አንዱ ታሪክ መልሶ ያስነብብሃል። ያለፈውን፣ አበው የኖሩትን። ሌላው የአሁን ጊዜ የምትለውን፣ የምታየው ግን የማታስተውለውን ያጫውትሃል። እያስገረመህ። ነብይ ደራሲ ደግሞ የወደፊቱን ይተነብያል። በምሳሌነት የምንጠቅሳቸው ሥራዎች አሉ። የሚያንስ ልቦለዶችን እንውሰድ። ይህ ድርሰት በደራሲው ምናብ ተፈጥሮ፣ ተጽፎ ከመታተሙ በፊት በምርምር ዓለም አይታወቅም። በፈጠራ ደራሲያኑ ይተነብዩና፣ ተመራማሪዎች በቁስ አካል ሥጋ አልብሰው እሱት ያደርጉታል። ሳያንቲስቱ ቶማስ አልፋ ኤዲሰንን እንውሰድ። አንባቢ ነበር። በአንድ ወቅት ሲናገር "እያንዳንዱ አሜሪካዊ ቤተሰቡንና አገሩን ይወዳል። የተረፈውን ፍቅር ለማርክ ትወይን ይሰጠዋል" ሲል ለደራሲ ያለውን ፍቅር ይገልፃል።

ለዛሬ እንደማሳረጊያ የምለው አለኝ፣ ኢየሱስ ያለው ነው። "ሁለት ሦስት ሆናችሁ በተሰበሰባችሁበት በመካከላችሁ እገኛለሁ።" ይህ ምን ማለት መሰለህ? የሰው ልጅ ቋንቋ፣ ባሕል፣ ገንዘብ፣ ምርምር... ይህ ሁሉ ተሰጥቶታል። ይህም ሰው ሁሉ አብሮን እንዲኖርና ምንጊዜም በመካከላችን እንዲገኝ ያደርገዋል።

ሁለት ሆነን ነው የምንነጋገረው። አንዱ አካላችን ከጎብረተሰቡ ጋር የሚነጋገረውና የእራሱ ዕዳ ያለበት ነው። እነርሱም የእኔ ዕዳ ያለባቸው። የእዚያ ማኅበረሰብ አባል ነኝ። ሥራ መሥራት መብቱ ነው። ጥበቃ መብቱ ነው። እያልክ ልትተነትነው ትችላለህ። አሁን እኔና ማኅበረሰብ ሆነን ዞር እንልና ደግሞ እኔ ማኅበረሰብን ማገለግል፣ መብቱን ሳከብርለት ታስተውላለህ። እኔ ሁለቱም ነኝ። ነብስህ ስትቀሰቀስ፣ ራስህ ስለሚሰማህ ብቻ የምትፅፈው ለምን መሰለህ? እውነትህን ፅፈኸው ከሆነ የማኅበረሰብ አባላት እንዳንተ ሰዎች ስለሆኑ ይወዱታል። አሁን የት ደረስን መሰለህ? ኪነጥበብ፣ ፍልስፍና ምናምን የሚለው የዲክሽነሪ ቃላት ነው እንጂ፣ እኛ ስንፅፍ ዝም ብለን የመጣልንን ነው የምንፅፈው። ምክንያቱን አናውቅም። በማናውቀው ምክንያት ሟች አምላክ እንድንሆን ተፈቅዶልናል። ሰው ሆኖ ቦታ የሌለው የለም። ሁሉም አለው። መወለዳችን ብቻ ምስክር ነው ቦታ እንዳለን። አሁን እኔ የትውልድ ምስክር ወረቀት አያስፈልገኝም። አሁን ደግሞ ልዝለልልህ...

ሐሲድ የሚባሉ አይሁድ አሉ። በጣም ነው የምወዳቸው። እነርሱ ደግሞ የእኛ ዘር ናቸው አያደል? ወደነቡድሀ ስንሄድ ጎረቤት አገር ሄደን ተጋብዘን እንደመመለስ ነው። ሁልጊዜ እኛ የምንወስደው ከእስራኤል ነበር። ሐሲድ የሚሏቸው ከበቅሉ ቅርብ ጊዜ ነው። በአስራ ሰባተኛው ክፍለ ዘመን። በአውሮፓ የሚኖሩ ሰደተኛ እስራኤላውያን ናቸው ሐሲድነትን የፈጠሩት። ይህች የዛሬዋ

እስራኤል በእዚያን ጊዜ የለችም። አይሁድ እንደተበታተኑ ነው። 'Approximately' እግዚአብሔር ደግ ነው።

የሙሴ እግዚአብሔር አለንጋ የሚያዝ ነበር አይደል? እነርሱ ግን ደጉን እግዚአብሔር ፈጠሩ። አሁን የዝብርቅርቅ ሰዓት ነው የማቀብልህ። At your service! With pleasure ...'' አለና የፈለኩትን እንድጠይቀው ዕድሉን ሰጠኝ። ሞቅ ብሎታል። በዚህ ጊዜ አንደበቱ ተፍታቶ ያወጋል። የፈለገውን ያህል ቢጠጣ ሕሊናው ግን ሚዛኑን አይስትም። ይህንን ለበርካታ ጊዜያት ያስተዋልኩት ነው።

ይኸውልህ እስራኤላውያን እንደ ክርስቲያን አይበተኑም። ምክንያቱም ዓለም ሁሉ ስለሚያጠቃቸው ሁልጊዜም አብረው ናቸው። ሲለያዩ ነው እንግዲህ እነዚህ ሐሰድ የሙሴ ተቃራኒ ሆነው የመጡት። እግዚአብሔር ደግ ነው። ቆይ እስኪ ላስታውስ'' ረጂም ፀጥታ።

እ!... ዝም ብዬ ልንገርህ አንዱን ጨዋታቸውን። አንድ በጣም ደደብ ሰውዬ ነበር። ከድድብናው የተነሣ ልብሱን ማውለቅ ይጨንቀዋል። አንድ ቀን ማታ ቁጭ አለ'' የጨዋታችን ውል ጠፋበት። አተኩሮ እያየኝ ''ምን እያልን ነው?

እ! ይሁዲ ደደብ ቢሆንም መጻፍና ማንበብ ይችላል። ልብሱን ሲያወልቅ ጨርቆቹን አንድ በአንድ መፃፍ ጀመረ። ጨረሰ። ተኛ። ጠዋት ተነሣ። የልብሱን ቅደም ተከተል ተዕፎ አገኘው። እርሱን ራሱን ግን ቢፈልግ ቢፈልግ አጣው ስላልተፃፈ....

''እዚህ'ጋ ነው መርፊስ ሎን ላጫውትህ የሚገባኝ:: መርፊ (Murphy) የአይሪሽ ስም ነው። ትውልዱ አሜሪካዊ ነው። የመርፊ ሕግ አንደኛው 'Whatever the situation you see might be, you do not understand it' ይልሀል። ብታይ የገባህ የመሰለህ አልገባህም። ሁለተኛው ሕግ If any thing can go wrong, it will ሊበላሽ የሚችል ነገር ካለ መበላሸቱ አይቀርም ይልሃል። ሦስተኛው የመርፊ ሕግ እንዲህ ይላል ''የመርፊ ሕግ የሚሉት ነገር የለም::

ይኼውልህ፣ የአሁንዋ እስራኤል ከመፈጠሯ በፊት አይሁድ ማለት በጣም የተናቀና ዝቅ ተደርጎ የሚታይ ዘር ነበር። በጣም ተገፍተዋል። እሩቅ ሳንሄድ እነ ሒትለር ከመምጣታቸው በፊት ማንኛውም የምሥራቅ አውሮፓ መንግሥት በአገሩ ችግር ሲፈጠር አመፅ ሲቀሰቀስበት ወደ አይሁዶች ጌቶ ሰፈር ወታደሮች ልከ አንድ ሰላሳ አርባውን አይሁድ ይፈጃል። የሕዝቡ ትኩረት ካለመው ወደ አይሁዶቹ እንዲዞር'' አለ በእጁ በሐሳብ የፈጠረውን የአይሁድ ሰፈር ወደ ጎን እያሣየኝ።

"በሲግሞንድ ፍሮይድ ላይ ስናወራ ስቃያቸው ምን ይመስል እንደነበር በቀልድ እያዋዛሁ አጫውቼሃለሁ። አሁንም ልጨምር ልህ። አገር አልባ ሰው ስታስብ፣ ስቃያቸው በደንብ የሚገባው ዘር ቢኖር አይሁድ ነው። አገር ከሌለህ ደግሞ ገንዘብንና ዕውቀትን አጣምረህ መያዝ አለብህ። ቢቻል ሁለቱን ካልቻልክ አንዱን። የትም ብትሄድ ወይ ለገንዘብህ አለበለዛም ለዕውቀትህ ሲሉ ያስጠጉሃል። በዚህ እንጂ ዓለምን የሙጥኝ ብለው አገር የመሰረቱት ሌላ ዘር ቢሆን እርግጠኛ ባልሆንም ይጠፉ ነበር። የሚያልቀው አልቆ የተረፉት የአሁንዋን እስራኤል የመሰረቱት በገንዘብና በዕውቀት ሀያል ነው። እና ድባቅ በሚመታ የጦር ድል! ዕውቀቱም ገንዘቡም የሌላቸው መአት የጠፉ ዘሮች በዓለማችን ላይ አሉ። ውሰድ ሬድ ኢንዲያንን፣ ሂድ አውሮፓ ጂፕሲ የሚባሉ ዘላን ዘር ነበሩ አገር የሌላቸው። አውስትራሊያ ብትሄድ የጠፉ አቦሪጅንስ የሚባሉ ዘሮች አሉ። በምን ተበልጠው ጠፉ ስትል ሁለቱ ቀደም ብለን የጠቀስናቸው ምትሀቶች ስለሌላቸው ይሆናል መልሳችን። ገንዘብና ዕውቀት ለማንኛውም የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽ አገር ነው'' ጋሼ ስብሐት ሲያወራ በእጁም፣ በዓይኑም፣ በትከሻውም፣ በሰራ አካላቱም ነው። "ቆንጆ እየመጣልኝ ነው። ልጨምርልህ!" አለኝ ተነስቶ ቆሞ እግሩን እያፍታታ።

"በዚህ ረጂም ዓመታት በፈጀ የንባብ ጉዞዋችን አያሌ ፈላስፋዎች የሰሩትን ሥራ የማንበብ ዕድል ደርሶናል። ያንን ሩቅ ዘመን በፊደል አስማት አቅርበውልን ተደስተንበታል። ለእኔ ማንበብ ደስታን፣ መረጃን፣ ዕውቀትን ማግኛ ብቻ ሳይሆን በአንድ ነብስ ሁለቴ መኖር ነው። ስለዚህ የሩቆቹን ስትፈልግ ጠይቀኝ የማውቀውን አካፍልሃለሁ። አሁን ግን ኪርከጋር (Kierkegaard) ትዝ አለኝ።

ከኤግዚስቴንሺያሊዝም አያቶች አንዱ ተደርጎ የሚታይ ፈላስፋ ነው። እነ ዶስቶዬቭስኪ፣ ፍሬድሪክ ኒቼ፣ ብሌዝ ፓስካል ሌሎቹ አያቶች ናቸው። ኪርከጋር በቀጥታ በስሙ አይፅፍም። በተለያዩ የብዕር ስሞች ነው የፃፈው። ይህ ሰው አንዲ ፍቅረኛውን እንዲህ አላት፣ በእኔ አባባል ልንገርህ። "እኔ ዘሬ በዚህ ምድር ላይ እንዲቀጥል አልፈልግም" ኪርከጋር በስሙም፣ በዘሩም በዚህች ምድር ላይ መኖር አይፈልግም። እንዲህ ዓይነትም ሰው አለ። የነብስ ስቃይ ሲበዛበህ ዓለም ይህን ያህል ይዘገንንሃል። እንደ ይሁዲዎች ከሆንክ የመኖር መብትህን ታስከብራለህ። እያት የአሁንዋ እስራኤል የደረሰችበትን።

በደንብ! ሎርድ በርትራንድ ራስልን አስታወስክኝ" አለና እየተቀመጠ "እንግሊዛዊ ነው። ፈላስፋም የሒሳብ የመጨረሻ አዋቂም ነበር። አንደኛው የዓለም ጦርነት ሲጀመር በዚህ ጦርነት ውስጥ መግባት የለብንም አለ። የሰማው የለም። ብቻውን ሰላማዊ ሰልፍ ወጣ። መንግሥትም ሆነ ሕዝቡ የሚያከብረውና የሚያደን ቀው ቢሆንም ወንጀለኛ ተብሎ ለአንድ ቀን ታሰረ። የእንግሊዞች እምነት 'ብዙኃን ይመውሉ!' ነው።

በርትራንድ ራስል አሜሪካን እየተዟዟረ ንግግር እንዲያደርግ ተጋበዘ። አሜሪካ አንዱ ባቡር ጣቢያ እንደደረሰ ሦስት ብዙ ገጽ ያላቸው ልቦለዶች ገዛና ባቡር ውስጥ ገባ። በጥቂት ሰዓት ጉዞ ሦስቱንም አንብቦ ጨረሳቸው። እዚህ ድረስ ፈጣን አንባቢ ነበር።

ዓለም በቀዝቃዛው ጦርነት ተወጥራለች። በዚህ ላይ አሜሪካ ቬትናምን ወረረች። በርትራንድ ራስል ተነሣበት። አንድ ብቻውንም አይደለም። የኤግዚስቴንሽያሊዝም ፈላስፋ የሆነው ዣን ፖል ሳርትር አብሮት ተነሳ። ሁለቱ ስቶክሆልም ውስጥ በኖቤል ሽልማት አዳራሽ ወንጀል ችሎት ተቀመጡና አሜሪካን በሌለችበት ከሰሰው ፈረዱባት። የአንድን አገር ሉዓላዊነት ደፍራ ወረራ ማካሄዷ አለማቀፍ ሕግ አጥብቆ የሚያወግዘው ኢ ሰብአዊ ማናለብኝ ባይነት ነው። ያለአንዳች ድርድር በቀጥታ ጠሯን ከሰው አገር እንድታስወጣ በይነናል። ብዙዎቹ አሜሪካውያን ወጣቶች የሚሰጣቸውን መጠሪያ መቅደዳቸውን ቀጠሉ እስራት ቢሆንም ቅጣቱ። የአሜሪካ ወራሪ ሠራዊት የነሆቺሚንን የጫካ አርበኞች በናፓልም ቦምብ እንኳ ሊደቁስ ቢሞክርም ተሸንፎ አገሩ ገባ።

እየተሰባጠረ ሲመጣ፣ ሰብጥርጥሩን እያሰባጠርክ አስተውለው። የፍልስፍናዎች ፍልስፍና፣ እንደ ወፍ በክንፍ የምትበር፣ እንደ ኤሊ ድንጋይ ለብሳ እንደ ጋራዎቹ ዕድሜ ያላት Solipsism ትባላለች። እኔ ብቻ ትላለች።

አሁን እውነት እኔና አንተ ያለን ይመስልሀል? የለንም! እኔ ብቻ ነኝ ያለሁት። እኔ ብቻ። እነሂትለር እነስታሊን የሉም፣ ኖረውም አያውቁም። የእኔ ቅዠቶች የሚለብሳቸው መልኮች ናቸው። እኔ ግን አለሁ።

ተኝቼ ሰረሳቸው ደሞ የሉም ቅዠቶቼ። እኔስ አለሁ ወይ? ይህቺ ጥያቄ በመጠየቅ ብቻ እኔ ሳልኖር አልቀርም። ግፋ ቢል ጥያቄዎቹ በባዶው ውስጥ አጅበውኛል እንጂ። ማን ነኝ? ከየት መጣሁ? ወዴት እየሄድኩ ነው? በባዶው ውስጥ ብቻዬን ከምሆን ብርሃን ይሁን አልኩ። ብርሃንም ሆነ።

ኢማኑኤል ካንትን አስታወስክኝ። በፍልስፍናው ሊቃውንት ዘንድ፣ ታላቅ የነሶቅራጠስ እኩያ ብለውታል። ይህንን ፍልስፍና ቀሳውስቱና የሃይማኖት አባቶች አልወደዱለትም። ግን ሐዲቱን ሊገቱት አልቻሉም። የዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር ሆኖ መፈላሰፍና መነበብ መብቱ ነውና። በሕጋዊ እስራት ሊያስቀጡት ባለመቻላቸው በሕገ ወጥ ቀጡት። ብዙዎቹ ውሻዎቻቸውን ጮክ ብለው ነው የሚጠሩት ኢማኑኤል ካንት! እያሉ። በነሱ ቤት እንግዲህ ያ የተረገመ ፈላስፋ መሆኑ ነው ጭራውን እየቆላ የሚመጣው።

እ! ክርስቶስ ከ12 ዓመት እስከ 30 ዓመቱ የኖረው? የተለያዩ ግምቶች አሉ። አንዱ በጣም 'Serious' አይደለም። በጊዜው ግን እንደ ትልቅ ቁምነገር ይቆጠር ነበር። ሕንድ አገር ሊየሱስ እንደ ተማረ የፃፉ አሉ። ፋኪር ከሚባሉት ባሕታውያን፣ 'ሜዲቴሽን' ከሚሰሩ 'ዮሩውኞም' ጋር ኖሯል የሚሉም አሉ። በኋላም ወደ ታሪካዊ ተጨባጭ ሁኔታ እንመጣለን። ፈራሚውያን፣ ሰዱቃውያን አሉ። ሁለቱም ቤተ መቅደስ ውስጥ የሚጋጩ ናቸው። እዚህ ጋ ደግሞ የቄሳር ሠራዊት መሪ አለ? ማነው ስሙ?

እ! ጲላጦስ አለ። ሌሎች ደግሞ ኤሲን የሚባሉ ከነ ጳውሎስ ፈራሳውያን የባሱ አክራሪዎች አሉልሀ። እስራኤላዊ ያልሆነ የባዕዳን ገዢ ዘር ቢነካን ያረክሰናል ብለው ከነቤተሰቦቻቸው በጎብረት ተሰደዱ። በምድሪ በዳው፣ 'Dead Sea' ወይም ሙት ባህር በሚሉት አካባቢ፣ ዋሻ ውስጥ ይኖሩ ጀመር። ምን እየሠሩ? እያመረቱ እንደሚመገቡ አላነበብኩም።

ኢየሱስ የነሱ አባል ነበር። ከ12 እስከ 30 ዓመቱ። ለዚህም እንደ ማስረጃ የሚጠቀስ መዝገብ በቅርቡ ተገኝቷል። አንድ አረብ እረኛ አንድ ዋሻ ውስጥ ሲገባ፣ ረዥም ቅርፅ ያለው ጋን ዓይነት ነገር አገኘ። ጋኑ ታሽጓል። ከፍቶ ቢያየው ውስጥ ተጠቅሎ የተቀመጠ ብራና አለ። አረማይስጥ ቋንቋ የተፃፈበት ነው። የእነ ኢየሱስ ቋንቋ ማለት ነው። እብራይስጥ የእዘያ አይነገርም። እንደ አሁን የእኛ ግዕዝ።

እረኛው ብራናዎቹን ለሂብሩ ዩኒቨርሲቲ የታሪክ ክፍል ኃላፊ ሸጠላቸው። ኢገጣሚውን ደግሞ እየው፣ እያስገርምም? ዶክመንቶቹ ሲነበቡ ክርስትና ከኤሲን እምነት ጋር በጣም ይመሣሰላል። ኢየሱስ በእዚያ ዕድሜው እዚያ ነበር በቃል ወደ እውነቱ ያቀርበናል።

የምሑሩ ጥናት ከምን ደረሰ? ብሰን መጠየቅ አንችላለን። ይሁን እንጂ እስካሁን በቂ መረምሮ ላላወጣም። የተቀሩት ብራናዎቹን ግን በአካባ

ቢው ዋሻዎች አሰሳ አድርገው ሰበሰቡዋቸው። የዩኒቨርሲቲው ሰውዬ እየደበቀ ነው የሚባል በርካታ ነቀፈታ ተልከበታል። ግን ምን ታደርገዋለህ? መብቱ ነው፣ ንብረቱ አድርጎታል። ሲያደርሰኝ መርምሬ አትመዋለሁ ይላል። በቃ። አንድ ነገር ትዝ አለኝ አብራኝ ያረጀች ትዝታዬ ነች ላጫውትህ" ይረባኛል ብሎ የሚያስባት ወግ ትዝ ካለችው የሚያክልልኝ እንዲህ ብሎኝ ነው።

"ስለ ሰብአ ሰገል ሰምተሃል፣ ወይም አንብበሃል? ስለ አራተኛው ሰብአሰገልስ? አሪፍ የፈጠራ ሥራ ነው። ይህንን ለእናቴም አጫውቻት ነበር። ዛሬ ደግሞ ለአንተ ታዞልሃልና እህ! በለኝ።

ከሦስቱ ጋር ነበር አራተኛውም አልማዙንም እንቁንም ወርቁንም፣ ሐሩንም፣ ከርቤውንም በሳጥን ሞልቶ የተነሣው። ያንን አዲስ ኮከብ እየተከተለ እጅ መንሻውን በግመል ጭኖ ጉዞ ጀመረ። ባሕር ላይ ማዕበል እንደሚነሣ ዓይነት፣ እዚህ በረሀ የአሸዋ ማዕበል ይነሣና አካባቢውን ድብልቅልቁን ያወጣዋል። አውሎ ነፋሱ አልፎ ዙሪያውን በመለከት አራተኛው ሰብአሰገል ብቻውን ነው። ጉዞው አዘገየውና ቤተልሔም ደርሶ ሕፃኑን እጅ ላይነሣ ቀረ። ግን ምን ጊዜም ይፈልገዋል።

ላሳጥርልህና፣ ሰውዬው ሲርበው ሲጠማው ከእዚያው ከእጅ መንሻው ላይ እየሸረፈ ፍለጋውን ይቀጥላል። የቅርብ ምሥራቅን ምድር ያዳርሳል። "ይኼን ጊዜ ጌታ የአሥር ዓመት ልጅ ይሆናል" ይላል እየፈለገው። ሲል አሥራ አምስት፣ ሃያ አምስት እያለ፣ እያለ ግመቱ ሰላሳ ሦስት እስኪ ደርስ ዕድሜውን ፈጀ። ኢየሩሳሌም ደረሰ አራተኛው ሰብአሰገል። ከተማው ሞር ብሏል። አንዱን ተጠጋና "ምነው ከተማዋ ዛሬ የተወረረች መሰለች?" አለው።

«አልሰማህም እንዴ? ያ ኢየሱስ የሚባል ነብይ ሲሰቀል ለማየት ሕዝቡ ወደ ጎልጎታ ከረብታ ሄደዋል!"

እየሮጠ እተባለው ቦታ ደረሰ። ኢየሱስን ሰቅለውታል። እንዳየው አወቀው። ኢየሱስም ገርበብ ያደረገውን ዓይኑን ገልጠ አየው። አራተኛው ሰብአሰገልም፣ "ጌታ ሆይ፣ ይኸው እጅ ልንሣህ ከተነሣሁ ሰላሳ ሦስት ዓመት ሆነኝ። ስለዘገየሁ ይቅርታ።"

"ወደታች እይ" አለው ኢየሱስ።

ቢያይ አዲስ ሐር ለብሷል የወርቅ መጎናጸፊያውንም ደርቧል፣ ሳጥኑም አዲስ ነው፣ እሱም ራሱ ልክ የዛሬ ሰላሳ ሦስት ዓመት እንደነበረው ጎልማሳ ሆኗል!"

እናቴ ተቆጣችኝ፣ "የተዓፈለት ይበቃዋል። የምን ሌላ ታሪክ ተአምር መፈጠመር ነው?!" ብላ ገሰጸችኝ አለ ፈገግ ብሎ እያየኝ።

አንቀጥል፣ ከኢየሱስ ጋር ነን። እኛ በቋንቋችን ሰምተናት ኩኩ መለኩቴ የምንላት ርግብ አለች። የዛፉዎቹ ግሪኮች እንደኛው አገር አርቶዶክስ ክርስቲያን ናቸው። ርግቧን በቋንቋቸው ሰትዘምር ሲሰሟት "ዴካ አካቱራ!" ነው የምትለው። አስራ ሰምንት ማለት ነው። ይህቺ ርግብ ሰው ነበረች። ክርስቶስ መስቀሉን ተሸክሞ በዚያ ወበቅ እየተንገዳገደ፣ እየወደቀ እየተነሣ ሲሄድ፣ ከሚያጅቡት ሮማውያን ወታደሮች አንዱ አዘነለትና መንገዱ ዳር ቆማ ወተት ወደምትሸጥ እስራኤላዊት ሴት ሄዶ "አንድ ኩባያ ወተት ዋጋው ስንት ነው?" አላት።

"አሥራ ሰምንት ሳንቲም።"

ኪሱን ቢዳብስ አንድ ሳንቲም ጎደለው።

"ለዚህ ሰውዬ አንዲት ሳንቲም ብትቀንሽለት ይቆጭሻል? ኧረ በ17 ሳንቲም ያዋጣሻል።"

"ዴካ አካቱራ" አለች።

ውቴ በስድ ቋንቋው ረገማትና መንገዳቸውን ሲቀጥሉ፣ ቆመው ከሚመለከቱት መሀል አንድ አዛውንት አየ። "ና!" አላቸው በምልክት። መጡ።

"ትንሽ መንገድ መስቀሉን ተሸከሙለት" አላቸው። ተቀብለው ተሸከሙለት። ፀደቁ። ያቺ አንድ ሳንቲም በጎደለ ወተት አልሸጥም ብላ እምቢ ያለችው ሴት ጌታ ሲሰቀል ወደ ርግብ ተለወጠች። እሷ ናት ማለዳ ላይ ግሪኮች "ዴካ አካቱራ" ስትል የሚሰሟት።

አንድ ቀን ይህቺ ርግብ "ዴካ አካቱራ" የማለት እልህ ከለቀቃትና "አሥራ ሰባት" ካለች ወደ ሰው ቅርጿ ትመለሳለች። ወይ የባሰ እልህ ይዟት ወተትዋ ላይ ዋጋ ብትጨምርና "አሥራ ዘጠኝ!" ብትል ግን ምፅአት ይሆናል። ሁላችንም እናልቃለን።

ለኢየሱስ ክርስቶስ ጥልቅ ፍቅር አለኝ። የእሴን እምነት ልንገርህ። ኢየሱስን እስኪ መስቀሉ ድረስ አምነዋለሁ፣ እከተለዋለሁ። ከዚያ ከሞት ተነሣ ሲሉኝ ማመን ያቅተኛል። ምክንያቱም እስካሁን አላወቅክኝም እንዴ? እኔ እኮ ቶማስ ነኝ።» ጋሼ ሰብሐት እንደ ቶማስ ተጠራጣሪ መሆኑን ሲገልፅልኝ እንደሆነ ገብቶኛል።

"አስታውስ፣ ሙሴ ሕግ አመጣ። ኢየሱስ ነፃ አወጣን። ፍቅርም ጨመረበት። እንዳትረሳ፣ ሁልጊዜ ኢየሱስ የሙሴን ሕግ እንደ ተከተለ ነው የኖረው። በፍጹም የሙሴን ሕግ ጥሶ አያውቅም።

"ሰዎቹ ወደ ኢየሱስ እየተንጫጩ መጡ። ሴትዮዋ ሽሽታ መጥታ እግሩ ላይ ወድቃ የሙጥኝ ልለች። ዋናው ግባቸው እርሱን ማጥመዳቸው ነው። «ሙሴ ሴት ስታመነዝር ከተያዘች ትወገር ብሏል። አንተስ ምን ትላለህ?» አሉት።

"ከእናንተ መሐል ሕጢአት የሌለበት የመጀመሪያዋን ድንጋይ ይወርውር" ብሎ ኢየሱስ መሬቱን በስንጥር ይጭራል። በአንዲት ጥያቄ ሁሉንም በጥርጣሬ ውስጥ ከተታቸው። ተለያዩ፣ ጥለዋቸው ሄዱ።" አለኝና ጋሼ ሰብሐት አተኩሮ ያየኝ ጀመረ። እንባዎቹ ከአይኖቹ ውስጥ ፍልቅ ብለው በጉንጩ ላይ ተንኳለሉ። ለስላሳ ወረቀት ከኪሱ አወጣና እንባውን እየጠረገ "አይዞህ አትጨነቅ። ልክ የዛሬ ጣራ እንደሚያፈስ አድርገህ እየው።" አለኝ።

ጋሼ ሰብሐት በዝምታ ለረጂም ደቂቃዎች ያህል ቆየና «አንቺ ሴት ከሳሾችሽ የታሉ? » ሲል ጠየቃት «አንድ ሰንኳ» አለች።

«በይ ድጋሚ እንዲህ ዓይነት ነውር አይልመድሽ» ብሎ አሠናበታት። «አላፈረሰም፣ የሙሴን ሕግ ቀጠለበት» እንባውን ጠራረገ።

የጨዋታችን ርእስ በወላጅ እናቱ በእምዬ ማርያም ላይ አነጣጠረ። "ማሪያም ቧንቧ ነች። እኛንና ዘለዓለምን አገናኝችን። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ደራሲ ነው። እኛ የየብስ ደራሲያን ስንጠበብ በቃል ነው የምንፈጥረው። ኢየሱስ ግን በሰው ልጆች ሥጋና ደም ነው የሚጽፈው። ሲጥፍ፣ ሲጥፍ... ራሱ'ጋ ደረሰ። ተዋናይ አስፈለገው። ባሕርያቱን መረጠ። በቃ የዚህን ተውኔት ዋና ገፀ ባሕሪ እኔ ነኝ የምጫወተው አሰና ወደ መድረኩ ወረደ..."

ኒኮን ካዛንትዛኪዝ ገጣሚ የልቦለድ ፀሐፊም እና ሃይማኖተኛም ነው። ገጣሚ ስልህ ደግሞ ሆሜር ከጻፈው አዲሲ ግሪከኛው የጥንቱን ዘመን የሚያክል ነው ጽሑፎች ታተመ። አዋቂዎች የቋንቋ ብቃቱን ሲያዩት ከሆሜር እኩል ኒኮን ካዛንዛኪዝ ለዛ ጉልበት ዕውቀት ያለው ገጣሚ ነው። ብዙ ሰው ነው። በአንድ ቆዳ ውስጥ።

ሌላው ደግሞ አርቶዶክስ ክርስቲያን ነው። የእውነት አማኝ ነው። ምን ያህል ነው አማኝነቱ? በዓመት ሁለት ወር ዋሻ ውስጥ ገብቶ ሱባኤ ያደርጋል። ልክ እንደ ድሮው ሰዎች። መንኖ ሲወጣ ቆዳው ልክ እንደ ለምዕ ቁስል ሆኖበት ይህ እንግዲህ በድሮ ጊዜ እምነት ፃድቃን የሚገጥማቸው ነው ይባላል። ነብሱ ሥጋውን ናቃትና ሥጋው እንዲህ ሆነች ዓይነት ነው፣ ለእኛ አይገባንም። በኋላ ከዓለም ሰዎች ጋር ሲገናኝ ቆዳው እነበረበት ይመለሳል። አንድ ጊዜ አንዲት 'ካውንተስ' የሆነች የተከበረች ወይዘሮ አየችው። "ና" አለችው።

የገና በዓል ነው። የገና በዓል ደግሞ ዋናው በዓል ነው። ጌታችን የተወለደበት ነዋ።

«እንዴት ብቻዬን የገናን ራት እበላለሁ። እያልኩ ስጠብቅ አንተ ከተፍ አልክ ና! አብረን የጌታን ልደት እናክብር» አለችው።

«እሺ!» ብሎ ኒኮል ካዛንዛኪዝ ተጋብዞ ገባ። የገናን ራት ደስ ብሏቸው እየተጨዋወቱ በሉ። ከዚያን በኋላ እሱ ወይም እሷ ከዚህ ዓለም በሞት እስኪለዩ ድረስ የገናን ራት አብሯት ነበር የሚበላው።

«ዘ ላስት ቴምፕቴሽን አፍ ክራይስት» ፊልሙን አይተኸዋል? እሱ ነው የጻፈው። እንግዲህ እውነቱን ነው። በመጨረሻ እየሱስ ተሰቅሎ ሽይጣን ቢመጣ። ኖርክ እንደሰው ኖርክ! ሰይጣን ከውጪ የለም ራሱ ከውስጥ ነው። መጽሐፉም ውስጥ እንደዚያ ነው እንደሚመስለኝ ከሆነ።

ሰው ሆኜ ተፈጥሬ እዚህ ደርሼ እንዴት እንደው አልኖርም። እንደተሰቀለ መልኩን ብቻ ትቶ ሄደና ሰው ሆነ። ወለደ፣ አሳደገና አባት ሆነ! ለካ 'ዘላስት ቴምፕቴሽን' ልክ አይደለም አለ። 'ላስት ቴፕቴሽን' አሸነፈ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አሀዘሀ» ወፍራም ሳቁን ለቀቀው።

ዞርባ ዘ ግሪክን ማንበብ ይኖርብሃል። ሰው መሆን ነው። ተራኪው። እንግሊዛዊ ነው የግሪክ ክልስ የእናቴን አገር ማወቅ አለብኝ ብሎ ይመጣል። በጣም ዓይን አፋር ነው። በቅርብ ነው የመጣው። ወደብ ወርዶ ቡና ቤት ይገባል። ዞርባ በራሱ ዓለም ለእኔ ልክ እንደ ቼ ጉቬራ ነው። ዞርባ ግን ፍቅር ይዞ ይሽ መትረየስ ሆነ የያዘው።

ከመጠጡ ለራሱ እየቀዳ ነው። "እህ! ይሽውልህ" አለኝና ወደ ሌላ ምዕራፍ ይዞኝ ሄደ፣ "የፋቅ ምሥራቅ አባባል ነች። ፋቅ መዒድ የለብኝም። እዚህች አንዲት አሸዋ ውስጥ ሙሉ ዩኒቨርስ አለ። እነ ቡድሀ በአእምሮ በማሰብ ነው የሚሄዱት። ቡድሀ ማንም አያድንህም ይልሃል። አማልክቱም የሉም። የራስህ አምላክ አንተው ራስህ ነህ። እኔም አንተም ሁላችንም አምላክ ነን።

አምላክ በአምላሉ እንደፈጠረን አይደለም የተባልነው? ልክ ነህ። የነሱ አምላክ ግን ውቅያኖስ ነው። አንድ ቀን መጫወት አሰኘው። ዘውቅያኖሱ አፈሰና በተነው። ተፈጥሮ ብቅ አለች። ሲንጠባጠብ አንድ ጠብታ ሰው ሆነ፣ ሌላው ጠብታ ጉንዳን... ቁጫጭም እንደማንኛውም ፍጥረት በዚህ ዓለም ላይ የመኖር እኩል መብት አላት። ለምን፣ ራሷ ከዙድህ እኩል የውቅያኖሱ ጠብታ ነችና። ያዝክ?

"እ!" ተነሣ። ለሽንት መውጣት ፈልጎል። ነጠላ ጫማውን አቀመቻቸሁለት። ትከሻዬን ተመርኩዞ ተጫማ። ደገፍ አድርጌው ወጣሁ። የሽንት ቤቱን በር ከፍቼለት ወደ ውስጥ ሲዘልቅ ውጪ

ቆሜ እያሰላሰልኩ እጠብቀዋለሁ። ሙሉ ጨረቃ ምድሪቱን በብርሃንዋ አድምቃዋለች። አንድ ትልቅ ከከብ ከማዶ ሆኖ እንደ አንዳች ይንተገተጋል። በርቀት ሦስት ከዋክብት ይታያሉ። በፀጥታ እያስተዋልኩ አብሰለሰላለሁ።

የመታጠቢያ ቤቱ በር ሲከፈት ተንቋቋ። በሩ ተመልሶ ተጋጠመ። የኋሊት አጣምሬው የነበረ እጄ ጭምቅ ተደርጎ ሲያዝ ተሰማኝ። ታሼ ነው "እንዲህ ጨረቃዋን ሳያት የነብዩ መሐመድ እውነት ይገባኛል" ሲል ያጫውተኝ ጀመር አጠገቤ ቆሞ ጨረቃዋን አንጋጦ እያያት "ጨረቃ እኮ ውብ ነች። ፀሐይን አረብ አገር ሆነህ እያት እስኪ? ሰቃይ ነች! ታቃጥላለች። ጨረቃ ግን ልስልስ ውበትዋ ደስታ ነው የሚሰጥህ። በእንዲህ ያለ ሰዓት ነው ስለ ሃይማኖት ሳስብ ነቢዩ መሐመድ የሚገቡኝ። ክርስቶስም የሚገለፅልኝ።"

ውጪው መብረድ ጀምሯል። ወደ ቤት ገባን። ነጠላ ጫማውን አውልቆ መደብ ላይ እየወጣ "ሰውየው ነብዩ መሐመድ'ጋ መጣና ይገላግሉኝ። የሃያ አራት ዓመት ልጅ እየደበደበ አሰቸገረኝ" አለ።

"ልጅህ ቅዱስ ቁርዓን ቀርቷል?" ሲሉ ጠየቁ።

"አልቀራም" አለ ሰውዬው።

"እንግዲያው ያሣደግኩት ግመል ረገጠኝ አትልም?" አሉት።

በዓረብ አገር በረመዳን ወር ማታ ማታ የእንጨት ክምር እያነደዱ የግጥም ውድድር ይደረጋል። ፊረንጆች 'ካምፕፋየር' እንደሚሉት መሆኑ ነው። አንደኛው ውድድር ላይ ነብዩ መሐመድ ተገኝተዋል። የተለያዩ ድንቅ የሆኑ ረጃጅም ግጥሞች ይነበባሉ። እንድ ዓይነ ስውር ተነሣና ሁለት መስመር ብቻ አነበበ። ነብዩ በጣም ረክተው ካባቸውን ከትከሻቸው ላይ አንስተው ለዓይነ ስውሩ ደረቡለት። ያ ክቡር ካባ ወደ ልጅ ሲወረስ እስከ ዛሬ አለ። ግጥሟን በአማርኛ ልንገርህ።

እሷ ስትመጣ ይበራል
እሷ ስትሔድ ይጨልማል።

Jorge Luis Borges የሚባል የአርጀንቲና ደራሲ አለ። አጫውቼሃለሁ። በላቲን አሜሪካ ፈጠራ የአላህን ተአምር ላሳይህ ነው።

የአሮር ልቦለዱ ዋናው ገጸ ባህሪ ሼኪ ናቸው። በሚመጡት ዓመታትና ዓመርታት አላህን እንዴት እንደሚያገለግሉት እያሰላሰሉ ሲሔዱ ጦር ሜዳ ደረሱ። ከአንዱ ወገን ወደ ሼኪው ጦር ተወረወረ። ደረታቸውን ሊወጋቸው ሲል በልባቸው "አላህ አድነኝ፣

ገና አገልግሎቴን አልጨረስኩም" አሉ። ጦርዋ ባለችበት በአየር ላይ ቆመች። ሼኪው ወደ ጉዳያቸው ሄዱ። አላህን ሲያገለግሉ ረዥም ዘመን ኖረው ያቀዱትን ሁሉ ፈፀሙ። በልባቸው "ከእንግዲህ ውሰደኝ" ይላሉ። በቅፅበት ወደ ውኂያው ሜዳ ይመለሳሉ። ያች በአየር ላይ የነበረች ጦር እየሄደች ነው'ኮ። ቀድሞውንም አልቆመችም። ሼኪው ደረት ላይ ተሰካች። ተሠናበቱ።

"Agnosticism" ጋ ደረስን። እግዜር ለመኖሩም በቂ መረጃ የለ፣ ላለመኖሩም በቂ መረጃ የለ። ስለዚህ ሊኖርም ይችላል፣ ላይኖርም ይችላል። በዚህ በኩል ደግሞ አይሁድ እስከ ፃፉት ድረስ ብሉይ ኪዳን እውነተኛ ታሪክ ነው። እስራኤል የተጓዙትን መንገድ አርኪዎሎጂስቶች አግኝተውታል። ስለዚህ እኔ የሙሴን ታሪክ አምናለሁ።

አይሁድን ደግሞ በጣም የማደንቃቸው መጽሐፋቸውን ሲፅፉ ስለማይዋሹ ነው። ንጉስ ዳዊት አይደለም ከሁሉ ቅዱስ? ዳዊት ነው የገዛ ጄኔራሉን ሚስት ወሽሞ፣ ጄኔራሉን አስጠርቶ ለማጭበርበር፣ "ከሚስትህ ጋር ዕደር" ሲለው፣

"እኔ አላድርም። የጦር ጓደኞቼን እዚያ ትቼ" ሲል፣ እንዲህ ያለ ወታደር ያውም ይሁዲ ያልሆነ፣ ያሳየውን ፅኑ ታማኝነት ታደንቅና፣ እዚያው በዚያው ዳዊትን ትንቀዋለህ። ደብዳቤ ፅፎ ለዋናው ጄኔራል "ተሰለፉና ስትጋጠሙ፣ አሪዮ ሲጋጠም አፈግፍጉ እየተዋጋ እንዲሞት" አለ። አፈገፈገ፣ ሞተ። ይህን ይህንን የዳዊትን ጉድ አይደብቁም። ስለዚህ ሌላውን ሲነግሩህ ልታምናቸው ትችላለህ። በብዛት። ከኢየሱስ ወዲህ ያለው ግን ሌላ ጉዳይ ነው።

እኔ ሙሴ ያደረገውን አምናለሁ እንጂ ከእግዜር ጋር የሚያወራው ወሬ ጥበብ ነው የሚመስለኝ። አንድ እምነት አለኝ። ልክ አንተ ተኝተህ "ኪ! ኮሽ!" ሲል የምታነቃህ ነገር አለች ዘበኛ ነገር። አንድ ሕዝብ ደግሞ ጥቃት ሲበዛበት የሚያበቅላት ጉልበት አለች። እሷ ሙሴ ነች። ወይም ማእ ዜዶንግ፣ ወይም ፊዴል ካስትሮ ወዘተ ነች። 'ማጂክ ትሪክ' ታውቃለህ?... እነዚያም ማጂክ ትሪክ ያውቃሉ። የፈርኦን ጠንቋዮችና ሙሴ ይዋጣላቸዋል። ልክ እንዳሁኑ ጦርነት ሚሳይል ፀረ ሚሳይል።

ኢያሱ በውኂያው ድል ሊያደርግ ሲል ፀሐይ ልትጠልቅ ሆነ። "ቁሚ!" አላት፣ ቆመች። ያኔን ማሰን ያስቸግረኝ ነበር። ደግነቱ፣ በዚያን ዘመን የነበሩ ቻይናውያን ኢያሱ ያቆማትን ፀሐይ

በአስትሮሎጂ ጥናታቸው ላይ መዝግበው መያዛቸውን የታሪክ ማስረጃ ያወጋናል።

በዚሁ ርዕሰ ሰንጨዋወት አንድ ነገር ትዝ አለኝ። ኤፍሬም ሐሳስ አብሮ አደጌ ነው። የሁለት ዓመት ታላቁ ነኝ። ልጆችም ሆነን በጣም እንዋደዳለን። እኔን ያሳደገኝ የእርሱ አባት እንደሆነ አጫውቼሃለሁ። ጋሼ ሐሳስ ሲኮረኩመን እዙል ነበር። ልጅ ሆነን የመዋደዳችንን ያህል አንዳንዴ መጋጨትም አለ። ኤፍሬም በተፈጥሮው 'ፋናቲክ' የምትለው ነው ባሕሪው። ለምሳሌ በዚህ ፊት ለፊት ባለው መንገድ ከሄደ ሁሌም በዚያው ነው የሚቀጥለው። ከፊት—ለፊቱ የሆነ ነገር ገጭቶ ከመለሰው የት ነበርኩ አይልም፣ ይጠመዘዝና ይቀጥላል። እንዲህ ዓይነት ባሕሪ በተለይ በእኛ ቤተሰብ ውስጥ በብዛት ይታያል።

እንግዲህ እኔና ኤፍሬም አብረን ነው የታደስነው። አብረንም መጽሐፍ ቅዱስ ተምረናል። እሁድ እሁድ ነበር ያጠናነው። ከዚያ ተጠመቅን። መጀመሪያ ስንጠመቅ ሕፃን ነበርን፣ አናውቅም። አሁን ዳግማዊ ጥምቀት አውቀን ተጠመቅን። በእዚያን ጊዜ ነው መጽሐፍ ቅዱስ ይዘን ፎቶ የተነሣነው።

ኤፍሬም ቀጠለ፣ አንድ ቀን ሳይንቲስት ሆነ። ተነሳበት "እግዜር የለም፣ ዝም ብለው ነው፣ ወሬ ነው!" አለ።

"እንዴ! ተው እንጂ ኤፍሬም፣ እርግጠኛ'ኮ መሆን አትችልም" አልኩት" አለ እየሣቀ፣ እሱ ግን በእርግጠኝነቱ ቀጠለበት።

መብላት መጠጣት መዝናናት እና ቤት ማረፍ ሆነ የኤፍሬም ፕሮግራም። ሚጢጢ መኪና አለችው። ጠጥቶ ሲነዳ የቆመ ትልቅ የሞኑት መኪና ሥር ጥልቅ አለ። ክፉኛ ተጋጨ። ራሱን ሳተ። ቆይቶ ቆይቶ ሲነቃ ለካ በሞኑት መኪናው ሥር ተሰንቅሯል።

"መሞት ነበረብኝ" አለ። ያልሞትኩት እግዚአብሔር ስላለ ነው አለ። ለወጠ መንገዱን። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ሰባኪ ሆነ። እስካሁንም ሲያሱስ ያድናል እያለ እየሰበከ ነው።

ሌላውን ትዝታዬን ልጨምርልህ። ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ከ20 እስከ 24 ዓመት ወጣት ሆኜ ማቴዎስ ጥግነህ የሚባል አምስት ዓመታት በዕድሜ የማበልጠኝ ጓደኛ ነበረኝ። ከዶስቶዬቭስኪና ከሌሎች የሩሲያ ደራሲያን ጋር ያስተዋወቀኝ እሱ ነበር።

ሩሲያና ኢትዮጵያ በአርቶዶክስ ሃይማኖት እንቀራረባለን። የዶስቶዬቭስኪ አገርና ሕዝብ ከእኔና ከማቴዎስ አገርና ሕዝብ ተመሳሰሉ ይታየናል። ጎረምሣ ገፀ ባሕሪያቱ በአብዛኛው የእኛ ዓይነት ናቸው።

እግዚአብሔር የለም። ሃይማኖት የሞት ፍርሃት መሸሻ ነው። እኛ ግን ሞትን እንፈራለን። ብንፈራም አይቀርልንም። ከፍርሃ ታችን ጋር እንፋጠጣለን እንጂ፣ ሰው በሃሳብ ወደ ፈጠረው እግዚአብሔር ሸሽተን የሙጥኝ አንልም። በተለይ ተፅዕኖ ያሳደሩብን የዶስቶዬቭስኪ ገፀ ባሕርያት ናቸው።

አያሌ ዓመታት አለፉ። አንድ ቀን ሥላሴ ቤተክርስቲያን ሔድኩ። አንድ መነኩሴና ሁለት ምዕመናን ቆመዋል። ያወጋሉ። ከአነርሱ አንደኛው ጓደኛዬ ማቴዎስ ጥግነህ ነው። ሌላ ሽማግሌ ሰው መጥተው ትከሻ ለትከሻ ከተሣሣሙ በኋላ ሽማግሌው ማቴዎስን "ምነው ሰሞኑን አላየሁዎትም?" አሉት።

"ግሸን ማሪያምን ልሳለም ሄጂ ነው" አለ ማቴዎስ። ሲጫወቱ ቆይተው እኔን አየኝ። መጣ። ትከሻ ለትከሻ ተሳሳምን።

'ወይ ጊዜ! እውነትም ሰው እንዳስቀመጡት አይገኝም' አልኩ በልቤ። ጥላ ሥር ቁጭ ብለን ብዙ አወጋን። "ዶስቶዬቭስኪ ወጣቶች ሆነን አንብበን እግዚአብሔር የለም ስንል ኖረን አንተ የት አገኘኸው?" አልኩት።

"ወደእሱ የሚወስድ መንገድ ብዙ ነው። እኔ የሄድኩበት Law of probabilityን ተከትዬ ነው። አንድ ትውልድ ብንቆጥረው ወንዱና ሴቱ እኩል ሆኖ እናገኘዋለን፣ ይላል 'የፕሮባቢሊቲ' ፅንሰ ሐሳብ። ሕዋውን ስናስብ ያ ሁሉ ሚሊዮን ጋላክሲ፣ ያ ሁሉ ቢልዮናት ከከብብ በማይፋለስ ሕግ ይሽከረከራል።

"ምድር የወረድን እንደሆነ ያ ሁሉ ሚሊዮናት የተለያየ የዕፅዋትና የእንስሳት ዘር አንዱ የሌላው ምግብ እየሆነ በማይበጠስ ቋሚ የብሉ ተባሉ ሰንሰለት እየሄደ ይገኛል።

"ገላችን ውስጥ ገብተን እንደ ሐኪም ብልቶቻችንንና ግንኙነ ታቸውን የቆጠርን የዘረዘርን እንደሆነ ተአምር ሆኖ እናገኛለን። እህል በልተን ሰውነታችንን መገንባት ሌላ ተንፃሮ ነው። የሚያስተሳስረንና በጎብረት የሚያኖረን ቋንቋና ባሕልስ ከየት እንዴት መጣ? ውበቱስ?! ደግሞ ጥላኔቶቹ በፀሐይ ዙሪያ ሲሽከረከሩና የንጥረ ነገር ኤሌክትሮኖች በኒዩክልየስ ዙሪያ ሲሽከረከሩ አንድ ዓይነት ነው። ግዝፈትና ፍጥረት ይለያቸዋል እንጂ። ይኼ ሁሉ ተአምራት እንዴት ከባዶ አጋጣሚ ራሱን ሊገጣጥም ይችላል? አለኝ" የዓይኖቹ ብርሃን ውስጤን ዘልቀው የሚያስተውለኝ መሰለኝ።

የአያመረመራውን ትንግርቶች ብቻዬን ከእኔው ጋር ሳመነዥግ ጋሼም እንዲሁ በመንፈስ መቁሰል። አልቤር ካሙ ትዝ አለኝና ማወቅ እንፈልጋለን፣ እንመረምራለን፣ ባገኘን ባወቅን ቁጥር ርቀቱም ጥልቀቱም እየጨመረ ይሄዳል። እናም 'አብሰርድ' ያደርሰናል።

"ከማቴዎስ ጋር ከብዙዎቹ ተአምራት ጥቂቶቹን እየተቀባበልን እየተገረምን ዘረዘርናቸው፡፡ የሁልጊዜው የሞትና የሕይወት ቅብብሎሽ የአከባቢያችን ጥበብ ያስታውሰናል፡፡ በተቃራኒ ያታዎች ተቆራኝተን የመዋደድ ተአምራትም አለ፡፡ ሰውነታችን በሽታን ሲከላከል ከጀርሞች ጋር የሚካሄደው ጠርነት፡፡ ይህ ሁሉ ተአምራት የአይመረመሬ አንዱ መልክ ነው፡፡ የዘመናዊው ማቴዎስ ወንጌል እንዲህ እያለ ይቀጥላል፡፡

በጊዜ እየኖርን የፈተልነውን ሸማ በዘለዓለም ስንኖር እንለብሰዋለን፡፡ በስማችን እሸብርቀን በዘለዓለም እንገናኛለን...

ረጂም ፀጥታ በመካከላችን ነገሰ፡፡ በፀጥታው ውስጥ የየእራሳችንን 'ዩኒቨርስ' እንመረምራለን፡፡ የታደልን እናየዋለን፡፡ ግን አናስተውለውም፡፡ የኑሮ ግዴታችን መኖርና ማለፍ ይሆናል፡፡ ሕይወት ነበርን በአፀደ ሥጋ፣ ከዕለታት አንዱን ቀን ደግሞ ሟች እንሆናለን እንደጥላ፡፡ እናልፋለን፡፡... እሱ እያዳመጥኩ መሆኔን ልብ ብሎ መዘዣ ያወጋኝ ጀመር፡፡

" መጽሐፍ ቅዱስን በፈጠራ አያሌ ደራሲያን ተጠበውበታል? በጣም ብዙ፡፡ በጣም! እያጫወትኩህ?! ልጨምርልህ፡፡ ከሳቅ ንኡስ ነገሥታችን ጋር ላስተዋውቅህ?

የእኔ ደራሲያን ጀግኖች ብዙ ናቸው፡፡ አንደኛው ማርክ ትወይን ነው፡፡ መጽሐፍ ቅዱስን እንደገና ነው እንድታነብ የሚያደርግህ፡፡ አንዷን ጨዋታውን ላውጋህ፡፡ ሔዋን የተከለከለችውን እፀበለስ በላች፡፡ "አዳም፣ ፈራሁ!" ትላለች፡፡

"ምነው?" ጠየቃት፡፡

"የተከለከለችውን ፍሬ በላኋት::"

"ከወዴት ነው የቀጠፍሻት?" ጠየቀ አዳም፡፡

አሳየችው::

«አንቺ በሌለሽበት ምን ይውጠኛል? እኔም በልቼ ልከተልሽ፡፡ አንቺ ሞተሽ እኔ ብኖር አላሳዝንሽም?» ላይላት አይቀርም፡፡ የጋሼ ዓይኖች እንባ አቀረሩ፡፡ ለሰላሳ ወረቀት ከዚሱ አወጣና ዓይኑንም አፍንጫውንም አባበሰ፡፡

"በዚህ ዓይነት እግዚአብሔርን ቀደሙ፡፡ ሞቱ!" ፈገግ ብሎ ሳቅም ለቅሶም በተቀላቀለበት ዓይነውሃ እያስተዋለኝ "ዘነበ፣ ላንተ ክር እየሣሣሁ ነው እንጂ እኛ የምንናገራት ቃል አንዷም መሬት ጠብ አትልም፡፡

የማርክ ትወይን ታላቅ ወንድም 'ዋይልድ ዊስት' ወደ ሚባለው የነጮቹ ሥልጣኔ ዳርቻ ሄደ፡፡ እዚያም የሚተኩሳት ጥይት መሬት ጠብ አትልም የሚባልለት ሰው ተዋወቀ፡፡

ሰውየውን፣ "እንተ የተኮስከው ጥይት መሬት ጠብ አይልም ይባላል፡፡ እስኪ እኛም አይተን እድናቆታችንን ለጋዜጣችን እንላክ ተኩስ" ይለዋል፡፡

"እሺ:: ይህችን ዛፍ ታያታለህ? ግንዱ ቅርንጫፍ የሚሆንባትን መሀሏን ልምታልህ" አለና ተኮሰ፡፡ የትወይንን አለካክ አሁን እረሣዋለሁ፡፡ በእኔ ግምት ግማሽ የእግር ኪስ ሜዳ ያህል ርቃ የምትግጥ አንዲት ላም በጥይት ተመትታ ወድቃለች፡፡ እውነትም የሚተኩሳት ጥይት መሬት ጠብ አትልም፡፡"

ሉጫ ፀጉሩን በሁለት እጁ የኋሊት እያሽ አስተኛ:: አንዳንዴ ሲያሰኘው ትንሽዬ ማበጠሪያ ከኪሱ ያወጣና ያበጥራል:: አሁን ፊት ለፊቴ መደብ ላይ ተቀምጦ አፍጥጦ አየኝና "ብዙ አንብቤያለሁ:: በንባብ ዩኒቨርሲቲዎች የክብር ዶክትሬት ዲግሪ የሚሰጡ ቢሆን ምንም አትጠራጠር ይህ ሽልማት ለእኔ ይገባኝም?!" ጠየቀኝ:: ለሽልማቱ እንደሚመጥን መሰከርኩለት:: ይኼንን ሲል ሚዛን ለማውጣት፣ ልክ ለማወቅ እንጂ ዶክትሬት ዲግሪውን ከማምለክ አይደለም:: በሕይወቱ መጨረሻው ዓመት ላይ ጋሼ ስብሐት "ቢኤ ዲግሪህ የት ነው ያለው?" ስል ጠይቄው ነበር:: ይህንን ስለው መጻሕፍት መደርደሪያው ላይ ጀርባውን ሰጥቶኝ ያሻውን መጽሐፍ እየፈለገ ዞር ብሎ እየኝና "ምን ያደርግልኛል?" አለኝ::

ደነገጥኩ:: ጥቂት አብሰለሰልኩና "እውነትም ለጋሼ ስብሐት ዲግሪ ምን ያደርግለታል?" ስል ወሰንኩ:: መደንገጤን ሰላየ "ከፊለግክ ታሳሽ ወንድሜ ዮሴፍ ጋ ሂድ ታገኘዋለህ" አለኝ:: የንባብ ፍቅሩን በአንድ ዐረፍተ ነገር ሊቋጫት "ይህንን ሁሉ በማንበቤ? Enjoy አደረግኩ:: ተደሰትኩ! በጣም ተደሰትኩ!"

***

ከመጽሐፍ ጋር ከልቡ መሣቅ የሚችል የማወቀው ጋሼ ስብሐትን ነው፡፡ ይህ አኳኋኑ የርቀት ተመልካችን ግር ያሰኛል፡፡ በቅርቡ በአዲስ አበባ መሰተዳድር ከበብ ምሣ ተጋብዙ ይመገባል፡፡ አንድ ባለሙያ ከርቀት አየውና "እህል ንኡስ አይደለም እንዴ?" ብሎ ተቆጣ፡፡ "እንዴት እህል ፈታቸው አሰቀምጠው ከመጽሐፍ ጋር እየተሳሰቁ ይመገባሉ? ነውረኛ ሽማግሌ ናቸው" ብሎ ሲበሽቅ፣ ጋሼን የጋበዘው ዓደኛዪ ተቆጭውን "ጋሼ ስብሐት ገብረእግዚአብሔር ነው" ሲለው ከንዴቱ ጋብ ብሎ "እ! እሣቸውስ ከሆኑ ይገባቸዋል!" ብሎ የግሪያም መንገድ እንደተሰጠው አጫውቶኛል፡፡

ጋሼ ሰብሐት ፀሞ ያለ ቢታ ረጂም ጊዜ መቀመጥና ማንበብ ይወዳል። ሳረቤቱ ከሆነ በኋላ የተገነዘብኩት ይህንኑ ባህሪውን ነው። ሁለት ሦስት መጻሕፍቶችን ይይምራል። ያስደሰተውን በዕለቱ ሲያነብ ይውላል። ሲበቃው ሙፃፍ ይጀምራል። ማስታወስ የሚፈልገውን ሃሳብ ሲያገኝ እዚያው መጽሐፍ ላይ ምልክት ያደርጋል።

ጠዋት ቁርስ በልተን እንሰነባበታለን። ማምሻዬን እቤት ገብቼ ልገበንው ሰዴድ ጭኑ ላይ ትራስ ደራርቦ ይፅፋል፣ ወይም ዘና ብሎ ያነባል። አንዳንች ማንበቡንም ሆነ፣ መጻፉን ይተውና የዕለት ውሎዋችንን እናወጋለን። ያጋጠመው አስደናቂ ጉዳይ ካለ ወጉን ለእርሱ እተውለታለሁ። አንድ ጓደኛችን The Sign and the Seal ሲያወጣው ኮል ገባለት። "በማርያም፣ የግሬሃም ሀንኮክን መጽሐፍ? እኔ ብሞት እንኳ አጥጌ ይመርቅሃል ቶሎ አምጣልኝ" አለው።

ጓደኞችን ግን ቃለበላ ሆነ። ወራት ተቆጠሩ። ጋሼም ሆነ ወጣቱ በምዴ ማርያም ስም መማፀናቸውን ዘነጉት። ሰሞኑን ፕሬሰ ላይብረሪ መጽሐፍ ለመዋሰ መደርደሪያዎቹን ሲቃኝ ይህንን መጽሐፍ አገኘሁት። ይህ ሊጋሼ ታላቅ ሰጠታ እንደሚሆን ገምቼ ተዋሰኩለት።

እንደተለመደው ጀንበር ሲታዘዝ ልገበንው መጽሐፉን ይዤለት ሄድኩ። እየጻፈ ነበር። ሰሰጠው ደስ ብሎት ተቀበለኝ። ገሰጥ ገሰጥ አድርጉ ቃንውና "እሠ! አሁን ነበር ሁሉታም መሆን። ገንዘብ እንደልብ ቢሆን እፎይታ ዝማጅት ከፍል ደውዱ ለአሥራ አምሰት ቀን ሥራ አልገባም እላቸው ነበር" አለኝ። አባባሉ ለመጽሐፉ ያለውን አምሮት ፍቅር አሣየኝ። በዚህ ጊዜ ለእፎይታ ጋዜጣና መጽሔት የሚሆኑ ወጎችን ይጽፋል፣ ሰባተኛው መልአክ የተባለ ድርሰቱን ለሀትመት እንዲበቃ እያነበበ ያርማል። ይህንን በእርሱ ሕይወት ታሪክ ላይ የምጽፈውን መጽሐፍ አርትኦት እያነዘኝ ነው። ነባሱ ቢሥራ ብዛት ብትወጠርም ቦግሬሃም ሀንኮክን ሥራ ማንበብ ጀመረ። ምክንያቱን ዘርዝሮ ባይንግረኝም አልኮል መጎንጨቱንም በዚያን ሰሞን ለጊዜው ትቶታል። ይህንን The Sign and the Seal መጽሐፍ 63ተኛ የልደት በዓሉን ሰናከብር ከወዳጆቻችን አንዱ በስጦታ አበርክቶለታል።

፴፮

ለአንባቢያን ክብር...

እቤት እንደገባ አንድ ብርጭቆ ውሃ ጅው አድርጎ ጠጣና "እፎይንና ውሃን ለድሃ ማን ሰጠብኝ? አሉ እቴጌ ጣይቱ!" አለን ጋሼ ሰብሐት። የትና መቼ ይህን እንዳሉ ነገረንና ጨዋታችን እንደ ጨዋታነቱ ዘለለ።

"ውይ! አቦይ ስብሐት በቀደም ትንሽ አሞዎት ተንበርክከው መፃፍዎ አቤት እንዳበሸቀኝ!" አለች ፀሐይ።

እኔጋ ቆየት ያሉ ቁም ነገር መጽሔቶች አሉ። እዚያ ላይ አሱ የጻፋቸው ፅሑፎች ምናልባት አዲሱ ትውልድ ላያነባቸው ስለሚችል እነዚህን መጽሔቶች ለእፎይታ ዝማጅት ክፍል ልሰጥ እችል ነበር ብዬ አሰብኩና ይኼን ሃሳብ ሰነዘርኩ።

"ሃሳብህ ጥሩ ነው። ግን ባለፈው ሳምንት በጻፍኩት ጽሑፍ ላይ ይቀጥላል ብዬ ነው ያቆምኩት። ስለዚህ አንባቢው ቀጣዩን ታሪክ ነው ማንበብ የሚፈልገው። አሁን ይኼን መጽሔት ብንልክ አንባቢዬን ያደነቃቅፈዋል። ደግሞ እኮ አንባቢው መታመሜን አያውቅም። ይሁን እንጂ እኔ እንደ ምንም ተቸግሬ ታሪኩን ልቀጥልለት ይገባል።"

"ቢሆንም!" አለችና ፀሐይ ፊቷን ቅጭም አድርጋ። በዕለቱ ጋደም ብሎም ሆነ አረፍ ብሎ መጻፍ አልቻለም። ስለዚህ መሬት ላይ ትራስ ደልድሎ እሳዩ ላይ በመንበርከክ የቡና ጠረጴዛ ላይ አስደግፎ የዕለቱን ሥራ ማከናወኑን በሃሳብዋ እያስተዋለች። አሁንም በቁጭት "ቢሆንስ አቦይ እንዴት ተንበርክከው ይጽፋሉ?" አለች አሁንም ክልብ እያዘነች።

ጋሼ ፀሐይን ሰምቷታል። ሐዘንዋን እየተጋራ የመሥሪያ ቤቱን (እፎይታ) ሁኔታ ለማሳየት እንዲህ አጫወተን "ተስፋዬ ገብረአብ 'ኮምፕሌክስ' የሌለበት ሰው ነው። ነፃ ሰው ስለሆነ እኔን የሚመለከት ጉዳይ አጋጥሞት ልክ ለሌላ ሰው እንደሚያወጋ አጫወተኝ። የት አገር እንደሄደ ረሣሁት። በአንዱ መጽሐፍ መደብር ጎራ ብሎ ይመለካከታል። አንደኛው የመደብሩ ደንበኛ እፎይታ ጋዜጣ እንዳለ ጠየቀውና 'ብረከተ ብዕር' ከሌለበት ተወው!' ማለቱን ሰምቶ አጫውቶኛል።"

እነዚህ አንባቢዎቼን ጋሼ ተንበርክኮ እስከ መጣፍ ያከብራቸዋል። እንዳለውም ከጥቂት ቀናት በኋላ ተሻለው። ማታ ማታ ዘና ለማለት ከካቲካላው መጎንጨቱን አሁን ደግሞ ጀምሯል።

ልጄ ዜና መጥታ አብራው መኖር ስለጀመረች ሕመሙ አልከበደም። እኔና ፀሐይ ከሥራችን ስንመለስ እንጎበኘዋለን። ሕመሙን አቅልሎ በማየቱ ለወንድሞቹ መንገሩ አስፈላጊ አለመሆኑን ስለነገረን ልማንኛቸውም ትንፍሽ አላልኩም።

"አብዛኛው አንባቢ የምታከብረው ቢሆንም የሚያሳዝነህም ያጋጥምሃል። በቀደም ዕለት በአለባበሱ የዘገጠ፣ ሳምሶናይት ቦርሳ የያዘ አንድ ሰውዬ ቢሮዋችን መጣ። እግረ መንገድን አንድ ቅፅ ማሳተም እንፈልጋለን አለኝ።

"ጥሩ" አልኩት።።

"ከሕትመቱ ከሚገኘው ገቢ 60 ከመቶ በድርቅ ለተጎዱ ወገኖቻችን እንሰጣለን።። 30 ከመቶ ለእርሶ እንከፍላለን።። ለኩባንያችን 10 ከመቶ ይበቃናል።። 'ስፖንሰር' ሰላለን በጣቢ አንጎዳም" በማለት እቅዳቸውን ነገረኝ።።

"ጥሩ ሃሳብ ነው "ብዬ ተስማማሁ።።

"ውል እንፈራረማ" አለኝ።።

"ደስ ይለኛል" አልኩት።።

"ከተወሰኑ ቀናት በኋላ እኔን ስላላገኘኝ እፎይታ ጋዜጣ ዝግጅት ክፍል ውሱን ትቶልኝ ሄደ።። ወደ አምስት ገጽ ነው አነበብኩት በርካታ ነገሮች ያትታል።። በአጠቃላይ ዓላማው እስካሁን ድረስ ለዓመታት በአማርኛም ሆነ በእንግሊዘኛ የጻፍኳቸውን ጽሑፎች፣ የፈጠራ ሥራዎች በሙሉ የዚህ ኩባንያ ንብረት እንደሆኑ ይገልጻል። እኔም በፊርማው ቦታ ላይ በትልቁ ኤክስ አደረግኩበት።"

፴፰

'ደሌታንቴ'

ተፈጥሮ ከሰጠችህ ባሕሪያት ሲርብህ መብላትና መጠጣት የግድ ነው።። እኔ ከተሰጠኝ ባሕሪያት በጣም የምወደው ፍርሃቴን ነው።። የእኛ ዋና ሀብታችን ፍርሃታችን ነው ከስንትና ስንት ቀላልና ከባድ አደጋ የሚጠብቀን።።

በጣም ልዩነት አላቸው።። ወጣት ሆነህ እርጅናን ስታየው አስቀያሚና አሰደንጋጭ ነው።። ውሰጡ ስትገባበት ግን የራሱ የሆኑ እንደ ወጣትነት ደስ የሚሉ ነገሮች አሉት።። ጤና፣ ምግብ፣ መጠለያ እስካላጣህ ድረስ በጣም አሪፍ ነው።። አንዳንዴ ኡፍ! ያንን ሁሉ ትኩሳት አለፍነው! ዛሬ በረድ ብለን በሰላም መደሰት ነው።። መጃጀት ጋ ሰደርስ ደግሞ አስታውሰህ ጠይቀኝ...

ከጥቂት ዓመታት በፊት አሜሪሬ ነበርኩበት።። እንደነበርኩበት የመጨረሻዋ ልጄ ምስክር ነች።። አሁን ቀልድ "ሲወራ ካጋጠመኝ ደስ እያለኝ እሳተፋለሁ።። ድርጊቱ ላይ ግን የለሁበትም።።

ሁላችንም ነብስ ውስጥ ይህ ያልከው ኬሚስትሪ አለ።። ብሽቅ ሰው ሲመጣ ብሽቅ ትሆናለህ።። ልክ ፈንጂ እንደታጠቀ ወታደር ማለት ነው።። ጨዋና ሰላማዊ የነበርከው ሰው በአልሞትባይ ተጋዳይነት ብሽቅነትህን ትጠቀማለህ።። በጣም ቆንጆ ሃሳብ ትውስ አለችኝ።። ልንወለድ ስንል ገና ነብስ ሆነን እያለን መላዕክቱ ስንቆጅችንን ይሰጡናል።። ይኸው ፍርሃትህ፣ ይኸው ድፍረትህ፣ ይኸው ፍቅርህ፣ ይኸው ቅናትህ... እንቀበላለን።። እዚህ ከመጣን በኋላ (ወደ ምድሪቱ እያሟየን) ፍቅርህን ወላጆችህ ይቀሰቅሱታል።። ስታድግ ቅናትህን የምትቀሰቅስ ትመጣለች።። መናናቅህንም ጭምር።። እንዳመጣጡ ነው የምንቀበለው... መከባበርንስ?

ያንተ ከብርህ ፍቅረኛህ ነች።። ከአንተ ጋር ሆና እንዴ መጥቶ አንድ ነገር ቢል ዝም አትልም።። ከብርህ ተነክቷል።። በአገር ቤት ልጃገረድ ክብሯ ድንግሏ ነው።። ሕጓ ከሌለ ክብሯ የለም።። ሚዜዎቹ አክብረው በፈረስ ተንከባክበው ያመጧትን ሙሽሪት ድንግሏ ካልተገኘ አዋርደው በአህያ ጭነው ወደ ወላጆቿ ቤት ይወስዷታል።። ወንድን ልጅ "እናትክን!" ብትለው ነገር ተበላሸ።። "እምዬን?" ይላል!።። ክብሩ ተነካ።። እናትን ያክል ክብር አዋረደ።። ክብር በ'ስፖንዳ' ነጥሮ ይመጣል።። በአጠቃላይ አንተ አንደበተ ቁጥብ ሆነህ ሌሎችን አክብር፣ አንተን ያከብሩሃል።። ሰዎችን የምወዳቸው ከእኔ እኩል ሳከብራቸው ነው።። ሳፈቅራቸው ነው።።

ሂትለር ሰው ነበር እንበል።። ሁለት ዓይን ሁለት እግር ወዘተ።። ኢየሱስ ግን በርግጥ ሰው ነበር።። አይቻልም እንጂ በቻል እሱን መከተል ትልቁ ምርጫዬ ነው።። ሰው ላልከው ግን ሰው የማይታወቅ ነው።። ከእግዚአብሔር እኩል ተንምራዊ ፍጡር ነው።። ሟች ከመሆኑ በስተቀር ችሎታውን እየው።። መንት ነው።። ለወጥ ይልና ደግሞ የሰው ልጅን ወንጀለኛ ሆኖ ታገኘዋለህ።። ጠቅለህ ስታየው፣ ብትፈልግ በወንጀል፣ ብትፈልግ በቅድስና ሰው የማይችለው ነገር የለም።። እቺን ዓለም አይቷት፣ አይ! ይህንንስ አልፈልግም፣ ብሎ በቆንጆ መንገድ መሄድ የሚችል ሰው አለ።። መርሐ ደግሞ በሞኝ መንገድ የሚሄድ አለ።። ሁለቱንም መውሰድ እንችላለን።። የሁለቱም ልጆች መሆን እንችላለን።። እዚያ ውስጥ ነው ያለነው።። መበላለጥ የለም።።

"ሰው ባለበት ሁሉ ወንጀል አለ፡፡ ከጥንት ጥንት ጀምረህ" በእጁ ሩቅ እያሳየኝ "ብትመረምር ይህንን ወንጀለኝነት ታስተውላለህ፡፡ በቅርብ Time መጽሔት ላይ ሳነብ አንድ ፕሮፌሰር በኒውዮርክ ከተማ ውስጥ በሚፈፀሙ ወንጀሎች ላይ ጥናት ማድረግ ጀመረ፡፡ አይጠ ሞገቶች በማርባት በየዕለቱ የኑሮ ሂደታቸውን መመርመር ያዘ፡፡ ጥቂት ነበሩ ጥናቱን ሲጀምር፡፡ ለአይጠቹ ምግብም፣ መጠጥም እንደልብ ያቀርብላቸዋል፡፡ ውሎ እያደር ቁጥራቸው ተበራከተ፡፡ ቀጥሎ ሥፍራ እየጠበባቸው ሄደ፡፡ ተጨናነቁ፡፡ እዚህ ዋጋ ወንጀል ይጀመራል፡፡ ቀደም ብሎ የነበረው ሰላም ደፈረሰ፡፡ አንዱ ሌላውን መንዘስ፣ ማቁሰል፣ መግደል ጀመሩ፡፡ ጥቂት በነበሩ ጊዜ በሰላም እየበሉ እየጠጡ ከሴት አይጠች ጋር ይዝናኑ የነበሩት ወንድ አይጠች እንዳንዶቹ ሰዶማዊ መሆን ጀመሩ፡፡ የኒውዮርክ ኗሪዎች ተምሳሌት ሆኑ፡፡ ወንጀልን በሕግ አስከባሪ ትከላከለዋለህ እንጂ አታጠፋውም፡፡"

ተከዘ፣ በረጃጁ ተነፈሰና አፍጠ አየኝ፡፡ በፀጥታ እየተከታተልኩት ነው፡፡ ዝግ ባለ ድምፅ "የሰው ልጅ ከተፈጠረ ጀምሮ በልቁ ልዩ ምክንያቶች ይፋጃል፡፡ ማዕበል፣ ጎርፍ፣ የመሬት መንቀጥቀጥ መቅሰፍቱ ብዙ ነው፡፡ ጦርነት ከነዚህ አንዱ ነው፡፡

አንዱ ይመጣና ጋንዲን እጅ ይነሣዋል፡፡ አፀፋውን ጋንዲሂ መለሰለት፡፡ ከዚያም ሽጥጥ አውጥቶ ተኩሶ ገደለው፡፡ የገደለበት ምክንያት ይኖረዋል፡፡ የትም ብትሄድ ጠንካራ እምነት ካለህ ጠላት ይነሳብሃል፡፡ ከኢየሱስ እንጀምር፡፡ ሊንከን፣ ኬኔዲ፣ ማልኮም ኤክስ፣ ማርቲን ሉተር ኪንግ፣ ሚሲስ አንዲራ ጋንድሂ፣ አንዋር ሣዳት... በእምነታቸው ኃያልነት ምክንያት የተገደሉ ናቸው፡፡

ኢየሱስ ላይ ሆኖ አየንና አምላክ ሰው ሆነ፣ ሰውም አምላክ ሆነ፡፡ ከዚያ በፊት ጁሊዬስ ሲዘር ሰው ነበረ፡፡ አምላክ ሆነ፡፡ እንዲህ ዓይነት ነገር አለ፡፡ ሒትለር ደግሞ ሰው ሸይጣን ሆነ፣ ሸይጣንም ሰው ሆነ የሚባል ነው፡፡ እኔ አንዳንድ ጊዜ ማመን ያስቸግረኛል፡፡ በቲዎሪ ነው እንጂ እኔና ሒትለር ሰው ነን የምለው በማመን ደረጃ ግን አላስበውም፡፡ ሒትለር ሰው አይደለም ነው የምለው፡፡

ሌሚንግ የሚባሉ የዱር እንስሳ አሉ፡፡ ይረቡና ይበዛሉ፡፡ አገሩ ገደልማ ነው፡፡ ሌሚንጎች አካባቢው ለራሳቸው እስከበቃ ይዋለዳሉ፡፡ እዚህ ላይ ነው እንግዲህ የእግዜሩ ተዓምር የሚታይህ፡፡ እነዚህ የዱር እንስሳት እርስ በእርስ መፋጀት አይፈልጉም፡፡ ሰው አይደሉማ! በራሳቸው፣ ሌሚንጐችን ምንም ሳይነካቸው፣ በሙሉ በመንጋ

እየጋለቡ ገደል ገብተው ያልቃሉ፡፡ ለዘር ያህል ጥቂቶች ይቀራሉ፡፡ ተዋልደው አሥር ዓመት ሲያልፍ ተባዝተው ያቺ መኖሪያቸው መጨናነቂያ ስትሆን ደግሞ ተረኞቹ እየተወረወሩ ገደል በመግባት ለተተኪው ዘር ቦታ ይለቁለታል፡፡

ያነጋሁትን ማንኛውንም መጽሐፍ አነባለሁ፡፡ ጀምሬ የምተወውም አለ፡፡ ወጣት በነበርኩ ጊዜ ማንበብ ከጀመርኩ መጨረስ አለብኝ ብዬ እራሴን አስገድድ ነበር፡፡ ለደራሲው ታማኝ የሆንኩ እየመሰለኝ፡፡ አሁን ግን ቀምሼ ካልጣመኝ እተወዋለሁ፡፡ አልፎ፣ አልፎ ለመረጃ ሰል በትዕግስት አነባለሁ፡፡

በማንኛውም ሰዓት፣ በየትኛውም ቦታ፡፡ ግን ምረጥ ብትለኝ ገንዘብ በሽበሽ ቢሆን፣ ሁሉንም ነገር አድርጌ ምሣ በልቼ፣ ጥቂት ጫት ቅሜ፣ ፅኽንያቱም ጫት ትኩረቶችህን ይሰበስባል፡፡ ይኼንን የምልህ ለእራሴ ነው፡፡ አንዳንዱን ደግሞ ጫት ትኩረቱን ይዘበራርቅበት ይሆናል፡፡ የእራሴን ልቀጥል፡፡ ቆንጆ ጠጅ ወይም ቢራ ፉት እያልኩ ባነብ ገነት ውስጥ እንዳለሁ እቆጥረዋለሁ፡፡ ይህ ባይቻል፣ ጫጫታ ውስጥ ገብቼም ቢሆን፣ የትም ይሁን የትም ሊፍት እየጠበቅኩ እንኳን አነባለሁ፡፡

ጠጅ ቤት ልዩ ልዩ ነገር ያጋጥመሃል፡፡ አንዱ ምን አለኝ "ጠጅ እየጠጡ ማንበብ እንዴት ነው?" አለኝ፡፡ መልሴ ይኼንን ጊዜ የሚወሰነው ባለሁበት "ሙድ" ነው፡፡ ያኔ ጥሩ ስሜት ላይ ነበርኩ መሰለኝ፣ የታል ጠጅ እየጠጡ ማንበብ ክልክል ነው የሚል ማስጠንቀቂያ? አልተባልም አልኩት፡፡ ሳቅ አለና ተወኝ፡፡

አንዱ ግን ከወዲያ ማዶ ተነስቶ በማስፈራራት ከበላዬ ቆሞ "ምንድነው እዚህ ጠጅ እየጠጡ ማንበብ?!" ሲለኝ፣ ለእሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ "እናትክን!" አልኩት፡፡ ወደ ሌላው ጠጪ ዞሬ ከፍ ባለ ድምፅ "ልብ አድርጉልኝ! ይኼ ሰውዬ እዚህ መጥቶ ያስቸግረኛል" አልኩ፡፡

"ተዋቸው እንጂ ያንብቡዋ" አሉት፡፡ "ኩምሸሽ ብሎ ሄደ፡፡ እኔ ግን የእራሴን ተፈጥሮ ሳውቀው እንዲህ ዓይነት ፍጥነት የለኝም፡፡" በዚያን ጊዜ የንባብ አምላክ፣ ወይም አድባር ደርሶልኝ መሆን አለበት "ልክ ነው፡፡ እናንተ ከሰራችሁ እስከምትመጡ እየተዝናናሁ ይህችን አነባለሁ" አለና የማርሻል ማክሉሀንን Understanding Media አሳየኝ፡፡ በመንደራችን አንድ ኮማሪት አሉ፡፡ ሴትዮዋ ካተነሳና ምግብ በተመጣጣኝ ዋጋ ይሸጣሉ፡፡ ጋሼ ስብሐት ከእኔ ጋር በጉርብትና ለመኖር ወደ ቁርቆስ ሰፈር ሲመጣ ከዋለበት ውሎ የእኛ ቤት ዝግ ሆኖ ቢጠበቀው፣ የእኝህን ኮማሪት ቤት እንደ መቀያ እንዲጠቀምበት ጠቁመኩት፡፡ ከዕለታቱ

በአንዱ ቀን ከላይ የጠቀስነውን መጽሐፍ እያነበበ ከራሱ ጋር ይሳሳቃል። ይህ ሳቅ ኮማሪቲን ረበሻቸውና "አንቱ ዳዊቶትን አይድገሙብኝ" ሲሉ ተቆጡ። የጢሙ መንዥርገግ፣ አዛውንትነቱ በፈጠረባቸው ፍርሐት ሴትዮዋ መጽሐፍ እያነበበ ላይሆን እየደገመባቸው እንደሆነ ነው የተገነዘቡት።

እሱም ሐሳባቸው በፍጥነት ገብቶታልና "እሜቴ እኔ እያነበብኩ ያለሁት የእንግሊዘኛ መጽሐፍ ነው እንጂ ዳዊት እየደገምኩ አይደለም" አለና መለሰላቸው። ለእኛም ማምሻውን መጥቶ ገጠመኙን አውግቶ ሲደመድምልን "ሴትዮዋ ልክ ነበሩ። በተሰጣቸው ብርሃን ነው ያዩኝ፣ የማነበው ሌላ መጽሐፍ መሆኑን ስነግራቸው ተረጋጉ እንጂ መጀመሪያ ተሸብረው ነበር።"

በቅርቡ ኩኩሻ አሥራ አራት ዓመት ይሞላታል። አምስተኛ ክፍል ነች። የቁጥር ችሎታዋን ስታሳየኝና ስለአባቷ ምን ያህል እንደምታውቅ ስትነግጽልኝ "አባዬ፣ አንተ አሁን ካፒሪሊዮን መጽሐፍ አላነበብክም?" አለችኝ አለና ሳቁን ለቀቀው።

መጀመሪያ አንተና እሷ ደግሞ የምትመሳሰሉበትን መንገድ ልንገርህ። ሁለታችሁም ጥያቄ ታበዛላችሁ።

እኔ በአሁኑ ሰዓት የትምህርት ሚኒስትር ብሆን አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲን የማዘዝ ሙሉ ሥልጣን ይኖረኛል አይደል? በዚህ ጊዜ አስፋው ዳምጤን እጠራውና ወጣቶችን ሥነ ጽሑፍ፣ ታሪክ፣ ኢኮኖሚ፣ ፖለቲካና አስተዳደር አስተምር እለዋለሁ። ለእኔ አስፋው ሙሉ ቤተ መጽሐፍት ማለት ነው

እኔ መዝገበ ቃላት ውስጥ ብቁ የሚባል ሰው የለም። ሰውዬው እራሱ የሄደበትን መንገድ ዞር ብሎ አይቶ አሪፍ ሄጃለሁ፤ ወይም እዚህ ጋ መስተካከል ነበረበት ማለቱ መብቱ ነው እኔም እስካሁን የሄድኩትን በጣም ወድጄዋለሁ።

እንግዲህ ማለታወስ ያለብህ እኔ የምጽፈው ለራሴ፣ ለደስታዬ ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር ደግ ነው። ለእንጀራዬ መጻፍ የለብኝም። ለእንጀራዬ እንደሆነ ሥራ አለኝ። ጋዜጣ ላይ መጻፍም ቢሆን እኔ እማየው እንደ እንጀራ ነው። ስለዚህ ደስ ያለኝን፣ አንባቢን ያዝናናል የምለውን ነው የምፅፈው። አሁን ለጊዜው ልልህ እችላለሁ፣ ከዚህ ውጪ አልፅፍም። ጊዜ የለኝም። ብዙ ጊዜዬን በማንበብ ነው የማሳልፈው። አንዳንዴም ፊዌዎታ። ፊዌዎታ ሲደራ አሁን መጻፍ አለብኝ ብዬ ራሴን አላስገድደውም። ፊዌዎታው ውስጥ

እገባለሁ። ሌላው ደግሞ፣ እኔ ተልእኮ አለብኝ ለዚህ ጎብረተሰብ የሚል እምነት የለኝም።

በጣሊያንኛ አንዲት ቃል አለች። 'Dilettante' ሌሎች የፈረንጅ ቋንቋዎችም ተውሰዋታል። ትርጓሜዋ በጣም ባለፀጋ ሰው፣ "ሁሉ በእጁ ሁሉ በደጁ" ያለው ነው። ይህ ሰው ፈጣሪ ነው። ደስ ባለው የሊነ ጥበብ ሥራ ይሣተፋል። ዛሬ ሥዕል ካሰኘው ሥዕል ይሥላል፣ ወይም ይፅፋል፣ አልያም ይጓዛል። የእኔም ነብስ አሁን ሳያት በንባብ በሥነ ጽሑፍ ዓለም "ዲሌታንቴ" ነች።

***

ሰባ

ማጎበሩ

ፀጥታ በሁለታችን መካከል ሠፈነ። የየራሳችንን ሐሳብ እያብሰለሰልን ነው። በእዚያ መሐል "የኢትዮጵያ ደራሲያን ማኅበር አባል አልነበርኩም። እንዲያውም! እንዲህ ነው። አንድ ጊዜ ትዝ ይለኛል፣ ብርሃኑ ዘሪሁን ቢሮው አስጠርቶኝ፣ "እንካ ይህንን ቅፅ ሙላ" አለኝ።

"የምንድነው?" አልኩት።

"የደራሲያን ማኅበር አባል እንድትሆን" አለኝ።

"አልሞላም" አልኩት።

"ለምን?" አለኝ።

"እኔ ደርዮ እርስ በርስ በተረሻሸነ ቁጥር፣ የማላውቀው ሚችን ለመከሩን የድጋፍ ሰልፍ መውጣት አልፈልግም" አልኩት። ቅፁን መልሶ ወሰደና በጨዋነት አሰናበተኝ። ብርሃኑ ስገምተው ከእኔ የባሰ አይናፋርና ጭምት ነው። ብዙ ጊዜ ተነጋግረን አናውቅም። የተነጋገርንበትን ወቅት አስታውሳለሁ። ማዕበል የሚለው መጽሐፉን ሳነብ ከዘጠና አምስት ገጽ በላይ ፈቅ ማለት አልቻልኩም።

አፃፃፉ አሪፍ ነው። ገረመኝ። ደራሲው እንዴት ፅናት ቢኖረው ያንን ሁሉ መከራ ተጋፍጦ ቢድርሰው ሊገልፀው ቻለ? ጥንካሬው አስደነቀኝ። እኔ ግን ያንን ሁሉ መከራ አንብቤ ልከተለው ጉልበቱ ሊኖረኝ አልቻለም። ተረታሁና አቆምኩ። እሱን አገኘሁና

አናገርኩት፡፡ እንዳልኩህ አይናፋር ነው፤ በቅጡም ፊት ለፊት ሳያየኝ አስገራሚውን ገጠመኝ ነገረኝ፡፡

ለዚህ ሥራው ጥናት ወሎ ሐይቅ የሚባል አካባቢ ለሳምንታት ቆይቷል፡፡ ሰዎች እያነጋገረ፤ ማስታወሻ እየያዘ፤ እዚያው ውሎ እያደረ፡፡ አንዴ አንድ ዝበሬ ቤት አድሮ የገበሬው ባለቤት ለቁርስ የጤፍ ቂጣ ትጋግራለች፡፡ ቂጣው በሰለ፡፡ ሴትዮዋ አምጥታ በእንቅብ ሰታቀርብለት እጇን አየ፡፡ ደነገጠ፡፡ ሴትዮዋ ቆማጣ ነች! አማራጭ የለውም፤ ያቀረበችለትን በላ፡፡ አየኸልኝ? ለዚህ ሥራው ይህን ያህል መሰዋዕትነት ከፍሎበታል፡፡

በኢትዮጵያ ደራሲያን ማኅበር የሚገኙ ወዳጆቻችን ከዛኒጋባ ቤትህ የተሻለ ቤት እንዲኖርህ ጥረዋል?'' ለማስታወስ ፀጥ ብሎ አብሰለሰለ፡፡ ከተመሰጠ ወጣና "አላስታውስም! አላስታውስም! አላስታውስም! በፍፁም ትዝም አይለኝም? ቤት እናሰጥህ ማለት ምን ማለት ነው?''

"ከምትኖርበት ዛኒጋባ ቤት አስወጥተው የተሻለ ምቾት በምታገኝበት ቤት ውስጥ እንድትኖር ማድረግ አስበው ነበር?'' እንዲህ ዓይነት ነገር ተሞክሮ ነበር ነው የምትለኝ? እኔ ግን አላውቅም፡፡ ይህንን ነገር አስበው አድርገውት ቢሆን ኖሮ፤ እኔም ብሰማ አልረሳውም ነበር፡፡ አሁን አንተ ስታነሳብኝ ትዝ ይለኝ ነበር፡፡ ያም ሆነ ይህ አይድነቅህ ሁሌም የምንኖረው በሐሰትና በእውነት መካከል ነው፡፡

***

በአብዮቱ ዘመን የኢትዮጵያ ደራሲያን ማህበር በብሔራዊ ሎተሪ አዳራሽ አንደ ስብሰባ ጠርቶ ነበር፡፡ በወቅቱም የሳንሱር ክፍል ኃላፊ በዚህ ስብሰባ ላይ ተገኝተው ነበር፡፡ የወቅቱ የደራሲያን ማህበር ሊቀመንበር የነበሩት አቶ ማሞ ውድነህ "በዚህ ዓመት በርካታ መጻሕፍት ለህትመት በቅተዋል፡፡ ይህን ላደረገልን የሳንሱር ክፍል ማመስገን እወዳለሁ" ሲሉ ተናገሩ፡፡ ታዳሚዎቹ አጨበጨቡ፡፡

በወቅቱ ስብሰባውን ታዳሞ የነበረው ጋሼ ስብሐት ድንገት ብድግ ብሎ "ሳንሱር ይውደም፡፡ ለእኔም አጨብጭቡልኝ!" አለና ቁጭ ማለቱን በወቅቱ አዚያው የነበሩት ከብሩ ክፍሌና ንጉሰመለኩት መዋዕል አጫውተውኛል፡፡

ሻ

መልእክተ ስብሐት - ለፀሐፍት

... ይኽን ያህል ዋጋው በሥነ ፍጥረቱ
ትልቅ እንዳይመስልህ የሰው ልጅ በውነቱ
እየተሻሻለ ሁልጊዜ አድሶ
መፍጠር ይገባዋል ራሱን መልሶ...

ከበደ ሚካኤል
የቅኔ ውበት

ከጋሼ ጋር በዚህ ምዕራፍ ላይ ውይይታችንን ስንጀምር በፀብ ነበር፡፡ "አንጋፋ ደራሲ ነህ? ... " ብዬ ስጀምር "እሺ እንሂድ!..." አለኝ በቁጣ ስሜት፡፡ እንደ አንጋፋ ደራሲነትህ ለወጣት ደራሲያን የጉዞ ልምድህን ብታጋራቸው? ባልኩት አባባል አልተደሰተም፡፡ "በምን መልኩ?" አለኝ እንደተከሳተረ ወጣት ደራሲያንና አንባቢያንን ለማበሪከት!

"ለምን ማበራከት ያስፈልጋል!" ጮኽብኝ፡፡

አንዳንዴ እንዲህ ቱማ የሚልበት ወቅት አለ፡፡ ባለፉት አያሌ ዓመታት ተገናኝተን ስንጨዋወት ድንገት ይቆጣል፡፡ እኔም በፀጥታ አሳልፈዋለሁ፡፡ ይህንን ማስተዋሌን አንድ ቀን አንስቼበት ትክክል እንደሆንኩና አባቱም ላይ ይህ አይነቱ ባህሪ እንደሚታይባቸው ታሪኽ ወንድሙ ተወልደ ብርሃን ገብረ እግዚአብሔር ይህንን ባህሪ እንደሚጋሩት አጫውተኝ፡፡ ወደ ዕለቱ ውይይታችን ተመለስን፡፡ በወቅቱ እንደተሰማኝ ለወጣት ደራሲያን አስፈላጊ መልዕክት ማስተላለፍ አለበት ብዬ በማመን በፅናት ገፋሁበት፡፡ "ወጣቱ ደራሲ ጎበዝ ከሆነ ራሱ እኮ ነው አንባቢያኑን የሚፈጥረው" አለኝ፡፡ ቁጣው አልበረደም፡፡

"ዛሬ ነገር አበላሽሁ" ስል በሆዴ አሰብኩ፡፡ ሃሳቤን አሰባስቤ ወደምፈልገው ርዕሰ ጉዳይ አስክገባ እንደ ፋታ ማግኛ እንዲሆነኝ አጠገቤ ያለውን ማንቀርቀሪያ አነሳሁና ሻይ ቀዳሁ፡፡ ስኒሩን አማሰልኩና አቀበልኩት፡፡ ተቀብሎኝ ፉት ብሎ ቮሻይ ብርጭቆውን መቀመጫው ላይ እያኖረ ተረጋግቶ ወደምፈልገው ርዕሰ ጉዳይ ሰተት ብሎ ገባልኝ፡፡

"ይኸውልህ፣ ልብ እንድትለው የምፈልገው ነው። እንዲህ ብለህ ጠይቅ። ሰዎቹም ማንበብ የሚፈልጉ ከሆነ ደራሲዎች ሞል ተውላቸዋል። መጀመሪያ፣ ደራሲ መሆን ያስፈልጋል? ምንድነው የእኔ ሰጠታ? ምንድነው የእኔ ችሎታ? ብሎ ወደዚያ ማዘንበል ነው። አንዳንድ ሰው ደራሲ ለመሆን አይደለም የተወለደው። እሱ የተወለደው ለሌላ ሙያ ይሆናል። ምን ያደርግለታል መፃፍ? ብዙ ደራሲዎች፣ እነ ሼክስፒርና እነ ቶልስቶይ፣ እነ ዞላ ወዘተርፈ ሌሎችም ብዙ ጥፈዋል። እና፣ ምንድነው የሚያመጣው ልዩነት? ያን ያህል አይደለም። ለሰውየው ግን መኖርና አለመኖሩ ደስ የሚለውን ሥራ መሥራትና አለመሥራቱ ልዩነት ያመጣል። እና መጀመርያ ደራሲ ሆነን የሚያስፈልገው ለምንድነው? ያስፈልጋል? መኖር ነው ያለብኝ እንጂ ደራሲ መሆን አይደለም። አናፂ ሆኜ መኖር እችላለሁ፣ ኮርቼ! እጆቼ ከቻሉልኝ። ማንኛውም እንጀራ የሚያበላ ሥራ ቅዱስ ነው። ከደራሲነት እኩል፣ ከሠዓሊነት እኩል! ከሙዚቀኛነት እኩል፣ አናፂነት ማንበኝነት እኩል ነው፣ ልዩነቱ ለረጂነበብ ይጨበጨባ ለታል፣ ይኼኛው አይጨበጨብለትም። ትንሽ ናት ልዩነቷ፣ ዋናው ቁምነገሩ ፍላጎትህን ማወቅ ነው።

"ታዲያ ለምን አይተውትም ማንበቡን? ይኼኮ አግባብ አይደለም" አሁንም ቁጣው ገፊለ እኔም በወጥሪ ወናሁ። እሱም ፋታ አገኘ። ቀጠለና "አያነበበ እያለ እንቅልፉ የሚመጣ ከሆነ ማንበብ አያስፈልገውም በቃ። በግድ ማንበብ የለብህም። እገሌን አንብበሃል? ጥ! ምናምን! ሲባሉ ይሆናል ማንበብ ይኖርብኝ ይሆን ዴ? እያሉ የሚደበሩት።

የሰው ልጆች ማንበብና መጻፍን በቅርብ ጊዜ ነው የጀመሩት። መኖርን ግን ጥንት፣ ጥንት ነው። በሚሊዮን ዓመታት ነው የጀመሩት። ስለዚህ መጀመሪያ መኖር እንጂ መጻፍና ማንበብ አይደለም።

ባንተም እምነት በደንብ ብትሄድበት እንደዚያ መሆኑ አይቀርም። ለማወቅ ማንበብ? ከፈለገ ነዋ! የሚወድ ከሆነ ገብሬ የሚወደው ቅቅል ድንች ነው። ሄደህ አንተ ገብሬን ከትፎ ላብላህ? ብትለው ከትፎ ለእሱ ምንም አይደለም። ይለያያል። እንደዚህ ነዋ። ማንበብ ትወዳለህ እና ትቀጥልበታለህ፣ ወይ ስሜት አይሰጥህምና ትተወዋለህ። ለዚህ ነገር መጨነቅ የሚያስፈልገው አይመስለኝም።

ይኸውልህ፣ ይኼ የእኔ እምነት ነው። ሌላው ደግሞ ከእኔ ተቃራኒ እየተናገረ ልክ ሊሆን ይችላል። ማንበብና መጻፍ የተያያዙ ናቸው። እንደ አንደኛና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት። መጀመሪያ አንተ ማንበብ ካላስፈለገህ መፃፍ ግዴታህ አይደለም። ማንበብ የማይወድ መጻፍ እፈልጋለሁ ቢለኝ አይገባኝም። ምንድነው

የሚጽፈው? ስለእንጨት የማያውቅ፣ የእንጨቱ ሽታ የሚከረክረው ሰው ወደ አናፂነት መግባት የለበትም። የማንበብ ልምድ ሳይኖረው የመድረስ ጉጉት ካለበት ፋሽን መስሎት ተሳስቷል። ንግድ አይደለም መጻፍ። የፍቅር ጉዳይ ነው። መፃፍ የሚወዱ ከሆነ፣ ተው ብትላቸው አይተውም። መጀመሪያ ግን "ማንበብ ትወዳለህ ወይ?" በለው። ከወደደ ማንበብ ደግሞ በቂ ነው። እየተደሰተ ከሆነ፣ ጻፉልኝ፣ አነባለሁ ብሎ መደሰት። ምን አለፋው? ሌላው ይረሰለት እሱ እንደ መብላትኮ ነው። አንባቢያኑን ስንመጣ ደግሞ ከምር ማንበብ የሚወዱት ከመቶዎቹ አምስቱ ነፍሳቸው የደራሲ ነፍስ ናት። ከነዚህ ሁለቱ ወይም ሦስቱ በተለያየ ምክንያት መጻፍ አይችሉም። ወይ ውስጣቸው የሆነ የተገደበ ነገር አለባቸው። ብዙ ችግር ይኖርባቸዋል። አንድ ሁለቱ ይጽፋሉ። በቂ ነው! የተጻፈው ቢነበብ።

አሁን የአማርኛው ሥነ ጽሑፍ በቂ አልተጻፈም፣ ምናምን ይባላል። ግን በቂ ተፅፏል። ማንበብ ለሚፈልግ። በብዛት እንደ እንግሊዘኛ 'Literature' ልዩ ልዩና በገፍ የለም። ይህንን አውቃለሁ። ከልብህ ከፈለክ ግን በአማርኛውም አለ። ከእንግሊዞች እኩል ነን። ከሌሎቹ ሁሉ እኩል ነን። ልዩነቱ የቴክኖሎጂ ነው እንጂ ነፍስህ ያው ነው። ሰው ነው። የቋንቋ አንዳንድ 'Concept' ማለት ንጥረ ሐሳብ እነሱ አሏቸው። ለምሳሌ ቴክኖሎጂ ውስጥ ካላደክ፣ አደን ሀገር ውስጥ ካደክ እነዚያ ቃላትና ሃሳቦች አይኖሩህም። ቴክኖሎጂ ውስጥ ያደገው ያንተ የአደን ቃላት አይኖሩትም። ብዙ ብዙ ይኖሩሃል አንተ። እሱ የማያውቃቸው ሐሳቦችም ቃላትም። ልዩነቱ የእሱ ስለማያበላ፣ ሰውን ስለማያስገድድ፣ ገበያ ስለማወጣ ይደነቃል። እና አድንቋል፣ ተራምዷል፣ ተራቋል ይባላል። ግን እዚያ ሄደው 'Primitive' የሚባለውን ሕዝብ ያጠኑ ሲነገሩን፣ ለካ ማንም 'Primitive' የለም። እኛ እዚህ ነን፣ እናንተ እዚያ ናችሁ፣ እነሱ እዚህ ... ማለት እኩል ሜዳው ላይ ነን። ማንም ወዴት እየሄደ አይደለም። ሁላችንም ወደሞት ከመሄዳችን በስተቀር ሁሉቱም እና እያንዳንዱ የኑሮ ዓይነት ራሱን የቻለ ነው። ኋላቀርም አይደለም ተራማጅም አይደለም።

እሱ የ'Classification' ጉዳይ ነው። ነገሮችን ለአእምሮዋችን እንዲመቸው መከፋፈል። ቡቴክኖሎጂና በዘብት ያደገውን አንደኛ ዓለም እንለዋለን። ሌላውን ሦስተኛ ዓለም እንለዋለን። ስናወራ ልዩነት ስላለውንጂ ከልዩነቱ አንዳያነትነቱ በጣም ይበዛል። ልዩነቶቹ፣ እንግሊዙ በጣም የሚበሳጨው መኪናውን እየነዳ ይሆናል "እናቲን! ተጫወተችብኝ" ምናምን ይላል ፍቅረኛውን። ምድረ በዳ

ያለው የአፋር ጎረምሳ ደግሞ ግመሉን እየነዳ ነው የሚናደደው። ስለዚያች ብሽቅ ፍቅረኛው ነው የሚበሳጨው። የትም ብትሄድ ሰው ያው ነው።

እኔ የማምነው እንዲህ ነው። የሰው ልጅ ፍጥረቱ አንድና እኩል ቢሆንም የተለያየ አዝማሚያ አለው። ለምሳሌ የፈረንሣይን አዝማሚያ ብትወስድ ሥዕል፣ ውበት፣ የመኖሪያ ነገሮች ይመርጣሉ። እንግሊዝኛ ስትሄድ ፍትህ ምናምን ይሉሃል። እኛጋ መጥተህ ስታስተውል ሥልጣኔያችን የቃል ነው። ለምሳሌ ቅኔ፣ ግጥም፣ ተረት፣ አግቦ፣ አሽሙር እያረግን በቃላቶቹ እንጨዋወታለን። እንግባባለን። ይህንን ልብ ብሎ የፃፈ የእኛ አበሻ ደራሲ ከሌላው ዓለም የተሻለ ቅድሚያ (አድቫንቴጅ) አለው። ቃላቱን እንደ ጥበብ ወስዶ ከተጠቀመበት ዕድለኛ ነው። ቃል ነው የእኛ ጥበብ፣ መግለጽ እስከፈለግህ ድረስ። መዝገበ ቃላትን ማገላበጥ አያስፈልግህም። ማጎበረሰቡ ራሱ ሲያወራ አድምጥ። በተለይ ያልተማሩት፣ በድሜ ገፋ ያሉት፣ አማርኛን እንደ እንዝርት ነው የሚያሽሯት። በጥቂት ቃል ብዙ ሲሉ ትሰማለህ። ይህንን ካጠናህ በቂ ነው። ምክንያቱም ብዙ አዲስ ነገር የለም በኑሮ ውስጥ፣ ያንኑ ነው የምንደጋግመው። መውደድ፣ መጥላት፣ ናፍቆት፣ ምቀኝነት... ጥቂት ናቸው። የእነሱ መሰባጠር ነው የሕይወት ሂደቱ። ያንን መሰባጠር የእኛን ባህል ታስብሰዋለህ ማለት ነው። ልክ እንደ ሰዎች ቆዳ፣ ሌላው፣ አጥንቱ፣ ሥጋው፣ ደሙ ያው ነው የማንም ሕዝብ።

ይሽውልህ አንድ ነገር አስታወስክ። አንድ ቀን ደበበ ሰይፉ ቤት ሄደኩ። ደበበን ታውቀዋለህ? አዎ የዩኒቨርሲቲው መምህር። ሰላም ብዬው ቤቱ እንደገባሁ ምን እያደረግክ ነው? ስለው፣

"የአማርኛ መዝገበ ቃላትን ሰብስቤ ቃል በቃል እያጠናሁ ነው" አለኝ።

ገርሞኝ "ለምን እንዲህ ማጥናት አስፈለገ?" አልኩት።

"ወደፊት የድርሰት ሥራዎቼን በሙሉ የምሠራው በአማርኛ ቋንቋ ነው። ስለዚህ የቃላት ጉልበቱን ጥልቅ ለማድረግ ይሽውልህ መዝገበ ቃላቱን ሁሉ ሰብስቤ አንድ በአንድ እየመረመርኩ ነው" አለኝ።

እንግዲህ አንድ ወጣት ደራሲ፣ ደራሲ ነኝ ብሎ ካሰበ እንዲህም መዘጋጀት የግድ ነው።

"ወጣቱ ደራሲ ጥሩ አድማጭ ከሆነ ሐሳቡን በአማርኛ ጥሩ አድርጎ መግለጽ ይችላል ብለህ ታምናለህ ነው ያልከኝ? ኮርቶ! እንዲያውም በቴአትሩማ እንግሊዘኛው ቃል የለውም። እስኪ አሁን ወይ ጉድ! እኔው ነኝና፣ እስከዛሬ! በል እስኪ በእንግሊዘኛ።

እ! ኸ! እንዲያውኮ! እያልክ ስትሄድ፣ የእዚህ ሁሉ ሀብት ባለቤት ነው የእኛ ደራሲ። ወደ ውጪው ስታይ ግን ቴክኖሎጂካል እየሆኑ ሲሄዱ ያንን እየረሱት፣ እየረሱት ነው የመጡት። ቀደም ብሎ ብዙ ውብ አባባሎች ነበሯቸው። አሁን የሏቸውም፣ በኖሩም በመዝገበ ቃላት ተመዝግበው ይገኛሉንጂ አይጠቀሙባቸውም። ምክንያቱም የቴክኖሎጂው ሕይወትና መዋለበብ አርግፈዋቸዋል። የእኛ ግን ገና ናቸው። በተለይ የአሱኑ ዘመን አማርኛ በጣም ጉልበተኛ ነው። ለቴአትር በጣም፣ ለልቦለድም ቢሆን ምንም አይጎድለውም። ቢጎድለው ደራሲ ነው እንጂ ሕዝብ አይጎድለውም። የሕዝቡ መከራ በቂ ነው። ደስታውም በቂ ነው። ይዘፍናል፣ መከራውን እየቻለ። ደግሞ ጻፍክ አልጻፍክ የራስህ ጉዳይ ነው። አንተነህንጂ ሕዝቡ መኖሩን ነው የሚያየው።

ለአንዳንዱ ወጣት ደራሲ በቂ ነው፣ ላንዳንዱ አይበቃም። እንደ ሀዲስ ዓለማየሁ ለመፃፍ በቂ አለው። ገና በአማርኛ ለመፃፍ ያልተሞከሩ አፃፃፎች አሉ። አላስፈለጉማ። ገና ናቸው። ማስታወስ ያለብን፣ ሥነ ጽሑፍ የሕዝቡን ሕይወት ነው የሚያወራው። ማነፃፀር አይከፋም። መዋስ ጥሩ ነው፣ የሚረባ ከሆነ። ማስታወስ ያለብን ግን የራሳችንን ኑሮ ለመፃፍ አዲስ አበባ ውስጥ አድገህ ከሆነ ቃላት ያንሱሃል? አንድ ሁለት የታተሙ ይኖራሉ እነሱን ታነብና "ለካ እንደዚህ መፃፍ ይቻላል?" ትላለህ። በቂ ናት! ይህቺን እምነት ከያዝክ "እኔ ደግሞ የምፅፈው አለኝ፣ ምን ልፃፍ? ምንድነው የሚሰማኝ?" ብለህ ትፅፋለህ። እና ስለኖርክበት ጎብረተሰብ ስለሆነ አሳምረህ ትጽፈዋለህ። አያስፈልግህም መጣርና ከሩቅ ማምጣት (ቢቻል ጥሩ ነው) ደግሞም የተተረጎሙ አሉት፣ እነሱንም ማንበብ ይቻላል። የግድ በእንግሊዝኛ ማንበብ የለብህም። አሁን እነ ሲድኒ ሼልደንን አንብበህ፣ ሴራ፣ ምን ከምን ቀጥሎ ነው የሚመጣው? ከዚያስ ምን ሲነሳ ነው የትረካችን ክር የምትሸርበው?

ይህ እንዴት እንደሚታረም አላውቅም። ስለዚህ ወጣቱን ደራሲ፣ ስትፅፍ ሐያሲውን እርሳው ነው የምለው። ደስ እንዳለህ ተጠበብ። መዘነጥ አስበህ ስትለብስ ጎንዘብ እንደልብ ካለህ አንተን ደስ ያለህን እንጂ እነሌን ደስ እንዲለው፣ እነሌ እንደሚለኝ እያልክ አትለብስም። ሞኝ ካልሆንክ። ደስ ያለህን ለብሰህ ስትሄድ ነው ለማብሰል የምትፈልጋትን ልጅ የምታገኛት። ስትፅፍም ደስ ያለህን ፃፍ። ደስ ያልከው ያነብሃል። እርሳው ሐያሲን። በነገራችን ላይ፣ ባላየኸው መንገድ የሚያሳይህ ሐያሲም ያጋጥምሃል። በራሴ ላይ ደርሶ "ጥ! ጎበዝ!" ብዬ ያደነቅኳቸው አንድ ሁለቱን ሐያሲን ማንበቤን አስታውሳለሁ።

ቋንቋን ለማሳደግ እንግሊዘኛ ከሚነጋገሩ ጋር ማውራት። ደግሞ መጽሐፍ ውስጥ የሚደጋገሙ ቃላት አሉ። ደከመኝ ብሎ መተው አይደለም። 'Dictionary' መመልከት። ሁሉንም ቃላት አይደለም ማየት። ስታነብ አንዲት ቃል ታጋጥምሃለች። ያቺ ቃል ካልገባችህ ሙሉውም አይገባህም። እሷ 'Dictionary' ያስፈልጋታል። ሌላው ግን በግምት ገብቶህ ስለሆነ ማለፍ፣ ጋዜጣም ማንበብ፣ መጽሐፍም ማንበብ። በተለይ ሬዲዮ ማዳመጥ፣ ጥሩ ሬዲዮ ላለው BBC መከታተል። BBC እኮ Literature ያስተምርሃል። Story የሚነበብበት ጊዜ አለው። Classic። ሁሉ ነገር ፕሮግራማቸው ውስጥ አለ፣ በቀላሉ የምታገኘው። እሱን ይዘህ መከታተል። የእኛ መዝገበ ቃላት ሕዝብ ነው። ስለዚህ ሰዎችን እየጠየቅክ ነው ቋንቋህን የምታዳብረው።

የእኛ ሥልጣኔ ቋንቋ ነው ብዬሃለሁ። ብቃል እንደመሆኑ፣ ወጣቶቹ የሚፅፉትን ስታነብ በጣም ትገረማለህ። በደንብ ስታውቀው እንዲህ ለመፃፍ ባልቻሉም ነበር። በትምህርት፣ በዕውቀት 'back-ground' ቢሆን ኖሮ አታምነውም። ነገር ግን የቃል ሥልጣኔ አባል ስለሆነ ቃልን ያውቃታል። በደሙ በናቱ ጡት ጠብቶታል ልልህ እችላለሁ። ነፃነት ብቻ ነው የሚፈለገው። ከሐያሲው በፊት ሳንሱር ነበር የምንለው። በእርግጥ ሳንሱር የፀሐፊው መቅሰፍት ነበር። ባይታተምም ልፃፍ የሚሉ በጣም ጥቂቶች ናቸው። ሳንሱር ወዲያ ካልክ በኋላ መጣልና ሐያሲ! ከሳንሱር በምንድነው የሚያንሰው? ልዩነቱ ሳንሱር ድርጅት ነው፣ ይኼኛው ግለሰብ ነው። የሃያ ሦስት ዓመቱን ደራሲ ከሃምሳ ዓመቱ ደራሲ ጋር አወዳድረህ መኮርኮም ሐሰ አይደለም። ሌላ ነገር ነው። የልጁን ዕድሜ፣ ጽሑፉን አስተያይተህ፣ በዚህ ምክንያት እዚህኛው ላይ አበዛኸው ወይም አሳነስከው፣ እዚህች ጋ ደሞ አሪፍ ሠርተሃል እያልክ ብታግዘው ወደፊት ምን ዓይነት ተስፋ እንዳለው ይታየዋል።

ዘመኑ ለመፃፍ ይመቻል። የዘንኑ ያህልም እንቅፋቶች አሉ። ለመፃፍ አንዱ እንቅፋት ሕግጋት አውጪዎቹ ናቸው። መጀመሪያ ሲያስተምሩህ ዐረፍተ ነገር፣ ነጥብ፣ ሐረግ ያስፈልጋል። አናጢ ለመሆን ስታስብ መስመር ማስመር፣ መሳግ፣ በመጋዝ መቁረጥ ያስፈልግሃል። የሚያስተምርህ አናጢ የሆነ ሰው ነው። መጻፍ ላይ ስትመጣ ሌላ ይለየናል ነገሩ። ፅፎ የማያውቅ ነገር ግን ሥነ ጽሑፍ እያነበበ ዲግሪ እያገኘ ይመጣል። አስተማሪው ይህንን አንብባችሁ እነዚህን ጥያቄዎች መልሱ እያለው ነው የተመረቀው። እሱ አይፅፍም፣ ፃፍ ብትለውም አይችልም። ምንድነው የሚችለው? ድሮ ትምህርት ቤት በተነገረው ሕግጋት እዚህ ውጣቱ ላይ መፍረድ።

ያንን ሕግጋት ያወጣው ሌላ ጎብረተሰብ፣ በሌላ ሁኔታ። እሱን አምጥቶ እዚህኛው ላይ መፍረድ። እንበል" ጂምስ ጆይስ የዛሬ 60 እና 70 ዓመት የፃፈበትን ያመጣና ለምሳሌ የየሺጥላ ኮከብን መፅሐፎች አንስቶ የታል እንዲህ ያልከው? በዚያች በባዕድ መስኪያው እያየ እየመተረ ያብጠለጥለዋል። ወጣት ፀሐፊያን ደግሞ እነዚያን ነው የዕውቀት ምንጭ አድርገው የሚቆጥሯቸው። ለእኔ ይህ እንቅፋት ነው።

ቀደም ብዬ ነግሬህ ይሆናል። ወጣት ፀሐፊ ሲጀምር ማንበብ፣ መረጃ መሰብሰብ፣ የሚኖርበትን ማኅበረሰብ ማስተዋልና ማድመጥ አለበት። መፃፍ ልጀምር እስኪል። ብልሃቶቹን፣ ሴራ፣ መቼት፣ ልብ ማንጠልጠል፣ ወዘተ እወቃቸው። መጻፍ ስትጀምር ግን እርሳቸው። አሁን አንተ ጸሐፊ እንጂ አቅቂር አውጪ አይደለህም። ሐያሲ አይደለህም። በመፍጠር ላይ ነህ። በመፍጠር ላይ እያለህ ደግሞ አሃ! እንደ እገሌ ልፈጥር ነው እንዴ? ወይም እንደ እገሌ አልፈጥርም የምትል ከሆነ በመፍጠር ላይ አይደለህም፣ አእምሮህን በመረበሽ ላይ ነህ።

ወጣት ደራሲያን በመጀመሪያ መጽሐፋቸው ውጤታማ ባይሆኑ ምንም መደንገጥ አያሻም። እንደነና መፃፍ። ወልደኸው ቢሆን ታሳድገ ዋለህ። ትከታተለዋለህ። ይኼኛው ግን ፃፍከው ታተመ ቢቃ። አለቀ። ከእዚያ ወዲያ መፅሐፉ ያንተ አይደለም። የጎብረተሰቡ ነው። ካወቀበት ሕብረተሰቡ ያንብበው ይደሰትበት። ካላወቀበት ቀረበት። የእዚያ ወጣት ድርሰት ለእኛ ጎብረተሰብ አይገባውም ማለት ነው።

አሣታሚ ፊት ለሚነሳው ምሳሌ እንጥቀስላቸው። ሶመርሴት ሞም የተማረው ሕክምና ነው። በኋላ መፃፍ በለጠበትና ማክሙን ተወው። ሲፅፍ አሣታሚዎች ትንሽ ወረቀት ይልኩለታል። እንዲህ ትላለች። "የሰጡንን ጽሑፍ አንብበነዋል። ለጊዜው የሚንፈልገው ስለሆነ መልሰንልዎታል። ሌላ በጽፉ ለማንበብ ፈቃደኞች ነን።" እንደኛ አገር ነብስህን ከሰጋህ በሚለያይ መልኩ አያስደነግጡህም።

ሞም ሲፅፍ አሣታሚዎቹ ሪጀክሽን ስሊፕ ሲፅፉለት ወረቀቶቹ ተጠራቀሙ። ሞም ሳይታክት እየጻፈ እንዲያሳትመለት በተለያዩ ቦታዎች ሞከረ። አልሰመረም። ከተሳካለት በኋላ ሲናገር "አሳታሚዎች የላኩልኝን የመሰናበቻ ወረቀት አሰባስቤ የወንደላጤ ቤቴን ላሳምር ብል ግድግዳዎቹን ሙሉ ፀሙሉ ይሸፍንልኝ ነበር" ብሏል።

ሞም ያለመታከት በመሥራቱ በኋላ የሚፅፈው ተለምሞ ሆነ። ግን ከጅምሩ አንድ ሁለቴ ሞክሮ "ኤጭ እንግዲህ የእንግሊዝ ሕዝብ

አይጣባውም ይ.ይ.ብ ነው። ወደ ሕክምናዬ ልመለስ" ቢል ኖሮ ከሰሮ ነበር። እሱ ብቻ ሳይሆን መክሰራችንን አንወቀው እንጂ እኛም አንባቢያኑ ከሰረን ነበር። እናም ሞም ችክ ብሎ መፃፉን ቀጠለ። ምክንያቱም እሱ ያውቃላ እንደሚፅፍ፣ ደራሲ እንደሆነ። ከገበያው ጋር እስከሚገናኝ ድረስ ታገሠ። በሃያት ተሟካለት። ስለዚህ ወጣት ደራሲዎች ከገበያው ጋር እስከሚገናኙ መታከት የለባቸውም ነው የምለው።

ሞምን አንድ ወጣት ደራሲ "ምን ትመክረኛለህ?" ይለዋል። ስትፅፍ ሰሚትህ እቺን ሐረግ እንዲት ጣፍኳት! አይ እቺ ዐረፍተ ነገር ማማሯ! የምትላቸውን ሰርዛቸውና ሐሳቡን በሌላ ቃላት ፃፈው።»

አለዚያ ቁንጅ የጻፈ እየመሰለው ይደጋግማቸዋል። ከአንድ መጽሐፍ በላይ አይነበብለትም። ጀማሪ ስለሆነ ይህ የፃፈው ታሪክ ለራሱ እንጂ ለአንባቢ የሚመጥን አይደለም። ቃላት ዐረፍተ ነገር እያለ ለራሱ ነው እየጻፈ የተማረባቸው። ረቂቁ ላይ መለማመጃውን ፅፎታል። ሕፃናት ልብ ብለህ ስታይ ጠርነት፣ ባልና ሚስት እያሉ ይጫወታሉ። ያም ለአዋቂነት ሚና ልምምድ እያደረጉ ነው። ይኼንንም ሳይታሰብ የሚያደርጉት ነው።

"ጀማሪ ደራሲ ዋናው ነገር ራሱን አዘጋጅቶ መጀመር አለበት። አምን! እንደመጣልህ ፃፍ፣ ስብሐት ቃላት አታብዛ፣ ዐረፍተ ነገር አታርዝም ብሎኛል ብለህ አትጨነቅ። ይህንን እያሰብክ ከፃፍክ እኔ እንቅፋት ሆንኩህ አጎደልኩህ ማለት ነው። መጀመሪያ ሲወጣ ዝም ብለህ የምትሄደውን የምትፅፈውን ትጨርስና ታነበዋለህ። አሁን ልምምድህን አጠናቀህል። ልክ እንደገበሬው ትመለስና ታርማለህ። ይኼ መነሻህ ነው። ወደፊት ለምትሠራው ታላቅ ሥራ መንደርደሪያህ ነው። ከሁለት ዓመታት በኋላ ትረሣዋለህ።

ይህንን አፅእኦት ሰዋታን ብናሰምርበት ደስ ይለኛል። አንድ ወጣት ድራሲ ማንበብ አለበት። ሳያነብ ምንድነው የሚፅፈው? ዝም ብሎ በፅፍ በጎብረተሰብ ላይ እያላገጠ ነው። ያ እንዳይሆን ግዴታ ማንበብ ይኖርበታል። ሲፅፍ ደግሞ ጀማሪ ስለሆነ ተፅዕኖ ይኖርበታል። ይህንን በእንግሊዘኛ ቢሆን 'ኢንስፓየር' ወይም ብርሃን መስጠት፣ ወይም ማሣየት፣ መንገድ መምራት ብንለው ይሻላል። የምትወደው ደራሲ ኢንስፓየር ያደርግሃል። ያ ተገቢ ነው። ተፅዕኖው ጊዜውን ጠብቆ ያልፋል። አያስጨንቅህ። ዕድሜ አለች፣ የተፅዕኖ ዕድሜህን አልፈልግም ብለህ ካሣለፍክ ተሳሳትክ። ትክክለኛው ተፅዕኖ ላንተ የሚያስፈልግህ መዋጮ ቀረብህ። መሃን ሆንክ ማለት ነው። ልትረጥብ ስትችል። ተፅዕኖ ቃሉ ደስ አይልም። ኢንስፓየር ባደረገህ ደራሲ መንገድ አልሄድም፣ በራሴ

መንገድ ብትል፣ ያንተ መንገድ ገና ነው። የታወቀውን መንገድ ሁሉ ሄደህ ከአዚያ በኋላ ነው አዲስ መንገድ የምታውጣው። የምትወዳቸውን ደራሲዎች ተከትለህ ብትፅፍ "ኤ! እንደ እገሌ መሰልህ" ቢሉህ መፍራት የለብህም። እንዲያውም እሱን መሰለ ጽሑፌ ብለህ መደሰት አለብህ። ዕድሜ አለ፣ ይመጣና እንድታራግፈው ያደርግሃል። ከዚያም የራስህን መንገድ መሄድ ትጀምራለህ። ደግሞ ከፈለግህ የራሴ መንገድ የምትለው የለም። በጣም ይመሳሰላል። ትንሽ ነው ልዩነቱ፣ ልክ እንደ አካላችን ነው። እስኪ እይ ሁለት ዓይን፣ ሁለት ጆሮ ሰላሳ ሰንት ጥርስ ሁለት እጅ፣ ሁለት እግር፣ ስንል ልዩነቱ በጣም ትንሽ ነው።

ሴቶቹም ወጣት ደራሲን አሁን ባንማናቸው ሐሳባችን ውስጥ ይኖራሉ። ነጥሊን እንዴ ካልክ እንዲህ አልሃለሁ። ገና ስንፈጠር ጀምረን የሕይወታችን ዓለም ሴቶች ናቸው። ከተወለድን በኋላ ያጠቡናል። ቁንቋ ያስተምሩናል። ከቁንቋ ጋር አስተሳሰብ፣ ወግ፣ ባሕል፣ የሥነ ልቦና መሠረት የሚጥሉብን ሴቶች ናቸው። ለምሳሌ በሕንድና በእኛ አገር ወንዶች የምንለብሰው የፈረንጅ ልብስ ነው። ሴቶቻችን ግን የሚለብሱት የባሕል ልብሳቸውን ነው። የትም አገር ብትሄድ ሴቶች ናቸው የባህልን ሐደት የሚቀጥሉት። ወንዶች ሌላ ነው ሥራቸው። ደግሞ ልብ ብለህ ብታስተውል ልጅን ከመውለድና ከማሳደግ የበለጠ ትልቅ ጥበብ የለም እኮ! አያበላም 'Best seller' አይደለም እንጂ ትልቅ ጥበብ ነው። ከጥበብም በላይ ነው፣ እውነተኛው ፈጠራ እሱ ነው። በእናቶቻችን አይተነዋል። ትልቁንም ሥራ የሚሠሩት እናቶቻችን ናቸው። ላይ ላዩን ግን እኛ ወንዶቹ ነን ነው የሚባለው።

አንድ የአሜሪካኖች ዘፈን አለችህ። እንዲህ ትላለች A man chases a girl until she catches him. አሱ አሳዶ የሚይዛት ይመስለዋል እንጂ እሷ ነች ተሳድዳለት ስታበቃ ዞራ ለቀም የምታደርገው። የሚጽፉትስ ስለምንድነው? ስለሰዎች ፍቅር አይደለም? ነውና! ስለ ሲ.አይ.ኤ፣ ኬጂቢ ውስብስብ ትግል አይደለም? ተወው! ወንዶች የፃፉት ይበቃናል። ሴቶቹ ባይጨመሩ ምንም አይደል። ትልቁን የሰው ልጅ የመፍጠር ጥበብ ቀድመውን ፈጽመውታል። ፍላጎቱ ያላቸው ሴቶች ደግሞ እንደ አጋታ ክርስቲን፣ ኤሚሊ ዲከንሰንን... ይውሰዱ። የዲቴክቲቭ ታሪክን ለዓለም ካስከመከሙ አራት ወይ አምስት ደራሲያን አንዷ አጋታ ክሪስቲ ነች።

ዜና ልጂ? ደራሲ ትሆናለች" ብያለሁ። ይኸውልህ፣ የእኔን ከፍቅር 'መነጨ አድርገህ ውሰድ። አንዳንድ ሥራዎቿንም አይቼ

ወድጃቸዋለሁ። ተቃራኒውን ደግሞ ልንገርህ። ሾፐንሀወር (Schopenhauer) የተባለ ፈላስፋ በ19ኛው ክፍለ ዘመን ላይ ነበር። ወላጅ እናቱ ደራሲ ነች። በዘመንዋ በጣም የምትነበብና የምትወደድ። አንዴ ልጅ ሆኖ ተጣሉና እንዲህ አላት "ልንገርሽ፣ ከዚህ በኋላ ዓለም አንቺን የሚያስታውሰው የእኔ እናት ስለሆንሽ ብቻ ነው" እንዳለውም ሆነ። ሾፐንሀወርን አሁን ስናነሳው የእናትየው ስም እንኳን ጠፍቶናል። የእርሱ እናት ስለሆነች ግን አስታውሰናታል። እግዜር ሌላ ያሰበላት ከሌለ ከአንድ ትውልድ በኋላ ስብሐት የሚታወቀው የዜና አባት እየተባለ ይሆናል። አንሻላህ!

አንድ ነገር ልጨምርልህ። ለወጣት ደራሲያን ታስፈልጋለች። አንድ ዓይነት ግጥም አለች "limerick" ይሏታል እንግሊዞች። የብዙ ነገር ምንጮች ናቸው። ይህቺ "ሊመሪክ" ሕግ አላት። በሚመስል ጀምረህ በማይመስል መጨረስ አለብህ። ለመሳቅ ነው እንጂ ሌላ ምንም ፋይዳ የላትም። እኔ አንዷን ግጥም በስድ ንባብ ልበልልህ። አንዷ ወጣት ደራሲ ትነግለች። ልትፅፍ አኮብኩ ባለች። መጀመሪያ ግን ማንበብ አለብኝ ትላለች። እንዲህ ነው የምትለው "አለ በተቀመጠበት እጁን ወገቡ ላይ አድርጎ በቁንጥ የጎንዮሽ እያየኝ "እ! ቶልስቶይን አንዴ እንኳን ሳላነብ እንዴት መፃፍ እጀምራለሁ? ቆይታ፣ ከጆን ዶን ሥራዎች አንድ እንኳን ሳልቃኝ? ዓይኔ ስር ያለውን ቻርልስ ዲክንስን አንድ ፊጠራውን ሳልቀምስለት ምኑ ነው የሚፃፈው? እንዴት ተደርጎ ከቨ.ክቶር ኢጎ ጋር ሳልተዋወቅ? የሚዝም ነው፣ ኤሚሊ ዲኪንሰንን ምንም አላስተዋልኩም። ከቼሆቭ አጫጭር ልቦለዶች አንዷን ብቻ ነው ያነበብኩት። ትል ትልና፣ ለካ ራሱ ሼክስፒርንም አላነበባቸውም! ትላለች" ያዝከ? ትውስ ሲላት ዘና ብላ ፈገግ ትላለች። እሮይ!

ቀድሞ ካነሳነው ሃሳብ ጋር በፍፁም አይጋጭም ምን ያጋጨዋል? ይኸውልህ፣ አንዳንዱ ብዙ አንብቦ ጥቂት ነው ላለበት ማኅበረሰብ ማቀበል የሚችለው። ሌላው ደግሞ ጥቂት በያይም አድቅቆ ያስተውላል። በዚያ ትልበቱም ብዙ ያዋጣል። ለማንኛውም፡ ውይ! እገሌን ሳላነብ? እያልክ መጨነቅ ላያስፈልግ፣ የተወሰነውን አይተህ ነብስህ እንደ መራችህ መንገዝ ይሻላል ነው የምለው።

ይኼውልህ፣ ወጣቱ መበላሸት ከፈለገ መበላሸቱ አይቀርም። እኔ ደግሞ እባክህን ተበላሽልኝ ብዬ የማበላሸው ወጣት የለም። ምን ስለማደርገው ነው የማበላሸው? እንደፈለገህ ኑር ስላልኩት ነው

ያበላሸሁት? እንደ መሰለው ይኑር። እንዲበላሽ ከተፈጠረ ይበላሽ። እኔ የለሁበት! ለነገሩ መምከሬም በተፈጥሮዬ አልወድም። ምን ትመክረኛለህ ካላለኝ በስተቀር አልመክረውም። እንደገና ጠይቀኝ በአመላለሴ ካልረካህ?

Occupational hazard የሚባል "አይዲያ" አለ። ወታደር በጥይት የመሞት፣ ሸሌ በኤድስ የመያዝ ዕድሉ አለ። እዚህ ሥነ ጽሑፍ ዓለም ውስጥ ስንገባም እንዲሁ አለ። "እኛ ወጣቶች ነን፣ ለምን መንገዳችንን አታሳየንም?" የሚሉኝ አሉ። አይደለም የእነርሱን የራሴንም መንገድ አላውቀውም። እየተጓዝኩ መንገዴን መለስ ብዬ ሳየው ነው ትንሽ ትንሽ የሚገባኝ። እና የማይቀር ነው። ይልቅ የሚጠሉን የሚሰቁብን ባይኖሩ የሆነ የጎደለ ነገር አለ ትላለህ። ይህ የማይቀር ነው። ምንም ልናስብበትም አያስፈልግም። አይቶህ ለአንዳንዱ ደስ ትለዋለህ፣ ለአንዳንዱ ደግሞ ታስጠላዋለህ።

እ! በነገራችን ላይ ማስጠንቀቂያ ልስጥህ። ደራሲንና ሴትን ልጅ ስታደንቅ እያየህ ይሁን። ደራሲውም ችሎታውን፣ ሴቷንም ልጅ ውበቷን ስታደንቅ የሚያሰክራቸው አሉ። አንተ ግን የሚያሰክራቸውንና የማያሰክራቸውን እየለየህ መሆን አለበት አድናቆትህ። ምክንያቱም መልክህን ከረሱ በኋላም ሕይወታቸውን በሙሉ እንደሰከሩ የሚቀሩ አሉ። ይህ ነው ማስጠንቀቂያዬ።

እንዳንተ ወጣት ጓደኞች አሉኝ የሚጥፉ። የሚፅፉት ወረቅ ነው ልልህ እችላለሁ። "ጂኒየስ" ናቸው። ችግሩ ግን እኛ አገር ዓላማህን የሚረዳልህ ሀብት ያለው ሰው አታገኝም። ሀብታሞቹ አገር "ኤጀንት" የሚባሉ አሉ። ድርሰትህን ትሰጠዋለህ። ያነብና ወሰዶ ለአሳታሚዎች ይሰጣል። እንዱ እንበ. ቢል ወደ ሌላው ይወሰዳል፣ ያሳያቸዋል፣ ያስተዋውቅሃል፣ የእንተ "አይዲያ" ገብቶታል። ነገ ወጥተህ ታላቅ ደራሲ እንደምትሆንም ያውቃል። ለልዩ ልዩ አሳታሚ ድርጅት በመሰጠት ይከታተላል። ያሳትማል። ለአገልግሎቱ የተወሰነ "ፐርሰንት" ከመጽሐፉ ገቢ ይወሰዳል። እኛ አገር ስትመጣ፣ እንኳን ሥነ ጽሑፍ ገብቶት "ኤጀንት" ቢሮ መክፈት ይቅርና በቅጡ የሚያሳትም ድርጅት ያለው ያንን ያህልም ነው። አሁን አንተ ሚሊዮኔር ብትሆን! ስብሐት፣ ኢጋፋሪ እንደሻውን ጻፍ፣ ቅድሚያ ይህንን ያህል እከፍልሃለሁ ብለህ ካሽ አትሰጠኝም?

አምንሃለሁ። ገንዘቡ ያላቸው ሀብታሞች የሚነበበውን ወጣት ደራሲ ለማበረታታት ማድረግ ያለባቸው እንደእዚያ ነው። ዶስቶዬቭስኪን ያነበብነው እኮ እንዲህ ቅድሚያ ገንዘብ አሳታሚዎቹ እየሰጡት ነው። ነብሱን አውቀዋታል። "ጂኒዬስ" ነው። ለትርፋቸውም ቢሆን፣ እኛም ያንን ድንቅ በረከት እንድንቋደስ

እደረጉን፡፡ እንኳንም ቅድሚያ ያበደሩት፡፡ የአበሻው አሣታሚም ወደፊት እንዲህ የሚያደርግ ይመስለኛል፡፡ ለአሁኑ ካደነቁህ፣ ድራፍት አብረሃቸው ከጠጣህ በቂያቸው ነው፡፡

ኡና ሙኖ የሚባል የዩኒቨርሲቲ መምህር ነበር፡፡ ስፔናዊ ነው፡፡ The tragic sense of life የምትል መጽሐፍ ደርሶዋል፡፡ በጣም ቆንጆ ነች፡፡ በጅምሩ ላይ የያዝኳት ሃሳብ እንዲህ ትላለች፡፡ አርቲስቶች፣ ደራሲዎችና የፊልም ተዋናዮች የዘላለም ሕይወት ጥማት አለባቸው፡፡ መሞት ስለማይቀር ቀሪው ስማቸው ነው፡፡ መመለክን እዚህጋ በቃኝ አይሉም፡፡ ይህንን በሸርሙጣቸም ብትወስድ እንደ እዚያው ነው፡፡ አዲሷ ሸሌ ሌሎች አዳዲስ ወንዶች ናቸው የሚፈልጓት፡፡ ይሁን እንጂ የድሮዋ ሸሌ አዲሷን አትወዳትም፡፡ እሷ ብቻ ዘለዓለም ተፈላጊ እንደሆነች መኖርን ትፈልጋለች፡፡ ብዙዎቹ አርቲስቶችን እያቸው እስኪ በግል ስትጨዋወቱ፡፡ እገሌ ከተነሣ ያንቋሽሹታል፡፡ ካንቋሸሹ ደግሞ መድረኩ ላይ እነርሱ ብቻ ይቀራሉ፡፡ መድረኩ ባዶ ሆኖ እነርሱ ብቻ እንዲያበሩ ይፈልጋሉ፡፡ የዘለዓለም ሕይወት ጥማታቸውን በዚህ ይተኩታል፡፡ ስለዚህም ለወጣቶቹ ደራሲያንና አርቲስቶች እንዲቀጥሉ ይህችን የኡናሙኖን ጥበብ ነው የማቀብላቸው፡፡

አንዳንድ ደራሲያን የፃፉትን ሁሉ ይወዳሉ፡፡ ልክ እንደ እናት፡፡ አለልህ አጫውቼህ ይሆናል፡፡ ብደግመውም አሪና ነው፡፡ እንደ ቻርልስ ዲክንስ ዓይነት ደራሲ፡፡ ሁል ጊዜ በወቅቱ እየፃፈ ያለው መጽሐፍ ነው ስሜት የሚሰጠው፡፡ "እንደዚህ ቆንጆ ፅፈም አላውቅ!" እያለ ነው ሚፅፈው፡፡ ይህንን አባባል ቻርልስ ዲክንስ ቀድሞን ተናገረው እንጂ በጤና እየፃፍክ እየተጠበብክ ከሄድክ የሰው ልጅ የሚያስበው እንደ እዚያ ነው፡፡ ጤናማ ከሆንክ እገሌን ለመብለጥ ሳይሆን መፃፍ ስላለብህ ፃፍ፡፡ መጠበብ ያለብህ ሐሳብ ስለመጣልህ ነው የምትጥፈው፡፡

ቶልስቶይ ሲጥፍ ምኑም አይቀረውም፡፡ ናፖሊዮን ራሺያን ሲወር ፈረሱን፣ ጦሩን፣ አገር ምድሩን ሁሉ ያሳይሃል፡፡ ትዕግሥትንም ትማርበታለህ፡፡ ለምሣሌ የቶልስቶይ የፈጠራ ሥራ War and Peace በሩስኪ ስንት ገጽ እንደሆነ አላውቅም፡፡ በእንግሊዘኛ ከሺ ገጽ በላይ ነው፡፡ ያንን ድርሰት ባለቤቱ ሰባት ጊዜ በእጇ ጽፋ ገልብጣለች፡፡ አዎን ሰባት ጊዜ፡፡

ቪክቶር ሁጎን አስታወስክኝ በአንድ ወቅት አንደኛው ድርሰቱ ኅትመት ላይ እያለ እሱ ከፓሪስ ከተማ ለግል ጉዳዩ ወጥቷል፡፡

ባለበት ለአሳታሚው ሰውዬ ቴሌግራም ሳከ፡፡ መልዕክቱ "?" ነች፡፡ አሳታሚውም "!" ሲል መለሰ፡፡

አንተ እንደእዚያ አስበህ ግብ ካለህ ሴትን ሳታቅፍ መንዝ ትችላለህ፡፡ ግብም ሳይኖርህ ሴትንም ሳታቅፍ ዕድሜህ ቢረዝምልህ ምን ታደርግበታለህ? የእኔን ልንገርህ፡፡ ዓላማና ግብ ሲኖረኝ ነው የዕድሜዬን መርዘም የምፈልገው፡፡ አለበለእዚያ ግን ደስ ያለችኝን የመወዳትን ልጅ እያቀፍኩ ዕድሜዬ ይጠር፡፡

በእውነት፡፡ ወሲብን ጠብ እርግፍ አድርገው ትተው ታላቅ የሆኑ ሰዎች አሉ፡፡ የዚያኑ ያህልም እየተደሰቱ የሠሩና በሥራቸውም የተደነቁና የተከበሩ አያሌ ሰዎች አሉ፡፡ ለምሣሌ ጋንድሂን ውሰድ፡፡ በወጣትነቱ ወቅትና በጎልማሳነቱ ዘመን በወሲብ ይደሰት ነበር፡፡ ከዚያም እየበሰለ ሲሄድ ሴትን ማቀፍ ተወ፡፡ ወደ ታላቅ ተልእኮው አመራ፡፡ ይህ እንግዲህ ለአንዳንዱ በተለይ የሚፈቀድለት ነው፡፡ ያለበለዚያማ የሰው ዘር በሙሉ ወሲብን እርግፍ አድርጎ ቢተው ዓለም ባዶ ትሆን ነበር፡፡ እኔ ግን በራሴ በኩል ያለኝን አቋም አሳውቄሃለሁ፡፡

አዘ! ይኸውልህ፡፡ ልክ መጣ፡፡ ወጣቶቹን ዓይንና ጆሮ ሁኑ እላቸው ነበር፡፡ ስለቋንቋ፣ ስለንብረተሰብ፣ ስለአጻጻፍ ጠይቀኸኝ አካፍዬአቸዋለሁ፡፡ አሁን የቀረኝ "አይዲያዋ" ነችና እንዳልከው አንድ ልስጣቸው፡፡ እኔ ወጣት ብሆን አባ ሆርን ነበር ረጂም ልቦለድ አድርጌ የምጽፋቸው፡፡ አባ ሆር የእውነት ሰው ናቸው፡፡ አባቴ ያውቋቸው ነበር፡፡ እሳቸው ናቸው ስለ አባ ሆር ያጫወቱኝ፡፡ አባ ቅጓዥ ናቸው፡፡ መንገድ ይወጡና ይቆማሉ፡፡ ነጋዲዎች ሲያጋጥሟቸው ወዴት ናችሁ? ይላሉ፡፡ ነጋዲዎቹ ይነግሯቸዋል፡፡ እኔም ወደእዘያው ነኝ ብለው አብረዋቸው ይጓዛሉ፡፡ አንድ ቦታ ደርሰው የተወሰነ ጊዜ ቆይተው ለውጥ ሲያስፈልጋቸው እንደገና ተነስተው ከተጓዦች ጋር ይነጉዳሉ፡፡

በደንብ! ወጣቱ ደራሲ ግን ከምርጥ ምርጡ ላይ እያተኮረ ከእያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ ዘር አንድ ወግ ልንገራችሁ ቢለን በአንድ ቅጽ ብቻ ስለማይጨርሰውም ግዴታ ሌላ ቅጽ ይደግመናል ብዬ እገምታለሁ፡፡

በፈገግታ ያስተውለኛል፡፡ ሰዎችን በፈገግታ በሚያይበት ጊዜ ዓይኖቹ ፍቅርን ያመነጫሉ፣ ብሩህ ገፅ ይኖረዋል፡፡ ለወዳጆቹ የሚያስቅ ጉዳይ በሚያወራላቸው ወቅት ከወዳጆቹ ይልቅ ራሱን እያስፈነደቁት ነው የሚጫወተው፡፡ አሁንም በዚህ ስሜት ውስጥ ሆኖ "ዘነበ ቆንጆ ዕድል ነው ያገኘህው፡፡ ደግሞ አይምሰልህ፡፡ እኔም እየተጠቀምኩ ነው፡፡ እኔ አንተን ሳስተምርህ እኔ ውስጥ ዝሃ

የነበረውን እየፈገፈግኩ፣ ለራሴም እየተማርኩ ነው።" ይለኛል በትልቅ እርካታ።

***

፵፩

ሃያስያን

አሁን ወንድማችን አምስት፣ ስድስት፣ ሰባትን አምጥቶ እንድፈርምለት እንዳደረገኝ ሁሉ ከአንባቢዎቼ ጋርም እንገናኛለን። ወጣቶች፣ ጎልማሶች አዛውንቶች፣ አጋጥመውኛል። ይጨብጡኛል። አድናቆታቸውን ይገልፁልኛል። አንዷን ላውጋህ። ሲቲሆል ቁጭ ብዬ ያንተን ፀሐይ የምትመስል ልጅ መጣች። አኳኋንዋን ሳየው እንደ ወደደችኝ ከገጽታዋ ተረዳሁ። ተነሳሁና ሳምኳት። ተሳመችልኝ።

"የምትጽፈውን ሁሉ አነበዋለሁ። የምትጽፈው ደግሞ እውነት ነው" አለቺኝ።

"ጴንጤ ነሽ እንዴ?" አልኳት በግምት።

"ነኝ" አለች።

አየህ ጴንጤዎች እንኳን ኒኻን ይሸልሙናል። በባሕሪዬ የአበሻ ትሕትናም ሆነ ትዕቢት የለብኝም። ስለዚህ ቆንጆ ሐሳብ ጆሮዬ ስለሚሰማ፣ የምጽፈውም ቆንጆ የሆነው ለዚህ ይመስለኛል። ደግሞ ይህንን ስል መጻፍን አክብደህ እንዳታየው፣ ምንም ማለት አይደለም። ገበሬ ይበልጣል ቆንጆ የሚያበቅል፣ ሐኪም አለ፣ መምህር አለ... እያልክ ትሄድና በመጨረሻ ደራሲ ጋ ትደርሳለህ። ደራሲነት እኮ ጌጥ ነው። ውበት ነው።

አምን፣ አንድ ጊዜ ትዝ ይለኛል። ከእኔ ቤት የአምስት ደቂቃ መንገድ ሄጄ የምጠጣባት ቤት አለች። እቤቴ እህል ባልበላ እንኳን እዚያ እመገባለሁ። አንድ መልከ መልካም ሰው መጣ። በቀይ ፊቱ ላይ ጥቁር ጠጉር ያለው፣ መነጽር ያደረገ። ጠጋ አለኝና «ከርሶ ማወቅ ስለምፈልግ ነው» ብሎ መጠየቅ የሚፈልገውን ነገር አነሳ። ኮተታም ነው። እኔም ተገቢውን መልስ ሳይሆን የመጣልኝን

ሰጠሁት። «ድጋሚ ልጠይቅ» ሲል «ዝጋ!» አልኩት። አስታውስ የቤቱ እመቤት እኔን እየጠበቀችኝ ነው። ችክ አለብኝ። «ተነፋ!» አልኩት። ቢመታኝ እንደሚያደቀኝ አውቃለሁ። ግን አካሉ ቁልል ሥጋ ነው እንጂ ነፍሲቱ የሆነ የጎደላት ነገር አለ። የመጠጥ ቤቱ ጠጪዎች ሊያግባቡን ሞከሩ። እኔ ፈቃደኛ አልሆንኩም። በሥነ ጽሑፍ ሥራዎቼ ላይ ተራ ዘለፋ ዘለፈኝ። በቃ ጠላሁት። አማላጅ ላከብኝ እንታረቅ ይቅር በሉኝ ብሎ በቀይታ ዘጋሁት። ተለያየን።

ሌላ ቀን ተገናኘን። እኔ እንደነገርኩህ የአባቴ ዓይነት ባሕርይ ነው ያለኝ። እንደ ክብሪት ቱግ እልና ሲቆይ እረሳዋለሁ። የትናንት ቂም የለችም። ከእናቴም የወረስኩት አለ። ፀጥ ብሎ ማሳለፍ። መቼም ዞሮ ዞሮ ሁላችንም የአባትና የእናታችን ውጤት ነን። ሌላም የምንጨምረው ሥነ ልቦና አለ። ይቅር አልኩት። እርሱም ጥፋተኝነቱን አመነ። ታረቅን። ይህንን አስታውሳለሁ በጽሑፍ የተጣላኝን አለና ተነስቶ ቆመ። ነጠላ ጫማ ተጫምቶ ለውሃ ሽንት ወጣ። እንደተመለሰ ነጠላ ጫማዋን አወለቀ። መደባ ላይ ወጡን ይዘ ቆሞ ወጡን ጀመረ። እኔ ከፊት ለፊቱ አንጋጥጬ እያየሁት አዳምጠዋለሁ። አካሉን እንደ ማፍታታት እያለ ሰትሸና ሳይቀር አሪፍ ሐሳብ ሊመጣልህ ይችላል። አሁን ባወጋነው ወግ ላይ አንድ ነገር ትዝ አለኝ። ያንን አሁን ትጠይቀኝ ይሆናል፣ ግን ሳንጠየቅ መመለስም መብታችን ነው። ሽባው ሰውዬ ባስኬት ቦል ተጫዋቹን እጅህን እንዲህ አድርገው እንደሚለው ነው። ለባለሃስ ምንም ቦታ አትሰጠውም። አንባቢህን ነው ማየት ያለብህ። አንባቢን የወደድኩትን ያህል አንዳንዶች ደግሞ አሉልህ፣ በእኔ ዕድሜ ውስጥ ሆነው የሚጽፉ። አንዱ ሌላውን ማሞገስም ሆነ፣ ማንቋሸሽ ያለ ነው። እየጠበቁህ ነው መንገድ ላይ፣ አገባንስት ሊሉህ። ለዚህች አንድ ገጠመኝ አለችኝ። እስከነታሪኳ ነው የምነግርህ። አንድ ነገር እግረ መንገድ ላይ ጻፍኩ። አንዱ በግል ጋዜጣ ላይ የሚሠራ ይህንተተላል። ካው ቦይ ሲኒማ ላይ ነበዙን ከገደልክ የእሱን ዝና ትወርሳለህ። እኔ ደግሞ ከእርሱ ነበዙች መካከል አንዱ ነኝ። የአበሻን መሰረነት አንተ ከእኔ እኩል የምታውቀው አይመስለኝም። በእኔ ላይ አጥላልቶ ጻፈ። አነበብኩት። ከጻፈው ሩቡን ያክል ትክክል ነው። በሱ ሽፋን ሶስት አራተኛው "እንነታረክ፣ ይዋጣልን" ነች። አሁን እሱ ምን እንደምመልስለት እየጠበቀ ነው። ሌላ አንባቢ ሳይገባው እሱ ብቻ ውስጠ ወይራዋን እንደሚያነባት አውቄያለሁ።

"የማናውቀውና የማያውቀኝ ውሻ ቢጮህብን፣ መልሰን አንጮህ በትም። ሰው ነንና መንገዳችንን እንቀጥላለን፣ ከሐሳባችን ጋር በምናብ እየተጨዋወትን። እንደሚከተለው" ብዬ የዕለቱን ጽሑፌን